✠

¶ Dialectice ĩtroductiões trium viarũ placita Thomiſtarũ videlꝫ ac ſcotiſtarũ necnõ noĩa- liũ cõplectẽtes: a fratre Au guſtino Sbarroya Cor- dubẽſi p̄dicatorie familie ⁊ ſacre theologie p̄ſenta- to in diui Thome Aquinatis collegio cõmorãte Hiſpali in lucẽ edite.

1533.

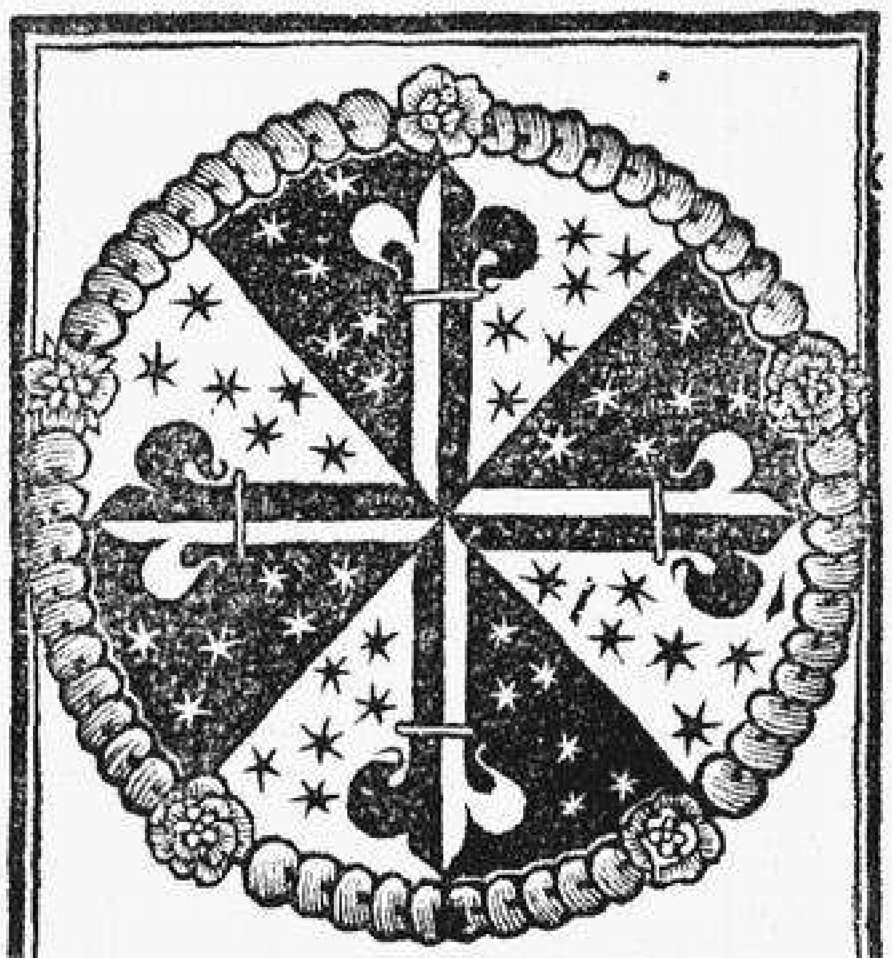

¶ Autoris prologus.

PRopoſitum mee intentionis in opere hoc (quale quale illud eſt) lectores in viſceribus chriſti mihi apprime dilecti ſcitote eſſe: dialeticam artem ſub breui cõpendioſo: clare: ⁊ ſi rudi groſſaqꝫ veſtito minerua: perſtringere. Nec arbitretur obſecro quis: me hanc prouintiam propria ſponte ſubiiſſe: calleo ſiquidem vires meas inſipiẽtieqꝫ mee conſcius ſum: ſed fuit talis maiorum meorum preceptio tãqꝫ crebra fratrum meorum efflagitatio: quibus non obtemperare non paruum mihi videbatur nefas vt aliud (etiam mea imperitia repunante) haud quaq̃ꝫ facere potuerim. Preclare autem ſatis ſuperqꝫ mecum actum eſſe exiſtimabo: ſi in obſequium ſummi dei (cuius ſum fretus auxilio) obedientiam vt cumqꝫ impleuero. Quo fiet: vt ſi opellam indignã: que videatur eduxero: voluntas tñ mea amplectenda veniat. Erit autẽ hec qualiſcũqꝫ fuerit opera aliis q̃ꝫ plurimis breuior: quippe cũ huius artis prolixitas non minoris ſit impedimẽti ad ceteras capeſcẽdas ſcientias trãſuolare cupiẽtibus: q̃ꝫ graues pẽne ac viſco prepedite: auibus ad deſtinatũ ſui effugii terminũ ad volare gliſcentibus. Eapropter nõ mirũ eſſe debet ſi longius a vera ſcientia aliquibus eſſe contigerit: dum opinãtur ſe ꝓprius eſſe. Quibus q̃ꝫ optime cõgruit illa Ezechielis ſentẽtia pmo cap. qua dixit. Et aĩalia ibant ⁊ reuertebãtur: nequaq̃ꝫ ſibi cõtradicẽs vbi parũ ſupra dixit nec reuertebãtur dũ ambularẽt. Sic pari forma tales etiã eunt ⁊ reuertũtur. Eunt quidẽ ad eorum falſam opinionẽ: reuertũtur autẽ ſm ꝙ veritas habet rei. Poteſt non iniuria etiam dici eos non reuerti quippe cũ vel nũq̃ꝫ vel ſero reuertãtur ad cor perpẽdentes ſe ⁊ tẽpus ⁊ operã ꝑperam perdidiſſe. Quã ob cauſam oẽs lectores in chriſto monitos velim: vt artiũ laborioſis itineribꝰ breuiter peragratis ab earũ anfractibꝰ liberati ad ſacre ſcripture fontem ſicut cerui ad fontes aquarũ anhelando feſtinent: vbi diuina ſapientia eorum ſponſa ſpecioſiſſima eos ipſos pane vite ⁊ intellectus cibatura: aquaqꝫ ſapiẽtie ſalutaris potatura auidiſſime illorũ preſtolatur aduentũ. Atrũ hoc dicens nolo quẽpiam a me grande aliquid preſtolari quod pulmo prelargꝰ anhelet. Sed humile quid ⁊ abiectũ ſm proprii ingenii a deo mihi cõceſſam facultatem. Nec vero me preterit opellam hanc in quorũdam baubatium manus (velut ouiculã ignotam forte fortuna venturã: quorum deus (proh dolor) denigratio fame aliorum eſt ⁊ gloria confuſio alioꝝ. Quos tamen rogatos velim vt legant prius ⁊ poſtea deſpiciant (vt verbis diui hieronymi vtar) ne videãtur nõ ex iudicio ſed ex odii preſumptione ignorata dãnare. Breuitas aũt a me dudum promiſſa tanta erit quãtã materie patietur dificultas. Nãqꝫ truncationeꝫ ſentẽtiarum confuſionemqꝫ dicendoꝝ breuitatem minime reputo. Nauabo tamen pro mea virili operam vt huius artis tyrũculis lac apponatur nõ eſca queãdmodũ diuꝰ thomas in ſue prime partis prefatione inſatiabilẽ predicatorẽ beatum paulꝫ imitans: ſe factuꝝ pollicetur. Quẽ doctorẽ glorioſiſſimũ: vt ſanctũ omni reuerẽtia veneror: vt noſtri ordinis militẽ peculiaribꝰ affectibus diligo: vt doctorẽ veridicũ ac perinde probatiſſimũ toto rationis conatu proſequor. Cuius doctrine (aliorum pace ac ſumma ſapiẽtia ſalua) dictum illud eſaie ꝓphete ad aptari poteſt: hec eſt via: ambulate in ea: nec declinetis ad dextram nec ad ſiniſtrã. Neotericorũ vero illud tãtuꝫ in meam partem aſſumã: quod ratio vel naturalis cõcipiendi modus vel cõmunis vſus: dum tamen rectus: aſſumendum dictauerit. Reliquum autẽ tãq̃ꝫ varium et peregrinũ miſſum faciam memorãs illud apoſtoli: doctrinis variis ⁊ peregrinis nolite abduci: itidem ⁊ illud danielis: pertrãſibunt plurimi ⁊ multiplex erit ſapientia. ꝙ ſi aliquãdo viſus fuero contra doctores aliquot: quibus ⁊ auctoritas ⁊ veneratio debet: vel loqui vel ſentire aut eoꝝ placita impugnare: lectoris intererit boni conſulere: quippe cum veritas (gratia cuius hec facturus ſum) amicis omnibus aũferenda ſit. Decretũ autẽ mihi ſemper fuit ⁊ eſt oẽs viros doctos ⁊ colere ⁊ deamare ⁊ venerari. Raro aũt eorum nomina ꝓpriis expreſſero vt in ſcientie regno dũtaxat intellectus ⁊ minime dominetur affectꝰ. Accidit ſepe (proh nefas) oppoſitũ: vt tibi declarat. D. angelicus in ſcripto pmo ad anibaldũ epiſcopũ. At vero in nr̃o procedẽdi modo talis ſeries ſeruabitur. Primo parua logicalia enucleabũtur: q̃ in duas partes diuidere placuit. In quaꝝ prima ſolũ diffinitiones. diuiſiones ⁊ regulas cũ neceſſariis ad earũ intellectionẽ notabilibꝰ q̃buſdã ponẽt. In ſcđa difficultates aliquot elucidabũtur circa ea que in prima parte cõtinẽt. Duplex quippe ratio me ad hoc impulit. Prima vt ſtudentiũ memorie melius conſulerẽt ne. ſ. tenеãtur: hinc inde collectas diffinitiones/diuiſiones/atqꝫ regulas retinere ſꝫ poſſe quaſi cõtinue ⁊ ſucceſſiue illas memorie mandare. Scđa vt prelector: difficultatibꝰ pro concluſionibꝰ ⁊ conferentiis omiſſis: poſſit vnius anni circulo breuiter opus hoc trãſcurrere. In primo aũt tractatu ſeries erit: vt poſitis quibuſcũqꝫ que ad breuem textus explanationẽ ſuffecerint ſi alicuius emolumẽti aliquid ſe obtulerit per queſtiones in pro ⁊ cõtra ventilatas elucidabit. Si autẽ tale fuerit vt non tanti fieri debeat per ſimplicia dubitata enucleatũ preſtabit. Quartꝰ vero in tres partes ſecabitur: in quarũ pma textus magiſtri. p. h. exponetur ⁊ fere contra cuiuſlibꝫ figure quẽlibet modũ arguet. In ſcđa aget de ſilllogiſmo expoſitorio. In tertia demũ mouebũt queſtiones circa ſillogiſmos ex exponibilibꝰ cõfectos. At vero quoniã dialectica ars omnibus aliis ſcientiis ancillatur: preſertim in hoc: ꝙ in eis ⁊ ex eis: formare docet rationes ⁊ argumenta: quibus arguens reſpondentem laceſſit. Opere pretium me facere video: ſi diſputandi formam dialecticis tirunculis in ipſo proponam limine.

¶ De terminis.

ESt igitur diſputãdi ſeries ⁊ forma hec: fingãtur exempli grã: thomiſta q̄dã: ⁊ vnꝰ aliꝰ ſcotiſta. Ille ſuſtẽtãs. Hic arguẽs. Preſideat ꝙ ſcitus doctor. Proponit tho. ſuã cõcluſionẽ ſic. Obtẽta facultate apꝙ Reuerẽ. patre nr̃o põre: ⁊ ſub cẽſura ⁊ examine angelici doctoris cathedrã moderantis: ꝓponit̃ a me cõcluſio ſuſtentãda q̄ talis eſt. Btitudo cõſiſtit in actu ĩtellectꝰ eſſentialr̃: ⁊ nõ in actu volũtatis. Que cõcluſio quo ad ãbas partes ꝓbat̃ vnica rõne. Premittẽdo tamẽ ꝙ btitudo ſeu finis vltimus hoĩs: ẽ duplex. Unꝰ in ipõ: ⁊ alter extra ipm̃. In ipõ: ſicut opatio rei dr̃ finis eiꝰ. Extra ipm̃: ſicut res q̄ eiꝰ opatione ptingit̃. Intellecta igit̃ cõcluſiõe: de fine vel beatitudine p̄mo modo: ſic ꝓbo eam. In illo actu: quo primo vnitur hõ ſũmo deo: cõſiſtit eſſentialiter btitudo: ſed actu ĩtellectꝰ ⁊ nõ volũtatis primo hõ vnit̃ deo: igit̃ in actu intellectꝰ ⁊c. Tunc inſurgit ſcotiſta: ſic alloq̄ns. Sub eadẽ cenſura doctiſſime magiſter: ad v̄ſus poſitionẽ vr̃am: exercitij grã: ſic arguo ſillogiſtice. In actu nobilioris potẽtie conſiſtit btitudo: ſed volũtas eſt nobilior intellectu: igit̃. Uel ſic enthimematice. Uolũtas ẽ nobilior ĩtellectu: igit̃ in eiꝰ actu cõſiſtit beatitudo. Thomiſta debet ſe conuertere ad circũſtantes: ⁊ ſic referre argumẽtũ. Arguit ſic egregiꝰ magr̃ aduerſus p̄fataꝫ cõcluſionem vnico medio ſic: actꝰ volũtatis eſt nobilior ⁊c. et referat totũ ſemel iterꝝ cõuertẽdo ſe ad arguẽtẽ: repetat ſic cũ ſic arguis eruditiſſime magr̃. Uolũtas eſt nobilior ĩtellectu. Nego añs. Scotiſta. ꝓbo añs. Qr voluntas eſt capatior intellectu. Igit̃. Thomiſta referat bis. Primo ſic: ꝓbat ſic negatũ. Et ſcdõ ſic: cũ ſic ꝓbas negatũ magr̃ egregie. Uolũtas eſt nobilior ⁊ capatior ĩtellectu. Nego añs. Et ſi rõnẽ petas: ẽ hec qr intellectꝰ ẽ capax diuine eſſentie ꝑ modũ forme ⁊ luminis glie: ⁊ ſic ꝓcedat cõcedendo quod eſt ꝓ ſe. Et negando quod eſt cõtra ſe. Si v̄o nec ẽ pro nec cõtra ſe. Dicat trãſeat tãꝙ impertinẽs. Et ſi argumẽtuꝫ fuerit ſillogiſticũ: ⁊ velit negare p̄mã ꝓpõnẽ: dicat: nego maiorẽ. Si ſcdãꝫ: dicat: nego minorẽ. Si tertiã: dicat: nego ꝯñs. Si illationẽ: nego ꝯñaꝫ. Si v̄o argumẽtũ nõ fuerit ſillogiſticũ: ⁊ eiꝰ añs habuerit plures partes: dicat nego p̄mã partẽ ãntis vel ſcdãꝫ: prout neceſſe fuerit. Si aũt nõ fuerit plures partes: dicat: nego añs. Si argumẽtũ fuerit exẽplare: dicat: nego ſilitudinem. Si v̄o argumẽtum innitatur alicui falſo nõ explicito: dicat: nego ſuppoſitũ. Et ſi aliq̄s vellet ꝓbare hãc cõditionalẽ falſaꝫ: nõ ſi al' currit: hõ currit qr põt dari añs verũ ⁊ ꝯñs falſuꝫ põt negari ſuppoſitũ. ſ. hãc cõditionalẽ eſſe affirmatiuã: de qua ſola dat̃ illa diffinitio. Quando v̄o ꝓpoſita fuerit ꝓpoſitio hñs plures ſenſus: ſi fuerit ꝓpõ plures poterit ſemꝑ negari ꝯña: qr erit fallatia equocationis vel ãphibologie: ſi alios habuerit plures ſenſus: ⁊ in vno fuerit v̄a: ⁊ in alio falſa: dꝫ diſtingui ⁊ ꝯñter rñderi. Si aũt fuerit ꝓpõ vl'is: ⁊ fuerit in parte v̄a: ⁊ in parte falſa põt ſimplr̃ negari: ⁊ ex habũdãti diſtingui. Et ẽ aduertẽdũ: qḋ in mala ꝯña: añs ⁊ ꝯñs pñt ſe habere quadruplr̃. Aliqñ eñ añs ⁊ ꝯñs ſũt ꝓpões v̄e aliqñ f'le Aliqñ añs falſuꝫ ⁊ ꝯñs verũ. Aliqñ ecõuerſo: ĩ oibꝰ his negãda eſt ꝯña ⁊ ꝓpõ falſa: ⁊ cõcedẽda vera. In ꝯña bona: ſolũ ſe pñt habere ꝯñs ⁊ añs tribꝰ primis modis. Ex q̄bꝰ pꝫ: ꝙ ſtat bene negare ſeq̄lã ⁊ cõcedere añs ⁊ ꝯñs: ⁊ negare ſeq̄lã ⁊ ꝯñs ⁊ añs. Et negata ſeq̄la: negare añs ⁊ cõcedere ꝯñs: ⁊ iterꝝ: ſeq̄la negata: cõcedere añs ⁊ negare ꝯñs. Et in bona ꝯña ſtat cõcedere ꝯñam: ⁊ negare añs ⁊ ꝯñs. Et cõcedẽdo ꝯñam negare añs cõcedẽdo ꝯñs: nõ tamẽ econtra ⁊ ſtat cõcedere totũ hoc eſt: añs ꝯñs ⁊ ꝯñam.

¶ Alio mõ põt inchoari diſputatio: per q̄ſtionẽ: ſic vidꝫ. Quero a te ĩgẽioſe ſuſtẽtãs: vl' doctor egregie. Uter actꝰ ſit nobilior ĩtellectꝰ ne an voluntatis? tunc aliꝰ ſic ẽ reſpõſurꝰ: querit a me eruditiſſimꝰ magr̃: q̄s actꝰ nobilior ſit volũtatis ne an ĩtellectꝰ? Scdõ reſumat ſic: cũ ſic q̄rit a me ſapiẽtia tua ⁊c. ⁊ ſi fuerit magiſter vl' doctor: q̄ ſunt noĩa eiuſdẽ gradꝰ: lꝫ diuerſis ſciẽtijs appropriẽt̃: põt rñdere: dico ꝙ actꝰ ĩtellectꝰ: ſi naũt: nõ dicat dico qr eſt v̄bũ auctoritatis hñtis: vnde redẽptor nr̃ m'totiẽs dicebat ego aũt dico vobis: ꝫ dicat videt̃ mihi ꝙ actꝰ intellectꝰ: ⁊ ſi q̄ſtio duplicẽ patit̃ rñſionẽ: dicat reſpõdeo duplr̃ p̄mo ſic. ſcdõ ſic.

¶ Aliqñ diſputatio: vel ꝓbatio q̄ſtionis põt incipi iactis ꝓ aliq̄t fũdamẽtis: vl' vnico tm̃ ſic. Cõtra tuã cõcluſionẽ p̄ſtãtiſſime doctor: argumẽtor p̄miſſo fundamẽto q̄dã: ⁊ eſt ꝙ hõ dr̃ ſimplr̃ bonꝰ ab actu volũtatis ⁊ nõ ĩtellectꝰ: ⁊ ſic poterit formare argumẽtũ: vbi fundamẽtũ dictũ poterit ſibi deſuire. Sciẽdũ ẽ vltio ꝙ ſuſtentans preſertim ſi ꝯcluſiões theologales ſint: dꝫ p̄mitere ꝓteſtationes ſic. Quecũq̄ ſuſtento ⁊ dicẽtur a me ĩ argumẽtoꝝ rñſionibꝰ examini ⁊ cẽſure ſacroſcẽe eccl'ie catholice ſubmitto: necnõ iuditio oĩm magiſtroꝝ ⁊ dominoꝝ meoꝝ preſentium.

¶ Uerũ qr diſputatio nõ põt hẽri abſq̄ ꝯñtijs: ⁊ ꝯña nõ põt cõſtitui abſq̄ añe ⁊ ꝯñe: ⁊ illationis nota: ideo q̄d vnũq̄dq̄ ſit (ꝓut tirũculoꝝ captꝰ req̄rit) dicẽdũ erit.

¶ Eſt igit̃ ꝯña in cõmuni (ſi mãlr̃ capiatur) aggregatũ ex añe ⁊ ꝯñe: ⁊ illatiõis nota illatiue tẽta formalr̃ vl' equalẽter in ſignãdo. Dr̃ aũt illatiue teneri qñ ſtat ſignificatiue ⁊ nõ negat̃: vt ſi dicã: deꝰ ẽ ergo ſũma bonitas ẽ. Si v̄o dixiſſeꝫ: hoc aggregatũ ſi hõ ẽ: al' eſt: ẽ prolatũ a me: ly ſi hõ eſt al' eſt: nõ ẽ ꝯña ꝓut ibi eſt niſi ſumat̃ pro alia ꝓp'ie vbi ly ſi ſtat ſigtiue: ſilr̃ ſi dicaꝫ nõ ſi hõ eſt al' eſt nõ ẽ ibi ꝯña. Dr̃ formalr̃ qñ explicite ⁊ ĩ ꝓpa forma repiũt̃ illa tria. Dr̃ equalẽter ꝓpt̃ ly. a. ſi imponat̃ ad ſignificandũ tm̃ ſicut vna ꝯña.

¶ Añs eſt oro ex qua denotat̃ aliq̄d inferri mediãte illatione exercita. ꝯñs v̄o q̄ mediãte illatione exercita denotat̃ inferri ex alia. Dr̃ oro quia non eſt neceſſe ꝙ añs vel ꝯñs ſit ꝓpõ: vt pꝫ hic. ſi hõ currit hõ mouet̃. Dr̃ illatiõe exercita: nã nõ ſufficit ſignata vt iſtud aggregatũ: hec ẽ oro ex q̄ denotat̃ aliq̄d inferri nõ ẽ añs cũ tñ dnotet ex eo ĩferri aliq̄d qr hoc ẽ ĩ actu ſignato: ⁊ ad hoc ꝙ fiat ĩ actu exercito oꝫ aliquã ꝯñaꝫ formari.

¶ Nota illatõis ẽ ſignũ rep̄ſentatiuũ hitudinis: inter añs ⁊ ꝯñs vel ſic: eſt ſignũ quo mediãte denotat̃ ꝯñs ſeq̄ ex añe. Conſeq̄ntia triplex eſt: cõditionalis: cãlis: ⁊ rõnalis: vt ſunt: ſi: qr: ergo: ſed eſt aduertẽdũ: ꝙ oro ĩmediate ſeq̄ns ly: qr: vl' ly: ſi: eſt añs reliquũ v̄o ꝯñs vbicũq̄ ponatur: oro v̄o q̄ p̄ponitur ly ergo eſt añs reliquũ vero ꝯñs. Exẽpla ſunt facilia.

¶ Si v̄o ꝯña ſumat̃ formalr̃ diffinit̃ ſic: ꝯña ẽ hitudo ãntis ad ꝯñs v̄e vl' apparẽter ſc̄m modũ ſignificãdi: ⁊ diuidit̃ in bonã ⁊ malã. Bona ẽ q̄ ſic ſe hꝫ ꝙ ẽ ĩpoſſibile eſſe ita ſicut per añs ſignificat̃ qñ ſit ⁊ ita ſicut ꝑ ꝯñs ſignificat̃. vt ſi hõ ẽ al' eſt. Mala v̄o eſt illa q̄ ſic ſe hꝫ ꝙ dato qḋ ẽ ita ſicut ꝑ añs ſignificat̃ non ex hoc neceſſe erit eſſe ita ſicut ſignificat̃ ꝑ ꝯñs vt ſi ego ſum tu es. Ex q̄bꝰ diffinitionibꝰ pꝫ ꝯñam materialẽ eſſe ꝯñaꝫ.

¶ Ampliꝰ ꝯña bona diuidit̃ in materialẽ ⁊ formalẽ.

Materialis bona ē illa cui eſt dabil' alia ſilis ī forma
q̄ nihil valeat: vt ſortes ē: ģ hō eſt: cui iſta aſſimilaṫ ī
forma nihil valēs: hō ē ģ equ⁹ ē. Nota tñ ꝙ al'r ſumiṫ
ꝯña for. a neotericis ⁊ ab ātiq̄s: nā veteres oēm ꝯñaꝫ
hñtē bonā arguēdi formā vel tenētē ꝑ aliquē locū vo
cabāt formalē. Et ſic ē itelligēdus reuerēdiſſi. caieta
nus ī poſteriorib⁹ dicēs: hāc eſſe ꝯñam formalē. ſ. hō
currit ergo animal currit.

¶ Cōña bona formalis ē illa cui nō ē dabilis alia ſilis
ī forma q̄n ſit bona: vt iſte hō currit ģ hō currit. Et di
uidiṫ āpli⁹ intenētē ſolū de forma ⁊ tenētē de forma
acceptionis t'roꝝ. Que mēbra propotionabil'r diffi-
niri pñt. Ad ſil'eꝫ formā: ⁊ ad ſil'eꝫ acceptionē t'roꝝ req̇
ſita ī pmo tractatu ī pncipio oppoſitionū pñt videri:
ꝯñaꝫ v̄o reſiduū ī pñti relinqṫ latiorē ſq̄dē req̇. locū

¶ His vtcūq̄ plibatis ad pua logica reſerāda acce-
dēdū eſt: inter q̄ t'roꝝ materia pmo ſe offert: ꝓ cui⁹ elu
cidatiōe ſciēdū eſt t'm poſſe ſumi dupl'r. Uno mō re-
al'r: ⁊ tūc idē eſt ꝙ limes vel finis vel al'q̄d hmōi: vt
ibi: t'm poſuiſti quē nō trāſgredietur ⁊c. ps. 103. Alio
mō ſumiṫ logice ꝓ ſigno. Et diffiniri pōt ſic. ſ. t'us ē ſi
gnū aliq̄d vel aliq̄ vel aliq̄l'r vel aliq̄d aliq̄l'r vel aliq̄
aliq̄l'r repñtās cui nō repugnat rōe ſui: nec rōne ſue
ſiḡtionis ꝯſtituere orōnē ꝯſuetā parcial'r ⁊ ꝓpinq̄: ly
ſignū poniṫ loco gñis: cui⁹ m'l'tiplex ē acceptio. Aliq̄n
nāq̄ idē ē q̄ ſcop⁹: vt h'r in trenis. 3. cap. Poſuit me
dñs ſicut ſignū ad ſagittā. Aliq̄n ē res manifeſtatiua
alicui⁹ ſecreti vt magi dixere: hoc ſignū magni regis
eſt. Aliq̄n ſumiṫ ꝓ re ꝓbāte dictū alicui⁹: vt angelus
dixit ad paſtores: hoc do vobis ſignū iueīetis īfantē
poſitū in pſepio: luce. 2. Sꝫ dimiſſis his aliiſq̄ ſilib⁹
acceptionib⁹. Dr ꝙ dupl'r ſumi pōt: vno modo large:
alio mō ſtricte. Large eſt res ſui ipi⁹ vel alteri⁹ alicui
potētie cognitiue repñtatiua: vt ly buf. Stricte dif
finiṫ a b'to augu. cui⁹ diffinitio afferṫ a mḡro ſentē. in
pricipio. 4. q̄ talis ē. Signū eſt res p̄ter ſpēm quā in
gerit ſenſib⁹ aliud a ſe faciēs in cognitionē venire: vt
ly hō leo. Uerū nō deſunt q̄ dicāt ſignū pmo mō nec
large nec ſtricte eſſe ſignū: q: nulla res pōt eſſe ſignū
ſui ipſi⁹ aut ſeipaꝫ ſiḡre q̄d idē ē: q̄d ꝓbāt ex ipo noīe
⁊ augu. auctoritate: q̄d ⁊ ſi valde rōnabil'r ſit dictū: ſi
ipſi⁹ nois pmaria impoſitio attēdaṫ: q: tñ cōiter iam
oēs ſic locūtur: pōt dici ꝙ pñ textē. ſi multotiēs noīa
ad ſignādū aliq̄ p̄ter ea q̄ rōne pme īpoſitiōis ſiḡbāt: vt
dicit. d. s. pa pte. q. 67. ar. 1. in. c. ⁊ ſic: dico ly ſignū ex
tēſuꝫ eſſe ad oē q̄d ſe vl' aliud a ſe repñtat. Ad auto.
b'ti augu. dr ꝙ īmo ipemet ſct⁹ aſſerit aliq̄d ſepꝫ ſiḡre:
vt pꝫ ī ei⁹ lib. de pncipiis dialecticis vbi dicit. Signū
eſt ⁊ q̄d ſeipꝫ ſenſui ⁊ p̄ter ſe aliq̄d aīo oñdit. Itē. 8. de
trini. ca. 3. inq̄t: ſicē v̄bū idicat aliq̄d idicat ēt ſepꝫ ſic ⁊
ſignū. Si dicas ꝙ ex his pōt inferri ꝙ res repñtat ſe
nō aūt ſiḡt q: repñtare eſt ſupi⁹ ad ſiḡre. Contra eo
dē v̄bo vtiṫ dicēs. Oñdit ſe ſignū ⁊ alia: ⁊ indicat ſe ⁊
alia: ſed alia ſiḡt ģ ⁊ ſepm. Ampli⁹ do tibi autoritatē
q̄ nō patiṫ iſtā gloſaꝫ: ⁊ h'r ī eodē li. ſ. de pncipiis dia-
lecticis: vbi poniṫ diſcrimē inṫ dicibile ⁊ dictionē ⁊c.
q̄ tal' ē: q̄d dixi dictionē: v̄bū eſt ſꝫ tale q̄ iā illa duo ſi
mul. ſ. ipm v̄bū ⁊ q̄d fit in aīo ꝑ verbū ſignificātur.

¶ Dr vltra repñtās. ſ. faciēs pſentiā alicui⁹ rei reſ
pectu alicui⁹ potētie cogni. ly aliq̄d poniṫ ꝓpṫ t'os
ſingularis nūeri vt ly hō ⁊ ꝓ pṫ t'os nūeri plural' ſin
gulari carētes: q̄n ſunt pluralis nūeri tm̄ ſm vocē: vt
ſcopecepe: ly aliq̄ ꝓpṫ t'os plralis nūeri nō collecti
uos ⁊ ꝓpṫ collectiuos in vtroq̄ nūero. Exēplū pmi
ly hoīes. 2. ly gens: ly aliqual'r poniṫ ꝓpṫ ſincateg.
vt ly null⁹: aliq̄s. Dr aliq̄d aliq̄l'r ꝓpter ly currit et ē
2 adiacēs: dr aliq̄ aliq̄l'r ꝓpṫ ly currūt. Dr cui nō re-
pugnat q: ſi ly. a. īponaṫ ad ſignādū hōies dū tñ non
ponaṫ ī ꝓpōe vl' orōne tūc verū ē ꝙ nō pōt poni rōne
cōditionis: nō tñ rōne ſiḡtionis ſue vel t'mi mētal' cui
ſubordinaṫ vel alteri⁹ ſibi ſinonimi. Dr nec rōne ſuī
q: ſi lapis īponereṫ ad ſignādū tūc ei non repugnaret
poni in ꝓpōe rōne ſue ſignis: ſꝫ q: lapis ſm ſe nō eſt
inſtrumētū q̄ cōiter vtimur in cōceptib⁹ nr̄is explicā
dis. Dr orōnē q: nō eſt neceſſe ꝙ ꝯſtituat ꝓpōnē. Dr
cōſuetā. ſ. mētalē vel vocalē vel ſcriptā q̄b⁹ cōiter vti
mur. Diciṫ parti al'r ⁊ ꝓpiq̄ propter l'ras ⁊ ſillabas
que conſtituunt partialiter ⁊ remote.

¶ Aliq̄ diuidūt t'm pma ſui diuiſione in t'm icreatū
⁊ creatū ſꝫ irrationabil'r valde: vt ex diffinitione pdi
cta liq̄t ⁊ pōt ex nr̄o primo q̄ſtiōe an de⁹ ſit ꝓpō elici.
Male em̄ ſub t'ri ſiḡne cōtineri dr q̄ t'ro nec t'ris clau
diṫ. Hac igiṫ diuiſiōe ōmiſſa ſecaṫ t'rs in mētalē/vo-
calē ⁊ ſcriptū. Que diuiſio ex b'to augu. pōt h'ri. 3. de
trinitate ⁊ in de pncipiis dialecticis eiuſdē.

¶ Sꝫ aūq̄ hec diffiniā tho. ſciāt. ſ. hec noīa: t⁹ mētal'
v̄bū: ꝯcept⁹: ſpēs itelligibil': act⁹ itelligēdi: paſſio aīe:
notitia: nō idē ſiḡre apud nos ⁊ apud noīales.

¶ Pro q̄ magnope ſciēdū eſt itelligere nr̄m ſic cāri.
Primo nāq̄ ex q̄lꝫ re ſenſata cauſaṫ vna q̄litas ſimiṫ
rei ſenſate in ſenſu exteriori q̄ ꝓtēdiṫ vſq̄ ad ſenſum
cōeꝫ ⁊ fantaſiā mediāte organo ſenſ⁹: ⁊ vtrobiq̄ gñaṫ
alia q̄litas ſimil' pme: ⁊ tūc intellectui cōuertenti ſe ad
illā q̄litatē relucētē ī fantaſia q̄ q̄litas vocaṫ fātaſma
v̄tute intellect⁹ agētis ipimiṫ q̄dā q̄litas q̄ eſt ſilis
pme nō q̄ ad pncipia indiuiduātia: ſꝫ quo ad ſpecifica
vel gñrica: ⁊ talis q̄litas vocaṫ ſilitudo impreſſa vel
ſpēs itelligibilis qua itellect⁹ informat⁹ ꝓducit aliaꝫ
q̄litatē ſil'eꝫ illi ſpēi q̄ vocaṫ ſilitudo expſſa vel v̄bū ⁊
illa opatio itellect⁹ ſic itelligētis vocaṫ act⁹ itelligēdi

¶ Ampli⁹ ſciēdū: cōiter noīales tenere iſta tria. ſ. ſpēs
itelligibilis: v̄bū act⁹ itelligēdi. (ꝓut ē idē q̄d intelle-
ctio) eſſe idē real'r nos aūt nō. Nā ſpēs itelligibilis: ⁊
intellectio real'r diſtiguūṫ a v̄bo. Itē ly cōcept⁹ ꝓprie
⁊ ly v̄bū iferiora ſunt ad ly t'rs mētal'. Nā cōcept⁹ eſt
ſilitudo rei expſſa ⁊ ſil'r v̄bū: ſꝫ t'rus mētalis dr tā de
impſſa ꝙ de expſſa: tñ ſm noīales cōuertūṫ. Paſſio aīe
in via noīaliū pōt dupl'r ſumi. Uno mō large: ⁊ ſic ſiḡt
quēcūq̄ affectū aīe. Et iſto mō ſe extendit ad q̄litates
exñtes in potētia itellectiua ⁊ ſenſitiua ⁊ appetitiua ⁊
ſic amor: odiū: ꝯcupiſcentia ⁊c. dicūtur aīe paſſiones.
Alo modo ſumitur ſtricte ꝓ cōceptu cui ſubordiātur
t'rus ſincategorematicus in voce vel ſcriptura.

¶ Notitia ſm noīales: eſt t'rs mētal' aliq̄d vel aliq̄ re
pſentās natural'r ꝓprie ſꝫ ſm. d. s. quodlibet. 7. arti.
4. in. c. pōt ſumi. 4. vno mō ꝓ natura cognitiua. 2. ꝓ
potētia cognitiua. 3. ꝓ habitu. 4. ꝓ actu itelligēdi:
⁊ pōt extēdi vt etiā ipm v̄bū dicaṫ notitia ⁊ q̄nta acce
ptio. Et diuidiṫ apō noīales notitia in notitiā ituitiuā:
⁊ abſtratiuā quā diſtinctionē ſub iſto noīe notitie nō
memini me repiſe in. d. s. ſꝫ ſub t'ro illo cognitio: ſꝫ in
idē redit: ⁊ ſm tho. pñt ſic diffiniri illa mēbra. ſ. notitia
intuitiua ē illa qua ſtāte impl'e eſt ſm eā me decipi in
iudicādo rē eſſe vel nō eſſe: vt ē notitia q̄ cognoſco ſor-
tē currere: dum illum currētem video.

¶ Notitia abſtratiua oppoſito mō diffiniaṫ. ſ. ē noti
tia qua ſtāte poſſibile eſt me decipi in iudicādo rē eſſe
vel nō eſſe ſm eā. An v̄o notitia q̄ iudico ſortē mihi
pſentē eſſe cū pfecte eū nō video: ſit ituitiua vel abſtra-
ctiua diceṫ in. 2. pte ⁊ ſil'r an natural'r poſſit h'ri noti
tia ituitiua de re q̄ nō eſt ⁊c. vl' ſic diffiniūṫ. Notitia in
tuitiua ⁊ abſtratiua ⁊ mel'⁹. ſ. notitia intuitiua ē noti-
tia qua imediate ⁊ ꝑ ſe ⁊ euidēter cognociṫ obiectū pre
ſens: vt pñs eſt. Abſtratiua eſt notitia qua non ime-

diate ⁊ pſe ⁊ euidēter cognoſcit obiectū pn̄s: vt pn̄s eſt. Et nota ꝙ duplex ē mediatio in cognitione. Alia eīn eſt rei cognite ⁊ hoc ē qn̄ cognitio vniꝰ rei prereq̄rit ad aliꝰ rei cognitionē: vt cognitio ſubſtātie prereq̄rit ad accidētis cognitionē. Alia eſt modi conoſcēdi vt qn̄ eadē res dʒ precognoſci vno mō: vt alio mō cognoſcat: vt qn̄ res nō pōt cognoſci ītellectualr̄ quin priꝰ cognoſcat ſenſualr̄. In p̄dictis diffinitionibꝰ: ly īmediate negat medium rei cognite ſolū ⁊ ſic poſſunt conuenire notitie ſenſuali ⁊ intellectuali.

¶ Alij addūt notitiā ſup̱ ītuitiuā ⁊ diſcurſiuā. Sup̱ intuitiua eſt notitia rei in eo in quo hʒ eſſe eminēter ⁊ p̱fecte: vt creatura ē ⁊ cognoſcitur in deo. Diſcurſiua eſt cognitio rei: q̄ hr̄ p̱ rōnis diſcurſuʒ ex p̄cognitione alteriꝰ rei: vt fit in .3. op̱atione intellectꝰ. ꝓ iſtis vide alfonſum toletanū in .1. q. ꝓlogi .1. ſenten.

¶ Itaqꝫ quo digreſſi ſumus reuertendo diffinitur terminꝰ mentalis ſic.

¶ Trus mētalis ē naturalis rei ſimilitudo ī potētia cognitiua exn̄s qua mediāte tal̄ potētia cognoſcit: vt ſilr̄tudo hoīs vl̄ leonis. Pro cuius maiori euidētia vide .d. s. opuſculo .9. ar. 1.

¶ Terminus vocalis eſt trus auditiua potentia perceptibilis: vt iſta vox homo.

¶ Trus ſcriptꝰ eſt trs: qui potētia viſiua vl̄ tactiua p̱ceptibil̄ eſt. Ut hec ſcriptura hō. Dr̄ vel tactiua: nā ſi ſculpat̄ ly hō in lapide ⁊ deꝰ aufferat colorē a lapide quātitate ⁊ figura relictis talis figura vt ſic ē trs et vt ſic nō eſt p̱ceptibil̄ viſu igit̄. Nec valet dicere ꝙ nō eſt ſignū quo vti cōſueuimꝰ: qꝛ falſum eſt: qđ pʒ. Nā anq̄ deꝰ aufferret colorē vtebamur illa quātitate ⁊ figura ⁊ mō manēt eedē nūero ꝗ. Et ſi dicas verum eſſe manere ſʒ nō eodē mō. Hoc nihil eſt. Nā ille modus nō eſt ōrōne illiꝰ tri: et ꝓ ut eo vti cōſueuerūt homines ⁊ pʒ in hoīe qui cecus factꝰ eſt poſtq̄ ſciuit legere: q̄ vt ſic .i. abſqꝫ colore p̱cipit illiꝰ ſign̄tum.

¶ Trus mixtꝰ ponit̄ ab aliq̄bꝰ q̄ ſic valet diffiniri .ſ. eſt trs cōflatꝰ ex predictis. vel ex partibꝰ eoꝝ. Exēplū primi .ſ. hō ⁊ leo: ſi ly hō ſcribat̄ ⁊ ly leo ꝓferat̄. Exēplum .2. dn̄s ſi ly do: ſit in mente ⁊ ly mi: in voce ⁊ ly nus ī ſcripto: ſʒ qꝛ talibꝰ ſignis nō cōiter vtimur merito ab alijs a logica cōſideratione reijcitur.

¶ Trs vocal̄ pōt hēre duplicē ꝯceptū .ſ. vltiatū ⁊ nō vltiatū: ſumēdo ꝯceptū large ꝓ trō mētali. Ꝯceptꝰ .n. vltiatꝰ ē ſilr̄tudo tri vocal̄ vel ſcripti: ꝓut pꝰ natura ē ḡnabilis q̄ ſilr̄tudo rei quā trs ſtricte ſig̃t: vt ſilr̄tudo huius vocis hō. Silr̄ ſilr̄tudo huiꝰ vocis buf eſt cōceptꝰ nō vltiatꝰ. Nā ſi ly baf ſig̃ret ſtricte: p̄us nā ḡnaretur eiꝰ ſilr̄tudo q̄ ſilr̄tudo rei quā ſtricte ſig̃ret.

¶ Cōceptꝰ vltimatꝰ eſt ſilr̄tudo rei ſtricte ſig̃te p̱ trm vocalē vl̄ ſcriptū poſteriꝰ natura genita q̄ ſilr̄tudi̇es illoꝝ vt cōceptꝰ hoīs leonis. Dr̄ ſtricte ſig̃te. Nā ſilr̄tudo ꝓferētis iſtā vocē hō poſterius natura ḡnatur q̄ ſilr̄tudo illiꝰ vocis: tn̄ p̱lato: nō ſig̃tur ab ea ſtricte. Diuiſi trm mētalē in vltimatū ⁊ nō vltimatū. Et ambo hec reſpectu tri vocal̄ ⁊ ſcripti: qꝛ (ni fallor) hec fuit p̄mitꝰ loq̄ntiū intētio. Et ſi velimꝰ vl̄ trum mētalē diuidere dicemꝰ ſic. Cōceptuū aliꝰ abſolutꝰ: aliꝰ vltimatꝰ: aliꝰ nō vltimatꝰ. Abſolutꝰ cōceptꝰ ē q̄ generat̄ nullo vocali vl̄ ſcripto p̄cedēte vt fuerūt cōceptꝰ quos habuit adā ⁊ oēs ꝓphe p̱ reuelationē: vt haberi pōt ex .d. s. p̄a. p. q. 94. et. 2. 2. q. 171. ī m̄ltis articul̄. Alia xo mēbra: vt diffinita ſunt ſupra diffiniātur.

¶ Ampliꝰ diuidit̄ trus mētalis in cōceptū reflexū ⁊ directū. Reflexꝰ eſt ſilr̄tudo adeq̄ta ⁊ diſtincta alteriꝰ cōceptꝰ: vt ſi volo intelligere cōceptū quo mediante intellexi hoīem: opʒ me formare ꝯceptū p̄mi ꝯceptꝰ. Dr̄ adeq̄ta qꝛ cōceptꝰ directꝰ huiꝰ vocis ens rep̄ſentat alios cōceptꝰ nō tn̄ adequate. Cōceptꝰ directꝰ eſt ſilr̄tudo nō adeq̄te rep̄ſentās aliū cōceptū: vt cōceptꝰ hoīs: leonis ⁊c̄. An idē cōceptꝰ vel notitia poſſit eſſe directa ⁊ reflexa reſpōdet̄ affirmatiue ſm ſoncinateʒ 9. methaſiſi .q. 3. ar. p̄mo.

¶ Ampliꝰ trs diuidit̄ in ſig̃tiuū: ⁊ nō ſig̃tiuū. Trus ſig̃tiuꝰ eſt qui aptꝰ natꝰ eſt rep̄ſentare aliq̄d aliud a ſe ⁊ ſibi ſilr̄ a ſuo ꝓductore a ſuis partibꝰ a ſuis cōceptibꝰ niſi fuerit impoſitus ad aliquid illoꝝ ſignificādum: vt ly leo.

¶ Trus nō ſig̃tiuꝰ eſt q̄ nō eſt aptꝰ natus ⁊c̄. nec eſt impoſitꝰ ad ſig̃ndū aliq̄d illoꝝ. vt ly buf. Et nota ꝙ ly aliq̄d ſ. imit̄. vt in ſe amplectit̄ aliq̄: ⁊ aliq̄lr̄ ⁊ aliq̄d aliq̄lr̄ ⁊ aliq̄ aliq̄lr̄. Pro iſtius diuiſiōis notitia ē aduertēdū ꝙ ſig̃re ſumit̄ dupliciter (ſicut dictum eſt de ly ſignū) .ſ. large ⁊ ſtricte. Large eſt rep̄ſentare aliq̄ vl̄ aliqua vl̄ aliq̄lr̄. Stricte eſt ſig̃re aliq̄d vel aliq̄ vl̄ aliqualr̄ aliud a ſe ⁊c̄. Hec diuiſio īpugnat̄ a q̄buſdā ſicut ⁊ illa de ly ſigū ſʒ reſpōdēdū eſt: vt ſupra

¶ Iterū ſig̃re large diuiditur in ſig̃re naturalr̄ ⁊ ad placitū. Pro cuiꝰ diuiſiōis notitia ſciēdū ē: ꝙ natura (vt ī p̄nti ſufficit) ſumit̄ .3. vno mō: vt diſtiguit̄ ab arte ⁊ iſto mō dicit̄ domus res artificial̄ nō natural̄. 2. Sumit̄: vt opponit̄ violento ⁊ ſic dicimus ꝙ motus deorſum lapidis nō ē natural̄. 3. Sumit̄: vt diſtinguit̄ cōtra liberū ⁊ ſic dicit p̄hus ꝙ naturalibꝰ neqꝫ meremur neqꝫ demeremur: qꝛ opꝰ bonū dʒ eſſe liberū ad minꝰ a coactione: ſʒ nō ſemp̱ a cōtradictione ꝙ dico ꝓpter deū ⁊ beatos cōfirmatos in gr̄a.

¶ Libertas cōtradictionis eſt qn̄ operās pōt op̱ari vtrūqꝫ oppoſitoꝝ. Libertas a coactione ē qn̄ nō pōt niſi in vnū tn̄ illud op̱at̄ nō coacte ſed ſpōte: q̄ ſub diſtictio nō ob neceſſitatē ſʒ ob illiꝰ bonitatē poſita eſt.

¶ Iſtis ītellectis dr̄ ꝙ ī p̄fata diuiſiōe ly nr̄ dr̄ a natura .3. mō dicta. Et ſic pʒ bonitas diuiſiōis. Qꝛ ois ſig̃tio oritur vel ex natura rei ſig̃ntis vel ex volūtate aliqua vniꝰ vel plurīū. Si primū talis res dr̄ ſignificare naturaliter. Si ſcdm dicitur ad placitum.

¶ Eſt igit̄ ſig̃re nr̄ ſig̃re aliq̄d ⁊ a nulliꝰ volūtate in ſic ſig̃ndo dependere: vt gemitꝰ infirmoꝝum.

¶ Sig̃re ad placitū eſt ſig̃are aliq̄d ⁊ in ſic ſig̃ndo ab alicuiꝰ volūtate depēdere: vt ly homo ſig̃t hoīes. An aūt volūtas in p̄fatis diffinitionibꝰ ſtet ꝓ voluntate diuina ſicut pro creata dicet̄ in .3. parte. Ex oībꝰ his elicit̄ nō eē neceſſe ponere aliō mēbrū .ſ. ſig̃re ex ꝯſuetudie: qđ ab aliq̄bꝰ ſic diffinit̄ .ſ. ē ſig̃are ex vſu q̄dam ſecluſa qua vis īpoſitione: vt canis ſepe viſus p̄cedere dn̄m ſuū ſig̃at ip̄m dn̄m. Mappe ſup̱ poſite menſe repreſentaʒ prādiū. Sʒ (vt dixi) nō eſt neceſſe addere: vt pʒ ex p̄dicto fundamēto. Ois eīn ſig̃tio ſicut ⁊ op̱atio .l. eſt natural̄ vl̄ libera. Unde dico ꝙ omīs res ſig̃ns ex vſu ſm alios ſig̃t ſm xitatē nr̄ vel ad placitū. Dixi nr̄ vel ad placituʒ: qꝛ nec oīs tal̄ ſig̃t nr̄ nec oīs ad placitū: ſʒ aliq̄ ſic: ⁊ alia ſic. Qđ pʒ nā canis ſepe viſus ſig̃t dn̄m ſuū nr̄. Nā ſola natura docente viſo cane: rep̄ſentat̄ mihi dn̄s eius. Nec obſtat ꝙ pluries me vidiſſe canē precedētem dn̄ʒ ſuū dependeat a volūtate dn̄i. Nā iſta volūtas nō ē mihi cā ꝙ canis ſepe viſus ſignificet: ſed eſt cauſa ꝙ ſepe ſit viſus. Nā eodeʒ modo ꝓbaretur ꝙ gemitꝰ infirmoꝝum ſig̃t ad placitū dolorē qꝛ gemitū emittere depēdet ex volūtate infirmi: nō tn̄ in poteſtate infirmi eſt ꝙ emiſſo gemitu nō rep̄ſentetur dolor. Ita ſilr̄: lʒ in poteſtate dn̄i ſit canē pluries vel ſemel eſſe viſum: nō tamē eſt

in eiꝰ poteſtate canē viſuȝ vt ſic.i.pluries ꝓceſſiſſe dñꝫ
nō ſigͣre illū. Et ꝑterea nō dixi in diffinitiōe ꝙ res na-
turalr ſigͣns nō ꝺpēdeat a volūtate: ſed ī ſic ſigͣndo. Et
ſi dicas non eſſe ſimile: qꝛ ſigͣtio hec depēdet ex viſu:
ita ꝙ reqͥrit viſus q̄ nō reqͥrit in gemitu ſigͣnte dolorē.
Dicitur hoc nihil obſtare. Primo qꝛ non dico ꝙ ca-
nis abſolute ſignificet dñm ſꝫ canis ſepe viſus vt ſic:
qꝛ: vt ſic: hꝫ rōnem ſigni nāļr ſigͣntis. Scd̄o qꝛ iſto mō
poſſet dici ꝙ fumꝰ nō ſigͣt naturalr ignē: ptꝫ qꝛ q̄ nūꝗ̄
vidit ignē ꝓducētē fumū: dato qꝺ videat fumū nō ſta
tim cognoſcet ibi eſſe ignē. Et tñ nāļr ſigͣt ignē: vt ptꝫ
ex btō augu.i li.ꝺ doctrīa xp̄iana. Et rō ē. Nā ſi ego
priꝰ vidi ignē ꝓducētē fumū ⁊ poſtea video fumū nō
eſt in poteſtate mea: nec alicuiꝰ hoīs vt nō rep̄ſentet
mihi ignis. Sic ſilr viſo cane multotiēs: nō eſt in po
teſtate mea q̄n dñs eiꝰ ſignificet. Mappe ꝟo ⁊ ſonus
cāpane ⁊ ſiīa ſigͣnt ad placitū. Nā ꝑ ſenerāte eodem
viſu pōt aliquis mihi dicere: tu hucuſq̄ viſis mappis
cognoſcebas nos velle comedere deinceps intelligi
to nos velle ludere ad taxillos: q̄ñ ꝟo videris mēſam
nudā: cogitato nos velle comedere. Itē q̄ñ audieris
cāpanā nō ꝑcipias teirurū ad lectiōeȝ: ſꝫ ad refectoriū
Sꝫ q̄ñ audieris tabellā ito ad aulā. Ecce q̄lr mappe pl-
ries viſe: vt ſic ⁊ cāpana pluries audita pñt volūtate
alicuiꝰ interueniēte: ꝺpdere ſuā ſigͣnē. Qꝺ nō ꝯtingit
in aliis. Ex his ſilr pꝫ ꝙ in ly ad placitū claudit̄ q̄cūq̄
īpoſitio.ſ. formal ꝟtual: ꝯſuetudinaria autētica ⁊c.

¶ Ampliꝰ ſigͣre nāļr.ȝ. contingere pōt.ſ. nāļr cōiter: ex
īſtinctu nature ⁊ ꝓp̄e. Naturalr cōiter eſt rē ſeipā vl
mediāte ꝓp̄a ſpecie ſeipam rep̄ſentare: exēplū primi
eſt deꝰ glioſus q̄ rep̄ſentat ſeip̄m beatis ꝑſe ⁊ nō me-
diāte aliq̄ ſpē q̄ ſit diſtincta realr a deo: vt ꝓbat.d.s.
p̄ma pte.q.12.ar.2. Exēplum.2. vt albū ſignificat ſe
ipſum mediāte ſpecie propria.

¶ Significare ex inſtinctu nature eſt ſigͣre ex q̄dā vi
uacitate vel inclinatione potentie cognitiue ipiꝰ co-
gnoſcētis: vt latratꝰ canis: gemitꝰ infirmi.

¶ Hic breuiter nota ꝙ q̄ñ diuidit̄ t̄mus ī ſigͣtiuū ⁊ nō
ſigͣtiuū ſumit̄ ſigͣre ſtricte alias oīs t̄ms eſſet ſigͣtiuꝰ.
Itē nota ꝙ ly ſigͣre ſtricte ſumptū nō hꝫ niſi duo mē
bra.ſ. nāļr ꝓp̄e ⁊ ex iſtictu nature. Et ſumpſit iſto mō
petrꝰ hiſpa. ſigͣre q̄ñ dixit vocū alia ſigͣtiua alia nō ſigͣti
ua: vt baf: q̄ tñ vox ſignificat naturalr cōiter. An ille
t̄mus chimera ſit ſignificatiuus dicet̄ in ſcd̄a parte.

¶ Ampliꝰ t̄ms vocal ⁊ ſcriptꝰ ſigͣtiuꝰ hꝫ duo ſigͣta.ſ.
vltimatū ⁊ nō vltiatū. Vltimatū ſigͣtū ē res illa ad ꝗ̄
ſigͣndā ipoſitꝰ ē t̄ms p̄ncipl̄r: vt res q̄ eſt leo eſt ſignifi-
catū vltimatuȝ huius vocis leo.

¶ Significatū nō vltimatū eſt oē aliud qꝺ ꝑter p̄di-
ctā rē t̄ms rep̄ſentat. Et ipſemet t̄mus ⁊ ſibi ſiles ⁊ ſuꝰ
prolator vel ſcriptor ⁊ ſui ꝯceptꝰ.ſ. vltimatꝰ ⁊ nō vlti
matꝰ: ⁊ ſpecies itelligibilis claudūtur ſub ſigͣto non
vltimato. Et in ꝓpoſito vltimatū ⁊ nō vltimatū non
ſumūt̄ ꝑuatiue nec ꝯdictorie: ſꝫ ly nō vltimatū circū-
loq̄tur poſitiuū. Silr dicatur de cōceptu vltimato ⁊
non vltimato.

¶ Alteriꝰ t̄ms diuidit̄ ī icōplexū ⁊ ꝯplexū. T̄ms icōple
xus ē cōceptꝰ ſimplex tam in ēendo ꝙ in rep̄ſentādo vl
eſt t̄mus tali cōceptui ſubordinatꝰ. Primū dr̄ ꝓpter
t̄mos mētales: vt ſimilitudo hoīs in mente. 2. propter
vocales terminos vel ſcriptos.

¶ T̄mus cōplexus eſt cōceptus cōtinēs eminēter vel
formalr plures cōceptꝰ ſigͣntes iuxta ſigͣtionē totiꝰ cō
grue ⁊ apte: vel ē t̄ms talis cōceptui ſubordinatꝰ. Dr̄
cōgrue ⁊ apte. Nā dato qꝺ vna ſimplici q̄litate in mē
te rep̄ſentet̄ hō ⁊ leo: abſq̄ ꝯſiſtione aliq̄ tamē ille
cōceptꝰ vel q̄litas cōtinet eminēter duos cōceptꝰ tñ
aggregatū illud nō eſt aptū imo eſt t̄ı ⁊ nō t̄mus. Dr̄
vl formalr: qꝛ teneo aliquā orōnē mētalē eē q̄litatem
ſimplicē ⁊ ꝯpoſitam: vt pꝫ ī n̄ro p̄o trac. ſec. ꝺ orōne

¶ T̄mus cōplexꝰ cōiter ſubdiuidit̄ icōplexū voce tm̄
re; tm̄: re ⁊ voce ſimul. Exēplū p̄mi ſi ly hō ē aīal: ipo-
natur ad ſigͣndū tm̄ ſicut ly leo. Scd̄i vt ly.a. ſi in ſi-
gnificādo tm̄ valeat ſicut deꝰ eſt. Tertiꝫ vt aīal ē ſub-
ſtātia. Proportionabilr dicat̄ ꝺ t̄ms icōplexo. Verū
eſt tñ ꝙ facilr pōt ſuſtineri nullū eſſe t̄m cōplexū vo-
ce tm̄: cū oīs talis nō ſubordinet̄ ꝯceptui cōplexo: niſi
velis dicere ꝙ tale aggregatū noīat̄ ꝯplexū voce tā-
tū: qꝛ partes eorū antea erant ſignificatiue. Sed hec
diſputatio de nomine eſt.

¶ Iterū diuidit̄ t̄mus cōplexꝰ in cōplexū diſtās ⁊ in-
diſtās. Diſtās eſt: q̄ñ inter duo categoremata formal
liter.l. eminenter: mediat ſincathegorema. vt hō eſt
albꝰ. Indiſtans eſt quando inter duo categoremata
nō mediat ſincathegorema. vt hō albus.

¶ Ampliꝰ diuidit̄ t̄mus icōplexus in traſcēdes ⁊ nō
tracēdes. Traſcēdens eſt t̄ms incōplexꝰ q̄ deducta am
pliatione: ⁊ amplo mō ſigͣndi de oībꝰ ꝟificaa t̄ı irma-
tiue: ⁊ ſunt ſex.ſ. ens: vnū: verū: aliq̄d: bonū: res. Nō
tracēdens eſt t̄ms incōplexꝰ q̄ deducta ampliatione: ⁊
amplo mō ſigͣndi nō pōt de oībꝰ ꝟificari vt ly capra.
Dr̄ t̄ms incōplexꝰ in his diffinitionibꝰ: qꝛ aliter plura
ſunt repibilia traſcendētia: ⁊ ſupra traſcēdētia qualis
ſunt conditionata.

¶ Cōſeq̄nt̄ t̄mus ſigͣtiuꝰ diuidit̄ in categorematicuȝ
⁊ ſincategorematicū ⁊ mixtū. Categorematicꝰ ē t̄mus
aliq̄d.l. aliq̄ rep̄ſentās: vt ly hō hoīes. T̄ms ſincatego
rematicꝰ q̄ ſolū aliq̄lr rep̄ſentat. Mixtꝰ qui ex vtriſq̄
ꝯficit̄ formalr vel eminēter: formalr: vt oīs hō. Emi
nēter. vt ly currit ābulāt: ⁊ hec aduerbia: poſſibilr:
neceſſario: cras: olim ⁊c.

¶ Hic obiter dicēdū eſt quid ſit ſignificare aliquid:
aliqua: ⁊ aliqualiter.

¶ Significare igr̄ aliq̄d eſt ſignificare ſub cōceptu
ꝓprio ⁊ diſtincto talis entis vel entis ſimplr prout
vnū eſt: vt ly hō. Significare aliq̄ ē ſigͣre ſub cōceptu
taliū entiū: vel entiū ſimplr ꝓut plura ſunt: vt ly po-
pulus qꝺ eſt nomē collectiuū ſigͣns expreſſe multitu-
dinē entiū ⁊ ordinis vnitatē ꝓut dicit.d.s.1.pte.q.3.
ar.1.ad ſcd̄m. Sigͣre aliq̄lr eſt facere intellectū ſic vel
ſic cōceptū vniꝰ rei vel pluriū rerū cōcipere. Ex q̄bus
pōt elici quid ſit ſigͣre aliq̄d aliqualr: cōiungēdo vlti
mam diffinitionē primis ſic. Significare aliq̄d aliq̄li
ter eſt ſignificare ſub cōceptu ꝓprio ⁊ diſtincto talis
entis vel entis ſimplr ꝓut vnū eſt ⁊ ſimul facere in-
tellectum ſic vel ſic cōceptu vniꝰ vel pluriū rerū cōci
pere. Cōſilr diffiniri facillime pōt q̄d ſit aliq̄ aliq̄lr ſi
gnificare. Dr̄ talis entis: qꝛ ly hō licet aliq̄ mō ſigni-
ficet materiā ⁊ formā nō tñ diſtincte ⁊ ſub ꝓpriis cō-
ceptibꝰ: ſꝫ ſub cōceptu hoīs qui eſt vnū tale ens ſim-
pliciter: ly ꝟo populꝰ nō eſt vnū ens ſimplr. Dicitur
entis qꝛ ly ens in ſingulari ſignificat aliquid. Dicit̄
in alia ſcd̄a diffinitione taliū entiū ꝓpter ly hoīes vl
entiū: ꝓpter ly entia: ly gens: populus ⁊c.

¶ Alteriꝰ ſolet diuidi t̄ms categorematicꝰ: in catego.
ſignificatione tm̄: officio tm̄: officio ⁊ ſigͣtione ſil. Ha
bere aūt in propoſitione offitiū eſt eſſe totale ſcd̄m vel
totale p̄dicatuȝ vel copulā: vñ categorematicꝰ offitio
tm̄ eſt qui pōt in ꝓpoſitione habere offiū non tñ ſigͣt
aliq̄d vl aliq̄ vt ly eſt tertiū adiacēs. Categorematicꝰ
ſigͣne tm̄ eſt q̄ aliq̄d vel aliq̄ ſigͣns non pōt offiū in ꝓ-
pōne exercere: vt ly hoīs ⁊ oēs obliq̄. Categorema-
ticus vtroq̄ mō eſt q̄ vtrūq̄ hꝫ: vt ly hō. Si tñ ve-
lit aliq̄s ſuſtinere ꝙ hoīs pōt exercere offiū in ꝓpōne

ẜm ſibi ſinonimū eſſentialr̃ q̄le eſt ly hō ꝛ illud ſuffici
cere ad hoc ꝙ vtroꝗ mōſit categorematic⁹: poſſet tal̃
nō admitere illā diuiſionē ſʒ hec de noīe diſputatio ē.
¶ Sincategorematic⁹ conſimiliter pōt diuidi ꝛ pro
portionabiliter q̄libet mēbrū diffiniri.
¶ Cōſeq̄nter t̃mus categorematic⁹ diuidit̃ in cōem: ꝛ
diſcretū. T̃mus cōis eſt cui ex parte cōcept⁹ ſub quo ē
impoſit⁹ ad ſig̃dū nō repugnat affirmatiue de pluri-
bus v̓ificari vniuoce ꝛ diuiſim ſecluſa āpliatione ex-
tirſeca. i. a copula ꝓueniēte: vt ly ſol: luna: vn̄: lʒ non
poſſit ly ſol dici vere de plurib⁹ qꝛ realr̃ nō ſunt plu-
res ſoles (vt ita dicā) nō t̄n ei repunat ex parte conce
ptus: ꝛ rō eſt qꝛ cōceptus cui ly ſol ſubordinat̃ nō re
preſentat hūc ſolē: vt hic ſol eſt: ſed vt talis nature ē:
ꝛ poſſum ego intelligere plures tales: vt dicit beatus
augu. 12. de trinitate. Pro q̄ ſciēdū ꝙ cōitas alicui⁹
nature pōt eſſe duplr̃: vno mō ex parte rei fundamen
talr̃ admin⁹: ſcđo mō ex parte intellect⁹ conſiderātis
Quorū .2. ſolū ſufficit. Pro cui⁹ diuiſiōis ampliori
intellectione vide doctiſſimū cardinalē ſuper de ente
ꝛ eſſentia cap̄. 5. q. 9.
¶ T̃mus ſingularis ſeu diſcretus eſt cui repugnat ex
parte cōcept⁹ affirmatiue: v̓ificari de plurib⁹ vniuo-
ce ꝛ diuiſim: ſecluſa āpliatione extrinſeca: vt ly mi-
chael: nā hoc nomē michael īpoſit⁹ eſt ad ſig̃ndū na-
turā humanā: vt indiuiduata eſt in ſuppoſito iſto. ſ.
in michaele vn̄ lʒ natura humana nō poſſit eſſe in rerū
natura niſi ꝓut eſt indiuiduata in iſto vel in illo: t̄n
pōt intelligi abſqꝫ illa indiuiduatione nō diuiſiue: ſed
preciſiue, i. nō intelligēdo ꝙ ſit ꝛ non ſit indiuidua ſed
intelligēdo eā non curādo an ſit indiuiduata necne ꝛ
tūc ſig̃tur nō ꝓut ē incōicabilis ſed ꝓut eſt cōis: ꝛ tūc
imponit̃ ſibi nomē cōe: ꝛ breuit̃ hic nota ꝙ pronoīa
q̄n ponitur loco noīs ꝓprij q̇d eſt idē cū t̃ro diſcreto
ſunt t̃ri diſcreti. Vn̄ ſi dicā: ego curro: tu curris tā ly
ego: ꝙ̄ ly tu: ſunt t̃ri diſcreti. Et dato ꝙ tu poſſis dice-
re ego curro ꝛ ſignificet te: nō tollit̃ q̄n ꝛ tunc ſit t̃mus
diſcret⁹: qꝛ nō ſignificat me ꝛ te vniuoce ſed equoce.
Nam ly ego: ly tu: ille ꝛc. nō habēt ſig̃tionē abſolutā:
ſed depēdentē. Ut in ſcđa parte dicetur.
¶ Alteri⁹ cōſueuit diuidi t̃s ſingularis in ſingula-
rē in ſig̃ndo tm̄ ꝛ in ſupponēdo tm̄ ꝛ i vtroqꝫ. Sed qꝛ
ad hāc diuiſionē cognitio ſuppōnis exigit̃ illuc vſqꝫ
tractandum relinquatur.
¶ Ampli⁹ t̃s categorematic⁹ diuidit̃ in abſtractū ꝛ
concretū. T̃mus abſtract⁹ eſt q̄ ſig̃t aliq̄d ꝑ modū for-
me ꝑ ſe ſtantis qua aliq̄d eſt ſimplr̃ ens vel tale ens.
Primū dr̃ ꝓpt̃ abſtracta tracēdētia: vt ētitas: q̄ditas
realitas. Scđʒ dr̃ ꝓpt̃ alia abſtracta. vt albedo nigre
do. Et nota ꝙ̄ ly tale ēs: nō ſumit̃ ly tale ſtricte: vt atri
buit̃ p̄dicamēto q̄litatis ſʒ vl̃r ꝓut repit̃ in oīb⁹ p̄di-
camētis ꝛ extra. Vn̄ deitas ē nomē abſtractū ꝛ q̄ntitas
ꝛ paternitas. T̃mus cōcret⁹ eſt t̃mus ſig̃ns aliq̄d ꝑ mo-
dū forme i formātis aliquā rē ad min⁹ ẜm modū ſig̃n
di: a qua forma dr̃ ſimplr̃ ens vel ens tale: vt ly ens:
hō. Dr̃ admin⁹ ẜm modū ſig̃ndi: nā deitas nō ē forma
dei q̄ſi q̄d adeo diſtinctū ẜm rē ſicut humāitas differt
ab hoīe: ſʒ ē forma q̄ eſt ipſemet de⁹: ſʒ qꝛ differūt rōne
ꝓut dicit doctor ſanct⁹ .i. ꝑte ar. 2. ꝛ q. 4. ar. 1. ꝛ i alijs
multis locis ꝓpterea congrue dicere poſſum⁹ deitas
eſt in deo. Ubi ly in dat intelligere aliquā inherētiā
ẜm modū ſig̃ndi: ſicut hic: albedo eſt in hoīe: in herē-
tiam realem denotat ly albedo.
¶ T̃s concret⁹ duo ſig̃ta hʒ. ſ. formale ꝛ materiale:
formale ē illa forma vel rō q̄ ꝑ t̃m ſig̃tur vt deitas ē
formale hui⁹ t̃ri de⁹. Materiale v̓o eſt ſuppoſitū vel
res vbi talis forma repit̃: vt res q̄ eſt hō ē materiale
hui⁹ t̃ri hō: ꝓ his ſig̃tis vide (ſi vis) doctiſſimū caye
tanū in de ente ꝛ eēntia cap̄. 3. §. 5. ꝛ. d. s. de potentia.
q. 9. ar. 4. et. 5. ſentētiaꝝ diſtin. 2. q. ꝓma.
¶ T̃mus ampli⁹ diuidit̃ i cōnotatiuū ꝛ abſolutū. T̃s
cōnotatiu⁹ ē q̄ vltra formā accidētalē ẜm rē vel modū
quā formalr̃ ſig̃t dat itelligere aliud: ꝓ q̄ nō repugnat
ſupponere ex mō ſue ſignis. Ut ly alb⁹ ſig̃t formalr̃ al
bedinē ꝛ cōnotat ſbm ꝓ q̄ ſupponere pōt vel nō repu
gnat ſupponere. Dr̃ ẜm rē vel modū: qꝛ ly miſericors
q̄n dr̃ de deo: nō iportat formā accidētalē ẜm rē ſʒ ẜm
modū. Dr̃ cui nō repugnat ꝛc. Quia dicēdo vacuū ē:
ly vacuū nō ſuppōit: nō t̄n ei repugnat ſupponere ex
mō ſue ſignis: q̇d ptʒ qꝛ ſupponit dicēdo: vacuū poſſi-
bilr̃ fit adeo. T̃mus abſolut⁹ eſt t̃s q̄ vltra formā acci
dētalē ẜm rē vel modū quā formalr̃ ſig̃t nō dat intelli
gere aliq̄d ꝓ quo non repugnet ſupponere ex mō ſue
ſignis. Ut ly ſimitas. Nā lʒ ſimitas i ab ſtrato ſig̃et
ſbm aliq̄ mō nō t̄n dr̃ t̃mus cōnotatiu⁹: qꝛ nō valet pro
illo ſupponere et hoc ex mō ſue ſignis: qꝛ iportat illō
in obliq̄: ꝛ ꝓpterea ly ſimitas nullo mō pōt pro naſo
ſupponere: pro q̄ t̄n poteſt ly ſimū: qꝛ iportat illud in
recto: vt dicit. d. s. in de ente ꝛ eſſentia cap̄ vlt̃. Et no-
ta ꝙ t̃mus abſolut⁹ dr̃ triplr̃. Uno mō vt diſtinguit̃ cō
tra relatiuū grāmaticale: vt ly ille: ipſe ꝛc. Scđo mō
vt differt a relatiuo p̄dicamētali: vt ly pr̃ ꝛ filius ꝛc.
Tertio mō vt diſtinguit̃ cōtra cōnotatiuū ꝛ ſic ſumit̃
in preſentiarū in diffinitione. Dr̃ in vtraqꝫ diffinitio
ne vltra formā accidētalē ẜm rē vel modū: vt exclu da
tur obiectio q̄ formari poſſet circa ly hō. Nam vltra
formā quā formalr̃ iportat q̄ eſt humanitas: dat itel
ligere ſuppoſitū in q̄ eſt: t̄n illa forma ē eſſentialis ꝛ nō
accidētalis: q̇d reqritur ad hoc ꝙ ſit t̃mus cōnatius.
Et ſi inſurgas dicēs ꝙ hʒ modū forme accidētalis: ne
gat̃. Pro quo notādū eſt ꝙ nō ſumit̃ in p̄fatis diffini
tionibus ly accidentalis: vt dicitur ab accidente pro
vt diſtinguitur contra ſubſtantiam ſed prout diſtin-
guitur contra eſſentiā: vnde quādo aliqs t̃mus de for
mali iportat aliq̄ ſi materiale talis t̃ri nō poteſt intel
ligi ſine illo formali: tūc talis t̃mus nō erit cōnotatiu⁹:
vt ly hō: q̄ lʒ iportet humanitatē de formali: ꝛ ſor. vel
platonē de maťiali qꝛ t̄n nō pōt intelligi nec ſor. neqꝫ
plato abſqꝫ tali formali: ꝓpterea nō ē t̃s cōnotatiu⁹.
Si v̓o materiale ẜm ſuā totā rōnē vel ẜm partes pōt
intelligi ſine formali: tūc t̃mus erit cōnotatiu⁹: vt ly ra
tionale. Nā lʒ hō non poſſit intelligi abſqꝫ rōnalitate
t̄n hō i quātū al̃ q̇d eſt pars rōnis hoīs pōt intelligi
abſqꝫ illo: cui⁹ oppoſitū totalr̃ inuenit̃ in ly albū: ni-
grū ꝛc. Nā ſbm pōt ſine albedine intelligi ꝛc. ſilr̃ ꝛ ly
cecū lʒ non iportet formalr̃ aliquā formā realē qꝛ t̄n
iportat ẜm modū ſig̃ndi dr̃ t̃s cōnotatiu⁹ Dr̃ aūt ceci
tas for̃a hʒ modū ſig̃ndi qꝛ loq̄mr̃ d̓ illa ac ſi eēt poſiti.
aliq̄d. dicim⁹ em̄ cec⁹ hʒ cecitatē: cū dicēdū poti⁹ eēt nō
hʒ viſuʒ. Et nō ſilr̃ qꝛ nō ētia i q̄ntū itelligit̃ hn̄t rōnē
ētis nō real̃ ſʒ rōnis ꝓut dicit. d. s. i quā plrimis locis
¶ T̃mus cōnotatiu⁹ ſubdiuidit̃ i cōatiuū eſſentialr̃ et
accidētalr̃. Eſſentialr̃ cōnotatiu⁹ ē q̄n formale ſig̃tum
illi⁹ eſt eſſentia vel pars rei cōnotate. i. ꝓ qua ſuppo-
nit: vt ly rōnale. Accidētalr̃ v̓o eſt q̄n eſt accidēs illi⁹
vt albū. Et iterū pōt diuidi in cōnotatiuū affirmatiuū
ꝛ negatiuum: ꝛ priuatiuum. Affirmatiuus eſt cuius
formale eſt aliquid exiſtens in materiali vt albū. Ne
gatiuum eſt cuius formale eſt abſentia forme abſqꝫ
aptitudine ſubiecti ad eam: vt non homo. Priuatiu⁹
eſt cuius formale eſt abſentia forme cum aptitudine
in ſbo ad illam: vt cec⁹: pauper ꝛc. Rurſus t̃mus con-
notatiu⁹ accidētalr̃ affirmatiu⁹ eſt duplex. ſ. conota-
tiuus ex trinſice: ꝛ intrinſice. Extrinſice conotatiuus

BIBLIOTECA UNIVERSITARIA SEVILLA

eſt: tr̃us cuiꝰ formale ſig̃tū eſt accidēs qḋ pōt adeſſe ⁊ abeſſe: vt ly albū. Intrinſice cōnotatiuꝰ eſt tr̃us cuiꝰ formale ſig̃atū eſt accidēs qḋ non pōt adeſſe ⁊ abeſſe: vt ly riſibile. An hoc intelligendū ſit etiā includendo potētiā diuinam altioris negotij eſt: logicamqꝫ excedentis conſiderationem. Sed eſt dubium: quod eſt pricipaliꝰ ſig̃atū in tr̃is cōnotatiuis: ⁊ cōcretis. Reſpōdetur breuiter: ꝙ ſig̃tū eſſe principale pōt duplr̃ itelligi. Uno mō referēdo principalitatē ad rem ſig̃tā: vt res eſt ⁊ ſic res nobilior dr̃ ſig̃tū principale puta ſba vel corpꝰ ⁊c. Alio mō: vt refertur ad ſig̃tū: vt ſig̃tū eſt vel ad noīs ſig̃nē. Et ſic loqn̄: ſemꝑ ſig̃tum formale eſt principale ⁊ ſic pn̄t cōcordari aliq̇t dicta .ſ.s.d.q̄ videtur iterſe ſe aduerſa ⁊ cōtraria. Circa p̄dicta tn̄ aio aduerte thomiſta: nō eodē pacto reales ⁊ noīales loq̄. Noīales nāqꝫ vocāt cōnotatū ſig̃tuꝫ formale: nos aūt materiale: vn̄ ly albū ſolū ſig̃t albedinem formalr̃ ſm nos: de connotato vero ſeu materialr̃ rē in qua ē: qḋ hr̃ ex .d.s.d potētia.q.9.ar.4.c.et.3.d.2.q.1.et cōfirmatˀ ex dicto pbi in p̄dicamētis qui ait albū ſolam qualitatē ſignificare: noīales vᵒ ecōtrario dicūt. Aſſerunt enim ly albū ſignificare ſbm ⁊ cōnotare albedinē .i. minꝰ principalr̃ eā ſignificare. Nihil em̄ aliud ē cōnotare ꝙ̄ ſignificare qualitercūqꝫ ſit. Un̄ dicūt ly cenās vnū ſignificare .ſ. ſbm ⁊ duo cōnotare .ſ. comeſtionē ⁊ horā talē vel talē. Reales vᵒ dicēt illū tr̃um formaliter ſig̃re comeſtionē in tali hora ⁊ cōnotare ſbm.

¶ Amplius tr̃us diuidiˀ in tr̃m prime intētionis et ſcd̃e pro cuiꝰ diuiſionis faciliori intellectu: p̄notādū eſt ꝙ res aliq̄ itellecta dupliciter pōt ꝯſiderari. Uno mō quo ad ea q̄ ſibi cōueniunt vel attribuūtur ſecluſa itellectꝰ opatione: vt ꝙ res ſit alba nigra ⁊c. Et qn̄ intellectꝰ ſic tēdit vel intelligit rē: illa itellectio vocaˀ p̄ma intētio in qua cōcurrūt iſta q̄ttuor .ſ. res intellecta: cōceptus talis rei: actus intelligēdi: ⁊ q̄dā relatio rationis inter cōceptū ⁊ rem intellectā: ⁊ oīa iſta pn̄t dici p̄me itētiones. Res intellecta dr̃ p̄ma itētio obiectiue. Cōceptꝰ eſt p̄ma intentio ſubiectiue. Actꝰ intelligēdi actiue. Relatio illa vocabiˀ p̄ma intētio formaliter. Scd̄o mō res intellecta pōt cōſiderari q̄ ad ea q̄ ſibi cōueniūt vel attribuūtur eo ꝙ intellectus circa ea verſaˀ. Et qꝛ ſenſus eſt nobis notior intellectu pono quādā analogiā in viſu. Et ponaˀ gr̃a exēpli pomuꝫ q̄dā viſuꝫ ab aliq̄. Et dico. Nos poſſe loq̄ d pomo illo duplr̃. Uno mō vt pomum eſt. Alio mō: vt viſum eſt. Si primo mō cōſideraˀ iſta ꝓpō eſt falſa .ſ. pomū nō eſt dulce. Si vᵒ dicā pomū vt eſt viſum vel pomuꝫ: prout eſt obiectiue in viſu nō eſt dulce vera eſt: quia viſus non ē ſaporꝫ ꝑceptiuus. Sic ſilr̃ cōſiderari pōt natura humana ꝓut eſt actualr̃ in rerum natura. Et ſic debeo intelligere illā ꝓut indiuiduata eſt i iſto vel in illo hoīe ⁊ hoc hꝫ ex pricipijs īdiuiduātibꝰ. Si vᵒ cōſideretˀ natura humana nō intellectis p̄fatis pncipijs: tūc talis natura nō hꝫ ꝙ ſit magis in iſto hoīe ꝙ̄ in illo ⁊ ꝑ ꝯn̄s ſic pōt dici cōis. Et qꝛ nō habere p̄dicta pricipia indiuiduātia cōuenit ſibi vel ꝯſeq̄tē eo ꝙ ſic intellecta eſt: poſſumꝰ dicere: nā ꝓut ſic intellecta vl̄ prout ſic obiectiue intellectu nō eſt ſingularis: vel indiuiduata ⁊ ꝑ ꝯn̄s eſt ſpēs ⁊c. qḋ q̇dē ſi diceretˀ d illa ꝓut eſt a parte rei eſſet falſuꝫ: ſicut ꝓportionabiliter dictū eſt de pomo. Ampliꝰ fingamꝰ (quicq̇d ſit de re) viſum poſſe reflecti ſupra ſe ita ꝙ videat ſe videre ⁊ ꝑcipiat qualr̃ pomū eſt ſine dulcedine ꝓut ē viſum cuꝫ realr̃ ſit dulce: tūc dico ꝙ primꝰ actꝰ vidēdi .ſ. directꝰ quo videt pomū vt in rerū nā eſt erit p̄ma intētio viſiua cui ꝓportionaˀ prima intētio itellectiua q̄ dicta eſt ⁊c. Scd̄s vᵒ .ſ. reflexꝰ quo videt pomū: vt ſine dulcedine eſt qḋ quidem habet a viſu dicetur ſcd̄a intentio viſiua. Cōſilr̃ dico ꝙ ſi nā humana q̄ſi quadā reflexione intelligaˀ ſm ꝙ itelligiˀ abſqꝫ pncipijs indiuiduātibus talis itellectio erit .2. in q̄ intellectione ēt ſicut dictū eſt de p̄ma et eodē mō ꝓportionabilr̃: cōcurrūt 4 .ſ. res vt ſic intellecta: actꝰ intelligēdi: cōceptꝰ illiꝰ rei: ⁊ q̄dā relatio rōnis: q̄ oīa pn̄t dici ſcd̄e intētiones ꝓut dictū eſt de prima. Ex quibꝰ pꝫ qualr̃ ſint intelligēde diffinitiones diuerſoꝝ thomiſtaꝝ. Nā q̄dā diffiniūt p̄mā et ſcd̄aꝫ intētionē ꝑ actu intelligēdi. Quidā pro cōceptu ⁊c. Primo mō diffinit doctiſſimꝰ cardinalis exponēdo in p̄dicabilibꝰ gn̄is diffinitionē dicēs. Prima intētio eſt illa intellectꝰ atētio ⁊c. Scd̄o mō diffiniˀ a capreolo ⁊ alijs dicētibꝰ. Prima itētio eſt p̄mariꝰ cōceptꝰ habitus de re. Scd̄a vᵒ eſt ſecundariꝰ habitꝰ de re ⁊c. Sumēdo igiˀ intētionē ꝑ cōceptu cōformiter ad .d.s.1.d.2.q. et de potētia.q.7.ar 9 p̄ma intētio eſt ꝯceptꝰ repſentatiuꝰ rei ſm eā q̄ ſibi cōueniūt: vt a parte rei eſt. Scd̄a intētio eſt cōceptꝰ repſentatiuꝰ rei ſm ea q̄ ſibi cōueniūt eo qḋ itellecta eſt: hijs habitis. Dr̃ ꝙ tr̃us p̄me intētionis eſt tr̃s ipoſitus rebꝰ mediāte cōceptu repſentatiuo rei ſm ea q̄ ſibi cōueniūt: vt a parte rei eſt. Tr̃us ſcd̄e intētionis eſt tr̃us repſentatiuꝰ rei ſm ea q̄ ſibi cōueniūt eo ꝙ itellecta eſt: ex his ſilr̃ pꝫ q̄lr̃ ſint itelligēde diffinitiones p̄me ⁊ .2. intētionis q̄ repiūtur in opuſculis .d.s. vbi dicit. Tr̃us p̄me intētionis ē tr̃s q̄ eſt ipoſitꝰ ad ſignādū mediāte cōceptu q̄ eſt p̄ma itētio. Tr̃us .2. itētiōis eſt q̄ eſt ipoſitꝰ mediāte cōceptu q̄ ē .2. intētio. Ex his aūt nō colligas hūc tr̃m itellectꝰ .a.ū. eſſe .2. itētiōis. Nā rē eſſe itellectā nō eſt q̇d ꝯn̄s rē: vt intellecta ē: ſꝫ eſt id q̄ formalr̃ dr̃ intellecta: vn̄ ad hoc ꝙ ſit tr̃us p̄me intētiōis opꝫ ꝙ ſignificet aliq̇d ꝯn̄s ipaꝫ vt ē obiectiue i itellectū: vt ē cōitas. vlītas cuiꝰ ſignū erit ꝙ remota itellectione tale nomē ſibi nō cōueniret ⁊ hoc vltra ipaꝫ itellectionē. Dubiū aūt poſſet eē hic an iſte ſupra dicte relationes q̄ hic dicūˀ rōnis aliqn̄ poſſint eē reales ⁊ pſertiꝫ relatio q̄ eſt p̄ma intētio. Sꝫ huiꝰ deciſio nō atinet ad pn̄tē materiā. Sufficere em̄ dꝫ incipiēti: vt credat ꝙ ſicut i cōbuſtione reali q̄ ignis cōburit lignū inſurgit q̄dā relatio ignis ad lignū. Ita inq̄cūqꝫ intellectione iſurgit q̄dā alia relatio ſuo mō q̄ vocaˀ intētio: forſā aūt in .2. pte aliq̇d ampliꝰ diceˀ de hoc.

¶ Alteriꝰ diuidiˀ tr̃s i vniuocū ⁊ equocū ⁊ analogū q̄ diuiſio hr̃ ex .d.s. opuſclo .31.ca.3. Tr̃s equocꝰ ē tr̃s ſig̃ns ſb rōnibꝰ ſeu ꝯceptibꝰ oīno diuerſis: vt ly canis ꝓut ſig̃t piſcē .ſtellā ⁊ latrabilē canē. tr̃s vniuocꝰ ē tr̃s ſig̃ns ſb eadē oīno rōe formali ſeu ꝯceptu vt ly hō petrū ⁊ ſocratē. Analogꝰ ē tr̃us ſig̃ns ſua ſig̃ta ſub rōne partim eadē ꝑtim diuerſa: vt ly ſanū dictū de vrina et aīali. Quot aūt modis dicaˀ tr̃us analogꝰ vide in .2. parte ⁊ ſilr̃ cardinalē .R. in de analogia noīuꝫ: ⁊ lꝫ phs in an̄ p̄dicamētis ſolū duo mēbra poſuerit vniuocū .ſ. ⁊ equocū nr̃e tn̄ diuiſioni nō aduerſaˀ: quia ſub equocis ꝯplexꝰ eſt analogū tr̃um: et ꝓpterea ſolet diuidi tr̃us equocꝰ in equocū a caſu ⁊ eſt tr̃s pure equocus ⁊ equocū a cōſilio ⁊ ē tr̃s analogꝰ pſertī in analogia attributionis. Dātqꝫ p̄fate diffinitiones de tr̃is vocalibus ⁊ ſcriptis. Nā tr̃us mētalˀ nō pōt eſſe equocꝰ: ⁊ loquor de tr̃o q̄ eſt ꝯceptꝰ vltimatꝰ cuiꝰ rō ē: qꝛ ꝯceptꝰ vltimatꝰ ē ſilitudo ꝓpᵃ rei. Si ḡ ſig̃t plura vel eſt ſilitudo eoꝝ vel nō: ſi nō: nō ſig̃t ea ſi ſic: ḡ vnica ſilitudie repn̄tat vl ſig̃t ḡ vniuoce ⁊ ꝑ ꝯn̄s nō eſt equiuocatio.

¶ Preterea tr̃s diuidiˀ in tr̃m īfinitū ⁊ finitū. Tr̃s infinitꝰ ē aggregatū ex tr̃o ꝯplexo vel īcōplexo ⁊ ne

gatione nõ negãter nec priuãter tẽta: vt ly nõhõ non equꝰ ⁊c. Tr̃us finitꝰ eſt tr̃s q̄ nõ eſt aggregatū ex tr̃o cõplexo vel in cõplexo ⁊ negatione non negãter nec priuãter tenta: vt ly homo: ly equus ⁊c.

¶ Diuidit̃ vltra tr̃s ĩcollectiuū ⁊ nõ collectiuū. Tr̃s collectiuus (ꝓut elici põt ex. d. s. pͣ pte. q. 31. ar. 1. ad 2.) eſt tr̃us q̄ ex mõ ſiḡndi ĩportat pluralitatẽ entium ⁊ vnitatẽ ordis vel aggregationis ĩter ea: vt ly ppl's exercitꝰ. ⁊ ꝓpt̃ hos tr̃os ⁊ ſĩl'es ponit̃. 1. pticula. 2. ꝟo ꝓpt̃ ly gẽs ⁊ ſĩlia quelꝫ nõ importẽt aliquẽ ordinẽ: tñ ĩportãt quandã vnitatẽ aggregationis ex mõ ſiḡndi. Qui modꝰ ꝯnotat̃ eo ꝙ ſiḡt in ſingl'ari. Singl'aris. n. nūerꝰ vnitati ſolet atribui. Pluralis ꝟo ẽtiū multitudini. Tr̃us nõ collectiuꝰ ẽ tr̃s q̄ ſiḡt vnū vel plura ẽtiã ⁊ ex mõ ſuo ſiḡndi nõ ĩportat ordinẽ aliquẽ ſeu aggregationẽ: vt ly hõ: ⁊ ly homines ⁊c.

¶ Oẽs p̄cedẽtes diuiſiões cõcernūt tr̃m in ſingl'ari nūero: circa q̄s aduertẽdum eſt nõ in oibꝰ debere ſumi ꝓ diuiſo tr̃m abſolute ſꝫ talẽ. ſ. tr̃m ꝯplexū vel tr̃m categorematicū vl' aliq̄d id genꝰ. Nūc ponẽde ſunt diuiſiones q̄ concernūt tr̃m ip̃m in plurali quaꝝ p̄ma eſt.

¶ Tr̃oꝝ alij ſunt imptinẽtes: alij ptinẽtes. Inptinẽtes ſunt tr̃i q̄ꝝ nullꝰ cū alio hꝫ vl'em ⁊ neceſſariã cõnexionẽ nec repugnãtiam: vt albū: ⁊ dulce. Dr̃ vl'ẽꝫ ⁊ neceſſariã: qꝛ lꝫ albū ⁊ dulce alicubi habeãt cõnexionẽ. vt pꝫ in lacte: nõ tñ vl'r vbi eſt vnū eſt aliud. Dr̃ nec repugnãtiã qꝛ nullū illoꝝ ex ſe excludit ꝯſortiū alterꝰ. Tr̃i ptiẽtes ſunt tr̃i hñtes interſe repugnãtiã vl' q̄ꝝ adminꝰ vnꝰ cū alio hꝫ neceſſariã cõnexionẽ. exẽplū primi: albū nigrū. 2. hõ al'. Dr̃ adminꝰ qꝛ bñ pmittit̃ ꝙ q̄lꝫ cū alio hẽat neceſſariã ꝯnexionẽ: vt hõ ⁊ riſibile. Et notãdū eſt ꝙ in p̄fata diuiſione diuiſuꝫ eſt duo tr̃i. Vñ ſenſus ẽ: oẽs duo tr̃i vel ſunt ptinẽtes vel imptinẽtes ⁊ ꝯñter dicatur in ſequẽtibꝰ diuiſionibꝰ.

¶ Sub diuidūtur aūt tr̃i ptinẽtes ĩpertinẽtes repugnãtia. Et ptinẽtes ſeq̄la. Tr̃i ptinẽtes ſeq̄la ſūt quoꝝ vniꝰ affirmatio ⁊ negatio ĩfert affirmationẽ ⁊ negationẽ alterꝰ: vt ly leo al': leo rugibile. Et ſunt duplices: quidã nãq3 ſunt cõuertibiles: q̄dã ꝟo nõ. Cõuertibiles ſunt quoꝝ vnꝰ alterū infert in bona ꝯñã ⁊ ab eodẽ infertur. Vt hõ riſibile. Tr̃i nõ cõuertibiles ſunt tr̃i quoꝝ vnꝰ ĩfert aliū nõ tñ eꝯ: vt pc̃m ⁊ vanitas: omẽ eñ pc̃m vanitas eſt nõ tñ ecõtra vt dicit beatus gregorius in moralibus libro. 10. cap. 15.

¶ Ampliꝰ tr̃i cõuertibiles diuidūt̃ in ſinonimos. Et nõ ſinonimos. Tr̃i ſinonimi ſunt tr̃i ſiḡntes idẽ eodẽ mõ adequate: vt ly homo hõ: veſtis indumẽtū.

¶ Et ſi velimꝰ tenere ꝙ ad ſinoimitatẽ req̄rit̃ diuerſitas vocū cū ſiḡntiaꝝ idẽtitate: primi non eſſent ſinonimi: ſed idẽtici. Sꝫ hoc in cõi vſu non hr̃: alias nulli tr̃i mẽtales vltimati eſſent ſinonimi qꝛ ibi nulla ẽ diuerſitas vocū. Sꝫ hec diſputatio reijtiẽda videt̃ nã de noie ẽ. Dr̃ idẽ ⁊ eodẽ mõ. Et ĩtelligit̃ cõiter de mõ potẽti variare ꝟitatẽ vl' falſitatẽ ꝓpõnis: vt ẽ ſiḡare in recto vel in obliq̄. Nõ tñ intelligit̃ de mõ ſiḡndi natural'r vel ad placitū. Nã ly hõ in voce ⁊ cõceptꝰ ſibi correſpõdẽs in mẽte ſunt ſinonimi. Termini nõ ſinonimi ſunt termini nõ ſignificãtes idem eodem modo adequate: vt ly homo: riſibile.

¶ Itẽ tr̃oꝝ ſinonimoꝝ. Alij ſinonimi eſſential'r tãtū. Alij eſſential'r ⁊ accidẽtal'r. Eſſential'r tm̃: ſunt tr̃i ſignificãtes idẽ eodẽ mõ logice vt ianua. e. ⁊ ſic dꝫ ĩtelligi. d. s. in quot libet. 4. ar. 7. dicẽs idẽ eſſe nomẽ per oẽs caſus. Tr̃i ſinonimi eſſential'r ⁊ accidẽtatal'r tm̃ ſunt tr̃i ſiḡntes ideꝫ eodẽ mõ logice ⁊ grãmatice: vt ianua: ianua. An iſti modi grãmaticales reperiãtur in mente dicetur in. 2. parte.

¶ Ampliꝰ tr̃oꝝ ſinonimoꝝ. Alij ſm̃ cõceptū vltiatū tm̃: ⁊ ſūt illi q̄ ſiḡnt idẽ eodẽ cõceptu ⁊ ſub diuerſa voce vel ſcriptura: vt veſtis: indumentū. Alij ſunt q̄ ad vltimatū: et ſunt q̄ ſiḡnt ſub eadẽ voce vel ſcriptura. Dat̃ q3 diuiſio hec de tr̃is nõ mẽtalibꝰ: vt diffini. pꝫ.

¶ Tr̃i ptinẽtes repugnãtia ſunt tr̃i q̄ nl'r non pñt de eodẽ ꝟificari reſpectu eiuſdẽ: vt hõ ⁊ leo. An hmõi tr̃i poſſunt de eodẽ ꝟificari ſupnatural'r dicet̃ in. 2. pte.

¶ Itẽ tr̃oꝝ ptinẽtiū repugnantia. Alij diſpati. Alij oppoſiti. Diſpati ſunt tr̃i inter quos nulla eſt oppoſitio q̄bꝰ repugnat nl'r de eodẽ verificari: vt leo: hõ. Tr̃i oppoſiti: ſunt tr̃i nõ diſparati nõ valẽtes de eodẽ reſpectu eiuſdẽ ꝟificari: vt albū: nigrū: ⁊ ſunt in quadruplici differẽtia. Nã q̄dã ſunt relatiui: alij cõtrarij. alij cõtradictorij: alij priuatiui. Relatiue oppoſiti: ſūt tr̃i qui nequeūt ꝟificari d̃ eodẽ reſpectu eiuſdẽ: quoꝝ q̄lꝫ ad alteꝝ refert̃: vt pr̃ ⁊ filiꝰ. Tr̃i ꝯrij ſunt tr̃i non ꝟificabiles d̃ eodẽ eadẽ rõne: formal'r ſiḡntes formas ſub eodẽ gñe maxie diſtãtes ab eodẽ ſb̃o mutuo ſe expelẽtes niſi alia inſit ex rei nã: vt calidū: frigidū. Tr̃i ꝯdictorij: ſunt tr̃i oppoſiti q̄ vt ſic nõ pñt nec nl'r nec ſupnl'r de eodẽ ꝟificari: vt hõ: nõ hõ. Vel ſic ſūt tr̃i q̄ꝝ vnꝰ negãdo remouet q̄cq̄d alius affirmando ponit. Dr̃ negãdo: vt diſtiguit̃ cõtra ly p̄uãdo. Tr̃i p̄uatiui ſunt tr̃i quoꝝ vnꝰ remouet actū ſiue formã relinq̄ns aptitudinẽ in ſb̃o aliter ꝟo eūdẽ hītū ſiue formã ponit vt cecꝰ: vidẽs. Dixi aptitudinẽ: ⁊ nõ potẽtiã. Nã potẽtia eſt p̄ncipiū ꝓximū recipiẽdi vl' ꝓducẽdi aliquẽ actū: vt hõ dormiẽs põt dici hẽre potẽtiã viſſiuam: ſꝫ aptitudo ꝓp̄e dicit p̄ncipiuꝫ remotū: vt cecꝰ põt dici habere aptitudinẽ ad vidẽdū: ſꝫ multotiens vnū pro alio ſumit̃: ⁊ aliq̄tiẽs ſumit̃ aptitudo: vt q̄dã ſupꝰ ad potẽtiã. Ita vt dicat̃ q̄lꝫcūq3 p̄ncipiū receptiuuꝫ vel ꝓductiuū ꝓpinquū vel remotū aptitudo. Sed ꝓ hac materia iſta dixiſſe ſufficiat.

¶ Poſt difinitiones ⁊ diuiſiones tr̃i datas ſupius ſm̃ mentẽ thomi. ſciẽdū eſt eaſdẽ deſeruire ſcotice doctrine duobꝰ vel tribꝰ p̄notatis. q̄ꝝ p̄mū eſt ꝙ ſm̃ mẽtẽ ſcoti nõ ẽ ponẽda differẽtia real' inter ſpẽm ĩtelligibilẽ ⁊ ꝟbū. Vt põt alici ex. 2. q. 1. pier mẽias. Dicit eñ ſic ſpẽm ĩtelligibilẽ voco ſĩlitudinẽ ĩtelligibilẽ exiſtẽtẽ in intellectu ſubiectiue: ſicut ſp̄es ſenſibilis eſt ſimilitudo ſenſibilis: ⁊ per ꝯñs tr̃s mentalis erit ſpecies intelligibilis.

¶ 2. eſt ꝙ ab ſcotiſtis nõ ponūt̃ entia rõnis eo mõ q̄ a thomi. imo aſſerūt talia ẽtiã eſſe fictitia ⁊ penitꝰ nihil ⁊ ꝓpterea nulla relatio rõnis erit. 1. vel. 2. intẽtio ſꝫ ip̃a ſp̄es ĩtelligibilis vel actꝰ ĩtelligẽdi. 3. ẽ ꝙ cõitas rei ſm̃ quã dr̃ tr̃s cõis ẽ extra aiaꝫ ⁊ ex natura rei cõuẽit illi ⁊ nõ ſm̃ ꝙ ẽ obiectiue ĩ intellectu. Cõtrouerſia ſĩl'r ẽ int̃. s. d. ⁊ illū circa noiuꝫ analogiã d̃ q̄ in. 2. pte.

¶ Pronotitia tr̃oꝝ ſm̃ noialiū viã aduerte cõſi cõiter ante diffinitiões ⁊ diuiſiones tr̃oꝝ ponere mlta q̄ ptinẽt ad. 5. li. ⁊ ad tractatū ꝯñaꝝ: q̄ oĩa alibi tratãda deo dãte reliq̄mꝰ diffiniẽda ãpliꝰ ſignificare ⁊ rep̄ſentare ⁊ diuidūt modū rep̄ſẽtãdi: aſſerẽtes illū eẽ q̄druplicẽ. Eſt nãq3 vnꝰ modꝰ rep̄ſentãdi effectiue: alius obiectiue: alius inſtrumẽtal'r: aliꝰ formal'r. Rep̄ſentare effectiue ẽ facere cognitionẽ: ſiue actū in rõne efficientis ⁊ ſic aia rep̄ſentat vl' potẽtia cõcurrẽs actiue ad ꝓductionẽ notitie iuxta illud bt̃i augu. ab obiecto ⁊ potẽtia parit̃ notitia. Rep̄ſentare obiectiue ẽ eficere cognitionẽ in rõne obiecti motiui vl' actū aliq̄l'r rep̄ſentãtẽ ⁊ hoc mõ q̄lꝫ res rep̄ſentat ſe vl' aliq̄l'r ex ſe. Rep̄ſentare formal'r ẽ rep̄ſentare: vt formalẽ cognitionẽ ſiue actū in aia exiſtẽtẽ: ⁊ ſic rep̄ſentãt tr̃i mẽtales. Rep̄ſentare inſtrumẽtal'r ẽ eſſe ĩſtrumẽtū ad rep̄ſentã

dū aliqd aliud a ſe vel alia a ſe vel aliq̄lr aliter a ſe mediāte ſui cognitione ꝛ iſto mō repſentāt tͥ vocales ꝛ ſcripti. Diffiniūt ꝛ vltra ꝛ diuidūt modū ſciēdi: ſed hec ꝛ alia hmōi ſi videre alicui libꝫ alioꝝ tractat⁹ legat: ego eñ breuitati ſtudēs exacte pertractare recuſaui. Nūc vero ad tractatū tͥoꝝ accedēdo ponitur diffinitio tͥ q̄ a nominalib⁹ cōiter ponitur q̄ talis eſt.

¶ Tͥus ē ps ꝓpinq̄ ꝓpōnis ꝯuete. Et diuidiť i tͥm mētalē ꝛc. Et tͥus mētal' eſt tͥs exñs in potētia cognitiua qua mediāte cognoſcit. Et diuidiť i notitiā ꝛ actū intelligendi. Notitia eſt tͥs mētalis ſigñs aliqd vel aliq̄ naturalr ꝓpe. Act⁹ intelligēdi eſt tͥus mētalis aliq̄lr ſigñs: ſigare aūt aliq̄lr eſt facere ꝙ intellect⁹ al'r intelligat rē q̄ ſine tali actu itelligeret: vocaťq; tͥus mētalis etiā noīe ꝯcept⁹. Et diuidiť in ꝯceptū vltiatū: ꝛ nōultiatū. Ultimat⁹ eſt naturalis ſilitudo rei vl' tͥus ſigñs aliq̄lr naturalr ꝓpe. Ꝯcept⁹ nōultimat⁹ eſt ſilitudo diſtincta tͥ. Sꝫ ſm has diffinitiones ꝯcedēdū eēt idē poſſe eē ꝯceptū vltimatū ꝛ nō vltiatū: vtpꝫ icaſu ꝙ ly. a. iponereť ad ſignādū illā vocē hō.

¶ Ampli⁹ diuidiť tͥs icōplexū ꝛ icōplexū. Cōplexus eſt tͥus hñs plures ptes ſigñtes iuxta ſigtiōnez toti⁹ formalr vel equalēter: vt hō ē. Hñt plures ptes equalēter ē ſigre mediāte ꝯceptu hñte plures partes formalr. Tͥus incōplexus eſt tͥus nō hñs ꝛc.

¶ Alteri⁹ diuidiť tͥus in connotatiuū: ꝛ abſolutū: Connotatiu⁹ eſt q̄ p̄ter pͥncipale ſigtū ſigt aliqd vl' rē aliq̄lr ſe hr̄e. Tͥus abſolut⁹ eſt tͥus: q̄ p̄ter ſigtū pͥncipale nō ſigt ꝛc. Exēplū pͥmi: albū: vbi res hñs albedinē eſt principale ſigtū ꝛ albedo conotatiuū cui⁹ oppoſitū nos ſuperi⁹ affirmauimus. Exēplū ſcdi vt hō.

¶ Itē diuidiť tͥs i tͥm pͥme intētionis: ꝛ in tͥm ſcde intētionis: vl' ipoſitionis. Tͥus ſcde ipoſitiōis (vt ꝓpͥ⁹: ſm mētē eoꝝ loq̄r) eſt tͥus ſigñs aliqd ea rōne q̄ eſt ſignū vl' ſigtū: vt ly nomē ly ꝓnomē ꝛc. Tͥus pͥme itētionis eſt tͥus ſigñs aliqd nō tñ ea rōne qua eſt ſignū vel ſigtū vt ly hō: ly equus ꝛc. Uel ſic tͥs ſcde intētionis ē tͥus ſigñs aliquā ꝓprietatē grāmaticā logicā vel retoricā: vt nomē ꝛc. Tͥs pͥme itentionis eſt tͥus non ſignificans ꝛc.

¶ Tͥs cōis ē cui nō repugnat ex pte ſue ſigtiōis v̾ificari ꝛc. Tͥs ſinglaris ē: cui repugnat ex pte ſue ſigtionis ꝛc. Et eſt hic ſciēdū ꝙ noiales non ponūt aliquē ꝯceptū vnū repſentare naturā in cōi (loq̄r de natura creata) ſꝫ eo dͥ ꝯcep⁹ cōis q̄ repſentat plura diuiſim: vt ꝯceptus cui ly hō ſubordiať repſentat: ſor. petrū: paulū: diuiſim. In aliis oīb⁹ diuiſionib⁹ ꝛ diffinitionib⁹ ꝯuenim⁹ vl' paꝝ differētie ē i ſenſu: lꝫ aliis vtātur verbis: iō ab eis valefacere dignū duxi.

¶ De ſuppoſitionibus.

Hūc ſeq̄ntes cicerōis doctrinā dicētꝭ ſic: oīs q̄ a rōne ſuſcipiť de aliq̄ re iſtitutio dꝫ a diffinitione ꝓficiſci vt itelligať qd ſit id de quo diſputať: dimiſſis hui⁹ tͥ ſuppō acceptiōib⁹ m̄ltis: ſuppoſitionē logice ſumptā ſic diffinim⁹ diffinitione doctiſſimi mgͥ petri hiſpa. ſ. ſuppō ē acceptio tͥ ſubſtātiui ꝓ aliq̄ Ꝉ acceptio poniť loco gnīs. Pro quo nota in tͥo ſupponēte repiri tria hec. ſ. ſigtionē acceptionē ꝛ ſuppōnē: quoꝝ vltimū p̄ſupponit alia duo: oīs eñ tͥus ſupponēs accipiť: ꝛ oīs q̄ accipiť ſigt: nō tñ oīs q̄ ſigt ſupponit. Et differūt iter ſe nā ſigtio ꝓpͥe reſpicit tͥm. Nil alid ſiq̄dē ē pͥtiē ſigtio q̄ alicui⁹ vl' aliq̄rū ꝛc. per tͥm repſētatio. Sed acceptio ꝯuenit potētie cognitiue. Eſt eñ acceptio aphēſio ſigtionis vel repſentationis tͥ. Et ſuppoſitio eſt vſus q̄ potentia cognitiua vtiť tͥo ſigñte vice vl' loco rei ſigte. Iuxta illō phi: q2 nō poſſum⁹ ducere res ad ſcholas vtimur noīb⁹ pro reb⁹. Et lꝫ ſm hoc poti⁹ dicēdū eēt: tͥus ſupponit hāc rē (vt aliq̄ aiebāt antiq̄) vel tͥus ſupponiť ꝓ hac re: vt optime ꝓbat egregi⁹ cōcionatoꝛ bt̄s vincēti⁹: tñ q2 loq̄ndū eſt vt plures ſemp dicem⁹ tͥs ſupponit ꝓ hoc vl' illo: cognoſcētis eñ rē nō ē curare de noībus: vt ait. d. s. pͥa pte q. 54. ar. 4. 2. Predicta etiā differētia pōt elici ex. d. s. q̄ ad ſigtiōnē ꝛ ſuppōnē in. 3. d. 3. q. pͥa ar. 3. ꝛ in de potētia. q. 9. ar. 4. Dicit eñ ſic: ſigtio ꝓpͥe dͥ reſpectu rōnis noīs. Suppō v̾o reſpectu ei⁹ cui ꝯuenit nomē ſi directe ꝑtineať ſub eo: copulatio v̾o ſi indirecte. Uideať ſilr pͥma pte. q. 39. ar. 5. Dͥ vltra: ꝛ ſubſtātiui. i. potētis reddere ſuppoſitum v̾bo ꝓ aliq̄. i. ꝓ ſuo q̄uis ſigto: ſiue illud ſit vltimatū: ſiue nō. Et dͥ ſubſtātiui: ad differētiā nois adiectiui: vñ noīa adiectiua ꝛ pticipia adiectiue tēta nō dicūtur ſupponere ſꝫ copulare. Copulatio v̾o ē acceptio tͥ adiectiui pro aliq̄: vñ dicēdo hō alb⁹ currit: ly alb⁹ ꝛ ly currēs incluſū in ly currit copulat ſm magiſtrū. p. h. Si v̾o dicendo hō eſt currēs ly currēs teneať ſubſtātiue ſupponit. Pro q̄ vide. d. s. in. 3. d. 6. q. pͥa. Diuidiť aūt ſuppō pͥma ſui diuiſione ſm mgͥm petrū ꝛ atiq̄s i ſuppōnē cōēz ꝛ diſcretā. At v̾o q2 hec diſtictio deſeruire pōt ſuppōni naturali: ꝛ accidētali: ꝛ ꝓpͥe: ꝛ i ꝓpͥe: materiali: ꝛ formali ꝛc. Ideo vſq; perſonalē ſuppōnē ad preſens relinquetur.

¶ Diuidiť igiť ſuppō vl'r in ſuppōnē nl'ez ꝛ accidētalē. Nec refert ꝙ. p. h. ſolū poſuit hāc diuiſionē reſpectu tͥ cōis: nā eadē rōne pōt fieri circa tͥum ſinglarē: verū q2 tͥus ſingularis vnicū hꝫ ſigtū ꝓpterea de eo. p. h. nō fecit mētionē. Naturalē acceptio tͥ ꝓ oī illo ꝓ q̄ tͥs pōt accipi: vt ly hō ꝑ ſe hoc ē ſolitarie ſūpt⁹ ſupponit ꝓ oīb⁹ hoīb⁹ tā p̄ſentib⁹ q̄ preteritis ꝛc.

¶ Suppō accñtal' eſt acceptio tͥ ꝓ his ꝓ qb⁹ exigit ſuū adiūctū. i. ꝓ re ſibi corrñdēte i mēſura tꝑoris ꝑ copulā iportati vt i differētia tꝑis ad quā copula āpliat Primū dͥ ꝓpͥ iſtā hō currit. Scdꝫ ꝓpͥ hāc hō fuit: nā ly hō ē t ſupponit ꝓ p̄ntib⁹ lꝫ ꝑ copulā non iporteť niſi tēp⁹ p̄teritū. Uel ſic eſt acceptio tͥ ꝓ his ꝛc. i. ꝓ ſuo ſigto de q̄ v̾ificabil' eſt mediāte copula ſue ꝓpōis vel alia ꝯſilr tēta quātū eſt de ſe reflexione ſecluſa. Sꝫ pͥma expoſitio melioꝛ eſt. Nō eñ ideo tͥus ſupponit q2 v̾ificať ſꝫ poti⁹ ē ꝯrio. Uñ ſolet poni regl'a ꝙ ꝓpoſitio affirmatiua cui⁹ ſbm ꝛ pͥdicatū ſupponūt ꝓ eodē eſt v̾a. Uñ pͥus nā ſupponit tͥus q̄ v̾ificeť. Sꝫ q2 nō refert notioꝛa ſimpl'r eē min⁹ nota q̄ ad nos (vt hꝫ ex pho pͥo phiſicoꝝ) ideo nouitiis notificať ſuppō ꝑ v̾ificationē. Pro q̄ dať documētū tale. Siuis eſſe certus de ſuppōne alicui⁹ tͥ: accipe ꝓnomē demōſtratiuū apte ſibi demōſtrās rē quā talis tͥus ſigt ꝛ pone tͥm de cui⁹ ſuppōne dubitas ꝓ pͥdicato ꝛ appone copl'am talr ꝙ tͥus poſit⁹ in pͥdicato teneať eodē mō q̄ ad logicas ꝓpͥetates ꝛ ſi ꝓpoſitio fuerit v̾a tͥus ſupponit pro re illa: ſin aūt nō. Exēplū dubito an dicēdo hō eſt, ly hō ſupponat: dico ſic: hoc eſt hō: demōſtrato ſorte q̄ cū ſit vera relinq̄tur ly hō ſupponere. Diciť quātū eſt de ſe. Nā ſi ly. a. imponať ad ſignificādū q̄ñ poniť in ſubiecto: ꝛ dͥ ponať ſi ponať in pͥdicato: nō pōt v̾ificari de ꝓnoīe: nō rōne ſigtionis ſꝫ conditionis appoſite. Diciť reflexione ſecluſa. Nā dicēdo nō demōſtratū currit poſito ꝙ vn⁹ equ⁹ currat q̄ a nullo ſit dēmōſtrat⁹ ſubietū ſupponit: non tñ eſt demōſtrabile. Alii dicūt tūc dicēdum eſſe equ⁹ eſt nō demonſtratus: ſed hec parue vel nullius vtilitatis ſunt.

¶ Ex pͥdictis pꝫ pͥmo ꝙ null⁹ eſt tͥus nō valēs ſup

ponere pꝫ: q2 ad minꝰ nl̃r pōt ſupponere tā in ꝓpoſitione: q̃ȝ in orōne: q̃ȝ extra. Et ſi arguas q2 ſuppoſitio eſt qñ t̃mus accipit̃ vel ponit̃ pro re: qḋ tñ nō videtur poſſe cōtingere niſi in ꝓpōne vel orōne: in ꝓpoſitione: vt hō ē: in orōne vt ſi hō eſſet: aīal eſſet: igit̃ qñ eſt extra nō ſupponit: nego ſcḋaȝ partē aññs. Nā ſi aliquis vocet aliū dicēs: petre: nil aliud addendo: qui audit ſumit vocē pro ſe: ⁊ tñ ibi nec eſt ꝓpoſitio: nec orō. Et ſi aliq̄s velit dicere ibi ſub intelligi audi vel auſculta: ⁊ ꝑ ꝯñs eſt orō. Hoc nō obſtat. Nā pono caſum ꝙ dcꝰ ꝑciſe cōcurrat ad ꝓductionē notitie incōplexe illiꝰ vocis. Tūc nil aliud pōt intelligi igit̃ ⁊c. Scḋo infert̃: ꝙ ſm cōiter loq̄ntes ꝑſertim noīales ſuppoſitio ī cōi: ⁊ ſuppoſitio q̄ accidētalis ſm antiq̄s dr̃ idē ſunt. Probat̃ hoc: nā ſic gloſant ipſi diffinitionē ſuppoſitionis in cōi. ſ. eſt acceptio t̃ri ꝓ aliquo de quo v̾ificabilis eſt ⁊c. Qḋ nil aliud eſt q̃ȝ dicere: eſt acceptio t̃ri ꝓ his ꝓ quibꝰ exigit ſuū adiūctū: ⁊ hoc idē fuit diffinitio ſuppoſitionis accidētal' igit̃ ⁊c.

¶ Tertio ſeq̄tur ꝙ ī propoſitione hac oīs hō currit ly hō ſupponit ꝓ oībꝰ hoībꝰ poſſibilibꝰ lȝ ꝓpoſitio ſit falſa nūc: ⁊ rō eſt q2 t̃mus ſupponēs nl̃r ⁊ accidētaliter nō v̾ificat̃ niſi rōne ſuppoſitionis accñtalis niſi t̃ri extēdant̃ vſq̄ȝ ad. 5. tēpoꝝ differētias: ⁊ q2 ly hō nō ſupponit ꝓ oībꝰ poſſibilibꝰ hoībꝰ accidental'r ſȝ naturaliter ideo eſt falſa.

¶ Quarto ſequit̃ ꝙ qñ. p. h. dixit ꝙ ly hō ꝑ ſe ſūptꝰ ſupponit nl̃r nō itellexit ꝑ ſe. i. ī propōne ḋ ꝑ ſe poſitꝰ pꝫ: nā ibi ſumit̃ ꝑ ſe ꝓut opponit̃ huic qḋ dico: cū alio ſibi adiūcto: ergo tm̃ valȝ ſicut ſolitarie. Iteȝ ipſe p. h. dicit in appellationum tractatu ly hō ſupponere ex natura ſua ꝓ hōibꝰ tā exñtibꝰ q̃ nō exñtibꝰ. Amplꝰ hoc pōt hēri ex. d. s. pā. ꝑte. q. 39. ar. 4. ad. 5. vbi dicit hoc nomē deꝰ ꝑ ſe ſupponit ꝓ natura ſȝ ex adiūcto ſupponit ꝓ ꝑſona: et nolēti ꝓpteruire liq̄do cōſtat ibi ly ꝑ ſe nō ſumi ꝓ eo ꝙ eſt poni in ꝓpōne de ꝑ ſe. Idē hēri pōt ex. s. bonauētu. ꝑmo ſentē. d. 4. q. 4.

¶ Quinto ſequit̃ ꝙ in iſta ꝓpōne oīs chimera ē: ſb̃m ſupponit nl̃r: ſȝ nullo mō accñtal'r ⁊ tenet̃ vel accipit̃ diſtributiue ſȝ nō ſuppōit diſtributiue accñtal'r q̄ falſa eſt: q2 nō ſufficit ſuppoſitio nl̃is qñ v̾bū exigit ſuppoſitionē accñtalē. Et hoc itelligit̃ in ſenſu in quo cōiter ſumit̃ ꝓpoſitio illa. ſ. oīs chimera eſt: qḋ ꝓpt̃ paulū ſonci: dictū ſit. Ipſe eñ aſſerit hāc eſſe verā chimera eſt. Opinat̃ ſiq̄dē ly eſt ſm adiacēs talē denotare exñtiā q̄lē ſb̃m exigit ⁊ cū chimera nullū eſſe hēat niſi in mēte ⁊ nullꝰ poſſit ꝓpōnē illā ꝓferre q̄n hēat chimere cōceptionē idͦ aſſerit illā verā: ſȝ hoc cōiter nō tenetur: Hoc correlariū ⁊ tertiū itelligi debēt tenēdo ſuppōnē nl̃em ⁊ accñtalē hr̃e ſe ſicut ſupꝰ ⁊ inferiꝰ. Nā ſi velit aliq̄s aſſerere ſe hr̃e impꝑtinēter facile poſſet id ſuſtinere.

¶ Sexto ſequit̃: hos t̃mos. ſ. ꝑdicari: ⁊ ſupponer nō eſſe correlatiuos nec ſibi mutuo correſpōdere: alias eñ cū t̃mus nō poſſit ꝑdicari niſi in ꝓpōne nō poſſet niſi in ꝓpōne ſupponere: ſȝ correlatiuū illiꝰ t̃ri predicari eſt ly ſubijci.

¶ Diuidit̃ ꝑterea ſuppoſitio ī proprīā ⁊ in ījpropriā. Impropꝛia ſuppoſitio eſt acceptio t̃ri ꝓ re quā figurate ſignificat: vt qñ beatꝰ ioānes bap. dixit: ecce agnꝰ dei: accepit ibi ly agnꝰ pro filio dei. Et haber plures ſpecies quarum prima eſt.

¶ Anthonomatica: ⁊ eſt acceptio t̃ri ꝓ ſuoꝝ ſig̃toꝝ famoſiſſimo: vt. S. D. accipit̃ ꝓ ſcō tho. ꝓpheta ꝓ. dd. ⁊ vir ꝓ enea ibi. Arma viruq̄ȝ cano ſm grāmaticos: ꝓ qua vide. d. s. 2. 2. q. 141. ar. 5. in. c. ⁊ habet̃ extra de v̾bo. ſignificatiōe in gloſa capl'i forus: vbi etiā reperies alias loquēdi figuras.

¶ 2. eſt.

¶ Metonimica: q̄ ē acceptio t̃ri ſignificātis cōtinēs pro cōtēto vel ecōtra. vel cauſam ꝓ effectu vel eͦ vel inuētū ꝓ inuētore vel eͦ. Exēplū ꝑmi. Hic ē calix noui teſtamēti ⁊c. ly calix ſupponit figurate: vt dicit. d. s. ſuꝑ epl'aȝ ad corith. 1. ca. 11. lect. 6. Scḋi. Uado ad lares ꝓprios. i. ad domū ꝓpriā. Tertij. Dies ē latio ſolis ſuꝑ terrā. i. effectꝰ lationis. Ira eſt aſcēſio ſanguinis circa cor. i. effectꝰ aſcēſiōis ⁊c. Quarti. Ue mihi ē ſi nō euāgelizauero. 1. ad corith. 9. ca. ve. i. dolor vel culpa q̄ ſunt cā ve: Quinti. Precamur vinū. i. bachū ſexti. Uulcanus mittit ſagittas. i. ignis. Aliqui grāmatici plurēs ponūt modos huiꝰ figure. ſ. qñ ꝯñs ſumitur ꝓ añe: vt pallet: tm̃ valet ſicut timet: vl' qñ materia ſumit̃ ꝓ eo qḋ ex ea fit: vt accitꝰ ferro. i. gladio vel iſtrumētū ꝓ efficiēte: ſȝ oēs iſti modi reducūt̃ ad quartū ⁊ q̄ntū.

¶ 4. eſt.

¶ Metaphorica: ⁊ eſt acceptio t̃ri ꝓ eo qḋ ſilitudiarie ⁊ trāſumptiue ſignificat: vt egrediet̃ v̾ga de radice ieſſe ⁊ flos de radice eius aſcēdet. Eſaie cap. 11. vbi v̾ga ſumit̃ ꝓ b'ta v̾gine ⁊ flos ꝓ filio eiꝰ: eccl'ia teſte: q̄ ait. Uirgo di gēitrix v̾ga eſt: flos filiꝰ eiꝰ: ⁊ ſil'r ibi: ſic fat̃ lachrymās claſſiq̄ȝ imittit habēas: ly habenas ſuppōit ī ꝓpꝛie.

¶ 5. eſt.

¶ Metaleptica: et eſt acceptio t̃ri ꝓ ſignificato qḋ gradatim aſcēdēdo ex ꝑcedētibꝰ colligit̃: vt ibi labores manum tuaꝝ māducabis labores. i. cibos quos emes peccuniꝭ pro tuis laboribꝰ ꝑceptis: ⁊ ibi poſt aliquot mea regna vidēs mirabor ariſtas: ariſtas. i. segetes: ⁊ ſegetes. i. eſtates: eſtates. i. annos: id ē poſt aliquot annos.

¶ 6. eſt.

¶ Catacretica: ⁊ eſt acceptio t̃ri ꝓ illo ad qḋ ſignificādū extēdit̃ ex defectu ꝓprij t̃ri: vt ibi: erat aūt hieroſolimys ꝓbatica piſcina ioānis q̄nto. nā piſcina ꝓprie ſignificat locū vbi piſces detinētur viui ⁊ q̄dā extēſione vel vſu ſignificat locū vbi pñt detineri: lȝ nō ſint ibi.

¶ 7. eſt.

¶ Emphatica: ⁊ eſt acceptio t̃ri ꝓ aliq̄ ob expſſionē maximā: vt eſt illḋ: dij faciāt ſine me ne moriat̃ ego. i. amicꝰ meꝰ. Et huiꝰ meminit. d. s. ꝑmo ſentē. d. 4. in expoſitiōe littere.

¶ 8. eſt.

¶ Ironica: ⁊ eſt acceptio t̃ri ꝓ cōtrario ſignificato: vt iſte homo eſt valde prudēs. i. valde inſipiēs pro quo vide doct. s. 2. 2. q. 110. ar. 2. in. c.

¶ 9. eſt.

¶ Hyꝑbolica: ⁊ eſt acceptio t̃ri ꝓ eo qḋ exceſſiue ſignificat: vt it clamor ad aſtra: vbi ly aſtra ſumit̃ pro quadā portione aeris plurimū a terra eleuata.

¶ 10. eſt.

¶ Enigmatica eſt acceptio t̃ri ꝓ eo qḋ ex q̄dā particulari volūtaria īpoſitione ſignificat: vt ḋ comedēte exiuit cibꝰ: ⁊ de forti egreſſa eſt dulcedo. Et eſt ꝓblema qḋ ꝓpoſuit ſamſon philiſteis: vbi ly comedēs: ⁊ ly fortis ſupponūt pro leone: ⁊ ly cibꝰ: ⁊ ly dulcedo ꝓ fauo melis. Et ſil'r ſi dicat̃ mr̃ quā genuit: generauit filia matrē. Ubi li mater ſupponit ꝓ aq̄: ⁊ ly filia pro glacie. Nam aq̄ generat glaciē: ⁊ glacies iterū aquā. Dr̃ ex quadā particulariter? q2 t̃ms cōiter ſignificās plura appropiat̃ vni nō ꝑ excellētiā ſed gratis ⁊ abſq̄ȝ aliqua neceſſaria ratione.

¶ Et hiis ſuppoſitionū impropriarū ſpeciebꝰ ingenioſus lector alias poterit ſuꝑaddere: ſi ei aliq̄ñ obuiauerint. Meminerit tñ: tunc poſſe eſſe iproprīā ſuppoſitionē: q̄ñ figura cōtigerit ex parte t̄mi potētis ſupponere: non equidē eſt incōueniēs figuratiuā eſſe locutionē ex parte alicuius nō valētis ſupponere: vt ſi dicā. O q̄ȝ optime loq̄tur iſte hō vbi ironia poteſt eſſe ꝑciſſe in illo aduerbio optime: ſi velim dicere peſſime: aliq̄ñ etiā poteſt eē in tota oīone categorematice: que vt ſic: nō poteſt ſupponere: vt ē illuſio illa qua helias ꝓpheta illudebat ꝓphetas baal dicēs clamate voce maiore: deꝰ enim eſt: et forſitā loquit̄: aut in itinere eſt: aut certe dormit: vt excitetur. 3. regū. 17. Idem dici poteſt in hac enigmatica vel metaphorica locutiōe ouidij/ nō ꝓfecturis littora bobꝰ aras. i. operā ꝑdis: vbi tota oratio videtur imponi ad illud ſignificādum categorematice. Niſi velimꝰ dicere ly bobus ſupponere pro illo cui loquebatur: ⁊ ly aras idem eſſe/ ꝙ doces: et ly littora ſuppōere ꝓ indoctis vel inhabilibꝰ. Simil'r dicatur de hac enigmatica locutione filius mortis eſt qui fecit hoc. i. dignꝰ morte. 2. regū. 12. vir ſanguinū eſt. i. abundās ſanguine interfectorꝫ vel effuſor ſanguinis ibidē. 16. Hec autem improprie ſuppoſitiones et figuratiue locutiōes paſſim in ſacra pagina reperiri valēt: vt aſſerit caſſiodorus doctiſſimꝰ in expoſitione pſalmorꝫ ⁊ elici poteſt ex d. s. p̄a pte. q. p̄a. ar. nono ⁊. 10. et de potētia. q. 4. ar. p̄o. Ideȝ aſſerit beatus damaſcenꝰ in ſua theologia loquēs de proſopeia figura q̄ eſt attributio rei cōuenientis enti aīato enti inaīato: vt eſt illud celi enarrant gloriaȝ dei: et. s. bona ventura in. 2. ſentētiarꝫ.

¶ Diffinitur aūt ſuppoſitio ꝓpria oppoſito modo ſic videlȝ: eſt acceptio t̄mi pro illo qđ nō figurate ſignificat: q̄ diuidit̄ in materialē ⁊ formalem.

¶ Materialis ſuppoſitio eſt acceptio t̄mi pro ſuo ſignificato non vltimato: ⁊ ſub cōceptu non vltimato niſi fuerit cōceptus ipſe. Dicitur ſub conceptu nō vltimato nā dicēdo: ens eſt nomē (ſi ſenſus ſit aliquod ens eſt nomen) ly ens non ſupponit material'r: ⁊ pōt ſupponere pro ſeipſo ſi dicā ly ens eſt aliquod ens: tñ quia non ſtat pro ſe ſcđm cōceptum non vltimatū ſupponit perſonal'r. Si vero ſenſus eſſet hec vox ens eſt nomē ſtaret materialiter. Dicitur niſi fuerit ⁊c. q2 cōceptus poteſt ſupponere materialiter: vt poſtea dicetur. Et de hac ſuppoſitione dantur regule quedaȝ: quarum prima eſt.

¶ Omnis t̄mus nō ſignificatiuꝰ ſcriptus ſeu vocalis ſupponit materialiter vt baf eſt ꝓlatū a me.

¶ Scđa eſt oīs t̄mus cui adiūgitur aliquod ſignum faciēs ipſum ſtare pro ſignificato nō vltimato vel ꝓ ſeipſo ſupponit material'r: vt ly hō eſt bene ſcriptū.

¶ Tertia oīs t̄mus cui denotatur alter cōuenire ꝓ ſuo ſignificato non vltimato taliter ꝙ pro alio ſibi cōuenire nō poteſt: ſupponit material'r: vt hō eſt vox: hō eſt nomē: nec refert ꝙ ille alter t̄mus ſit prime vl' ſcđe intentionis: vt ex exemplis ptȝ.

¶ Quarta oīs t̄mus cui alter poteſt cōuenire ꝓ ſuo ſignificato vltimato et nō vltimato poteſt material'r et formaliter ſupponere: vt nomē eſt vox. Si eñ ſenſus ſit ꝙ ly nomē ſit vox: ſupponit material'r. Si vo qđ aliqua res que eſt nomē ſit vox ſtat formal'r ſimiliter ſi dicam hoīem currere eſt poſſibile ſi ſenſus ſit: hoc dictū hoīem currere vel hec ꝓpoſitio hō currit eſt poſſibilis ſupponit material'r. Si vo ſit ſenſus hō currēs eſt res poſſibilis: ſtat formaliter.

¶ Quinta regula ponit̄ a quibuſdā (quā ⁊ſi vt cōiter crediderim verā non tñ neceſſariā). Et eſt. Nullꝰ t̄mus poſitꝰ in predicato ſi ſit capax formalis ſuppoſitionis ſupponit material'r: vt nomen eſt hō: vbi dicunt ly hō in rigore ſtare formaliter: forſan ob illam regulā analogū per ſe ſumptū ⁊c. Sȝ hec regula in propoſito illis nō fauet: nam t̄mus nō dicitur analogus niſi reſpectu pluriū quorꝫ quodlibet ſignificat vltimate: vnde poteſt dici ꝙ lȝ cōmuniter ly hō in talibꝰ vel ſibi ſīlibꝰ ſtet formal'r nihilominꝰ pōt ſtare materialiter. Et ſic quattuor regule precedētes ſufficiunt: ꝙ ſi velis illum t̄mū ſolum poſſe ſtare materialiter dic: nomen eſt ly homo.

¶ Hic tñ ſciendū eſt t̄m material'r ſupponentē: pro tribus poſſe ſupponere. ſ. pro ſeipſo numero: vt ſi alicui dicam hō ꝓfertur a me vel pro ſibi ſimili: vt tu protuliſti ly hō: vbi a me ꝓlatū ſupponit pro ly hō ab alio prolato: vel pro ſuo diſſimili aliq̄ tñ modo ſibi correſpōdente: vt hoīem currere eſt veruȝ: ſupponit pro hac propoſitione homo currit.

¶ Sciendū eſt preterea quoſdam hanc ſuppoſitionē materialē negaſſe hiis rōnibꝰ ductos. Prima/ q2 t̄mus ſignificatiuus ſoluȝ ſupponit: ſed t̄mus ſupponēs material'r vt ſic: nō ē ſignificatiuꝰ igit̄. Scđa ſuppoſitio eſt acceptio t̄mi ſubſtātiui: ſed ly buf. nō eſt t̄mus ſubſtātiuꝰ igitur prima regula falſa. Sȝ rationes he non obſtāt. Ad primā eñ dicitur ſufficere t̄mum ſignificare large. Ad ſcđaȝ dicitur ꝙ nomē ſubſtātiuū in preſenti ſūmitur pro t̄mo valenti reddere ſuppoſitum verbo: ⁊ huius ſuppoſitionis meminit preſtātiſſimꝰ cōcionator beatus vincentiꝰ in ſuis ſuppoſitionibus ⁊ beatus doctor tho. in p̄mo ſentē.

¶ Ubi dicit q̄ñ aliquod dictuȝ ſumitur pro materia alicuius actus opȝ ꝙ material'r ſumatur ⁊ nō ſcđm ꝙ ad ſignificationē refertur: vt ſi dicatur hominem eſſe aīal eſt verū. Ex quo elicit̄ in ꝓpoſitionibꝰ modalibus quales ſunt iſte/ hoīem currere eſt poſſibile/ aīal eſſe eſt neceſſe illa dicta ſumi materiale ſ'm mentem. d. s. et non ſignificatiue: ſequela vero nolenti ꝓteruire per q̄ȝ liquida eſt.

¶ Sciendū ē vlteriꝰ. Quoſdā cōcedētes ſuppoſitionē materialē in voce ⁊ ſcripto eā poſſe reperiri in mēte negaſſe. Cuiꝰ oppoſitū michi videtur: ſicut enim quādo vox pro ſeipſa accipit̄ material'r ſupponit: ita ⁊ cōceptus. Pōt accipi pro ſeipſo ⁊ pro re cuiꝰ ē naturalis ſimilitudo: ⁊ ipſemet cōceptus vocabitur ſignificatū eius nō vltimatū: nec mihi eſt cure an bene vel male vocetur ſignificatū non vltimatū cū de re cōſtet. Nec obſtat ꝙ conceptꝰ non ſupponat pro ſe niſi mediante conceptu reflexo (vt multi aſſerunt) q2 etiā ſignificat ſeipſum eodē cōceptu mediāte ſ'm eoſdem: ſicut nec vox ſignificat ſe niſi ꝓpria ſpecie mediāte. Sed forſan largius aliquid dicet̄ i ſcđa parte ⁊ etiā an ſuppoſitio impropria reperiat̄ t̄mi i mēte cuiꝰ partē affirmatiuam nunc teneo.

¶ Suppoſitio formalis ē acceptio t̄mi pro ſuo ſignificato vltimato ⁊ ſub cōceptu vltimato: niſi fuerit ipſe conceptꝰ: vt hō currit ⁊c. Iſta ſuppoſitio diuiditur in ſimplicem ⁊ perſonalē. Simplex ſuppoſitio eſt acceptio t̄mi pro ſuo ſignificato vltimato primario: vt homo eſt ſpecies.

¶ Pro quo ſciēdum eſt hic: vt radicitus natura ſuppoſitionis ſimplicis (preſertim ſcđm viam thomiſtarū) itelligat̄: naturā aliquā (puta humanā) ſextuplicíter conſiderari poſſe. Primo mō ꝓut ſaluatur in

diuiduata in hoc ſingulari (puta ſorte) 2. modo ꝓut in differēter ſaluaꝫ in ſorte vel platone vel petro ⁊c. disiūctim. 3. cōſideratur preciſe ſm ſe. i. ipa natura nō ꝯſideratis indiuiduis nec principijs indiui duātib⁹ Et omnes iſte tres cōſiderationes pertinēt ad primā intētionem: ac pro inde eorum cuilibet correſpondet nomē prime intēcionis ſeu impoſitionis. Nature ſi quidem primo modo ⁊ in cōcreto conſiderate impo nitur nomē ꝓprium puta ſortes. 2. vero modo cōſi derate (quia vt ſic reſpicit indiuidua indifferēter) cor reſpondet disiūctum ex oībus nominibus proprijs. ſ. ſor. vel plato vel cicero ⁊c. vel t̄mus cōmunis cum ſi gno particlari: vt ly aliquis homo qđ cū tali dicto di ſiūcto conuertitur. 3. tamen modo correſpōdet nomen cōmune ſine ſigno: vt ly homo. Ulterius intellect⁹ quaſi per quādam reflexionē poteſt ſecūdario quo daꝫ actu intelligere nām vt intellectā primo actu vt ſic. et. 2. vt ſic ⁊. 3. vt ſic. Dixi quaſi per quādam refle xioneꝫ: nam reflexio proprie dicta eſt reſpectu actus intelligēdi ⁊ nō rei itellecte: hic aūt loquor ꝺ re intel lecta. Dico ergo ꝙ ſi intellect⁹ cōſideret naturā: vt in tellectā pͥmo mō: perſpicit illi vt ſic repugnare ꝙ ſit in plurib⁹ oīmode. Si. 2. modo videt ꝙ vt ſic reſpicit plura in quibus poteſt ſaluari indifferēter diuiſim. Si. 3. modo perſpicit ꝙ vt ſic non abſtrahit a pluri bus: et per ꝯſ nō illi repugnare vt ſit in vno vel plu ribus. Et iſte tres cōſiderationes pertinent ad. 2. in tētionē. Nam natura primo modo conſiderata dici tur indiuiduū ſignatum. 2. modo dicitur indiuiduū vagū. 3. mō dicitur ſpēs vel genus. Et natura. 3. et 6. modo dicta eſt ⁊ dꝛ cōis: diuerſimode tamen. Nam. 6. modo dꝛ cōis poſitiue ſeu formalr̄: ratione cuiuſdā relationis: q̄ eſt. 2. intētio. Sed. 3. modo dicit̄ cōis ne gatiue ſeu fundamētalr̄: quia eſt vt ſic intellecta fun damētū relationis predicte q̄ eſt vniuerſalitas. Iſtis prenotatis (vt libere fatear qđ ſentio) videt̄ mihi pe trū. h. ⁊ plures āntiquos tenuiſſe ſuppoſitionē ſimpli cē in trīs cōib⁹ reperiri qn̄ t̄mus accipit̄ pro natura. 3. et. 6. mō. Neotericos vero qn̄ ſoluꝫ accipit̄. 6. mō. Et perſonalr̄ quādo accipit̄. 2. vel. 3. Sꝫ illoꝝ quidā nō medullit⁹ (niſi fallor) calluere diſcrimē iter. 3. et. 6. mo dū: ⁊ viderūt aliqn̄ nō refferre t̄muꝫ accipi pro natura 2. vel. 3. modo vt hic: hō eſt digniſſima creaturarum corporaliū: que vera eſt: mō ly hō ſtet pro natura hu mana cōi negatiue: ſiue accipiat̄ pro ſuppoſitis. Nam aliquod indiuiduum hominis eſt nobilius quacūqꝫ creatura corporali alia ab homine reſpectu cuius ſit cōparatio: imo ⁊ quodlꝫ indiuiduū hominis ē digni⁹ iſto modo. Ideoqꝫ tenuerūt ly homo ſtare determina te: cōfundantes. 3. modū cum. 2: Simile eſt hic: color eſt obiectum viſus. Uidentes etiam prefati doctores aliquando non refferre t̄mum accipi pro natura. 3. vel 6. mō: vt hic cognoſco hominē (vbi qualitercūqꝫ ly homo ſumatur eſt vera) dixerunt ly hominem ſim pliciter ſupponere: confundentes. 3. modū cum. 6.

¶ Amplius eſt notādum: antiquos cōmuniter non vſos fuiſſe niſi duplici deſcēſu. ſ. copulatiuo ⁊ disiun ctiuo: ⁊ aſſerebāt omnē terminū ſub quo nullo iſtoꝝ modoꝝ valebat fieri deſcēſus ſupponere ſimpliciter et imobiliter. Nec ponitur a petro hi. ⁊ multis aliis confuſa tantum: dixi a. pe. h. et multis: quia bene ſo phiſte quidā ponebant cōfuſam imobilem: vt habe tur ex: d. ſ. i. parte. imo omnē ⁊ ſolam diſtributiuam vocat petrus. h. cōfuſam ⁊ mobilē: ideo ipſe petr⁹. h. dixit ly aīal ſupponere ſimpliciter et imobiliter: ibi. ſ. omnis homo eſt aīal: non curās de cōfuſa tantum: nec de deſcenſu disiūcto: quia ſm. p. h. ly aīal accipitur. 3. modo pro natura animalis cōmuniter negatiue. Sed quia non refert quo ad eius veritatē ꝙ ſic ſuma tur. ſ. pro ſuppoſitis disiunctim dixere iuniores ly aīl ſimi confuſe tantū: poſſeqꝫ ſub eo fieri deſcenſum dis iunctum: cuius ſignū eſt ꝙ ab eis conceditur iſta: oīs homo eſt aliqđ animal: ſicut ⁊ prima vbi ly aīal ſtat. 2. modo. Iſtis preintellectis (ſequendo antiquos ſi eis velimus defferre) videt̄ mihi primo dicendum: omnem t̄mum acceptū pro natura. 6. modo ſuppone re ſimpliciter primo gradu quo iuniores vtuntur: et acceptum. 3. modo. 2. gradu: ⁊ omnē ſupponentē cō fuſe tantū disiunctim: vt nunc: ſupponere apud illos ſimpliciter. 3. gradu. Et quia in his propoſitionibus ſcꝫ omne aīal preter hominē eſt irrationale: ſortes in quā tamen homo eſt riſibilis: ly hō et ⁊ ly hominem ſtant pro natura. 3. modo ideo dicitur a petro hiſpa. ſtare ſimpliciter.

¶ Dico. 2. ꝙ admiſſa ſuppoſitione confuſa tantum ⁊ aſcenſu disiuncto qđ rationabiliter fieri poteſt ⁊ cō muniter fit: ſublatoqꝫ. 3. gradu ſuppoſitionis ſimpli cibus nō debent oīno reſidui duo gradus remoueri: prim⁹. ſ. et. 2. Non enim equa ratione videtur ſup ponere ſimpliciter ſubiecta harū ꝓpoſitionum. ſ. ho mo eſt ſpecies: hō eſt digniſſima creaturarū. Leo eſt vniuerſale quoddā. Leo pͥmo et adequate ē riſibilis Nā quedam predicata in eis conueniūt ſubiectis ſm ꝙ ſunt obiectiue in itellectu: vt ly vniuerſale ſpecies. Alia dicūt quid reale exiſtens a parte rei: vt digniſſi ma creaturarū rugibile ⁊c. Item in hac ꝓpoſitione. Et creauit deus hominē ad imaginē ⁊ ſimilitudinem ſuam. Que habetur geneſis cap. 2. ly homo non ſtat ſimpliciter pͥmo gradu vt ex ſe pꝫ: nec pſonaliter: pꝫ ex eo qđ ſequitur. ſ. maſculū ⁊ feminā creauit eos: nul lum enim indiuiduū hominis eſt vtrūqꝫ: ideo dicen dum eſt ly homo ſtare pro natura humana ſcđm ſe et fundamētaliter. Sed qualiter iſto modo creatio ſibi competat dicetur in. 2. parte: vbi veritas talis pro poſitionis elucidabitur amplius.

¶ Quod ſi cum antiquis nec nomina velimus ha bere cōmunia ſoliqꝫ vnicum gradum velimus pone re ſcđm vocē: opꝫ preſertim thomiſtas aſſerere duos eſſe ſcđm rem: erūtqꝫ inter ſe ſe differentes penes hoc ꝙ quādo termin⁹ accipitur pro natura prout eſt ob iectiue in intellectu erit primus: quia tunc predicatū erit termin⁹. 2. intētionis. Quādo vero accipitur ꝓ natura. 3. modo ſcđm ea que ſibi conueniunt realiter ita ꝙ non liceat ad ſingularia deſcendere (vt hic bo num eſt adequatum obiectum voluntatis) erit ſcđs: quia tunc predicatuꝫ erit termin⁹ prime intentionis

¶ Quando vero licitum fuerit deſcendere equiua lebit talis ſimplex perſonali: preſertim cōfuſe tantū: cuius ſignum eſt ꝙ quidā antiqui dicebant cōfuſam ſuppoſitionem poſſe cum ſimplici (preſertim ſi ſit cō fuſa imobilis) coniungi: ⁊ confuſa tantuꝫ apud eos erat imobilis quia non vtebātur deſcenſu disiuncto vt dictum eſt: ideo vocabitur a neotericis confuſa tā tum ⁊ nō ſimplex. Ut ergo ⁊ antiquis ⁊ recētioribus vt cūqꝫ ſatis faciaꝫ intelligo t̄m accipi pro ſuo ſigto primario quādo accipit̄ pro illo ſcđm conceptū ſub q̄ imponit̄ ei nomen ſecūde intētionis ⁊ quādo accipit̄ ꝓ natura tertio mō: taliter ꝙ non poſſit accipi pro eo

ſcđo vel pmo vñ ſub a oīm hax ꝓpōnū ſtabit ſimpl'r. Hō eſt ſpēs. Aliqs hō eſt indiuiduū vagū: ſortes eſt indiuiduū ſignatū: ſenſibile eſt adeq̄tū obiectū ſenſus Hō eſt gen⁹: lʒ ſit falſa. Signatū ſecūdariū erit ſiḡtuʒ termini mediāte quocūq; alio conceptu a p̄dictis. Ex quibus ptʒ intellect⁹ ſuppoſitionis ſimplicis.

¶ Regule aūt quattuor ꝓ hac ſuppōne cognoſcēda ponūtur quarū pma eſt. Om̄e extremū ꝓpōnis ita cōueniens alteri extremo pro ſuo ſignificato vltimato primario ꝙ nullo mō pōt pro ſecūdario cōpetere ſupponit ſimpliciter. Ut aīal eſt gen⁹: ſpēs eſt homo.

¶.2 Omnis tm̄us cui alter indifferēter pōt cōuenire. ſ. pro primario vel ſecūdario ſiḡto pōt ſimpliciter ⁊ pſonal'r ſupponere: vt ſi dicā cognoſco hoīem: pōt ſiquidē hō in cōi ⁊ ſingulari cognoſci.

¶.3. Nullus tm̄s pluralis quo ad rē ⁊ vocē ſupponit ſimpl'r: vt aīalia ſunt gen⁹. Et dī q̄ ad rē ⁊ vocē. Naʒ ſi ſola vox ſit pluralis: poſſet ſimpl'r ſupponere: vt cepe ſunt ſpecies: ſi loco ſingularis numeri ſumatur

¶.4. Nullus tm̄us determinat⁹ ab aliq̄ ſigno faciente ipm ſtare pro ſignato ſecūdario ſupponit ſimpl'r vt oīs hō eſt ſpēs ⁊c. Signa aūt faciētia tm̄um ſtare pro ſiḡto ſecūdario ſunt: oīs: null⁹: aliqs: quidā: ⁊ talia id gen⁹: verū tñ ly nō nō impedit ſuppōnē ſimplicē. In hac enī nō hō ē ſpecies ly hō ſimpl' ſupponit.

¶ Sciendum eſt tñ hic: aliquos: etiā hac ſuppōnē ad tm̄os material'r ſupponētes extēdere. Et pōt eoꝝ dictū ſuſtineri remota illa particula: vltimato a diffinitione ſimplicis ſuppōnis: vt ſi dicā ly homo eſt ſpecies ſumpto ly hō ſub cōceptu cōi illi voci ⁊ omnib⁹ aliis eiuſdē ſpeciei: ſed de hac ſuppoſitione parū curādum eſt: parum enim ea vti conſueuimus.

PErſonalis ſuppoſitio ē acceptio tm̄i pro ſuo ſiḡto vltimato ſecūdario: vt hō legit. Que diuiditur ī cōem ⁊ diſcretā. Cōis eſt acceptio tm̄i cui nō repugnat accipi pro pluribus: vniuoce: diuiſim: vt homo aīal. Diſcreta ē acceptio tm̄i cui repugnat accipi pro pluribus: diuiſim: ⁊ vniuoce: vt ſor. ē. Et poteſt hec ſuppoſitio diſcreta fieri m̄ltipl'. Uel per tm̄um ſingularē: vt adā fuit vel per tm̄um cōem cū pronomine demonſtratiuo primitiue ſpeciei: vt iſte leo currit vel qñ eſt aggregatū ex tm̄o cōi cū ſuo īferiori diſcreto: vt hō petrus vel quādo tm̄o cōi additur implicatio: vt homo qui eſt petrus vel qñ ē copulatū ex tm̄is ſingularib⁹: vt petrus ⁊ ioānes vel qñ ex vno ſingulari ⁊ alio cōi diſtributo a ſigno effecto parte extremi: dum tñ cōis tm̄us ſit ſuperior: vt petrus ⁊ omnis hō vel ſi eſt diſiūctū ex tm̄is ſingularib⁹ idem ſignificantibus: vt marcus vel tullius vel quādo eſt relatiuū ſube idēptitatis referens āns pſonal'r: vt petrus currit q̄ legit. Et ſi qui alij modi inuēti fuerint his adiūgantur.

¶ Hic tñ poteſt eſſe dubium. An tm̄us ſingularis in ſiḡdo ⁊ nō in ſupponēdo cōuertatur: ita ꝙ oīs tm̄us ſingularis in ſiḡdo ſit etiā in ſupponēdo ⁊ econtra. Ad dubiū rn̄detur: ꝙ ſi tm̄us diſcretus in ſuppōnēdo diffiniat' (vt cōiter fit) ſic. ſ. eſt tm̄s cui ex parte ſue ſiḡtionis nō repugnat ſupponere ꝓ plurib⁹ diuiſim ⁊c. cōuertūtur. Et oppm̄ aſſerētes ⁊ falſum dicūt ⁊ ꝓpriā vocē ignorāt q̄d liq̄do cōſtat hac rōne. Diffinitiones tm̄i diſcreti in ſiḡdo: ⁊ tm̄i diſcreti in ſupponēdo cōuertūtur: igit' ⁊ diffinita: ɔña ē nota ⁊ āns ꝓbat'. Diffinitio tm̄i ſingl'aris aſſignat' ab eis ſic. ſ. eſt tm̄us cui ex parte ſue ſiḡtionis nō repugnat verificari de pluribus diuiſim vniuoce ⁊c. ſed non pōt taliter verificari de plurib⁹ niſi ꝓ plurib⁹ ſupponat: nec poteſt taliter ſupponere pro plurib⁹ quin de plurib⁹ verificetur: ꝗ idē eſt dictu repugnat ex parte ſiḡtionis verificari de pluribus vniuoce ⁊c. ⁊ repugnat ex parte ſiḡtionis ſupponere ꝓ plurib⁹ vniuoce ⁊c. Si vero tm̄s in ſupponēdo diſcret⁹ diffiniat' ſic. ſ. eſt tm̄s ſupponēs cui repugnat ſm̄ acceptionē quam habet ſupponere pro pluribus ſuppoſitis totalib⁹ talis tm̄i: tūc tales predicti tm̄i nō cōuertūtur: hoc pʒ quia ly adā ibi adā eſt: eſt tm̄us diſcret⁹ in ſignificādo ⁊ nō in ſupponēdo q2 non ſupponit. Simil'r ſi dicā hō petr⁹ eſt: ly hō ē tm̄s cōis in ſiḡdo et non in ſupponēdo. Dicitur ꝓ plurib⁹ ſuppoſitis totalibus talis tm̄i quia ly hoīes: ibi iſti hoīes currunt pro plurib⁹ ſuppoſitis ſupponit. ſ. pro ſorte et pro demōſtratis nō tamē ſunt plura ſuppoſita talis termini totalia.

¶ Tm̄us cōis in ſupponēdo oppoſito mō diffiniatur ſic. ſ. eſt tm̄us ſupponēs cui nō repugnat ⁊c. Ex his. ptʒ tm̄um diſcretū eſt triplicē: videlʒ in ſiḡdo tm̄: vt chimera ē: in ſuponēdo tm̄: vt iſte hō ē: in ſupponēdo ⁊ ſiḡndo ſimul vt petrus eſt ſuppoſito illū eē in mūdo. Conſimiliter poteſt diuidi tm̄s cōis cuius exēpla ſunt facilia. Et ſi dicas in predictis diffinitionib⁹ diffinitū ingredi diffinitiones ipas rōne illius tm̄i ſuppōnēs ⁊ ſupponere: mutato illos tm̄os in diffinitionē illius tm̄i ſuppoſitio. Patet ſimil'r ex dictis ꝙ nullus tm̄us poteſt eſſe cōmunis vel diſcretus in ſupponēdo niſi actualiter ſupponat. Et ſi obicias verba in diffinitionib⁹ poſita nō dicere actū ſed aptitudinē. Reſpōdetur: hoc eſſe verū vniuerſal'r ſub iſto ſenſu. ſ. ꝙ ꝓpoſitio in qua p̄dicatur diffinitio de diffinito nō dicit exiſtentiā: vt ibi ly hō eſt aīal rationale: non tñ ſemper eſt verū ꝙ partes diffinitionis nō dicāt actū q̄d patet in hac pater eſt res hñs filium: vbi ly habēs nō dicit potētiam. Alias ſor. nō habēs filiū eſſet pater q2 pōt habere. In aliquib⁹ tamē dicit potētiam: vt ibi ꝓpoſitio eſt oratio verū vel falſum ſignificans intellige in potentia propinqua.

¶ Hic eſt autē ſciendū: alias etiā ſpecies ſuppoſitionis poſſe hac diuiſione diuidi. Naʒ ſi dicatur comedi ollam ly ollam ſupponit improprie ⁊ cōmuniter. Si vero dicat' comedi hanc ollā ſupponit diſcrete. Item ſi dicam ly hō eſt dictio ſupponit material'r cōiter. Si autē hoc ly homo eſt dictio ſtat diſcrete.

¶ Suppoſitio cōis (que ſupra deffinita eſt) diuidit' in determinatā ⁊ confuſam. Determinata eſt acceptio tm̄i cōis pro ſuis ſignificatis: diſiūctiue: vt hō currit: cui ſequētes aſſignātur regl'e. Prima eſt oīs tm̄s cōis cōiter ſupponēs nō determinat⁹ aliquo ſigno vniuerſali vel ſingulari v' negatione aduerbiali: nec ſigno confuſiuo ſupponit determinate: vt quidam leo equ⁹ currit ⁊c.

¶.2. Eſt oīs tm̄us cui imediate adiūgit' ly. b. vel q̄d cūq; aliud ſignū: dedita opera: vt ſtet determinate determinate ſupponit: niſi impediatur. Exēplum primi oīs hō eſt. b. aīal. 2. Oīs hō eſt aliquod aīal: vbi ly aī' cōiter cōfunditur niſi cōſulto ponatur: vt determinate faciat ſtare. 3. Non oīs hō eſt. b. animal.

¶.3. Quandocūq; duo ſigna mutuo ſe impedientia cadunt ſupra eundeʒ tm̄um. Si pmo ſigno amoto ille tm̄us diſtribuitur in ordine ad tm̄um ſtantē diſtributiue vel confuſe tantū vel diſcrete ſupponit determinate. Exēpla hoꝝ: Non omnis hō omne aīal eſt. Non oīs hō eſt aīal. Non oīs hō eſt hoc aīal.

¶ Sed eſt hic aduertēdū ꝙ qñ negatio ponit̃ in capite ꝓpōnis (vt fit in exēplis poſitis) facilis eſt cognitio ſuppoſitionis: ſed qñ nō difficille eſt. Pro quo eſt notandū: ꝙ tunc opꝫ querere vnā ſibi equalētē vbi negatio in capite ponit̃: exēplū. Queris qualiter ſupponat ly al̃ hic: oīs hō nō omne aīal eſt: ſi remoueas ly nō remanebit ly al̃ diſtributū: in ordine ad t̃m ſtātē ↄfuſe diſtributiue: ⁊ ſic ſtaret determinate qḋ tñ eſt falſum: opꝫ ergo accipe iſtā: nullus hō oĩe al̃ eſt (que ꝑme equi valet) ⁊ aufferre ly null⁹ ⁊ relinqͭtur ly aīal ſtans diſtributiue in ordine ad t̃m ſtātē determinate ac ꝓinde ſtabit cōfuſe ⁊ nō determinate.

¶ Eſt. 2. aduertēdū: nō deeſſe qui hanc ſuppoſitionē determinatā bipartiātur dicētes aliā eſſe determinatā in cōiunctā aliā cōiunctā. Inter quas hoc intereſt: ꝙ in cōiuncta deſcendendū eſt diſiunctiue in alia vero abſq; cōiunctione aliq̄: vt ſi dicā hō currit deſcēdendū eſt ſic: hō currit: iſte hō currit ⁊c. Dicūtq; hāc ſuppoſitionē fieri qñ t̃mus ſtat determinate abſq; aliq̄ ſigno ꝑticulari: cōiuncta vͦo qñ cauſatur a ſigno: verū quia differētia hec nil variat veritatis vel falſitates propoſitionū omitti abſq; ꝑiudicio pōt.

¶ Confuſa ſuppoſitio eſt acceptio t̃ri cōis cōcurrēte ſignificato faciēte ipſum accipi pro ſuis ſignificatis copulatiue vel diſiūctim vel copulatim. Et diuidit̃ in confuſā diſtributiuā ⁊ confuſam tantū.

¶ Diſtributiua eſt acceptio t̃ri pro ſuis inferioribus copulatiue. Pro q̄tales aſſignātur regule. Prima eſt. Omnis t̃mus cōis ſequēs imediate formal̃r vel eq̄ualēter ſignū vniuerſale affirmatiuū eiuſdē numeri ⁊ caſus cum illo ſupponit cōfuſe ⁊ diſtributiue: vt q̄lꝫ hō currit. Dicitur formal̃r vel equalēter: quia dicēdo quilibet hoīs equus currit ly hoīs nō diſtribuitur.

¶ Similiter dicēdo q̄liſlꝫ hō currit quātūlꝫ al̃ currit nō ly hō nec ly aīal: ſed quidā t̃ri equiualēter ſeq̄ntes ſignū vl̃e diſtribuūtur. Senſus enim prime eſt de qualꝫ ſpecie qualitatis hō qualificat⁹ currit. 2. eſt de qualꝫ ſpecie quātitatis al̃ quātificatū currit. Dr̃ eiuſdē caſus ⁊ numeri quia ſi dicam⁹ oēs hō ⁊ equus currūt ly oēs nō diſtribuit aliquā partē: ſed totū copulatū categorematice qḋ equiualet t̃ro pluralis numeri. Si vero dicam⁹: oīs hō ⁊ equus currūt ly oīs non diſtribut niſi ſolū ꝑmā partē preſertim ſumēdo ly ⁊ nō vnice: niſi breuitatis cauſa ly oīs vnū exiſtēs ſuppleat vicem duorum ſignorum.

¶ 2. Oīs t̃mus cōis ſupra quē fertur negatio negās ſiue ſequat̃ eā mediate ſiue imediate ſupōit diſtributiue: vt null⁹ hō eſt aīal: vbi ſubm̃ ⁊ ꝑdicatū diſtribuūt̃.

¶ 3. Oīs t̃mus cōis ſequēs imediate negationē infinitatē ſupponit diſtributiue: vt nō hō currit. Et ſi vis cognoſcere q̄l̃r diſtribuat ⁊ pro quib⁹ vide quid remouet ⁊ negat ꝓ quo videat̃. d. 8. 1. ſentē. d. 13. ar. 4. l. c. et. d. 28. q. 1. ar. 1. ad ſcḋꝫ. Et rō quare talis negatio ſolū negat t̃m imediatū: eſt q̄ ſolū fertur ſupra illum vñ dicit. d. 8. in. 3. d. 22. q. 1. ar. 2. ad. 4. hāc eſt falſā xp̄s alicubi eſt non hō. Sed hec eſt vera: nō eſt vbiq; homo: vbi ponit hec verba formal̃r. Quādo negatio additur alicui t̃ro ꝑ cōpoſitionē nō fert̃ extra tꝫ illū Et intellexit addi ꝑ cōpoſitionē ſumi infinitāter.

¶ Circa negationē tñ aduerbialē ⁊ ſignū negatiuꝫ aduertito: ꝙ negatio aduerbialis negat oēs t̃os q̄s poſt ſe repit: ſiue ſint in eadē categorica: ſiue in hipothetica dū tñ cadat ſuꝑ illos. Signū vero negatiuꝫ ſolū negat t̃os ſue categorice. Exēpla ſunt: nō hō ē aīal et leo rugit: in qua ꝓpōne tā ly hō ꝙ ly al̃: tā ly leo ꝙ ly rugibilis diſtribuūtur. Si vͦo loco ly nō poneret̃ ly null⁹ ſolū t̃ri prime categorice diſtribueret̃. Si vero querat̃ an ſit veruꝫ hoc in oĩi hipothetica. Rñdet̃ negatiue. Nā in cōditionali negatio ſolū negat ly ſi: q̄ ↄditionalis ſolū pōit illationē. Aſſerūt aūt idē aliq̄ de qualꝫ hipothetica tenētes negationeꝫ aduerbialē ſolū negare hipotheticalē cōiūctionē: quib⁹ nō aſſentio: rōne in. 2. parte ponēda. Hic tñ aduerte ly niſi equalere tm̄ ſic ly nō ⁊ nō diſtribuere t̃os imediatos ſꝫ mediatos. Si eñ dicā nullus hō currit niſi riſibile ſit aīal ei⁹ ſenſus eſt null⁹ hō currit ſi riſibile nō ſit aīal. Et hoc ſm̄ cōiter loquētes: de quo alias.

¶ 4. Oīs t̃mus cōis ſequēs ſignū includēs negationē exercitā q̄lia ſūt hec: careo: ſine: abſq; ⁊ ſimilia: ſupponit diſtributiue: vt careo dolore: ſum abſq; vel ſine dolore: ſum extra domū: ly dolore: ly domū diſtribuūtur. Dr̃ negationē exercitā: q̄ ſi ſit cōcepta vel ſignata hoc nō opꝫ: vt ſi dicā nego ꝓpōnē ly ꝓpōnem ſtat determinate. Sed nota illud verbū includere negationē ſignatā: qḋ pōit aliq̄d. Negare eñ nō eſt idē ꝙ nō ↄcedere qḋ ſi eſſet etiā diſtribueret. Sicut ly careo dicit ꝙ nō habeo. Sꝫ eſt idē qḋ diſſētiri: vñ de dormiēte nō pōt dici iſte negat veritatē: ſicut pōt dici iſte caret pecuniis. Unde includere negationē exercitā ē exercere offm̄ negationis: includere aūt ſignatā eſt aliq̄ mōi portare illā cuꝫ actu poſitiuo tñ: vt pꝫ i hoc vͦbo nolo: nā ſi dicā nolo comedere ſenſus eſt duplex. Primus: volo nō cōedere ⁊ tūc iportat̃ negatio ſignata. Scḋs eſt: nō volo cōedere. Crediderim tñ etiā ſignū includēs negationē ſignatā diſtribuere t̃m ſequēteꝫ preſertim qñ ponit oppm̄ ꝑuatū vel cōtradictoriū vt hic nolo quietē ſi ſenſus ſit volo nō q̄etē. Sec⁹ aūt qñ cōtrariū vt eſt in ly nego diſentio ⁊c.

¶ 5. Oīs t̃mus ſeq̄ns cōparatiuū rect⁹ ab eo ex cōparationis vi t̃ros etiā ſequēs ſuperlatiuū ex vi ſuplatiōis diſtribuūtur: vt beata vͦgo ē beatior angelis: ⁊ de⁹ ē nobiliſſimū entiū. Dr̃ rect⁹ ⁊c. q̄ alias nō opꝫ: vt ſi dicā hō eſt fortior leone rōne ly rōne nō diſtribuitur.

¶ 6. Oīs t̃mus ſequēs ly ita ſicut: ly magis ꝙ cū poſitiuo diſtribuit̃: vt ſor. eſt ita doct⁹ ſicut hō ⁊ hō eſt magis alb⁹ ꝙ equ⁹. Hic tñ ſcito: ly ſicut ⁊ ly tāꝙ vl̃r nō diſtribuere q̄ lꝫ faciāt cōparationē quādā cū dicāt aliquā ſiſitudinē nō tñ dicant exceſſum ſupra oīa illa q̄b⁹ alie cōparant̃ vl̃ aſſimilat̃: vñ qñ dr̃ de beata virgine: cāticoꝝ. 2. Sicut liliū int̃ ſpinas: ſic amica mea iter filias. Nō diſtribuit̃ ly liliū: aſſimilat̃ eñ lilio pulcherrimo. Et nō cuilꝫ Et mľte ↄſimiles auctoritates ſūt i ſacra ſcriptura. Inſuꝑ dico ꝙ ly ita ſicut: ſi ſolū faciat aſſimilationē ⁊ nō teneat̃ ↄparatiue ſicut ly ſicut ꝑciſe nō diſtribuitur.

¶ 7. Omnis t̃mus ſeq̄ns ſignū diuerſitatē vel differentiū importās rectus ab eo mediāte. a. vel ab diſtribuit̃: vt hic hō eſt differēs: diuerſus: alien⁹: ab angelo diſtribuit̃. Dicitur rect⁹ ab eo ea ipſa rōne qua in regula de cōparatiuo dictum fuit.

¶ 8. T̃s ꝑtinēs ad ꝑdicatū ꝓpōnis excluſiue expoſſibil̃ grā alietatis diſtribuit̃ ad min⁹ eminēter: vt tm̄ platonē videt hō: ſi ly hō ſit ſubm̃: q̄ equalet huic tm̄ hō videt platonē ⁊ nō dꝫ exponi ſic: platonē videt hō ⁊ nullū nō vidēs platonē eſt hō: ſꝫ ſic debet dici in ſcḋa nullum vidēs platonē eſt non homo.

¶ 9. Omnis t̃mus ſeq̄ns dictionē exceptiuā vel reduplicatiuā imediate ſupponit diſtributiue: vt hō in

quãtum rõnalis eſt riſibilis: omne aľ preter irratio
nale eſt hõ: ly rõnalis: ⁊ ly irrationale diſtribuuntur
ſm dialecticos iuniores: qđ dixerim: qꝛ ſm antiquos
potius confuſe tantum vel ſimplr̃ quam diſtributiue
ſupponit. Et ego autẽ dicerẽ potiꝰ nulla ſuppoſitiõe
ſimplici poſſe ſupponere mixtim eminẽter: vt in expo
nibilibus deo dante dicetur. Ideo omnis tr̃s cõis ſe-
quẽs ly cõtingẽter ſpecialiter captũ vel tr̃um ſibi eq̃
ualentẽ eminẽter diſtribuit̃: vt hic: hõ ɔtingenter eſt
aĩal: termini ei equiualẽtes ſunt ly poteſt quãdo dicit
potẽtiã ad oppoſita: ⁊ alij cõſimiles.

⸿ Cõſequẽter ponẽde veniũt quedã diuiſiones ſup
poſitionis diſtributiue. Quarum prima ẽ. Suppo-
ſitionũ alia accomoda: alia nõ accomoda. Accomoda
eſt acceptio tr̃i pro oĩbus ſuis ſigtis copulatiue dẽpto
ſigto precedẽtis tr̃i: vt celũ tegit oĩa ſortes eſt fortiſſi
mus hominũ. Et hac ſuppoſitione vſus eſt bt̃s pau-
lus in epľa ad corinthi. ca. 15. Loquẽs de xp̃o dicẽs.
Omnia ſubiecit. ſ. pater ſub pedibꝰ eius: cũ aũt dicit
omnia ſubiecta ſunt ei ſine dubio propter eum q̃ ſub
iecit ei omnia. Pro quo vide etiaꝫ. d. s. in epiſtola ad
hebreos lect. 2. et. 3.

⸿ Iterũ diſtributio diuidit̃ in diſtributionẽ pro ge-
neribꝰ ſingulorꝝ ⁊ pro ſingulis gñerꝝ. Pro generibꝰ
ſingulorꝝ eſt acceptio tr̃i pro ſpeciebꝰ quas ſigt̃ copu-
latiue ⁊ pro earũ indiuiduis diſiũctiue: vt omne aĩal
fuit in arca noe. Pro ſingulis generũ eſt acceptio tr̃i
tã pro ſpeciebꝰ quã pro in diuiduis copulatiue: vt oẽ
aľ ſentit. Et hec diſtinctio hꝫ locũ in p̃dicamẽto q̃li-
tatis ⁊ quãtitatis ⁊c. ſicut in ſube p̃dicamẽto. Unde
iſti tr̃i: quãtũlibet: qualeꝫ: quotlꝫ: diſtribuũt pro ge-
neribꝰ ſingulorꝝ. Pro q̃ diſtributione vide. D. angeli
cũ: ſup epiſtolã ad romanos cap. 11. lect. 4. in fine. Di
ſtributio pro ſingulis generũ ⁊ acceptio tr̃i ꝓ omni-
bus ſuis ſuppoſitis copulatiue.

⸿ Determinata etiã ſuppoſitio ẽ duplex. Pro gñri
bus ⁊c. ⁊ eſt acceptio tr̃i pro ſpeciebꝰ diſiũctiue ⁊ pro
earũ in diuiduis copulatiue: vt aliqđ aĩal eſt ſanũ. De
terminata pro ſingulis generũ eſt acceptio termini ꝓ
omnibus ſuis ſuppoſitis diſiũctiue.

⸿ Iterũ diſtributionũ: alia eſt incõpleta ꝓ duobꝰ: ⁊
eſt acceptio tr̃i ꝓ ſuis ſigtis copulatiue ſub diſiũctio
ne vt vterqꝫ leo rugit. Determinata huic oppoſita ẽ
acceptio termini ꝓ ſuis ſignificatis diſiunctiue ſub
copulatione. vt alter leo non rugit.

⸿ Itẽ alia ẽ diſtributio excedẽs medietatẽ ⁊ ẽ accep
tio termini ꝓ maiori parte ſuorꝝ ſuppoſitorum: vt q̃ſi
quilꝫ hõ eſt albus. Et in ſacrata ſcriptura: lꝫ expſſe nõ
ponatur ſꝫ q̃ſi multotiẽs dꝫ intelligi: vt ibi oẽs aua-
ritie ſtudẽt. i. quaſi omnes. hieremie. 6.

⸿ Alia eſt diſtributio popularis ſeu ciuilis ⁊ eſt acce
ptio tr̃i ꝓ aliq̃ notabili multitudĩe ſuorꝝ ſigtorꝝ in quã
titate vel q̃litate: ſicut vniuerſa ciuitas dr̃ facere qđ
rex ⁊ pricipales ciuitatis faciũt: vt eſt illud. Matth.
2. audiens autem hec herodes rex turbatꝰ ẽ ⁊ omnis
hieroſolima cũ illo.

⸿ Alia eſt diſtributio oppoſita cõfuſe tm̃ ⁊ eſt q̃ñ re
moto ſigno diſtribuẽte tr̃s relinq̃t̃ ſtans confuſe.

⸿ Alia ẽ oppoſita determiate q̃ ꝓportionabilr̃ diffi
niri põt Alia ẽ aptitudinalis. vt oĩs hõ timet ĩ mari
i. aptꝰ natꝰ eſt timere: vt dicit. p. h. in diſtributionibus
cap. de negatione: vbi inq̃rit an negatio hẽat vim di-
ſtribuẽdi. Alia eſt intra ſcalarꝫ: vt ẽ hic infinita ſunt fi
nita ſi ſenſus ſit duobꝰ plura ſunt finita: tribꝰ plura
ſunt finita: ⁊ ſic ɔſequẽter: vbi ſm antiquos dicit̃ eſſe
ſup poſitio intra ſcalaris interrupta vel diſiuncta: vt
dicit. p. h. de diſtributione cap. 1. de infinito.

⸿ Cõfuſa tm̃ eſt acceptio tr̃i ꝓ ſuis ĩferioribꝰ copula
tim vel diſiũctim. Et diuidit̃ ĩ collectiuã ⁊ nõ collecti
uã. Collectiua ẽ acceptio tr̃i ꝓ ſuis ſigtis copulatim:
nõ collectiua ẽ acceptio termini pro ſuppoſitis diſiũ-
ctim. Cuius regule ſunt he.

⸿ Prima oĩs tr̃us cõis ſeq̃ns mediãte formalr̃ vel
equiualẽter ſignũ vniuerſale affirmatiuũ ſupponit
confuſe tm̃. Exẽplũ p̃mi: omnis hõ eſt aľ. 2. ſemꝑ pau
peres habebitis vobiſcum ly pauperes ſtat confuſe.
Nã ly ſemꝑ valꝫ ly omni tp̃e ſicut ly vbiqꝫ omĩ loco.

⸿ .2. Oĩs tr̃us cõis ſeq̃ns copľatũ diuiſiue ſũptũ vel
tr̃m numeralẽ ſupponit ɔfuſe tm̃. Exẽplũ p̃mi: pater
⁊ filiꝰ ẽ deꝰ: ſi ly deꝰ ſtet ꝓ pſona ſupponit cõfuſe: nã ſi
ꝓ natura eſſet vera: etiã ſi ſuppõeret determiate: vt eli
ci põt ex. S. bonauentura p̃mo. d. 4. q. 4. d. s. ſilr̃
dicit ly pricipiũ ſupponere cõfuſe tm̃ hic: pr̃ ⁊ filiꝰ ſũt
vnũ p̃ncipiũ ſpũs ſcti: vbi ly ⁊. ſumit̃ diuiſiue. 1. pte. q
36. ar. 4. Sꝫ hoc vlĩ eſt ⁊ peculiare in hac materia:
vt dicetur in. 2. parte vel in tr̃is diuinis: diuino fauẽ
te auxilio. Exẽplũ. 2. bis comedi panẽ ⁊ intelligit̃ tr̃s
numeraľ q̃ ſigt̃ ꝓp̃e numerꝝ qꝛ ſi dicã ſemel bibi vinũ
ly vinũ ſtat determiate: tm̃ enim valꝫ ſemel ſicut vna
vice: at vo vnũ nõ eſt numerꝰ ſꝫ p̃ncipiũ nueri.

⸿ .3. Oĩs tr̃us ſeq̃ns ſignũ ĩportãs indigẽtiã. vel ne
ceſſitatẽ: ſi ab eo regatur cõfunditur: vt egeo libro ly li
bro ſupponit confuſe.

⸿ 4. Oĩs tr̃us ſeq̃ns ſigna hec: infinitũ: ab eterno:
perpetuũ ĩmediate: incipit: deſinit: ⁊ ſiĩa: p̃ſertim q̃ñ
ſincategorematice ſeu exponibiliter tenẽtur: cõfun-
ditur: vt ab eterno potuit eſſe homo.

⸿ .5. Omne ſubm vel tr̃us ad ſubm ptinẽs: ꝓpõnis
excluſiue: ſi gr̃a alietatis exponat̃ confundit̃: vt tãtuꝫ
aĩal eſt rõnale ly aĩal cõfuſe tantũ ſtat.

⸿ .6. Oĩs tr̃us cui addit̃ hec lr̃a. a. vel q̃dcũqꝫ aliud
ſignũ vt ſtet cõfuſe tm̃ cõfunditur: vt. a. hõ nõ eſt aĩal
ly hõ ⁊ ly aľ qꝛ logici volunt ſtat confuſe.

⸿ .7. Oĩs tr̃us ſupra quẽ cadũt duo ſigna mutuo ſe
impediẽtia ſi p̃mo ablato talis tr̃us diſtribuit̃ in ordi
ne ad tr̃m ſtãtem determinate ſtabit cõfuſe tm̃: vt nõ
oĩs hõ eſt. b. aľ vbi ly hõ cõfuſe ſupponit.

⸿ .8. Oĩs tr̃us rectꝰ adictione ĩportãte actũ aĩe ĩte
riorẽ ſupponit ɔfuſe tm̃: vt cognoſco hoĩem: põt tñ ſu
ſtineri ly hoĩem ſtare ſimplr̃: vt pꝫ ex dictis.

⸿ .9. (Que ponit̃ ab aliqbꝰ) tr̃s ſeq̃s ly ſi: ly q̃ ly qꝛ
ſuppõit ɔfuſe tm̃: vt ſi hõ currit aľ currit: ab alijs aũt
dr̃ talis tr̃s ſupponere determinate ĩmobilr̃: q̃ ſuppo
ſitio ab antiq̃s diceret̃ ſimplex: vt ex dictis elici põt.

⸿ Suppõ ɔfuſa tm̃ collectiua eſt acceptio tr̃i ꝓ ſuis
ſigtis copľatim: vt oẽs ſtudẽtes ſũt vigiti. Cuiꝰ dant̃
due reglẽ. Prima ẽ oĩs tr̃s ſeq̃ns ſignũ collectiuũ vł
collectiue tẽtũ ſupponit ɔfuſe tm̃ collectiue. Ubi ſciẽ-
dũ aliq̃ eẽ ſigna q̃ ſemꝑ ſumũt̃ diſtributiue ſiue in ſin-
gulari: ſiue ĩ plrali: vt ly ſingulꝰ ſingľa ſingulũ. Alia
ſunt q̃ ſemꝑ ſumũt̃ collectiue ⁊ in q̃lꝫ nũero: vt ly cũctꝰ
a. uꝫ vniuerſꝰ. a. ũ. Alia ſunt q̃ vtroqꝫ mõ p̃nt ſumi: vt
ly: oĩs: ⁊ oẽ: nã põt ſumi ĩ plrari diſtributiue ⁊ collectiue
⁊ ĩ ſinglari: p̃ſerti in obliq̃ (vt q̃dã volũt) cuiꝰ oppm:
põt dẽfẽdi. Sciẽdũ tñ q̃: lꝫ ly vniuerſꝰ ſemꝑ ſumeret̃ col
lectiue nõ ſemꝑ ɔfũdit niſi ĩ plrali ſꝫ dr̃ ſumi ĩ ſinglri col
lectiue qꝛ cõit̃ nõ ɔgrue addit̃ niſi tr̃o collectiuo aptꝰ
em̃ dr̃ vniuerſa gẽs vniuerſꝰ pplus: q̃ vniuerſus hõ

¶ Scda omne predicatũ ꝓpoſitionis excluſiue exponibilis gratia pluralitatis cõfuſe tantũ collectiue ſupponit: vt tm̃ duodecim ſunt apl'i dei.

¶ Conſiderãdum eſt aũt in predictis regulis ⁊ ſimilibus ꝙ quãdo dicitur termin⁹ ſequẽs tale vel tale ſignũ ſupponit taliter vel tl'r intelligit̃ ſm cõmunẽ loquendi modũ. Nam ſi elegãtie cauſa termini habeãt prepoſterũ ordinem iuditium debet de illis ſumi ac ſi rectum ordinẽ haberẽt. Exẽplũ dicitur in precedẽtibus t̃mus ſequẽs cõparatiuũ ⁊c. tamẽ ſi elegãtie cauſa t̃mus precedat poteſt etiã diſtribui: vt ibi aquilis velociores leonibus fortiores. 2. reg. 1. Secus autem erit ſi conſulto fiat: vt non diſtribuatur.

¶ Poſt predictas regulas dicendum eſt aliquid de ſuppoſitione mixta: vt opponitur ſimplici. Pro quo ſciẽdum: ꝙ ſuppoſitio poteſt dici ſimplex. 3. Uno modo: vt opponitur perſonali: ⁊ ſic dictum ẽ ſuperius de ea. Alio modo: vt opponit̃ mixte. Et hoc dupliciter. Uno modo reſpectiue ad plures t̃mos: vt hic cuiuſl3 hominis quil3 equus eſt. c. aial: vbi ly al' ſtat cõfuſe in ordine ad ly hois ⁊ d̃terminate in ordine ad ly equus. Alio modo ex depẽdentia ab aliquo termino: vt hominis quil3 equ⁹ eſt currẽs: vbi ly equus nõ ſtat ſimpliciter diſtributiue: non enim eſt neceſſe ad eius veritatẽ quẽlibet equũ poſſeſſum ab hoie currere: ſufficit enim ſortis quẽlib3 equum vel platonis quẽlibet equum currere.

¶ Eſt igitur ſuppoſitio mixta p̃mo mõ acceptio t̃ri ꝓ ſuis inferiorib⁹ ſemel diſiũctim ⁊ ſemel diſiũctiue: vl' ſemel diſiunctim ⁊ bis diſiũctiue vel ecõtra vel ſemel cõfuſe ⁊ ter diſiunctiue ⁊ ſic infinitũ ⁊ hoc ꝑ reſpectũ ad diuerſa. Et pro hac ſuppoſitione eſt regula. Ois t̃ms ſequẽs ly. c. ſtat mixtim ſemel cõfuſe ⁊ ſemel determinate. Ita ꝙ cõfuſa precedat. ly. d. facit idẽ qd ly. c. ordine ꝑpoſtero facit aũt ſtare ly. e. bis ↄfuſe ⁊ ſemel terminate: confuſa precedẽte. Ly. f idẽ ordine tranſmutato ⁊ ſic in infinitum.

¶ Suppoſitio mixta. 2. modo multiplicit̃ cõtingere poteſt. Nam quedã eſt ſemel determinata ⁊ pluries diſtributiua: vt hois ql3 equ⁹ ly equ⁹ ſemel ſtat determinate depẽdet enim a ly hois ſtãte determinate ſemel ⁊ cũ poſtea in qual3 deſcẽdente ſtet diſtributiue dicit̃ ſtare ſic plures. Alia eſt pluries diſtributiua: vt cuiuſl3 hominis quil3 equus currit. Alia ſemel diſtributiua ⁊ pluries confuſa: vt cuiuſl3 hois equus non eſt aial ⁊ ſic in infinitum.

¶ Sciẽdum preter hec: oẽs ꝑcedentes regulas itelligẽdas eſſe niſi aliũde impediãt̃. Ad hoc aũt ꝙ vnũ ſignũ aliud impediat reqrũtur duo. Primũ eſt ꝙ habeat maiorẽ vim vel ſaltẽ equalẽ: vñ hic: ois hõ omis hõ eſt: ꝑdicatũ nõ ſtat ↄfuſe tm̃. Scd3 ẽ ꝙ ferat̃ ſupra ipm hoc eſt: ꝙ intellect⁹ vtat̃ illo ad hoc ꝙ faciat t̃m al'r teneri ipo appoſito ꝙ̃ teneret̃ ipo remoto. Tertio ꝙ habeat operationẽ ↄtrariã. Uñ duo ſigna affirmatiua nõ mutuo ſe impediũt: ſed bene duo negatiua. Et ſi arguas q2 nullũ ſimile deſtruit ſuum ſimile ſed due negationes ſunt ſimiles / igitur. Rñdet̃ diſtinguendo añs: ſi ſint malignãtis cõditionis vel operationis nego: ſin aũt cõcedo. Na3 malũ vt malũ: eſt ſimile alteri malo: tamẽ non ſolum eſt deſtructiuũ boni: ſed etiam mali: vnde prouerbiorum. 13. Inter ſuperbos ſemper iurgia ſunt.

¶ Circa hoc etiã ſolet poni regula hec. nullũ ſequẽs agit in precedẽs: que verum tenet extra relatiua reciproca ⁊ niſi elegantie cauſa precedat: qd deb3 ſubſeq̃. Exẽplũ primi: vidẽs ſe ois hõ ẽ: ly ſe ſtat diſtributiue ſi referat ly hõ. Scdi: ab homine differens nõ erit hõ.

¶ Alia regl'a ponebat̃ ab antiqs q̃ talis ẽ. Quicqd mobilitat imobilitatũ imobilitat mobilitatũ. Cuius ſenſus eſt: omne ſignũ habẽs vim diſtribuendi t̃mum nõ diſtributũ remouet ab eo diſtributionẽ: ſi eũ inueniat diſtributũ: ⁊ ẽ itelligẽda ꝑdictis ↄditionib⁹ ſeruatis: ſil3 ꝙ ferat̃ ſupra ipm ⁊ ꝙ ſit opationis cõtrarie.

¶ Ultimo ſciendũ ſuppoſitionũ vires ſic eſſe ordinatas. Diſtributiua eſt maior ⁊ ipeditiua ſuppoſitiõis determinate ⁊ cõfuſe tm̃. Ut ſi dicã: ois hõ eſt aial: impeditur vtraq3 determinata q̃ remoto ſigno eſſet. Si dicam: ois hõ omne aial eſt ambo ſtant diſtributiue. Similiter ſuppoſitio cõfuſa tantũ eſt maior determinata. Sed hec oia intelligenda ſunt ſalua ſemper intellectus libertate. Nam ſi dicam: ois hõ eſt. b. aial ly aial ſtat determinate: ſi dedita opera ponat̃: vt nõ cõfundat̃ t̃ms ille.

POſt cõpletũ tractatũ ſuppoſitionũ ſm thomiſtarũ mẽtem: ſupeſt aliqd annotare ad eũdẽ tractũ pertinẽs ſm ſcotiſtaꝝ ⁊ nominaliũ viã. Ad mẽtẽ aũt doct. ſubtilis põt ſic diffiniri ſuppoſitio. ſ. eſt termini pro alio poſitio in quo ſignatio talis termini ſaluat̃. Que diffinitio elicit̃ ab ipſo. q. 57. libri elẽchoꝝ. Differẽtia etiã ſuppoſitionis naturalis ab accidentali ex ex ipſo colligitur: ponit eñ hanc regulã ois t̃mus cõis cui nõ additur aliquod cõtrahẽs imediate diſtribuit̃ pro quibuſcũq3 ſuppoſitis pñtib⁹ preteritis ⁊c.

¶ Item dicit ſic. T̃mus cõis in qcũq3 ꝓpoſitione ſiue de preterito ſiue de futuro ſiue de preſenti ſupponit ꝓ quibuſcũq3 ſuppoſitis ſiue exiſtẽtib⁹ ſiue nõ. Que tñ duo dicta de ſola accidẽtali ſuppoſitione intelligi pñt niſi ſit ampliatio vſq3 ad poſſibilia vel imaginabilia ⁊ pro iſtis vide. d. ſubtilẽ. i. ꝑ hier. q. 10. ⁊. 11.

¶ Pro ſuppoſitione aũt ſimplici aduertito qual'r ponatur natura cõis poſitiue ex natura rei a ſcotiſtis ꝓut tacta fuit in t̃tis. Pro quo vide doctiſſimũ cardinalẽ cap. 4. ſuꝑ de ente de eſſentia: vbi diſputat an vniuerſalia actu ſint extra animam: cũ ergo a ſcotiſtis negentur entia rõnis eo pacto quo a nobis ponitur op3 eos dicere ſuppoſitionẽ ſimplicem eſſe acceptionem termini pro natura ꝓut eſt cõis vel vniuerſalis ⁊ in plurib⁹ reperibilis. Perſonalẽ vero eſſe acceptionem t̃ri ꝓ ſuppoſitis vel indiuiduis talis nature. In reliqs omnib⁹ nil aliud: qd magni fieri d̃beat annotandum ſe offert.

SEcũ vero noialiũ placitũ ſic diffinitur ſuppoſitio. ſ. eſt t̃ms accept⁹ pro ſignificatio ſibi correſpõdente in ordine ad copl'am ſue ꝓpoſitionis: vt hõ eſt ly homo dicitur ſuppoſitio. Uel ſic: ſuppoſitio eſt t̃ms accept⁹ pro aliq: de quo ẽ v̓ificabilis mediãte copula ſue ꝓpõnis vel alia cõſil'r tẽta. Cui⁹ itellect⁹ ex añ dictis p3. Ponit̃ iſuꝑ ab eis acceptio triplex: actiua. ſ. ⁊ paſſiua ⁊ formalis. Actiua eſt aia accipiens t̃mum ꝓ aliquo. Paſſiua t̃mus acceptus: formalis vero eſt copula mediante qua intellectus accipit t̃mum.

¶ T̃mum aũt accipi nil aliud ẽ ꝙ ipm alteri vniri de ꝑ ſe vel de ꝑ accñs ꝓ ſuo ſigto mediãte copula v̓bali. Ex qb⁹ infert̃. 3. reqri ad hoc ꝙ t̃ms ſuppõat. Primũ eſt ꝙ ſit in ꝓpõne. Scd3 ꝙ pro ſigto aliq̃ vel ſi gñatis accipat̃. Tertia ꝙ d̃re ꝓq̃ ſupponit ſit v̓ificabil' i potẽtia ꝓpinqua. In reliqs aũt diffinitiõib⁹ ⁊ diuiſiõib⁹ ꝑter ſimplicẽ ſuppõnẽ inter nos ⁊ eos nihil aut parũ intereſt.

BIBLIOTECA UNIVERSITARIA SEVILLA

¶ Pro itellectu aūt ſuppoſitionis ſimplicis ſm eoꝝ mētem aduertito: quoſdam illorum dixiſſe tūc trūm ſupponere ſimplr̄ quando accipitur pro cōceptu aliquo. Unde dicebāt ꝙ ſi in ꝓpoſitione hac: homo eſt nō ens ly hō ſtet pro ſe ipſo: ſupponit materialr̄ ſi vo pro cōceptu nō vltimato cui ſubordinatᷓ ſupponit ſimpliciter ſed docti⁹ ponitur ab aliis ſm quoꝝ mentem poteſt diffiniri ſic: ſimplex ſuppoſitio eſt acceptio tri pro aliquo ſigno: vt ſignum eſt vel ꝓut habet aliq̄ ꝓprietatē grāmaticā logicā vel rhetoricā. Pro quo ſciēdum triplicem cōceptum poſſe correſpōdere huic termino hō. Unuȝ qui eſt abſolutus: ⁊ eſt ſimilitudo ipſius vocis ꝓut vox eſt: ſiue enim ſignificet ſiue nō vocem. 2. eſt connotatiuus: ⁊ eſt ſimilitudo ipſi⁹ vocis prout ſignificatiua eſt vel cōnotando ꝙ ſignificet hoīes. Tertius eſt vltimat⁹ omniū hominū. Quādo trūs accipitur mediāte primo conceptu ſupponit materialiter: quādo mediāte ſcḋo ſimpliciter: quādo vero mediante tertio perſonaliter.

¶ De relatiuis.

Poſtq̄ȝ de terminoꝝ abſolutoꝝ ſuppoſitionibus determinatū eſt: ſupereſt de relatiuoꝝ ſuppoſitionib⁹ aliqua pertractare. Quoꝝ materiā totā. 5. punctis perficiem⁹. Primoq̄ȝ dicetur quid relatiuum: et quotuplex ſit. Scḋo quot modis cōtingat relatiuum refferre: et qn̄ quo illoꝝ modoꝝ referat. Tertio pro quo relatiua ſupponūt. Quarto quo modo vel qua ſpecie ſuppoſitionis ſupponat. Quinto qualiter relatiua reſoluēda ſint. Pro primi aūt enodatione ſciēdum eſt: relatiuū poſſe dupliciter ſumi. Uno modo logice: ſeu predicamentalr̄ ⁊ diffinitᷓ ſic. Relatiuū eſt cui⁹ quiditatiuū eſſe eſt ad aliud quodam mō ſe habere: vt pater ⁊ fili⁹: dn̄s ⁊ ſeruus. Alio modo ſumi poteſt grāmatice: et ſic relatiuum eſt antelate rei recordatiuū. i. eſt trūs ſecūdario et depēdenter dās intelligere rē q̄ ꝑ aliquē trm naturaliter ꝑus repſentatᷓ. Dicitur ſecūdario et depēdenter: nā non ſufficit ſolum dare intelligere ſecūdario vel ducere in memoriā rem per añtem trm ſignificatā. Naȝ ſi dicā homo currit ⁊ homo videt: ly hō in ſcḋo loco ſecūdario dat intelligere: ⁊ ducit in memoriā illud quod ly homo añs ſignificabat. Si forſan dicas ly hō nō eſſe añs in primo loco quia ly hō in ſcḋo nō eſt relatiuū: reſpōſio nulla eſt. Primo qꝛ ē petitio pricipii in ſolutione. Scḋo quia ly añs ſumitᷓ pro trō ꝑcedente qualis eſt ly homo: oportet ḡ trūm dependentiā habere ab alio trō vt ſit relatiuū. Dicitur naturalr̄ prius qꝛ dicēdo ipſemet eſt hō non poteſt ly ipſemet intelligi quin pri⁹ natura ad min⁹ intelligatᷓ ly homo: lȝ ſitualiter ſequatᷓ. Eſt tn̄ hic ſciēdum ꝙ añs (preſertim apḋ grāmaticos) diuerſimode accipitᷓ. Aliqn̄ enim ſumitᷓ proprie ⁊ eſt id qḋ ab aliquo (vt ipſi aiunt) relatiuo refertur. Aliqn̄ ſumitᷓ in ꝓpoſitione. ſ. pro ſubſtātiuo cū quo relatiuū in genere: numero: ⁊ perſona: cōuenit: ⁊ iſto modo trs ſeq̄ns pōt dici añs: vt hic. Super omnia autē charitatē habete qḋ eſt vinculū perfectionis. Ubi ly charitas eſt añs ſm ſententiā: et ly vinculū ſm conſtructionē. Simile eſt ibi. Eſt animal variū qualis ē mulier Eſt tēplum magnū quātus eſt mons: pro quib⁹ videātur grāmatici: nempe hoc exactius examinare ad illos attient. Sed eſt hic dubiū nō ſilētio ī voluēdū: ⁊ eſt: an iſta depēdētia relatiuoꝝ ſit reſpectu ſignificationis vel acceptionis: nam reſpectu ſuppoſitionis non poſſe intelligi in aperto eſt: quippe cum ſepius contigat añte nō ſupponēte relatiuū ſupponere: vt hic. Antixp̄s non eſt ⁊ ille erit: et econtra vt hic. Adā fuit ille nō ē. Huic dubio triplex datur ſolutio. Quidā enim logici dicūt relatiuum ſic a ſuo añe depēdere in ſignificādo: vt nil aliud ſignificet: q̄ȝ illḋ adequate q̄d ſuū añs ſignificat: ſunt ⁊ alii dicentes relatiuum poſſe ſumi dupliciter. Uno modo ſincategorematice ⁊ hoc eſt quando ſolum ſignificat aliqlr̄. Qḋ duobus modis poteſt cōtingere. Primo quādo per ſe poteſt vt ille. 2. quando īmediate ponitur ſuum añs: vt hic homo eſt: ⁊ ille hō erit: vbi dicūt ly ille eſſe relatiuū tantū: et homo relatum tm̄: et totum hoc referens ⁊ relatū. Alio modo ſumitur categorice. ⁊ ē quādo ponitur in ꝓpoſitione ſine ſuo añte imediate: vt ſortes currit qui mouetur: vbi ly q̄ ſubordinatur (vt aiunt) cōceptui adequato ſortis. Eſt et tertius dicendi ponēs hanc ꝯcluſionē. ſ. omnis ſignificatio relatiui eſt abſoluta ⁊ cōis. Abſoluta intelligitur vel dicitur: quia non ſignificat nunc hoīes nunc equos: ſed omnia entia cōiter relatiue. Acceptio vero relatiui eſt dependens. i. non accipitᷓ relatiuū pro iſto vel illo donec apponatur aliquod añs. At vero ſi contra dictā cōcluſionem arguatur ſic: viſa hac ſcriptura: qui currit: intellectus eſt ſuſpenſus donec apponatur añs aliquod: igitur null⁹ cōcept⁹ vltimatus formatᷓ: igitur non ſignificat abſolute. Reſpondetur ſm hanc poſitionē: hanc ſuſpenſionē nō ꝓuenire eo quod nō formetur cōcept⁹: ſed qꝛ non cōſtat pro quo ſumatur relatiū. Rationes aūt q̄bus hec poſitio fulcitur potiſſime ſunt due. Prima eſt. Audita iſta voce q̄ nullo añe appoſito a ruſtico: ⁊ a latino aliquē cōceptū format latin⁹ quē ruſticus nō format: ⁊ ille nō eſt cōceptus nō vltimat⁹: cū talis ab vtroq̄ȝ formetur: igitᷓ eſt vltimatus: ⁊ per ꝯñs abſolute arguant. 2. ratio. Ille qui impoſuit relatiuū ad ſignificādum nō meminit alicui⁹ entis. ſ. hoīs. ſ. leonis ⁊c. Ergo abſolute impoſuit ⁊ cōiter. Verbi grā: ſi impoſitor fuiſſet hiſpanus ⁊ vellet iponere noīa latina diceret ly q̄ ſignificet elql: ly ille aquel: vnde inferūt tales voces ille vel qui nō ſubordinari cōceptui adequato ſui añtis ſed cōceptibus cōib⁹ qui per talē vocē el q̄l exprimūtur. Inter has aūt opiniones. 3. Videtur et apparētior ⁊ veritati ꝓpinquior cui oīno acq̄eſcerē ni rōes aliquot que ſecūtur mihi obſtitiſſent: quarū prima eſt. Quia videtur hec poſitio implicare: dicit enim relatiuum habere ſignificationē abſolutā ⁊ comunē: ⁊ ſenſus (vt opinās ait) eſt ꝙ relatiuum ſignificat oīa entia mundi relatiue: ſi ḡ omnia entia ſignificat relatiue: quomodo habet ſignificationē abſolutam cōem: ⁊ ſi ſua ſignificatio cōis eſt abſoluta qualr̄ ſignificat oīa entia relatiue? Si forſan dicas ſenſum eſſe ſignificare omnia entia abſolute taliter tn̄ ꝙ nō pōt accipi niſi relatiue nā lȝ ſignificatio ſit abſoluta acceptio tn̄ ē relatiua: cōtra. Omnis termin⁹ pōt accipi ab intellectu ꝓ ſuo ſignificato eo mō quo ſignificat illud: ſȝ ꝑterea relatiuū ſignificat oīa entia mūdi abſolute ḡ pro illis pōt accipi abſolute. Si dicas maiorē eſſe veraȝ extra trōs cōnotatiuos hoc non ſoluit: nam relatiua ad min⁹ aliqua non ſunt termini cōnotatiui: ⁊ ſi velis oīa talia eſſe: tunc dicam ſic in maiore. Omnis trūs poteſt accipi pro ſuo ſignificato materiali eo modo quo illud

ſignificat: ⁊ redditꝰ vis argumēti: ꝙ autem ſigtin ma-
teriale ſignificet abſolute pꝫ qꝛ opinio ſolū ponit acce
ptionē relatiuā ſeu dependentem.

¶ Quero abs te quare acceptio relatiui puta iſtiꝰ re-
latiui illud nō poteſt eſſe abſoluta cū per te ſignificet
omnia entia mundi: qꝛ vel eſt hoc rōne ſignis. l. acce-
ptionis. Si primū igitur ſignificatio eſt dependens.
Si ſcōm idē eſt cauſa ſui ipſius. Et cōfirmat qꝛ ſilr
ly ens non poteſt accipi pro iſto. ſ. abſq; aliquo deter
minãte: igitur erit relatiuū. Si dicas ꝙ illō determi-
nans non eſt añs hoc eſt petere principiū poſtq̃ʒ ego
probo ex tuis dictis illud eſſe añs qꝛ determinat acce
ptionē ſicut ⁊ añs: nec refert ꝙ ꝓcedat. l. ſequatur ſe-
cūdū tamē (vt dictum eſt) determinet terminū taliter:
quo ad acceptionem.

¶ Tertio quia ſequitur ꝙ aliq̄s tīus retēta eiꝰ ſigni
ficatione aliq̃n eſſet relatiuū aliquãdo nō: ꝯñs eſt im-
poſſibile igitur et añs: ꝯña ꝓbatur: ſi dicā aīal currit
⁊ aliud legit: ly aliud eſt relatiuū: ſi autē dixero omne
ens eſt intelligibile ⁊ aliud nō intelligibile: volens ꝙ
ly ens ſtet pro omni ente taʒ reali q̄ rationis: vl' ſin-
gulari ⁊c. Ly aliud nō eſt relatiuū: q̄ qō probo: nullã
oīno depēdentiā habet ab añe: igitur nō eſt relatiuuʒ
ꝯña eſt nota: et añs probo: nō habet dependētiam in
ſignificatione: qꝛ iſta per te eſt abſoluta: nec ratione
acceptionis: nec ſuppoſitionis: qꝛ nec accipitur nec
ſupponit: ergo: ꝙ nō ſupponit liquidū eſt: ⁊ ꝙ non ac
cipiatur ſic pꝫ vel accipitur pro eodē pro quo ſuū añs
⁊ hoc non: qꝛ eſt relatiuuʒ ſbe alietatis: qō diffinit ab
opinionem oppoſitā tenente ſic relatiuuʒ ſubſtantie
alietatis eſt qō pro alio q̄ ſuum añs accipit. Si ꝓ alio
nihil eſt illud: igitur nō accipitur: ⁊ volo ꝙ ſenſus. 2.
partis ſit: aliud ab ente intelligibili: ita ꝙ nō includa
tur relatiuū reciprocū: taliter ꝙ non ſit ſenſus aliud
ab eo. ſ. aliud ab ipſo: qꝛ vterq; ſenſus poſſibilis eſt.

¶ Quarto aliqō relatiū grãmatice ſignificat q̄ddã
relatiuū ꝑdicamētale cuiꝰ añs ſignificat correlatiuuʒ
etiam predicamētale: ſed relatiuū predicamētale non
poteſt intelligi ſine correlatiuo. Ergo tale relatiuum
grãmaticale non pōt intelligi abſq; ſuo añe: vt pꝫ in
hiis / talis / qualis / tãtus / quãtus.

¶ Quinto omnis ſignificatio abſoluta termini ꝑti-
net ad ꝑmã tantū vel ad ſcōaʒ tantū vl' tm̄ ad tertiaʒ.
Sed nulla ſignificatio relatiui ꝑ ſe ſumpti eſt hmōi:
igitur nulla ſignificatio relatiui eſt abſoluta: añs to-
tū cōcedunt peritiſſimi grãmaticoꝝ (quibꝰ in hoc fi-
des habēda eſt) aſſerentes relatiuū preſertim ly: q̄: q̄:
qō: ⁊ alia cōſimilia ex ſe nulliꝰ eſſe ꝑſone. Sed ꝙ iſtiꝰ
ſint vel illius ab añte mēdicabūt: cū ergo logica grã
matticã ſupponit (cuius non parū intereſt terminoꝝ
ſignificãtias cōſiderare) non iniuria etiam a logicis
concedetur añs ⁊ perinde ꝯñs.

¶ Ultimo ſic arguo ⁊ capio ly illud per ſe ſumpū et
ly ens ſumptū ſimil'r per ſe: ⁊ cōſidero illoꝝ ſignifica
tiones non cōſideratis acceptionibꝰ: nec ſuppoſitio-
nibus. Et quero an illi duo tīi vt ſic: ſignificent ideʒ
eodem modo vel non: ſi ꝑmū. Ergo ſunt tīi ſinonimi
qō aperte falſiſſimū eſt. vl' idē ſʒ diuerſimode: ſi ſic: il
le diuerſus modus nō eſt aſſignabilis ni penes hoc
ꝙ vnus tīus abſolute alter vero depēdēter ſigt igit.
Si dicis nō eſſe penes hoc: ſed quia vnus taliter ſigt
ꝙ non poteſt accipi niſi pro añe: alter vero ſic: con-
tra ergo iam nō cōſideras ſignem preciſam ab acce-
ptione ⁊ ſuppoſitione. Si dicis hoc eſſe verū: qꝛ op-
poſitū eſt impoſſibile. cōtra omne ꝑus natura altero
poteſt intelligi nō intellecto poſteriori ſed ſigtio eſt
prius natura acceptione ⁊ ſuppoſitiōe igitur pōt in-
telligi nō itellectis acceptione ⁊ ſuppoſitione. Mihi
igitur videtur dicēdum omne relatiuū relatiue tentū
ſignificare abſolute ſeu depēdenter a ſuo añte exꝓſ-
ſo vel ſuppoſito. Nec tamen ex hoc volo intellige-
re relatiuū ſignificare adeq̄te illud qō ſuum añs (vt
prima aſſerebat opinio). Nam dicēdo: ſortes currit ⁊
alius legit: ly alius ⁊ ſignificat ſortē ⁊ alium a beo: neu
trū tamē horuʒ ſignificaſſet ni ly ly ſortes preceſſet vñ
audita iſta voce illud vel nihil intelligo. l. debeo ſub
intelligere ens: ita ꝙ intelligat illud ens. Ita ꝙ qñ-
cūq; auditur vel videtur aliquod relatiuū: ſemꝑ intel
lectus ſupplet quoddã añs tranſcēdēs vel aliud quo-
daʒ cōe ex cōmuni vſu: vt in ſacra ſcriptura quaſi in-
finities qñ dicitur oīs qui ſub itelligit hō: vt omnis
qui audiuit a patre ⁊ didicit venit ad me: oīs q̄ inuoca
uerit nomē dñi ſaluꝰ erit ⁊c. Simil'r ſi dicatur: tm̄:
quantū: tale: quale: tot: quot: ſubintelligit ens. ſ. tm̄
ens: tale ens. At vero ſi arguas: ly ille qñ per ſe ꝓfer
tur ſubordinatur cōceptui: et tn̄ nullum añs tranſcē-
dens poteſt ſubintelligi: nec hʒ aliud añs cōe ex vſu
poſſumꝰ enim dicere ille homo ille equꝰ: ille angelus
ꝙ nō habeat tranſcēdens pꝫ quia omne trãſcendēs ē
feminini vel neutris generis: nã ly vnꝰ maſculini ge
neris nō eſt trãſcendens cū vt ſic: non poſſit de oībꝰ
predicari. Hoc dupl'r pōt ſolui. Primo negãdo añs:
⁊ ſimiliter ꝙ ly vnus nō ſit trãſcēdens. Nam ſufficit
ꝙ eſſential'r ſignificet tantū ſicut trãſcendens. Scōo
dico ꝙ nō poſſe exprimi trãſcendēs maſculini gene-
ris non eſt ex defectu cōceptus: ſed ex deffectu vocis
latine. Nã vnus cōceptus numero poteſt vocibus di
uerſoꝝ generū explicari ſicut veſtis: indumētū: ſigni
ficat ſub eodē numero ꝯceptu. Ratio huiꝰ eſt: quia tīi
mētales nulliꝰ ſunt idiomatis: vt dicit beatus augu.
Et do tibi ſimile: hec ꝓpoſitio pater eſt alius a filio ē
vera ſm̄ theologos: ⁊ tamen nō pōt explicari ſubſtã-
tiuū aliquod: quia ſi dicas eſſe ly pater: ſenſus eſſet: pr
eſt alius pater a filio: qō falſuʒ eſt: ſi ſuppoſitū vel per
ſona eſt incōgrua. Dicitur relatiue tantū quia ſūmo
pere aduertendum eſt an relatiuuʒ relatiue ſumatur
vel abſolute. Nam ſi abſolute ſumatur per ſe ſignifi-
cat aliq̄d vt ibi: quis furor o ciues q̄ tacta licētia ferri
vbi ly que et ly tanta accipiſitur abſolute. Et etiã plu-
res poſſunt relatiue: ly vero quis nūq̄ tenet relatiue
ſed interrogatiue. Si vero dicas tabula eſt pedalis:
et tanta eſt nigra: mulier que innupta ē cogitat q̄ dei
ſunt: ly tanta ⁊ ly que tenent relatiue q̄ ſine añtibus
ad minꝰ ſubintellectis haud quaq̄ʒ intelligi queunt.

¶ Rationes vero que pro. 3. opinione afferebant tã
etſi nō paruã videãtur habere ⁊ apparētiã ⁊ vim: vi-
dentur tamen mihi ſolubiles. Ad ꝑmaʒ enim poſſet
ſic reſpōderi: cum dicis: prolata iſta voce vel viſa hac
ſcriptura: qui: plus intelligit latinus q̄ ruſticꝰ: diſtin
go: ſi latinus ſubintelligat añs aliqñ cōcedo ſi naſit ne
go. Si añt dicas ꝙ videtur cōi cōcipiēdi modo hoc cō
traire: nam etiã nullo añte appoſito: nec expreſſe nec
implicite: plus videt intelligere latinus q̄ ruſticus.
Dico hic eſſe deceptionē: nam ex eo ꝙ latinus ſcit illō
relatiuū talis eſſe impoſitionis: ꝙ ſi aliq̄d preceſſerit
ſignificabit illud: qō tn̄ ruſticus ignorat arbitrat ſe
plus q̄ ruſticum intelligere ratione ſignificationis re
latiui: qō tn̄ falſum: cuiꝰ probatio faciēs fidem omni

nolenti ꝓpteruire eſt hec: quia ly iſte qñ ſtat ꝑ ſe nihil ſigt̃ ſm oẽs tenẽtes eius demõſtrationem eſſe ſuã ſignificationẽ: qḋ cõiter tenetur: ⁊ ſuſtentãs prefataꝫ opinionẽ dicit rõnabilr̃ poſſe ſuſtineri: ⁊ tñ quando per ſe ꝓfertur plus intelligit latin⁹ ꝙ ruſticus. Simile eſt de hoc ſigno ly de quo dicit predictã opinionem ſuſtẽtans nõ poſſe illud alicui conceptui ſubordinari: verũ ſi a logico audiat̃ plus intelligit ꝙ ruſtic⁹. Item ſimile eſt de hac figura. o. in arithmetica q̃ nihil oio ſignificat: cui⁹ oppoſitũ reperit̃ in iſtis ſignis. 1. 2. 3. 4. ⁊ tamẽ ſi videat̃ ab arithmetico ⁊ ruſtico plus vnus q̃ꝫ alter intelliget. Nã arithmeticus ꝑcipiet ly. o. talis eſſe nature ꝙ ſi poſtponat̃ alicui numero multiplicabit illum: ruſticus nequaq̃ꝫ callebit. Item ſimile ẽ ſi iter me ⁊ ſorteꝫ ſit talis cõuẽtio: ꝙ ſi ꝓferat̃ a me iſta vox. baf. aliqua alia voce precedẽte ſignificet equuꝫ: ſi nã ſit: nil ſignificet. Si ſolitarie proferã ly. baf. plus intelligit ſortes q̃ꝫ alius cui ignota eſt ipoſitio hec: ⁊ tamẽ ꝫ tũc nil ſignificat: quia ſi hoc intelligit nõ eſt ratione ſignificationis ſed ratione cõuentionis.

¶ Ad tertiã rõnẽ dicit̃ ꝙ lꝫ impoſitor nõ meminerit hominis vel leonis meminit tamẽ entis in cõi: ⁊ p̃us natura intellexit ens abſolute ⁊ poſt impoſuit ad ſignificandũ relatiue omne ens: depẽdenter tñ: ⁊ tale ens ſimiliter dependenter. Ita ꝙ eius fuit intẽtio nullũ relatiuũ aliqd ſignificare niſi p̃uio aliquo cõceptu abſoluto ſiue ille ſit cõmunis ſiue ſingularis.

¶ Vbi ca ñt notãdum eſt: non eſſe incõueniẽs relatiuũ grãmaticale ⁊ logicale coincidere materialr̃. Naꝫ ly ſimilis: diſſimilis: tantus: q̃ꝫntus: vtroqꝫ modo ſunt relatiua: lꝫ nõ eadem rõne. Scḋo ſciẽdum eſt ꝙ relatiua de quib⁹ tractabitur non ſemꝑ tenẽtur relatiue ſed poſſunt ſumi etiã abſolute (vt dictũ ẽ). Aliquãdo: demõſtratiue: vt ecce illum. Aliquãdo expoſitiue: vt ego ille qui quõdam: ⁊ etiã mlt̃is aliis modis. Similr̃ ibi: hic ſi eſſet ꝓpheta ſciret que ⁊ qualis eſt mulier: que tangit eũ: ly qualis tenetur abſolute: ⁊ ſic ḋ aliis dicendũ eſt. Et quãdo ſic tenentur bene ſignificat aliquid abſolute: lꝫ tũc ⁊ quãdo ſumũtur relatiue nõ ſumũtur vniuoce: ⁊ ſimilr̃ hoc eſt in cauſa ꝙ relatiuum per ſe ſumptũ: videatur aliquid abſolute ſignificare niſi intellectus perſpiciat intime qualiter talem terminũ velit intelligere.

¶ Relatiuũ prima ſui diuiſione diuidit̃ in relatiuuꝫ ſubſtãtie: ⁊ accidẽtis. Relatiuũ accidẽtis eſt q̃d refert añs ꝓut in eo eſt aliquod accidens vel aliq̃d ſigtum per modũ accidẽtis. Exẽpluꝫ primi: albũ currit ⁊ tale non videtur a me. Secũdi: qualis pater: talis filius: talis ſpiritus ſanctus.

¶ Relatiuum ſubſtantie eſt q̃d refert ſuum añs ꝑ modũ ſubſtantie ⁊ nõ ꝓut in eo eſt aliqḋ accñs ⁊c. vt hic. dulcedo eſt in melle q̃ imutat guſtũ: vbi. q̃. lꝫ referat accñs: tamẽ quia habet moduꝫ ſubẽ nec denotatur ex vi relationis ſibi in eſſe aliquid accidẽtis ſm rem vel modũ: dicitur ⁊ eſt relatiuum ſubſtantie.

¶ Alterius relatiuũ ſubẽ diuidit̃ in relatiuũ idẽptitatis et diuerſitatis. Idẽptitatis eſt qḋ ex modo ſuo ſignificandi denotat̃ accipi pro illo ꝓ quo ſuuꝫ añs vel pro aliquo ei⁹: vt hic: rex qui ſedet in ſolio iudicii diſſipat omne malum intuitu ſuo: ꝓuer. 20. vbi ly. q̃. ⁊ ly ſuo eſt rl̃m idẽptitatis. Relatiuũ diuerſitatis eſt qḋ ex modo ſignificandi denotat̃ ſumi pro alio a ſuo añte vt: vn⁹ q̃d eẽ ſurit: alius aũt ẽ ebrius eſt.

¶ Alteri⁹ diuiditur relatiuũ idẽptitatis in reciprocũ ⁊ nõ reciprocũ. Reciprocũ ẽ qḋ denotat regreſſiõ ex a. ſ. ſuum añs reſpectu eſſe vel alicuius oꝑationis vel poſſeſſionis. Exẽplum p̃mi: omnis hõ eſt ipſemet. 2. omnis leo videt ſe. Et ſumit̃ hec oꝑatio large ꝓ quacũqꝫ actione vel actu. Non reciprocũ eſt qḋ nõ denotat ⁊c: vt ſortes currit: qui legit.

¶ Alterius diuidit̃ reciprocũ in poſſeſſiuũ ⁊ non poſſeſſiuũ. Poſſeſſiuũ eſt illud qḋ accipit̃ pro re que habetur ab añte: vt meus. a. um. tuus. a. um. ſuus. a. um. Non poſſeſſiuum eſt relatiuum qḋ non accipitur ⁊c. Vt ly. ſui. ſe.

¶ Conſequẽter relatiuũ accñtis diuidit̃ in relatiuuꝫ diuerſitatis ⁊ idẽptitatis. Diuerſitatis eſt qḋ denotat alietatẽ accidẽtis vel rei ſignificate ꝑ modũ accidẽtis: vt ſortes eſt bicubit⁹ ⁊ plato ẽ inequalis. Idẽptitatis eſt qḋ nõ denotat ⁊c. vt ſimilis: quantus: quot: qualis ⁊c.

¶ Sunt tamẽ hic duo aduertẽda. Primũ ẽ: aliquos affirmare ly alius. a. um. nõ eſſe relatiuũ: qḋ hac rõne probat̃. Ois t̃mus ſigt̃ oẽ illud ꝓ quo acipit̃ lꝫ ly ali⁹ accipit̃ pro alio a ſuo añte: g̃ non ſignificat ſuum añs: ſed omne relatiuũ ſignificat ſuum añs g̃ ly ali⁹ nõ eſt relatiuũ. Sed poſitio hec falſa eſt: vt pote q̃ falſo innititur fundamẽto. ſ. ly ali⁹ non ſignificare ſuum añs. cuius falſitas ſic probat̃. Omnis cõcept⁹ repreſentãs differẽtiam aliquoꝝ in actu exercito ⁊ ꝑfecte ſignificat vtrũqꝫ extremũ differẽtie: ſed cõceptus cui ly ali⁹ ſubordinat̃ repreſentat differẽtiam aliquoꝝ: igit̃ repreſentat vtrũqꝫ extremũ: ſed vnum extremũ eſt añs: ergo ſignificat añs: ſi g̃ ꝯceptus ſignificat: ergo ⁊ vox ⁊ ſcriptura: maior ſill'mi eſt nota vt in. 2. parte dicet̃: ꝯñe ſunt bone igitur. Ad rationẽ in oppoſitũ negatur ꝯña: debuit enim ſic cõcludere: g̃ ſignificat aliud a ſuo añte cũ quo tamẽ ſtat etiã ſignificare ſuũ añs: qḋ q̃dẽ ſignificat formalr̃ ⁊ id ꝓ quo ſupponit materialr̃.

¶ Scḋo ſũmoꝑe notãdum eſt nõ eſſe niſi iſta relatiua reciproca ſimplicia. ſ. genitiuo ſui: ſuus. a. um: me⁹ a. um: tu⁹. a. um: noſter. a. um: veſter. a. um: noſtras. tis. veſtras. tis. ⁊ ſi aliqua appareãt ponunt̃ loco iſtorũ ⁊ nõ ſumunt̃ in ꝓpria ſigtione vt pꝫ de ly ipſemet. Aliquãdo enim tenet̃ reciproce: vt hõ eſt ipſemet: naꝫ cũ ly ſui careat noiatiuo: nec ſit ꝓnomẽ aliqḋ ſimplex quo poſſim⁹ in noiatiuo facere reciprocationẽ illam quã ly ſui dicit in aliis caſibus: vtimur ly ipſemet: vt in exẽplo pꝫ. Si uero dicat̃ ſortes eſt alb⁹: ⁊ ipſe fuit niger: ly ipſe nõ reciproce ⁊ ꝑ ꝯñs equiuoce tenetur: tñ enim valet ſicut ly ille vel ipſe: vnde ortuꝫ eſt (vt exiſtimo) diſcrimẽ inter grãmaticos ⁊ logicos: iſtis aſſerentibus ly ipſemet ⁊ alia reciproca poſſe referre añs poſituꝫ extra categoricã vbi eſt: illis vero hoc negãtib⁹: inter q̃s medians certe crediderim ego grãmaticoꝝ dictũ verũ eſſe: qñ ly ipſemet tenetur reciproce: dictũ aũt logicoꝝ quãdo nõ reciproce. Pluries enim vno relatiuo pro alio vtimur: qḋ magis in vſu grecoꝝ q̃ꝫ latinorum eſt: vt eſt videre apud laurẽtiuꝫ valla in reciprocatione ſui ⁊ ſuus: verũ ſi aliquis dicat nonne eſt poſſibile: vt ly ipſemet referat reciproce añs poſitũ extra ſuã categoricã. Rñdeo mihi videri ꝙ nõ ſi terminoꝝ atẽdãtur ſigñes. Nulla enim videtur differẽtia tunc eẽ inter ly ipſemet ⁊ ly ille niſi vocalis tantũ niſi aliquis gratis velit fingere differẽtiam in deſcenſu aſſerens deſcẽdendũ fore ſub añte vnius ſigillatim ⁊ nõ ſub añte alteri⁹: qḋ cõiter negatur eſſe faciẽdum: imo cõiter affirmat̃ diſtributionẽ relatiui re-

eiproci referẽtis añs extra categoricã in qua eſt equiualere diſtributioni abſolute. Et dato ꝙ ſic eẽt nõ opꝫ relationẽ eſſe reciprocã eo preciſe ꝙ referat ſigillatim vt in ſine dicet̃. Hoc dixerim qꝛ cõ ceditur in hac propoſitione omnis hõ eſt ⁊ aliꝰ diſputat ly alius includere ly ab eo referens ſigillatim: vt ſenſus ſit: oĩs homo eſt ⁊ alius ab eo diſputat: vt poſt dicet̃. Ad opinionẽ autem meã dicerẽ eſſe formalr̃ non reciproca quia tale relatiuum nõ eſt reciprocũ niſi ſm vocẽ: ꝙ ſi velis: vt ſit: dicam iam ſumi equoce vel nõ admittã congruitatem: opꝫ enim relatiuũ ſi reciproce referre debet eſſe partẽ categorice totalis: vbi eſt ſuum añs: aliter non denotabit regreſſionẽ ad añs. ſ. ad aliquid eiꝰ: ꝙ quidẽ regreſſio videt̃ mihi eſſe quedaꝫ relatio qua pficitur ſenſꝰ cathegorice vbi eſt añs: vt homo eſt ipẽmet: hõ diligit ſe: alr̃ autẽ hic: homo currit ⁊ ille mouetur.

¶ Ad ſcõm punctum deueniẽdo: dicitur duplicẽ relationẽ (in relatiuo preſertim ſube idẽtitatis) poſſe reperiri. Repitur ſiquidẽ ſimplex relatio: ⁊ perſonalis. Simplex eſt quãdo añs ⁊ relatiuũ nõ verificãt̃ ꝓ eodem numero: vt femina pdidit gratiam ⁊ ipſa eam reperit. Añs enĩ pro eua ⁊ relatiuũ ꝓ beata virgine verificatur. Perſonalis eſt quãdo relatiuũ ⁊ añs ꝓ eadem re numero verificãt̃. Exẽplum eſt facile.

¶ Scdõ dicitur. Relatiuũ identitatis duplr̃ poſe referre. ſ. reſtricte ⁊ nõ reſtricte. Reſtricte (ſm aliquos) eſt referre añs cum oĩbus terminis ſue categorice: vt omnis hõ eſt ⁊ ille mouet̃: ſed. 2. partis (ſi reſtricte referat relatiuũ) eſt: ille omnis hõ mouet̃: que falſa eſt: cum ſubm nõ ſupponat: efficit̃ ſi quidẽ ly oĩs pars extremi: quippe qꝺ: inter acceptionis vnice claudit̃ partes: qui ſenſus ac per ꝯñs opinio abſurdior eſt ꝙ̃ reprehẽdi mereat̃. Ad mẽtem autẽ cõiter nũc loquẽtiũ videtur diffinitionẽ ſic poſſe dari. ſ. Referre reſtricte eſt referre añs acceptũ pro his ꝓ quibꝰ ꝓpoſitio aãtis denotatur reddi vera: vt hic: oĩs homo currit ⁊ ille mouetur: poſito ſiqdem aliquot hoĩes currere et aliquot non. ly ille ſolũ refert ly hõ ꝓut accipit̃ pro currentibus: ſenſus enĩ eſt: ille homo q̃ currit mouetur. Referre nõ reſtricte eſt referre añs pro omni eo ꝓ quo accipitur: vt homo: currit vel ille quieſcit. Sed iſte diffinitiones videt̃ poſſe calũniari: nã ſi exĩtes in inſtanti inchoatiuo hore dicamꝰ: incipit eſſe inſtãs futurum ⁊ illud non erit: non videt̃ qualr̃ poſſet dari ſuppoſitũ pro quo ꝓpoſitio aũtis dnotet̃ reddi vera: niſi forſan dicas diffinitionem intelligi quãdo talia ſuppoſita ſunt ſignabilia. Ideo ab aliſ diffinit̃ ſic.

¶ Refferre reſtricte eſt referre añs cũ oĩbꝰ t̃mis ſue categorice demptis ſignis variãtibus ſpẽm ſuppoſitionis niſi ſit negatio: vnde hic omnis hõ eſt ⁊ ille eſt albus ly ille refert ly homo cũ ly eſt ⁊ ſine ly omnis: ſꝫ hoc etiam nõ videtur vniuerſalr̃ veruꝫ. Nam ſi dicã: equꝰ cuiuſlꝫ hoĩs currit ⁊ ille eſt niger: ſenſus. 2. partis eſt: ⁊ equꝰ q̃ eſt cuiuſlꝫ hominis ẽ niger. Si dicas diffinitionẽ intelligi quãdo ſignũ non efficitur pars extremi. Cõtra hic: aliqs homo omnẽ equum videt: ⁊ ille eſt niger: ly ille refert añs cum illo ſigno omnem qꝺ non efficit̃ pars extremi: ſenſus enĩ eſt ⁊ ille homo qui omnẽ equũ videt eſt niger: igitur: ꝙ autem ille ſit ſenſus pꝫ: alias in caſu quo ſint tm̃ ſortes qui oĩeꝫ equũ videat ⁊ plato qui tm̃ vnum: ⁊ ſortes ſit albus ⁊ plato niger: illa copulatiua eſſet vera: qꝺ cuilꝫ intellectui repugnat. Et idem pꝫ hic: hominis quilꝫ equus currit ⁊ ille eſt riſibilis. Nam ſenſus. 2. partis ẽ ⁊ ille homo cuius quilꝫ equus currit. Minime autẽ miror prefatas diffinitiones cũ aliſ (quas breuitatis amore dimitto) nõ eſſe vſquequaqꝫ ſufficiẽtes. Difficile enĩ eſt quid ſit relatiuũ referre reſtrincte ⁊ quãdo ſic referat notificare. Videtur autẽ mihi ꝓ nũc ſic poſſe deſcribi primuꝫ. ſ. referre reſtricte eſt referre: añs determinatũ ab implicatione denotatãte de eo illud qꝺ ꝓpoſitio in qua erat denotabat potiori modo quo fieri põt. Volo dicere ꝙ reſtrictio quã relatiuuꝫ habet in referendo: debet explicari p añs apponẽdo i plicationem denotãtẽ qꝺ dictũ eſt: vt hic omne albũ ẽ ⁊ illud mouet̃ ſenſus. 2. partis eſt ⁊ album qꝺ currit mouet̃ ⁊ non iſte: ⁊ illud omne albũ ⁊c. Nam ibi ly omne efficitur pars extremi: qꝺ non fiebat in prima. Si vero diceretur ſic: omne illud albũ currit: nõ abſurde (mea quidem ſentẽtia) diceret̃: arbitror enim: ly illud ſtare diſtributiue vt in. 4. puncto dicet̃. Verum eſt autẽ ꝙ quando añs ſtat confuſe tantum non poteſt ſeruari ſenſus ꝓpoſitionis aũtis: ſed ſufficit ꝙ ſeruetur in ſuppoſitione determinata vel quauis alia prout melius fieri poteſt. Referre non reſtricte añs abſolute ẽ refferre añs abſolute vel ſine aliqua implicatione.

¶ Ad cognoſcendũ autẽ quando relatiuũ ſic vel ſic referat: qꝺ (vt dictum eſt) non eſt dictu facile ꝑmitto non eſſe dabilem adeo certam regulam quin patiat̃ inſtantiam: preſertim cõceſſa libertate: qua pluſqꝫ ſatis ſit: vtũtur nunc logici. Ideo ſolũ ponam regulas cõmuni ⁊ rationabili modo cõcipiendi cõformiores: quarum prima eſt.

¶ Omne relatiuũ ſubſtãtie idẽtitatis poſituꝫ in aliqua parte copulatiue vel tẽporalis vel localis vel cõparatiue: mediãte ly ita ſicut: referẽs añs poſitũ in altera: refert illud reſtricte. Similr̃ ſi ponat̃ in ꝯñte cõditionalis vel cauſalis vel rõnalis vel aduerſatiue: reſtricte refert. Exẽpla horum hõ currit ⁊ ille mouetur ⁊c. Voco autem ꝯñs aduerſatiue (⁊ ſi improprie) orationem q̃ non imediate ſequit̃ ly ꝗuis ſiue precedat ſiue ſequatur: vt ſortes erit doctꝰ ꝗuis ipſe non ſtudeat cuius ſenſus eſt: ꝗuis ipſe ſortes qui erit doctus ⁊c. Exẽplum vltimi ſortes eſt ita nunc ſanꝰ ſicut ipſemet fuit heri. Senſus eſt: ſi currit ipſe ſortes qui eſt nunc ſanus fuit heri.

¶ Scḋa omne relatiuũ poſitum in diſiunctiua vel in añte cõditionalis: rationalis: cauſalis: ⁊ aduerſatiue refert ſuum añs poſitum in alia categorica non reſtricte. Exẽplum deus creat vel ipſe non creat: deꝰ creat ſi ipſe nõ creat. Predicta enim cõditionalis cõiter intelligitur falſa: que tñ eſſet vera ſi ly ipſe referat reſtricte: ſenſus enim eſſet deꝰ creat ſi ipſe deus qui nõ creat creat: preſertim tenẽdo ad impoſſibile ſequi quodlꝫ. Prefate tamen regule vere ſunt vt cõiter ⁊ de per ſe. Hoc dixerim: quia aliquãdo non eſt neceſſe eas obtinere veritatẽ: vt pꝫ in his ꝓpõnibus: hõ eſt albus ⁊ omnis ille currit: omnis hõ non eſt albus vel ille nõ currit: que ſm cõem opinionẽ ſunt cõtradictorie: ⁊ tñ dãtur ambe vere ſequẽdo reglãs poſitas: caſu ꝙ ſint aliqui homies albi ⁊ aliſ nigri ⁊ ſoli albi currãt. Opꝫ ergo dicere copulatiuã ⁊ diſiũctiuaꝫ: poſſe ſumi dupliciter: vno mõ abſolute: ⁊ ſic vere ſunt regule. Alio modo prout volumꝰ vnam alteri cõtradicere: ⁊ tunc opꝫ relatiuum ſtare vel referre eodẽ modo in ambabus: alias nõ eſſent cõtradictorie. Cõſimiliter dicatur

de alijs hipotheticis vbi neceſſe fuerit.

¶ Pro.3. pũcto ponunt̃ regule aliquot. Quaꝝ prima eſt. Omne relatiuũ ſubſtãtie idẽtitatis etiã reciprocũ nõ poſſeſſiuũ hñs relationẽ perſonalẽ: ſi nõ referat reſtricte ſupponit ꝓ tot pro quot ſuũ añs: ſi tñ añs ⁊ relatiuũ ſupponãt: nolo tñ intelligi ꝙ ſolũ ſupponãt ꝓ tot: ſtat enĩ ꝙ ſupponãt ꝓ tot ⁊ ꝓ pluribꝰ: vt hic hõ eſt vel ille erit. Si vero ſupponit reſtricte ſupponit ꝓ illo ꝓ quo verificat̃ ꝓpoſitio ſui añtis: ſi illud ſit dabile: vt aial eſt petrus qđ currit: ly qđ ſolũ pro petro ſupponit. Dicit̃ ſi illud ⁊c. q̄ poſita mũdi eternitate hec copulatiua eſt vera: ab eterno fuit hõ qui nõ fuit ab eterno: q̄ ly hõ qđ eſt añs: ſtat cõfuſe: ⁊ ly. qui. determinate: ⁊ ſic q̄lꝫ pars eſt vera. De ꝑma notũ eſt: ſcđa patet: q̄ nullꝰ hõ fuit ab eterno: vt ptꝫ ꝑ deſcendẽtes: nõ tñ loquor in preſenti de chriſto dño noſtro: ſed de alijs hominibus.

¶ Scđa: omne relatiuũ ſubſtantie idẽtitatis ſupponẽs ſimplr̃: ⁊ omne rl̃m ſube idẽtitatis reciprocũ poſſeſſiuũ: ⁊ oẽ rl̃m ſubſtãtie diuerſitatis ſupponũt pro alio ab añte vl̃ pro alio ꝓ quo verificat̃ ꝓpõ ſui añis exẽpla patẽt. Intelligit̃ tñ hec regula niſi cũ relatiuo alietatis apponatur rl̃m referens ſigillatim: dico ſigillatim: q̄ reciproce nõ põt ꝓprie teneri extra ſuaꝫ categoricã: verbi gratia: hõ eſt albꝰ ⁊ alius ab eo currit in caſu ꝙ omnes homines ſint albi ly alius ab eo pro tot ſupponit ꝓ quot ſuũ añs.

¶ Tertia. oẽ rl̃m accidẽtis tã idẽtitatis ꝙ̄ diuerſitatis põt ſupponere (niſi aliũde impediat̃) ꝓ eo ꝓ quo verificat̃ ꝓpõ ſui añtis ⁊ pro alio: exẽpla. Sortes eſt talis qualis ſemꝑ fuit: qualis vnuſquiſꝫ eſt talis finis videtur ei: petrus fuit albus ſꝫ diſſimilis eſt nũc: petrus eſt niger ſꝫ diſſimilis eſt plato.

¶ Pro.4. punto ponũtur alie regule quaꝝ prima eſt. Omne relatiuum ſube identitatis nõ reciprocum habẽs relationẽ ꝑſonalẽ: ſi non referat reſtricte ſupponit diſcrete: ſi añs ſuum diſcrete ſupponat: ſin autẽ: ſupponit ſicut vnus t̃ms cõis abſolutꝰ loco eiꝰ poſitꝰ. Exẽplum ꝑmi petrus eſt niger vl̃ ille eſt albus: ſi vero reſtricte referat: ſi ſuũ añs cuꝫ oĩbꝰ t̃is nõ poſſit niſi pro vno tantum verificari: ſupponit diſcrete. Si vero ꝓ pluribus: ſupponit ſicut t̃mus comunis loco eius poſitus. Exẽplum ꝑmi: ſuba eſt ſortes ⁊ illa ẽ alba. 2. leo rugit ⁊ ille eſt ferox. Regulam hanc poſui cõmunẽ inſequẽdo opinionẽ: que lꝫ gratis ſuſtineri poſſit: videtur tñ cõmuni ſenſui ⁊ intellectui cõtraire. Quis enim volens hſic notificare cõceptum: omnis hõ eſt albus ⁊ ois homo eſt riſibilis: nõ ſatis abunde arbitrabit̃ ſe notificatũ ſi dixerit: omnis homo eſt albꝰ ⁊ ille eſt riſibilis? Aut quis niſi logicꝰ fuerit apponit illi relatiuo ille ly ois dicens ⁊ omnis ille ⁊c? Nec rationabilis reſpõſio erit: dicere ob hoc hoies logicam addiſcere vt ſciãt ⁊ doceant qualr̃ loquẽdũ ſit hoc enĩ (verũ fateor) ẽ prehabita t̃oꝝ ĩpoſitiõe: ſuppoſitoq̄ modo ꝯcipiendi cõi. Non enim logici negociũ ẽ imponere ad ſignificandũ noĩa: ſed iudicare de veritate vel falſitate ꝓpoſitionum ex noĩbus cõſtantium. Nunquid credibile eſt ly ille equoce logicis ⁊ non logicis ſignificare? Aut dicẽdum eſt illos equoce intelligere: ac proinde equiuoce hoies eſſe? At ꝗ veritati ⁊ cõmuni intellectioni defferat dicendũ eſt oẽ relatiuũ ſube idemptitatis referens ꝑſonalit̃ nõ poſſeſſiuũ ſupponere diſtributiue: ſi ſuum añs ſic ſupponat: ſiue reſtricte referat ſiue non: vt hic: ois homo eſt vel ille nõ eſt. Quo ad alias vero ſuppoſitionũ ſpẽs regulã credo vniuerſaliter verã: ꝙ ſi queras a me: qua rõne in diſtributiua ⁊ non alijs ſuppõnibꝰ regula obtineat verũ. Rñdeo q̄rens a te quare ly omnis diſtribuit ⁊ nõ ly quidaꝫ et cum aliam nõ poſſis afferre niſi cõmunẽ vſum ⁊ voluntariaꝫ impoſitionẽ hanc etiã eandem pro dubio iſto a me accipito.

¶ .2. Omne relatiuũ ſube idẽptitatis reciprocũ non poſſeſſiuum ſupponit oĩo ſicut ſuum añs: vt nullꝰ hõ eſt ipſemet: vbi ly ipſemet ſtat diſtributiue: nec ly nullus valet eius diſtributionẽ impedire.

¶ .3. Omne relatiuũ ſube idẽptitatis referẽs ſimpliciter: ⁊ omne relatiuũ ſube diuerſitatis: ⁊ omne relatiuũ accidentis ſupponit ſicut vnus t̃mus abſolutus cõmunis loco eius poſitus. Exẽplum ꝑmi: homo deſtruxit gens humanũ: ⁊ ipſe redemit illud. Aliorum facila ſunt.

¶ A. 5. Tandem ꝯueniẽdo punctũ: premitto ly q̇.q̃. qđ poſſe poni in ꝓpoſitione dupliciter (vt in ꝑmo libro viſum eſt.) Aliquãdo precedit omnẽ copulaꝫ: vt homo qui eſt: fuit. Et talis ꝓpoſitio eſt categorica. Aliquãdo ponit̃ poſt priorẽ copulã: ⁊ tunc põt ſumi. 3. Aut enĩ refert t̃mum poſitũ ante priorẽ copulam: vt hic latro eſt hõ qui bene facit: ſi ſenſus ſit: latro ẽ hõ ⁊ ille latro eſt hõ qui bene facit: ⁊ tũc eſt vniuerſalr̃ hipothetica. Aut refert t̃m poſitũ poſt priorẽ copulam: ⁊ hoc dupliciter. Aut enĩ relatiuũ cum implicatione cõſtituit vnum extremũ cum añte reſtringens illud: ⁊ tunc eſt categorica: vt ſi prefate ꝓpoſitionis ſubm ſit ly latro: ⁊ ꝑdicatũ totũ hoc: hõ qui bene facit vel ſumitur ly qui bene facit: pro vna categorica ꝑ ſe ⁊ ly hõ: tãtũ pro ꝑdicato: ⁊ tunc facit ſenſum hipoteticũ: ⁊ tunc ſenſus eſt: latro eſt hõ ⁊ homo bene facit. ⁊ vt cõmuniter ly qui in iſto ſenſu refert ſimplr̃: lꝫ nõ negauerim poſſe etiam facere ſenſum categoricum. His prehabitis dr̃ ꝙ quãdo ly. q̇.q̃. qđ ponit̃ taliter ꝙ cõſtituat ſenſum hipotheticũ debet exponi ꝑ ⁊ illũ vt homo legit qui currebat reſoluit̃ ſic: hõ legit ⁊ ille currebat: ⁊ hoc ſiue affirmatiua ſiue negatiua ſit ceteris obſeruatis ꝓprietatibꝰ: cõgruum autẽ erit deſcendere ſub añte prius: ſi deſcenſus poſſit fieri. Dicitur ſi poſſit: nã hic non põt: ab eterno purus hõ fuit ens: ꝗ non fuit ab eterno: ſed poteſt ĩmediate reſolui ſic: ⁊ ille ab eterno non fuit. Si vero añs cum relatiuo ⁊ ceteris t̃is implicationis fuerit vnum extremũ ita ꝙ relatiuũ nõ conſtituat hipotheticã: tũc ſi fuerit affirmatiua debet reſolui ꝑ vnam hipotheticã affirmatiuam in cuius ꝑma parte ꝓ ſubo ponatur añs ⁊ pro predicato ꝑdicatũ pricipale ⁊ ꝓ copula copl̃a pricipal̃. In 2. vero ly ille erit ſubm: ⁊ copula ⁊ predicatũ: copule ⁊ predicatũ implicationis. Exẽplum: ſortes qui eſt albus: eſt aial: reſoluitur ſic: ſortes eſt aial ⁊ ille eſt albꝰ. Si vero fuerit negatiua rõne copule principalis eodem modo reſolui debet duobꝰ exceptis: ꝑmo ꝙ debꝫ reduci ad diſiunctiuã. 2. ꝙ copula implicationis debet verificari quo ad affirmari vel negari: verbi gratia: petrus qui legit non currit reſoluitur hoc pacto: petrus non currit vel ille nõ legit.

¶ Eſt enim prius cõſiderandũ an totale extremum qđ cõficitur ex añte ⁊ relatiuo diſtribuat̃ vel ſtet determinate: quia tunc priꝰ deſcẽdendũ eſt: ſi vero ſteterit confuſe tantũ priꝰ debet cõfuſa remoueri ſi poſſit

ſin autē nō erit reſolubile. Exēplum primi: oīs homo
eſt aīal qḋ ſentit: ſortes ⁊ plato eſt aīal qḋ eſt .a. hō q̄
eſt non legit: que priꝰ eſt exponēda q̄ reſoluēda. Exē-
plum .2. ab eterno hō qui fuit: fuit riſibilis. Similr̄
ſi aliquod ſignū exponibile p̄ceſſerit añs ⁊ relatiuū:
prius debet exponi ꝓpoſitio: vt hic: tantū hō qui eſt
niger: legit. Similiter hic: leo differt ab aīali qḋ non
eſt aliud ab hoīe. Proportionabilr̄ dicat̄ de alijs.

¶ Pro reſolutione de ly alius: aduerte q̄ tripliciter
poteſt referre ſuum añs. Uno modo abſq̄ ſub intelle
ctione alteriꝰ relatiui ⁊ tunc pōt reſolui ꝑ ly differens
ſumptū large ꝓut ſe extēdit ad diuerſū ⁊c. Pro quo
ſi placet vide .s. d. 1. pte. q. 31. ar. 2. Exēplū omnis hō
⁊ omne aliud currit: reſoluitur ſic: oīs hō ⁊ omne dif
ferens ab hoīe currit: ⁊ tunc ly aliud pro nullo homi-
ne ſupponit. 2. modo ſumitur ꝓut includit ly eo vel
ipſo referēs ſigillatim (vt logici volūt) Et tunc ſenſus
eſt omnis homo et omne aliud ab eo currit. Et tunc
ly aliud ꝓ omni homine ſupponit ⁊ pro omni differē
te ab hoīe vt pꝫ per deſcenſum ſub añte. 3. modo ſu-
mitur vt includit ly illū: vt hic homo eſt albus ⁊ aliꝰ
eſt niger ⁊ tunc aliquādo ſupponit pro eodē pro quo
ſuum añs: aliqñ nō: qḋ cognoſci poteſt aſpiciēdo qua
liter referat ly illud. ſ. reſtricte vel non reſtricte.

¶ Pro reſolutione relatiuorū accidētis aduerte ly
ſimilis: tantꝰ: quātus: tot: quod: dicere quādā idēpti-
tatē accidentalē ⁊ ſpecificā. Unde iſta ꝓpoſitio. ſ. ſor-
tes eſt tantus quātus plato: poteſt ſic reſolui: ſortes
habet aliquā cōtinuā quātitatē ⁊ eandē numero vel
ſpecie habet plato. Et iſta: tot ſunt hoīes ignorantes
ſunt in aliq̄ ſpecie numeri in eadē ſunt ſcientes. Et in
telligo eſſe in aliq̄ numero formalr̄ nō materialiter:
alias decem hoīes eſſent in numero quinario: q̄ clau-
ditur in decenario. Propoſitio aūt vbi ponitur ly ſi
milis vel talis: qualis: pōt ꝓportionabiliter exponi
preſertim quādo illi termini nō dicūt oīmodā ſimili-
tudinē. Exēplum: hec ꝓpoſitio ſortes eſt talis: q̄lis
eſt plato: exponitur ſic: ſortes habet aliquā qualitatē
⁊ plato habet eādem numero vel ſpecie. Si vero de-
notet oīno ꝑfectā ſimilitudinē debet dici in .2. et pla-
to habet eandē nūero vel ſpecie nec magis nec minꝰ
ꝑfecte. Si vero non ponat̄ talis ⁊ qualis: vt hic: ſor-
tes eſt albꝰ ⁊ ſimilis eſt plato debet ſic reſolui: ſortes
eſt albꝰ ⁊ plato hꝫ eādē albedinē nūero vel ſpē. Et nō
q̄ hic ſumit̄ quātitas ⁊ q̄litas ꝓ q̄lꝫ differētia q̄litatis
vl̄ quātitatis: vnde iſta eſt vera q̄lis pater talis filiꝰ:
in diuinis. Uerum quia poſitio añtis loco relatiui eſt
quodammodo reſolutio eiuſdē nō abſre ponitur re-
gl̄e ad hoc cognoſcēdū: quarū p̄ma eſt. Loco relatiui
ſube idēptitatis etiam reciproci nō poſſeſſiui ſi ſuum
añs ſtat diſcrete licitū eſt ponere illud relatiuū ſiue
ſit in recto ſiue in oblico. Exēplum primi. Petrus eſt
niger ⁊ ille currit. 2. Petrus eſt ⁊ illū video.

¶ .2. Loco relatiui reciproci diſtributi in recto poſi
ti licitum eſt ponere ſuum añs cōfuſe tantū ſtans: vt
hic omnis homo eſt ipſemet: poſſumus dicere omnis
homo eſt hō. Et hoc intellige ſi ſit affirmatiua ꝓpoſi
tio: ſi aūt negatiua poteſt poni etiā ſtans diſtributi-
ue: vt hic nullus hō eſt ipſemet dici poteſt nullꝰ hō eſt
homo. Si vero in oblico eſſet relatiuū nō liceret pone
re añs ſtans ꝯfuſe nec diſtributiue: vt nō valet: omne
animal videt animal: ergo: omne animal videt ſe.
Si vero fuerit relatiuum idēptitatis nō reciprocum
et extra categoricā ſui añtis diſtributi poteſt poni ta-
le añs loco relatiui ſeruata reſtrictiōe relationis. Ut
hic omnis hō fuit ⁊ ille erit: poſſumus ſic dicere: oīs
homo fuit ⁊ oīs hō qui fuit erit: qḋ intelligo niſi te
neatur oppoſitum exceptionis prime regule. 4. pun
cti. Si aūt añs nō diſtribuit̄ poteſt poni eo mō ſicut
quo ſtabat relatiuū ſeruata reſtrictiōe ſi fuerit: vt oīs
homo currit vel oīs ille mouet̄ poteſt ſic dici: omnis
hō currit vel oīs hō mouet̄. Uniuerſalis autē regula
erit facto deſcenſu ſub añte in omni relatiuo ꝓpe ſem
per poteſt poni loco añtis niſi fuerit relatiuū recipro
cū poſſeſſiuum: q2 tunc opꝫ ponere añs ⁊ rem ꝓ qua
ſupponit: vt hic: ſor. currit ⁊ ſuus equꝰ q̄ eſt erit: pōt
ſic dici ſortes currit ⁊ ſortis equus qui eſt erit. Et niſi
ſit relatiuum accidētis: quia tūc non eſt neceſſe poſſe
poni añs loco relatiui. Sed per datas expoſitiones
poteſt veritas ꝓpōnis talis cognoſci. Et q̄ dicta ſunt
intelligūtur ſaluis ꝓprietatibꝰ logicis ⁊ grāmaticis
et p̄cipue attēdi opꝫ qñ ſeruāt̄ ꝓprietates relatiui reci
proci ⁊ quādo nō. Nam pluries aliqui vtūtur nō reci
proco pro reciproco ⁊ ecōtra. Nec mea quidē ſententia
idē eſt reciprocatio ⁊ ſigillata relatio ad añs q̄ vnice ⁊
ꝑfecta ſentētia vel notitia totalis (vt grāmaticorum
more loquar) īcludūtur vt: ſortes videt ſeipm̄ petrus
diligit ſe. Si vero diceret̄ ſortes eſt ⁊ ipſemet mouetur
ly ipſemet nō reciproce teneret̄. Non eñ reffert dice-
re ⁊ ille mouet̄ vel ⁊ ipſemet mouet̄: ⁊ ratio huiꝰ equi-
uocationis fuit (vt opinor) quia non habemꝰ recipro
cationē in nominatiuo huiꝰ ꝓnominis ſui: vt dictum
eſt ſupra. Unde quādo dicimus omnis hō eſt ipſemet
ly ipſmet tenet̄ reciproce eo q̄ ſupplet nominatiuū q̄
li. ſui. ſe. caret. Si vero dicamꝰ omnis hō ⁊c. ipſmet le
git ly ipſemet nō tenet̄ reciproce ſꝫ tantū (vt dictū eſt)
valet ſicut ly ille: cuiꝰ efficax ēēſt ſignū quia ſi poſſet
reciproce ſumi quando eſt extra categoricā ſui añtis:
etiam poſſet ſumi in obliq̄ ſicut in recto: ſed nō poteſt
ergo nec in recto: añs ꝓbo ⁊ ſumo hanc ꝓpoſitionē:
omnis equꝰ eſt ⁊ oīs homo videt ipſmmet. Tūc ſic ar
guo ſi ly ipſmmet teneret̄ reciproce licet ponere loco
eius ly ſui. ſe. ⁊c. ꝯñs eſt falſum: ergo ⁊ añs: ꝯñaq̄ eſt
nota ⁊ ꝯñtis deſtrutio ꝓbatur nā nemo (niſi ſit barba
rus) diceret hanc ꝓpōnem: oīs equꝰ eſt ⁊ oīs homo
videt ſe facere eundem ſenſum cū p̄ma. Nec valebis
effugere dicēs hoc eſſe: quia ſunt tria diuerſi: ly homo
⁊ ly equus: nā idem argumētum eſt de hijs: aliq̄s hō
eſt albus ⁊ quilꝫ hō videt ipſmmet: aliq̄s homo eſt al
bus ⁊ quilꝫ homo videt ſe. Nā caſu quo ſolus mar-
tinus ſit ſolus qui videns ſe videat̄ ab oībus alijs et
nullus aliꝰ videat ſeipm̄: p̄ma vera eſt ⁊ reliqua falſa
At vero ſi malueris cū alijs oēm relationē ſigillatā
reciprocā dicere ꝑ me quidē pacifice dixeris ego po-
tius dicerē omnē reciprocā ſigillatam eſſe nō tñ econ
tra. Conſimilr̄ dicendū mihi videor ly ſuus. a. um: ſu
mi equiuoce ⁊ quādo ponit̄ in eadem cathegorica cū
ſuo añte ⁊ quādo extra. Ut ſi dicatur: ſortes docet fi-
lios ſuos ibi tenet̄ reciproce. Si vero dixero ſor. do-
cet ⁊ filij ſui ludūt non tenet̄ reciproce cuius ſignum
eſt q̄ loco d' ly ſui: poni poteſt ly illiꝰ ſic. Et filij illiꝰ lu
dunt non tamen hoc fieri poteſt in prima. Barbare
enim ſatis diceretur: ſortes docet filios illius ⁊c. Ex
predictis etiā vt cūq̄ colligi poteſt, qualr̄ verificatio
faciēda ſit: vt relatiui ſuppoſitio agnoſcat̄ poteſt eñ
accipi relatiuū vel quiuis aliꝰ tr̄s eo modo tētus quo
relatiuum ⁊ ponere illud loco relatiui ⁊ ſi ꝓpoſitio
vera fuerit relatiuū pro re demōſtrata ſupponit. Sin

autē non ſupponit. Exēplum homo eſt albꝰ ⁊ ille mouebitur ſignato hoīe albo: poſſum dicere hoc eſt vel erit hō qui eſt albus: ⁊ ſi dicam ſortes eſt ⁊ ſuus filiꝰ legit ſignato filio ſimiliṫ poſſum dicere: hoc eſt filius ſortis. Similiter ſi dixero: ſortes eſt albꝰ ⁊ ſimilis eſt plato: ſignato platone dicā hoc habet qualitatē quā habꝫ ſortes. p.aliam eiuſdem ſpeciei: ⁊ hic: petrꝰ dormit et alius legit: verificabiṫ ly alius ſic: hoc eſt non petrꝰ vel hoc ē differens a petro. Et proportionabiliter de aliis dicendum eſt. Alia vero hanc ſpectantia materiam in .2. parte altiſſimo fauente ſi illuc ipſe dederit peruenire reſeranda omittūtur.

De aſcenſu ⁊ deſcenſu.

Conſequenter poſt ſuppoſitionū tractatū cuius notitia ad veritatē et falſitatē ꝓpoſitionū cognoſcēdam: plurimū cōferre dignoſciṫ: materia aſcenſus ⁊ deſcēſus reſeranda ꝓponiṫ: cuius intelligētia longe melius ad ꝓ̄dictū effectū conducit. Eſt igitur aſcenſus ꝯña neceſſaria: qua arguiṫ a trīs inferioribꝰ adhibita cōſtantia ad ſuum ſupius: vt iſte homo currit: vel iſte homo currit vel iſte homo: ⁊ ſic de aliis ⁊ iſti homines ſunt oēs hoīes igitur homo currit. Deſcenſus vero eſt ꝯña neceſſaria qua arguitur a t̄ro ſuperiori adhibita conſtantia ad ſua inferiora: vt omnis leo eſt ⁊ iſti leones ſunt oēs leones igitur iſte leo eſt ⁊ iſte leo eſt ⁊ ſic de ſingulis.

¶ Diuiditur autē aſcēſus in copulatiuū: diſiūctiuū: copulatum: ⁊ diſiūctum. Aſcenſus copulatiuꝰ eſt aſcēſus quo arguiṫ a trīs inferioribꝰ copulatiue ⁊ ſufficiēter numeratis ad ſuū ſuperius: vt iſte hō eſt ⁊ iſte hō eſt: ⁊ iſti hoīes ſunt omēs hoīes igitur omnis hō eſt. Aſcenſus diſiunctiuus eſt aſcenſus quo arguitur ab inferioribꝰ diſiunctiue ⁊ ſufficiēter enumeratis ad ſuum vniuerſale: vt iſte motus eſt vel iſte motus eſt ergo motus eſt. Aſcenſus copulatus eſt aſcenſus quo arguitur ab inferioribꝰ copulatim enumeratis ⁊c. vt omnes hi apl̄i ⁊ hi apl̄i ⁊c. ſunt duodecim ergo oēs apoſtoli ⁊c. Aſcēſus diſiūctus eſt aſcēſus quo arguiṫ ab inferioribꝰ diſiunctim enumeratis ad ſuum ſuperius: vt omnis hō eſt iſte homo vel iſte hō: ergo omīs homo eſt hō. Deſcēſus etiam in .4. predicta membra diuidi poteſt. Quoꝝ quodlꝫ pōt diffiniri ꝓportionabiliter prepoſtero ordine ſeruato in diffinitionibus et in exemplis poſitis.

¶ Hec ꝓ̄dicta .4. mēbra tam aſcenſus ꝙ̄ deſcenſus adaptātur .4. ſpeciebꝰ ſuppoſitionū. Aſcenſus ſi quidem ⁊ deſcenſus copulatiuꝰ deſeruit ſuppōni diſtributiue. Diſiunctiuꝰ determinate. Copulatꝰ confuſe tātum collectiue. Diſiunctꝰ confuſe tantū. Si tn̄ predicte ſuppoſitiones fuerint mobiles.

¶ Conditiones aūt ad bonitatē aſcenſus ⁊ deſcenſꝰ requiſite plures ſunt. Quaꝝ ꝓ̄ma eſt: ꝙ ponaṫ cōſtantia. Cōſtācia vero (ꝓut in preſenti ſumitur) eſt q̄dam propoſitio affirmatiua ſe tenens ex parte aṅtis in aſcenſu ⁊ deſcēſu in cuius ſubiecto demōſtrātur omīa ſingularia ad q̄ aſcendiṫ vel ad qua deſcēditur ⁊ ꝓ̄dicatū pro oībꝰ ⁊ ſolis illis accipiṫ. Volo dicere ꝙ ad hoc ꝙ recte ponatur cōſtantia opꝫ illā non poſſe reddi verā (ſiue vera ſiue falſa ſit) quin ſit mutua cōuertibilitas inter ſingularia a quibꝰ aſcēdimus vel ad que deſcendimꝰ ⁊ ſingularia pro quibꝰ accipiṫ t̄rus ad queꝫ aſcendere vel a quo deſcendere volumꝰ. De effectu cuiꝰ hec ꝯña eſt nulla: iſte hō nō eſt ⁊ iſte homo nō eſt: ⁊ ſic de ſingulis ergo nullꝰ homo eſt. Hoc pꝫ: nam caſu ꝙ hec ꝯña maneat ſcripta vſqꝫ in craſtinū ⁊ hac nocte omnes moriātur hoīes p̄ntes ⁊ alii ſtatim naſcātur: dabitur tunc aṅs verū ⁊ ꝯn̄s falſum. Nō autē aṅs ſit verum pꝫ quia quelꝫ illarū ſingulariū eſt vna negatiua cuiꝰ ſubm̄ nō ſupponit: quia ly iſte hō nō poteſt ſtare vniuoce niſi ꝓ homine qui fuit heri: ꝯn̄s autē poteſt ſtare vniuoce pro quolꝫ: cuius falſitas pꝫ per veritatē ſue cōtradictorie: ⁊ quia eius extrema ſupponūt pro eodē cū ſit negatiua. Similiṫ (preſupoſita opinione phi de mūdi eternitate) iſta ꝯña eſt nulla: hō ē ꝗ iſte hō ē vel iſte hō eſt ⁊c. q2 aṅs eſt neceſſariū ⁊ ꝯn̄s ꝯtingēs: ſi vero ponereṫ cōſtantia totū aṅs eſſet contingēs ob illiꝰ cōtingētiā. Similiṫ iſte non eſt bonus aſcenſus: iſte hō legit: ⁊ iſte hō legit: ⁊ iſti hoīes ſunt omnes hoīes ergo oīs homo legit: caſu quo ſortes et plato legant ⁊ (vt nomiales tenēt) partes ſint totū ⁊ ꝙ ex formis eorū ⁊ materiis diuerſimode cōbinatis fiant alii duo homines nō legētes aṅs eſt verū ⁊ ꝯn̄s falſum: ſi ly iſti ſolum ſigneṫ: ſor. ⁊ platonē: opꝫ ergo ꝙ oēs .4. ſignētur: ꝙ autē ꝯn̄s ſit falſum liquidū eſt. Nam ſi illi duo hoīes q̄ conſtāt ex illis formis ⁊ materiis vocētur petrus ⁊ martinꝰ poteſt ſic argui omnis homo legit: petrus eſt hō ergo petrus legit ꝯn̄s ē falſum nō minor: ergo maior: cōſimiliṫ poteſt dici de martino. Conſueuit aūt cōſtantia poni per vnam ꝓpoſitionē ſingularem cuiꝰ ſubm̄ eſt t̄mus ſub quo deſcēditur vel ad quē aſcēditur in plurali numero cū pronomine demōſtratiuo ⁊ predicatū eſt idem t̄mus cū ſigno collectiuo: vt hic fit: omne ens eſt bonum ⁊ iſta entia ſunt omnia entia igitur hoc ens eſt bonū ⁊ hoc ens ē bonum ⁊c. Dicitur ꝙ cōſtantia ſic cōſueuit poni nam multi dicunt eſſe deſcenſum ſi ſic arguaṫ: iſte hō currit ⁊ iſte homo oīs homo eſt igitur omīs hō currit: ⁊ hic petrus eſt nō demōſtratꝰ ⁊ plato eſt nō demōſtratus et petrus ⁊ plato ſunt omnia nō demonſtrata igitur omne nō demōſtratū currit ⁊ tamē conſtantia in iſtis non poni debet: vt dictum eſt.

¶ Scd̄a ꝯditio (ſm̄ cōiter loquētes) eſt: ꝙ aſcenſus deſcenſus ſit ꝯña tenens de forma acceptionis t̄rorū: ſed hoc: mea ſentētia: non neceſſario requiriṫ. Nam cum deſcenſus bonus materialis ſit bona ꝯña ſub aliqua eius ſpecie cōtineri opꝫ: ſed nō eſt alia niſi quam nominamꝰ deſcēſum: igitur meliꝰ eſt dicere ad aſcenſus ⁊ d̄ſcēſus bonitatē ſufficere ꝙ vterqꝫ ſit bona ꝯña quā ob cauſam in diffinitionibꝰ poſitū eſt ly ꝯña neceſſaria quod idē eſt q̄d bona ⁊ poteſt vtiqꝫ diuidi ſicut bona ꝯña in terminis diuiſa eſt.

¶ Tertia eſt (quā etiā non arbitror eſſe ponēdam) ꝙ ſingularia ad que deſcēdimꝰ vel a quibꝰ aſcendimus opꝫ eſſe ſingularia in ſupponēdo cuiꝰ falſitas pꝫ etiā rōne predicta. Nam alias nō dabiṫ ſpecies bone ꝯñe ſub qua hec ꝯña bona materialiter cōtineatur. ſ. oīs homo eſt: ⁊ iſti hoīes ſunt omnes hoīes ergo petrus eſt ⁊ plato eſt ⁊c. poſſunt igitur eſſe ſingularia in ſupponēdo vel ſignificādo indifferēter.

¶ Quarta. ꝙ ſi aliqua ꝓpoſitio multipliciter ſit reſolubilis vel ꝓbabilis vel ad eius veritatē req̄rātur plures modi cognoſcēdi veritatē ſecuriꝰ ē (vt cōiter) ſeruare deſcenſum ⁊ aſcēſum vſqꝫ ad vltimā ꝓbationē vel reſolutionē. Et ratio ē: quia cum nr̄a cognitio intellectiua ſm̄ phm̄ oriatur ex ſenſu vltima ⁊ certiſſi

ma reſolutio eſt cū ꝑuenitur vſqꝫ ad ſingularia q̄ ca-
dunt ſub ſenſu: nec reſtat euidētioꝛ ꝓbatio: vnde phs
dixit qui negat ſenſum indiget intellectu: ac ſi dixiſſet
cū tali haudquaq̄ eſſe arguēdum. Non enim vim ꝑ-
cipiet argumēti q̄ ſm intellectū in tenebris ē. Quo
fit vt data exponibili ꝓpoſitione ꝑus ſit exponenda
q̄ per deſcenſum vel aſcenſum reſoluenda. Appelloqꝫ
in preſenti ꝓpoſitionē exponibilē: oēm illā que aliter
q̄ per aſcenſum ⁊ ſillogiſmū eſt ꝓbabilis: vnde ꝓpo
ſitio de ly ⁊. ⁊ ly vł diuiſiue ſumptis: vbi nō ē a parte
alterius extremi ſuppoſitio determinata vel diſtribu
tiua imediate redduci poteſt ad hipotheticam ſibi co
reſpōdentem. Si vero aliqua dictarū ſuppoſitionuꝫ
in alio extremo reperta fuerit prius erit deſcēdenduꝫ
⁊ poſtea reducetur. Si vero talia aggregata ſumātur
vnice nō debent reduci. De diſiuncto vero oppoſite
ſunt opiniōes. Quidā enim dicit omnē ꝓpōnem vbi
ponitur diſiunctum cōplexiue non vnice p̄mo vel vl-
timo reducēdaꝫ eſſe ad diſiunctiuā ⁊ ſic cōcedunt iſtā
veram hō vel chimera nō eſt aīal: que alr̄ falſa eſſet:
vt per deſcenſum ptꝫ. Alij oppoſitū opinātur: aſſerūt
nāqꝫ omne tale diſiunctū reſolutis oībus trīs ꝑ deſcē
ſum vel aſcenſum equiualere diſiuncto ſumpto vni-
ce. Vtrūqꝫ (vt mea fert opinio) poteſt ſuſtineri ꝑ q̄ fa
ciliter: lꝫ p̄ma poſitio videatur parūꝑ rationabilioꝛ.
Nam ſi ꝓpoſitio de diſiuncto cōplexiue ſumpto ⁊ non
vnice: facta reſolutiōe: equaleret alteri de ly vł ſūpto-
vnice: quid cauſe erat quare ante reſolutionē eidē nō
equiualeret: admin⁹ quātū eſt ex parte de ly vel: q̄cq̄d
ſit ex parte aliorū terminoꝝ. Cū liquidum ſit ꝓpoſi-
tionē reſolutā eiuſqꝫ reſoluētes eundē habere ſenſum
lꝫ differāt penes claritatē vel obſcuritatē. Si igitur
ei nō equiualet ꝓcul dubio valebit ad diſiunctiuā re-
duci alioquin predicta equiualētia impediri minime
poterit ⁊ ſm hanc opinionē intelligi volo in .2. cōclu
ſione poſita in p̄mo tractatu folio .4. ſ. colu. 3. q̄ſi in fi
ne. Nec obſtat me parū antea in eodē libro affirmaſſe
hanc falſam hō vel chimera nō eſt aīal. Nam vt verū
fatear (credat autē cui placuerit) et menſes ⁊ anni in
ter vnum ⁊ aliud pertranſiſſe. Scripſi enim ⁊ hec et
illa fruſtratiꝫ ⁊ tedio nō paruo affect⁹ eſſlagitātibuſqꝫ
multis quib⁹ non potui nō morē gerere (vt in princi-
pio prefatus ſum.) Acceſſit ad hec incuria mea: quaꝫ
me in oībus habere ingenue fateoꝛ: preſertim in his
que multo magis: laborib⁹: diſſenſionibus: q̄ vtilita-
tibus: referta ſunt. Quo factū eſt: vt ea ipſa q̄ impreſ
ſioni mandāda erāt nō adamuſſim recognoſcerē ⁊ ca
ſtigarem. Nec hec ⁊ ſimilia contēptui habuiſſe me
plurimū penitet quippe cum videaꝫ ſenecā libro .6.
epiſtola .46. ⁊ .49. et beatū hieronymūꝫ p̄ma parte
epiſtola .48. et beatū auguſtinū eūdēqꝫ accerrimū lo-
gicū hoc totis affectib⁹ mihi cōſuluiſſe: ſed iam redeū
dum eſt: vnde digreſſi ſum⁹. Dico ergo ābas poſitio-
tiones poſſe defenſari dū tamē reſpōdeatur ꝯñter.

¶ Quinta cōditio eſt: q̄ ſi aſcenſus bon⁹ debet eſſe.
debet ecōtrario valere deſcēſus ⁊ ſi eſt deſcenſus ecō-
trario debet valere deſcenſus. Et ſcdm hoc iſte deſcē
ſus eſſet nullus oīs homo ē. b. aīal appoſita cōſtantia
igitur iſte hō eſt aīal ⁊ iſte hō aīal. Nam ecōtrario nō
valꝫ aſcenſus: vt liquidum eſt accipienti ſingularia
pro añte cum cōſtantia et añs pro conſequēte. Hanc
conditioneꝫ cōmuniter ponunt logici. Sunt tamen
qui dicāt eam nō eſſe neceſſariā. Pro quoꝝ concordia
dicitur q̄ tam aſcenſus q̄ deſcenſus poteſt dupliciter
conſiderari. ſ. prout ſunt bene ꝯñe ⁊ prout deſeruiūt
veritati vel falſitati cognoſcende. Si primo modo
conſiderent̄: cōditio hec nō req̄ritur: ſi vero .2. modo
tunc conditio dicta neceſſaria eſt. Et ſi dicas hoc etiā
pacto nō requiri cōditionē prefatam. Nā poteſt dici
aſcenſum cōducere ad probandā veritateꝫ propōnis
ex ſingularibus ex q̄bus infertur ⁊ deſcēſum ad pro-
bandum falſitatē ꝓpōnis ex ſingularib⁹ que ex ea in-
ferūtur. Ad hoc rñdetur: verū eſſe aſcēſuꝫ cōferre plu
rimū ad veritatē ꝓbandā ⁊c. ſed hoc nō ſufficit: multa
enim conducunt ad aliquā rem ꝑficiēdā: que tamen
nō ſufficiūt: vnde iſte deſcenſus eſt bonus omnis hō
eſt. b. animal ⁊ iſti hoīes ſunt hoīes ergo iſte homo eſt
aīal ⁊c. Eſt bonus inq̄: in ratione ꝯñe non tamē ſub ra
tione manifeſtatiui veritatis vel falſitatis. Nā ſingu
lares ſunt vere ⁊ deſcenſa falſa. Vnde etiam falſuꝫ eſt
dicere hoc eſſe vniuerſalr̄ verum. ſ. aſcenſum ꝓbare
veritatem ⁊ deſcenſum falſitatē lꝫ pluries (vt dictuꝫ
eſt) hoc ſortiatur verum.

¶ Sexta conditio eſt q̄ nulla fiat mutatio bonitatis
ꝯñe impeditiua. Vnde infertur primo: q̄ iſte eſt bon-
nus deſcenſcus: oīs homo eſt aīal: igitur iſte homo ē
aīal ⁊ iſte hō eſt aīal: lꝫ ly aīal: ⁊ ly aīal in añte ſteterit
cōfuſe ⁊ in ꝯñte determinate. Infertur .2. incōuenies
eſſe arguere a pl'ib⁹ determinatis ad vnam ac perinde
iſta ꝯña nulla ē: caput habet iſte hō ⁊ caput habet iſte
hoc ergo caput oīs homo hꝫ. Et etiaꝫ cauēduꝫ eſt ne
arguatur ab vna determinata ad plures in deſcenſu
alioquin non ecōtrario valebit aſcenſus. Infertur .3.
eſſe incōueniēs in talibus ꝯñtijs arguere a cōfuſa ad
determiatā reſpectu mł'titudinis. Quā ob cauſaꝫ iſte
deſcenſus non valet cuiuſlꝫ hoīs equ⁹ non eſt aīł igiꝉ
iſtius hominis equ⁹ nō eſt aīal: quia ly equus in añte
ſtetit confuſe reſpectu predicati diſtributi ſm cōem
opinionē ⁊ in ꝯñte ſtat determinate reſpectu eiuſdem
diſtributionis.

¶ Circa exēplum tū hoc: dubium dignū q̄d hic eno
detur inſurgit ⁊ eſt. An ly equ⁹ ſtet confuſe reſpectu
p̄dicati ſicut ⁊ reſpectu ſubi. Cui dubio oēs logici
quos ſcripſiſſe cognoui hucuſqꝫ reſpōderūt affirmati
ue preter vnum perqꝫ doctū thomiſtā qui ad manus
meas deuenit (dū opellā hanc caſtigareꝫ) a quo talis
proponitur: ꝯcluſio. Nullū ſignū vniuerſale ꝯfundit
aliquā vł'itatem niſi in ordine ad t̄rm quē diſtribuit
aut in ordine ad ſe. Hoc vltimū ponitur ꝓpter expo-
nibilia ſigna ⁊ ꝓpter ly. ⁊. diuiſiue tentū. Cui equidē
(vt vidi) nō potui (vt verum fateoꝛ) non aſſentire: q̄p
pe qui ante a prefatam ꝓpoſitionē. ſ. cuiuſlꝫ hominis
equus non eſt equ⁹: ⁊ hanc quēlꝫ equū homo non hꝫ
in caſu quo quilꝫ homo duos equos habeat et id gen⁹
alias veras aſſerui: nō q̄ mihi vere apparerēt: ſed q̄ꝛ
cōmuni oppinioni cōtraire nō audebam. Non enim
ſuſpicari poteraꝫ tot viros coſdēqꝫ doctiſſimos in re
tam in aperto poſita cecutire. At vero poſtq̄ꝫ oppm
⁊ aſſerentem ⁊ ſcribentē reperi nō me deceptū cogno
ui: ideoqꝫ ei⁹ dictū veriſſimū eē ⁊ exiſtimo ⁊ affirmo.
Quod vł' hac ratione ꝑſuaderi pōt. Remota cauſa ꝓ
ductiua ⁊ cōſeruatiua alicui⁹ effectus: remouet̄ effe-
ctus: ſed vniuerſalitas eſt cauſa ꝓductiua ⁊ cōſerua-
tiua confuſionis illi⁹ termini equ⁹ igitur ea remota
remouebit̄ talis confuſa: maioꝛ eſt nota ⁊ minoꝛ ꝓbat̄
quia ſi a propoſitione p̄dicta remoueat̄ ly cuiuſlꝫ di-
cendo hominis equ⁹ ⁊c. notum eſt ly equ⁹ remanere
determinate igiꝉ cauſabat̄ ⁊ cōſeruabatur a ly cuiuſlꝫ

ex quo liquet ꝙ ſi ſit aliqua confuſa que ab vl'itate aliqua nō ſit cauſata illa ſemꝑ debet remanere donec auferatur omnis diſtributio: vt eſt hic. a. hō nō eſt aīal ⁊ hic cuiuſlꝫ hoīs. a. equꝰ non eſt aīal: ⁊ per idē pꝫ quare determinata eſt in ordine ad vl'itatem a qua nō cauſatur: quia nulla vniuerſalitas eſt cauſa ſuppoſitionis determinate de per ſe lꝫ bene per accidēs.

¶ Septima. eſt ꝙ ſi in aſcenſu vel deſcenſu enumerata fuerint oīa ſingularia debet apponi hec particula ⁊ non ſunt plures: ſin aūt: dicitur ⁊ ſic de ſingulis: non autē ſufficit dicere ⁊ ſic de aliis: quare iſte deſcenſus ē nullus. ſ. iſte hō legit: et iſte homo legit: ⁊ ſic de aliis igitur oīs homo legit: in caſu quo ſint. 10. hoīes quoꝝ 5. legant ⁊. 5. non. Nam cū ly aliis ſtet determinate ſenſus ē ⁊ ſic de aliquibꝰ aliis ⁊ cū. 5. aliis a numeratis legāt aīs erit verū ⁊ ꝯñs falſum. Et aduertēdum eſt deſcenſum vel aſcenſum: vbi ponitur illa particula non ſunt plures: non eſſe ꝯñam formalē. Nam ly plures eiuſdē forme eſt cuꝫ aliis comparatiuis. Captaqꝫ quacūqꝫ ꝯña vbi ponitur ly nō ſunt plures poteſt inſtari dicendo ⁊ nō ſunt maiores vel minores vel doctiores ⁊c. Si vero ponitur illa particl'a ⁊ ſic de ſingulis fiet ꝯña formalis. Quia ly ſingulis eſt purū ſincategorema cum quo nō facit ſimilē formā niſi aliud ſit ſincategorema eiuſdem ſpeciei.

¶ Si vero hic queraꝛ quid ſignificet ly ⁊ ſic dꝫ ſingulis. Reſpōdeꝛ ꝙ eius ſignificatio determinata nō poteſt exprimi: nam nō ſemꝑ facit eundē ſenſum. Aliquādo ſi quidē tantū valet ſicut vna copulatiua cōpoſita ex ſingularibꝰ nō enumeratis. Aliqñ tamē ſicut vna diſiunctiua. Aliquādo ſicut vna categorica de copl'ato extremo. Aliquādo ſicut vna de diſiūcto. Et q̄libꝫ illarū pōt eſſe cōſtituta ex multis ſingularibꝰ. Aliqñ autē ex paucis ſm ꝙ deſcenſui vel aſcenſui videbitur expedire. Nec tamē per hec volo dicere ly ⁊ ſic de ſingulis ſubordinari actual'r ⁊ diſtincte copulatiue vel diſiunctiue: ſed ꝙ cōfuſe ⁊ eminēter appoſita illa particula intellectus intelligit de reſiduis ſingularibꝰ illud idē qd' de prius enumeratis intellexit: vnde qñ deſcēditur diſiūctiue vel diſiunctim ſecuriꝰ eſt dicere vel ſic de ſingulis ꝙ ⁊ ſic de ſingulis ne denoteꝛ reliqua ſingularia eſſe numerāda copulatiue. niſi forſan dicas ⁊ ſic de ſingulis facere iſtum ſenſum ⁊ ſic deſcēdatur ad ſingula vel ⁊ ſic intelligātur ſingula quia tunc (vt ex ſe ⁊ pꝫ) poterimꝰ dicere ſemꝑ ſic de ſingulis.

¶ De ordine aūt quo in oppoſitionibꝰ ſit deſcēdēdū dictū eſt in principio oppoſitionū. Reliqua aūt ſi videbūtur expedire in. 2. parte elucidabūtur.

¶ Hic tñ pro deſcenſu cognoſcēdo in hipotheticis. Primo notādū eſt in eis dupliciter poſſe fieri. Uno modo in ordine ad partē hipothetice. ⁊ hoc eſt qñ nō ponitur altera pars cuꝫ qualꝫ ſingulari vt hic: ſi oīs homo eſt: aīal eſt: igitur ſi iſte hō eſt: ⁊ iſte hō eſt ⁊c. Alio modo pōt eſſe in ordīe ad totā. Et eſt quādo ponitur altera pars cū ſingulari qualibet vt hic ſi omīs leo eſt: rugibile eſt: igitur ſi iſte leo eſt rugibile eſt: et iſte leo ē rugibile ē ⁊c. Hoc notato diciꝛ ꝙ in cōditionalibꝰ valet aſcēſus ⁊ deſcēſus ī ordīe ad ꝑtē. In ordine autem ad totam non valet deſcenſus itaqꝫ ecōtrario teneat aſcenſus: nec aſcenſus ita ꝙ econtrario deſcenſꝰ valeat. Hoc pꝫ nam t'ri poſiti in aūte cōditionalis ſtant imobiliter quo ad deſcenſum ⁊ poſiti in ꝯñte quo ad aſcenſum: nō enim valet: ſi iſtud aīal currit hō currit ⁊ ſi iſtud aīal currit homo currit igitur ſi aīal currit homo currit: demōſtratis forte ⁊ platone. Nec audiendi ſunt qui dicūt (vt prefatū deſcenſum defendant eſſe bonū) cōditionalē iſtam eſſe falſam: ſi al' currit homo currit lꝫ in ea non poſſit dari aīs verum et ꝯñs falſū. Hoc eñ abſurdiꝰ eſt ꝙ reprobari mereaꝛ. Ulterius hec ꝯña eſt nulla: ſi hō currit aꝛ currit igiꝛ ſi homo currit hoc aīal currit. ⁊. ſi hō currit al' currit ⁊c. Et certe (mea opinione) longe melius eſt dicere t'os poſitos in conditionali ſtare de ſe imobiliter: lꝫ aliqñ contingat abſqꝫ inconuenienti aliquo poſſe aſcenſuꝫ vel deſcenſum fieri. Nec refert t'os precedere vel ſubſequi ly ſi: vt hic aīal currit ſi homo currit: ſub cuius ꝯñe aliqui dicunt valere deſcenſum: ſed hoc nihil eſt. Quis enim aſſereret (niſi mere gratis) illā cōditionalē ⁊ hanc: ſi hō currit aīal currit nō equipollere. Cōſimiliter dicēdum exiſtimo de omni hipothetica q̄ vel ꝯña eſt vl' ad ꝯñam reducitur: vt ſunt rationalis: cauſalis ⁊ aduerſatiua. In copulatiua aūt ⁊ in diſiunctiua tēporali: ⁊ a bñ fieri ⁊ valet aſcenſus ⁊ deſcenſus proprietatibus logicis ſeruatis.

¶ Scd'o notandū eſt pro modo deſcendendi in ſuppoſitionibꝰ mixtis reſpectu diuerſoꝝ t'oꝝ: ꝑut ſunt quando concurrunt confuſa ⁊ determinata ſimul: ꝙ opꝫ aſpicere reſpectu cuiꝰ vniuerſalitatis ſtet ꝯfuſe: vt vl'itas primo auferatur ⁊ tunc remouebiꝛ t's ſtās determinate ⁊ ab illo ſtatim inchoabiꝛ. 2. deſcenſus. Exēpli in hac ꝓpoſitione cuiuſlꝫ hoīs quilibet equꝰ eſt. c. aīal deſcēſꝰ ē p°. ſub ly hoīs. 2. ſub ly aīal. 3. ſub ly equꝰ. vnde ſic dicēdum eſt cuiſlꝫ hoīs ⁊c. ergo iſtiꝰ hoīs quilꝫ equꝰ eſt. b. aīal: ⁊ iſtius hoīs quilibet equꝰ eſt. b. aīal ⁊c. vltra iſtius hoīs quilꝫ equꝰ ⁊c. ergo iſtiꝰ hoīs quilibꝫ equus eſt hoc aꝛ vel iſtius hoīs ⁊c. vltra iſtius hoīs quilibet equꝰ eſt hoc aīal: ergo iſtius hominis iſte equus eſt hoc al': ⁊ iſtius hoīs iſte equus eſt hoc aīal ⁊c. Si vero diceret ſic: cuiuſlꝫ hoīs quilꝫ equus eſt. d. aīal priꝰ opꝫ deſcēdere ſub ly equꝰ ⁊ poſtea ſub ly al' ⁊ vltimo ſub ly hoīs. Nec obſtat ſi dictū eſt in p°mo tractatu eſſe deſcēdendū a determinatione priuſqꝫ a determinabili quādo acceptio eſt nō vnica. Naꝫ illud intelligi opꝫ niſi aliqs interueniat deffectꝰ. Deffectus aūt eſſet etiam hic quia argueretꝛ ab vna determinata ad plures.

¶ Tertio notādum ē pro ſuppōnibus incōpletis ꝙ nō cōplete deſcendenduꝫ eſt vnico deſcenſu. Immo poſſumꝰ dicere ꝙ deſcēdendum eſt mixto deſcenſu. ſ. copulatiuo ⁊ diſiunctiuo. vt hic vterqꝫ hō currit: vbi deſcendendū eſt copulatiue ſub diſiūctione ſic: vterqꝫ homo currit. Et iſte hō currit ꝗ iſte hō currit ⁊c. In hac aūt ꝓpōne: alter homo currit ecōtra. ſ. diſiunctiue ſub copulatione ſic. alter hō currit ꝗ iſte hō currit: Et iſte hō currit vel iſte homo currit vel iſte hō currit ⁊ iſte homo currit vel iſte homo currit ⁊c. In iſta aūt omne aīal eſt ſanū ſi ſit diſtributio pro generibꝰ ſingulorꝝ deſcendendū eſt ad ſpēs copulatiue ⁊ inter indiuidua diſiunctiue: ſic. omne aīal eſt ſanuꝫ igitur de hac ſpē aīalis: hoc aīal eſt ſanū vl' hoc aꝛ eſt ſanū ⁊c. et de iſta ſpē aīalis: hoc aꝛ eſt ſanū: vl' hoc aꝛ eſt ſanū ⁊c. In hac aūt aliquod aꝛ eſt ſanū ſi incōplete particulariꝫeꝛ ly aīal ecōtrario fiat deſcendendo ad ſpēs diſiūctiue ⁊ ad indiuiduꝫ copulatiue. exercitiū aūt facile ē. Proportionabil'r dicaꝛ de iſtis quantūlibet aīal eſt: qualelꝫ aīal viuit: quotlꝫ hoīes ſunt albi. Ibi enim deſcendendū eſt ad ſpēs accñtiū eo. rītu quo in illa omne aꝛ eſt ſanuꝫ ad ſpēs aīaliū deſcendebatur. In iſta

añt q̃ſi qlꝫ hõ currit: ſatis apte deſcẽdit copulatiue apponẽdo illud ſignũ in p̃ncipio toti⁹ copl'atiue ſic. ſ. q̃ſi quilꝫ hõ currit igit̃ q̃ſi iſte hõ currit ⁊ iſte hõ currit ⁊ iſte homo currit ⁊c. Et nõ notat ly quaſi in copulatiua illa ad eius veritatẽ requiri veritatẽ categoricaꝝ excedẽtium medietatem.

¶.4. Pro r'tiuis notãdum eſt rite fieri deſcẽſum qñ primo ſub añte deĩde ſub r'tiuo deſcẽdit. Nõ q2 aliqñ oppõm fieri neq̃at ſꝫ q2 hoc meli⁹ eſt cũ añtis reſolutio plurimũ claritatis r'tiuo p̃beat: Erit tñ regula ĩfallibilis q nũq̃ ſub r'tiuo reciproco nec ſub alio illud includẽte fiat deſcẽſus niſi deſcẽdat̃ ſub añte: vt hic: oĩs hõ eſt ipſemet deſcẽdẽdũ ẽ ſic: g̃ iſte hõ eſt ipẽmet ⁊ iſte hõ eſt ipẽmet ⁊ iſte hõ eſt ipẽmet ⁊c. vbi ſimul ⁊ ſemel deſcẽdit̃ ſub ly hõ ⁊ ſub ly ipẽmet. Simil'r hic oĩs homo currit ⁊ ſu⁹ equ⁹ eſt alb⁹ recte inchoabit̃ deſcẽſus a ly hõ ⁊ poſtea fiet ſub ly equus ſuus. Dicitur. l'. ſub alio illud includẽte ꝓpt' r'tum ſube diueſitatis qñ includit relatiuuꝫ reciprocũ qđ pluries includere repitur: vt in r'tiuis viſum ẽ. In aliis añt r'tiuis cõiter nõ erit incõueniẽs ſi ab eis deſcẽſus incipiat̃ ſeruatis logicis ꝓprietatib⁹. Et eſt ſũmope aduertendũ ne r'tum ſube idẽptitatis nõ reciprocũ referat aliũ t'm in deſcẽdentibus ⁊ in deſcẽſa: vt ſi dicã: hõ eſt ⁊ ille mouet̃ igitur iſte hõ eſt ⁊ ille mouet̃ ly ille nõ dꝫ referre ly iſte hõ ſꝫ ly hõ qđ retullit in deſcenſa ⁊ eodẽ modo quo retulit. ſ. reſtricte vel nõ reſtricte vel ſi malueris ponere añs loco talis r'tui poteris quidẽ dum tñ obſeruẽtur cetere logice proprietates.

¶.5. Nota: ne p̃mittas in oppoſitis deſcẽſuꝫ incipi a diuerſis t'is p̃ſertim ſi talis deſcẽſus ſit copulatiu⁹ vel diſiunctiu⁹. Itẽ nõ p̃mittas cõfuſam aufferri qn prius tollatur v'itas reſpectu cui⁹ eſt. Iteꝫ ſi aliqua particularitas ſteterit determinate in ordine ad aliquã v'itatẽ: talis particularitas pri⁹ reſoluenda eſt vt hic: oĩs hõ eſt. b. aĩ deſcẽſus inchoand⁹ eſt a ly aĩ. Nec curãdum eſt de dicẽtib⁹ poſſe prius deſcẽſum fieri ſub ly hõ addito tñ r'tiuo idẽptitatis t'o ſtanti determinate. Primo q2 talis modus deſcẽdẽdi poti⁹ veritatẽ occludit q̃ eã manifeſtet. 2. q2 ſi t'mus ſub q̃ deſcẽditur habeat ſuppoſita infinita deſcenſus erit nullus vt pꝫ hic: hõ non eſt aĩ ipẽ hõ eſt hoc aĩal ⁊ idẽ hõ nõ eſt hoc aĩal ⁊c. vbi añs eſt falſum ⁊ ꝯñs verũ. Nã ſi cõſeq̃ns eſſet falſuꝫ eſſet ꝓpter vltimã deſcendẽtẽ: quaꝫ tñ nõ habet. Simil'r poſito caſu q ſint infiniti hoĩes ⁊ infinita ſcuta ordinatim v'ſus oriẽtẽ ita q det̃ prim⁹ hõ ⁊ non vltim⁹: ⁊ ſimiliter primũ ⁊ nõ vltimũ ſcutuꝫ et prim⁹ hõ poſſideat oĩa ſcuta ⁊. 2. oĩa p̃ter primũ ⁊. 3. oĩa dẽpto p̃mo ⁊. 2. ⁊ ꝯñter in infinitũ: nõ valebit aſcẽſus hic: iſte hõ poſſidet ſcutuꝫ: ⁊ iſte hõ poſſidet idem ſcutũ: ⁊ iſte hõ poſſidet idẽ ſcutuꝫ ⁊c. igit̃ quilꝫ homo poſſidet. b. ſcutũ. Et ſi hoc clari⁹ vis p̃ſpicere appoſito in deſcendentibus cũ relatiuo idẽptitis ſuum añs reſtricte relatiuũ ⁊ pone noĩa ꝓpa. Verbi gr̃a: in caſu quo ſint tres hoĩes ſortes: plato: ⁊ cicero: ſi dicatur hõ nõ eſt hõ debet ſic deſcẽdi igit̃ hõ nõ eſt ſortes ⁊ idẽ homo nõ eſt plato cuius ſenſus eſt idem hõ qui non eſt ſortes nõ ẽ plato vbi vides ly idẽ hõ ſuppõere determinate ꝑ platone ⁊ cicerone. vltra ⁊ idẽ homo nõ eſt cicero cui⁹ ſenſus eſt idem homo qui nõ eſt ſortes nec plato nõ eſt cicero quia ſolum pro cicerone ſupponit vbi vides eam ⁊ vltimã falſam. Et quia in infinitis nũq̃ dabitur vltima deſcẽdens nũq̃ per deſcenſuꝫ iſto modo elucidabitur veritas vel falſitas. Et iſta regula intelligitur niſi t'mus ſtans determinate fuerit determinabile ⁊ determinatio t'mus diſtribut⁹ acceptionis nõ vnice quia tunc inchoari debet deſcẽſus a t'o diſtributo. Nam determinatio eſt ianua in tali acceptione vel via ad ſuum determinabile: vt hic cuiuſliꝫ hoĩs. b. equus non currit: inchoandus eſt deſcẽſus a ly hominis. In iſta vero hõ nõ eſt aĩ inchoari debet a ly homo. Nec curandũ eſt de deſcẽſu ſub ly aĩ addito relatiuo idẽptitatis: vt dictũ eſt. Hoc autẽ intelligitur niſi determinatio fuerit relatiuum reciprocũ vel ipſum includẽs quia tũc inchoari debet deſcẽſus ab antecedẽte talis relatiui ſiue fuerit determinabile talis relatiui ſiue nõ: vt hic quẽlibet equum ſuuꝫ quilibet hõ eſt videns: inchoari debet deſcenſus a ly homo qui t'mus nõ eſt determinabile illius determinationis (vt quidam ⁊ male dicunt) ſed eſt añs relatiui ⁊ ly videns eſt illi⁹ determinationis determinabile.

¶ Adde etiam aliam notãdam exceptionẽ. Et eſt niſi determinatio ſuppoſuerit cõfuſe tãtum: vt hic. a. hominis equus non currit. Nam quãdo determinatio ſupponit confuſe tãtum diſtinguẽdũ eſt: quia vel ſuũ determinabile ſimiliter ſupponit cõfuſe tantũ: ⁊ tunc deſcendẽdũ eſt ſub t'o exiſtente in altero extremo ſupponente diſtributiue: ſi talis fuerit. Nam alias confuſa: prima equiualebit determinate. Si vero determinabile ſupponat determinate ab illo inchoabitur deſcenſus. Si auteꝫ determinabile diſtribuitur tunc vel a parte alterius extremi eſt aliquis t'mus diſtributus vel non ſi primũ a tali t'o diſtributo in alio extremo inchoabitur deſcẽſus: vt tollatur cõfuſa determinationis. Si. 2. inchoabit̃ a determinatione: quia talis confuſa reputabitur determinata. Exẽpla harum omniũ accipe in hiis ꝓpoſitionibus. a. hoĩs. a. equ⁹ non eſt aĩal. a. hoĩs equus nõ eſt aĩal. a. hoĩs quilibꝫ equus nõ eſt aĩal: a. hoĩs quilꝫ equus aĩal non eſt. In quarũ prima inchoabitur deſcenſus a ly aĩal. In. 2. a ly equus. In. 4. a ly hoĩs. In iſta autẽ. a. hoĩs equ⁹ omne aĩal eſt poſſum⁹ indiferẽter deſcẽdere ſub ly hominis ⁊ ſub ly equ⁹: quia ĩ affirmatiuis talis cõfuſa determinationis equiualet determinate. Sꝫ quia hoc. ſ. deſcenſum bene valere eſt per accñs melius eſt vt inchoet̃ a ly hoĩs ſicut ⁊ inchoari melius eſt vbi ly hoĩs ſtat d'terminate cui equalet. Sec⁹ añt ẽ in negatiuis vt intelligenti pꝫ. Nec hic cõtradicit̃ exceptioni. 5. notabilis. Primo quia ibi dicitur ſi determinatio eſt t'mus diſtribut⁹. 2. quia ibi ſimil'r dicitur q a determinatione inchoandus eſt deſcẽſus priuſq̃ a determinabili et non priuſq̃ ab aliquo alio t'o. 3. quia illud intelligitur niſi aliquis error cõmitatur: qui tamẽ contingeret hic. ſ. a. hominis equus non eſt aĩal ſi deſcẽſus inchoaretur a ly aĩal reſpectu ſi quidẽ determinabilis argueretur a pluribus determinatis ad vnaꝫ in aſcẽſu et in deſcenſu ab vna ad plures. Et quando ibi dicitur determinationem eſſe ianuam intelligitur reſpectu determinabilis precipue. Et ſic omnia conſonant.

¶.6. Notandum ſub determinatione accepta vnica (ſumendo determinationem proprie) hoc eſt pro parte nunq̃ ẽ deſcẽdendũ eſſe (ad minus per ſe) ⁊ natura acceptionis vnice remanente vt hic: quilꝫ equus hominis currit: nec ſub ly hominis preciſe: nec ſub ly equus tantũ: eſt deſcendẽdum: ſed ſub toto aggregato categorematice: vt cuilibet naturam acceptionis vnice callenti perſpicuum eſt.

De ampliationibus.

Onſequēter dicēdū eſt de alienatione: diminutione: remotione ſeu diſtractione: ſtatu: ampliatione: reſtrictione: et de incōpoſitione. Eſt igitur alienatio acceptio termini analogi pro ſuo ſigto minus principali: vt hō eſt pict⁹. Pro quo ſciēdū q̄ cū triplex ſit analogie grad⁹ in via doctoris. s. vt habes a doctiſſimo cardinali in opuſculo de nominū analogia. Non p̄ quēlz illorū fit alienatio hec: ſed ſm gradum. 2. et primum.

Diminutio eſt acceptio tr̄i p̄ eo quod ſigt mediāte dictione diminuēte: vt ibi mei aūt pene moti ſunt pedes. i. non ſimpliciter moti ſunt.

Remotio ſeu diſtractio eſt acceptio tr̄i nō valētis ſupponere p̄ aliq̄ re q̄ tn̄ ſupponere poterit ante aduentū dictionis talē ſuppōnē afferētis: vt hō qui eſt aſinus erit ly hō diſtrait. Et hic hō volitans eſt al'r: ſm q̄ pōt elici ex doctore. s. ca. 11. opuſcli de vſuris. Et qn̄ dr̄ nō valentis ſupponere intelligit̄ ſecluſa de imaginario et quacūq̄ alia dictione ampliante vſq̄ ad. 5. differentias temporum.

Pro ſtatu aūt ſciendū tr̄um q̄ nec amplia̅t nec reſtringit̄ cōiter dici ſtare. Analogice forſan ad ſtatum quē medici dicūt eſſe inter augmētū ⁊ decremētū ⁊ inter ſanitatē ⁊ īfirmitatē. Aūt ſtat⁹ pōt ſic diffiniri. Status eſt acceptio tr̄i p̄ ſuo ſigto nec ampliato nec reſtricto formal'r: nec equal'r. Dr̄ formal'r q̄ hic non eſt ſtat⁹ incipit eſſe hō: lz vbū ſit p̄ſentis tēporis. Dr̄ vel equaleter p̄pter hāc p̄poſitionē hō eſt al'r: vbi eſt abſolutio a tēpore: q̄ ampliationi equpollet. Simil'r hic ceci vidēt: claudi ambulāt. Ubi ratione cōis locutionis tr̄i nō accipiſtur p̄ differētia tēporis p̄ntis. Simil'r ibi: ieiūo bis ī ſabbato: decimas do oīm q̄ poſſideo luce. 18. Illi tr̄i nō accipiſtur p̄ differentia tēporis p̄ntis: q̄ forſan illō qō dicit Phariſe⁹ ille: nec erat dies ieiunij: nec tūc actu decimas ſoluebat. Cōſimil'r dicimus. Uere: cordube fiunt q̄z optime acus. Et forſan tūc nulla fit: q̄ in die feſto dici pōt. In talib⁹ igit̄ p̄poſitionib⁹ vel tr̄i ex vſu quodā ampliātur vel verbū diſtrahit̄. Et ſic ſenſus illi⁹ p̄pōis ieiuno bis in ſabbato eſt ieiunare ſoleo: illi⁹ cordube fiunt: fierit ſolēt: et ſic de ſimilib⁹ dici pōt. Unde pōt elici regula medians inter regulas ampliationis ⁊ reſtrictionis. q̄ talis eſt. Oē vbū p̄ntis tēporis vniēs tr̄os nō aliſide āpliatos aut formal'r vel equalēter facit eos ſtare p̄ ſuis ſigtis que p̄ſentialiter ſunt: vt omnis hō eſt. Proportionabiliter p̄nt educi regule p̄ alijs trib⁹ diffinitionibus.

Ampliatio aūt diffinit̄ ſic. Ampliatio ē extētio tr̄i a minore ſuppōne ad maiorē. i. ē acceptio tr̄i p̄ ſuo ſigto magis extēſo q̄z ſi cūz copula de p̄nti nō abſoluta a tēpore ſumeret̄ rōne dictionis alicui⁹ tale ſigtū extendentis vt hō erit: cui⁹ ſenſus ē: hō q̄ eſt vel erit erit.

Sz p̄uſq̄z regl'e āpliationi deſuiētes ſituet̄, aduertēdū ē p̄mo ad hoc q̄ tr̄us amplieт̄ req̄rit̄ ſm cōmunē opinionē ipm ſupponere actu vel potētia p̄pinq̄ i ordine ad plures differētias tēpo॰: vn̄ dicūt nec ly adā hic: adā fuit Nec ly chimera ibi chiera erit āpliari. Sz bn̄ p̄nt dici duo illi tr̄i teneri ample: cui⁹ opinionis eſt magr̄ petr⁹ hiſpa. dicēs āpliationē ⁊ reſtrictionē circa ſuppōnē debere fieri ſz cū ꝯtrouerſia hec niſi de nomine nō poſſit eſſe reliquēda eſt. Pōt eīn dici oēm tr̄m qui tal'r ſtat q̄ ſi ſupponeret āpliaret̄ teneri ample.

2. Eſt aduertēd triplitē eſſe āpliacionē. s. ſuppoſito॰ tm̄: tēpo॰ tm̄ ⁊ vtriuſq̄ ſimul. Exēplū p̄mi oīs hō alb⁹ currit ſi auferatur ly alb⁹ pōt dici illū tr̄m ampliari rōne ſuppoſito॰ dūtaxat. Nā reſpectu eiuſdem differētie tēporis ſtat p̄ plurib⁹ q̄z antea ſtabat. Exēplū. 2. albert⁹ erit alb⁹: Nā vniuoce ſumpto illo tr̄o nō pōt p̄ plurib⁹ ſupponere lz ſupponat in ordine ad plures differētias tēpo॰. Exēplū. 3. hō ē vel erit. Ubi ly hō tenet̄ p̄ plurib⁹ ſuppoſitis: ⁊ in ordine ad p̄res differētias tēporū q̄z in iſta homo eſt.

3 Sciendū eſt logicos quinq̄ differētijs tēporū vti. Et ſunt hec. s. p̄ñs: p̄teritū: futurū: poſſibile: imaginariūz. Non tn̄ defuerūt q̄ quintū tēp⁹ negarēt eſſe ponēdū: ſed forſan iſti decepti ſunt exiſtimātes tēpus imaginariū dici tēpus alteri⁹ oīno rōnis ab alijs: qd̄ tn̄ falſum ē. Nā ſub iſto ſenſu nullū tēp⁹ poſſibile eſſet aſſignādū. Nā ſi tēp⁹ illud poneret̄ actu eiuſdē rōnis eſſet cū tēpore p̄nti: p̄terito vł futuro. Dr̄ ḡ tēp⁹ poſſibile: q̄ nec ē: nec fuit: nec erit: qō tn̄ ſi poneret̄: aliq̄d iſto p̄ eſſet. Et ſumpſi tēpus poſſibile: vt diſtinguit̄ cōtra alia tria. Proportionabil'r dicit̄ tēp⁹ imaginariūz vel intelligibile. Nō q̄ imaginemur tēp⁹ aliquod alterius rōnis a predictis: ſed imaginamur vbi vel qn̄ non eſt: vt ſi fingerem⁹ tēpus eē extra celū vel anteq̄z de⁹ crearet mūdū: Tūc eīn nulla erat duratio p̄ter ſolā eternitatē q̄ ipemet de⁹ eſt. Et tn̄ poſſum intelligere deū potuiſſe creare mūdū plurimū anteq̄z creauit. Et hoc intelligēdo: op̄z me imaginari mundū qn̄ non fuit: ⁊ p̄ ꝯñs temp⁹: cū aliquid ipſi⁹ mūdi ſit. Et cūz dr̄ temp⁹ imaginariū eſſe eiuſdē rōnis cū tēpore reali intelligit̄ op̄z eo mō q̄ res exiſtens obiectiue in itellectu dr̄ eiuſdē rōnis eſſe cū re reali exiſtenti. Poſſum ſiq̄dē ego intelligere quēdā hoīem q̄ nec eſt: qui tn̄ ſi eēt oīno eiuſdē rōnis eſſet cū ceteris hoīb⁹: q̄ tn̄ hō nō habet eſſe niſi ſolū obiectiue vel intelligibile. Proportionabil'r et dicim⁹ ſilitudinē albedinis eſſe eiuſdē ſpeciei cū albedine in eſſe repreſentatiuo nō aūt in eſſe reali aut permanenti. Regule aūt ampliatiōis cognitioni deſeruiētes plures ſunt. Quarum prima eſt.

1. R. Oīs copula de p̄terito ampliat tr̄m p̄cedētē ad ea q̄ ſunt vł fuerūt: vt hō fuit al'r: cuius ſenſus ē hō q̄ ē vel fuit fuit al'r. Idē eſt dicēdū de participio p̄teriti tēporis: qn̄ eſt totale p̄dicatū vel ei⁹ p̄cipalis pars vł adiectiuū: vt adā ē mortu⁹. Et ſm hāc regulā iſte p̄poſitiones ꝯcedūtur: aliq̄s hō fuit ab eterno. Aliq̄s hō fuit ante mr̄em ſuā ⁊ multe alie: infans fuit ſenex: carnes crudas comedi.

2. R. Secūda ē oīs copula futuri tēporis āpliat tr̄os p̄cedētes ad ea q̄ ſunt vel erūt: vt leo erit ſenſus eīn eſt leo q̄ eſt vel erit erit. Et idē dicendū eſt de participio futuri: qn̄ eſt totale p̄dicatū vel ei⁹ adiectiuū vel principalior pars: vt hō erit futur⁹. Aūt ly hō ampliat̄ a vbo ⁊ participio indiferēter. Sed aduerte ly futurū poſſe ſumi dupl'r. Uno mō nōial'r ⁊ tūc eſt futurū idē ſonat qō eſt aliq̄d quod nō eſt: ⁊ tn̄ erit. Et ſic iſta ego ſuz futur⁹ eſt falſa: ⁊ tūc nō ampliat. Alio mō pōt accipi participial'r: ⁊ tunc tm̄ valet ſicut ly erit: ⁊ ſic p̄fata p̄pō ē vera: cui⁹ ſēſus ē ego ero. Et ſm hāc regulā cōcedūtur iſte p̄pōnes mr̄ erit vgo natural'r: magr̄ erit diſcipul⁹: panes comeſti ſunt comedēdi.

Pro iſtis dab⁹ regulis ē ſciēdū vbū multotiēs preteriti tēporis ⁊ futuri ⁊ eo॰ participia et participial'r ſumpta poſſe dupl'r ſumi. Uno mō: vt diſtinguit̄

cōtra p̄ſens. Et iſto mō neqꝫ qđ fuit: neqꝫ quod erit ē.
Vñ beat⁹ augu. ꝯtra diſcipulos eūtes in emā⁹ dicētes
nos ſperabam⁹: arguit ſic: ḡ iā nō ſperatis. Itē dñs di
xit dauid đ ſalomōe filio ei⁹: ipe edificabit mihi domū
ꝛ tñ ſalomō nō erat nat⁹. Et ſic ſumptis p̄dictis copu=
lis nec eoꝝ participia nō ampliāt vt pꝫ ex diffinitione
ampliationis. Alio mō ſumitur abſolute ꝗ tūc res q̄
erit dr̄ futura ꝛ ecōtra ſiue illa ſit ſiue nō. Et ſimiliter
poteſt dici de preterito.

¶.3. R. Oīs t'ꝰs p̄cedēs copulā de p̄terito ꝛ de futu
ro ſimul copulati vel diſiūctim āpliat ad ea q̄ ſūt erūt
vel fuerūt: vt ſortes iuuenis diſputauit vel vel diſpu
tabit que vera eſt in caſu ꝙ ſortes nūꝗ̄ in tota vita ſua
diſputauerit ſꝫ in ſenectute ſit diſputaturus.

¶.4. R. Oīs t'ꝰs modalis nō ſcđe itētionalr̄ ſūpt⁹
ꝛ v̄ba ſibi corrñdētia: āpliāt t'ꝰos tā p̄cedētes ꝙ ſeq̄n=
tes ad q̄tuor differētias tēpoꝝ. ſ. ad pñs p̄teritū ꝛ futu=
rū vel poſſibile: quos apello ly poſſibile: impl'e: cōtin=
gens neceſſariū verba ſibi corrñdentia ſunt: poſſum:
pōt: cōtingit cōtingebat: repugnat repugnabat: opꝫ
oportebat: dr̄ in R. nō ſcđe itētionalr̄: q̄ ſi ſumāt̄ ſcđe
intētionalr̄: nō hñt vim āpliādi ex rigore hui⁹ regl'e.

¶ Pro q̄ ſciēdū: ꝙ illi t'ꝰi poſſibile ip'le ꝛc. Aliqñ ſu=
mūt̄ p̄me intētionalr̄ et ſic ſunt paſſiones rerū: vt ſi di
cā ſortes eſt poſſibilis: ſenſus eſt: res q̄ eſt ſortes ē res
poſſibilis. Aliqñ v̄o ſumūt̄ ſcđe itētionalr̄ ꝛ tūc ſunt
paſſiones ꝓpōnū: vt ſi dicā ſortē currere ē p'le: ſenſus ē
talis ꝓpoſitio ſortes currit: ē ꝓpoſitio poſſibilis. Et
tūc dicūt q̄dā illos modos nō āpliare: ſed hoc verū eſt
ſꝫm noīales: ſꝫm v̄o reales pōt dici ꝙ in talib⁹ ꝓpōni=
bus copl'a abſoluit̄ a tēpore ſicut qñ dicim⁹: hō ē riſi=
bilis: verū eſt ꝙ vt cōiter vtimur illis ꝓpōnib⁹ nō ab
ſolutis copulis a tēpore

¶ Hic tñ aduerte ly cōtingēter qñ ſumit̄: ad vtrūlibꝫ
etiā āpliare ad q̄tuor differētias tēpoꝝ: lꝫ vt ſic nō ſit
t'ꝰus modalis. i. ꝯſtituēs ꝓpoſitionē cū aliis modali
bus cui⁹ rō eſt q̄ in ei⁹ exponētib⁹ t'ꝰi āpliāt̄. Et quod
dictū eſt de iſtis t'ꝰis ꝛ v̄bis ſibi corrñdētib⁹ itelligēdū
eſt de q̄lꝫ t'ꝰo includēte poſſibilitatē. Qualia ſunt v̄ba
lia in bilis vel. tiuū. vt viſibile: viſiuū. Et ſic dicēdo hō
eſt riſibilis: duplici rōne ampliat̄ ly hō: ꝛ q̄ copula ab
ſoluit̄: ꝛ q̄ p̄dicatū eſt t'ꝰus includēs poſſibilitatē. Et
ſic iſta ē vera corruptū eſt generabile: q̄ ſenſus ē qđ
eſt vel erit vel fuit vel pōt eē corruptū eſt generabile.

¶.5. R. Oīs t'ꝰus īportās actū aīe exterioreꝫ āpliat
t'ꝰm ſupra quē cadit ad q̄tuor differētias tēpoꝝ: vt eſt
ly video audio: vt audio ſonū: ſenſus eſt audio ſonum
qui eſt: vel erit: vel fuit: vel poteſt eſſe. Veruꝫ eſt tñ ꝙ
multi negāt hanc regulam.

¶.6. R. Oīs t'ꝰus p̄cedēs t'ꝰum īportātē prioritateꝫ
ampliat ad ea q̄ ſunt vel fuerūt: t'ꝰs v̄o q̄ ſeq̄tur ad ea
q̄ ſunt vel erūt. Vt ſi dicā. pr̄ eſt p̄or filio: ſenſus ē: pr̄
q̄ eſt vel fuit: ē p̄or filio q̄ eſt vel erit. Et itelligit̄: q̄ ad
materiale. Nā q̄ ad relationeꝫ ſimul natura ſunt. Qꝛ
relatiua poſita ſe ponūt perēpta ſe perimūt. Cōſimilr̄
intellige illā ꝓpōnē: oīs cauſa eſt prior ſuo effectu.

¶.7. R. Oīs t'ꝰus ſeq̄ns t'ꝰm īportātē poſterioritā=
tē ampliat t'ꝰm p̄cedētē ꝛ ſeq̄ntē opoſito mō: vt fili⁹ eſt
poſterior patre ſuo: ſenſus eſt: fili⁹ q̄ eſt vel erit eſt po
ſterior patre qui eſt vel fuit.

¶.8. Oīs t'ꝰus īportās mutationē acq̄ſitiuā āpliat
t'ꝰum cui⁹ ſiḡto talis mutatio denotat̄ cōuenire ad ea
q̄ ſunt vel erūt. t'ꝰus v̄o importās mutationē deꝑditi
uā ad ea q̄ ſunt vel fuerūt. Exēplū p̄mi hō incipit eē:
collegiū edificat̄ a ſorte: ly collegiū ampliat̄ nō ly ſor=
te. Sēſus p̄mi eſt: hō q̄ eſt: vel erit: icipit eē. Exēplū. 2.
mot⁹ deſinit eſſe: ſenſus ē mot⁹ q̄ ē vel fuit deſinit eē:
collegiū deſtruit̄ a ſorte. i. collegiū qđ eſt vl̄ fuit ꝛc.

¶.9. Oīs ablatiu⁹ explicās ſiḡtū t'ꝰi āpliatiui rectus
ab eo: āpliat̄ ad tot: differētias tēpoꝝ: ad quot t'ꝰs am
pliatiu⁹ āpliare pōt. Vt viſiuū ē viſiuū ſpē viſibili ly
ſpē viſibili ampliātur ad quatuor differētias tēporū.

¶.10. Oīs t'ꝰs vel dictio cauſalis ampliat t'ꝰm ſupra
quē cadit ad ea q̄ ſunt vel erūt. vel fuerūt. Vt ſi dicam
petr⁹ hiſpa. ē cauſa ſumulaꝝ ſenſus ē. p. h: q̄ ē vel fuit
vel erit: eſt cauſa ſumulaꝝ q̄ ſunt vel fuerūt vl̄ erūt.

¶.11. Oīs t'ꝰs poſit⁹ in ꝓpō e ſempiterne v̄itatis: vl̄
falſitatis ampliat ad quinqꝫ dr̄ias tēpoꝝ. Vt hō eſt aľ.
lapis eſt leo. Que regula apropiata eſt realibus. Alii
dicūt ibi eē abſolutionē a tēpore: et nō āpliationē: pro
quo vide primū tractatum lec. de verbo.

¶.2. Oīs t'ꝰus īportās actū aīe interiorē āpliat t'ꝰm
ſupra quē cadit: ad quiqꝫ differētias tēpoꝝ. Vt ſi dicā
ego itelligo equū ly equū āpliat̄ ad q̄nqꝫ dr̄ias tēporū.

¶ Hic tñ p̄mo ē aduertēdū: ꝙ copl'e exp̄mētes āplia=
tionē nō āpliāt: alias nūꝗ̄ eſſet ſtat⁹ in āpliatione: nā ſi
dicā hō fuit alb⁹: ſenſ⁹ ē: hō q̄ ē vl̄ fuit: fuit alb⁹: ly fuit
in p̄mo loco nō āpliat: alias đberet explicari ꝑ aliud ē
vel fuit: ꝛ illđ fuit ꝑ aliud: ꝛ ſic in infinitū q̄d ē fl'ſiſſimū.

¶.2. Aduertēdū: ꝙ aliq̄ dicūt t'ꝰꝫ nō āpliari q̄ ad ſup
poſitionē reſpectū copule p̄teriti vel futuri: ſed ſoluꝫ
quo ad appellationē. Cui⁹ opinioīs meminim⁹ i ſup=
poſitionū p̄ncipio. Sꝫ hoc cōit̄ nō tenet̄: vt ibi dictū ē.

¶ Sciēdū aūt. 3. oēꝫ āpliationē deſpicere plr̄es dr̄ias
tēpoꝝ diſiūcti. ꝛ diſiūctiꝫ oīs āpliatio explicari dꝫ: vñ
ſi dicat̄ hō eſt ꝛ erit aľ ly aľ ꝓprie nō ampliat̄ ſed bene
ly hō cuius āpliatio exponit̄ ſic: hō qui eſt vel erit hō
erit aľ. Vel ſic: qđ eſt vel erit hō ꝛ erit aīal.

¶ Notādū. 4. ꝙ ad hoc ꝙ ꝓpō vbi t'ꝰs āpliat̄ ſit v̄a
opꝫ aſpicere copulā p̄ncipalē: vñ ſi ſit affirmatiua opꝫ
p̄dicatū cōuenire ſꝫo in dr̄ia tꝑoꝝ ꝑ copulā īportata:
vñ iſta ē falſa: petr⁹ petr⁹ fuit caſu q̄ iſtud inſtās ſit in
ſtās p̄mū eſſe petri: nā lꝫ ſꝫm ꝛ p̄dicatū ꝓ eodē ſuppo
nāt illa ē falſa nā denotat̄ vnionē p̄dicati cū ſꝫo fuiſſe
tēpore p̄terito qđ falſū ē. vñ cū petr⁹ nūꝗ̄ fuerit nullū
ens fuit: ḡ nec petr⁹ ipemet fuit. Cōcedētes aūt illi⁹ ve
ritatē mirabilr̄ decipiūt̄ attribuētes diſiūctionē q̄ in
extremis iplicat̄ vnioni extremoꝝ inter ſe q̄d extreme
ignorātie ē. Eſt aūt ſenſ⁹ illi⁹ iſte petr⁹ q̄ ē ly fuit fuit
petr⁹ q̄ eſt vel fuit ſi ḡ petr⁹ nō fuit (vt dictū ē) nec fuit
petr⁹ q̄ eſt nec petr⁹ q̄ fuit. Ampli⁹ iſta eſt falſa oīs hō
curret caſu quo oēs hoīes q̄ ſunt moriāt̄ añꝗ̄ currāt
ꝛ cras naſcant̄ alii curſuri illa diſiūctio referēda ē ad
tēpoꝝ dr̄ias nō ad ſuppoſita in q̄b⁹ tales differētie ſal
uātur. Nā ly hō ꝓ oīb⁹ hoīb⁹ q̄ ſunt vl̄ erūt copl'atiue
vñ ſenſ⁹ ē oīs hō de q̄ ē verū dicere ꝙ ē vel erit ē verū
dicere ꝙ curret. Si v̄o ꝓpō ſit negatiua opꝫ p̄dicatū
nō cōuenire ſꝫo reſpectu copl'e p̄ncipalis vñ ſi hō nūc
ſit alb⁹ p̄o iſta ē v̄a hō nō fuit alb⁹: ꝓpoabl'r dic đ aliis

¶ Notādū eſt. 5. ampliationē ſuppoſitoꝝ tm̄ ꝛ tēpoꝝ
tm̄ in t'ꝰis ſingl'arib⁹ a. p. h. ꝛ aliis antiq̄s nō cēſeri am
pliationē vt ex ei⁹ dictis ꝑſpicuū fit: i ſeq̄ntib⁹ aūt has
diuerſas noīatiōes reiciētes cōeꝫ mōꝫ loq̄ndi ſeq̄mur.

¶ Vltimo ſciendū ꝓpōnē vbi ponit̄ āpliatio dupl'r
poſſe ꝓbari vno mō ꝑ āpliationis explicationē: vt di=
ctū eſt. expoſitorie p̄ſertim ſi ꝓpō ſit ſingl'ris vel inde
finita: vñ iſta ꝓpō aliq̄s hō fuit āte matrē ſuā: poteſt
ſic ꝓbari: hoc fuit ante matrā ſuā: ꝛ hoc eſt vel fuit hō
ergo hō fuit āte matrē ſuā xp̄o đmōſtrato vtrobiqꝫ ꝓ
medio ꝛ cōſimiliter de aliis dici poteſt.

¶ Eſt tñ dubiū qḋ nō iniuria ĩ. 2. pte vētilādū videt̃ niſi ei⁹ ſolutio neceſſaria appareret pro intellectu regule in principio poſite ſm quā hec cōcedenda venit adā ē mortu⁹. Circa cui⁹ ſolutionē duo faciā. Primo ſolidiora q̄ ab aliis dicūtur referā: vtar aūt vbis noīaliū loquēdo ꝺ cōnotatione ⁊ opinione (quā teneo eſſe falſam) aſſerēte in animato corporeo eſſe formā corporeitatis pter formā ſenſitiuā ⁊ hoc vt meli⁹ dicēda intelligātur. 2. pferā quid michi videt̃ dicēdū. Dico ꝙ ly mortuū poſſe ſumi dupliciter. Uno mō vt cōnotat extrinſice: alio mō intrinſice. Sꝫ q: t̃ns priuatiu⁹ ē: oportet hāc diſtinctionē pponere circa ly viuēs. Dr̃ ergo ly viuēs dupl'r cōnotare. ſ. extrinſice ⁊ itrinſice. Qñ ſupponit ꝓ corpe hoc eſt ꝓ materia ⁊ forma corporeitatis dūtaxat cōnotādo animā ſēſitiuā: tūc dr̃ extrinſice cōnotare: q: aīa nō eſt de eſſentia corporis ſic ſumpti. Aliqñ vo ſupponit ꝓ toto viuēte. ſ. ꝓ aīa et corpore categorematice: ⁊ cōnotat vnā partē eſſentialē. ſ. animā ipſam: ⁊ tūc dr̃ itrinſice cōnotare. Proportionabil'r dr̃: ly mortuū vtroqꝫ mō cōnotare poſſe. Aliqñ ſiqdē ſupponit ꝓ ſolo corpore ⁊ cōnotat aīam non ineſſe. Et tūc extrinſice cōnotat. Et ſic iſta eſt vera cadauer eſt mortuū: ⁊ eſt ſenſus: eſt corp⁹ carēs aīaꝫ: nec ponit̃ hic ampliatio aliq̄. Aliqñ accipit̃ ꝓ toto viuēte cōnotādo ipm nō habere animā ſed aliqñ habuiſſe. Et tūc ſi ſumat̃ noīal'r: ⁊ cū copula de pñti ꝓ nullo valet ſupponere ⁊ ſic iſta eſt falſa adaꝫ ē mortu⁹. Dr̃ nominal'r: q: ſic ſumptū ly mortuū. ſ. vt intrinſice cōnotat pōt ſumi dupl'r. Uno mō noīal'r: ⁊ tūc: ē mortuus tm̄ valet ſicut aliqḋ qḋ vixit ⁊ mō nō viuit: fuit mortuus tm̄ ſicut aliqḋ quod vixit ⁊ poſtea aliqñ nō vixit. Erit mortu⁹: ſicut ly aliqḋ quod viuet ⁊ aliqñ nō viuet. Et ſumit̃ ly aliqñ indiferēter ꝓ tēpore vel iſtāti. Alio mō ſumit̃ participial'r: ⁊ tūc tm̄ valet ē mortu⁹ ſicꝫ aīaꝫ efflauit: ⁊ erit mortu⁹ ſicut aīaꝫ efflabit. nec eq̄ualet iſto mō eſt mortu⁹: fuit. Nā in pmo inſtanti non eſſe ade: iſta fuit vera adā ē mortu⁹ nō tñ hec adā fuit mortu⁹. Primo mō hec eſt falſa xp̄s eſt mortu⁹. ſ. nominal'r: ſcḋo tñ modo eſt vera. ſ. participal'r. Que differētia nō eq̄ apparet in copul' de extrinſeco tēpore.

¶ Circa hec pōt eſſe dubiū q̄l'r ſignificet ly eſt in hac adā ē mortu⁹. Nā videt̃ rōne illi⁹ pdicati mortuū pdere ſuū naturalē ⁊ ppriū modū ſigndi q̄ eſt ſigre p modū pñtialitatis: quod tñ impoſſibile eſt: loq̄ndo de ly ē in mente vltimata ꝓut in preſenti intelligi debet.

¶ Ad hoc dubiū 4. rñdet̃. Quidā eñ dicūt: ly ē nō eſſe totalē copulā: ſꝫ totū hoc: eſt mortu⁹: ita ꝙ copl'a ſit aggregatū ex copula ⁊ participio. Alii dicūt ſoluꝫ ly eſt eē copulā ⁊ nō ſigre p modū pñtialitatis: q: diſtrahit̃ a pdicato: ⁊ vt ſic diſtractū hr̃e vtutē āpliādi ſubm ſicut ⁊ pdicatū. Alii dicūt ſil'r ly eſt dūtaxat eſſe copulā: ⁊ āpliari a pdicato. Sed opinio hec idē videt̃ ſentire quod. 2. niſi vellet aliq̄s dicere: ly ē diſtrahi: q: ſolū ſtat ꝓ pterito: āpliari vo qñ ſtat ꝓ pñti vl' pterito. Alii dicūt admitētes ly eſt eſſe ſolū copulā ꝙ tale verbū nec āpliat̃ nec diſtrahit̃: ⁊ ꝙ ſigt̃ p modū pñtialitatis: ſicut hic: hō ē currēs: nec tñ ex hoc ſeq̄tur hāc eſſe falſam: adā ē mortu⁹: q: ſbm āpliat̃ a ſolo pdicato Nō aūt deſunt argumēta: cōtra quālꝫ iſtaꝝ opinionuꝫ q̄ tñ breuitatis amore miſſa feci. Et hoc quo ad pmū.

¶ Ad ſcḋꝫ dueniēs pmitto q̄dā fundamēta. Primū eſt: ꝙ paſſiua vox in latina ligua ē paupior voce actiua: ⁊ in hiſpana multo magis q̄ ad vba icōplexa. Primū pꝫ: nā in actiua voce in ꝯplexe dicim⁹: ego doceo: ego docebā: ego docuerā: ſꝫ in paſſiua nō habem⁹ vba incōplexa: niſi in pmis duob⁹ tēporib⁹. ſ. doceor. docebar. In aliis duob⁹ opꝫ nos circūloqutione vti dicentes doct⁹ erā vel fuerā doct⁹ ſum vel fui. 2. pꝫ ſi volumus hiſpane dicere doceor: quod incōplexū verbum eſt opꝫ nos vti circūlocutione. Et dicimus doceor: yo ſoy enſeñado: docebar yo era enſeñado ⁊c.

¶ 2. eſt: ꝙ t̃ri mētales nulli⁹ idiomatis ſūt: imo idē ſigt̃ apud oēs: vt beat⁹ inq̄t augu. li. 15. de trinitate ca. 10. T̃ri aūt vocales q̄ ſignt ad placitū variātur ſcḋꝫ hoim nationes ⁊ placita. Quo fit: vt vn⁹ cōcept⁹ numero poſſit vna vl' plurib⁹ vocib⁹ exp̄mi: ſiue cōcept⁹ ille ſit ꝯplex⁹ ſiue icplex⁹ poteſt eñ hoc aggregatū hō eſt leo iponi ad ſigndum hoiem: ⁊ l'ra. a. ad ſignadum homo eſt aīal. Unde ad recte iudicādum t̃os vocales eſſe complexos vel incōplexos opꝫ aſpicere cui conceptui ſubordinētur.

¶ 3. eſt: ꝙ cōcept⁹ nō vltimati nō parū ipedimēti nobis prebēt in ſigtis t̃oꝝ cognoſcēdis: nā pluries confundimur eoꝝ cauſa in cōceptib⁹ vltimatis explicandis ſil'r ⁊ cōſuetudo audiēdi vel loquēdi ſic vel ſic. Uñ q: qñ dico ego ſum: ly ſum ſigt̃ preſentialitatē: quam cōſueuim⁹ cōcipere audita tali voce arbitramur eādē importare ſi dixero ego ſum doct⁹ a petro quādo oro hec eſt preteriti temporis.

¶ 4. ē: participia pñtis ⁊ pteriti ſimul cum hoc verbo ſum ē fui pñt ſumi dupl'r. Uno mō ſm ſignes quas hñt: ita ꝙ ponātur in ꝓpone: ꝓut ille voces ſub ordinātur cōceptui cōplexo. Et tūc liqdū ē ſigre pñtialitatē: et participiū actū verbi cui⁹ eſt: et hec ꝯplexe. Alio modo pñt ſumi vt ambo (participiū. ſ. ⁊ ſuꝫ eſt fui) imponūtur ad ſigndū vel exp̄mēdū vnū cōceptū incōplexū: ob penuriā vni⁹ vbi incōplexi. Uñ ſi eūdē cōceptū qui exp̄mit̃ de xp̄o p ly obiiſſet: vellē exprimere p ly morior: opꝫ me dicere. Pilat⁹ mirabat̃ ſi iā mortuus eſſet. Cū ꝙ pus natura ſit cōcept⁹ cōplexus q̄ꝫ t̃s vocalis vl' ſcript⁹ (admin⁹ in vno ⁊ codē hoīe) opꝫ dicere: ꝙ qñ ſum es fui ⁊ aliqḋ participiū ſumit̃ circūlocutiue tūc ābo deꝑdūt ſuas ſignes ⁊ ſub ordināt̃ vni cōceptui in cōplexo repñtāti hoc vbū incōplexū: ſi tale eſſet repꝑibile. Unde infero tale vbū ſum es fui cū participiis ſumi penit⁹ equoce: qñ ponunt̃ abſolute ⁊ qñ tenētur circūlocutiue. Ampli⁹ infero (quod valde notādū eſt) tale aggregatū ēt ſumi pluries equoce. Naꝫ eiſdē vocib⁹ circūloq̄mur diuerſa tēpora. Et ſi dicaꝫ: petr⁹ ē dilect⁹ a deo: pōt eē oro pñtis idicatiui mōi: ⁊ tūc ſenſus ē: petr⁹ diligit̃ a deo. Et pōt eſſe pteriti tēporis ⁊ tūc ſenſus eſt: petr⁹ fuit dilect⁹ a deo. Nā circūlocūtur grāmatici vnū tēp⁹ per participiū vbi aſſumētes duo tēpora hui⁹ verbi ſum es fui: vñ dicūt in pterito paſſiue vocis amat⁹ ſum vel fui: vbi ly ſuꝫ eſt pñtis ⁊ ly fui pteriti hui⁹ vbi ſum ē fui. Itē pteritū pluſq̄ pfectū ſic circūloq̄tur: amat⁹ erā vel fuerā: vbi ly erā ſumit̃ a pterito impfecto: ⁊ ly fuerā a pluſq̄ꝫ pfecto hui⁹ verbi ſum ē fui. Uñ iſta oro erit equoca. ſ. ego amatus erā: nā ei⁹ vn⁹ ſenſus pōt eſſe: ego amabar: ⁊ ali⁹ amatus fuerā. Nō tñ ꝺ fore credā ⁊ grāmaticos ⁊ logicos q̄b⁹ male ſonet iſtā orone: ego ſum doct⁹ a petro: poſſe habere hūc ſenſum: ego doceor a petro: ⁊ illā: ego amatus erā: hūc ego amabar. Nā aliqñ ſic mihi videbat̃: cui⁹ cauſa erat: q: talib⁹ ſenſib⁹ nō vti ꝯſueuim⁹ ac ꝓinde dixi in pmo li. vbi ēt de hac materia locut⁹ ſum lectione de vbo nil mea itereſſe ſi ſic ſentirēt grāmatici: q: ꝓ meo tūc inſtituto nō pluri mī referebat. Sed poſtea ꝯſului pitiſſimos grāmaticoꝝ: ⁊ vbis ⁊ ſuis ſcriptis: mihi ſufragati ſunt. Et ꝓbat̃ rōne. Nā peto: a te

vt dicas mihi hiſpane ſenſum huius ꝓpoſis: ego do-
ceor a petro. Et cū nō poſſis niſi dixeris. Yo ſoy enſe-
ñado de pedro: tūc q̄ro a te an iſta oro hiſpana: ſoy en
ſeñado: poſſit ſubordinari ɔ̄ceptui in ɔplexo. Et liq-
dū eſt ꝙ ſic: ſi iponat̄ ly doceor ad ſig̃ndū mediāte il-
lo q̄ ſig̃t latine. Itidē q̄rā an retētis ſig̃tionibꝰ illarū
vocū. ſ. ſoy enſeñado: ſubordinet̄ tale aggregatū ɔ̄ce-
ptui cōplexo: et hoc aptiſſime ɔſtat ꝙ ſic: q̄re ḡ ſi dixe
ro: ſum doctꝰ a petro retētis ſuis ſig̃tionibꝰ: ⁊ nō ſum-
ptis illis vocibꝰ circūloqutiue nō ſub ordinabit̄ tale
aggregatū eidē ɔ̄ceptui cōplexo: ⁊ p ɔ̄ns idē fieri pōt
qn̄ accipit̄ circūloqutiue. Vn̄ pꝫ q̄d dicēdū ſit ſi de ve
ritate huiꝰ q̄ſiti: petrus eſt mortuꝰ: caſu quo iſtud in-
ſtans ſit primū nō eſſe petri: dico em̄ illā orōnē eſſe eq̄
uocā. Si em̄ ſignificet tm̄ ſicut: petrꝰ morit̄: eſt vera
quia eſt preſentis tēporis: ſi vero ſit tēporis preteriti
cuius ſenſus eſt: petrus fuit mortuus eſt falſa.

¶ 5. fundamentū eſt: ꝙ ly mori pōt ſumi dupliciter.
Vno modo ꝓut idē eſt ꝙ diſponi ad mortē ſicut dixit
eſau iacob: en morior: q̄d mihi ꝓderunt primo genita
mea? Et tunc nō eſt neceſſe illū ampliare pluſq̄ꝫ cete-
ra v̄ba. Alio mō mori idē eſt qꝫ ſimpliciter deſinere
viuere: et tūc in primo inſtāti nō eſſe ſortis: iſta eſt ve-
ra: ſortes morit̄ nā ſenſus eſt: ſortes nūc nō viuit ⁊ an-
te viuebat. Et ſimil̄r iſta eſt vera: ſortes eſt mortuꝰ: ſi ei
equaleat: amplia̅t ſubiectū in ambabꝰ: nō tā rōne pre
teritionis alicuiꝰ: q̄ꝫ eo ꝙ ly morior ſit t̄mꝰ importās
corruptionem.

¶ Si vero ſenſus ſit: ſortes obijt diē: tunc ampliatur
duabꝰ rōnibꝰ ſicut ſubiectū huiꝰ ſortes deſinit viuere
ſ. ⁊ q2 eſt verbū preteriti ⁊ q2 importat deſitionem.

¶ Iactis his fundamētis dico ꝙ in iſta vocali: adā ē
mortuꝰ: ly ē nec amplia̅t nec diſtrahit̄: ſed ſig̃t ſicut ly
eſt in mētali cui ſubordinat̄. Si em̄ ſubordinatur orōni
preteriti tēporis: ly eſt: illud tēpꝰ ɔ̄ſig̃t: ſi aūt ſubordi
netur huic: adā morit̄: ſig̃bit ſicut ly morit̄.

¶ Si autē velis ꝓterue querere ſumpto tali aggre
gato: eſt mortuꝰ vt iacet: et ꝓut partes ſunt ſignifica
tiue perſe ⁊ ꝙ ſubordinentur toti cōplexo: et ꝙ nō ſit
ſenſus: adam moritur: nec ꝙ diem obiuit: ſed ꝙ nunc
non viuit: quia cōiter in iſto ſenſu ſumitur et non ſi-
cut dicimus de redemptore noſtro ꝙ mortuus eſt:
pro quo viniat ly eſt.

¶ Rn̄det̄ ad hoc tripliciter. Primo dico: ꝙ ly eſt non
ꝓprie āpliat̄ aut diſtrahit̄: ſed diminuit̄. Nā ſicut eſt
aliqua dictio diminuēs ſig̃tū extremi: ita ⁊ aliq̄ extre
mū diminuēs ſig̃tū v̄bi. Vn̄ ſicut hec eſt falſa: ethiops
eſt albꝰ: iſta tn̄ vera: ethiops eſt albꝰ dentes: ita ⁊ iſta
eſt falſa: adā eſt: ⁊ iſta eſt v̄a: adā eſt mortuꝰ. Itidē fal
ſa eſt hec: antixp̄s eſt ens: ⁊ iſta eſt vera: antixp̄s ē ens
futurū: vbi nō ſolū ly futurū diminuit ly ens: ſed ē ly
eſt. Et ꝙ nō āplie̅t nec diſtrahat̄ ly eſt pōt pſuaderi: ſi
cut iſta eſt vera (adā erit mortuꝰ) vſq3 in iudicij diē tn̄
ly erit nō amplia̅t aut diſtrahit̄: ſed diminuit̄. Et ſil̄r
dicēdū de iſta: petrꝰ erit futurꝰ. Nec hoc dictū coinci
dit cū ſecūda opinione: nā in illa dr̄ ꝙ diſtrahit̄ a pre-
ſenti: vt ſtet ꝓ preterito etiā: ſed mihi videt̄ ꝙ dicit
p̄ſens: nō tn̄ dicit adā in preſenti eſſe abſolute: ſed eē
mortuū: quod eſt ſm̄ quid vel eſſe diminutū. 2. dico:
ly eſt in hac adā eſt mortuꝰ nō dicere p̄dicatū cōuenire
ſubiecto ꝓ inſtanti p̄nti real̄r: ſed ſolū ſm̄ intellectū.
Nā vt. d. s. dicit in p̄ma p. q. 16. ar. 3. ad. 2. nō ens nō
habet in ſe vn̄ cognoſcat̄: ſed cognoſcit̄ in quātū intel
lectus facit illud cognoſcibile: in quātū. ſ. nō ens eſt
quoddā ens rationis. Cuius ſignū eſt: ꝙ loq̄mur de
non entibꝰ ac ſi entia eſſent. Dicimꝰ enim cecitas eſt in
oculis: tenebra eſt in nocte: q̄ cōiter vere ſcōꝫ cōem ho
minū ſenſū ſūt: et tn̄ ſi q̄rat̄ quod eſſe habeāt iſte res
in ſuis ſubiectis: nō pōt aliud aſſignari niſi eſſe intel-
ligibile. Conſimil̄r dicam quādo dicitur: adā eſt mor-
tuus ly eſt dicere tēpus preſens: nō tamē denotat illa
ꝓpoſitio adā habere aliquod eſſe nunc ſcōm rem: nec
ꝙ predicatū ſit aliqua entitas exiſtēs in mūdo: ſꝫ atri-
buo predicatū ſubiecto. ſ. ade: qui licet nō ſit real̄r: nec
habeat eſſe reale: habet tn̄ eſſe ꝓut eſt obiectiue in in-
tellectu. Imaginamur ſiq̄dē hoc ꝙ eſt eſſe mortuum:
ac ſi eſſet aliquod ens poſitiuū ſicut eſt ly eſſe viuū.
Et ſicut dicimꝰ ſortes ē viuus: ſortes erit viuꝰ ⁊c. pro-
portionabil̄r dicimꝰ: adā eſt mortuus: erit mortuus ⁊c.
Quod eſſe eſt ſimpl̄r nō eſſe: q2 tunc intellectꝰ aprehē
dit illud: vt aliquod eē: hoc ꝓpterea q2 ſic loquimur.
Simil̄r eſſe futurū ſm̄ ꝙ pro illo quod non eſt ſumit̄
non eſt aliquod eſſe: imo eſt nō eſſe: quia tunc intelle-
ctus aprehēdit illud tāq̄ꝫ aliquod eſſe: dicimꝰ antixp̄s
eſt futurꝰ erit futurꝰ ⁊c. Eodē modo loquimur de re
exiſtente in potētia. Cōcedit̄ ſi quidē iſta vera. For-
ma eſt in potētia materie: que tn̄ nōdum eſt: ouum eſt
aial in potētia: cū tn̄ iſta ſit falſa ouum eſt aial vbi eſſe
in potētia accipitur vel cōcipit̄ ac ſi eſſet aliquod ens.

¶ 5. dico ꝙ iſta ꝓpoſitio adā eſt mortuꝰ: in ſenſu di-
cto ſumpta: lꝫ apareat affirmatiua ſm̄ vocē: non eſt
niſi negatiua: ſi eius ſignificatū exacte ꝑſpitiat̄: volē
tes em̄ dicere adā non eſſe viuum qui tn̄ vixit: dicimꝰ
adā eſt mortuꝰ: ſicut ſi volētes dicere nō ens non eſſe
ens diceremus: nō ens eſt nō ens. Vn̄ pro talibus ꝓ
poſitionibꝰ ⁊ cōſimilibꝰ preſertim exponibilibꝰ addē
da eſt recta intellectio propōnis in ſenſu vero (vt di-
ctum eſt) ne cō fundamur rōne vſus loquēdi: nec pro
pter ɔ̄ceptꝰ nō vltimatos fallamur in vltimatis. Nec
in ſimilibꝰ (vt arbitror) ſequi debemꝰ cōem modū con
cipiendi: niſi fuerit ſapiētū. Difficile em̄ eſt intelligere
qualiter itelligimꝰ. Quis em̄ niſi p̄monitꝰ vel niſi ꝑ-
ſpicacis ingenij ſit faciet diſtinctionē inter cōceptum
rei vel vocis: cū nr̄a apte natura audita voce intelle-
ctus tēdat in rē? Aut quis audita iſta ꝓpōne: deꝰ nō
eſt melior diabolo: ſtatim nō diſſentiat illi? Verū con
tra hoc nō crediderim argumēta poſſe deeſſe: ſicut et
credo ex dictis poſſe ſolui: tn̄ aducā aliquot que cōtra
primam ⁊ etiam noſtrā opinionē maioris apparentie
vident̄ eſſe. Quarū primum eſt. Si dicta eſſent vera
ſequeretur: hāc ꝓpoſitionem: ſcꝫ (adam eſt mortuꝰ)
non habere predicatum: ſumpto ly eſt mortuus circū
locutiue: conſequēs eſt falſum.

¶ Ad hoc negādo ſequelā. reſpōdet̄ Et ē dicēdū totū
illud aggregatū eſt mortuus categorematice eſſe pre
dicatū ⁊ copulā ſicut tenēt dicere tenētes (ſicut tene
ri opꝫ) verba adiectiua eſſe incomplexa: vnde hic ego
curo: ly curo ⁊ eſt copula ⁊ predicatum.

¶ 2. Seq̄retur aliquod eſſe verbū maſculini vel fe-
minini generis quod ridiculū videt̄. Ad hoc reſpon-
detur diſtinguendo vel ſecūdum vocem tātum ⁊ ſic
concedo vel ſcōꝫ ⁊ rē vocem ⁊ ſic nego. Nam ſi dicā:
adam eſt mortuus eua eſt mortua: ſi vtrobiq3 verba
et participia circūlocutiue ſumātur: ſubordinantur
mentalibus quibus hec adam diem obijt: vbi vides
nullum eſſe genus. Et ſi tibi nō placet: admodum te
obſecro: vt exponas mihi ſenſum harum ꝓpoſitio-
nū adā diligit̄ a deo. eua diligit̄ a deo: v̄bis hiſpanis
⁊ voce paſſiua: vbi velis nolis dicere debes: adam
es amado de dios: eua es amada de dios: vbi exponis

mētalia verba carentia genere ꝑ verba habētia gen⁹. Et ſi dicas illam orōnē latinā ꝛ hiſpanā illā: non equalere niſi in cōſequēdo. Cōcedo tibi: ſi quelibet vox per ſe habeat ſuū ſignū. Sed cum verba ſignificēt ad placitū: q̄d in cōuenies erit: ſi imponātur ad ſignificandum illum cōceptum incōplexum cui illud verbū paſſiuū: diligi: ſubordinaꝛ: vn̄ me dicēte ꝟba cōplexa: volo te formare cōceptū quēdā icōplexū ſaltem mediate: q̄d poſſibile eſt alioqn̄ nullus ꝑs poſſet nouiter iponi ad ſignādū aliq̄d ſub cōceptu icōplexo: ſi ante hac nō ſignificabaꝛ: niſi per ꝑm cōplexum.

¶.5. Ly eſt in hac ꝓpōne: adā ē mortu⁹: eſt oīno eiuſdē nature cū ly eſt in hac: hō eſt alb⁹: ſꝫ ibi ly ē ſigt per modū ꝑſentialitatis ꝛ ē totaꝛ copula: igiꝛ: añs ptꝫ: q2 qn̄ ſucceſſiue cōcipiꝛ: adā ē: pōt addi currēs vl' mortu⁹.

¶ Rn̄deo diſtinguēdo: q2 vel ly ē ſumiꝛ cū ly mortu⁹ circūlocutiue: ꝛ tūc nego ꝙ hēat ſigtū: ē em̄ orō pteriti tēporis: et i voce ly eſt teneꝛ equoce. Nā in vna tm̄ valet ſicut ly fuit. Iſte em̄ ſūt ſinonome adā ē mortu⁹ ꝛ adā fuit mortu⁹: q2 ad ꝯcept⁹ vltimatos: vt ex dictis pꝫ. Si ꝟo ſit in mēte: nego ꝙ idē cōcept⁹ ſit cui ſubordinanꝛ vocales: imo aſſero ꝙ ſi primo cōcepi iſtā: adā eſt currēs: et poſtea auferaꝛ ly currēs et ei⁹ loco apponaꝛ ly mortu⁹ talis ꝓpō erit alia. Nec in pn̄ti eſt mihi cure an illud ſit poſſibile nec ne. Si ꝟo ſumaꝛ vltimo mō dicto rn̄deo ly ē ſigr̄e ꝑ modū ꝑſentialitatis. Sed eo mō quo expoſitū eſt. Prolixi⁹ ꝙ equū eſſet hec per trataſſe forſan alicui videbor: ſed mihi ꝯdēnaturū crediderim ſi dubij obſcuritatē fuerit cōtēplatus.

¶ Pro intellectu. 5. R. ſciēdū eſt diſceptationē nō minimā eē iter doctores: an poſſim⁹ hēre ſenſationē rei nō pn̄tis. Quidā ſiq̄dē partē tuenꝛ affirmatiuā ſequētib⁹ experiētijs ducti. Prima pꝫ in forti excellētiꝗ viſibili. Experimur em̄ cotidie nos videre ſolē et poſtꝙ illū videre deſiuim⁹: ſi tn̄ primo intēta acie aſperim⁹. 2. pꝫ in oculos debiles hn̄tib⁹: q̄ ſi colorē aliquē pmo aſpexerint oīa q̄ pauloſt videt eiuſdē apparēt coloris. 3. i timētib⁹ q̄ arbitrātur ſe videre quod timēt. 4. in ludificatis ꝛ infirmis q̄ dicūt ſe videre multa q̄ alij circūſtātes nō vidēt. 5. in dormiētib⁹ de q̄b⁹ dicit comētator inde ſompno ꝛ vigilia ꝙ nō ſolū imaginanꝛ res ſed vidēt ꝛ guſtāt deſcēdētib⁹ ſpecieb⁹ fantaſie ad ſenſus exteriores. Idē ꝓbāt auctoritate beati augu. li. xi. de trinitate ca. 1. et q̄rto: vbi ꝯfirmat pmā experiētiā de forti ſenſibili: ꝛ addit aliā de quodā hoīe q̄ ſibi retulit ſe pluries vidiſſe pſonā ſibi dilectā i ei⁹ abſentia ita pfecte ac ſi realr̄ corā ſe exiſteret. Vltimo ꝓbāt rōne ſic De⁹ pōt me videre roſam ipam anihillare ꝯſeruata ei⁹ viſione ꝛ tūc eſt verū dicere me aliq̄d videre: ꝛ nō aliō pter roſaꝫ: ꝛ roſa nō eſt: g° video q̄d nō ē. Prima pars pꝫ: q2 hoc nō iplicat ꝯdictionē: q2 ſic pbo nō iplicat deū ꝯſeruare abſolutū fundās reſpectū deſtructo tali reſpectu ꝛ ꝑo. Sicut pōt ꝯſeruare ſortē q̄ eſt pr̄: ꝯſtructa paternitate igiꝛ. Itidē de⁹ pōt ꝯſeruare oēm rē q̄ ab alia nō depēdet niſi effectiue. Sed talis eſt ſilitudo roſe: igiꝛ. Alij aūt oppoſitū defendūt ꝛ rōnib⁹ ꝓbant ꝛ auctoritatib⁹. Rō eſt q2 ſeq̄reꝛ ꝙ viſio eſſet ꝛ nihil videreꝛ: ꝯn̄s videꝛ iplicare: igiꝛ: ſeq̄lla ꝓbaꝛ: i caſu poſito de roſa anihilata: ſecūda pars ꝓbaꝛ. ſ. ꝙ nil videatur: roſa videtur ꝛ roſa nil ē igitur nihil videtur. Si forſan cōcedas ꝯn̄aꝫ ꝛ neges ꝯn̄s iplicare: q2 ꝓbatū ē ꝙ poſſum videre q̄d nō eſt i ꝫiꝛ cōcedā me nil videre ꝛ tn̄ aliq̄d videre. Cōtra: nō videre ꝛ nil videre equalēt inter ſe: ſꝫ nō videre ꝛ videre ꝯdicūt: igiꝛ videre ꝛ nihil videre. 2. quia ſi poſſum videre rē q̄ nō eſt g° ꝛ rē abſentē: ꝯn̄s eſt falſum igiꝛ ꝛ añs: falſitas ꝯn̄tis ptꝫ: q2 ad viſionē reqriꝛ ꝓportionata diſtātia q̄ non pōt eſſe inter viſum ꝛ rē abſentē. 3. q2 ſi rē video: vel iudico illā eſſe vel nō. Si pmū nō video illā: q2 ſenſ⁹ circa ꝓpriū ſenſibile nō decipiꝛ. Si. 2. idē ſeqꝛ: null⁹ em̄ aſſerit ſe videre rē ꝛ ſimul affirmare ſibi nō eſſe pn̄tem.

¶ Ad prefatū dubiū mihi videꝛ nō plene poſſe rn̄deri niſi pri⁹ ad alia duo dubia rn̄deaꝛ. Primū eſt an notitia intuitiua poſſit eſſe alicui⁹ rei nō exiſtētis. Et ad hoc rn̄deo negatiue ſumēdo notitiā intuitiuā: vt cōiꝛ ſumiꝛ. Nā ſic iplicat ꝯdictionē. Diciꝛ em̄ ituitiua cōiꝛ aliq̄ notitia q̄ hꝛ de reꝑſenti: vt preſens eſt.

¶. 2. Dubiū ē: an cognitio aliq̄ ſēſitiua exterior poſſit eſſe abſtractiua. Ad q̄d multi rn̄dēt negatiue: formalr̄ vel elicitiue. Dicūt em̄ mlta ex q̄b⁹ hoc eliciꝛ in bona ꝯn̄a mihi aūt (niſi me opinio fallat) videꝛ oppꝫ. Quod pſuaderi pōt rōnib⁹ ꝓbātib⁹ partē affirmatiuā dubij. Oēs em̄ ille ꝓbāt ſenſationē poſſe haberi alicui⁹ rei nō exiſtētis: ꝛ cū illa non ſit ītuitiua relinqꝛ ꝙ abſtractiua. Nec michi faciūt ſit ſatis ſolutiones q̄ dātur ab aduerſarijs. Dicūt em̄ ad duas pmas expetias: illas nō ꝓbare nos videre viſibile aliq̄d ſed eius ſpeciē. Hoc videtur nō poſſe eſſe: Nam vt phus dicit viſiua potētia vt viſiua non reflectitur nec pōt ſupra ſe g° nec ſupra ſpeciē quā hꝫ i ſe. Dixeri (vt viſiua) nā alr̄ eſt ſi ꝯſidereꝛ ꝓut cōtinuaꝛ cū ſenſu cōi. Et dato ꝙ vt viſua poſſit reflecti: poti⁹ videret ſpeciē exiſtētē in ſe: vt ſimilitudo eſt g° vt eſt res quedā: ꝛ tūc poti⁹ cognociꝛ abſtractiue ad min⁹ res cui⁹ ſilitudo ē: g° res q̄ eſt ſiltudo. Cui⁹ ſignū eſt: ꝙ ſi ingreſſus fuero tenebroſum locū poſt viſuꝫ ſolē intēſe videor me videre ſolē nō in oculis meis vbi ſpecies eſt: ſꝫ extra ſuplente ſpē vices ſolis. Nec obſtat tūc nō pfecte ita videre ſolē ſic antea. Et hui⁹ cauſa eſt quia ſpecies eſt remiſſior nā g° primuꝫ deſino videre ſolē incipit remitti ſpēs: ꝛ q̄dā ꝓportionabile huic in videte ſolē in ꝓpria rota: naꝫ ipo ꝯmoto: ſi iterponāꝛ vapores ipfecte videbit: ꝛ ſi aduenīāt nubes rare deſiores tn̄ vaporib⁹ ipfecti⁹ videbit: ꝛ ſi alie iſtis deſiores ipfecti⁹: q̄ aduſqꝫ penit⁹ nil videat. Et tn̄ qn̄ impfecte videbat ſolem videbat. Ad aliā de ludificatis dicūt eos nō videre res aliq̄s ſed rerū ſimulacra: nā demones cōdēſantes aerē effingunt quedā corpora ſīlia corporib⁹ humanis: ꝛ illa cernūtur ꝛ nō hoīes. Nec ſolutio nō ē vniuerſalis: nā lꝫ ſoluat in iſto genere illuſionis: nō tn̄ in alio q̄ cū iſto ponitur a doctore. s. 1. p. q. 114. ar. 4. ad. 2. et de malo. q. 16. ar. 1. ad. 6. et: 2. ſent. d. 8. ar. 5. ad. 4. lꝫ a. s. bonauētura nō accepteꝛ ibidem. d. eadē. q. 4. in. c. ꝛ a multis alijs. Et eſt qn̄ demon facit videre res nō exiſtentes: tractis eoꝝ ſilitudinib⁹ a ſenſu cōi vſqꝫ ad ſenſus exteriores. Idē accidit in timētib⁹: in q̄b⁹ ſui met⁹ cū plurimū nitātur videre an aliq̄d ſit illud q̄d timēt: faciūt deſcēdere illi⁹ ſpeciē ad oclos: ꝛ ſic apparet arboris trūcus latro itinerāti: ſi ſit metu plen⁹. Cōſimile q̄d accidit īfirmis īfirmitate operāte. Ad comētatoris dictū rn̄dēt ei⁹ fuiſſe intētionē dicere: ꝙ dormiētib⁹ apparet eos ſentire nō ꝙ vere ſentiāt. Sꝫ hoc alr̄ ſe hēri liq̄dū erit legēti illo op⁹. Ipſe em̄ dicit: ꝙ ſōpnias ſentir ſe videre. Et ſtatim exponit hui⁹ cauſam: q2 deſcēdūt ſpeciēs reꝝ vſqꝫ ad ſenſus exteriores. Vbi apparet ꝙ ſit ꝟa ſenſatio ad ei⁹ oppinionē. Credo tn̄ illō eē verū in his q̄ nō pfecte dormiūt: in q̄b⁹ ſenſus ſunt in actu ſine tali dictione ſumeretur: vt hō albus eſt currens aliq̄ mō. Ad auctoritatē beati augu. rn̄dēt ſicut ad primaꝫ expiētiā. Sꝫ ipugnari pōt: vt dictū eſt. Ad rōneꝫ

aũt dicũt cõcedẽtes deum poſſe cõſeruare viſionẽ deſtructo viſibi: ꝙ tunc nil videt penit⁹ nihillo ſecius ꝙ̃ ſi illa ſpecies eſſet in lapide. Sꝫ ꝯtra hoc replicat ſic. Intellect⁹ infor mat⁹ ſpecie itelligibili eſt ſufficiẽs cognocere rẽ exiſtẽtẽ: ergo ⁊ ſenſus exterior: cõña tenet a ſimili. Sed forſan das diſcrimẽ: q2 intellectus format: ſenſus autẽ nõ. Tunc faciam argumẽtum de fantaſia vel imaginatione ⁊ redibit vis argumenti.

¶ Ex his patẽt.3. Primũ eſt rñſio ad dubiũ.ſ. ꝙ res q̃ nõ eſt põt ſentiri: ſenſatiõe tñ abſtratiua.2. eſt: ꝙ nõ poſſum⁹ videre ītuitiue rẽ nõ exñtẽ nec audire ⁊c.3. ē ꝙ hec eſt vera roſa nõ exiſtẽte: ego video roſam: nec caſu poſito de deo ipã3 anihilante ⁊c. Patꝫ hoc q2 tũc ego habeo aliquã cognitionẽ roſe ſcd̃m ſenſum: ⁊ nõ aliã niſi viſuã: ergo illa eſt viſio roſe: ergo video roſa3. Verũ aũt eſſe fateor talẽ ꝓpõnẽ cõmuniter apparere falſa3: Cui⁹ rõ eſt raritas talis viſionis: ⁊ q2 cõiter intelligit de viſiõe intuitiua quã ſemꝑ experimur. Sin aũt aſpicim⁹ eſſe verũ dicere nos intelligere rẽ nõ exñte3 ⁊ illã imaginari: qđ nobis minime falſum apparet: eo ꝙ infinities experimur: ⁊ ſilr ꝙ dicim⁹: vidẽtẽ imaginẽ regis aliquo mõ cognoſcere regẽ: etiã ſenſualr: rege tñ mortuo: ſi hec inꝗ̃ reſpiciam⁹: forſã nõ tã abſurdũ apparebit roſa ĩ exiſtẽti dicere eã videri. Et tãdẽ ex iſto.3. infero ãpliationẽ ad q̃tuor eẽ ponẽdã in verbis ĩportãtib⁹ actũ aĩe exteriorẽ. Probatio ē: q2 qñ eſt ꝓpoſitio vera cui⁹ veritas nõ põt ſaluari abſq3 ãpliatione op3 talẽ ampliationẽ ponere. Sed iſta ꝓpoſitio: roſa eſt: ipſa nõ exiſtente (vt iã ꝑſuaſum eſt) eſt vera igit ponẽda eſt ãpliatio: ⁊ nõ rõne alteri⁹ niſi q2 poſſu3 videre rẽ q̃ nõ eſt: ergo ly video ãpliat ⁊ ly roſa3 ãpliat pluſq̃3 ad tres. Nõ aũt ad q̃tuor p3: q2 de⁹ põt miraculoſe informare oculos meos ſpecieb⁹ rei alicui⁹ que nec eſt nec fuit nec erit igitur.

¶ Reſtat nũc arg̃. partis aduerſe diſſoluere. Quorũ ꝑmũ fuit ſi opinio hec eſſet vera ſeq̃ret hoiem videre: ⁊ tñ nil videre ꝯña ꝓbata fuit in caſu de roſa anihilata Ad hoc rñdet ſicut aduerſarii tenẽtur rñdere ad hoc: imaginor roſam ⁊ roſa nihil eſt: igit nil imaginor: vñ ꝯña prima negat. Et ad ꝓbationẽ: q2 roſa nihil ē: igit nil videt negat ꝯña arguit em̃ a nõ amplo ad amplu3 negatiue. Si dicas me petere pricipiũ: eo ꝙ rñdeo ponẽdo ãpliationẽ: nego añs q2 verũ eſſet ſi nõ ꝓbauiſſem eſſe ponẽdã ãpliationẽ: iã tñ illud ꝑſuaſi. Itidẽ ſi dicas: nõ eſſe ſimile de intellectu ⁊ imaginatione: na3 qñ res q̃ nõ eſt intelligit: tũc lꝫ nõ habeat eſſe reale habet tñ eſſe inteligibile ⁊ imaginatũ: in ſenſu aũt exteriori nullũ hꝫ eſſe: negabo itidẽ añs: nã dicã tũc roſa3 nõ exñtẽ hr̃e eſſe ītẽtionale vel viſibile nõ in ꝓpria natura: ſꝫ in oculis meis: ſicut tu teneris dicere de intellectu ⁊ imaginatione. Ad.2. cõcedit ꝯña: ſi oculi mei ſunt ĩformati ſpecieb⁹ rei abſolutis. Ad ĩprobationẽ ꝯñtis diſtingo ꝙ ad viſionẽ req̃rat diſtãtia ꝓportionata vel ad ĩtuitiuã: ⁊ ſic cõcedo vel ad abſtractiuã ⁊ ſic nego: vel ſic: ad hoc ꝙ fiat viſio ſimplr ⁊ ſic nego vel ad hoc ꝙ obiectũ moueat viſu3: ⁊ mihi imprimat ſua3 ſimilitudinẽ: ⁊ ſic cõcedo. Sed ex quo iam impreſſa ē: poteſt fieri viſio preſertim abſtratiua: ſecluſa tali proportionata diſtantia.

¶ Ad argumẽtũ dico ꝑmo: ꝙ iudicare đ re an exiſtat vel nõ (ꝑ modũ affirmationis vel negationis) ꝑtinet ad intellectũ vel eſtimatiuã in hoie: ⁊ nõ ad exteriore3 ſenſum.2. dr̃ ꝙ vtrũq3 põt accidere. Si em̃ cetere potentie ſint bñ diſpoſite iudicabit illã nõ eſſe: nã ꝑ reliquos ſenſus põt ꝑcipere nõ exiſtere qđ videt: dato ꝙ viſu nõ ꝑcipiat: vt eſt ſimile de arũdine nõ totalr imerſa in aq̃ ſi antea ĩtegra nõ eſſet viſa: nec alio ſenſu rectificaret inditiũ de illa hõ crederit ipa3 fractã. Et hec etiã expiẽtia plurimũ ſufragat veritati ꝯñe poſite. Ibi em̃ videt ⁊ rep̃ſentat fractura q̃ tñ nõ ē. Sufficit em̃ eã eſſe poſſibilẽ: ꝙ ſi dicas ĩpoſſibile apparere rep̃ſentari videri q̃ nec eſt nec fuit nec erit cũ ſenſus ſit ſingłariũ. Rñdeo nõ eẽ ĩpoſſibile: ⁊ ſi ibi ſic apparet. Nã pono caſum ꝙ de⁹ ĩprimat in mẽtẽ pictoris cuiuſdam imaginẽ alicui⁹ rei corporalis: quã tñ nec creauit nec ſit creatur⁹: tũc liq̃dũ eſt illã figurã rep̃ſentare aliq̃d quod ſolũ eſt poſſibile: ⁊ vere põt dici: ꝙ vidẽs figurã illã hꝫ cognitionẽ aliquã ſenſualẽ illi⁹ rei rep̃ſentate: preter cognitionẽ ipi⁹ figure: q̃ cognitio non põt dici niſi viſio. Si aũt đbite diſpoſite alie potiẽtie nõ fuerit poterit iudicare rẽ eſſe ⁊ decipi: nec ex hoc ſeq̃tur illũ deũ decipere: lꝫ cauſet q̃cq̃d entitatis in deceptione ē. Nã idẽ argumẽtũ põt fieri de beato petro đ quo dicit actuũ.12. Neſciebat q2 verũ ē q̃d fiebat ꝑ ãgelũ. Exiſtimabat aũt ſe viſum videre. Immo de quolꝫ hoie qui in ſenſu decipit. Nã de⁹ cauſat oẽ ens: ⁊ quicq̃d entis rõnẽ hꝫ: nõ tñ dr̃ aliq̃s eſſe decept⁹: niſi ob aliquẽ defectũ vel priuationẽ entis: ⁊ defect⁹ ⁊ priuatio formaliter nõ habẽt cauſam: ideo nõ põt dici cauſari a deo. Ad auctoritatẽ phi dr̃: ei⁹ ſenſum eſſe: ꝙ medio ⁊ ſenſu ⁊ diſtãtia bñ diſpoſitis ſenſibile dñs ſemꝑ ꝑcipit ſicuti eſt: nũc vero in caſu poſito defficit obiecti pñtia: deeſt aũt in arũdine in aq̃ exiſtẽte nõ debitũ mediũ: nã ſunt duo media.ſ. aer ⁊ aqua. Ad bti augu. auctoritatẽ dici põt ꝑmo eam eſſe verã cõiter ⁊ naturalr ⁊ quo ad principiũ ſenſationis. Null⁹ em̃ põt incipere ſentire niſi pñs ſit ſenſibile: ⁊ cõiter q̃lꝫ deſinit ſentire abeũtib⁹ ſenſibilib⁹. Nõ tñ intelligi op3 quo ad ꝯtinuationẽ ſenſationis: q̃ raro cõtingit: ⁊ ꝑſertim ſi ponat caſus ꝙ fiat ſuꝑ naturalr. Scđo dici põt dictũ tãti doctoris ⁊ ſcẽ verũ eſſe de viſione intuitiua et de abſtractiua.

¶ Curaui aũt hec duo notãda circa intellectũ.1.2. et 5. R. vſq3 ad locũ hũc differre ne inter regulas ipſas magne fierẽt intercapedines. Nec (vt mihi videor) votũ vel ꝓmiſſum meũ ĩfregi: nã mihi videbãtur nõ parũ cõducere ad regulas ꝑfatas medulit⁹ ĩtelligendas. Quod ſi alicui ꝓlixi⁹ q̃3 equũ fuerat hec ꝯtractaſſe viſus fuero: aut aliq̃ dixiſſe q̃ logici ĩſtituti limites egrediãtur: ea mihi ꝯdẽnatur⁹ ē cũ eo ꝙ arbitrat⁹ fuerim hec lectorib⁹ nõ in vtilia fore nec captu plurimũ difficilia: tũ q2 difficiliora ⁊ magis extranea ab aliis in ſumulis ventilari paſſim videmus.

¶ De reſtrictionibus.

Poſt ãpliationũ materia3 ꝯſiderãdũ ſuꝑ ē de reſtrictiõe. Que ſic diffinit.ſ. Reſtrictio eſt coartio tr̃i a maiore ſuppõne ad minorẽ: hoc ē. Eſt acceptio tr̃i ſupponẽtis pro ſuo ſigto magꝭ coartato rõne alicui⁹ coartãtis dictiõis: magis ĩquã q̃3 ſi ſine tali dictiõe ſumeret. Eſt aũt reſtrictio hec triplex.ſ. tẽpor tm̃: ſuppoſito ꝛ tm̃. Et vlteriuſq3 ſimł. Exẽplũ ꝑmi petr⁹ ẽĩ hac hora.2. hõ alb⁹ eſt.3. hõ alb⁹ ẽ in hac hora. Non deſunt q̃ affirmẽt ad reſtrictionẽ ꝓprie dictã requiri tm̃ ſupponere ⁊ ꝙ coartatio ſit reſpectu differẽtia3 tẽpo3. Sꝫ q2 duo hec ad nomẽ cõſiſtũt et faciliter põt diffinitio vel gloſari vel mutari talr: ꝙ cõue

niat etiā t͛ſo nō ſupponenti vt puta ſi gloſet͛ de ſuppo
nēte t͛ſo in potētia lȝ actu nō ſupponat.

¶ Pōt aūt reſtrictio mlt͛is modis fieri q̄ ex dicēdis
regulis colligi pñt. Quarū ṗma ē. Oīe adiectiuū re
ſtringit ſuū ſubſtātiuū quo ad gen⁹ ⁊ quo ad ſuppoſi-
ta. Et hoc intelligit͛ d͛ ſubſtātiuo ſibi imediate vnito.
Vñ ſi dicā oēs albuȝ eſt hō ly albū nō reſtringit ly hō:
bñ tñ ſi dixiſſeȝ: hō alb⁹ eſt currēs. Intelligit͛ et reg͛la
niſi adiectiuū ſit āpliatiuū: vt hic plato ē currēs p͛te.

¶ .2. Omne min⁹ cōe reſtrigit magis cōe cui poſtpo
nitur vt ciuitas corduba eſt magna: vbi ly ciuitas tā
tum pro corduba ſupponit.

¶ .3. omne ꝓnomē demōſtratiuū reſtringit t͛m cui
adiūgit͛ ad ſtandū pro re demōſtrata: vt iſte hō currit
ſignato ſorte tm̄ pro illo accipitur ly hō.

¶ .4. Ois determinatio reſtringit ſuū determina-
bile ſiue vnica ſit vel non vnica ⁊ ſiue illa ſit nomen
vel ad verbiū ⁊c. Exēplū hois equ⁹ tm̄ ꝑ poſſeſſo ab
hoīe ſupponit ſil͛r hō erit cras ly cras determinate
tēp⁹ futurū qd͛ iportat͛ ꝑ ly erit. Quid aūt ſit acceptio
vnica ⁊ non vnica in ṗmo tractatu dictū eſt vbi date
ſunt diffinitiones ꝑ cāȝ formalē hoc dixerim q2 ly ac
ceptio vnica pōt ſumi tripl͛r. ſ. actiue paſſiue ⁊ forma-
liter. Actiue ē aīa vel itellect⁹. Paſſiue eſt t͛ſs accept⁹.
Formal͛r eſt ipe cōcept⁹ vel q̄dā relatio rōnis q̄ a tho
miſtis ponit͛. Cōiter aūt accipit͛ paſſiue cui⁹ diſtictio
pōt dici eē diffinitio poſita vbi ſupra citatum eſt. Sic
videlȝ acceptio vnica eſt t͛ſs cōplex⁹ cui toti categore
matice intellect⁹ attribuit vnicā ſuppoſitionē diſtin
ctā a ſuppoſitionib⁹ partiuȝ: aliaſq; ꝓprietates ꝑſatā
ꝯñtes ſuppoſitionē vt ſuppleat talis t͛ſus vicē vnius
t͛ſi incōplexi quo ad ꝓpetates ṗdictas. Pōt etiā ac-
ceptio vnica his ṗdictis trib⁹ modis accipi ⁊ oppoſi-
to modo diffiniri.

¶ .5. Rect⁹ ⁊ oblic⁹ in acceptione vnica mutuo ſeſe
reſtrigūt niſi oblic⁹ diſtribuat͛ a ſigno ſpecial͛r cadēte
ſupra ipm formal͛r vl͛ equalēter. Exēplū ṗmi leo hois
eſt alb⁹ ly leo ſupōit ſolū ꝑ leonib⁹ ab hoīe poſſeſſis ⁊
ly hō ſolū ꝑ hoīe poſſidēte leonē. Et hō differt ab aīali
ly aīal nō ſolū ſtat ꝑ aīali a quo hō differt: ſȝ ꝑ oībus.
Simil͛r hic: leo cuiuſlȝ hoīs ē: ly hois ꝑ om̄i hoīe ſtat
In acceptione v͛o nō vnica ſolū determinabile reſtri
gitur vt ex regula precedēti patȝ. Sȝ certe ſi cōis hoim
ſenſus ꝑſpiciat͛ vulgaris forma loq̄ndi nō videt͛ re-
ferre rectū. l. oblicū p͛cedere quo ad hoc vt diuerſimo
de reſtringat͛: verū ſi gratis mere ponat͛: vt ſit differē
tia inter acceptiones ṗdictas: vt in ṗmo tractatu di-
ctū eſt de preceſſione obliq̄ qua rectū p͛cedit. ſ. eam eē
ſignū libere poſitū inter logicos: vt aggregatum nō
vnice ſumat͛. Si inquā ita ſit ꝑ me q̄dē feliciter factuȝ
erit. Opȝ tñ hoc tenere volētes cōcedere q̄ ꝑ ſolā ap-
pellationē ſigni vl͛is t͛ſs ampliat͛. Hoc pȝ ſumpta hac
ꝓpōne equ⁹ hois currit vbi ly hois ſm regulā ſoluȝ
ſtat pro hoīe poſſidēte equū ⁊ tñ ſi addidero ly cuiuſlȝ
dicēs equ⁹ cuiuſlȝ hois ⁊c. ly hois ꝑ q̄lȝ hoīe ſuppo-
nit: vt exceptio regule dicit. Hoc autē cōcedere videt͛
magis volūtariū q̄ rationabile: vñ ſignū ē regulā ex
qua hoc ſeq̄tur nō rōi: ſed volūtati dūtaxat initi.

¶ .6. Ois implicatio addita alicui t͛ſo reſtringit ipȝ
et facit eū ſtare ſm exigētiā talis iplicationis: vt hic
hō q̄ eſt alb⁹ currit: vbi iplicatio poſita facit ly hoīem
ſuppōere dūtaxat ꝑ albis. Vocat͛ aūt iplicatio aggre
gatū ex aliq̄ v͛bo ⁊ relatiuo q̄s vel q̄. Et intelligit͛ re-
gula qñ implicatio facit ſenſum categoricū ⁊ qñ rl͛uȝ
refert reſtricte alias non opȝ: vt ex dictis in relatiuo
rum materia elici poteſt.

¶ Solēt hic cōiter ꝑ analogis poni due regule: qua
rū ṗma ⁊ ſm ſeriē .7. eſt hec. Qñcūq; a parte ſubi po-
nitur aliquod analogū ⁊ a parte ṗdicati aliq̄d analo
gatū tūc analogū ſubi ſtat ſm exigētiā ṗdicati: vt ſi di
cā oīs hō eſt pict⁹. Que regula etiā (vt mea fert opi-
pinio) ſicut ⁊ mediate precedēs plus libertati volun
tatis q̄ lumini intellect⁹ initit͛. Nec quouis pacto illi
fauet dictū q̄ddā quia ab aliq̄b⁹ (ac ſi eis plurimū ſuf-
fragaret͛) ex boetio adducit͛ lib. de trinitate cap. 5. Ibi
eñ oppoſitū aſſerit illi⁹ qd͛ cōiter aſſerit͛. Solet eñ ſic di-
ci. Talia ſunt ſub̄a q̄lia ꝑmittutur a ſuis ṗdicatis. Se-
uerin⁹ aūt boeti⁹ loq̄ns de decē ṗdicamētis ait. Hec.
ſ. ṗdicamēta talia ſunt q̄lia ſub̄a ꝑmiſerint. Et videtur
loq̄ poti⁹ de ſubiectis inheſionis q̄ ṗdicationis. Vex
ſi regula cōcedi debeat ob autoritatē quā vſu ſortita ē
non vl͛r eſt tenēda v͛a. Alioq̄n he oēs ꝓpōnes eſſent
vere: oē ens eſt de⁹: oē ens ē ſpūs: oē ens ē ſub̄a: oīe
ens ē accñs: ꝯñā tenet q2 ly ens tm̄ diſtribuit͛ ꝑ ana-
logato ṗdicati ſm regulā. Qd͛ aūt ſint falſe a t͛ſo liq̄
dū eſt vt itellectu ſatis ſupq; carere dignoſcat͛ q̄ hui⁹
rōnē petierit. Si aūt thomiſte autoritatē q̄rant legāt
d. s. q. de potētia. q. 2. ar. 4. ad. 5. vbi affirmat oia que
ſunt vni⁹ rōnis analogice ſub vnica diſtributiōe clau
di. Poteſt aūt dici regulā h͛re verū in analogis attri
butionis: et in analogis ꝓpōnalitatis q̄ ad ṗmū mo-
dū illi⁹: vñ hēbit verū in ly hō dictū de viuo ⁊ picto et
in ly ſanū dictū de aīali: vrina: ⁊ pulſu ⁊c. et aliis ſīli-
bus. Sȝ ⁊ hoc vt verū fatear cōſciā repugnāte cōcede
rē nil eñ ꝓbabilitatis hāc regulā h͛re mihi ſēper viſū
eſt excepta logicoꝝ volūtate. Immo regula huic ad-
uerſa videt͛ lōge rōnabil͛r quā ponit. d. s. ṗmo ſentē.
d. 4. ar. 2. arḡ. 2. Scd͛a regula ⁊ in ordine octaua eſt.
Oē analogū ꝑ ſe ſumptū ſtat ꝑ famoſiori ſignificato: vt ſi di
cā hō currit ly hō ſtat ꝑ hoīe viuo. Hec regula ponit͛
a. d. s. ṗmo ſentē. d. 9. q. 1. ar. 1. ad. 2. Et ṗo ꝑ hier. lect.
5. Et a doctore ſubtili. q. 16. ſup lib. elēchoꝝ. Quā ve
rā teneo eo q̄ ꝯformis ſit cōi vſui legētiū ⁊ auctoritati
ſapientū oim. Et pōt h͛ri ex multis dictis ph͛i q̄ breui-
tatis amore miſſa facio: videat aūt cui libuerit ṗfatuȝ
d. ſubti. q. ṗdicta. Dr͛ aūt analogū poni. l. ſumi ꝑ ſe qñ
eſt in ꝓpōne abſq; cōſortio alicui⁹ analogati. Vñ non
admitto analogū ſtare ꝑ ſe dupl͛r ꝯtigere poſſe: vt aliq̄
⁊ male aſſeuerāt. Dicūt eñ etiā poſſe dici analogū ſta
re ꝑ ſe qñ ponit͛ in ṗdicato ⁊ analogatū in ſ͛bo. Hoc eñ
falſū ꝓbat͛. Primo ex hoc q̄ ly ꝑ ſe ibi tm̄ ſonat ſicut
ly ſolitarie: vt ex exēplis ph͛i colligi pōt. 2. ex hoc q̄
cōiter dicim⁹: hec vrina eſt ſana. Hoc pratum ridet et
multa id gen⁹ q̄ v͛e ⁊ ꝓprie eſſe ꝓlata cognoſcim⁹.
Nec mihi ſic aliq̄s rñdeat hoc ē verū ſm cōem ⁊ vul-
garē loq̄ndi modū nō aūt ſm logicū rigorē. Non eñ
rigorē logicū: ſȝ vanū exiſtimo illū q̄ nec cōi locutioni
nec alicui ſciētie citra logicā vtilis ſit: q̄ppe cū logica
ars nō ſui ſȝ aliaꝝ ſciētiarū gr͂a inuenta.

¶ .10. autē regula talis eſt. Omnis t͛ſus nō amplia-
tus ad. 5. tēporū differentias nec ſecūdū ſtatū accept⁹
reſtringit͛: ſimul et ampliat͛ reſpectu diuerſoꝝ. Vt ſi
dicā hō fuit currens vbi ly hō ampliatur ſi cōparet͛
huic ſubiecto. ſ. ly homo ibi hō eſt currēs. Reſtrigitur
autē reſpectu ly hō ibi homo poſſibiliter eſt currens.

¶ .12. Ois t͛ſs ſequēs copulā verbalē ſtat ſm exigen
tiā copule ſm differentiaȝ vel differentias quam vel
quas verbū importat ⁊ ſm determinatiōeȝ ſiue ius

copule ſi eam habeat: vt hic homo fuit legēs ly legēs tm̄ ſtat pro legente preterito. Hic autē homo eſt ⁊ fuit aīal ly al' ſtat pro eo qḋ eſt ⁊ fuit aīal. Et in hac homo in. b. inſtanti fuit albus ly albus ſtat pro albo qḋ fuit in illo ſignato īnſtanti.

¶ Aliqui etiam extēdunt hanc regulā quo ad id qḋ dicitur de determinatione vſq; ad ſubiectū dicentes determinationē etiā reſtringere ſubm. ſed hoc ⁊ ſi ex rigore nō crediderim verū pōt tamē admitti diſputatiōis grā: ⁊ tūc lȝ nō ponatur niſi vnica determinatio virtualr̄ tn̄ ponunt̄ plures eo ꝙ ſuppleat illa vicē pluriū. Unde ſi dicā homo in. b. inſtanti erit albus ly hō de ſe ſtat pro hoīe qui eſt vel erit abſolute. Poteſt tn̄ (ſi ponatur) admitti illud ſtare pro hoīe qui eſt vel erit in in iſtanti ſigto per ly. b. Habebitq; tūc determīatio talis ſibi vicē acceptiōis vnice reſpectu ⁊ ſibi reſpectu pdicati non vnice. Cetera aūt ad hanc materiā ꝑtinētia videri poterunt in. 2. parte.

¶ De pōne propoſitionū ineſſe.

Onſuetuȝ eſt apud ꝯpluimos doctores poſt ampliationū ⁊ reſtrictionū tractatꝰ aliquid ānotare circa modū quo ꝓpōnes de preterito et de futuro ineſſe poni valeant. Ideoq; breuiter hanc materiā ꝑcurrere dignum duxi.

¶ Poſitio aūt ꝓpōnis in eē nil aliud eſt q̄ȝ reductio vel mutatio ꝓponis alicḋ enūciātis ſub rōne p̄teritionis: futuritionis: neceſſitatis ⁊c. in aliā enūciātē illud idē ſub rōne p̄ntialitatis: vt hec adā fuit: ponitur in eſſe: ſi mutetur in iſtā adā eſt. Ex qua diffinitione elicitur regula generalis que eſt clauis ⁊ cardo totiꝰ materie huius. Et eſt talis.

¶ Ad ponēdam ꝓpōnē īneē opȝ primo aſpicere pro quo vel ꝓ quibꝰ extrema talis ꝓpōnis ſumāt̄ ⁊ ꝓ q̄ vel ꝓ quibꝰ p̄dicatū denotet̄ ſubo cōuenire mediāte copula de preterito vl' de futuro. Et tunc qui vult eā ponere ineſſe mutet copulā de p̄terito vel de futuro ī copulam de preſenti taliter ꝙ extrema accipiātur ꝓ eiſdē rebus ⁊ pro eiſdē denotetur p̄dicatū ſubiecto cōuenire. Et ſi copula fuerit modificata taliter aufferat modificationē vt ſeruētur p̄dicta. Itaq; volo dicere vt nulla ſit differētia inter ponēdā ineſſe ⁊ illā ꝑ quaȝ ponitur niſi penes hoc ꝙ vna dicat de p̄terito vel de futuro qḋ alia dicit de preſenti vel in p̄nti redacto tēpore p̄terito vl' futuro ad p̄ns ꝑ imaginationem. Ita imaginemur nos eē in tēpore p̄nti qḋ realr̄ eſt futurū. Et ꝙ tēpꝰ qḋ realr̄ eſt p̄ns ſit p̄teritū. Et rō eſt quia ſi imaginamur tēpus futuruȝ eſſe p̄ns ex ꝯnti tenemur imagiari tēpꝰ p̄ns eē p̄teritū. e diuerſo aūt opȝ nos hr̄i in p̄terito. ſ. vt imaginemur tēpꝰ preteritū eſſe p̄ns et qḋ nūc eſt p̄ns eſſe futurum. Exēpla iſtoꝝ patēt in his ꝓpōnibꝰ petrus eſt doctior q̄ȝ fuit: petrus erit doctior q̄ȝ eſt. Quaꝝ prima ponit̄ ſic ineē: petrus eſt doctior q̄ȝ erit. 2. ſic petrꝰ eſt doctior q̄ȝ fuit: ꝓportionabiliter de aliīs dicatur.

¶ Regule aūt ſpeciales ſunt quattuor. Quaꝝ p̄ma ē Ois ꝓpoſitio de p̄terito xᷓa habuit vnā de p̄nti verā vel potuit habere. Conſimilr̄ ois ꝓpoſitio de futuro vera habebit vnā de p̄nti verā vel habere poterit. vt iſta: plato currit: poſito ꝙ ſit xᷓa: habebit iſtā veram plato currit ſi formetur: ſin aūt poterit habere q2 poterit formari. Regl'a hec itelligit̄ extra reflexiuas. Aū iſta eſt xᷓa nulla ꝓpoſitio fuit: caſu poſito: nullā fuiſſe ꝓpōnē ⁊ tn̄ nullā habuit nec potuit hr̄e de p̄nti veraȝ quia iſta ꝓpoſitio: nulla ꝓpoſitio eſt nō poteſt eſſe vera: vt cōiter dicitur in reflexiuis.

¶ Scḋa ois ꝓpō de poſſibili pōt hr̄e vnā de p̄nti poſſibilē. Et ois de ꝯtingēter vnā ꝯtingētē. ⁊ ois de impoſſibili vnā de impl'i. Et ois de neceſſario vnā neceſſariā. Exēpla hoꝝ: hec ē xᷓa hō poſſibilr̄ currit: q2 hec eſt poſibilis hō currit. Nec reqrit̄ eā eſſe verā ſȝ tm̄ ꝙ ſit poſſibilis. 2. hō cōtingēter currit q̄ vera ē q2 hec ē cōtingēs: hō currit q̄ eſt ſua ḋ ineē. 3. iſta eſt etiā vera hō neceſſario eſt al' : q2 hec eſt neceſſaria hō eſt aīal.

¶ Eſt tn̄ aduertēdū circa has ⁊ ſeqntes regl'as ꝙ qn̄ ꝓpō q̄ dȝ poni ineē hȝ t'm connotatiuū p̄ſertiȝ ſi ſit a parte ſubiecti tūc talis t'mus dȝ remoueri ⁊ poni ꝓnomē demōſtratiuū vel alicḋ aliud acceptū ꝓ illo ꝓ q̄ ſtat t'mus q̄ eſt in ſubo loco illiꝰ ſubiecti: vt ſi dicā albū erit nigrū q̄ xᷓa eſt caſu q̄ ſortes mō ſit albꝰ ⁊ cras ſit futurꝰ niger. Nōeū dȝ ſic poni ineē albū eſt nigrū: ſȝ ſic hoc ē nigrū ſorte ſignato. Et ſic dicat̄ ḋ iſta ſor. poſſibilr̄ eſt entia ſeparata q̄ ſm̄ noīa liuȝ opinionē dȝ ſic poni. ſ. a. eſt ētia ſeparata: vt tm̄ valeat ly. a. ſicut hoc aggregatū. ſ. entia q̄ poſſibilr̄ ſunt ſortes. Nā ſm̄ eos ly ſortes ⁊ q̄cūq; aliꝰ t'mus ſigns rē diuiſibilē dr̄ t'mus cōnotatiuꝰ eo ꝙ ſupponat pro ꝑtibꝰ ⁊ cōnotet eas eē vnitas: verū ſi ſit t'mus abſolutꝰ q̄lis eſt ly ſor. apḋ nos vel ly gabriel apḋ eos pōt manere tūc ī ꝓpria forma.

¶ Tertia ois ꝓpō ī q̄ ponit̄ t'mus diſtributꝰ a ſigno qḋ nō efficit̄ ꝑs extremi vel in q̄ ponit̄ copulatū diuiſiue ſumptū vl' aduerbiū numerale debet poni ineſſe per plures ſingulares in cōiūctim ſumptas. Exēpla hoꝝ: ois hō poſſibilr̄ ē curres: ponit̄ ſic iſte hō eſt currēs: iſte hō ē currēs et. 2. petrꝰ ⁊ plato plr̄ currit ponit̄ ſic plato currit: petrus currit. Et hec ter dixi miſſam ponit̄ ſic iſta vice dixi miſſaȝ: iſta vice dixi miſſam.

¶ Qn̄ xᷓo ponit̄ copulatū cōplexiue ſumptū vel t'mus pluralis nūeri dȝ poni ꝑ oīa ſuppoſita ſimul ſumpta. vt hec petrꝰ ⁊ paulꝰ fuerūt ſanti: ponit̄ ſic petrꝰ ⁊ paulus ſunt ſancti. Et hec oēs ſtudētes erūt. 2. ſic oēs ſtudētes ſūt. 2. ¶ 4. ois ꝓpō in q̄ ponit̄ aliq̄ d'terīatio vel cōnotatio repugnās copule de p̄nti ⁊ nō de p̄terito vel de futuro rōne cuius repugnātie de ineſſe erit falſa: reliq̄ nō de ineſſe exn̄te xᷓa: eo ꝙ talis cōnotatio vel determīatio ei nō repugnet dȝ poni ineē ꝑ vnā ī qua talis repugnātia tollat̄. vn̄ hec ꝓpō ſortes ſine albedine pōt eſſe albꝰ dȝ ſic poni ineē: ſortes eſt albus ſi ſumat̄ in ſenſu diuiſo: ſi xᷓo in ſenſu ꝯpoſito ſumeret̄ ita ꝙ ſenſus eēt ſortē poſſe fieri albū abſq; albedine: illa vt iacet ponēda ē ineē. q2 illa determīatio ſic ſumpta repugnat ol copl'e ſȝ ſenſꝰ hic nō ē illi ꝓpꝰ. Cetera oīa videri poterūt ī. 2. p'te ⁊ in p̄mo li. lectione modalibꝰ.

¶ Circa hos aūt tractatꝰ. 4. ſ. reſiduoꝝ aſcēſꝰ ⁊ deſcēſus: āpliationū ⁊ reſtrictionū nil pecl'iare ſcoti. a noīalibꝰ ſupēānotādū p̄ter ea q̄ ī aliīs tractatibꝰ poſita ſūt.

¶ De appellationibus.

Ppellationū materiā cū difficillimā tū vtiliſſimā reſeraturꝰ: tria a benignis lectoribꝰ poſtulare mihi expedire videor. Primū ē vt mihi idulgeāt ſi opꝰculū hoc latiꝰ vl' plꝰ eq̄ ꝓtrahi eis viſum fuerit. 2. eſt vt boni ꝯſultāt (vt faſē) ſi aliq̄t theologicas difficultates hic enucleare viſꝰ fuero. 1. rō eſt

ipſius materie arduitas pene inacceſſibilis. 2. vero
cauſa perq̃ꝫ liquida eſt: eo enim fiet ꝙ theologie ſcien
tie dialectica ars preceteris ſubſeruiat. Tertiuꝫ eſt vt
in ꝓpoſitionū veritate vel falſitate appellationis ra=
tione diiudicanda: cõmunẽ ſequãtur hoium ſenſum:
preſertim ſapiẽtuꝫ. ⁊ maxime ſanctoꝝ. Non enim cre
diderim ſic nos alicui regule cuiuſuis logici ob no=
noꝝios fore: vt licitũ ſit a cõi hoim ſenſu aberrare: vt
illa vera ſit. Immo ſi videbatur aliqñ regulã tali cõi
ſenſui repugnare credẽdum eſt vel regulã eſſe falſaꝫ
vel nõ vniuerſaliter verã. Quis enim oino hominũ
tãto ingenij lumine naturaliter ꝑditus eſt vt vnico
preciſe intuitu tan varios cõcipiẽdi modos tãq̃ꝫ mul
tiformes loquẽdi vſus penit⁹ poſſit callere: vnicaq̃ꝫ
duntaxat regula (quãtũcũq̃ꝫ exceptionib⁹ vl' limitatio
nib⁹ expolita ſit) ꝯſtringere. Hec dixiſſe volui: quia
non clam me eſt doctores aliq̃t plures ꝓpõſitiones
veras aſſeruiſſe appellationis cauſa: que a doctorib⁹
tãto ſantiorib⁹ quãto doctiorib⁹ fundit⁹ dãpnãde iudi
carẽtur. Nec digni ſunt qui inter doctores audiãtur
qui dicũt poſſe cõtingere: vt ꝓpoſitio aliqua vera ſit
ſ̓m logica decreta: que impoſſibilis ſit ſ̓m fidei vel
theologoꝛuꝫ canones. Ac ſi veritates due e diametro
interſeſe pugnare poſſent. Cũ igitur habitus tã theo
logus quã logicus veridici ſint: omneq̃ꝫ verũ cuiꝫ vero
cõſonet: eo fit vt omnis propoſitio a veris logicis ſit
dãpnãda que a ſolidiſſimis theologis reprobatur.
¶ His tandẽ premiſſis: ad materiã ꝓpoſitã accedẽ=
duꝫ eſt. Appellatio igitur logice ſumpta eſt acceptio
t̃ri pro ſuo ſignificato ꝓut denotat ipſum alicui vel
ipſi aliquid cõpetere vel non competere vel ꝓut eſt
ſignificati alterius t̃ri modificatiuũ. Et ſumitur ſig=
t̃ũ in ꝑſenti large. ſ. pro mãli: formali vꝫtuali. duo ꝑma
ex t̃ris liquẽt. 3. vero dicitur ꝓpter ly neceſſariũ quod
includit poſſibilitatẽ in ſuo ſignificato: nihil enim ẽ
neceſſariũ qđ nõ ſit poſſibile. Similiter ſumit̃ ꝓ ſigni=
ficatione: nã ſincategoꝛemata aliq̃t appellãt: que t̃ñ
non ꝓprie dicũtur habere ſig̃ra ſed ꝯſig̃tiones. Dicit̃
cõpetere: propter hac hõ eſt videns. Dicitur vel non
cõpetere: ꝓpter iſtam: homo eſt cecus: in qua deno=
tatur viſum nõ ineſſe homini. Nã ly cecus importat
viſuꝫ abnegatiue. Nectamen ex hoc ſeq̃tur eſſe ſino=
nimã huic: homo nõ eſt vidẽs: non enim ſig̃nt eodeꝫ
modo. Simile erit de iſta: hõ eſt non equ⁹. Dicitur vl'
modificatiuũ: ꝓpter determinationes copularũ vel
extremoꝝ: vt ſi dicas deus neceſſario eſt ſciens futu=
ra. Et nota ꝙ nõ eſt idem modificare ⁊ ſignificare ali=
qualr̃. nã ly oĩs ⁊ alia hmõi ſigna nõ appellãt lꝫ aliq̃
liter ſignificẽt: ſed opꝫ t̃rum apellantẽ ſignificare ali
quid aliqualr̃ vel aliqđ illoꝛũ conſignificare. Hoc dꝫ:
quia ly fuit hic: hõ fuit ens: appellat (vt multi tenẽt)
non tamen ſignificat ſed cõſignificat aliquid. Et di=
uiditur in formalẽ ⁊ rationis. Que diuiſio non da=
tur ꝑ oppoſitas res imo nec ꝑ oĩno diuerſas rõnes.
Ois eñ appellatio rõnis ẽ formalis lꝫ nõ ecõtra quẽ
admodũ accidit in diuiſione quantitatis: quãdo ſ̓m
noiales diuidit̃ in cõtinuã ⁊ diſcretã: ſ̓m quos omnis
quãtitas cõtinua eſt diſcreta lꝫ nõ ecõtra. Ut autem
diuiſio hec det̃ min⁹ cõfuſe: diuidi poteſt appellatio
in appellationẽ realẽ ⁊ rõnis. Appellatio rõnis eſt il=
la que fit mediante t̃ro appellãte propꝛiũ cõceptũ rei
a ſe ſignificate. Appellatio vero realis eſt q̃ fit mediã
te t̃ro talẽ conceptũ minime appellãte. Exẽplũ ꝑmi: co
gnoſco hoiem. 2. percuſſi hominẽ. Notãdum autem
priuſq̃ꝫ ſi tuẽtur regule: ꝓpoſitionem categoꝛicam ex
trib⁹ cõſtare (vt in ꝑmo tractatu viſum eſt). ſ. ex ſubõ
predicato ⁊ copula: que tria poſſunt eſſe incõplexa et
cõplexa. Exẽplum ꝑmi. Hõ eſt aĩal. 2. homo muſicus
poſſibiliter eſt aĩal albũ. Regule aũt hac ſerie oꝛdina=
bũtur: primo nãq̃ꝫ regula generalis extremis tã ſim=
plicibus q̃ꝫ cõpoſitis ſubſeruiẽs ſituabitur. 2. de ap=
pellatione extremoꝝ cõplexoꝝ regl'e aliquot elucida=
bunt̃. 3. de copulis incõplexis. 4. de cõplexis ſ̓m ꝙ ad
appellationũ tractatũ atinet determinabit̃.
¶ Prima regula talis ẽ. Ois t̃rs in ſubõ poſitus te
netur materialr̃ in predicato vero poſit⁹ tenetur foꝛ
maliter. Hec regula ponit̃ a doctoꝛe. s. 3. ꝑte. q. 16. ar.
7. ad. 4. et. 1. parte. q. 13. ar. 10. ad. 2. et. q. 17. ar. 1. ad. 3.
et. 3. d. 5. in expoſitione litt'ere ⁊. d. 6. q. 1. ar. 3. ad. 3. et
q. 2. ar. 1. ad. 7. Cuius ſenſus ex eodẽ. s. tho. põt habe
ri duplex. Prim⁹ eſt iſte: t̃rus in ſubõ poſit⁹ tenetur
materialr̃. i. pro ſuppoſito: in predicato foꝛmalr̃. i.
pro natura. Et iſtũ ſenſuꝫ habes. 3. ꝑte. q. ſupra. Pre
dicta vero verba nõ ſunt itelligẽda quo ad ſuppoſi=
tionẽ: falſum enim eſt dicere predicatũ ſtare pro natu
ra quo ad ſuppoſitionẽ: ꝓut elici poteſt ex doctoꝛe. s.
1. parte. q. 59. ar. 4. ad. 5. vbi dicit t̃ros ſig̃tes creatu
ras nõ ſupponere pro natura niſi ratione alicuius ad
iuncti: ſed ſemꝑ teneri pro ſuppoſitis. Idem colligi
poteſt ex. 3. ꝑte. q. 16. ar. ꝑmo. Etiã poteſt itelligi ꝓut
dicit dñs durãdus in. 3. d. 10. q. 1. in cap. ita ꝙ dicatur
ſubm materialiter teneri: eo ꝙ t̃rus poſitus in ſubõ
magis accipitur ſ̓m id qđ eſt aliq̃d in ſe quã ſ̓m id qđ
eſt habens aliquã naturã. Ut ſi dicatur: albuꝫ currit:
albũ magis ſtat ibi pro eo quod ẽ aliq̃d ſubſiſtẽs in ſe
q̃ ſ̓m ꝙ eſt naturã talẽ habẽs. ſ. albedinem. Quãuis
enim ꝓpoſitio non poſſit verificari niſi albedo inſit
currẽti. tamẽ albedo non eſt ratio quare curſus ſoꝛti
vl' alicui ſuppoſito ꝯueniat. Cũ ⁊ nõ albũ põt currere.
Sed t̃rus in ꝑdicato poſitus nõ cõuenit ſubõ niſi ꝓut
predicatum habet talẽ vel talẽ naturã: ⁊ idẽ dicendũ
eſt quãdo eſt implicatio: hec ille: idẽ aſſerit. d. q. 1. Sed
intellectio hec duraudi nõ placet doctoꝛi fructuoſo. ſ.
capolo in. 3. d. 12. vbi ipſe ponit aliam vboꝝ ſupra di=
toꝛũ intellectionẽ: ⁊ eſt hec. Subm ideo dicitur teneri
materialiter: quia ſupponit non ꝓ foꝛma ſig̃ta per no
men: ſed pro illo qđ eſt quaſi materiale. ſ. pro ſuppo=
ſito. Ut cũ dico album: ly albũ non ſupponit pro albe
dine ſꝫ pro ſubiecto ipſius albedinis: nõ quidẽ: vt eſt
ſuppm̃ talis foꝛme importate ꝑ nomẽ: ſꝫ vt eſt aliq̃d
in ſe quod põt ſupponi huic vel illi foꝛme ſubſtantiali
vel accidẽtali indifferẽter: lꝫ: nõ repugnet ſibi atribui
aliquid rõne foꝛme quam nomẽ importat: ſed hoc
accidit ſibi vt eſt ſubm. Ideo dicitur ꝙ ſubm nõ ap=
pellat foꝛmã ſꝫ ꝑdicatũ: hec ille. Simmiliter exponi=
tur prefata regula ab herueo in. 3. d. 7. q. 1. ⁊ in idẽ re=
dit cum gloſa dñi durandi. Ad mẽtem aũt alioꝛũ theo
logoꝛũ exponi põt ſic. Termin⁹ in ſubõ. tenetur mate
rialiter. i. denotat id pro quo ſupponit ſubm ſubici
predicato: non ratione foꝛme ſignificate per tale ſub=
iectũ. Predicatũ vero foꝛmalr̃. i. denotatur predica=
tum cõuenire rei ſig̃te per ſubiectuꝫ ꝓut predicatum
habet talẽ foꝛmã: vt ſi dicam. Album eſt currens: de
notatur enim rem habẽtem albedinẽ ſubici ꝑdicato:
non eo ꝙ habeat albedinẽ: quãuis habere albedinẽ
ſit cõditio vel cauſa ſine qua nõ ꝓpoſitio non eſſet ve=
ra: in ly vero currens denotatur rem habẽtẽ curſum
vt ſic. i. ꝓut curſum habet cõuenire rei albe: quod eſt

materiale ꝓꝗ ſupponit. Vñ ē cauſa ꝑ quā p̄dicatū cōuenit ſubo. Hoc aūt credo velle dixiſſe thomi. plures eſſe ſm mentē doctoꝛis angelici: ⁊ hoc pōt defendi ⁊ tñ mihi videt̄ ſane intelligēdū hoc qđ dr̄ ꝙ formale p̄dicati ſit rō vel cā ꝙ ipm ⁊c. Nō eñ dꝫ intelligi ꝙ ſit cauſa vel rō realr̄: ſꝫ ꝙ ex mō ꝓferēdi denotat̄ p̄dicatū formalr̄ ſumptū eē rōnē vel cauſā: vt ipm inſit ſbo.

¶ Hec regl'a ſic intellecta (ſm ꝙ colligi pōt ex reuerēdiſſimo archiepō i. 3. d. 11. nābili. 2.) ſuſtinet exceptiones vel inſtātias aliquot

¶ Prima ē qñ vbū ꝓpōnis ſigt aliquem actū vel actionē ad p̄dicatū terminatā: maxime qñ eſt actio trāſiēs. Ideo hec ē falſa fili⁹ dei aſſumpſit hoīē: niſi ſumat̄ loco hui⁹ aſſumpſit humanitatē: ꝓut ſumēda eſt in cātico vbi dr̄. Tu ad liberādū ſuceptur⁹ hoiem ⁊c. Hec exceptio habet̄ ex. d. s 3. d. 2. q. 2. ar. 5. ad. 5.

¶ .2. eſt qñ p̄dicatio nō eſt formalis ſed idētica. Dr̄ aūt formal' p̄dicatio: qñ denotat̄ p̄dicatū dnoīare ſbm ꝑ informationē: vt hō ē alb⁹. Idētica vo qñ dnotat̄ p̄dicatū eē idē realr̄ cū ſbo: reſpectu cui⁹ nō ſe hʒ vt forma: ⁊ ſic iſta ē va. Eſſentia diuia ē pr̄. Ponit aūt hāc exceptionē. d. s. in 3. d. 5. in lr̄e expoſitione.

¶ .3. eſt qñ p̄dicatū determinat̄ ꝑ aliqđ adiūctū vt ſbm quoddā ⁊ nō vt p̄dicatū. Dr̄ aūt p̄dicatū determinari ad modū ſubi: qñ nō determinat̄ reſpectiue ad ſubm: ſꝫ abſolute ⁊ ſm ſe. Hanc exceptionē tetigit. d. s. 3. d. 11. ar. 2. ad tertiū loqns de hac ꝓpōnē: xp̄s ē hō creat⁹ Et dicit locutionē poſſe eſſe duplicē: eo ꝙ hoc ꝑticipiū creat⁹ pōt dterminare p̄dicatū in ꝯparatione ad ſbm. Et ſic pōt eē va ſicut ⁊ iſta: xp̄s eſt fact⁹ hō. Si aūt determinēt abſolute p̄dicatū tūc ē falſa: qꝛ in hoīe nō intelligit̄ nā tm̄ ſꝫ ēt ſupp̄ꝫ eternū: cui nō ꝯuēit eſſe creatū. Qđ eñ determinat p̄dicatū in ordine ad ſbm determīat illđ inqꝫtū p̄dicatū. Vñ opꝫ ꝙ reſpiciat illud formalr̄: qꝛ trī i p̄dicato ponitur formalr̄. Determiatio aūt q̄ determinat abſolute dterminat illud ſicut ſbm qđā. Unde magis reſpicit ſupp̄m ꝙꝫ formā.

¶ .4. eſt qñ tr̄s poſit⁹ i p̄redicato cogit̄ ſtare ꝓ ſuppoſito vel rōne ſui vel rōne alicui⁹ adiūcti: vt ſi dicā hō eſt ſortes: de⁹ eſt iſte hō ſignato dño nr̄o. Et hec exceptio colligi pōt ex. d. s. in. 3. d. 10. q. 1. ar. 1. ⁊. 2.

¶ .5. ponit̄ ab aliis. Et ē qñ tr̄s ſupponit ſimplr̄: vt hō eſt ſpēs: quā tñ alii nō admittūt: dicētes appellare formalr̄ nil aliud ſigāre niſi eē p̄mā rōnē conuenietie predicati cū ſubo. Nō aūt p̄ma quare ly homo ſtet pro natura nō ē ipmet tr̄s: ſꝫ ly ſpēs: iō nō apellat ſm eos materialr̄. Sed pōt nihilominꝰ ſm gloſam datā ſupiꝰ oppoſitū defendi: eo ꝙ nō ſtet ſubm ꝓ ſuppoſito vel induiduo niſi pro natura in cōcreto.

¶ .9. etiā ſuꝑ addi pōt. ſ. qñ tr̄s eſt abſtract⁹ ⁊ preſertim vltimata abſtractione: vt ſi dicā. Humanitas eſt ſuba. Albedinitas eſt accñs: vñ ly albedo eſt abſtract⁹ reſpectu hui⁹ trī albū: ⁊ ly albedinitas reſpectu hui⁹ trī albedo. Hoc dixerim: qꝛ pōt ſubſtineri ſubm appellare mālr̄ vt hic: albedo ē color: eo ꝙ albedo hec poſſet dici indiuiduū: vbi ſaluat̄ albedinitas. Et ſi oppm aliqs vellet deffendere poſſet: tenēdo ꝙ nō ſufficit ſbm teneri ꝓ indiuiduo: ſꝫ ꝙ opꝫ ipm teneri ꝓ ſuppoſito. Sed hoc nō videt̄ ita rationabile ſicut primū.

¶ .7. elici pōt a dño durſido. 3. d. 10. q. 1. et eſt qñ p̄dicat̄ nō pōt cōuenire ſubiecto niſi ꝓut ſtat ſub formali. Ut albū diſgregat viſum: hō eſt riſibilis ⁊c.

¶ Ex his infert̄. Alia regula ſpēalis ⁊. 2. in ordīe. Et ē hec. oīs tr̄s ſeqns dictionē reduplicatiuā: qñ reſumit̄ in vi p̄dicati tenet̄ formalr̄: qñ vo in vi ſbi mlr̄. vt. d. s dicit i. d. 16. ar. 10. i. c. Et regl'a hec tot exceptiōes patit̄ qt ⁊ p̄cedēs. Si vo q̄rat̄ qñ reſumptio ē ꝓpoꝛ. Rñdet anglic⁹. d. ibidē. ꝙ qñ tr̄s reduplicat̄ in vi p̄dicati. Idē eñ ē: xp̄s ſm ꝙ hō dicere ⁊ dicere xp̄s ſm ꝙ eſt hō. Vñ hec: xp̄s ſm ꝙ hō ē creatura ē magis ꝯcedēda ꝙꝫ negāda.. Iſta aūt: xp̄s ſm ꝙ iſte hō eſt creatura: magis negāda ꝙꝫ cōcedēda. Poteris ſilr̄ videre ꝓ oībus dictis doctiſſimū cardinalē in. 3. locis ſupradictis.

¶ Aliq aūt doctores rōne hui⁹ regule cōceſſerūt hāc ꝓpōnē. ſ. pctm̄ ē adeo: iſta negata: adeo ē pctm̄: arbitrātes forſan ly pctm̄ eē triū ꝯnotatiuū: ſicut ly cecus vel albū: et ꝓinde ly pctm̄ ſigre actū aliquē: ⁊ ꝯnotare ipm rectitudine carere. Et qꝛ verū ē dicere actū illū entitatiue eē adeo lꝫ nō dffect⁹ inibi cōnotat⁹ q̄ dicūt eē formale in pctō ⁊ ē carētia bonitatis dbite ineſſe: ideo iſtā cōceſſerūt. ſ. pctm̄ eſt adeo. Alia negata: vt dictū eſt. Sed in via. s. d. Ambe ſunt falſe nō eñ ly pctm̄ eſt tr̄s cōnotatiu⁹: ſꝫ abſolut⁹ formalr̄ ſigns actū de ordinatū: ſiue iportet̄ act⁹ in recto ⁊ deordinatio in obliq vl' eꝯ. Hoc eñ nō ipedit qn vtrūqꝫ formalr̄ ſignificet̄: ſicut dici pōt: ly hō ſigre al' hñs rōnē. Quoꝝ qlibꝫ ſignatur formalr̄ ꝑ ly hō: ꝙ aūt ambe ſint falſe expſſe hēs in. d. s. 2. ſentētiaꝝ ad hanibaldū epm. d. 36. q. 1. ar. 4. in c. ibi. eñ dicit ſic: in pctō eſt duo ꝯſiderare. ſ. naturam actionis ⁊ defformitatē act⁹. Et qbuſdā iterpoſitis cōcludit. Et qꝛ pctm̄ vtrūqꝫ dicit (ſubintellige formalr̄) ideo nō dꝫ ſimplr̄ cōcedi ꝙ pctm̄ ſit adeo. Vn aūt qdlꝫ pctm̄ dicat iſta duo. ſ. actū ⁊ deordinationē nō ē p̄ntis iſtituti diffinir̄. Vide ſi placet capre: in. 2. d. 35. q. vnica: vbi citat plurima loca. d. s. vide ſilr̄ ipum in. 2. ad hanibaldū. d. 36. q. 1. ar. 3. Infert̄ etiā ex dictis alia ſpecialis regula ꝓ trīs cōnotatiuis vel adiectiuis: ⁊ erit 3. in ordine q̄ talis eſt.

¶ Oīe adiectiuū nomē vl' cōnotatiuū exñs in p̄dicato ꝑ ſe. i. abſqꝫ aliq ſubſtātiuo vel adictiuo in eodē extremo poſito. Appellat ſuū formale: ꝯuenire ſbo rōne ſigti materialis. Ut monach⁹ eſt alb⁹. Cuius formale nō eſt habitus ſꝫ ꝓfeſſio. Haud eñ me p̄terit habitū potius eſſe inditiū monachatus ꝙꝫ monachatū.

¶ Aliq ēt aliā eliciūt: ⁊ eſt. Oīe cōnotatiuū vel adiectiuū poſitū in ſubo abſqꝫ ſubſtātiuo aliq vl' abſoluto appellat ſuū formale cōuenire māli eiuſdē trī. Ut ſi dicā albū currit: ly albū appellat albedinē ieē rei ꝓ qua talis trīs ſupponit. Sꝫ alii dicūt ibi nō ꝓprie eſſe appellationē. Nā ſemꝑ appellatio debet ſumi reſpectiue ad aliū trm̄. Sed cōem loquādi modū ſequamur.

¶ .2. ſenſ⁹ q̄ a. d. āgelico colligi pōt ē iſte. Tr̄s poſit⁹ a pte ſbi tenet̄ mlr̄. i. ſigtū trī poſiti i ſbo: hʒ ſe vt mr̄ia reſpectiue ad p̄dicatū: ⁊ p̄dicatū formalr̄. i. ſigtū trī in p̄dicato hʒ ſe vt forma reſpectu ſubi. Qui ſenſ⁹ pōt haberi ex p̄mo ꝑhiere. lcōe. 8. ⁊. ex. 1. pte. q. 13. ar. vltio. Vñ appellare mlr̄ nil aliud erit ꝙꝫ denotare ſigtū alicuius trī hr̄e modū materie reſpectiue ad ſigtū alterius trī. Et appellare formalr̄ nil aliud ē ꝙꝫ denotare ſigtū trī vni⁹ hr̄e modū forme reſpectiue ad ſigtū alterius. Et intelligitur ſigatū trī hr̄e modū materie vel ſm rē vel ſm rōnē vel ſm enūciādi modū. Exēplū p̄mi: vt hō eſt alb⁹. 2. de⁹ ē ſapiēs. 3. Humanitas ē humanitas. Ubi lꝫ ſubm ⁊ p̄dicatū abſolute ſint idē ſm rē ⁊ rōnē: nō tñ ſi cōſiderent̄ ſm ꝙ vni attribuit̄ rō ſubi ⁊ alteri rō p̄dicati: differūt rōne. Et ne uideat gratis loq adduco verba. d. s. poſita in. 1. pte. q. qua ſupra. Digna eñ ſūt tāto doctore ⁊ q̄ recitet̄: ait eñ. In qlꝫ ꝓpōne affirmatiua

vera opꝫ ꝙ ꝑdicatū ⁊ ſubm̄ ſignificēt idē ſm rē aliq̄ mō
⁊ diuerſum ſm rōnē. Et hoc ꝑꝫ tā in ꝓpōnibꝯ q̄ ſunt
de accn̄tali ꝑdicato: ꝙ in illis q̄ ſunt de ꝑdicato ſubſtā
tiali. Manifeſtū eſt em̄ ꝙ hō ⁊ albꝯ ſunt idē ſubo: ⁊ dif
ferūt rōne. Alia em̄ eſt rō hoīs: ⁊ alia rō albi: ⁊ ſilr cū
dico: hō eſt aīal. Illud em̄ idē qḋ ē hō vere eſt aīal. In eodē
em̄ ſuppoſito eſt ⁊ nā ſenſibilis a q̄ dr̄ aīal: ⁊ rōnalis a q̄
dr̄ hō. Vn̄ in ꝓpōnibꝯ in qbꝯ idē ꝑdicat̄ de ſe ipſo: hoc
aliq̄ mō inuenit̄: in quātū intellectꝯ id qḋ ponit ex par
te ſubiecti trahit ad partē ſuppoſiti: qḋ vero ponit ex
ꝑte ꝑdicati trahit ad naturā forme i ſuppoſito exn̄tis:
ſm qḋ dr̄: ꝙ ꝑdicata tenēt̄ formalr̄: ſuba v̓o materialr̄.
Huic ḡ diuerſitati q̄ ē ſm rōnē: rn̄det pluralitas ꝑdi
cati ⁊ ſubiecti. Idētitatē v̓o rei ſigt̄ intellectꝯ ꝑ ipſam
cōpoſitionē. Ex qbꝯ v̓bis lucidꝯ reſtat ſenſus ꝑdictꝯ.
Hr̄ em̄ ex dictis: oē ſigtū ſubiecti ꝑ intellectū trahi ad
partē ſuppoſiti ⁊ oīe ſigtū ꝑdicati trahi ad naturam
forme. Cū ḡ oē ſuppm̄ habeat modū materie reſpectu
forme: īfert̄ abſqꝫ dubio oē tale teneri materialr̄ ⁊ ꝑdi
catū formlr̄. Habet̄ vltra ex dictis: nihil adeo eſſe idē
ſibi ipſi re ⁊ rōne: ſi abſolute cōſiderer̄: quin intellectus
poſſit in eo fundare diuerſas rōnes: qḋ accidit ꝓpter
diuerſum modū cōcipiēdi. Vna em̄ numero res: q̄ntū
cūqꝫ ſit vna: pōt multiplr̄ intelligi: imo q̄nto magis
vna eſt tāto magis multiplr̄ intelligi pōt: vt in deo
glorioſo videre eſt. Et ſub iſto ſenſu reg̃la ꝑdicta nul
lā oīno patit̄ exceptionē. Eſt tn̄ ſciēdū ꝙ q̄ dr̄ ſubm̄ te
neri materialr̄ ⁊ ꝑdicatū formalr̄: ly ſbm̄ ⁊ ꝑdicatū de
bēt intelligi de totalibꝯ. Vn̄ ſi dicā: hō eſt vidēs leonē:
ly leonē nō ſe habet vt forma reſpectu hoīs: ſꝫ bn̄ totū
hoc: vidēs leonē. Habet igit̄ regula hōs duos ſenſꝯ: ⁊
vtroſqꝫ veros: ac intellectui. d. s. ꝯformes: vt pote ab
eiꝯ dictis elicitos: vt eiꝯ doctrinā perſcrutāti ꝑꝫ.

¶ Poſt hec ſupeſt ꝑ extrēis cōplexis reg̃las aſſigna
re. Sed vt lucidiora ſint: q̄ dicētur: opꝫ meminiſſe cō
plexū eſſe duplex. Diſtās ſcilicet ⁊ indiſtās: vt in t̄ris
viſum fuit. Nil aūt de diſtātibꝯ in p̄nti ſcribēdū: qḋ eis
ſit peculiare mihi ſe offert. Ideo ea regulāda ꝑ ſupra
dictas regulas ⁊ ꝑ alias poſtea ponēdas: relinq̄. In
iſtis ſiqͥdē ꝓpōnibꝯ: hō eſt bonꝯ ⁊ ſtudēs: hō eſt bonꝯ vl̄
ſtudēs: hō eſt bonꝯ: ſi eſt ſtudēs. Ly bonꝯ ⁊ ly ſtudens
eodē mō mihi vidētur appellare: ac ſi diceret̄: hō eſt bo
nus: hō eſt ſtudēs. Nō tn̄ volo aſſerere (quicq̄d de hoc
ſit) eas oēs ꝓpōnes eē eiuſdē veritatis ſeu falſitatis.

¶ Si aūt cōplexū ſit indiſtās: hoc pōt eſſe duplr̄. Qꝛ
vel t̄ri ſunt abſoluti: vel cōnotatiui: vel vna pars t̄ius
abſolutꝯ: ⁊ altera cōnotatiuꝯ. Et q̄dlꝫ iſtoꝝ pōt duplr̄
contingere. Qꝛ vel oēs t̄ri ſunt in recto vel non. Si
oēs ſunt abſoluti ⁊ in recto: ponit̄ regula: (que eſt. 4.
in ordine) talis.

¶ Qn̄cūqꝫ a parte eiuſdē extremi ſituāt̄ duo vel plu
res t̄ri abſoluti: tūc t̄ius q̄ precedit: tenebit̄ materialr̄
reſpectu ſeq̄ntis: ⁊ ſeq̄ns reſpectu ꝑcedētis formalr̄.
Vt ſi dicā: riſibile ē aīal hō: ly aīal tenet̄ materialr̄ ⁊ ly
hō formalr̄. Et hoc ꝓbat̄ duplr̄. Primo ſic: t̄ius ꝑce
dēs in tali aggregato: hꝫ ſe vt determinabile reſpectu
ſequētis: ⁊ ſeq̄s vt determinās: ſed oē determinās vt
ſic hꝫ ſe vt forma: ⁊ determinatū vt materia: igit̄ ꝑce
dēs appellabit materialr̄: ⁊ ſequēs formlr̄ ꝑ ꝯn̄a tenet ex
ſenſu ſcḋo regule prime aſſignato ſcḋm. d. s. mentem
2. ſic ꝓbat̄. Idē em̄ videt̄ ſonare etiā quo ad appella
tionē aīal hō: ⁊ aīal quod ē hō. Sed in iſta aīal qḋ eſt hō: ly
hō tenet̄ formlr̄: ⁊ ly aīal qḋ materialr̄ ꝑ ꝑmā regulā:
igit̄. Dr̄ notāter t̄ris ꝑcedēs reſpectu ſeq̄ntis: qꝛ ly aīal
reſpectu ly hō ſtat materialr̄ nihilominꝯ totū hoc aīal
hō ⁊ hoc aīal qḋ eſt hō: ſtat formalr̄ reſpectu ly riſibile.
Vn̄ idē videt̄ eſſe iudiciū de ꝓpōnibꝯ ambabꝯ quo ad
partes ꝑdicati. Nec arbitreris hoc cōplexū aīal qḋ ē hō
eſſe diſtās: ⁊ ꝙ interuenit ly eſt: falſum ē em̄: nā ly ē nō
cōiungit ꝑtes ꝑ̇ncipales. Nec tn̄ hoc ē verū de ly qḋ ē
hō: ſed de eo iudiciū ſumi dꝫ ꝑ regulas dictas: ſicut et
de qualꝫ ꝑfecta ꝓpōne: tenēdo eā eſſe cōplexū diſtās:
quod multi tenēt. Sꝫ hoc nō multū i ꝓpoſito refert.

¶ Si autē oēs fuerint in recto: ⁊ nō oēs abſoluti: tūc
ponit̄ (ſcḋm opinionē cōiter loq̄ntiū) reg̃la in ordine.
5. que talis eſt. Qn̄cūqꝫ a parte eiuſdē extremi ponūt̄
duo t̄ri vnꝯ cōnotatiuꝯ ⁊ alter abſolutꝯ: t̄ıs cōnotatiuꝯ
appellat formale ſuū cōuenire rei: ꝓ qua abſolutꝯ ſup
ponit. Vt ſi dixero: fortis hō eſt ſortes. Nec refert vnū
vel alterū ꝑcedere. Vn̄ in hac ꝓpōne: ſortes eſt hō for
tis: ē appellatio ſicut in ꝑ̇ma. Sed hec regula abſolu
te falſa eſt: ſeq̄ret̄ em̄ ex ea hāc ꝓpōnē fore abſolute fal
ſam. ſ. xp̄s eſt hō creatꝯ: qḋ eſt falſum ꝓbatio ſequele
ꝑꝫ: qꝛ denotaret̄ crationē cōuenire ſuppoſito eterno
quod eſt hereticū: falſitas ꝯn̄tis ꝑꝫ ex. d. s. diſtinguē
te eā in. 3. ſentētiaꝝ. d. 11. q. 1. ar. 2. ad. 2. vbi ait (ſicut ſu
pra dictū eſt) hanc locutionē eſſe duplicē: ſ. xp̄us eſt hō
creatꝯ. Nā ly creatꝯ ꝺterminat ly hō ꝑ cōparationē ad
ſubm: ⁊ ſic eſt v̓a. Sicut ⁊ iſta deꝯ eſt factꝯ hō: vel ꝺter
minat ly hō abſolute. ſ. nō reſpectiue ad ſubiectū: ⁊ tūc
eſt falſa. Et ſilr̄ hec eſt falſa. ſ. xp̄s eſt increatꝯ hō: quia
priuatio creationis ponit̄ circa ꝑdicatū reſpectu vtri
uſqꝫ. Et ideo vtraqꝫ eſt falſa: nec ſibi cōtradicūt. Sed
iſta eſt v̓a: xp̄s eſt hō q̄ nō eſt creatꝯ ſꝫ eternꝯ ex parte
deitatis. Nō tn̄ eſt eternꝯ hō: vt ly eternꝯ determinet
ly hō reſpectiue ad ſubiectū. Ex qbꝯ infero regulā nō
eē ponēdā vt poſita eſt. Qualr̄ aūt debeat poni dicet̄
in elucidatione ſeq̄ntis reg̃le. Et intelligit̄ regula hec
extra t̄ros nūerales. Hec em̄ eſt falſa ⁊ heretica. ſ. pa
ter ⁊ filiꝯ ⁊ ſpūs ſanctꝯ ſunt tres dij. Vbi nō ſolū datur
intelligi trinitatē ineſſe ſuppoſitis illiꝯ termini dij: ſed
etiā eius formali: vt iam iam dicetur.

¶ Si v̓o oēs t̄ri fuerint cōnotatiui: ponit̄ a ꝙ pluri
mis alia reg̃la tenoris ſeq̄ntis. Qn̄cūqꝫ a parte eiuſdē
extremi ponūt̄ duo t̄ri cōnotatiui hn̄tes ſe ſicut adie
ctiuū ⁊ ſubſtātiuū: tūc ille q̄ ſe hꝫ ꝑ modū adiectiui ap
pellat ſuū formale cōuenire formali alteriꝯ: dū tn̄ ille q̄
ſe hꝫ ꝑ modū ſubſtātiui ꝑcedat. Vn̄ ſi dicā petrꝯ ē bo
nus fur denotat bonitatē ineſſe arti furādi ſūpta bo
nitate methaphorice: vt dicit. d. s. 12. q. 55. ar. 3. ad
primū ⁊. 5. metha. lect. 17. Circa quā regulā ⁊ eiꝯ veri
tatē eiuſdēqꝫ exceptiones tā multi tāqꝫ multipharie
locuti ſunt: vt nec tp̄s nec vires ad oīa tā varia dicta
referēda ſufficere videatur. Ideo ponam famoſiora ⁊
breuiꝯ q̄ potuero. Aliq̄ em̄ aſſerūt eā falſam abſolute:
qḋ ducēdo ad incōueniēs ꝓbāt. Seq̄ret̄ em̄ (vt aiūt)
has ꝓpōnes venire negādas. ſ. petrꝯ ē occiſꝯ pr̄: ſor
tes ē currēs logicꝯ: q̄ tn̄ cōiter ab oibꝯ cōcedūt̄. Ideo
alij dixerūt regulā eſſe itelligēdā qn̄ formale vniꝯ pōt
alteriꝯ formali cōuenire: alias nō opꝫ. Et in ꝑfatis ꝓ
pōnibꝯ ꝑꝫ formale illiꝯ t̄ri occiſꝯ (qḋ ē occiſio) nō poſ
ſe cōuenire paternitati: qḋ eſt formale illiꝯ t̄ri pr̄. Silr̄
formale huiꝯ t̄ri currēs nō pōt cōuenire formali huiꝯ
t̄ri logicꝯ. Sꝫ hoc dictū nō acceptat̄ ab alijs tāq̄ ſuffi
ciēs. Nā req̄reret̄ has fore v̓as petrꝯ ē ꝑcuſſꝯ carnifex
ſortes ē. 3. pr̄ēs. ꝯn̄a ꝓbat̄ i caſu ꝙ carnifex ꝑcutiat car
nes: ⁊ ipſe nō ſit ꝑcuſſꝯ: qꝛ tūc carnes ſunt ſigtū forma
le huiꝯ t̄ri carnifex: ⁊ formale huiꝯ t̄ri ꝑcuſſus pōt eis

cōuenire. Siľr ꝓbať de alijs in caſu ꝙ ſortes hēat. 3.
filios: nā fili⁹ eſt formale hui⁹ t̄ri pr̄ ꝗ ꝓbatio ſm̄ rea-
les nulla eſt: initiť eñ falſo fundamēto. ſ. carnes eſſe
ſigt̄ū formale hui⁹ t̄ri carnifex. Nō eñ eſt: ſʒ ars vel pe
ritia vľ offiñ carnificis. Cōſimilr ly pr̄ nō hʒ ꝓ forma
li filiū: ſʒ paternitatē. Sed qꝛ cōtra noīales hʒ vim: iō
quidā illoꝝ aliť limitāt p̄fatā regulā dicētes t̄rm cōno
tatiuū eſſe duplicē. Quidā eſt ꝗ cōnotat ꝑ modū adia
cētis: vt ly albū muſicū ⁊c. Ali⁹ ē ꝗ ñ cōnotat ꝑ modū
adiacētis: ſed poti⁹ ꝑ modū aliq̄liter ſe hñtis: vt ly pr̄
creatoꝛ ſimilia. Dicūtqʒ p̄fatā regulā hēre v̄uʒ in pri-
mis nō aūt in. 2. Sʒ cōtra ab alijs arguiť. Qꝛ ſeq̄reť
t̄rm mētalē poſſe cadere a ſua ſigñatione ꝯñs ē ipoſſibi-
le: igiť. Seq̄la ꝓbať. Accipio iſtā mētalē petr⁹ ē ma-
gn⁹: nūc clarū ē ly magn⁹ ſig̃re extēſionē: tūc addo ly
logicus: nō ſig̃bit illā: igiť. Sed hec obiectio nulla ē.
Nō eñ eſt poſſibile: vt p̄me ꝓpōni addať ly logic⁹: et
ꝙ reſultet ꝯcept⁹: cui iſta vocalis ſubordineť. ſ. petr⁹
eſt magn⁹ logic⁹: ſed opʒ formare aliā mentalē. Nam
obiecto variato actū potētie variari neceſſe eſt.

¶ Ideo aliter poſſet argui ꝯtra p̄dictā limitationē:
videlʒ ſeq̄reť hāc eſſe verā hō xp̄s eſt fact⁹ de⁹ ꝯñs eſt
falſum: igiť. Seq̄la ꝓbať: qꝛ factio nō pōt cōpetere di-
uinitati ſʒ humanitati: ⁊ tñ cōiter intelligiť ibi factio
nē poni circa diuinitatē. Et ſi dicas ly de⁹ eſſe t̄rm ab-
ſolutū: hoc nō obſtat: qꝛ noīales ⁊ m̄lti alij ponētes re
gulā de cōnotatiuis (neſcio qua in curia) extēdūt po-
ſtea exēpla etiā ad abſoluta. Sed ne fiat vis i hoc: ac
cipio iſtā: xp̄s eſt fact⁹ etern⁹: in ꝗ ly fact⁹ ſm̄ ſanū itel
lectū ⁊ ex rigore appellat factionē ſup ly eternū quo ad
ſuū formale: ⁊ tñ ſibi pōt cōpetere. Similr pōt argui
de iſta: pr̄ ⁊ fili⁹ ⁊ ſp̄us ſanct⁹ ſunt tres eterni: ꝗ eſſet
vera ſimpliciter ſm̄ eoꝝ dicta: nā liq̄dū eſt ly tres non
poſſe cōuenire eternitati ſed ꝑſonis. Propť hoc alij
dicūt ſufficere vt poſſit cadere in dubiuʒ. ſ. an formale
poſſit formali cōuenire. Sed hoc nō q̄etat intellectū.
Quia vel intelligiť ſufficere: vt poſſit cadere in du-
biū apud ſapiētes vel apud impitos vel apud medio-
criter eruditos. Si p̄mū rare erūt ꝓpōnes vel nulle:
in q̄b⁹ talis appellatio ſalueť. Si. 2. quaſi in oīb⁹ ꝓpo
ſitionib⁹ iueniet. Si. 3. talis appellatio erit velut am
bigua: eo ꝙ quidā dubitāt circa ea: ꝗ alijs euidētia ap
parēt: et cōtra. Ampli⁹ ſeq̄reť ꝙ ꝓpō eſſet vera vel fal
ſa eo ꝙ ei⁹ ſenſus pōt cadere vel nō cadere in dubiū:
ꝯñs tenet: nā veritas ⁊ falſitas variari pñt rōne varia
tionis appellationis. Ampli⁹ alij ponūt limitationeʒ
quādā vltra p̄dictas: dicētes regulā nō habere verū
in t̄ris numeralib⁹. Aſſerūt eñ hāc verā ſortes ⁊ pla-
to ⁊ cicero ſunt tres albi: caſu ꝙ vna numero albedo
eſſet in ſubiectis illis trib⁹. Si aūt regula eſſet v̄a eſſet
negāda: denotareť ſiq̄dē eos trib⁹ albedinib⁹ de alba
tos eſſe: quod in caſu falſum ꝯſtat. Alij aūt q̄b⁹ p̄dicta
minime placuerūt: poſuerūt aliā gñalē regulā p̄dicte
repugnās: quoꝝ vn⁹ noīalis exñs poſuit eā ſic: Nūq̄
t̄rs cōnotatiu⁹ appellat ſuū ſigt̄ū formale adiacere niſi
rei ꝓ qua ſupponit vel accipiť. Ali⁹ autē vere thomi
ſta ſic eā aſſignat. Oē adiectiuū appellat ſuū forma
le cōuenire materiali ſigt̄o ſui ſubſtātiui vel ei ꝓ quo
ſupponit. Ali⁹ etiā per ꝙ doct⁹ thomiſta ponit duas
ꝯcluſiones ⁊ p̄ma eſt. Oē adiectiuū etiā numerale
determinās ſuū ſubſtātiuuʒ qḋ nō ē t̄rs cōnotatiu⁹ vt
predicatū appellat ſuū formale cōuenire formali ſui
ſubſtātiui: q̄ʒtūcūqʒ ei nō poſſet cōuenire. 2. Oē adie
ctiuū deťminās ſuū ſubſtātiuū vt ſb̄m appellat ſuū for
male cōuenire ei: pro ꝗ ſuū ſubſtātiuū ſupponit. i. ma-
teriali ſigt̄o: q̄d aūt ſit: deťminare vnū t̄rm alterū: vt
ſubiectū vel p̄dicatū: pʒ ex dictis in expoſitione p̄me
regule. Ali⁹ aūt etiā thomiſta ⁊ i logica egregie doct⁹
regulā vnā ꝓpoſuit ſic. Qñ a pte eiuſdē extmi ponūť
duo t̄ri cōnotatiui hñtes ſe tāq̄ʒ adiectiuū ⁊ ſb̄m: ſi ad-
iectiuū p̄cedat: appellat ſuū formale ad m̄ale ſubſtāti
ui: dū mō nō ſit manifeſtū talē applicationē eē impl'eʒ.

¶ At v̄o ne lectores tedio afficiā: ab his opinionib⁹
⁊ ſimilib⁹ referēdis vľ reffellēdis vale faciēs colligēſqʒ
ex eis ea ꝗ magis v̄itati cōiqʒ mō ꝯcipiēdi ꝯformia m̄i
hi eſſe videť (in q̄b⁹ fateoꝛ nō pauca ſūt) aliq̄ʒ adijciēs
ſequētes ꝓpono regulas q̄s oēs citra t̄ros nūerales
(pro q̄bus peculiares regule poneť) intelligi volo:
earū aūt p̄ma eſt. Omne adiectiuū adiectiue tentū ap-
pellat ſuū ſigt̄ū formale cōuenire rei: ꝓ qua ſb̄m ſibi
imediatū ſiue illud ſit ſm̄ rē vel ſm̄ modū accipiť vel
ſupponit. Dr̄ adiectiue tētū: nā q̄dā ſunt adiectiua: ꝗ
etiā in maſculino gñe ⁊ i ſubō pñt ſubſtātiuari: vt ep̄s
p̄ſbyter ⁊c. vñ ſi dicať p̄ſbyter cardinalis currit: poti⁹
vnuſquiqʒ illoꝝ t̄rorū appellat ſuū ſigt̄ū formale cōue
nire ſuo materiali: ꝙ m̄ali alteri⁹: eodē ſiq̄dē pacto ap
pellare videtur: ac ſi diceret hō p̄ſbyter ⁊ ſimul ep̄us
cardinalis currit: ſi aūt velim⁹: vt illi t̄ri ſe habeāt ap-
poſitiue tūc appellabūt iterſe: ac ſi eſſent ſubſtātiui vľ
abſoluti: de q̄b⁹ ſupradictū eſt: ⁊ vocātur talia noīa a.
d. s. adiectiua certe ꝓfeſſionis. Dr̄ ſiue ſit ſubſtātiuū
ſm̄ rē ꝓpť hāc petr⁹ ē magn⁹ hō. Uel ſm̄ modū diciť
ꝓpť hāc ⁊ ſimiles petr⁹ eſt magn⁹ logic⁹: vbi ly logi-
cus adiectiuū exñs hʒ ſe ſicut ſubſtātiuū. Hec regula
p̄mo ꝑſuadeť vel ex ip̄a grāmatica: vbi ſic diffiniť ad-
iectiuū. ſ. nomē adiectiuū eſt qḋ adiectū ſuo ſubſtātiuo
ſig̃t in eo. i. in re ab eo ſigt̄a aliqḋ accidēs: ⁊ cū ſb̄m di
cať a grāmaticis eſſe illud qḋ ſig̃t ſubſtātiā vel quaſi
ſubſtātiā: videť velle dicere adiectiuū ponere ſuū ſig-
t̄ū circa ſubiectū vel ſuppoſitū: qḋ ſubſtātiuū iportat:
Grāmaticā rōnē adduxi eo ꝙ etiā ad hui⁹ artis peri-
tos attineat t̄rorū ſignes perpendere.

¶ .2. probať rōne ſic: oīa adiectiua adiectiue tēta ime
diate ſuis ſubſtātiuis cōiūcta ſig̃nt ſuū ſigt̄ū ꝑ moduʒ
alteꝛ iformātis vel denominatis: ſʒ illud aliud nō pōt
cōuenientī⁹ aſſignari q̄ʒ id ꝓ quo ſupponit vel accipiť
ſb̄m igiť. Et hoc pʒ ſi dicať hō alb⁹ currit: liquidū
eñ eſt hic denotari albedinē ineſſe rei: ꝗ eſt hō: ⁊ cum
hoc hēat adiectiuū ex modo ſuo ſig̃ndi: ⁊ nō ſit potioꝛ
rō de iſto q̄ʒ de alijs: ſeq̄tur hoc verū eſſe in oīb⁹: ma-
ioꝛ aūt ⁊ minoꝛ p̄dicte rōnis adeo clare mihi (ni falloꝛ)
eſſe videť: vt vlterioꝛē ꝓbationē afferre ſit ꝓbare ma
nifeſtū ꝑ imanifeſtū: qḋ ſignuʒ eſt hoīs (vt ph̄s dicit)
nō callētis q̄d interſit inter notū ꝑ ſe ⁊ notū ꝑ aliud
Thomiſte aūt hāc eē mētē. d. s. videř poterūt p̄ma pte
q. 39. ar. 5. ad. 5. vbi dicit adiectiua nō ſecū ferūt ſua
ſuppoſita ſicut ſb̄a: ſʒ ſuū ſigt̄ū ponūt circa ſb̄m: ⁊. 1. pte
q. 39. ar. 3. in. c. ⁊ i. d. 9. q. 1. ar. 2. in. c. dicit adiectiua ſi
gnificāt ꝑ modū accñtis: ſb̄ſtātia v̄o ꝑ modū ſubſtātie

¶ .2. eſt ⁊ ſi ſemꝑ adiectiuū appellet ſuū ſigt̄ū forma
le cōuenire m̄ali ſui ſubſtātiui: nō tñ ſemꝑ appellat ei
cōuenire rōne ſigt̄i formaľ talis ſubſtātiui: ſʒ aliq̄ñ ſic
aliq̄ñ nō loq̄r ſemꝑ ð ſubō ſm̄ rē vel modū: exēplū p̄mi
petr⁹ ē ꝑfect⁹ logic⁹: ly ꝑfect⁹ appellat ꝑfectionē ineſſe
petro nō abſolute ſed rōne logice vel ꝓut ſtat ſub for
ma logice: exēplū. 2. plato ē currēs ph̄s: vbi lʒ ꝺnoteť
formale curſ⁹ cōuenire. p. nō tñ ꝓut ē ph̄s ſʒ abſolute

¶ .3. eſt ꝙ ſic vľ ſic appellet adiectiuū hoc ē ſuū ſigt̄ū

BIBLIOTECA UNIVERSITARIA SEVILLA

formale cōuēire mr̄ali alteri⁹ ꝓut ſub eſt formali eius
vel oppoſito mō. Aliqñ ꝯtingit ex cōi ꝛ naturali mō
cōcipiēdi: aliqñ ex vſu aliqñ ex bonitate intelligētis.
¶.4. eſt ꝯforme eſt naturali ꝛ cōi mō cōcipiēdi tꝰm
adiectiuū p̄cedētem ſuū ſubſtātiuū appellare ſuū ſigtū
formale ꝯuenire materiali ſui ſubſtātiui ꝓut ſtat ſub
formali: ſi vero ſeqtur non videt̄ taliter appellare: ſed
abſolute materiale ſubſtātiui denotatur formale ad-
iectiui ineſſe citra exceptiones ſtatim ponēdas. Hoc pa
tet qꝛ iſte cōiter cōcedūtur xp̄s eſt hō infinitus: xp̄s ē
hō etern⁹. Iſte aūt negātur aperte: xp̄s eſt etern⁹ hō:
xp̄s eſt infinit⁹ hō. Similiter prim⁹ ſedēs currit: caſu
quo ſint hoīes curſuri ordinatim ſedentes: ꝛ vnus
alius ſtās curſurus priuſq̄ ſedētes. Tūc iſta eſt vera:
prim⁹ ſedens curret: ꝛ iſta falſa ſedēs prim⁹ curret: nā
vna appellat primitatē ſeſſionis: reliqua vero non. Et
ſic eſt de iſta.

¶.5. regula ex cōi vſu ſepe accidit vt adiectiuū ſiue
p̄cedat ſiue ſeqt̄: appellet ſuū formale conuenire ma
teriali ſui ſubſtātiui abſolute vt pꝫ in iſta ꝓpōne: xp̄s
eſt hō dñicus: vbi denotat̄ ſuppoſitū ꝺ ly hō: eē rē dñi
et nō domin⁹ eſſentialr̄. Et rō hui⁹ eſt: quia non cōſue
uim⁹ dicere eſſe aliquā rē dñi: niſi ſit realis diſtincto
inter dñm ꝛ reꝫ: q̄ dñi dr̄. Unde cōgrue dicim⁹ verba
dñica: veſtis dominica: caro dñica ꝓ quo vide. d. s. 3.
parte. q. 16. Nec tñ volo intelligas me velle dicere ta
les ꝓpōnes ꝛ ſimiles in rigore appellare aliter q̄ ap-
pellēt ex vſu: imo volo dicere in talib⁹ vſum eſſe rigo-
rē: verba em̄ ſignt ad placitū: ꝛ cū appellatio ſignem
preſupponat: non mirū eſſe debet: ſi tꝰo diuerſimode
ſignte: diuerſa ſit appellatio: et idē videt̄ mihi dicen-
dū eſſe ſemꝑ qñ vſus inuenitur in maiore hoīuꝫ parte
preſertim ſapientū. ſ. talem vſum eſſe rigorem.

¶.6. regula ex quadā eq̄tate vel intellect⁹ bonitate
accidit ſepi⁹ (preſertim qñ periculū nullū iminet) ter
minū adiectiuū precedētem nō appellare ſuum forma
le conuenire materiali ſubſtātiui ꝓut eſt ſub formali:
maxime qñ talis conueniētia eſt impl̄is: vt ſi dicam.
Petr⁹ eſt alb⁹ muſicus. Ex eiſdē cauſis orit̄: vt non
referat vnū tꝰm vel alterū p̄cedere vel ſubſeq̄. Cōiter
em̄ non exacte attēdit̄ an dicam⁹ bonus logicus vl̄ lo
gicus bon⁹. Nā cū audiētes ꝑcipiāt: q̄d illā ꝓpōnē ꝓ
ferens velit dicere nō eſt eis cure: an ſic vl̄ ſic enūciet̄.
Dr̄ vbi nullū iminet periculū: quia iſta ꝓpoſitio xp̄s
eſt fact⁹ de⁹: ꝛ iſta pater eſt ali⁹ de⁹ a filio: nullo pacto
ſunt cōcedēde. Quāuis cuilibꝫ audiēti eſſet notiſſimū
ſicut eſſe debet factionē nullaten⁹ deo poſſe cōuenire: ꝛ
patrē nō hr̄e aliā diuinitatē a diuinitate filij. Rō hui⁹
eſt: qꝛ maximi erroris eēt cauſa talis cōceſſio. In alijs
autē ꝓpōnib⁹ nō multū refert ꝓpōnes falſas concedi
veras: ꝛ ecōtra. Ideo eoꝝ ſenſum nō ad amuſim regu
lam⁹ ꝑ reglas logicas vl̄ ꝑ rectū ꝛ cōeꝫ loq̄ndi modū.

¶.7. Cōforme ē naturali ꝛ cōi mō cōcipiēdi: qñ adie-
ctiuū ꝛ ſubm ſimul ponūt̄ a pte p̄dicati: vt adiectiuū
appellet ſuū formale cōuenire materiali ſui ſubſtātiui:
prout eſt ſub formali: ſi illud determinat: vt p̄dicatuꝫ
eſt. i. reſpectiue ad ſubiectū: ꝛ ſic iſta eſt vera. de⁹ fact⁹
eſt hō: xp̄s eſt creat⁹ hō. Si vo illud determinet: ac ſi
eſſet ſubiectū quoddā. i. ſine ordie ab ſbm ſpm: ſic ap-
pellat ſuū formale cōuenire mr̄ali ſubſtātiui abſolu-
te. Hoc elicitur ex. d. s. in. 3. d. 11. q. 1. ar. 2. ad. 3.

¶.8. Eſt cōforme eſt naturali ꝛ cōi mō cōcipiēdi ad-
iectiuū ſic apellare ſuū ſigtū formale ꝯuenire materia
li ſubſtātiui: q̄lr ſubſtātiuū exigit: Pro q̄ ſciēdū q̄ ſub

ſtantiuū aliqñ āpliat adiectiuū: vt hic currēs ē albuꝫ
poſſibile: aliqñ reſtringit: vt hic: albuꝫ exñs poſſibilr̄
currit. Sumo ly exiſtens reſtrictiue. Aliqñ diminuit
vt hic petr⁹ eſt bon⁹ logic⁹. Nā ly bon⁹ abſolute dict⁹
ꝺ req̄ moralr̄ pōt eē bona: denotat bonitatē moris: q̄ ē
bonitas ſimpl̄r. Aliqñ diſtrahit vel remouet: vt hic
ſortes eſt bon⁹ latro: nā ly bonus non ſumit̄ proprie
ſed methaphorice. vt. d. s. dicit in locis prealegatis. ꝛ
3. ſentē. d. 44. q. 1. pte. 2. 1. ad. 2. Et idētidē adiectiuū
pōt hec oīa agere circa ſubſtātiuū: vt pꝫ in his ꝓpōni
bus plato ē hō poſſibilis. Plato exiſtēs poſſibiliter nō
ē: chiera ē ens imaginabile: hec imago ē hō pict⁹ ꝛc.
¶ Dico ergo: q̄uāq̄ iudicem⁹ q̄lr tꝰi appellēt: opꝫ aſ
picere q̄lr ſe habeāt quo ad ſignē acceptionē āpliatio
nē ꝛc. Et ſumo hic āpliationē ꝛ reſtrictioēꝫ ꝓ acceptio
ne ampla vel nō ampla. Unñ in hac ꝓpōne aīal ē albuꝫ
poſſibile ly albū appellabit ſuū formale poſſibile cōue
nire materiali ꝛc. Et hic petr⁹ ē bon⁹ latro: ly bon⁹ ap
pellabit non bonitatē ꝓpriā: ſed methaphoricā ineſſe
petro rōne latrocinij. Proportionabiliter dicat̄ de
alijs: et ſibi ſimilibus.

¶ Pro regularū tꝰoꝝ numeralium intellectu opꝫ p̄ſci
re p̄mo tꝰos nūerales in multiplici eſſe drīa: nā eoꝝ q̄
dā ſunt aduerbia: vt bis: ter: dupl̄r: tripl̄r q̄dā noīa:
vt duo: tria. Itē noīuꝫ q̄dā ſūt abſoluta: hoc ē nō relīua
vt duo: quedā relīua: vt duplū: tripluꝫ. Et alia ſigntia
ꝓportionē vni⁹ ad aliō. Itidē abſolutoꝝ q̄dā d̄riuati
ua: ſeu denomiatiua: vt bin⁹: tern⁹. q̄dā nō vt bis: ter.

¶.2. Sciēduꝫ. Noīa adiectiua a ſubſtātiuis differre
(preter ceteras differētias) penes hoc q̄ adiectiua nu
merātur ſm ſuppoſita. Subſtātiua vo ſm formā ſui
ſignti formalis. Que regl̄a vel doctrina ponit̄ a. d. s
1. pte. q. 36. ad. 7. Et. q. 39. ar. 5. in. c. Et p̄mo. d. 4. q.
p̄ma. ar. 5. ad. 2. et in multis alijs locis breuitatis a-
more dimiſſis.

¶.3. ſciendū: noīa adiectiua nō ideo dici adiectiua qꝛ
ſemꝑ importāt accidēs: ſed qꝛ ſignt ꝑ modū accidētis.
Et cōſimiliter nomē dicitur ſubſtātiuū: qꝛ q̄cq̄d ſignt
per modū ſubſtātie illud ſignt. Unde ly albedo eſt no-
mē ſubſtātiuū. Et ly alatus alata alatum adiectiuum.

¶.4. ſciēdū: aliqñ noīa adiectiua poſſe ſubſtātiuari:
aliqñ nō: p̄mū notū eſt. 2. pꝫ qñ includūtur vtualr̄ in
verbo: vt ly currēs: vñ ſi dicā: hō currit: ly currēs in-
cluſum ibi virtualr̄ non poteſt teneri ſubſtātiue quia
proprie ſignificat per modum accidentis.

¶ His p̄notatis aſſignātur regl̄e aliq̄t: quaꝝ p̄ma ē.
Qñ adiectiuū ē tꝰs numeralis abſolut⁹: ꝛ nō de noīa-
tiu⁹ ſi ſuū ſubſtātiuū ſit tꝰus ſubſtātiu⁹ ſm rē ꝛ modū
appellat ſuū formale cōuenire mr̄ali tal̄ ſubſtātiui ꝓ-
ut eſt ſub formali vel rōne ſui formalis. Unñ iſta eſt fal-
ſa: et heretica: pater ꝛ fili⁹ ꝛ ſpūs ſanctus ſunt tres dij.

¶.2. qñ adiectiuū eſt tꝰs numeralis abſolut⁹ ꝛc. Et
ali⁹ tꝰus ē adiectiuū tētū tñ ſubſtātiue: appellat ſicut
ſupra. Ideoq̄ꝫ iſta ē falſa: pr̄ ꝛ fili⁹ ꝛ ſpūs. s. ſunt tres
eterni: ſi ly eterni teneatur ſubſtātiue. cui⁹ falſitas in
apto erit: ſi loco illoꝝ tꝰoꝝ ponātur iſti. ſ. tria eterna.
Nam tunc apertiſſime notū eſt illā falſam eſſe. Et iſta
fuit mens beati athanaſij dicētis etern⁹ pr̄ etern⁹ fili⁹
etern⁹ ſpūs. s. nō ēꝫ tres eterni ſed vnus etern⁹. Ideꝫ
enim eſt ac ſi dixiſſet nō tria eterna ſed vnū eternū.

¶.3. regula. Quādo tꝰus eſt adiectiuū numerale ab
ſolutū ꝛc. ꝛ alter tꝰs. ſ. qui ſe habet ꝑ modū ſubſtātiui
eſt adiectiuū adiectiue tentū appellat ſuū formale cō-
uenire materiali alteri⁹ tꝰi abſolute. i. non ratione ſui

ſignificati formalis. Et ſic iſta eſſet vera: pater ⁊ filiꝰ ⁊ ſpiritus ſanctꝰ ſunt tres eterni: vt hꝫ ex. d. s. primo ſentē. d. 9. q. 1. ar. 2.

¶. 4. regula. Omē adiectiuū numerale abſolutū ⁊c. cui ꝑ cōpoſitionē additur aliq̄ ꝓpoſitio denotās habitudinē ſuppoſiti pro quo tale adiectiuū pōt ſuponere ad aliquod aliud ſuppoſitū tunc appellat ſemꝑ ſuum formale cōuenire mālī alteriꝰ abſolute: vt ly coeternū nil enim pōt ꝓprie eſſe ſibi ipi coeternū: cū ly cō dicat quaſi conſortiū quodā inter plura. Unde ī eodē ſimbolo dr̄ iſte tres ꝑſone coeterne ſibi ſunt ⁊ coequales.

¶. 5. regl'a noīa adiectiua q̄lia ſunt hec diuꝰ trinꝰ ⁊c. appellant ſuum formale cōuenire materiali trī cui adiungūtur abſolute vl' ſuppoſitis illiꝰ: vñ hec eſt vera deus eſt trinꝰ: iſta tñ eſt falſa: deitas eſt trina: trinitas: eſt trina. Nec debꝫ aſſignari pro ſiḡato materiali huiꝰ trī enſſentia pr̄ vel filiꝰ: ſed id ꝓ quo p̄mo ⁊ per ſe ſupponit ly eſſentia: qđ eſt natura diuina abſtractiue intellecta. i. non ꝓut eſt in patre vel filio: de qua ſic intellecta falſe p̄dicat̄ ly trina eſſet enim ſenſus in diuinitate repibiles eſſe tres diuinas eſſentias. Et in alia denotaret̄ eſſe nouē perſonas quia trinitas ī diuinis non reperitur niſi ꝑſonaꝝ: ⁊ ſi illa eſſet trina: eſſent nouem ꝑſone vt probat. d. s. p̄ma parte.

¶ De aliis trīs numeralibꝰ dicetur poſt: ⁊ rō eſt: qꝛ ſi ſunt aduerbia: ſunt determinationes copulaꝝ: ⁊ ſi ſunt nīa: cōīter trī ſupra quos ſpecial'r appellāt: ponētur in obliq̄: vt ſi dicat̄ bipedale ē duplū ad pedale.

¶. 6. Nomina adiectiua īportātia varietatē vel multiplicitatē qualia ſunt duplex triplex appellāt cōīter multiplicitatē quā talis trīus importat: cōuenire materiali ꝓut iſta ſub formali trī: cui adiūgitur: vt ſi dicā: multiplex ſcientia repitur in doctore ſancto.

¶ Ut autē predicta meliꝰ intelligi valeāt: p̄ſertim in materia trōꝝ diuinoꝝ aduertito hunc trūm. ſ. deꝰ duplex habere materiale ſiḡtum. ſ. diuinitatē in cōcreto tribus ꝑſonis cōem: ⁊ quālibet ꝑſonaꝝ. Et quodlibet iſtorū pōt dici ſuppoſitū ſed nō ex equo. Sūme igit̄ notandū ē aliquid dici ſuppoſitū dupliciter: vno modo ſtricte. Et tunc reqrunt̄ quattuor cōditiones: p̄ma ꝙ ſit ſubſtātia. 2. ꝙ ſit indiuidua. 3. ꝙ ſit ſubſiſtens. 4. ꝙ ſit incōmunicabilis: vt ſortes dicitur indiuiduum iſto mō: qꝛ in eo repiūt̄ iſta quatuor. Simil'r quelibet perſona diuina. Alio modo dr̄ ſuppoſitū large vel nō ita ſtricte. Et tunc oportet quod dr̄ ſuppoſitū habere tres cōdiciones primas: ⁊ non vltimaꝫ. Et ſic eſſentia diuina ſi conſideretur vt eſt ſubſtantia: ⁊ indiuidua: ⁊ ſubſiſtens: dicetur ſuppoſitum: non tamen ſtricte: quia eſt cōīcabilis et eſt quid abſolutum. Suppoſitum aūt in diuinis ſtricte ſumptum nō poteſt eſſe niſi relatiuū. Et ſicut eſſentia diuina nō ponit in numerū cū tribꝰ ꝑſonis: ita neqꝫ qđ hic dr̄ ſuppoſitū large. Et rō eſt: qꝛ ē ipſamet eſſentia diuina in cōcreto ſiḡta. Unde non differt niſi ſcḋm modū ſiḡndi. Qui tñ modus ſufficit ad verificādas vel falſificādas ꝓpōnes. Unde iſta eſt catholica deꝰ generat deuꝫ. Et iſta heretica eſſentia generat deū. Et rō eſt qꝛ eſſentia ſiḡta ī abſtracto ſiḡt vt natura: nō ꝓut exiſtit: cui vt ſic nō cōpetit operari: in cōcreto xo ſiḡtur vt ſuppoſitū vl' vt ſubſiſtēs: cui vt ſic atribuit̄ oꝑatio. Unde qñ phs dixit actiones et paſſiones eē ſuppoſitoꝝ: ſumitur large ſuppoſitū: ⁊ ī vna trallatione habet̄ ꝙ ſunt ſubſiſtētiū. Et ſic iſte terminꝰ deꝰ ſupponit ꝓ natura diuina in cōtreto. Et hec eſt ſua ſuppoſitio naturalis: vt pluries dicit. d. s. nō tñ ei repugnat ſupponere ꝓ ꝑſona rōne alicuiꝰ p̄dicati determinātis tale ſcḋm: vt ſi dicat̄ deꝰ gn̄rat filiū. Ex quibꝰ ſeqtur hanc eſſe falſam pater eſt alius deus a filio: ⁊ rōne formal'. ſ. deitatis ⁊ rōne p̄mi ſiḡti materialis qđ eſt deitas in concreto. Unde non videt̄ mihi hanc eſſe abſolute concedēdā pater eſt deꝰ aliꝰ a filio: niſi forſan ly aliꝰ non eſſet adiectiuū huiꝰ trī deus ſꝫ illius. ſ. pater vt ſenſus eſſet: pr̄ eſt deꝰ: ⁊ aliꝰ a filio. i. nō eſt filius. Iſta tñ eſt vera deꝰ ē trinꝰ ⁊ vnus: qꝛ cū duplex ſit ſiḡtū materiale. ſ. deitas in cōcreto deſignata: et quilꝫ ꝑſona diuina rōne ꝑſonarū dr̄ deus trinꝰ: ⁊ rōne deitatis in cōcreto: que ſiḡtur ꝑ ly deus dicat̄ vnus. Et ꝓportionabil'r loq̄ poſſumus: in caſu q̄ tres ꝑſone aſſumerēt eandē numero naturā humanā: diceretur eñ deus tunc vnus hō ratione vnius humanitatis: ⁊ trinus rōne triū ꝑſonarū. Iſta ſimil'r eſt oīno neganda: pater ⁊ filius ⁊ ſpūs ſanctꝰ ſunt tres dii: q̄ falſa ⁊ heretica eſt rōne formalis ſiḡti ⁊ p̄mi materialis. Nec poſſum hic tacitus p̄terire ꝙ male loqui auſus fuerit. Petrus de alliaco cardinalis: cōcedēs p̄ſatam ꝓpōnem eſſe veram ⁊ ꝓpriā: ſi ly deus ſumatur ꝓ ꝑſona: vñ dicit ly deꝰ ſumi ſumi poſſe dupl'r vno mō vt ſupponit imediate ꝓ eſſentia: ⁊ tūc ē trūs ſinonimꝰ cū ly diuinitas vel deitas: alio mō ꝓut imediate ſupponit ꝓ p̄re vl' filio vel ſpū ſancto: ⁊ tunc eſt trūs ſinonimꝰ cū ly ꝑſona: ſed cupiēs euitare caribdim: incidit in ſcillā. Uidebatur eñ ſibi plurima argumēta aliter (niſi magna cū difficultate) nō poſſe ſolui: iō adinuenit talē nouā ſiḡtionē: qua poſita cōcedēde eſſent plurime ꝓpōnes heretice ⁊ falſe ⁊ piarū aurū offenſiue. Et dicit vltra talē ꝓpōnē eſſe verā ⁊ ꝓpriā apud doctores lꝫ ꝓpter ſimplices nō ſit ea vtendū eo ꝙ nō ſit vſitata. Sed pōt dici de doctore iſto ꝙ ſub alio ſenſu dr̄ in. 2. ca. beati iob: iuxta multitudinē ad inuētionū ſuaꝝ: ſic ⁊ ſuſtinebit. ſ. cōcluſiōes vel poſitiones ſuas quod etiā plures noīaliū faciūt ꝯſtituentes difficultates oīm ſciētiaꝝ: eaſqꝫ ſoluētes vel ꝑ trōꝝ ſignes vel ꝑ taliter ſe hr̄e rerū. Quibꝰ cū nō ſuppetāt argumēta (ne dicā eos neſcire illa format̄) qbꝰ reglas xp̄as ⁊ ſolidas poſſint īpugnare: ſtatim currūt ad potētiā dei dicētes faciat deꝰ hoc vel illud. Sicut certātes de xp̄ritate huiꝰ petrꝰ: ioānes: ⁊ paulꝰ ſūt tres aīati: ponūt caſum eos tres eadē numero aīa eſſe aīatos: quoꝝ qlꝫ pōt illud dauidicū vſurpare. ſ. qꝛ nō cognoui lr̄aturā: introibo in potētias dñi: ſꝫ de his nō plura. Nec que dixi: ꝯtra oēs dicta eſſe volo: nō eñ me preterit tā noīales q̄ȝ reales hoīes eſſe: ac ꝓinde inter iſtos ⁊ iter illos aliq̄t eſſe p̄claro ac excellēti īgenio viros. Aliq̄tqꝫ quibus ⁊ memoriā: ⁊ ingeniū natura nagauit.

¶ Ad inſtitutū igit̄ reuertētes dicimꝰ ad amuſſiꝫ eē ꝑſpiciēdū in trīs diuinis eoꝝ ſiḡta. ſ. q̄ q̄e ⁊ q̄lia ſint circa qđ plr̄a dicēda occurrſit: q̄ ſciēs p̄tereo ea ipa ī materia trōꝝ diuioꝝ (altiſſimo fauēte) enucleāda reliq̄ns.

¶ Nūc reſtāt regule ponēde ꝓ trīs cōplexis: qñ vnꝰ eſt in recto ⁊ alter in oblico. Quod dupl'r contingere pōt: vno mō nulla interueniēte ꝓpōne: vt ſi dicā: video equū. Aliqñ ꝓpoſitione mediāte: vt hic dñs dixit ad me. Et ſi ꝓpoſitio interueniat: ponit̄ regula hec. Qñ inter rectū ⁊ obliqū ponit̄ ꝓpoſitio aliq̄: talis appelatio ponet̄ circa terminū ſequētē: q̄lis eſt habitudo ꝑ talem prepoſitionē importata: vt ſi dicā hō eſt in aqua: ly in dicit habitudinem locati ad locuꝫ: ſi dicā: aīa ē in corpore ly in dicit habitudinē mālie vel forme ad materiam. Si vero nō interueniat prepſitio: poni

tur regula talis. Omnis oblicꝰ inter quē ⁊ rectū no n
mediat prepoſitio: taliter appellat: q̄lr a recto regit̄
vt ſi dicam: hic liber ē petri: ly petri poſſeſſionē deno
tat ſupra librū. Has duas reglas vniuerſales poſſui:
eo ꝙ ſi ad particulares appellādi modos deſcēdendū
eſſet: nō ſufficerēt centū papiri plice. Si tū tibi placet
aliquot eoꝝ videre: reſpice. d. s. in. 4. d. 1. q. 1. ar. 4.
Et p̄mo. d. 52. q. 2. ar. 2. in. c. Ubi dicit quid īportet
ly. a. vel ly. ab. ⁊ de his prepoſitionibꝰ: ex: per: in: loq
tur. 1. parte. p. 3. ar. vltimo in. c. Et ad romanos. ca. 11.
lect. 5. videatur ſimiliter. s. bonauētura in. 2: d. 4. in
expoſitione littere: videat̄ etiā. d. 5. 2. d. 16. in expoſi
tione littere: vbi ponit: quid denotet ly ad.

¶. 2. regula cōis aggregatis ex recto ⁊ oblico ē: tali
ter appellat rectus ſupra oblicū ⁊ ecōtra quo ad for
male ſīgatū vel materiale vel quo ad vtrūqꝫ: qualiter
exegerit habitudo importata vel cōſignificata ꝑ pre
poſitionē vel oblicū. Etiam iſtam regulā ſub tā cōfuſo
tenore ꝓpoſui: quia multiplr̄ variari poteſt. Nec eſt
aſſignabilis rō q̄re nūc ſic appellet oblicus adiūctus
huic recto: ⁊ non cū alio preter loquētiū vſum, ⁊ cōem
modū cōcipiendi preſuppoſitis t̄ioꝝ ſīgtionibus. Un̄
ſi dicam pater habet filiū ly habēs appellat ſuum for
male cōuenire materiali illius t̄ri filium: ꝓut ſtat ſub
ſuo formali: vt ex ſe patet. Si vero dicam: ego habeo
equū: non ſic appellat: ⁊ tū vterqꝫ oblicus eſt in acuſa
tiuo caſu. Et modo intelliges: quare illa ꝓpō abſolu
te ſit falſa. ſ. xp̄s eſt hō dominicꝰ: eius enim ſenſus ē
xp̄s eſt hō dn̄i: vt ly dn̄i appellet poſſeſſionē ſupra ly
hō: qui eſt xp̄s. Et cū hoc ſit falſum: quia ſuppoſitum
qd̄ eſt xp̄s: nō differt realiter a dn̄o: qui eſt deus: q̄lis
differentia ſolet intelligi inter rem: q̄ habet ⁊ habet̄.
Similiter ſi vis cognoſcere: q̄lr ablatiuꝰ vl̄ effectiuꝰ
appellet: vide. d. s. 1. parte. q. 37. ar. 2. Et ſimilr̄ ꝓ ge
nitiuo: quid denotet ſupra rectū: vide ibidē. q. 39. ar.
2. Et in prologo cantici anticoꝝ. Ablatiuꝰ vero abſo
lutus nō videtur ſupra aliquē rectum appellare: eo
ꝙ a nullo regitur: vt ipſum nomē pre ſe fert.

¶. 4. regula peculiaris pro cōnotatiuis ē: quādo re
ctus ⁊ oblicus ſumūtur vnice: tunc denotatur forma
le vniꝰ cōuenire materiali alteriꝰ eo tēpore: quo erat
ſub formali: ⁊ tēpus erit illud idem: qd̄ importatur ꝑ
copulam: vt ſi dicam: ego vidi regē denotat̄ viſionez
paſſiue ꝯuenire regi eo tēpore: quo erat. Si vero obli
cū preceſſit: non denotaret̄ niſi formale vniꝰ cōueniſ
ſe materiali alteriꝰ qualrcūqꝫ: vt ſi dicā ego regē vi
di: ſufficit illum eſſe viſum q̄ modo eſt rex: licet nō eēt:
quādo videbatur a me: ⁊ intelligitur hoc: niſi aliquā
do ſit ampliatio intrinſica. Unde ſi dicā: ego vidi futu
rū epiſcopū: ly epiſcopū non ſtat pro epiſcopo prete
rito. Itez ſi dicā: ego occido hoiem non eſt neceſſe: ꝙ
ſit hō eo inſtanti: in quo illa eſt vera. Nam ly occido
cum importet mutationē corruptiuam: ampliat ad ea
que ſunt vel erunt: cōſimilr̄ ſi dicam: ego edifico colle
gium: intelligitur qd̄ eſt vel erit et ſufficit: ⁊ ob hanc
cauſam aliqui concedūt has ꝓpōnes veras. ſ. ego bi
bi vinuz in ydria: ego comedi panē in domo piſtoris.
Nam cū habeāt intrinſecā ampliationē: ſenſus earuz
(vt dicunt) erit: ego bibi vinum: qd̄ fuit in dolio: ego
comedi panē: qd̄ fuit in domo piſtoris mihi aūt videt̄
falſe. Primo qꝛ ly in domo piſtoris ⁊ ly in dolio nō
ſolum videtur determinare ly vinū ⁊ ly panē: ſꝫ etiaꝫ
actū comedēdi ⁊ bibēdi qui cū non fuerint: vbi deter
minationes ſīgnt vl̄ determināt: ꝯſtat tales ꝓpōnes
eſſe falſas. Hec autē differentia inter appellationē ac
ceptionis non vnice magis videtur initi logicoꝝ pla
cito: ꝙ hoim ſenſui. Et idem dico de ampliatione.

¶. 3. Quia videtur cōi ſenſui repugnare ꝯformiter
ad quē regule ponēde ſunt: ⁊ nō ecōtra: vnde precla
re phus reprehēdit pſeudo philoſophos quoſdā: qui
potiꝰ metiebātur res opinionibꝰ ſuis: ꝙ oppiniones
ſuas rebus.

¶ Uerum pro t̄ris importātibꝰ inceptionē vel deſi
tionez vel quācūqꝫ factionē ponitur ſpecialis regula
talis. Terminus ſignificans aliquid predictoꝝ ap
pellat ſuuz formale cōuenire materiali alteriꝰ termini
(preſertim ſi ſit cōnotatiuus aliquomodo) prout ſtat
ſub formali: vt ſi dicam edifico gimnaſium. Et in iſta
edificat̄ gimnaſium: licet ly gimnaſiū ſit in recto quia
equiualet alteri. Chriſtus fuit incipiēs eſſe homo: de
notatur inceptionē in fuiſſe xp̄o ratione humanitatis.
Unde hac regula poſſunt regulari t̄ri cōplexi diſtan
tes: quoꝝ aliqs ſignificat inceptionē ⁊c. Et eſt aduer
tendū ſufficere ad veritatē taliuz ꝓpōnum formale cō
uenire materiali alteriꝰ t̄ri: prout ſtat ſub formali ꝓ
inſtanti terminatiuo factionis vel corruptionis: vt ſi
dicam: facio tunicā: non eſt neceſſe pānum habere for
maz tunice: quotiēſcūqꝫ illa eſt vera. Sed ſufficit eam
eſſe habiturū in fine operationis ſimplr̄. Si dicā: de
ſtruo collegiū: nō requiritur eſſe formā collegii: dum
ſum in medio deſtructionis ſed ſufficit eſſe vl̄ fuiſſe: ⁊
ſimiliter dicatur de aliis.

¶ Pro regulis aūt coplarū (de quibꝰ ſm̄ ꝯparatū or
dinē diſcutiēdū eſt) aduertere oportet: in ꝓpōne qua
druplicē reperiri poſſe compoſitionē vl̄ vnionē q̄ eſt
materialis predicati cū materiali ſubiecti: ⁊ formalis
predicati cum formali ſubiecti: ⁊ formalis predicati
cum materiali ſubiecti ⁊ formalis ſubiecti et p̄dicati.
Tres prime cōes ſunt: et reperiri valēt. 4. autē nūqꝫ:
ni aliquis velit inepte ⁊ inuſitate intelligere. Ponit̄
igitur (hoc prenotato) copularū incōplexarum regu
la prima: ⁊ eſt. Oīs copula preſentis tēporis nō ab
ſoluta a tēpore appellat preſentialitatē inter formale
predicati ⁊ materiale ſubiecti: et cōcomitanter inter
reliqua materialia ⁊ formalia quo ad predictas tres
vniones. Totū hoc vnica probatione ꝓbatur: qꝛ ad
hoc ꝙ iſta ſit vera: currēs eſt albū: primo reqritur: al
bedinē ineſſe rei currenti: ⁊ concomitanter eandē reꝫ
habere curſum ⁊c.

¶ Dicitur nō abſoluta a tēpore: nam ſi taliter ſe ha
beat (preſertim tenēdo verbum abſolui a tēpore eſſe:
nullam tēporis differentiā importare) vel nulla talis
erit appellatio: vel appellatio erit reſpectu vnionis
extremoꝝ preciſe. Dicitur nec aliunde impediatur:
propter hanc homo eſt poſſibilis.

¶. 2. Copula preteriti primo ⁊ per ſe appellat prete
ritionē ſupra formale t̄ri ſequētis ⁊ materiale t̄ri pre
cedētis: cōcomitāter vero denotat: ſeu appellat pre
teritionem etiam ſupra materiale t̄ri ſequētis. Inter
formale vero ſubiecti ⁊ ipſius materiale appellat pre
ſentialitatē ⁊ preteritionē diſiunctiue: vt ſi dicā albuz
fuit currens. Proportionabiliter dicatur de copula
futuri temporis.

¶ Pro complexis vero copulis. ſ. copulatis vel diſ
iunctis haberi poteſt regula ex his duabus: appella
bit enim copula talis ſimilr̄ preteritionē ⁊ futuritio
nē diſiunctim vel copulatim ſm̄ tenorē predictū: vt ſi
dicam: homo eſt: ⁊ fuit currēs.

¶ Pro aliis vero copulis cōplexis ponitur regule ſequētes: et p̄mo circa tr̄os modales. Et ſic dicitur: ꝙ ly poſſibiliter primo ⁊ per ſe appellat poſſibilitatē inter formale predicati ⁊ materiale ſubiecti. Et cōcomitāter ſupra omne aliud formale ⁊ materiale. Hoc eſt notum: nam oīa illa exigūt ad veritatē huius ꝓpoſitionis: albū poſſibiliter eſt currens: ⁊ aliarū: vbi talis ponitur modus. Non defficiūt autē: qui dicāt nec copulā preſentis nec preteriti nec futuri nec diſiunctā nec ly poſſibiliter appellare. Sed bene ampliare vel reſtringere. Quibꝰ me ſuffragari aut refragari nō mł̄tū intereſt. Sed ex quo ly impoſſibilr̄ appellat: ⁊ ly ē et fuit etiā ad mētem eorū non irrationabiliter qui vellet tueri pōt etiā in preſentis tr̄is eſſe appellationē.

¶ Erit igitur .2. regula: ly īpoſſibiliter appellat primo ⁊ per ſe impoſſibilitatē inter formale predicati et materiale ſubiecti: īter reliqua vero materialia ⁊ formalia appellat impoſſibilitē ⁊ poſſibilitatē diſiūctiue: vt ſi dicā: albū impoſſibiliter eſt currens.

¶ .3. regula eſt: ly neceſſario appellat neceſſitatē inter formale predicati ⁊ materiale ſubiecti: cōcomitāter aūt ſupra formale ⁊ materiale predicati: poſſibilr̄ vero ſupra formale ⁊ materiale ſubiecti: vt ſit hic: creans neceſſario eſt deus.

¶ .4. ly cōtingenter appellat cōtingētiam inter formale predicati ⁊ materiale ſubiecti: cōcomitāter vero ſupra alia formalia ⁊ materialia appellat poſſibilitatē. Et intelligitur hoc de ly cōtingēter ſumpto ſpecialiter: ⁊ nō prout cōuertitur cū ly poſſibiliter: ⁊ ꝓut eſt eius ſinonimū. Nam tunc eo modo appellat: quo ly poſſibiliter.

¶ De aliis aūt aduerbiis dicitur: ꝙ ſi fuerint aduerbia determinatiua copule: ꝓut eſt vnitiua ſubiecti appellat ſuum ſignificatū ſupra vniōnē predicati cū ſubiecto: vt ſi dicam: hō vere ē aīal: leo falſe ē equꝰ. Si vero fuerint determinatiua copule: prout includit predicatū: appellat ſuum ſignificatū ſupra formale predicati: vt ſi dicam: homo velociter currit. Plato fortiter diſputat.

¶ Omnes regule iſte poſſunt probari cōiter per hec fundamēta: primū eſt: quia in omni ꝓpōne ſubiecta tenentur materialr̄: predicata vero formalr̄. Scd̄m eſt quia oīs determinatio copule eſt determinatio predicati. Tertiū eſt quia qualiter dictū eſt tr̄os appellare: taliter denominatur ſignificare: ad hoc ꝙ ꝓpoſitio in qua tales tr̄i ponuntur: ſit vera.

¶ Pro elucidatione appellatiōis rōnis (que ſupra diffinita ē) primo preſcire oportet eam ꝓprie reperiri in tr̄is ſignificātibꝰ cognitionē vel appetitū: ſiue cognitio vel appetitꝰ ſit intellectualis: vel ſenſualis: ſenſualis inquā ſiue ſit exterior vel interior. 2. ſciendū ſm̄. d. s. p̄ma ꝑte. q. 56. ar. 3. in. c. cognitionē rei poſſe eſſe tripliciter primo mō ꝑ eſſentiā ꝓpriā: vt ſi lux videat̄ in oculis. Alio mō ꝑ ſpeciē vel ſimilitudinem rei exiſtentē in potētia cognitiua ſicut albū videtur ab oculo eo ꝙ eius ſpecie informat̄. Tertio modo ꝑ hoc ꝙ ſimilitudo rei cognite non accipit̄ imediate a re cognita ſed a re aliqua in qua reſultat ſicut videmꝰ hominē in ſpeculo. Et tunc ſpeculū ſe habet vt mediū. Pro quo ſciēdū. 3. mediū cognitionis eſſe triplex in quo: ſub quo: per qđ. Exēplum primi vt ſpeculū. 2. vt lumen ſub quo videt̄ quicqd̄ videtur. 3. vt mediū in demonſtratione: hr̄ hoc in p̄ma ꝑte. q. 12. ar. 5. ad. 2. Sciendū. 4. cognitionē rei eſſe duplicem. ſ. cōem ⁊ ꝓpriam. Et quodlʒ iſtoꝝ dupliciter contingere poteſt. vno modo ex parte rei cognite. Alio mō ex parte cognoſcētis. Et ſic aliqua res pōt dici cognita cognitione cōi dupliciter vno mō quia nō cognoſcit̄ quo ad ea q̄ ſibi ſunt ꝓpria: ſed quo ad ea in quibꝰ cū aliis cōuenit. Et iſto modo cognito aīali vt ſic pōt dici et homo cognoſci: ſcʒ cognitione cōi qua animal eſt quid cōe homini ⁊ brutis. Et iſta cognitio vocatur cōis ex parte rei cognite. Si vero hō habeat vnicam ſolum ſpeciem intelligibilē ⁊ illa perfecte repſentaret hoiem ꝑfecte quo ad oīa que ſunt homini ꝓpria: ⁊ leonē ꝑfecte ſimilr̄. ſ. quo ad oīa ꝓpria leonis tūc talis cognitio diceretur cōis ex parte cognoſcētis: ꝓportionabiliter dicatur de ꝓpria. Nam cognitio qua cognoſcit̄ res quo ad ſpecialia dicit̄ ꝓpria ex parte rei cognite. Cognitio vero qua cognoſcit̄ vnum ſolū vocat̄ propria ex ꝑte cognoſcētis. Ex his poterit quicūqꝫ dicere alia duo mēbra q̄ ſunt cognitio cōis ex parte cognoſcētis ⁊ cogniti. Et ꝓpria ſimiliter ex parte vtriuſqꝫ

¶ Sciendū. 5. aliquā reʒ poſſe cognoſci dupliciter. Vno mō ꝑ ſe alio mō ꝑ alteꝝ: tūc res ꝑ ſe cognoſcit̄ qn̄ cognoſcit̄ ꝑ ꝓpriam ſpeciē vel ſimilitudinē ꝓpriam: ꝑ alterū vero quādo ꝑ alienā ſimilitudinē vel ſpeciē cognoſcitur: vt pꝫ in ſenſu: dicimꝰ enim video hoiem audio cāpanā. Et tñ hoc nō ꝑ ſe videt̄ cum ſit ſubſtantia. Et ſic dicitur videri vel ſentiri ꝑ ſpeciem ſenſibilē ſuorum accidentiū non ꝑ ſpecieʒ ſubſtātie. Et dicetur ſentiri ꝑ alterum. Idem dicendū eſt de cāpana reſpectu auditus. Si vero dicam video colorē: audio ſonuʒ tunc verificatur hoc in auditione ⁊ viſione de ꝑ ſe nā color mediāte ſpecie ꝓpria videtur ⁊ ſonus auditur. Hec etiam ſimiliter reꝑitur in intellectu. Naʒ res nō habētes ſpeciē intelligibilē ꝓpriam cognoſcūtur per aliorū ſpecies intelligibiles. Qualia ſunt materia prima ꝑuationes ⁊ peccata. Dicit enim. d. s. p̄ma ꝑte. q. 15. ar. 2. ad 2. materiā nō habere ꝓpriā ideā in deo ſed mediāte idea forme ⁊ facta eſt ⁊ cognoſcitur: idem ibideʒ ad. 2. dicit ꝙ malū cognoſcitur ꝑ rationē boni. Ibidem dicit. 4. 14. ar. 10. ad. 3. Nec ſeqꝛ̄tur talia impꝑfecte cognoſci. Non enim impꝑfecte cognoſcitur aliqd̄ ſi cognoſcat̄ ꝓut eſt cognoſcibile ſʒ talia nō ſunt aliter cognoſcibilia ideo ꝑfecte cognoſcūtur ſi ꝑ alioruʒ ſpecies cognoſcerētur ſequeret̄ aūt ſi ꝓpriā poſſent habere ſpeciē ꝓut dicit. d. s. prima ꝑte ⁊ ar. vbi ſupra ad vltimū. Et ſi querat̄ an etiā talia dicantur habere cognitionē ꝓpriā ſicut dicūtur habere ꝑfectā: reſponſio habetur ex dictis. Si enī cognitio ꝓpria dicatur reſpectu obiecti vel rei cognite (qđ ideʒ eſt) dicitur ꝙ ſic quia cognoſcetur res (puta materia p̄ma) quo ad ꝓpriam ſibi. Si vero ꝓpria dicatur ex ꝑte cognoſcētis vel ſpecies qua mediāte fit cognitio dicitur ꝙ non quia cognoſcens non pōt ſolum cognoſcere materiā quin cognoſcat formam nec ſpecies qua mediāte cognoſcitur poteſt eſſe medium ad ſolam materiam cognoſcendā cum ſit forme ꝓpria.

¶ Iſtis preintellectis ponūtur regule pro tali appellatione cognoſcenda. Prima eſt. Omnis tr̄us importans actum alicuius potentie cognitiue: vt cōiter appellat taleʒ actū conuenire materiali rei ſignāte per tr̄um ſequētem ſub ſpecie vel ſimilitudine ꝓpria talis formalis ſi ſub ea poſſit ei cōuenire ⁊ ſi eā habeat. Sin autē appellabit ſibi cōuenire ſub ſpecie aliena ꝓut ſibi aproprīat̄: vt ſi dicā cognoſco albꝰ ly cognoſco appellat cognitionē ſub ſpē albi cōuenire rei ꝓ qua

ſupponit ly albū. Dicitur rei ſigte ꝑ tꝰm ſequētē nā ſi precedat appellabit ſuum ſigtum cōuenire rei ꝑ tale ꝛ tꝰm ſigre mediāte ꝓpria ſpē vel cōi vel quacūqꝫ alia ſub q̄ talis actꝰ tali rei poterit cōuēire: vn̄ ſi cognoſcam ſolū aīal iſta eſt vera hoiem cognoſco. Ratio eſt quia qui cognoſcit aīal aliquo mō cognoſcit contenta ſub eo ꝛ hoc ſufficit ad illius veritatem. Hec exceptio (vt libere fateor qd̄ mea fert opinio) plus videtur habere volūtatis q̄ rōnis. Cui enim niſi logicus fuerit apꝑebit aliqd̄ itereſſe iter has duas cognoſco hoiēs ꝛ hoiēs cognoſco. Vn̄ ſi logicoꝝ itētio ꝓmitꝰ loqntiū fuit pōere hāc differētiā gratis ne cogeret rn̄dēs in argumēto quolibet querere ab arguēte qualiter velit appellare tꝰm importantem actū predictū ac ꝑinde hoc eſſe ſignū talis appellationis eo ꝙ libere poſſunt ſic vel ſic tꝰi ad ſignificandū imponi. Si inquā hec fuit eoꝝ intentio exceptioni ꝛ illorum dictis acquieſco ſin aūt donec ꝓbationē videro rationabilē in eorum ſentētiam minime pedibꝰ ibo. Dicit ſi ei poſſit cōuenire. Nam cōiter dicimꝰ vidi hoīem vidi leonē nō tn̄ ob hoc intēdimꝰ ſigre nos vidiſſe hoiem aut leonem ſub ſpecie hois: vt hominis ſed ſub ſpecie huiꝰ hois: vn̄ iſta viſio eſt actus ſenſus q̄ non pōt percipe niſi ſingularia nec ſubſtātia pōt ſentiri niſi ꝑ alterū: vn̄ ſenſꝰ talꝭ ꝓpōnis eſt me vidiſſe leonē per alterū quo ad ſubſtātiam et de ꝑ ſe quo ad colores. Dicitur vltra ſi habeat res ꝓpriā ſpecies ꝛc. Nam ſi dicam cognoſco cecum vel peccatū ꝛc. non eſt ſenſus me cognoſcere predicta mediantibꝰ eorū ſilitudinibꝰ cum nullas tales habere poſſint: ſed cognoſcūtur mediātibus ſilitudinibus viſus ꝛ virtutis ſibi a propriatis. Dicitur autē ſpēs vnꝰ rei vel ſimilitudo alteri apropriari qn̄ ea vtimur ad talem rem cognoſcendam.

¶ Ex dictis habetur ꝙ ſm diuerſam ſuppōnē terminorum poterit eſſe diuerſitas apellationis: vt ſi dicā cognoſco hoiem pōt lꝫ homo ſupponere ſimpliciter. i. et. 2. gradu. Et ꝑſonalr̄ ſi ly cognoſco dicat cognitionem ſenſitiuam ſm quā poteſt cognoſci homo licet hoc ſit de per alterum.

¶ 2. regula omnis tꝰus importās actuꝫ appetitiue potētie vt cōiter appellat ſuum ſigtum conuenire materiali tꝰi ſequētis ꝓut ſtat ſub formali ꝑeūte cognitione talis formalis ſecūdū tenorē precedētis regule vt ſi dicā volo bonū requirit ad eius veritatē volūtatē meā ferri ſupra rem aliquā vt bonā: vnde iſta eſt falſa volo malum quia ſenſus eſt me velle rem aliquā ſub rōne mali cognitā ſub ſ̄ecie mali: ſi forſam hoc alicui videbitur falſum. ſ. volūtatē ferri in rē ſub ratione boni. Nam volūtas nō aprehēdit rōnē boni nec mali ergo nō pōt ferri in aliquā reꝫ ſub boni vel mali rōne. Reſpondetur breuiter omiſſa opinione quorūdā dicentiū voluntatē formalr̄ eſſe cognitiuam ſui obiecti cuius opinionis fuit dn̄s ioānes ierſon. Reſpōdetur inquā primo eo pacto poſſe ꝓbari volūtatem nil velle poſſe. Hoc patet q̄ nil poteſt conoſcere cū ſit potētia mere appetitiua: dico ergo in ꝓprie nos loq̄ dicentes intellectū intelligere ꝛ volūtatē uelle. Dicēdum eſt enim hoiem mediātibꝰ his potētiis intelligere ꝛ velle. Et quia hō non pōt mediante volūtate velle niſi bonū vel apparēs ꝑcognitū dicimꝰ voluntatē eodem modo ferri in ſuū obiectū. Non ergo oportet potētiam appetitiuā aprehēdere vel cognoſcere ſuuꝫ obiectū cuꝫ hoc ꝓpriū ſit potētie cognitiue ſed ꝙ tendat in ſuum obiectū ab alia potētia in eodē ſuppoſito cum ipſa exiſtente precognitum. Hec autē prioritas nō eſt vniuerſaliter intelligēda ſm rem. Nā deus glorioſus que vult: ſimul ꝛ cognoſcit ꝛ vult niſi forſan dicatur prius cognoſcere ſm noſtrū modū intelligēdi q̄ velle: ſed nō eſt preſentis inſtituti hoc amplius protrahere. Nec ex preditis colligas me velle dicere malum habere ſpeciē ꝓpriam qua cognoſcat. Sed ꝙ malum cognitū mediante ſpecie boni vt malū eſt non poſſe appeti: nec valeo hic ſatis mirari cuiuſdā doctores dictum aſſerentis hanc eſſe verā deus vult peccatū. Et addit ꝓbationē quādam nullatenꝰ ſufferendā aſſeuerans illud haberi in ſacra ſcriptura vbi dicitur. Quoniā deꝰ volēs iniquitatē tu es ſed certe quid nā fuerit in cauſa vt doctor hic tan valide hallucinatus fuerit cōpertum minime habeo. Regula ſiqdem non coegit. Nec ſimilr̄ ſacra ſcriptura cū eius oppoſitum habeatur in auctoritate ab ipſo recitata. Nam liqdo conſtat in oībus biblijs ſic haberi. Quoniā deus nō volens iniquitatē tu es. Et cōfirmari hoc poteſt per illud quod ſubiūgitur odiſti omnes qui operātur iniqitatē perdes oēs qui loqūtur mendatiū. ps. 7.

¶ 3. regula a tꝰo appellāte ꝓpriū cōceptū vel rōneꝫ vniuerſalē ꝯn̄a valꝫ ad ipſūmet nō appellantē etiā cū diſtributione: vt bene valet cognoſco hoiēs ergo hominē cognoſco: ꝛ ſimilr̄ valet ergo ꝛ oēm hoiem cognoſco. Quā regulā itelligo admiſſa exceptiōe regule ſuperioris que (vt dictū eſt) admitti poteſt ſi ſit conuentio facta inter arguētem ꝛ reſpōdentē ꝛ preſertim vt poſſit ſeruari appellatio in cōſequētiis. Unde hec ꝯn̄a negatur a philoſopho cognoſco corriſcum ꝛ corriſcus eſt veniens ergo cognoſco venientem vt ergo appellatio ſeruetur dicere poſſumus ergo venientem cognoſco.

¶ Hinc ſtatim emergit dubiū ſcitu digniſſimū ꝛ eſt cum in predicta ꝯn̄a mutetur appellatio quonam pacto affirmatū eſt eam eſſe bonā. Et ſi bona eſt cū variatio appellationis ꝓpe ſemꝑ variet ꝯn̄tie bonitatem ꝛ aliqn̄ non. Que nam erit regula qua regulāti cognoſcere poſſimus quādo talis variatio impedit ꝛ quādo non. Ad hec reſpōdetur ꝑ quaſdā regulas ꝓ quarū euidētia eſt prenotandū: ꝙ ſicut vnus tꝰus poteſt eē ſupior ad aliū reſpectu ſignificatiōis ſuppoſitionis ꝛ ampliationis ita ꝛ reſpectu apellationis: vnde ly neceſſario eſt inferius ad ly poſſibile. Nam appellat poſſibilitatē quaſi reſtrictā ad nō poſſe nō eſſe. Et ly poſſibile dicit illam abſolute: ac ꝑinde hec ꝯn̄a eſt valida homo neceſſario currit ergo hō poſſibiliter currit. 2. notandū (vt et ſupradictis elici poteſt) variationē appellationis cōſeq̄ aliqn̄ equocationē tꝰoꝝ: vnde ſi dicā plato eſt bonus fur ꝛ plato eſt fur bonus vbi ly bonꝰ diuerſimode appellante īmutabitur eiꝰ ſignificatio in vna ſiquidē dicet bonitatē veram ꝛ in alia methaphoricā. Cōſimiliter diuerſitas appellationis reperitur in tꝰo ſtante pro ſuo ſignificato ſimpliciter vel ſecundū quid: vt ſortes eſt albus dentes. His viſis ponuntur regule.

¶ Prima eſt quādocūqꝫ et qualitercūqꝫ non licet arguere ab inferiori ad ſuum ſuperius vel econtra erit incōueniens mutare appellationes habentes ſe ſicut ſuperiꝰ ꝛ inferius. Volo dicere ꝙ quia bene valet hō currit ergo animal currit quia arguitur ab inferiori ad ſuū ſuperius affirmatiue ita valebit homo contingēter currit ergo homo poſſibiliter currit. Et ſicut in prima ꝯn̄a non valet econtra ita neqꝫ in. 2. ꝓportio-

nabiliter dicatur quādo arguiꝛ negatiue.

¶.2. eſt oīs mutatio appellationis q̄ ē cauſa vel effectus equiuocationis vel diminutionis ſiḡatoꝝ t̄roꝝ variat bonitatē ꝯñe. Ut nō valet brunellꝰ eſt corpus hominis ergo eſt pars hoīs. Nam ſi ly hominis appellet habitudinē partis in vna ⁊ in alia poſſeſſionē ly hoīs aliquo modo tenetur equiuoce ⁊ talis equiuocatio pōt dici effectꝰ appellationis. Similiter non valꝫ video hominē ergo video ſubſtātiā ſi ly video in añte dicat viſionē per accidens ⁊ in ꝯñte de per ſe. Nā tūc erit diuerſa appellatio cauſata ex equiuocatiōe vel analogia illiꝰ t̄ri video. Poſſet tā̄ defendi nullā appellationē eſſe cauſam equiuocationis (cum appellatio ſignificationē preſupponat) ſed qualr̄cūqꝫ res habeat nō refert quo ad regulā vt attēdenti pꝫ. Hec ſūt regule ⁊ documēta que in hac materia mihi digna que ſcriberētur viſa ſunt. Que tamē ſcio eſſe minimā coꝝ partem que ſcribi poſſunt. Qđ ſi ingenioſus lector alias ab hijs reperit vel carū plures exceptiones mecū gratias agat illi qui factꝰ eſt oībus ſibi obtēperātibus cauſa ſalutis appellatus a deo pontifex ſm ordinē melchiſedech. Ad hebreos. 5.

¶ Sequitur de appellationibus ſm ſcotum ⁊ nominales.

PEr tractata appellatiōis materia ſm thomiſtaꝝ mentē. Reſtat aliquid breuiter circa eā dicere ſecundū viam ſcotiſtarū ⁊ nominaliū. Et poteſt quidē appellatio ad mentē doctorē ſubtilē ſequētium diffiniri ſic. ſ. appellatio eſt acceptio t̄ri cōnotatiui pro ſuo formali ſignificato tanꝙ alteri adiacenti: vel nō adiacenti vel denominā̄ti alterū. Difficultas tamē eſt (vt quidā ſectatores ſcotice doctrine tradūt) an appellatio attēdenda ſit in t̄ro cōnotatiuo penes ſiḡtū principale vel minus principale. Sed difficultas hec facile ſoluiꝛ preintellecta equiuocatione huiꝰ vocis cōnotare. Nam dicunt quidā ly album cōnotare albedinē ⁊ ſiḡre ſubiectū. Alij ecōtra dicunt cōnotare ſubiectū ⁊ ſignificare albedinē: vnde qui dicunt t̄rum idē eſſe appellare ⁊ cōnotare dicturi ſunt idem eſſe cōnotatū et ſignificatū formale. Tenētes autē nō eſſe idem opꝫ dicere t̄rm cōnotatiuū cōnotare ſiḡtum materiale et ſiḡre formā quā t̄rus importat ⁊ ſic ly album formal̄r ſignificat albedinē. Et tunc nō eſt idē appellare ⁊ cōnotare. Et hoc videtur melius in via ſcoti.

¶ Regula autē pro terminis cōnotatiuis ē. T̄rs cōnotatiuus poſitus ſolitarie appellat ſuū ſiḡtū formale cōuenire rei pro qua ſupponit. Ut ſi dicā albū currit appellat albedinē cōuenire rei pro qua ly albū ſupponit. Quādo vero adiungitur alicui alteri hoc pōt eſſe dupliciter. Aut enim alter t̄rus ē cōnotatiuꝰ aut abſolutꝰ. Si abſolutꝰ appellat ſuū ſiḡtū adiacere rei pro qua talis abſolutꝰ ſupponit vt hō albus eſt aīal ly albꝰ appellat albedinē adiacere rei pro qua ly hō ſupponit. Si vo t̄rs ſit cōnotatiuꝰ tūc ſi ambo ſe ſe habēt ſicut adiectiuū et ſubſtātiuū quoꝝ adiectiuū precedit ille qui habet modū adiectiui apellat ſuum formale cōuenire formali alterius ſe habētis ꝑ modū ſubſtantiui. Ut ſi dicā ſortes eſt magnꝰ ſtudens. Que quidē regula elicitur ab aliquibꝰ doctorem ſubtilē ſequētibꝰ.

¶ Sed circa terminos numerales hec regula habet ſpecialē difficultatē vt ſupra viſum eſt vbi ad mētem. d. s. poſita fuit dr̄ia qñ t̄rus numeralis adiūgitur t̄ro ſubſtantiuo aut adiectiuo: quā dr̄iam nō admittit ſubtilis doctor ⁊ ſui ſequaces vt pꝫ in comētarijs generalis ordinis minoꝝ fratris franciſci licheti ſup eodē primo. In reſiduo autē totiꝰ materie ſcotiſte poterūt (ſi eis bene placitū fuerit) regulis ſupra poſitis vti vel omnibus vel aliquot ſm ꝙ eorum intellectui vel doctrine conducere viſe fuerint.

SEcūm aūt noīliū viā appellationis diffinitio dari pōt ſic. ſ. Appellatio eſt t̄rus cōnotatiuus in propoſitione exiſtens cōnotans ſuū ſignificatū formale adiacere vel nō adiacere alicui vel aliqual̄r ſe habere vel eſt ſincategorema aliquē alium t̄rū modificans. Dicitur cōnotatiuus: quia abſolutꝰ nō appellat. Dicitur ī ꝓpoſitione: quia ſm eos appellatio ⁊ cōnotatio non differunt niſi penes hoc ꝙ appellatio nō pōt eſſe extra ꝓpōnē ſed bene cōnotatio. Dicitur adiacere ꝓpter t̄ros poſitiuos vt ly vidēs ⁊c. Non adiacere vero dicitur propter ⁊c. Ultima particl̄a poniꝛ propter ly poſſibil̄r ⁊ alia huiuſmodi. Ex his dictis inferunt hāc regulā. Deficiēte appellatione alicuiꝰ t̄ri deficit eius ſuppoſitio: ꝯñā tenet quia defficiēte cōnotatione defficit ſuppoſitio: ⁊ appellatio ⁊ cōnotatio ſunt idem igitur. Unde ſi dicam pauper currit ſi nullꝰ ſit pauper non ſupponit ſubiectum illud.

¶ Diuiditur etiam ab eis appellatio in formalē ⁊ rationis: ſicut ⁊ a nobis diuidi ſolet: ⁊ ſunt etiā inter eos qui extendāt rationis appellationē etiā ad t̄ros importātes actum anime exteriorem.

¶ Pr̄ia regl̄a cōiter poniꝛ ab eis ſub hoc teore. Qñcūqꝫ poniꝛ duo t̄ri cōnotatiui apte eiuſdē extremi hn̄tes ſe ſicut ſubſtantiuū ⁊ adiectiuū: adiectiuū cōnotat ſuū formale cōuenire formali alteriꝰ: vt hō eſt magnꝰ logicꝰ. Sed hec regula impugnatur ab alijs eo ꝙ iſte propoſitiones ſecūdum eam venirēt cōcedēde. ſ. plato fuit epiſcopus ⁊ ſortes eſt idē epiſcopꝰ: in caſu quo plato reſignauerit epiſcopatū ſorti. Et iſta homo ē nō albus rōnalis ly nō ſolū īfinitāte ly albꝰ. Et iſta deꝰ ē creator: equꝰ ē hinnibilis: ꝯñā ex regl̄a pꝫ: falſitas aūt earū ex earū abſurditate clareſcit. Ob hec igitur icōuenientia ⁊ alia ſimilia cauēda eoꝝ quidā egregie doctus aſſerit prefatā regulā falſam ponitqꝫ alterā regulā (vt ipſe fatetur) fere oībus logicis aduerſam q̄ talis eſt. Nūꝙ t̄rus cōnotatiuus appellat ſuū formale adiacere niſi rei pro qua ſupponit vel accipitur. Ex q̄ infertur hanc eſſe veram deꝰ eſt tres hoīes: caſu quo tres perſone aſſumerēt eandē naturam. Sed tamē regula hec videtur mihi non ſolū logicis: ſed etiā veritati aduerſa: ſeq̄retur enim hanc eſſe veram ſimpliciter xp̄s fuit ab eterno homo vel eternꝰ hō. Et hanc falſam ſimpl̄r xp̄s eſt predeſtinatꝰ homo. Et cōſimiliter eſſet hec cōcedēda iſte canis eſt tuus pater ſignato cane a te poſſeſſo habente filios. Et ſic de multis alijs dico ante eū habuiſſe intentionē rectiorē qꝫ verba ꝓtulerit. In caute enim et inſufficienter loqui mihi viſus eſt vt ex ſupra poſitis regulis elici poteſt.

¶ .2. Regula ē ſi duo t̄ri cōnotatiui cōplexū vnica acceptione cōſtituant: quoꝝ neuter ē ampliatiuꝰ appellant ſua ſiḡata formalia cōuenire pro eodē tēpore rebus pro quibus ſupponūt vel accipiūtur. Ut ego percuſſi epiſcopū denotatur percuſſionē fuiſſe tēpore quo alter fuit epiſcopus. Et regula intelligitur ſiue illi termini ſe habeāt tāqꝫ adiectiuum ⁊ ſubſtātiuū ſiue tāꝙ dictio regens ⁊ dictio recta: vt ſortes fuit dormiēs in domo alba: denotaꝛ enim ſortē dormiuiſſe in domo aliqua eo tēpore quo erat alba. Dicitur ſi cōſtituāt acceptionē vnicam. Nam alias non opꝫ: vnde hec erit ve

⁊ brunellꝰ hominis albi equꝰ fuit caſu quo homo nõ eſſet albus quãdo brunellum poſſedebat ſed nunc factus fuerit albus.

¶ Pro appellatione rõnis ponitur ab eis alia regula que talis eſt. Accuſatiuus ſequẽs verbũ importãs actũ aĩe interiorẽ reſtringitur quo ad appellationem ad appellandũ propriũ cõceptum tali tẽo correſpondentẽ in recto vel in obliquo dũ modo aliũde nõ ipediatur: vnde in hac ꝓpoſitione cognoſco riſibile ly riſibile reſtringit illud verbũ ad appellãdũ ꝓpriũ cõceptũ riſibilitatis. Si vero tẽus precedat non ita ſtricte reſtringit: ſed quo ad aliquam cognitionẽ: vnde ad veritatẽ iſtius riſibile cognoſco ſufficit me cognoſcere hoĩem licet ignorem illum eſſe riſibilem. Ex his regulis ſequũtur hec corelaria. Primũ ẽ hec ꝯña eſt nulla. ſ. equũ tibi ꝓmito ꝗ ꝓmito tibi equũ riſibile cognoſco ergo cognoſco riſibile. 2. eſt poſſe ſtare ꝙ. a. et b. ſint ꝓpoſitiones ſinonime ⁊ ꝙ qualitercũqꝫ. a. ſignificet taliter. b. ſignificat ⁊ econtra tamen. a. ſignificat aliqualr̃ eſſe qualiter. b. nõ ſignificat eſſe poſito ꝙ ly a. ſit iſta ꝓpoſitio aliqualiter eſt qualiter. b. nõ ſignificat eſſe et. b ſignificet illud idem. 3. eſt ꝙ ſolum plato ſcit tot ꝓpoſitiones eſſe veras quot ſortes ſcit eſſe veras: hoc liquet caſu quo ſortes ſciat decẽ ꝓpoſitiones et plato hãc tantũ tot ꝓpõnes ſunt vere quot ſortes ſcit eſſe veras. Reliqua que circa hanc materiã aſſeuerant ex ſupradictis ⁊ ex in. 2. parte dicẽdis lucida euadent. Et hec dixiſſe in preſenti ſufficiat.

¶ De exponibilibus.

Inter alios plures modos quibus veritas ⁊ falſitas ꝓpoſitionum elucidatur: nõ infimũ locum tenet expoſitio: a qua ꝓpoſitio dicitur exponibilis: ideoqꝫ (tricis oĩbus ⁊ inutilibus ſophiſmatibꝰ omiſſis) q̃ in in hac materia ventilari ſolent: vtiliora ⁊ ſolidiora breuiter ⁊ lucide ꝓ mea virili pertractabuntur.

¶ Eſt igitur propoſitio exponibilis: propoſitio non ꝑ ſe nota quo ad nos: ac proinde claritate indigens ratione alicuius ſincathegorematis in ea implicite vel explicite poſiti. Exemplum primi tantum leo rugit. 2. homo incipit eſſe. Pro huius diffinitionis intellectu eſt cõſiderãdum: ꝓpoſitionẽ poſſe dici per ſe notam tripliciter. ſ. quo ad ſe tm̃: quo ad nos tantũ: et quo ad ſe ⁊ quo ad nos. Exẽplũ pmi hõ eſt aĩal. 2. nix ẽ alba 3. quodlibet eſt vel nõ eſt. Amplius ſubdiuidit̃ ꝑ ſe nota quo ad nos: in per ſe notã quo ad nos oẽs: vl̃ quo ad nos ſapiẽtes. Exẽplũ pmi poſitũ eſt. 2. angelꝰ nõ eſt in circũſcriptiue loco. Quã diuiſionẽ (ſi eam perfecte ĩtelligere tibi licet) inuenies in pmo libro poſteriorũ a doctiſſimo cardinali pertractatam. Sumitur igitur in diſinitione ly per ſe nota quo ad nos indifferenter: hoc eſt pro per ſe nota quo ad nos tantũ: vel quo ad ſe ⁊ quo ad nos ſimul. Dicitur rõne alicuius ſincategorematis ⁊c. quia in preſenti non appellamus ꝓpõnem exponibilẽ omnẽ illam: que abſolute exponi poteſt. q̃ꝫ plurime enim ꝓpões repiri valẽt: que per alias clariores reddũtur. Que ad preſentẽ tractatum nõ pertinent: vt ſi dicam: ad equitãdũ req̃ritur equus. Amplius ly ſincategorema ĩtelligi volo illud eſſe: quod cõiter ab oĩbus reputat̃ reddere propoſitionẽ exponibilẽ, put in propoſito. Hoc dixerim: quia hec ꝓpoſitio ſortes ⁊ plato eſt aĩal: non dicitur in ꝓpoſito exponibilis: que tamẽ per copulatiuã clarificari poteſt. Unde ne diſceptatio de nomine ſit: de tali ſincategoremate in diffinitione loqui volui.

¶ Primum genꝰ exponibiliũ ſm̃ aliquos eſt ꝓpoſitio vniuerſalis affirmatiua vel negatiua: vnde dicunt propoſitionẽ vniuerſalẽ affirmatiuã exponi poſſe per quãdam copulatiuã: cuiꝰ pma pars ſit preiacẽs: ⁊ ſecũda ſit vna vniuerſalis negatiua: cuiꝰ ſubiectum ſit ſubiectũ exponibilis: ⁊ predicatũ ſit cõtradictoriũ predicati eiuſdẽ exponibilis: vt ſi dicam: oĩs hõ eſt albus: exponit̃ ſic: hõ eſt albus: ⁊ nullus hõ eſt non albus. Ab aliis autẽ iſte modus reicitur: eo ꝙ nec in negatiuis nec in oĩbus affirmatiuis ſit vniuerſalis ⁊ verus: eo ꝙ fundamẽtũ cui innititur: ſit ab vniuerſali ad excluſiuã eſſe bonã ꝯñam terminis trãſpoſitis: qđ ptꝫ eſſe falſum in negatiuis ⁊ in q̃ꝫ plurimis affirmatiuis: ac proinde aſſignatur alius modꝰ. Unde dicũt ꝓpoſitionẽ vniuerſalẽ debere exponi per duas exponẽtes: q̃rũ prima eſt preiacẽs: et. 2. eſt vna negatiua: cuiꝰ ſubiectum eſt ſubiectũ exponibilis: ⁊ predicatũ ẽ aggregatum ex ſubo exponibilis ⁊ quadã implicatione: in qua negetur predicatum eiuſdẽ exponibilis. Exẽplum oĩs hõ currit: exponitur ſic: homo currit: ⁊ nullus hõ eſt homo: quin currat: vel nullus hõ eſt homo: qui non currit. Et iſta nullus leo eſt albꝰ: exponitur ſic: leo nõ eſt albus: ⁊ nullus leo eſt leo: quin nõ ſit albus. Sed mihi videt̃ hũc modũ ꝓbãdi nõ eſſe expoſitionẽ ſꝫ cõfuſionẽ: vnus quiſqꝫ enim videre poterit: quanto clarior ſit exponibilis exponentibꝰ: tũ q2 ꝓpoſitio affirmatiua ẽ lucidior negatiua vt elici põt ex philoſopho probãte hanc veram: hõ non eſt fedus: per hanc hõ ẽ pulcher: pmo perhier. Itẽ ſequeretur 2. exponẽtem eſſe exponibilem ⁊ per exponẽtes obſcuriores: ⁊ hoc in infinitum. Amplius ſequeret̃ hanc eẽ exponibilẽ: quodlibet ens eſt vel non eſt: qđ tñ eſt impoſſibile: cũ ſit primũ principiũ ſimpliciter: ac proinde nulla propoſitio reperiri valet clarior illo. At vero ſi aliqs arguat hoc eſſe falſum: nam philoſophꝰ ꝓbat illud. 4. methaphiſice qđ tñ minime faceret: ſi nulla ꝓpoſitio eſſet illo clarior. Reſpõdetur ad ꝓbationẽ philoſophi non eſſe ꝓbationẽ ſimplr̃: ſed ſm̃ quid vel ad hominẽ: nullatenꝰ enim incõuenit aliqđ eſſe ſimpliciter clarius obſcuriuſqꝫ ſm̃ quid vel ad hominẽ: ⁊ hoc cõtingere poteſt vel ex praua imaginatione vel ex paſſione affectionis vel odii vel ex cõſuetudine: vt colligit̃ ex auerroi ĩ ꝓlogo. 3. phiſicoꝝ ⁊ ꝓhemio libri quẽ deſtructiones deſtructionũ algazelis intitulauit. In preſenti autẽ loquimur abſolute de exponibilibus: q̃ ab omnibꝰ vel pluribꝰ expoſitione indigere iudicãt̃. Alioquin teneremur concedere fere omnem propoſitionẽ mundi exponibilẽ poſſe eſſe. Nam omnis propoſitio eſt obſcura. vel poteſt eſſe abſolute: vel reſpectiue ad hunc vel illum hominem intellectu deprauatum. Cõſimiliter mihi videt̃ dicendum de hac ꝓpoſitione: oẽs apoſtoli dei ſunt duodecim: quã aliqui ſic exponunt: tota collectio vel maxima multitudo apoſtolorũ dei eſt. 12. vel per vnam hipoteticã ſic: aliqui apoſtoli dei ſunt. 12. et nulli ſũt apoſtoli dei: quin ſint aliqui de. 12.

¶ Relictis iſtis inutilibꝰ expoſitionibꝰ ad excluſiuas accedendo prenotãdum eſt ly tãtum facere aliquãdo propoſitionẽ de excluſo extremo: aliquãdo de excluſa copula: et aliquãdo excluſiuã. Et quãdo facit excluſi-

uam:dupliciter excludere poteſt.ſ.gratia alietatis:et
gratia pluralitatis. Item poteſt ſignũ excluſiuum ex
cludere ab oppoſito totiꝰ:⁊ ab oppoſito partis. Item
poteſt excludere ſingulariter tãtum:⁊ pluraliter tan
tũ:⁊ pluraliter ⁊ ſingulariter ſimul. Que mẽbra oĩa
poſſunt faciliter diffiniri. Propoſitio enim de exclu-
ſo extremo eſt ꝓpoſitio exponibilis ratione ſigni ex-
cluſiui cadẽtis tantũ ſupra aliquod ꝓpoſitionis extre
mũ totale vel ſupra aliquã eius partẽ. Exẽplum p̃mi
homo eſt tantum aĩal.2.hõ eſt videns tantũ album.
Propoſitio de excluſa copula eſt ꝓpoſitio exponibi-
lis ratione ſigni excluſiui cadẽtis ſupra copulã ⁊ ter
minos eam ſequẽtes:vt homo tãtuꝫ eſt currẽs. Pro
poſitio excluſiua eſt ꝓpoſitio exponibilis rõne ſigni
excuſiui cadẽtis ſupra totã ꝓpoſitionẽ:vt tãtum ani-
mal eſt hõ. Et ꝓportionabilr̃ poſſunt aſſignari diffi-
nitiones ꝓpoſitionũ exponibiliũ omnibꝰ:de quibus
in preſenti opuſculo agenda verba ſunt.

¶ Sed de ꝓpoſitione excluſiua exponibili alietatis
gratia dicẽdum eſt. Pro quo ſcito in eis ſicut in exce
ptiuis ⁊ reduplicatiuis quadruplicẽ ordinẽ reperiri
poſſe. Primus eſt vbi nulla interuenit negatio: vt
tantũ deus creat. Scd̃s vbi negatio ſeqtur ſignum:
vt tãtum album nõ eſt nigrum. Tertius vbi negatio
ponitur in capite ꝓpoſitionis:vt nõ tãtum deꝰ creat.
Quartꝰ vbi negatio preponitur:⁊ poſtponit̃ ſigno:
vt non tantũ album non eſt nigrum.

¶ Scito.2.omnẽ ꝓpoſitionẽ in qua nõ negatur ſi-
gnum:ſignũ exponibile eſſe exponẽdum copulatiue:
et vbi negat̃ diſiunctiue. Et hoc eſt vniuerſale in om
nibus exponibilibꝰ ꝓprie dictis. Qd̃ ꝓpter vniuer-
ſales negatiuas (de quibus facta eſt ſuperiꝰ mentio)
dictũ eſt:que ꝓprie non ſunt exponibiles:⁊ in eis pro
poſitio negatiua exponit̃ copulatiue:ſicut ⁊ affirma
tiua. Quia ſignum exponibile ibi nõ ꝓprie negatur:
imo eſt ipſamet negatio:vel ipſam includens.

¶ Scito.3.in excluſiuis exponẽdis ⁊ in omnibꝰ aliis
exponibilibꝰ ſummopere attendendũ eſſe:quis in eis
ſit tr̃us primo ꝓbabilis. Uariata ſi quidẽ ꝓbatione
variabitur veritas vel falſitas ꝓpoſitionis. Hoc ma
nifeſtatur in hac ꝓpoſitione:tantũ deus poſſibili ter-
non eſt creatura:nõ abſoluendo ly eſt a tẽpore. Si eñ
prius ꝓbetur per ſuam de ineſſe:et 2.exponatur:erit
vera. Nam iſta eſt vera:tantũ deus non eſt creatura.
Quod pꝫ:quia ſunt ſue exponẽtes vere.ſ.iſte:deꝰ nõ
eſt creatura:⁊ omne nõ deꝰ eſt creatura. Si vero priꝰ
exponatur:ꝙ ponatur in eſſe:eſt falſa: vt pꝫ per has ex
ponẽtes:deus poſſibiliter eſt creatura : ⁊ oĩe nõ deꝰ
neceſſario eſt creatura. Unde p̃mo exponeda eſt rõne
illius ſigni tãtum:qd̃ confundit ly poſſibilr̃:quod eſt
particularitas quedã. Unde vt cõiter melius eſt : vt
ĩchoet̃ ꝓbatio a tr̃o poſito ĩ loco p̃ori niſi ĩ exceptiuis
et reduplicatiuis:in quibꝰ quãdo ſubiectũ diſtribuit̃
non refert:ꝙ imediate exponãtur: vel prius deſcẽda-
tur ſub termio diſtributo:imo cõiter exponitur abſq;
deſcenſu. Excepto ſimilr̃ ſi non ponat̃ aliquod ſignũ
propter cõem vſum : quia tunc nõ incõuenit:ꝙ aliter
inchoetur ꝓbatio:vt ſi dicam:tantũ.b.homo eſt aĩal
vbi datur intelligi excluſionẽ fieri ab homine nõ cõ-
fuſe:ſed determinate ab iſto vel illo:vnde in tali p̃us
eſt deſcendendũ. Idem iudico de iſta tantũ oĩs hõ eſt
aĩal:ſi ly omnis nõ efficitur pars ſubiecti:nam ſi ho-
ſit:imediate põt exponi. Conſimilr̃ ſi interueniãt duo
ſigna exponibilia:vel plura:ſuo ordine ſunt exponẽ-
da:vt ſi dicam:cuiuſlꝫ hoĩs ⁊ leonis ⁊.b.angeli tantũ
quilibet equus preter fauellũ in quãtum albior bru-
nello incipit in.a.iſtanti ⁊ imediate poſt.b.inſtans de
ſinet differre a toto forte infinite nigro. Hec enim pro
poſitio poteſt exponi multiplr̃ ratione pluriũ ſigno-
rum:ſed vt perfecte eiꝰ ſenſus ꝑcipiatur:ſeries que in
ter ſigna eſt:in expoſitione ſeruãda eſt.

¶ His prenotatis ponitur regle.4.pro excluſiuis.
Quarum p̃ma eſt:excluſiua p̃mi ordinis exponitur
per vnam copulatiuã:cuiꝰ prima pars eſt preiacens.
i.ipſa excluſiua dẽpto ſigno excluſiuo:et.2.ẽ vna vni-
uerſalis negatiua:cuius ſubiectũ eſt tr̃us cõtradicto-
rius ſubiecti exponibilis:⁊ predicatũ eſt idẽ cum ex-
ponibilis predicato:vt hic tãtũ aĩal eſt homo :aĩal eſt
homo:⁊ nullum nõ aĩal eſt hõ. Propoſitio ſcd̃i ordĩs
exponitur ſimilr̃ per vnam copulatiuã:cuius prima
pars eſt preiacẽs:et.2.vna vniuerſalis affirmatiua:
cuius ſubiectũ eſt tr̃us cõtradictoriꝰ. Propoſitio.3.
ordinis cum cõtradicat ꝓpoſitioni primi:oportet vt
cõtradictorio modo exponatur:hoc ẽ per vnã diſiun
ctiuaꝫ : cuius p̃ma pars eſt preiacẽs:et.2.eſt vna par
ticularis affirmatiua :cuiꝰ ſubiectũ eſt tr̃us cõtradicto
riꝰ ⁊c. Quartꝰ ordo cõtradicit.2.ideo ꝓpoſitio huiꝰ
ordinis exponetur cõſimilr̃ per diſiunctiuã quãdam:
cuius prima pars ẽ preiacẽs :et.2.vna particularis
affirmatiua:cuiꝰ ſubiectũ eſt tr̃us contradictorius ⁊c.

¶ Exẽplũ.2.ordinis pꝫ hic tantũ aĩal non eſt hõ:aĩal
non eſt homo : et omne non animal eſt homo.

¶ Exẽplũ.3.ordinis hic:non tantũ aĩal eſt hõ:nulluꝫ
aĩal eſt homo:vel aliquod non animal eſt homo.

¶ Exẽplũ.4.hic:nõ tãtum aĩal nõ eſt hõ:oĩe aĩal eſt
homo:vel aliquod non animal eſt homo.

¶ Hec regule intelligẽde ſunt:quãdo tr̃i ſunt cões:
et ſupponunt tr̃i ſicut in exemplis poſitis:ex quibus
poteſt elici modus:quo debeat fieri expoſitio. Quã-
do fuerint termini ſingulares:vel aliter tr̃i ſuppoſue
rint. Hoc tamẽ ſemper ſeruãdum eſt:ꝙ.2.exponẽs ſit
oppoſite qualitatis:⁊ ſubiectũ eius ſit cõtradictoriuꝫ
ſubiecti exponibilis:ꝙ autẽ ſit vniuerſalis vel particu
laris:non eodem modo oportet ſemper obſeruari: vt
faciliter vnuſquiſq; poterit percipere. Prefate quat-
tuor regule poſſunt memoriter retineri ſubſeruienti-
bus his.ſ.iſte onas : cedit : magnos : ly.i ſignificat
particularem affirmatiuã:ly.e.vniuerſalẽ negatiuaꝫ:
quales et eſſe debent eſſe exponentes primi ordinis ly
o.ſignificat particularem negatiuã:et ly.a.vniuerſa
lem affirmatiuam:⁊ taliter ſe debent exponẽtes.2.or-
dinis:et ex his alie due dictiones intelligi valent.

¶ Et deſeruiunt he regule oĩbꝰ excluſiuis:ſiue ſignũ
excludat ſingulariter tantũ:ſiue pluraliter tantum:
ſiue vtroq; modo:quia in quolibet horũ modorũ po-
terunt prefati quattuor ordines reperiri. Habent ta
mẽ aliquid peculiare:⁊ eſt. Quãdo ſignũ excludit ſin-
gulariter tantum:debet ſubiectũ determinari ſigno
ſingularis numeri tantũ in.2.exponẽte: vt hic tantũ
aĩal eſt homo:erit.2.exponẽs nullum nõ aĩal eſt hõ.
Et quãdo pluraliter:ſignũ debet eſſe pluralis nũeri:
vt hic tñ nulla aĩalia ſũt alba.2.exponẽs erit:nulla
non aĩalia ſunt alba. Si vtroq; modo: debet vtrunq;
ſignum apponi ſub diſiunctione: vt hic nullum ens
eſt populus.2.exponẽs erit nulla vel nullum nõ ens
eſt populus:ſit autẽ ſm̃ cõem vſum excluſio ſingula-
riter tãtũ:quãdo ſubiectũ excluſiue non eſt tr̃s põns
ſupponere pro pluribꝰ entibꝰ ſimpliciter:ſicut eſt tr̃s

BIBLIOTECA UNIVERSITARIA SEVILLA

collectiuus. Et eſt t̃us ſingularis numeri. Quando vero eſt t̃s ꝓ pluribus valẽs ſupponere: ſiue ſit t̃s pluralis numeri: vel terminꝰ collectiuꝰ: poteſt vtroqȝ modo excludere: ſed cõmuniꝰ excludit pluraliter: preſertim ſi aliud extremũ ſit etiam t̃us pluralis numeri: exẽpla ſunt facilia: ⁊ hoc ex diuerſitate modi intelligendi potius ꝙ̃ ex regulis cognoſci poſſunt.

¶ Ampliꝰ ſcito prefatas regulas deſeruire poſſe excluſiuis: in quibꝰ non fit excluſio a toto ſubiecto: ſed a parte. In quibꝰ hoc peculiare reperitur: ꝙ in ſcḋa exponẽte negatio infinitans non debet addi toti ſubiecto: ſed ſolũ illi parti: a cuius oppoſito fit excluſio: vt ſi dicam: tãtum hominis equus currit: debet ſic exponi: hominis equus currit: ⁊ nulliꝰ non hoīs equus currit. Si ly tantũ ſolum excludat ob oppoſito illius obliq̃ hoīs: ſi autẽ ab oppoſito totius excluſio fieret deberet dici in .2. et nullum nõ hoīs equus currit.

¶ Pro excluſiuis autẽ vbi ly tantũ excludit pluralitatis gratia ſcito nil alud eis ſpeciale reperiri: preter hoc ꝙ non debet poni in ſubiecto t̃us cõtradictoriꝰ vel infinitus: ſed ly plura q̃ȝ: de quo predicatũ debet negari in .2. exponente: ſi ſit primi ordinis. Ut hec tãtum decem ſunt precepta: exponitur ſic: decẽ ſunt precepta: ⁊ nõ plura q̃ȝ decem ſunt precepta. Et proportionabiliter poſſunt ceteri ordines exponi. Et excludit ly tantũ iſto modo: quãdo in ꝓpoſitione ponitur aliquis terminꝰ numeralis: ſupra quem ĩmediate cadit ſignum. Hoc dicitur: quia ſi t̃us numeralis ponatur a parte predicati: (vt hic tãtum precepta ſunt .10) ex vi verborum fit excluſio gratia alietatis: vt perſpicienti patet.

¶ Nunc de ꝓpoſitionibꝰ de excluſo extremo dicendum eſt: pro quibus aduertito ly tãtum aliquãdo excludere gratia alietatis: aliquãdo gr̃a alteritatis: aliquãdo gratia pluralitatis. Tunc excludit gratia alietatis: quãdo excludit ab oppoſito illius: pro quo ſupponit extremũ: cui adiungit̃: vt ſi dicaȝ: ſortes eſt tãtum aĩal: albedo eſt tantũ color. Et dicitur tunc excludere alietatis gr̃a: quia denotat alietatẽ in ſubſtantia vel in re ſignificata per modũ ſubſtantie. Tunc vero excludit gratia alteritatis: quãdo excludit ab oppoſito ſignificati formalis t̃i: cui adiungitur: vt ſi dicã: ſortes eſt tantũ albus: deus eſt tãtum miſericors. Et dicitur gratia alteritatis excludere tunc: quia denotat alietatem in re: que eſt accidẽs: vel ſm̃ rem vel ſm̃ modũ ſignificãdi. Hic tamen attendito: ꝙ nõ excludit ſemper ly tantũ ab om̃i oppoſito ſignificati formalis: ſed vt cõmuniter ab oppoſito eiuſdẽ ſpeciei ſub alterne: vel fit excluſio aliorũ: q̃ vt cõmuniter cõcomitantur vel poſſunt cõcomitari tale ſignificatũ formale: vt ſi dicam. Plato eſt tãtum albus: nõ eſt ſenſus illum nullã aliam qualitatẽ habere: ſed ꝙ nullum aliũ habeat colorem. Similr̃ ſi dicam. Petrus eſt tãtum piſtor: ſenſus eſt illũ nullũ aliud exercere offiũ. Et ſic de alijs dicatur: in quibus ſenſus potiꝰ ex equitate quadam ⁊ bonitate intelligẽdi penſandi ſunt: q̃ȝ ex regulis trahendi. Aliquando excluſio fit pluralitatis gratia: ⁊ hoc eſt: quãdo excluditur alius numerꝰ formalr̃ a numero importato per extremũ ꝓpoſitiõis: vt hic predicabilia ſunt tantũ quinqȝ: cuius ſenſus eſt numerum quinariũ reperiri in predicabilibꝰ: ⁊ nullum alium: nullum alium in q̃ȝ formaliter: vt dictum eſt: vbi enim ſunt quinqȝ ſunt .4.5. et .2. ſed non formalr̃.

¶ Dicitur ergo: ꝙ ꝓpoſitio vbi excluſio fit p̃mo modo: exponitur p̄ vnã categoricã: in qua remoto ſigno excluſiuo ab extremo cui adiũgebatur: ponitur loco talis ſigni implicatio quedã: in qua negatur t̃us cõtradictoriꝰ. Ut ſi dicã: petrꝰ eſt tãtuȝ aĩal exponitur ſic: petrꝰ eſt aĩal: quod non eſt nõ aĩal. Et eſt hic precoculis habendũ: vt in t̃is vbi eſt ampliatio: taliter ſumatur contradictio ex parte t̃orum vt ſenſus ꝓpoſitionis ſeruetur. Unde ſi dicã: plato erit tãtum nigrũ non bene ſic exponitur: plato erit nigruȝ: quod non: non erit non nigrum. Nam caſu quo plato ſit futurus niger craſtina die: et ſeqũti die albus: exponibilis eſt vera: et exponens falſa. Debet ergo exponi ſic. Plato erit nigrũ qḋ non erit: nõ quod erit nigrũ. Et proportionabilr̃ dicitur de alijs. Et in iſto modo excluſionis eſt bona ꝯña ab exponibili ad ſuã preiacẽtem ſeruatis ſeruandis.

¶ Propoſitio aũt exponibilis .2. modo cum ſenſus eius dependeat (vt dictum eſt) ex intellectꝰ bonitate ſm̃ eandẽ bonitatem vel equitatẽ debet exponi. Unde hec ꝓpoſitio ſortes eſt tãtum albus: ſic poteſt exponi: ſortes eſt albus: ⁊ nõ alio colore coloratꝰ. Petrꝰ eſt tantum ſacerdos .i. petrus eſt ſacerdos: et nullam habet dignitatẽ ſuperiorem. Et ſic de alijs dicatur proportionabiliter.

¶ Propoſitio vero in qua fit excluſio gratia pluralitatis: eodem pacto exponenda eſt mutato termino cõtradictorio in ly plura q̃ȝ. Ut hec ꝓpoſitio predicabilia ſunt tãtum quinqȝ: exponitur ſic: predicabilia ſunt quinqȝ: que non ſunt plura q̃ȝ quinqȝ. Et nota ꝓ iſtis ꝓpoſitionibꝰ et ſupradictis: ꝙ relatiuũ implicationis non debet referre: niſi tantũ cui adiungebatur ly tantum in exponibili: alias nõ ſeruaret ꝓpoſitionis ſenſus: vt ſi dicam: plato videt tãtum lapidẽ: qui non eſt nõ lapis: que vera eſt ſi ly qui refert ly lapidẽ: et falſa referẽte ly plato. Aliqui dicunt ꝓpoſitionem de excluſo extremo ſolum dici poſſe: quãdo ly tãtum eſt principalior pars. Sed hoc non multum refert in propoſito.

¶ Jam de ꝓpoſitionibus de excluſa copula (que ab aliquibꝰ cum excluſiuis cõputãtur eo ꝙ in eis compoſitio modificetur) dicẽdũ eſt. Et premiſſo in eis quattuor ordinis reperiri poſſe ſicut in alijs: breuiter dicitur ꝙ ꝓpoſitio p̃mi ordinis debet exponi per quãdã copulatiuam: cuius prima pars erit preiacẽs .2. vero vna negatiua: cuiꝰ ſubiectũ erit ſubiectũ exponibilis eodem modo tentũ: ⁊ predicatũ erit cõtradictoriũ predicati exponibilis. Ut ſi dicam: brunellꝰ eſt tantũ aĩal exponitur ſic: brunellꝰ eſt aĩal: ⁊ brunellus nõ eſt non aĩal. Propoſitio .2. ordinis debet exponi per aliã copulatiuã: cuius prima pars eſt preiacẽs: et .2. vna affirmatiua cõpoſita ex extremis: ſicut dictuȝ eſt: vnde hec petrus tãtum nõ eſt aĩal: exponitur ſic: petrus nõ eſt aĩal: ⁊ petrus omne aĩal eſt. Propoſitio tertij et quarti ordinis cũ iſtis cõtradicant: cõtradictorio modo exponende ſunt. Hic tamẽ oportet meminiſſe illiꝰ: quod in principio dictuȝ eſt: ſcȝ ſi fuerit aliquis t̃us in aliqua exponibili: ratione cuius ꝓpoſitio ſit prius ꝓbabilr̃ q̃ȝ a ſigno exponibili: ab illo inchoetur probatio: vnde in iſta hõ tãtum eſt albus: prius deſcẽdendum eſt: q̃ȝ exponatur.

¶ Solet hic a multis dici: queadmodũ t̃i ſupponãt in exponibilibꝰ: qualiter opponãtur. Et ideo breuiter hec precurrens pono regulam generalẽ terminꝰ cuiꝰ ſuppoſitio ſolũ cauſatur a ſigno expõibilis: ſupponit

eminẽter tot modis: q̃t ſupponit in exponẽtib⁹: volo dicere: q̃ i cognoſcẽda ſuppoſitione exponibiliũ opʒ aſpicere: qualiter tñi ſupponãt in exponẽtibus: ⁊ tot modis vel tot ſuppoſitionib⁹ ſupponunt tñi in exponibilib⁹ eminẽter ⁊ virtualr̃: vnde in hac ꝓpoſitione tãtũ homo ẽ aĩal: ly aĩal ſupponit determinate ⁊ diſtributiue eminenter ⁊ nullo vnomodo formalr̃. Ratio hoc mihi perſuadens duplex eſt.

¶ Prima quia cũ prefata ꝓpoſitio exponat̃ copulatiue: ⁊ in prima exponẽte ly aĩal ſtet determinate: ⁊ in ſcd̃a diſtributiue: ad ei⁹ veritatẽ requirit̃ vtraq; ſuppoſitio: et cũ exponẽtes cõtineãt̃ in exponibili eminẽter: lʒ nõ formalr̃: videt̃ ꝯſentaneũ eſſe rationi: vt etiã tales due ſuppoſitiones eminẽter in ly aĩal reperiantur. Nec valet: ſi dicatur hãc rõnem ſolum tueri dictũ eſſe verũ in exponibilib⁹ copulatiue ⁊ non diſiunctiue. Non inq̃ valet. Nam cũ exponẽtes ſimul ſũpte et exponibilis mutuo ſeſe inferant: ⁊ exponibilis diſiunctiue idifferenter verificari poſſit ꝓ qualibet: que erit potior ratio: vt dicatur tñum ſupponere in exponibili ſicut in ṗma exponẽte magis q̃ in. 2. vel econtra? Non enim videtur hic eſſe diſcrimẽ aliquod aſpiciendo mutuitatẽ (vt ita dixerim) cõſeq̃ntie inter exponentes ⁊ exponibilem.

¶ Scd̃a ratio eſt (quia ſicut cõiter oẽs logici aſſeuerant) exponibiles nõ ſunt pure affirmatiue: nec pure negatiue: cuius dicti nõ poteſt ab eis alia ratio afferri: niſi quia in exponibili implicãtur diuerſe qualitatis copule: que in eorũ exponẽtib⁹ explicãtur. Ita q̃ videtur affirmandũ eſſe tños in exponibilib⁹ nõ pure taliter vel taliter ſupponere ſed multiplr̃. Vñ teneo regulam: quã propoſui vniuerſalẽ in oĩbus ꝓpõnibus exponibilib⁹. Dixi autẽ oĩs tñus cuius ſuppoſitio cauſatur a ſolo ſigno exponibili. Nam in hac ꝓpoſitione omne aĩal preter hoĩem currit: ly aĩal bene ſtat diſtributiue formalr̃: eo q̃ diſtribuit̃ a ly omne: qd̃ proprie nõ eſt ſignũ exponibile. Similr̃ ſi dicatur: tãtum oĩs hõ eſt aĩal: vel tãtuʒ. b. homo eſt aĩal (ly oĩs nõ effecto parte extremi) põt dici ly hõ in ṗma ſtare formalr̃ diſtributiue: ⁊ in. 2. determinate. Nam illa ſigna ponũtur: vt prius deſcẽdatur ſub illo termino hõ: ⁊ tũc virtute intellect⁹ quaſi impedit̃ ſignum: ne operet̃ circa illos tños: cuius ſignum eſt: q̃ prius debet deſcẽdi: q̃ꝫ q̃ talis propoſitio exponatur.

¶ Nec doctrina hec pugnat cũ dictis in ſuppoſitionibus: ſupponũt enim tñi taliter: qualiter ibi dictum eſt nõ pure ⁊ formalr̃ ſed eminẽter. Unde hinc ſumẽda eſt gloſa ⁊ ſenſus regularũ illic poſitarum.

¶ Nec obſtat ſimilr̃ dictum eſſe in ſuppoſitionibus ſubiectũ excluſiue ſtare cõfuſe tãtum: cum in nulla exponẽte taliter ſtet. Primo quia illud dictũ fuit ſeq̃ndo cõmunẽ opinionẽ. 2. quia ꝓ tãto dicitur ſtare confuſe tale ſubiectũ: quia nõ licitum eſt dẽſcẽdere ſub eo: et hanc credo fuiſſe mentẽ antiquorũ. 3. poteſt dici ſtare confuſe: quia in vniuerſali de tñis traſpoſitis taliter ſtat. Si que aũt exceptiones ponẽde viſe fuerint: ⁊ qualiter adamuſſim hec regula intelligat̃: in. 2. parte examinabitur.

¶ Secũdum aũt cõem opinionem ſubiectũ excluſiue ṗmi ordinis ſtat cõfuſe tãtum: ⁊ predicatũ diſtributiue: et hoc formalr̃. In. 2. vero ordine predicatum (vt multi dicũt) ſtat cõfuſe tãtũ: ſicut ⁊ ſubiectũ. In aliis autẽ ordinibus cũ iſtis duob⁹ contradicant: cõtradictorio modo ſtare neceſſe eſt.

¶ Pro aſcenſu ⁊ deſcẽſu ponitur regula hec: omnis tñus poſit⁹ in ſubiecto excluſiue ṗmi ⁊ ſcd̃i ordinis regulariter ſtat imobiliter. Hoc ꝓbatur rõne: ⁊ authoritate. Ratione quia reglãriter arguit̃ ab inferiori ad ſuperius cũ diſtributione ſuperioris ex parte ſcd̃e exponẽtis: vt patet hic: tãtuʒ aĩal eſt hõ: ergo tantũ hoc aĩal eſt hõ. Nam ſubiectũ ſcd̃e exponẽtis ãñtis eſt nõ aĩal: ⁊ ſubiectũ ſcd̃e exponẽtis ꝯñtis eſt non hoc aĩal ⁊ in plus ſe habet nõ hoc aĩal: q̃ nõ aĩal q̃ ⁊c. Dicitur regulariter: quia ſi dicatur: tantũ. b. hõ eſt vel tantuʒ omnis hõ eſt alb⁹: vt denotetur excluſionẽ fieri a quolibet ſuppoſito ſubiecti per ſe: tunc licitum eſſet deſcendere. Et ſimiliter ſi ꝓprietates logice ſeruẽt̃. Scd̃o ꝓbatur authoritate fere oĩm antiquoꝝ: ⁊ preſertim. d. s. ṗma pte. q. 31. ar. 3. ad. 3. Et ṗmo ſentẽ. d. 21. q. 1. ar 1 ad. 2. Ubi dicit ſic. Dictio excluſiua imobilitat tñuʒ: cui adiungitur rõne negationis implicite. Unde non ſeq̃tur: omnis hõ eſt rõnalis q̃ ſolus ſortes: nõ eñ qd̃ eſt aliud a ſorte: ẽ aliud ab hoĩe. Unde negatio implicita in excluſiua dictione ad plura ſe extẽdit: qñ adiungitur tño ꝓprio: q̃ʒ quãdo adiungitur cõi. Sed rõne affirmationis põt fieri deſcẽſus: quia cũ habeat duas expoſitiuas ꝓpoſitio excluſiua. ſ. affirmatiuã ⁊ negatiuam: in affirmatiua põt fieri deſcẽſus hec. d. s. Sub tño autẽ poſito in p̃dicato: lʒ deſcẽdere ſeruatis ſeruãdis: ſub predicato ꝓpõnis ṗme ordinis poſſum⁹ deſcẽdere copulatiue: ⁊ ſub predicato ſecũdi diſiunctim. Alij duo ordines cũ his duobus cõtradicant: ex his iudiciũ ſumi poteſt. Verũ cum tales ꝓpoſitiones peculiarẽ habeãt modũ: quo earũ veritas poſſit cenſceri: ſuperflue recurritur ad deſcẽſum.

¶ Pro cognoſcẽda aũt oppoſitione ponitur regule vniuerſales pro exponibilib⁹ oĩb⁹. Quaꝝ ṗma eſt. Oẽs ꝓpoſitiones copulatiue exponibiles: quaꝝ aliq̃ exponẽtes participãt legẽ cõtrariaꝝ: ſunt contrarie: ſaltem de lege: Quales ſunt iſte: tm̃ aĩal eſt albuʒ: tantũ aĩal non eſt albũ. Earũ enim exponẽtes ſunt due copulatiue legẽ cõtrariarum participantes.

¶ 2. eſt. Omnes ꝓpoſitiões diſiũctiue exponibiles. Quarũ aliq̃ exponẽtes participãt legẽ ſub cõtrariarũ: ſunt ſub cõtrarie: quales iſte ſunt: nõ tm̃ aĩal eſt album: non tantũ aĩal non eſt album.

¶ 3. eſt. Omnes ꝓpõnes due quarũ vna exponitur copulatiue: ⁊ altera diſiũctiue: ſi eaꝝ aliq̃ exponentes participant legẽ cõtradictoriarũ: erunt ⁊ ipſe inter ſe cõtradictorie. Ut tãtuʒ aĩal eſt albũ: nõ tantũ aĩal eſt albũ. Ex quo ſeq̃tur: q̃ etiã in exponibilib⁹ habet verũ regula illa: nõ eſt veri⁹ cõtradicere: q̃ʒ toti ꝓpoſitioni negationẽ preponere vel prepoſitã demere. Immo quãdo hoc fit: nõ ſolũ erit cõtraditio ſm legẽ tantũ: ſed etiã ſm enunciandi modum.

¶ 4. eſt. Omnes ꝓpõnes due quaruʒ vna exponit̃ copulatiue: ⁊ altera diſiũctiue: ſi eaꝝ aliq̃ exponentes paticipant legẽ ſubalternarũ: ipſe erunt ſubalterne vt ſunt he: tantũ aĩal eſt albũ: non tãtum aĩal nõ eſt albũ. Eritq; regule prefate perſpicue: ſi exponẽtes attẽte preſpiciãtur. Et ſi regule in primo tractatu poſite pro cognoſcenda oppoſitione inter copulatiuã ⁊ diſiunctiuam non fuerint obliuioni tradite.

¶ Pro oppoſitione autẽ earũ ſm legẽ ⁊ ſm moduʒ enũciandi ſimul ⁊ pro eaꝝ eq̃ppollentia nõ op⁹ eſt aliqua ſup addere: hiſ q̃ in ṗmo tractatu dicta ſunt.

¶ Pro cõuerſione in iſtis exponibilib⁹ ponit̃ cõiter regula hec: ſcʒ. Ab excluſiua primi ordinis ad vltim

affirmatiuã de t'ꝯis trãſpoſitis eſt bona ꝯña. Ut bene valet: tantũ aial eſt hõ: ergo oĩs homo ẽ aial. Que regula tã multis limitationibꝰ a multis conſtringitur: vt eas referre pigeat: vt ergo breuitati ſtudeam accipe hanc verioꝛem ⁊ verioꝛem limitationem que ab aliquibus elicitur. Que talis eſt: tunc excluſiua p̃mi oꝛdinis ⁊ vniuerſalis de t'ꝯis tranſpoſitis ſe mutuo inferunt: cum ꝯñe intermedie quibus talis ꝯuerſio infertur: ſunt bone. Sin aũt non opꝫ talẽ ꝯuerſionẽ tenere. Conſequẽtie autẽ patent hoc modo: capio exempli grã hanc ꝓpõnem: tantũ aial eſt album: ex qua infero ſuas exponẽtes ſic: ergo aial eſt album: ⁊ nullũ non aial eſt album: tunc vltra ergo albũ eſt aial: ⁊ nullum albũ eſt nõ aial ꝑ ꝯuerſionẽ ſimplicẽ ambarũ partiũ. Tunc vltra ergo album eſt ⁊ oẽ albũ ẽ al' prima pars infertur a ꝓpoſitione de eſt: tertio ad ꝓpoſitionẽ de eſt. 2. Secũda tenet a negatiua ad affirmatiuã variato predicato ⁊c. cuꝫ ꝯſtantia: que eſt prima pars. Tũc vltra album eſt: ⁊ omne album eſt aial: ergo omne album eſt aial: a tota copulatiua ad vnam parteꝫ ergo de primo ad vltimum tãtum aial eſt albuꝫ: ergo omne album eſt aial. Si aũt autẽ velis videre: qualiter valeat eꝯtra: probo illud ſic. Et capio hanc vniuerſalẽ: ſcꝫ omne album eſt aial: et infero: ergo aial eſt album per ꝯuerſionẽ per accidẽs: et iã habeo primã exponentẽ. Iterũ accipio vniuerſalẽ. ſ. omne albũ ẽ aial et infero: ergo nullũ albũ eſt ñ aial ab affirmatiua ad negatiuã. Tunc vltra ergo nullũ non aial eſt album per ꝯuerſionẽ ſimplicẽ: ⁊ iam habeo. 2. exponẽtem. Tũc de p̃mo ad vltimũ: omne album eſt aial: ergo tantum aial eſt album. Optime ergo ꝓbatum eſt illam vniuerſalẽ inferre excluſiuã: cum inferat copulatiue quãlibet eius exponẽtem.

Dicitur ergo ꝙ quotienſcũqꝫ iſte ꝯñe intermedie fuerint bone: ꝯuerſio pdicta erit bona. Sin autẽ nõ opꝫ. Sũt aũt ꝯñe inter medie bone vt cõiter. Niſi in his caſibus.

Primus qñ ꝓpoſitio excluſiua habuerit p̃mã exponentẽ non pure affirmatiuã: vt hec habet: tantum deus cõtingẽter eſt creans: que nõ infert iſtaꝫ: omne creans contingenter eſt deus.

Secũdus quãdo excluſio non fit ab oppoſito totiꝰ ſubiecti: vt non valet: tãtum hominis equus eſt albꝰ ergo omne album eſt hominis equus.

Tertius eſt quãdo non eſt ſimilis diſtributio predicati excluſiue ⁊ vniuerſalis: vt non valet: omne al' eſt ſanum: ergo tñ ſanum eſt aial. Nã ſi ly aial diſtribuatur incõplete: ãñs eſt verum: ⁊ ꝯñs falſum. Et finaliter quãdo nõ poteſt ſeruari acceptio eadẽ ita ꝙ vtrobiqꝫ ſit vnica vel non vnica vel ſuppoſitio vel appellatio: non opoꝛtet ꝯñam valere. Que omnia enarrare: ⁊ alia ꝙ plurima que hic poſſunt multiplicari conſulto breuitatis amoꝛe dimitto.

Per idem principiũ poteſt probari ꝓpoſitionem ſcdi oꝛdinis poſſe ꝯuerti in particularem negatiuã. Poteſt etiaꝫ quelibet propoſitio exponibilis p̃mo exponi ⁊ poſt ꝯuerti ſꝫm regulas conuerſionis. Et tũc exponibilis põt dici ꝯuerti virtual'r: licet non foꝛmaliter: vt. d. s. facit p̃mo ſentẽ. d. 21. q. 1. ar. 2. ad. 2.

Hic tñ aduertito aliq̃ ſcitu digna. Et p̃mo ſcito antiquos in expoſitione harũ excluſiuarũ vti illo cõplexo aliud ab: loco negationis infinitãtis: vñ hãc tñ hõ eſt: ſic exponebãt: hõ eſt: ⁊ nihil aliud ab hoĩe eſt: Sed iunioꝛes ponũt ly nõ infinitãter ſumpto ⁊ in idẽ reddit ſumpto ly aliud ab large.

Pro quo ſcito. 2. ly aliud ab dicere aliqñ differẽtiã vel diuerſitatẽ ꝓprie: q̃ nõ valet repiri niſi iter extrema realia real'r diſtincta. Et ſic iſta eſt falſa: ego ſũ aliꝰ a chimera. Et ſub hoc ſenſu phus dixit: ei qꝺ nihil eſt: nihil eſt idẽ: nec diuerſum. Aliqñ ly aliud ab dicit non idẽtitatẽ: ⁊ tunc tñ valet ſicut negatio infinitãs: et tunc idẽ eſt nõ hõ ⁊ aliud ab homine.

Scito. 3. ampliꝰ ly aliud aliqñ excludere maſculine aliqñ neutraliter: vt dicit. s. p̃ma ꝑte. q. 31. ar. 4. c. Unde hec ꝓpõ ſolꝰ pr̃ eſt deus dupl'r exponi põt. p̃mo ſic: pr̃ eſt deꝰ: ⁊ nullꝰ aliꝰ a patre eſt deꝰ. Et tũc eſt falſa. Alio mõ ſic pr̃ ẽ deꝰ: ⁊ nihil aliꝺ a pr̃e ẽ deꝰ ⁊ tũc ẽ v̾a. Sed primꝰ ſenſus ꝓprioꝛ eſt. vt. d. s. dicit vbi ſupra: vbi ponit modũ exponẽdi talem ꝓpõnem. ſ. per duas expoſitiuas in arg̃ in contra.

Scito. 4. ſigna exponibilia eſſe hec: tñ: tñmodo: ſolũ: ſolũ mõ: preciſe: dũtaxat: ſolꝰ. a. um. vnicꝰ. a. um. Inter q̃ eſt dr̃ia. Et p̃mo dr̃ ly ſolꝰ ⁊ ly vnicꝰ differre ab oĩbꝰ aliis: ⁊ iter ſe. Differũt eñ ab aliis: eo ꝙ cetera oĩa ſunt aduerbia: ac ꝓinde nõ pñ ſumi niſi ſincategorematice ly v̾o vnicꝰ ⁊ ſolus cũ ſint noĩa poſſunt ſumi ſincategoꝛematice et categoꝛematice. Tunc ly ſolus ſumit categoꝛematice: qñ tñ valet ſicut ſolitariꝰ: ⁊ ſic ſumit geneſis. 2. Ubi dr̃: nõ eſt bonũ hoĩem eſſe ſoluꝫ. Et ioãnes. 6. fugit ieſus in mõtẽ ſolꝰ. Et tũc determinat adiectiuũ: cui adiũgit ⁊ remouet ab eo cõſoꝛtium eiuſdẽ nature ⁊ cõditiõis cũ illo. Dr̃ eiuſdẽ nature ⁊c. quia dicimꝰ religioſuꝫ incedere ſolũ: qñ ſine ſocio perambulat. Alio mõ ſumitur ſincategoꝛe: ⁊ tunc ſumit dupliciter. Uno mõ vt facit ꝓpõnẽ ꝺ excluſo extremo: et ſic excludere põt grã alietatis ⁊ alteritatis: vt dictũ eſt. Uñ. d. s. dicit ꝙ ſolꝰ hec poteſt ẽ deꝰ pr̃ excludere a foꝛma ſubiecti. Et erit ſenſus: pr̃ cũ q̃ nullꝰ aliꝰ eſt pr̃: eſt deꝰ. Et tũc eſt v̾a. Et hoc mõ ſumit a bt̃o augu. 6. de trinitate: cũ dicit ſolũ patrẽ dicimꝰ: nõ qꝛ ſeparat a filio vel ſpũ ſancto: ſꝫ hoc dicẽtes ſigñ: ꝙ illi ſimul cũ eo nõ ſunt pr̃. Et hic ſenſus nõ eſt cõis: nec ꝓprius. Scd̃m vero ſenſuꝫ ꝓpriũ excludit a cõſoꝛtio p̃dicati. Et ſic prefata ꝓpoſitio eſt falſa ſi excludat maſculine: vera autẽ ſi excludat neutral'r.

Eſt ⁊ alia differẽtia inter ly ſolꝰ ⁊ ly tñ ⁊ ꝯſimilia ſigna: qꝛ ly ſolꝰ nõ ꝓprie ponit ex ꝑte p̃dicati: qꝺ ſumit foꝛmal'r: qꝛ reſpicit ſuppoſitũ: inquãtũ excludit aliud ſuppoſitũ ab eo: cui adiũgit. Sed hoc ſignũ tñ põt ſumi ex parte ſubiecti: ⁊ ex parte p̃dicati: poſſumꝰ eñ dicere tñ ſoꝛtes ſcribit. i. nullꝰ aliꝰ. Et ſoꝛtes ſcribit tñ. i. nil aliud facit. Oĩa hec hñtur ex. d. s. 1. ꝑte. q. 31. ar. 3. et. 4. et. p̃mo ſentẽ. d. 21. q. 1. in oĩbꝰ eiuſdẽ articulis: vbi ponit ꝙ plurima ad hanc materiã attinẽtia q̃ ad modũ exponẽdi: deſcẽdẽdi ⁊ ꝯuertẽdi tales ꝓpões: ⁊ qual'r loqui in eis recte debeamꝰ. Ubi ⁊ videbis. d. s nõ ſolũ diuinũ theologũ: ſed ⁊ mirabilẽ logicũ agere. Uidebis ſil'r textũ illiꝰ eiuſdẽ diſtin. Ubi multa ponũt a magr̃o adducta ex beato augu. ⁊ ab aliis doctoꝛibꝰ.

Scito. 5. ſil'r eẽ dr̃iaꝫ inter ly vnicꝰ ⁊ alia ſigna. Et dr̃ia eſt q̃ ad duo. Primũ eſt: qꝛ ly vnicꝰ excludit a cõſoꝛtio p̃dicati oẽ ſuppoſitũ: pro q̃ ſubm̃ ſupponit: ſolo vno dũtaxat excepto: ⁊ nõ excludit res alias. Uñ ſi plures hoĩes currãt: ⁊ cetera aĩalia quieſcãt: iſta eſt falſa: vnicꝰ hõ currit. Si vero ſolꝰ ſoꝛtes currat iter hoĩes: ⁊ cetera aĩalia cũ illo: iſta eſſet vera: vnicus hõ currit: iſta exiſtente falſa: tñ homo currit.

Ex qua differentia infert. 2. et eſt: ꝙ nec dꝫ exponi

ſicut ⁊ alia ſigna: nec a ꝓpōne in qua tale ſignū ponit̃ ad vl̃em eſt bona ꝯña. Poteſt autē expoſitio eius ſic dari. ſ. vnic⁹ hō currit. i. hō currit: ⁊ nullus hō cū illo currit. Sed (vt mea fert opinio) poteſt dici dr̃iam eſſe inter hoc ſignū ⁊ alia: quia alia poſſunt gr̃a alietatis ⁊ pluralitatis excludere: ly vero vnic⁹ tm̃ excludit gr̃a pluralitatis: licet nō importet numerū ſed principiū numeri. Tm̃ enim videt̃ ſonare vnic⁹ ſicut vn⁹ ſolū. Unde hec ꝓpoſitio vnic⁹ hō eſt alb⁹: poteſt etiā ſic exponi: aliq̄s hō ē alb⁹: ⁊ nō plures hoīes q̄ vn⁹ ſūt alb⁹

¶ Scito. 6. dubiū eſſe: quid excludat ſignū excluſiuū qn̄ addit̃ alicui t̃mo. Ad qd̓ rn̄detur ſm̃ doctrinā. s. d. q̄ dictio excluſiua addita vni ꝑſone in diuinis nō excludit aliam in predicatis eſſentialib⁹: bene tamen in predicatis ꝑſonalibus. Ex quo habetur concordia dictorum. d. s. dicētis: alicubi dictionem excluſiuā additam vni relatiuo excludere correlatiuum. Et alibi dicētis oppoſitum: vtrūq̄ enim verum eſt per reſpectū ad p̄dicata diuerſa. Hec habētur ex. d. s. prima parte et pmo ſentē. q. et diſt. ſupradictis ⁊ ſuꝑ mathe. ca. 21. ſilr̃. 3. part. q 78. ar. 4. ad pmū dicit dictionē excluſiuā additā principali agēti non excludere inſtrumētū. Durād⁹ aūt ponit hāc ꝯcluſionē (cū dictio excluſiua dicat negnē aſſociationis cuiuſlʒ diuerſi ab icluſo) ēē illud excludit̃: qd̓ nō eſt idē cum incluſo ꝑ eſſentiā: vl̃ ſaltē ſubiecto: oē eñ. tale dr̃ ꝓprie ⁊ ſimplr̃ diuerſum. q̄ autē dictio excluſiua iportet negnē aſſotiationis ⁊c. probat ex pħo in elenchis: vbi dicit: ly ſol⁹ idē eſſe qd̓ non cū alio: ꝯcluſio aūt ꝓbatur ab eo inductiue: ⁊ ſatis abūde pmo ſent. d. 21. q. ſ. Ex quo īfertur: q̄ dictio excluſiua addita diffinito non excludit diffinitionem. Nec addita ſpeciei: excludit genus. Nec addita toti itegrali: excludit partē. Nec addita ſubiecto: excludit accn̄s: ſi accn̄s ſignetur in concreto: qui eñ dicit hō: dicit riſibile. Infert̃ etiā dictionē additā vni relatiuo excludere correlatiuū vt dn̄s durandus dicit.

¶ Sed ꝯtra q̄ ſeq̄ret̃ hoc nō eſſe verū niſi in creaturis vbi relatiuū differt eſſentialr̃ a correlatiuo: cui⁹ oppoſitū eſt in diuinis: ꝯña v̓a pʒ q̄ ꝯcluſio dicit q̄ nō excludit̃ illud qd̓ eſt vnū in eſſentia cū incluſo. i. cū re ſig̃ta ꝑ t̃m cui ſignū excluſiuū addit̃. Ad hoc dubium videt̃ dicēdū: dn̄i durādi dictū eſſe intelligēdum nō de eſſentia rei ꝓ qua ſupponit t̃mus cui addit̃ ſignū excluſiuū ſʒ ſumit eſſētiā ꝓ formali ſig̃to t̃mi cui addit̃ p̄fatū ſignū. Uñ hec ē v̓a tm̃ pr̃ gn̄rat filiū i diuinis: ⁊ ly tm̃ excludit filiū q̄ lʒ ſit vn⁹ eſſentialr̃ cū patre ⁊ ſm̃ q̄ eſt de⁹. Nō tn̄ eſt vnū in relatione paternitatis imo quia habet oppoſitā relationē diſtinguit̃ ꝑſonalr̃ a patre. Sed q̄ paternitas ē de ꝯceptu q̄dditatiuo patris vt ſic: ideo ipaʒ quidditatē relatiuā vocauit eſſētiā. Hūc credo eſſe ſenſum p̄dictoꝝ v̓boꝝ ⁊ eorū q̄ſ̄ti in fine. q. ponit dicens q̄ vnū correlatiuū nō facit vnū in eſſentia cū ſuo correlatiuo. Niſi dicat̃ hoc ideo dici q̄ vnū correlatiuū non concurrit partialiter cū alio ad ꝯſtitutionē vni⁹ eſſentie. Sed de his hacten⁹.

¶ Sequitur de exceptiuis.

COnſequēter poſt excluſiuas (inſequēdo cōem ꝓcedēdi ordinē) reſtat modū quo exceptiue exponant̃ elucidare ꝓ quo ſciēdū q̄ ꝓpō exceptiua dr̃ ꝓpō exponibilis vl̃ claritate indigēs rōne hui⁹ ſigni p̄ter vel alicuius ſibi equiualētis: qualis eſt hec omne aīal preter hominem currit.

¶ Sciēdū. 2. ad ꝯgruitatē exceptiue pmo req̄ri: vt t̃ms a quo fit exceptio: ſumat̃ cū ſigno vniuerſali. Nō enim latine dr̃ aīal preter hoiem currit: ſʒ oē aīal p̄ter hoiēʒ currit. Et hoc nō tā voluntati q̄ rōni initit̃: licet grāmatica vt ꝯiter vſui ⁊ autoritati initat̃. Nō autēʒ eſt. Nā iepte ſm̃ modū loquēdi exciperet̃ ab aliq̄ toto qd̓ ibi ſm̃ modū loquēdi nō includit̃. Sed ſi dicā: aīal currit: hō nō neceſſario ex vi locutionis includit̃ in ly aīal: reſpectu p̄dicati. Cū enim indiffinite loq̄mur: ſufficit: vt equ⁹ vel leo currat. Si aūt dicā oīe al̃ currit ſm̃ rigorē locutionis datur intelligi p̄dicatū ꝯpetere omni illo: pro quo ſubiectū ſupponit: quoꝝ vnū ē hō. Et tunc ꝯgrue pōt excipi: dicendo omne aīal preter hominem currit.

¶ Secūdo req̄ritur ad eādē ꝯgruitatē: vt illud qd̓ excipitur: ſit aliq̄ modo ſig̃tū ꝑ t̃mum a quo fit exceptio i. formalr̃ vl̃ materialr̃: taliter q̄ t̃ms a quo fit exceptio: poſſet pro illo ſupponere vel accipi. Uñ hec nō eſt ꝯgrua: oīe aīal preter lapidē ē: q̄ ly aīal nō pōt accipi nec ſupponere pro lapide: niſi forſan xp̄us aſſumeret lapidē: quia tunc hec eſſet vera: lapis eſt al̃. Sed loq̄mur extra hunc caſū. Congrue tn̄ diceret̃: oē currēs preter albū eſt nigrū. Quo fit vt nō requirat̃ partem extra captā ſemꝑ eſſe inferi⁹ quid ad totū. a quo fit exceptio. Hoc etiā. 2. ꝓbat̃ eadē oīno rōne qua ⁊ pmū.

¶ Sciēdum aūt. 3. in q̄libet ꝓpōne exceptiua reperiri quattuor t̃mos. Primus eſt a quo fit exceptio: ⁊ eſt ille: quē imediate ſeq̄tur dictio exceptiua. Et t̃mus qui excipitur ⁊ ē ille: q̄ imediate ſequitur ſignū exceptiuū: et dr̃ pars extra capta. Terti⁹ eſt ipſa dictio: vel ſignū exceptiuū: quo mediāte fit exceptio. Quartus eſt predicatum: reſpectu cuius fit exceptio.

¶ Dictiones autē exceptiue ſunt preter: preterq̄: excepto: niſi: ⁊ alia ſimilia ſigna. Inter aūt duo pma eſt differētia: quia ly preter poſt ſe exigit acuſatiuū: ly vero preterq̄ talē caſum: qualis preceſſit. Exēplū primi omne aīal preter hoiem currit. Scdi oīe aīal preterq̄ hō currit. Ly vero niſi differt ab alijs duob⁹: eo q̄ ly preter ⁊ p̄terq̄ pūt poni tā in ꝓpoſitione affirmatiua q̄ʒ negatiua: ſed ly niſi ꝓprius ⁊ ꝯgruētius excludit ab vniuerſalitate negata: vt ibi: nō eſt hic aliud niſi domus dei ⁊ porta celi. Geneſi. cap. 28. Et pōt ſumi dupliciter: vno mō ꝯditionalr̃: ⁊ tunc tm̃ valet: ſicut ly ſi non. Ut ibi noli querere fieri iudex: niſi valeas virtute corrūpere iniquitatē. Eccl̃. 7. Alio mō ſumit̃ exceptiue: vt nemo niſi fili⁹ nouit patrē. Similr̃ ly p̄ter ſumit̃ tripliciter. Uno mō diminutiue vt. 20. p̄ter. 10. ſunt. 10. Alio mō additiue: vt ſi dicā: dabit de⁹ ſeruiētibus ſibi vitam eternaʒ preter bona tēporalia. Alio mō ſumit̃ exceptiue: vt oīe ens p̄ter deū ē cratura.

¶ Sciēdum. 4. pro exceptiuarū expoſitione in eis. eſſe reperibiles quattuor ordines ꝓportiōabiles illis quattuor: de quib⁹ in excluſiuis dictuʒ eſt. Et patent. Hic exēplariter. Oīe aīal preter hoiēʒ eſt albū. Oīe aīal preter hoiem non eſt albū. Nam omne aīal preter hominē eſt album. Non omne aīal preter hoiem non eſt albuʒ. Non tmen deſunt: qui dicant octo ordines in eis reperiri poſſe: multiplicātes predictos. 4. ordines apponēdo eoꝝ cuilʒ negnem poſt t̃m a quo exceptio fit: vt imediate cadat ſupra ſignū exceptiuuʒ. Ut ſi dicam ſic. Oē aīal non preter hoiem currit. Oē aīal nō p̄ter hoiēʒ nō currit. Nō oē al̃ nō p̄ter hoiēʒ currit Non oē aīal nō p̄ter hoiem nō currit. Sed q̄ itellectis 4. primis ordinib⁹ vnuſquiſq̄ hos etiā callere poterit: de eis mentionē ampli⁹ nullaten⁹ faciemus.

¶ Exceptiua igit̃ pmi ordinis exponit̃ ꝑ vnā copula

tiuã cõpoſitã ex tribus categoricis: in quarum prima affirmatˀ ꝑdicatũ de aggregato ex t̃mo a q̃ ſit exceptio: ⁊ de illo q̃ excipitˀ mutato ſigno exceptiuo in negationẽ infinitantẽ. In .2. vero ꝑdicatˀ t̃s: a q̃ ſit exceptio de parte extra capta. In .3. vero negatur ꝑdicatũ exceptiue de parte extra capta. Vñ hec ꝓpõ om̃e aĩal preter hoiem eſt album exponitur ſic: omne aĩal nõ hõ eſt albũ: ⁊ oĩs hõ eſt aĩal: ⁊ nullus hõ eſt albus.

¶ Propoſitio .2. ordinis eodẽ mõ exponi debet hoc tñ variato: ꝙ pˀma categorica debet eſſe negatiua: et vltima affirmatiua: vt hec omne aĩal ꝑter hoiem non eſt albũ: exponitˀ ſic: omne aĩal non hõ non eſt album: et omnis hõ eſt aĩal: ⁊ oĩs hõ eſt album.

¶ Propoſitio .3. ordinis exponitˀ ꝑ ꝯtradictorias ex exponentes: vt hec nõ omne aĩˀ preter hoiem eſt albũ: exponitur ſic: aliquod aĩal nõ hõ nõ eſt album vel hõ nõ eſt animal vel homo eſt albus.

¶ Propoſitio .4. ordinis exponitˀ per ꝯdictorias .2. ordinis: vt hec nõ om̃e aĩal preter hoiem nõ eſt albũ: exponitur ſic aliqđ aĩal nõ homo eſt album: vel homo non eſt aĩal vel homo eſt albus.

¶ Hic tñ aduerte: vt ſerues t̃moꝝ ſuppoſitiones: ſicut in prefatis exẽplis ſeruate ſunt: qñ om̃es t̃ni fuerint cões: ⁊ diſtributiones fuerint complete. Dr̃ qñ t̃ni fuerint cões. Nam ſi dicatur: oẽ aĩal preter ſortẽ currit. In .2. et in .3. exponẽtibˀ nõ põt ſubiectũ diſtribui. Proportinabiliter expoſitio debꝫ etiã fieri: qñ exceptio non ſit a t̃mo poſito in recto ſed in obliq̃: vt hic cuiuſlꝫ aĩalis preter ꝗ̃ hoĩs anima ẽ mortalis. Expoſitio eiꝰ fiet ſic: cuiſlibet aĩalis nõ hoĩs aĩa eſt mortalis: ⁊ oĩs hõ eſt aĩˀ: ⁊ nulliˀ hoĩs anima eſt mortalis. Proportionabiliter dicatur in copulatis ⁊ diſiunctis.

¶ Sanctus thomas in expoſitione epiſtole ad galathas lect. 4. explanãs illđ apoſtolicũ dictũ. ſ. Mihi aũt abſit gl̃iari niſi in cruce dñi nr̃i ieſu xp̃i. Dicit ſic. Mihi autẽ ⁊c. propoſitio exceptiua eſt includẽs vnã affirmatiuã: ⁊ aliam negatiuã. Et vtrãqꝫ ꝓbans apoſtolus: duo ſigna ponit. i. a duplici ſigno probat. Primũ eſt mũdũ eſſe mortuũ in corde eiˀ. Vñ pꝫ in illo apoſtolum nõ gloriari. 2. ſignũ eſt: ꝙ nihil aliud cupiebat mundo ꝑdere niſi crucẽ dñi nr̃i ieſu xp̃i. Ex quo liquet apl̃um in cruce gloriari. Hãc expoſitionẽ. d. s. attuli: cũ ob illiˀ bonitatẽ: tũ ne aliq̃s arbitretˀ. d. s. aduerſari ꝑfate expoſitioni: eo ꝙ ſolum duas exponẽtes poſuerit: nõ eñi negauit .3. Sed duas affirmauit ex q̃bus põt facil̃r elici tertia. Modus aũt exponẽdi hos .4. ordines ꝑ has .4. dictiones intelligi põt. ſ. cãtãtes certabãt: formoſi: in choro. Vbi ſunt vocales quarũ ſig̃tiones ex dictis in excluſiuis colligi poſſunt.

¶ Sciẽdũ .5. ꝙ in exceptiuis pro earũ intellectu ꝑtipiẽdo ſolent poni aliq̃t regule quaꝝ pˀma eſt. Omnis ꝓpõ vl̃is in parte v̾a ⁊ in pte falſa põt reddi vera: ſi excipiatˀ id: per qđ redditˀ falſa. Dr̃ ꝓpõ in parte vera et in parte falſa: qñ eiˀ aliq̃ vel aliq̃t ſingulares ſunt vere: ⁊ eiuſdẽ aliq̃ vl̃ aliq̃t falſe: q̃lis ẽ hec: oẽ aĩˀ ẽ rõnale: que põt reddi vera: ſi dicatˀ oẽ aĩˀ preter irrõnale eſt rõnale. Et ad hoc req̃ritˀ: ꝙ ꝓpõ ſit pˀmo ꝓbabilis rõne vl̃itatis: alias nõ oportet. Vñ ſi dicatˀ. Deſinit omne albũ eſſe: in caſu: quo ſolũ ſint duo alba tm̃: quoꝝ vnũ deſinat eſſe: ⁊ aliud non. Licꝫ vera videatˀ rõne partis vniˀ: ⁊ falſa rõne alteriˀ: q̃ tñ nõ eſt ꝑ aſcẽſum probabilis: ſed ꝑ expoſitionẽ: ⁊ ꝑ illã ꝓbatur falſa: reputatˀ in toto falſa. Req̃ritur etiã: ꝙ ꝓpoſitio vl̃is ſit cõplete. Vñ iſta ẽ ſimpl̃r vera: vterqꝫ homo currit: caſu quo ſint quattuor hoĩes: quoꝝ duo currãt: ⁊ duo nõ. Proportionabil̃r dicatˀ de hac: omne aĩˀ eſt ſanũ: ſi diſtribuat pro generibˀ ſingulorum.

¶ Sciẽdum etiã ꝙ ꝓpõ põt reddi vera dupl̃r. Vno modo excipiẽdo id: ꝑ quod redditˀ falſa: vt dictũ ẽ in exẽplo poſito. Scđo ponẽdo ꝯdictoriũ ꝑdicati: vt oẽ aĩal preter nõ rõnale eſt irrationale: ſi ſit affirmatiua. Si autẽ ſit negatiua: poteſt apponi idem predicatũ: vt hic om̃e aĩˀ preter irrationale non eſt irrõnale.

¶ .2. regula eſt. Omnis exceptiua cuiˀ ſubiectũ cõplete diſtribuitur: ⁊ que copulatiue exponitur. Et a cuius ſubiecto toto ſit exceptio: repugnat ſue preiacẽti. i. ꝓpoſitionis reſiduo dẽpto t̃mo qui excipitur: ⁊ dictione excipiẽte. Vnde hec copulatiua eſt falſa om̃e aĩˀ preter hominẽ currit ⁊ omne animal currit. Due aũt propoſitiones dicuntur interſe repugnare: quãdo ex eis nõ poteſt cõſtitui vna copulatiua vera. Dicitˀ cuiˀ ſubiectũ complete diſtribuitˀ. Nam dicendo vtrunqꝫ aĩal preter hoiem currit: que ſimul poteſt ſtare in veritate cũ iſta ſua preiacente. ſ. vtrũqꝫ aĩal currit: caſu q̃ duo ſola aĩalia bruta currant. Dicitur ⁊ a cuius toto ſubiecto ⁊c. quia hec eſt vera: oĩs hõ ⁊ omnis medietas preter ſuperiorẽ medietatꝫ ſunt hõ: ⁊ ſtat cũ hac ſua preiacẽte. ſ. omnis hõ ⁊ omnis medietas ſunt hõ caſu quo ſolus ſortes ſit in mũdo. Dicitur que exponitur copulatiue: quia alias nõ oportet: vnde hec copulatiua eſt vera: nõ quilibet equˀ eſt hõ: ⁊ nõ quilibet equˀ preter fauellum eſt homo: prefata autẽ repugnãtia in aperto erit: ſi ſtatim ad exponẽtes exceptiue recurratur. Si autẽ aliquãdo prefata repugnãtia etiã reperiatur in aliqua predictarũ exceptionũ: nõ ob hoc licebit inferri dictã regulã eſſe falſam: dictũ eſt enim non oportere i prefatis inſtãtiis regulã ſortiri veꝝ: nõ aũt ꝙ ſemper in illis reperiatur oppoſitum regule.

¶ Et vt melius expoſitionem ⁊ hanc repugnãtiam percipias eſto ſemper cautus in tertia exponente ſerues contradictionẽ ex parte copule ⁊ predicati reſpectiue ad adãbas exponẽtes excepto r̃latiuo reciproco. Vnde huius ꝓpoſitionis omnis equˀ preter fauellũ videt ſe. 3. exponẽs erit hec fauellus nõ videt ſe. Vbi ly ſe refert fauellum ⁊ in prima refert ly equus. Hec autẽ omne ens preter deum poſſibiliter non eſt debet habere hanc pro .3. exponente: ſcꝫ deus neceſſario eſt. Et hec omnis ſubſtantia preter hoiẽ ſuba non eſt habebit hanc omnis homo oĩs ſuba eſt quia ly ſubſtãtia in prima exponẽte non debet diſtribui.

¶ Sciẽdum .6. quoſdã ponere differentiã inter propoſitionẽ exceptiuã ⁊ de excepto extremo aſſerentes hanc propoſitionem omne aĩal preter hoiem currit dupliciter poſſe reſolui vel probari. Vno modo per extremorum ſuppoſitionũ cuius pꝛdicatũ ſufficienter verificatur vt quilibet alius terminˀ: ſcꝫ dicẽdo hoc eſt currens: ſubiectum vero non debet ſic verificari hoc eſt animal nõ homo. Nam ſolis brutis exiſtentibus illa propoſitio eſſet vera ⁊ per cõſequens ſubiectũ ſupponeret ac proinde ſubiecto ⁊ predicato ſupponentibus pro eodẽ illa de excepto extremo eſſet falſa: quod minime dicendum eſt: oportet ergo ſic ſubiectum verificari: ſcꝫ hoc eſt aĩal non homo ⁊ hõ eſt vt ſeruetur eadem reſtrictio in ly homo. Sed mihi videtur dici poſſe ꝙ quando exceptio ſit a t̃mo poſito in recto ⁊ in ſubiecto nunꝙ̃ poſſe conſtitui propoſitionem de excepto extrẽo vel ſi poſſet mere gratis nec ꝓprie differre ab ipſamet ſũpta i ſenſum exceptiue. Dixi in

recto ⁊ in ſubiecto: qꝛ in obliq̄ bene pōt taliter ꝓpo-
ſitio cōſtitui vt ſi dicā oīe aſtrū preter iouem videns
eſt homo ⁊ ſimiliter ſi dicā: ego video omne aſtrū pre-
ter iouem. Et rō eſt quia tolis exceptio nullaꝫ habitu
tudinē denotat vel importat circa copulam in ordine
ad p̄dicatū ⁊ ſi hoc poſſit ſeruari qn̄ exceptio fit a recto
etiam ⁊ tunc poſſet ꝓpoſitio de excepto extremo cōſti
tui: vt hic hō qui omne aīal preter irrōnale eſt currit.
Iſte aūt ꝓpōnes de excepto extremo reſolui poſſunt
per aſcenſum ⁊ deſcēſum ⁊ per extremorū ſupoſitio-
nē ſicut ⁊ alia categorice.

¶ Sciēdum. 7. ꝓ ſuppoſitione t̄rorū in exceptiuis ꝙ
t̄ri precedētes dictionē exceptiuā ſupponūt ſm̄ exigē
tiam ſignorū ſuper eos delatorū. Ceteri vero nō ſup-
ponunt vnica ſuppoſitione: ſed ſm̄ regulā in excluſi-
uis poſitam: ſm̄ autē cōem opinionē t̄rus ſequēs di-
ctionē exceptiuā ſtat diſtributiue ⁊ p̄dicatuꝫ ſimiliter
ſtabit diſtribute. Supponūt t̄n̄ omnes t̄ri in excepti
uis immobiliter: ita ꝙ nullo modo valet ſub eis deſcē
ſus preſertim ita ꝙ ecōtrario valeat aſcenſus. Hoc pꝫ
quia ſi deſcēdatur ſub t̄ro precedēte dictionē excepti-
uam deſcendens erit incōgrua ſi ſub t̄ro eam ſequēte
argumentabimur ab inferiori ad ſuum ſuperiꝰ nega-
tiue adminꝰ in primo ordine. Si ſub p̄dicato tūc quā-
do licet deſcendere nō licet aſcendere. Et econtrario
Hoc patet nam quando in aliqua exponēte t̄rus ſtat
determinate licet deſcendere diſiunctiue nō tamē de-
ſcendere ⁊ quādo in aliqua exponēte ſtat diſtributiue
licet aſcēdere copulatiue ſed nō deſcēdere. Verū eſt ta
men licitum eſſe ſm̄ aliquos deſēdere ſub t̄ris precedē
tibus dictionē exceptiuā mutando ly preter in ly non
ſed tunc potiꝰ deſcēdit̄ ſub prima exponēte ꝙ̄ ſub to-
ta exceptiua. Eſt tamē argumētū qđ ꝯtra hoc fieri po
teſt eo ꝙ. d. s. dicit in p̄mo ſenten. d. 31. in expoſitione
textus loquēs de ꝓpoſitione hac. Nemo nouit filiuꝫ
niſi pater ꝙ ſub illo t̄ro nemo poteſt fieri deſcēſus ad
perſonas diuinas āgelicas ⁊ humanas eo ꝙ ly nemo
ex cōmuni vſu loquētium poſſit pro his oībus diſtri
buere: dato ꝙ ex ꝓprietate ſignificationis habeat ꝙ
ſolum ſignificet idē qđ nullꝰ hō ſub quo ſenſu non cō-
tinetur pater: nec ſp̄ūs ſanctꝰ ſub ly nemo: vt beatus
auguſti. affirmat. Sed ad hoc reſpōdetur intentio-
nem. d. s. non eſſe dicere ꝙ ly nemo ſibi diſtribuatur ꝓ
omnibꝰ perſonis diuinis angelicis ⁊ humanis: ſed ꝙ
ex vſu loquētium taliter eſt nomen illud extenſum ꝙ
ibi vel alibi pro omnibꝰ illis perſonis poſſit diſtribui.
Immo vt ipſe dicit ſuper Mattheuꝫ cap. 11. et prima
parte. 4. 3. ar. 4. ad. 2. quādo excipitur aliqua perſo
na in his que ad eſſentiā pertinēt quelibet perſona in
telligitur excipi ſecus aūt contingit in p̄dicatatis per
ſonalibꝰ vt in excluſiuis dictū eſt. Similr̄ illud qđ di
cit. ſ. licitum eſſe deſcendere ad omnes in tellectuales
perſonas intelligi debet vbi pro oībꝰ diſtribuitur
qualiter in p̄fata exceptiua nō ſtat. Quia t̄rs a quo fit
exceptio reſtringit̄ aditione extra capta ⁊ ſigno exce
ptiuo p̄ſertim tenendo ſubiectū totale eſſe aggregatū
ex oībus illis tribus t̄ris cuius oppoſitum aliqui aſſe
rmnt tuntres ſoluꝫ t̄rum a quo fit exceptio eſſe totale
ſubiectū i hac oē aīal preter hoīeꝫ currit ⁊ aliis ſılıbꝰ.

¶ Sciendū. 5. pro exceptiuaruꝫ oppoſitionibus ꝙ in
eis poteſt ſumi oppoſitio dupliciter vno modo ſm̄ le
gem tantum. Alio modo ſm̄ legē ⁊ modū enūciādi ſi-
mul. Pro opoſitione ſm̄ legeꝫ t̄m̄ nil aliud hic ſuper
addere eſt neceſſe his q̄ pro cognoſcēda oppoſitione ex
cluſiuaꝝ dicta ſunt. Omnes enim due exceptiue copu
latiue exponibiles quaruꝫ alique exponētes partici-
pānt legem contrariarum ſunt ſm̄ legē cōtrarie ⁊c.
Pro oppoſitione autē ſm̄ legē ⁊ modū poſſent con-
ſtitui. 4. rotuli in quorū p̄mo ſituetur hec omne aīal
preter hoīem eſt leo. In ſcđo hec oē aīal preter hoīeꝫ
non eſt leo. In. 3. hec nō omne aīal preter hoīem ē leo
In. 4. hec non omne aīal preter hoīem nō eſt leo. In
quibus reperiunt̄ omnes oppoſitiones vt aſpicienti
patet. Hic tamen aduertito poſſe contingere duas ex
ponentes duarū exponibiliū participare legem con-
trariarū de forma ⁊ de forma acceptionis t̄roꝝ ipis ex
ponibilibꝰ eādem legem ſolum de materia participā
tibus. Hoc patet in ꝓpōnibꝰ iſtis. ſ. oē aīal preter ho-
minē neceſſario ē aīal: omne aīal p̄ter homiē poſſibili-
ter eſt aīal. Prima exponitur ſic omne aīal nō homo
neceſſario eſt aīal et omnis homo poſſibiliter eſt ani
mal ⁊ omnis homo poſſibliter non eſt animal. Se-
cunda exponitur ſic omne animal non homo poſſibi-
ter eſt aīal: et oīs homo poſſibiliter eſt aīal ⁊ nullꝰ hō
poſſibiliter eſt aī. Nūc patet. 2. exponētem prime ⁊. 3.
ſecūde opponi de forma acceptionis t̄roꝝ. Qđ autē
ipſe exponibiles non ſic opponātur pꝫ: quia iſte ſunt
eiuſdem acptionis terminoruꝫ cum illis. ſ. omne ens
preter creaturam poſſibiliter eſt deus et omne es pre-
ter creaturam neceſſario eſt deus.. Et tamen ambe
ſunt vere vt exponētes prebāt: ꝙ autem ſint eiuſdem
acceptionis terminorum pꝫ quia eis nulla deeſt con-
ditio preter ſinonimitatē: que eſt inter ſubiectum et
predicatū primarū. Quelibet enim earū habet predi-
catum ſinonimū cum ſuo ſubiecto vel cum termino a
quo fit exceptio: quod tamen in aliis minime repe-
ritur. Iſta tamē ſinonimitas in oppoſitionibꝰ extrin
ſeca eſt vt ex dictis in primo tractatu patere poteſt.
Poſſet tamen non irrationabiliter dici hanc ſinoni-
mitatem in exponibilibus eſſe intrinſecam quāuis in
aliis extrinſeca ſit. Cuius ratio eſt nam in aliis cathe
goricis non attenditur niſi oppoſitio totius vnius
propoſitionis reſpectiue ad alteram totam. In expo
nibilibus autem etiā aſpicimus oppoſitionē ſuarum
exponentium que ſe habent tāq̄ partes que virtua-
tualiter ibi continentur. Dixi virtualiter quia teneo
exponibiles categoricas eſſe. Et ſi eminener ⁊ in vir-
tute plures contineant categoricas non tamen for-
maliter. Nunc autem ſic eſt ꝙ ſi non ſeruatur ſinoni
mitas predicta non ſeruabitur oppoſitio exponen-
tium: quod patet quia tunc non omnes exponentes
participabunt in extremis: que participarent ſi ta-
lis ſino nimitas ſeruaretur. Hoc exemplariter li-
quet in ſupradictis ꝓpoſitionibꝰ: in primis enim cuꝫ
ly animal eſſet ſubiectum ⁊ predicatuꝫ exponētes due
illarum. ſ. ſcđa et tertia ſecūde participarunt in extre-
mis qđ tamen nō contingeret ſi predicti termini non
fuiſſent ſinonimi vt in ſecundis videre licet.

¶ Sciendū. 6. pro exceptiuarū conuerſione Excepti
uam primi ordinis cōuerti poſſe per accidens duplici
ter. Vno modo apponendo aliquod ſignum in predi-
cato denotans illud ſupponere in conſeq̄nte ſicut in
antecedēte. Et ſic hec propoſitio: ſcꝫ omne ens preter
ſubſtantiam eſt accidens: conuertitur ſic a accidēs oē
ens preter ſubſtantiā eſt. Alio modo ſic accn̄s ens pre
ter ſubſtantiam eſt. Si admitatur illiꝰ ꝓprietas. E
nota ly. a. nō ſolū eſſe ſignū ſuppoſitionis. Se reſolu-
tionis: denotat eīn̄ p̄mo talē propōnē reſoluēdam eē

probādū per exponētes ꝙ per deſcēdētes. Scḋo deno
tat ꝙ in ſcḋa exponēte predicatū debet eē illud idē qḋ
fuit in exponente ſcḋa. antecedētis licz tunc ſituaretur
in ſubiecto vel eſſet ſubiectū: in ꝯñte vero ſit p̄dicatuꝫ
vel pars illi⁹: alioquin nō ſeruaret̃ appellatio dictio-
nis exceptiue cū denotaret̃ exceptionē fieri a diuerſis
vel reſpectu diuerſoꝝ. Et ſi hec oīa ſeruētur etiā exce-
ptiua ſcḋi ordinis pōt couerti ſimpl'r. Unde hec oīe
ens p̄ter ſubſtātiā nō eſt accñs couertet̃ ſic a accidēs
oē ens preter ſubſtātiā nō eſt. Ubi ly. a. denotat idēti
tatē ſm ſuppoſitionē reſolutionē ⁊ exceptionē. Nec ce
pit ly. a. ſm cōem impoſitionē eius: vt. ſ. confundat ſed
aliter. ſ. vt ſit ſignū illoꝝ trium. Et faciet tunc termi-
num taliter ſupponere omnino qualiter in antecedē-
te ſuponebat.

¶ Propoſitio reduplicatiua (cui⁹ expoſitio vel eno-
datio cōmuniter tertiū obtinet inter alias exponibi-
les locū) ſic diffiniri pōt. ſ. Propoſitio reduplicatiua
eſt ꝓpoſitio exponibilis rōne hui⁹ ſigni inquātuꝫ vl'
alicui⁹ alius ſibi equiualētis: vt hō inquātum albus
eſt colorat⁹. Sciendū eſt aūt primo ſigna reduplicati-
ua eſſe in quātuū: in eo: ꝙ ſm ꝙ: prout: ea ratione qua:
et ſi qua alia ſunt. Pōt aūt ſignū reduplicatiuū multi
pliciter ſumi. Aliqñ ſiqdē denotat ſpecificationē. Ali
quādo diminutionē. Aliqñādo cōditionē ſeu tēp⁹ ali-
quod ſeu modum. Aliquādo reduplicationē.

¶ Tunc autē ſignū reduplicatiuū (puta ly inq̄tum)
ſumitur ſpecificatiue qñ in ꝓpōne denotat̃ ratio for-
malis vel cōceptus ſub quo predicatū cōuenit ſubie-
cto vt ſi dicaꝫ peccatū inquātū ens poſitiuū eſt adeo:
que vera eſt. Nam peccatū dicit formal'r duo vt in ap
pellationib⁹ pꝫ ⁊ in multis locis doctrie. d. s. p̄ſertim
p̄ma. 2. q. 72. ar. p. ad. 2. et. q. 75. ar. p. in. c. et de veri-
tate. ar. 6. in. c. Iſte modus ab aliq̄bus noīalib⁹ ⁊ tho
miſta quodā ſubdiuidit̃. Dicunt eñ ly in quātū aliqñ
reduplicare ꝓpriū conceptū: ⁊ aliquādo actū. Exem-
plū p̄mi cognoſco ſortē inquātum veniētē. 2. deuꝫ in
quantū deus eſt ſubiectū theologie. Senſus eñ p̄me
eſt me cognoſcere ſortem ſub venientis conceptu. In
ſcḋa vero ꝙ ratio formalis ſub qua de⁹ eſt theologie
obiectum non eſt creatio vel gubernatio ſed deitas.
Et quia forma eſt actus dr̃ ibi ly inquātuꝫ ſpecificare
actum. A cui⁹ ſubdiuiſionis elucidatione ampliori in
preſenti ſupſedeo eo ꝙ preſentis inſtituti excedat li-
mites: videat aūt cui libuerit Rm cardinalē ſup p̄mā
partē. q. p̄ma. ar. 2. et. 3.

¶ Diminutiue ſumitur ſignū reduplicās qñ ipſo in
teruenīēte aliquid dicitur: de ſbo quo. ſ. ſine ipſo nulla
ten⁹ diceretur ſine tali ſigno. Ut ſi dicā: forma ē in ma
ria ſcḋm potētiā. Importat aūt ⁊ conditionē vt ſi di-
cam: fac ſcḋꝫ qḋ bene viſum tibi fuerit. i. ſi bene tibi vi
ſum fuerit: ꝓportionabiliter ſi dicam ſub determina-
tione nō licet deſcēdere ſcḋm quod ſumit̃ vnice. i. qñ
ſumitur vnice: cōſimiliter ibi. Et quidē filius hoīs ſm
quod diffinitū eſt vadit. Lu. 22. ly ſcḋm quod idē ſi-
gnificat quod eo modo. Qñ vero ſumit ur reduplica
tiue tripliciter ſumi pōt. ſ. ꝓut dicit cauſalitatem: con
comitantiam ⁊ imediationeꝫ. Et iſtis tribus vltimis
modis facit ꝓprie ꝓponem exponibilē. Quorū diffe-
rentia et diuerſo modo exponēdi euadet nota.

¶ Sciendū. 2. in ꝓpōne reduplicatiua quattuor di-
ctiones preter copulā reperiri. Primū eſt ſubiectū to-
tale ſeu principale, vt ſi dicā hō in quātū rationalis eſt
riſibilis ly hō eſt prim⁹ t'ius. Dixi ſubiectū totale ſeu
principale eo ꝙ cōtrouerſia eſt apud multos an totale
ſubiectū in predicta ꝓpōne ⁊ ſibi ſimilib⁹ ſit ly hō ſo-
lum an totum illud hō in quātū rōnalis: ſed quia non
multū in ꝓpoſito refert ſic vel ſic opinari in ſequē-
tib⁹ ly hō ſolū vocabitur ſubiectū vt cōmuniter. ſcḋa
dictio eſt ſignuꝫ reduplicatū. Tertia eſt t'ius illud ſi-
gnū imediate ſequēs. Quarta eſt predicatū ꝓpoſitio
nis. Ex his quattuor dictiōib⁹ conſlātur quattuor ge
nera ꝓpoſitionū ꝓportionabilia quattuor generib⁹
excluſiuarū ⁊ exceptiuarū. Et patent hic exēplariter
omnis leo in quātum aīal eſt ſubſtātia: oīs leo in quā
tū aīal non eſt ſubſtātia: non oīs leo in quātum aīal eſt
ſubſtātiua: non oīs leo in quātum aīal nō eſt ſubſtātia
Aliqui vero (ſicut i exceptiuis dictum eſt) addūt alia
quattuor gñra ſed illud inutiliter, ſit ⁊ eorū ſenſus ex
predictorū intellectu elici poteſt.

¶ Exponitur: ġ primū gen⁹ ꝓpōnum reduplicatiua-
rū vbi ſignū dicit cauſalitatē per. 4. exponētes conſti
tuētes vnam copulatiuā. Quarū prima eſt preiacēs:
in. 2. affirmatur t'ius reduplicat⁹ de ſubiecto exponi-
bilis: in. 3. affirmat̃ precatū exponibilis de eodē t'o re-
duplicato. 4. eſt vna cauſalis in cuius añte affirmatur
t'ius reduplicat⁹ de aliquo trāſcendēte ⁊ in ꝯñte affir
matur predicatū exponibilis ꝯ relatiuo idē trāſcēdēs
referente. Exēplum: hec ꝓpoſitio leo in quantū aīal ē
ſubſtantia exponitur ſic oīs leo eſt ſubſtātia ⁊ oīs leo
eſt aīal ⁊ omne aīal eſt ſubſtātia ⁊ ſi aliqd eſt aīal illud
eſt ſubſtātia. Propoſitio ſcḋi gñris exponitur ſimil'r
copulatiue. Et prima exponēs ē preiacēs: in ſcḋa enū
ciatur affirmatiue t'ius reduplicat⁹ de ſubiecto expo-
nibilis in. 3. negatur predicatū exponibilis de eodem
t'o reduplicato. 4. eſt vna cōditionalis in cuius añte
affirmatur t'ius reduplicatus de aliquo trāſcēdēti et
in ꝯſequēte negatur predicatū exponibilis ꝯ relatiuo
referēte idē tranſcēdēs. Unde iſte ſunt exponētes pre
fate ſcḋe propōnis. ſ. oīs leo non eſt ſubſtātia ⁊ oīs
leo eſt aīal ⁊ nullū animal eſt ſubſtātia. Et quia aīal ē
aīal aīal nō eſt ſubſtātia. Cū vltima gñra cū his duob⁹
cōtradicāt cōtradictorio modo exponi debēt. Unde. 3.
prefata ꝓpoſitio exponitur ſic: leo nō eſt ſuba vel leo
non eſt animal vel aīal non eſt ſubſtātia vel nō qr ali
quid eſt aīal illud eſt ſba. Propoſitio aūt. 4. exponit̃
ſic: leo eſt ſubſtātia ⁊ leo non eſt aīal vel anial eſt ſuba
vel nō quia aliquid eſt aīal illud non eſt ſubſtātia.
Et eodem ritu exponende ſunt ꝓpōnes in quibus ſi-
gna reduplicant gr̃a concōmitantie hoc excepto ꝙ lo
co illius cōiunctionis: qr ponat̃ ly ſi ita ꝙ nihil aliud
mutetur. Propoſitio vero vbi eſt reduplicatio rōne
imediationis debet exponi per ſupra dictas. 4. expo-
nētes quarū. 4. exponētes etiā debet eſſe cōditionalis
et debet ſuperaddi. 5. in qua denotat̃ talis imediatio
Ut hec ſortes i quātū homo eſt aīal exponitur ſic: ſor
tes eſt aīal ⁊ ſortes et hō ſunt predicata imediata. Ex
quo pꝫ ꝙ imediatio de qua loquitur nūc denotatur eē
inter t'im reduplicatū ⁊ predicatū. Sed iſte ſenſ⁹ per
quā rarus eſt inter logicos: ſec⁹ autem eſt aliis duob⁹.
Immo. d. s. ponit illos in. q. de malo. q. p. ar. 2. ad. 2.
et ar. 3. ad. Ubi dicit reduplicatio quādoqꝫ dicit con
comitātiā ⁊ qñqꝫ rōnem primi exiſtentem. Et vocat
cōcomitantiā cōuertibilitatē vel ſequelā inter vnum
et aliud: quia vnū nō ſeparatur ab alio ⁊ ecōtra vel qr
vnū infert aliud. Rōneꝫ aūt preexiſtētem vocat quādo
vnum eſt cauſa vel ratio alteri⁹ quia ſi eſt cauſa natu-
ral'r eſt prius: ⁊ ſi eſt ratio ad minus ſcḋm rōnem erit

prius. At ſi dicam ignis in quãtum calidus calefacit ibi denotaꝫ cauſalitas inter calidum eſſe ⁊ calefacere. Si uero dicam deus in quãtū imutabilis eſt etern⁹ ly inquãtū non denotat imutabilitatem dei eſſe cauſam ſue eternitatis ſed rationē ac ꝓ inde ſm̄ nr̄um modū intelligēdi prius diciꝫ imutabilitas eē ꝙ eternitas in deo cum vtrūqꝫ ſit ſimul ſcðm ꝙ in deo ſunt. Et qm̄ dictio reduplicatiua reduplicat cauſam pōt om̄e cauſarum gen⁹ reduplicare. De efficiēte poſitum eſt exemplū. De materiali ptꝫ hic oēe lemen tū: in quãtum cōpoſitum ex cōtrariis eſt corruptibile. De formali hic petrus ⁊ paulus in quãtū ſcīi ſunt ſimiles: omne ens in quãtum bonū eſt motiuū appetitus. Poteſt ſimilr̄ reduplicare ſuppoſitum vel naturā vl̄ accn̄s. Prima duo patent in hac ꝓpōne xp̄s inquãtū hō eſt creatura. Scðꝫ pꝫ hic hō iquãtū colorat⁹ eſt viſibilis. Et eliciūtur hec ex. d.3. ſentē. d.10. q.1. ar.1. q.1. in. c. Et.3. pte q.16. ar. ar.10. et.11. in. c. Mod⁹ aūt exponēdi ponitur opuſculo.48. de quo dubitatur an ſit. S.tho. Expoſitiones autē.4. ordinū dictoꝝ pn̄t ꝑ has dictiones deſignari: adamaſti: retrahendo: ꝓ honore: ſimoniā: quarū ſenſus ex ſupra dictis haberi poteſt.

¶ Sciendū.3. neotericos logicos non oīno eodē modo exponere reduplicatiuas quo antiqui exponebāt ꝗ modus ille idem eſt quē et nos poſuim⁹. Ponūt autē iuniores dialectici loco tr̄i traſcēdētis trm̄ reduplicatum in vltima exponēte ne ſolum talis expoſitio ſit cōſequentia bona ſed etiam formalis. Alioquin vt ipſi aiunt talis ꝯn̄a poſſet inſtari vt exēplariter ptꝫ hic petrus eſt rationalis ⁊ petrus eſt hō ⁊ oīs hō eſt rationalis ⁊ ſi aliquid eſt hō illud ē rōnale: ergo petr⁹ inquātum hō eſt rationalis: huic em̄ ꝯn̄tie inſtaꝫ per hanc petrus eſt currens ⁊ petrus eſt hō ⁊ oīs hō eſt currēs et ſi leo ē hō leo currēs ergo petr⁹ iquãtū hō ē currēs in qua ꝯn̄a datur aīs verū ⁊ ꝯn̄s falſum caſu quo oīs hō currat. Et ꝙ.4. exponēs que eſt vltima pars aīītis ſit vera patet q2 eſt vna cōditionalis cui⁹ aīs eſt ipſe falſitas aūt ꝯn̄tis adeo liquida eſt vt ꝓbatione minime egeat. Sꝫ huic aſſertioni vl̄ opinioni quidā egregie doct⁹ refragatur negās ab eis afferi inſtātiaꝫ qui nimo aſſerit nullā ꝯn̄tiaꝫ eſſe bonā ex eo preciſe ꝙ aīs ſit impl̄e: ac pro inde prefatā conditionalē eſſe falſaꝫ ⁊ ſic non eſſe ꝓbatum predictū exponēdi modū non eſſe formalē. cui⁹ reſpōſionis bonitas vel malitia ex negatione illi⁹ cōmunis fundamēti pendet. ſ. an verū ſit ex impl̄i ſeqꝗ quolꝫ quod nunc exacte diſcutere abſqꝫ pn̄tis inſtituti limitū traſgreſſione minime fieri poſſe arbitror. Ideoqꝫ ſufficiat in ꝓpoſito dicere ad bonā expoſitionē ſufficere ꝯn̄am eſſe bonā ⁊ mutuam inter exponentes ⁊ exponibilem.

¶ Non enim expoſitio pmo et principalr̄ ad ꝯn̄tias formales cōſtituēdas inuēta eſt ſed ad ſenſum exponibilis intelligendum quod abunde fiet ſi ꝯn̄tia prima facta neceſſaria fuerit. Reliqū autē in ſcða parte in cōſeqnētiaꝝ tractatū pma fauēte cauſa elucidabiꝫ. Hic etiā aīaduertādum eſt reperiri poſſe aliquā reduplicatiuā ꝓpoſitionē que ſolum dicit cauſalitatē. Et illa eſt exponēda per ſolam vnā ꝓpoſitionē cauſaleꝫ vt ſi dicā de⁹ inqꝫtū eſt bon⁹ ⁊ nos ſum⁹ boni cui⁹ ſenſus ē quia deus eſt bonus nos ſum⁹ boni ſed hic modus loquēdi raro reperitur inter doctores

¶ Sciēdum.4. cōiter ſumulaſtas hic excitare dubiū ſcꝫ an neceſſe ſit oēm reduplicatiuā per.4. exponētes exponi vel an poſſint tm̄ tres ſufficere. Ad qḋ breuiẗ reſpōdetur (omiſſis multis q̄ ab aliis dicūtur) ly neceſſariū quadrupl̄r ſumi. Aliqn̄ enim ſigt̄ tātuꝫ ſicut ly violentū. Aliquādo ſignificat illud qḋ nō poteſt alr̄ ſe habere. Aliquādo dicit neceſſitateꝫ medii requiſiti ad aliquē finē eo ꝙ talis finis nullo modo pōt acquiri ſine tali medio. Aliquādo dicit etiā neceſſitatē medii ſine q̄ finis nō pōt bene acqri ū tū ſine eo abſolute. Dicitur ꝗ.4. exponētes neceſſarias eſſe: ſumpta neceſſitate quarto modo. Hoc ptꝫ q2 lꝫ prima exponēte omiſſa reſidue tres inferant formalr̄ ⁊ cum ea conuertātur imo.2. et.4. ad hoc ſufficiant. Non ita pfecte elucidaꝫ ſenſus exponibilis ſicut ſit concurrētibus oībus.4. Sciēdum.5. oēs tr̄os poſitos in reduplicatiuis precedentes dictionē reduplicatiuā ſupponere ſm̄ exigentiam ſignoꝝ ⁊ regulaꝝ in tractatu ſuppoſnū poſitarū. Reliqui autē ſm̄ cōem opinionē diuerſimode ſupponūt. Nam tr̄us reduplicat⁹ ſupponit diſtributiue qn̄ ſignū nō negaꝫ. Predicatū vero in ſcðo ordine ſtat cōfuſe tū preſertim quādo ſubiectū diſtribuitur. Et ſemꝑ ſm̄ tenētes tr̄os ſequētes ly ſi vel ly quia ſtare confuſe. In reliquis ordinib⁹ ſtabūt ſm̄ exigētiam ſignorum. Hic tū non eſt ſilentio pretereundū quorūdam dictum qḋ an pl⁹ libertatis qꝫ rationis habeat nō dū cōpertuꝫ habeo. Et eſt ſignum negatiuum (quale eſt ly nullus) nō negare ſignum exceptiuū nec reduplicatiuum. Unde infertur has duas interſe equiualere. ſ. null⁹ homo preter ſortē currit et oīs hō preter ſortē non currit. Huius quidē prefate aſſertionis nō memini me legiſſe aliquā ſaltem perſuaſiuā rōnem. Nec valet ſi aliquis dicat dictionē exceptiuam vel reduplicatiuā ſe habere in exponibili ſicut coniunctio in hipothetica ac ꝓinde ſicut ly nullus non negat cōiunctionē hipothetice ita nec pfata ſigna. Hoc inqꝫ nō valet nō em̄ eſt ſimile quia cum exponibilis ſit categorica ē vna ꝓpō ſimpl̄r. Hypothetica vero nō ſꝫ cōiunctione vna ⁊ ob hoc ſuppoſita vni⁹ partis nō habēt de per ſe ordinem ad alteri⁹ partis ſuppoſita ac ꝓinde ly null⁹ nō trāſit vltra terminos ſue categorice ſꝫ bene ly nō. Et cū dictio exceptiua ponaꝫ in categorica vbi poniꝫ ly nullus dicitur ꝙ ſicut negat alios tr̄os ita ⁊ pfatas dictiones. At vero ſi q̄ras a me rationē quare ly non tranſcurrat negando oēs tr̄os quos poſt ſe reperit in eadem ꝓpōne quecūqꝫ ſit illa (ſi tū in principio ponatur) ⁊ nō ly nullus.

¶ Ad hoc reſpōdetur: rōnem eſſe quia ly null⁹ tantū valet ſicut non vllus et quia vllus reſpicit ſuppoſita ideo ly nullus etiā reſpicit illa. Cui⁹ ſignum efficax eſt quia ly nullus impedit ſimplicem ſuppoſitionem: oppm̄ autē huius inuenitur in ly non. Et ex hoc habetur ly null⁹ nō trāſire vltra terminos ſue categorice quia (vt dictū eſt) ſuppoſita vnius partis nō habent habitudinē ad ſuppoſita alteri⁹ partis: que habitudo ſemper denotaꝫ inter ſuppoſita predicati ⁊ ſubiecti affirmatiue vel negatiue in cathegorica ꝓpoſitione. Et cōfirmaꝫ hoc q2 ſeq̄retur ly vel nō negari in hac null⁹ homo eſt vel fuit al̄ qḋ eſt cōtra oēs: ꝯn̄a ꝓbatur quia non eſt aſſignabilis ratio diſpar.

¶ Sciendum.6. in prefatis reduplicatiuis nō licere deſcendere nec aſcendere ſub tr̄is ſequētib⁹ ſignū reduplicatiuum. Nec ſub predicato quia virtualiter deſcenderetur ſub terminis poſitis in cauſalib⁹ vel conditionalib⁹. Et ſimiliter appellatio de ly inquātū variaretur. Sub terminis aūt precedētibus ſignū reduplicatiuum licitū eſt deſcendere ſicut in terminis non

exponibiliū. Non deſunt verū qui affirmēt ſub predicato poſſe fieri deſceſum qñ ſubiectum non diſtribuit vel ſi fiat deſceſus diſiūctiuꝰ primo ſub termino reduplicato. Et hoc ſcḋm dicūt quia tenēt deſceſum diſiūctū poſſe fieri in cōditionalibus. Alij aſſerūt ſub predicato valere deſcenſum diſiūctū: diſiūctiuū: ⁊ copulatiuū: pſertim ꝑ ſingularia vaga. Sed tñ cuꝫ ecōtrario non valeat deſceſus nō bene enodat ſenſus talis ꝓpoſitionis per aſceſum. Ideoq; ſecurius ⁊ meliꝰ eſt non aſcēdere neq; deſcēdere: ſed per expoſitionem veritatem taliuꝫ ꝓpōnum explanare.

¶ Pro oppoſitione aūt taliū ꝓpōnū cognoſcēda nil noui opus eſt annotare pter ea que in excluſiuis ⁊ exceptiuis dicta ſunt. Poteſt ſi quidem in eis duplex oppoſitio reperiri: ſꝫm legem tantum ⁊ ſꝫm legē ⁊ modū enūnciādi ſicut in exceptiuis ⁊ q̄ ibi obſeruari precepta ſunt hic etiam obſeruari neceſſe eſt.

¶ De equipollētijs etiā nil eſt ſpeciale dignum qḋ hic elucidet eq̄pollēt ſiquidē ſicut ⁊ reliq̄ categorice.

¶ Pro conuerſionibꝰ vero ſciendū q̄ reduplicatiua primi ordinis pōt cōuerti ſeruata ſuppōne: appellatione: et ꝓbatione trāꝫ. Unde hec ꝓpoſitio omnis homo inquātū aīal eſt ſubſtātia pōt ſic cōuerti. a. ſubſtātia omnis hō inquātū aīal eſt. Et ſimilr̄ dicatur de ꝓpoſitione ſecūdi ordinis. Uñ. d. s. dixit in opuſculo. 43. (ſi ſuū eſt) hanc ꝓpōnem: ignis inquātum calidus calefacit debere ſic cōuerti aliquid calefactiuū inquātū calidū eſt ignis. Et hoc vt ſeruetur appellatio.

¶ Sciēdum tandē vltimo aliquos doctores aſſigna ſ ſe differentiā inter ꝓpōnem reduplicatiuā ⁊ de reduplicato extremo eo q̄ redplicatiua ſit imediate exponenda ⁊ ꝓpoſitio de reduplicato extremo ſit diſudicanda per extremoꝝ ſuppoſitionē: qualis eſt hec: leo ē leo inquātum rugibilis. Alij dicunt vel illā eſſe ineptā vel reduplicatiuā: eo q̄ reduplicatio ſua apte natura determinet copulā: ⁊ aſſerūt nullā: eſſe ꝓpōnē cōgruā ō reduplicato extremo que nō ſit reduplicatiua: niſi in extremo ſit aliqua cōpoſitio: vti ſi dicā ſortes q̄ inquātum albus eſt coloratus eſt currēs. Similr̄ ſi dicā: cognoſco ſortem inquātū veniētem q̄ idē ſignificat ac ſi diceret inquātum ſortes eſt veniēs. Alij dicunt q̄ bene eſt dabilis ꝓpoſitio de reduplicato ꝑdicato: nō tñ de ſubiecto reduplicato. Mihi autē dicendū videtur q̄ ſi intellectꝰ coartet ly inquātū vt nō denotet cuaſalitatē inter ſubiectū ⁊ predicatū vl' cōcomitātiā aliquā inter ea reptā q̄ tunc poteſt cōſtitui ꝓpoſitio de reduplicato ſubiecto vel ꝑdicato indifferēter. Hoc ꝑſuadetur: quia ſenſus quē aſſignāt affirmantes ſolum ꝑdicatū poſſe eſſe extremū reduplicatū pōt etiā aſſignari ex parte ſubiecti: vt ſi dicā hō inquantū rōnalis eſt riſibilis ſenſus erit aliquid de quo eſt verum dicere quod eſt hō inquātum rōnalis eſt riſibile. quēadmodum ⁊ ipſi dicunt ſenſum huius leo eſt leo inq̄tum rugibilis eſſe hunc leo eſt aliquid de quo eſt verū dicere q̄ eſt leo i inquātum rugibilis. De alijs autē extremis. ſ. qñ ſunt aggregata ex obliquo ⁊ recto vel qñ ponit implicatio nō eſt dubiū qn poſſuit reduplicari

Quartum locuꝫ ſolebāt (preſertim apud antiq̄s) ſortiri ꝓpoſitiones exponibiles in qbꝰ ly incipit vel ly deſinit inueniebatur: verū q2 neoterici cōiter exponunt ꝓpōnes de ly imediate ac ille eedem elucidant ꝓpōnem de ly incipit vel deſinit nō ꝑperā me facere videbitur ſi earum expoſitio ꝓponatur. Non eſt autē conſuetū tales ꝓpōnes ſicut nec ſequētes aliq̄t diffinire forſan ob hoc. ſ. quia nō habēt aliquod denominatiuū queadmoduꝫ tres ſpecies ſuprapoſite hñt niſi forſan vbi ponit cōparatiuū: quia poteſt dici ꝓpoſitio cōparatiua ſi vero fingendi talia denominatiua arripiatur licentia perquā facile erit oibus eis diffinitiones aſſignare. Uñ ſi ꝓpoſitio cuius expoſitioni nunc intēdimus vocetur imediata poteſt ſic diffiniri Propoſitio imediata eſt ꝓpoſitio exponibilis rōne huiꝰ ſigni imediate vel alicuiꝰ ſibi ſinonimi. Et tūc ly imediata dicetur equiuoce ō tali ꝓpōne medio carēte per qḋ ꝓbetur. A reliquis aūt exponibilibꝰ diffiniēdis deinceps ſupſedebimus eo q̄ eodē vel ſimili tenore diffiniri poſſunt.

¶ Sciēdum autē pmo ly imediate (vt ipum nomen pre ſe fert) importare negationē medij vel mediū negatum aduerbialr̄ tñ. Et cum multiplex ſit mediū ſic et multiplex eſt ordo ita ly imediate multa media pōt negare. Sed put in ꝓpoſito ſumitur tm̄ atribuitur durationi tēporali quo interueniēte. ſ. ly imediate pñt cōſtitui. 4. ordines exponibiliū ſicut ex ſupradictis: colligi pōt. Et pꝫ hic exēplariter: petrꝰ imediate pōt hoc erit: petrꝰ imediate poſt hoc nō erit. petrꝰ nō imediate poſt hoc erit: petrꝰ nō imediate poſt hoc nō erit. Primꝰ ⁊ ſcḋs ordo cōiter exponit ꝑ vnā copulatiuā: cuiꝰ pma ps ē pīacēs in ſcḋa aūt enūtiat idē ꝑdicatū de eodē ſubiecto cōcurrēte ly quin ⁊ ly inſtās. Unde prima ꝓpoſitio ſic exponit: petrꝰ poſt hoc erit ⁊ nullum erit dabile inſtās poſt hoc quin inter illud ⁊ hoc petrus erit. Scḋa ſic petrus poſt hoc nō erit ⁊ nulluꝫ erit inſtans poſt hoc quin inter illud et hoc petrꝰ nō erit. Alij duo ordines hijs duobꝰ cōtradicentes per exponētes cōtradictorias exponi debēt. Alij vero repugnantes hunc modū obſcurū exponūt aliter ſic pfatam primā ꝓpōnem. ſ. petrus poſt hoc erit: id eſt infinite ꝓpinque poſt hoc inſtans petrꝰ erit. Et cōſimiliter dicatur de alijs: vl' ponātur exponētes de ly infinite ſic: petrus poſt hoc inſtās ꝓpinq̄ erit ⁊ nō tā ꝓpinq̄: quin magis. Uel alr̄ ſic: petrꝰ imediate poſt hoc hoc erit. i. ante quodlꝫ inſtās poſt hoc erit.

¶ Circa oppoſitionē vero equipollentiā ⁊ cōuerſionē tēporisq; ſuppoſitionē nil eſt hic notatu dignū qḋ ex predictis non poſſit elici. Cōis vero opinio tenet trūm ſequētem ly imediate ſtare confuſe tantum comō quo trūs ſequēs ly incipit vel deſinit niſi determinetur ab aliquo ſigno peculiari vt hic imediate poſt hoc ois hō erit. Ubi ly hō ſtat diſtributiue: ad qḋ licet aſcendere copulatiue non tñ licet ſub eo deſcendere. Melius aūt eſt ſub nullo tali trō aſcendere vel deſcēdere: eo q̄ ſufficiēter veritas taliū ꝓpōnum per expoſitionē enodetur. Et ſi aliquādo valet aſcenſus ecōtrario non valebit deſcēſus: ſub trīs autem ꝑcedētibꝰ ly imediate licitū eſt deſcēdere imo expedit anteq̄ talis ꝓpoſitio exponat. Alioquin dabitur exponibilis falſa ⁊ exponētes vel exponēs vera. Ut patet hic omnis leo imediate poſt hoc currit: poſito q̄ decem leones naſcituri nunc ſint ⁊ ſimul cum ſit currāt. Et poſt decē dies naſcantur alij nunq̄ curſuri: ⁊ tñ exponens erit falſa hec. ſ. omnis leo ante quodlꝫ inſtās poſt hoc curret. Quod aūt exponibilis ſit verꝰ pꝫ q2 ly leo nō ſupponit niſi pro leone qui eſt vel imediate poſt hoc erit quia tantū ad illum ampliatur. In exponēte aūt ſtat abſolute ꝓ omni leone qui eſt vel erit.

¶ Unde notabis ꝓ intellectu reglaꝝ ampliationuꝫ q2 intelligi dñt vt hic dr̄. Item in hac hō imediate an

te hoc fuit alb⁹ ly hō ſtat ꝓ hoīe q̄ eſt vel imediate an̄
hoc fuit ꝛ idē dicendū eſt qn̄ t'mīus ſeqtur ly imediate.
Cōſimilr dicēduȝ eſt de ly incipit ꝛ ly deſinit qꝛ inclu
dant ly imediate quia importat inceptionē vel deſitio
nē. Aliter aūt dicēdum eſt de t'mīs importātib⁹ aliquā
opationē qua aliqd fit ſimplr vel ſcdm quid. Exēplū.
ego edifico collegiuȝ ly ego non ampliat. Sed ly col=
legium.ſ.ad id qd eſt vel erit: ſiue illud ſit futurū ime
diate poſt hoc ſiue nō. Termin⁹ aūt ipoꝛtās operatio
nē qua aliqd corrūpitur vel diſinit eſſe ampliat t'mīm
ſeqntem ſupra quē cadit talis operatio ad ea que ſunt
vel erunt: vt deſtruxi collegium.ſ.id qd eſt vel fuit.
¶ Hic ſolet dubitari an hec expoſitio vel ꝯña qua ar
guitur ab exponibili ad exponētes vel ecōtra ſit for=
malis. Ad qd dubiū aliqui reſpōdent negatiue. Et ꝓ
bant ſic: hec ꝯña eſt nulla angelus imediate poſt hoc
erit ergo angelus ante quodlibet ens futurū poſt hoc
erit. Et tamē eiuſdeȝ forme eſt cum hac angel⁹ imedia
te poſt hoc erit ꝫ angelus ante quodlȝ inſtās futurū
poſt hoc erit. Quod aūt ſit ſimilis forme ptȝ qꝛ ly in=
ſtās i.2. nō facit ſimilē formā cū aliq t'rō ſui aītis. Et ſi
aliqs dicat hoc eſſe falſum eo ꝙ in ly imediate includi
tur ly inſtās hoc nihil eſt. Nō em̄ ſufficit incluſio vir
tualis ſeu in potētia ſed debet eſſe formalis: ſed meli⁹
dixiſſent iſti ſi hoc affirmaſſent de ly hoc. Nā qn̄ dicit
imediate poſt hoc ly hoc mōſtrat iſtās ꝛ cū ſua forma
lis ſigtio ſit demōſtratio ſeqtur formalr illud ſigre in=
ſtans. Sed contra hoc eſt inſtātia q̄ affert ab aduerſa=
riis cuȝ prima: qꝛ dicūt poſſe poni in vna ꝯña ly futu=
ruȝ loco de ly p̄teritū abſqȝ eo ꝙ deſtruat ſilis forma.
Sȝ ad hoc pōt pōt dici ꝙ nō debet poni ly futurū nec
ly p̄teritū in exponēte ſicut ipſi ponūt ſed ſufficit ſic di
cere angel⁹ imediate poſt hoc erit.i.angel⁹ an̄ qdlibȝ
iſtās poſt hoc erit: ſȝ quicqd de hoc ſit dr nō eē neceſſa
riū ad expoſitionē bonā eſſe ꝯñaȝ formalē vt dictū eſt.
¶ Hic tn̄ aduertito ly inſtās qd in exponētib⁹ ponit
ſtare pro inſtanti vero vel imaginario ita ꝙ ſenſ⁹ iſti⁹
angelus ante quodlibȝ inſtans poſt hoc erit eſt: an=
gelus ante quodlȝ inſtans verū vel imaginarium ꝛc.
Iſtis preintellectis preſuppoſitaqȝ diffinitione ꝓpo=
ſitionis exponibilis de ly incipit et de ly deſinit. Sciē
dū p̄mo quattuor eſſe mēſuras durationū q̄ ſunt hec
eternitas: euiternitas: tēpus diſcretum: tēpus conti=
nuū: et iſtans. Eternitas eſt menſura dei: euiternitas
angelorum: tēpus diſcretū opationū eorūdem ange=
lorum ſicut intellectionū. Et tēpus rerum gn̄rabiliuȝ
ꝛ corruptibiliū. Inſtās reruȝ cui⁹ duratio eſt ꝑ quod
daȝ indiuiſibile tm̄. Que autē entitas ſit vnū quodqȝ
iſtorum preſertim duo prima nō eſt preſentis inſtituti
elucidare: cum ob ꝓlixitatē fugiēdam: tum quia logi=
cum excedit negotiū: tū etiā quia per quā raro logici
in hac materia de eis loquūtur: tēporis aūt conſidera
tio et ſi ad philoſophos ꝑtineat principalr: non nihil
tamē ad hanc materiā intelligēdam cōducit. Ideoqȝ
ſecūdo ſcienduȝ eſt tēpus (ꝓut a thomiſtis ponitur)
eſſe quodā accidēs cōtinuū ſucceſſiuȝ ſubiectiue exi=
ſtens in p̄mo mobili mēſuratiuū motus ſm̄ prius et
poſterius: i quo accidēte reperitur indiuiſibile quod
dam qd dicitur inſtans ꝓpoꝛtionabile punto in linea.
Unde ſicut in linea reperiūtur pūcta dupliciter. Uno
modo in actu ꝛ hec ſunt extremalia. Quorum vnum
dicitur inchoatiuum. Alterum vero terminatiuum.
Alia ſunt in potentia ꝛ hec dicuntur continuatiua li=
nee. Et ſi linea cōtinuādi videret tūc corrūperet vn⁹
punctus: ſcȝ ille in quo fit diuiſio linee ꝛ generaren=
tur duo puncta in actu extremalia. Et cum iam reſul
tarent due linee actu in qualibet debet reperiri termi
natio actualis. Conformiter ad hoc dicēdū eſt in tem
pore cum ſit ens cōtinuum (et ſi ſucceſſiuum) reperiri
aliqua indiuiſibilia quorum aliqua ſint extremalia ꝛ
hec ſunt duo inſtantia. Quorum primuȝ vnum fuit
inchoatiuū ꝛ eſt illud in quo tēpus incepit in princi=
pio creationis rerum: ſm̄ actu ponetur in fine mun
di qn̄ motus celi ceſſabit ſm̄ ꝙ ſcriptū eſt apocalipſis
10. de angelo iurante per viuētem in ſecula ſeculoruȝ
ꝙ amplius nō erit tēp⁹. Cetera autem inſtātia ſunt in
potentia ꝛ cōtinuatiua partium tēporis: quorū nullū
fuit in actu: niſi dicatur primū mobile ſimul cum orbe
ſol' retroceſſiſſe tp̄e ioſue q ſtāte dubiū poterit eē an fue
rit neceſſe ibi quietem interueniſſe cuius reſpōſionem
omitto eſſet ſi quidem eius enodatio preſentis mate=
rie limitum egeſſio. Ampli⁹ intelligēdum ꝙ ſicut in
linea que realiter eſt continua poſſumus imaginari
duas medietates diſtātes imaginarie. Ita poſſumus
imaginari duo puncta ibi inchoantia illas duas me=
dietatdtes ſic pari forma licet om̄es partes ſint conti=
nuate in tēpore nihilominꝰ poſſum⁹ imaginari vnam
horam quaſi diſtinctam ab alia ac ꝓinde ſimul imagi
nabimur duo inſtanti vnum inchotiuum talis ho=
re ꝛ aliud terminatiuȝ eiuſdem. Unde ſi hō quidam
naſceretur qui ſolum viueret vnam horam ille hō di
cetur incepiſſe in inſtanti inchoatiuo hore et deſiiſſe
in eiuſdem inſtanti terminatiuo
¶ Tertio ſciēdum omnē rem que incipit eſſe duplici
ter poſſe incipere.ſ. vel per primū ſui eſſe vel ꝑ vltimū
ſui nō eſſe. Et oēm rem que deſinit deſinere eſſe vel ꝑ
primū ſui eſſe vel per vltimū ſui eſſe. Dicitur aūt p̄mū
ſui eſſe ꝛ ſubintelligitur inſtās.i.p̄mū inſtās ſui eſſe ꝛ
eſt illud in quo eſt verū dicere hec res nunc eſt ꝛ non
imediate ante hoc fuit. Et primū iſtās nō eſſe eſt illud
in quo eſt verū dicere hec res nunc non eſt ꝛ imediate
ante hoc fuit. Ultimū vero inſtās eſſe eſt illud in q ve
rum eſt dicere hec res nunc eſt ꝛ nō imediate poſt hoc
erit. Ultimū aūt inſtās nō eſſe illud in quo verū eſt di=
cere hec res nunc nō eſt ꝛ imediate poſt hoc erit.
¶ Sciendum eſt.4. res eſſe in triplici differentia nā
qdā ē res ꝑmanēs quo ad fieri ꝛ q ad eſſe ꝛ eſt illa cui⁹
partib⁹ nō repugnat ſimul produci ꝛ ſimul perſeue=
re: vt celum: elemēta. Et alia ē ſucceſſiua quo ad eē ꝛ
quo ad fieri ꝛ eſt illa cui⁹ partib⁹ vtriſqȝ repugnat.ſ.
et ſimul fieri et ꝑſeuerare ſicut eſt tēp⁹ ꝛ motus. Alia
eſt ſucceſſiua quo ad fieri ꝛ ꝑmanēs quo ad eſſe et eſt
illa cuius partibus non repugnat ſimul perſeuerare
ſed bn̄ ſimul fieri ſicut dom⁹: qn̄ fit artificialiter. Nam
ſi miraculoſe fieret tota domus ſimul eſſet permanēs
quo ad vtrūqȝ. Debetqȝ intelligi diuiſio hec de reb⁹
habentibus quoquo modo partes in quas non repu
gnat diuidi in ratione quātitatis: hoc dixeri quia de⁹
et eſt ꝛ dicitur res permanēs ſed alia ratio eſt qua iſte
res permanere dicantur huius diuiſionis meminit. d.
s.4. diſtin.16. ar.1. q.3. ad.2.
¶ Sciendum.5. res permanētes cōiter incipere per
primum eſſe et deſinere per primū non eſſe. Et res ſuc
ceſſiue incipiunt per vltimū non eſſe ꝛ deſinūt ꝑ p̄mū
nō eſſe. Et eſt ſumē notādum pro hui⁹ materie itelle=
ctione ꝙ nulla res q durat pluſꝙ ꝑ inſtans ſi mēſuret
tp̄e continuo pōt habere vltimū ſui eſſe hoc ꝓbat pre
miſſis his fundamētis. Primū ē ꝙ qlȝ res ꝑmanēs in=

cipit eē ꝑ p̄mū ſui eſſe.2. eſt impꝛꝉe eſt duas formas ſubſtantiales eſſe ſimul in eadē materia.3.eſt impꝛꝉe ē duo inſtātia eſſe īmediata in tp̄e cōtinuo.4.eſt impꝛꝉe ē materiā eſſe ſine forma. 5.eſt impꝛꝉe eſt duo ꝯdictoria eſſe ſimꝉ ṽa. Tūc ſic arguo ſi aliq̄ res durās pluſq̄ ꝑ iſtās hēret vltimū ſui eſſe ſeq̄ret aliqḋ īcōueniētiū p̄dictoꝝ ꝯn̄s nō eſt aſſerēdū g̃ nec an̄s:ꝯn̄a ꝓbat ⁊ ſit ſortes q̄ deſinit eē ⁊ habeat vltimū ſui eſſe ⁊ ſit inſtās.a.illud inſtans in q̄ habet tale vltimū eē ⁊ ſic arguo poſt mortē ſortis erit in materia eiꝰ forma cadaueris et illa dꝫ hr̄e primū inſtās ſui eē ꝑ p̄mū fundamētū ſit igiꝉ illud inſtans.b.Et tunc ſic arguo vel.a.et.b.ſunt vnū ⁊ idez inſtās vel nō:ſi p̄mū:ergo due forme ſubātiales ſunt ī eadē materia qḋ eſt cōtra.2.fundamētū:ſi.2.g̃ vel illa duo inſtātia ſunt īmediata vel nō:ſi p̄mū hoc ē ꝯtra.2 fundamētū:ſi.2.g̃ ē tp̄s mediū:ꝗro g̃:an illo tp̄e medio materia careat forma vel nō ſi p̄mū hoc eſt ꝯ.4.fundamētū:ſi.2. vel illa forma ē forma ſortis vꝉ alia:ſi p̄ꝫ. ergo in illo tp̄e medio ſortes ē ⁊ nō eſt: qḋ ꝯdicit.5.fūdamēto:ꝯn̄a ꝓbaꝉ eſt in materia forma ſortis:g̃ ſoꝛ.eſt in illo tp̄e medio ⁊ ſortes habuit vltimū eē an̄ illud tp̄s ⁊ nō eſt reproductꝰ vt ſupponiꝉ g̃ nō eſt.Si eſt alia forma idē ē argumētū de illa ſicut de forma cadaueris ⁊ de illa ꝓbatū eſt hoc eē īpꝛꝉe igiꝉ. Ꝛ ꝓbatioē aūt p̄miſſoꝝ fundamētoꝝ breuitatis amore ſupſedeo:citabo tn̄ aliq̄t loca vbi ex dictis.d.s.pn̄t elici ꝓ p̄mo videaꝉ.d.s.1.ꝑte.q.53.ar.3.ca.Et.3.ꝑte.q.53.ar.1.ad.3.ꝓ.2..1.ꝑte.q.76.ar.4.Et.2.ſen.d.15.ar.4..ꝓ.3.1.ꝑte.q.53.ar.3.Et.4..d.11.q.1.ar.3.q.2.ad.2..ꝓ.4.ꝑte.q.66.ar. p̄mo.Quintū aūt notiſſimuz ē.Ex hijs īferꝉ ꝓpōnes ſignātes deſition ē nō differre quoad exponēdi moduz ſiue importēt deſitionē reruz ꝑmanētium ſiue ſucceſſiuaꝝ:bene tamē ſi īportēt inceptionem.

¶ Cōtra hec aūt videꝉ eſſe q̄dā dicta.d.s.dicit em̄ in angelo eē dabile vltimū inſtās in q̄ fuit bonꝰ. Scḋꝫ ē qꝛ.d.s.dicit ſiꝉr eē dabile vltimū iſtās ꝓlationis.p̄mū dictū hr̄.2.ſen.d.3.q 2.5.Et.2.hr̄.4.d.

¶ Ad hoꝝ p̄muz rn̄deꝉ ip̄ꝫ eē ſolutū ex dictis:operationes ſiq̄dē angeloꝝ nō mēſurāꝉ tp̄e ꝯtinuo nec ipī nec accidētia q̄ ſubiectiue in ipis ſunt vt hr̄ in mile locis doctrine.d.s.Ad ſcḋꝫ dr̄ ſūmope notādū eſſe:nō eſſe idē dicere rē hr̄e vltimū ſui ⁊ hr̄e vltimū ſui eſſe.

¶ Nam vltimuz rei pōt dici tr̄s ſicut punctꝰ eſt tr̄s linee q̄ tn̄ n̄ eē ſꝉr ē ꝯponēs lineā: ſicut ꝑtes eā ꝯponūt:et qꝛ ſicut punctꝰ terminans lineā poteſt dici vltimū linee: non tn̄ vltimum ſue eſſentie:ita ꝓportionabiliter vltimū mutatū eſſe in motu pōt dici vltimū motꝰ quia termīat motū:⁊ tr̄s ꝑtinet aliq̄ mōad terminatū nō tn̄ pōt dici vltimū eē motꝰ imo motꝰ tūc nō ē. Et cū motꝰ poſſit diuidi in infinitū nūq̄ dabiꝉ vltimū ſue eſſentie: vt p̄ꝫ ex pħo. At ſi inſurgas dicēs hoc eē īmpꝛꝉe Nā ſi vltimū mutatuz eē diceret eſſe vltimū motus ſequereꝉ tūc motū eſſe:qḋ repugnat dictis ꝯn̄a aūt ſic ꝓbaꝉ per illā maximā.ſ.qn̄ aliqḋ indiuiſibile entis ſucceſſiui ē totū ſucceſſiuū eſt. Ad hoc rn̄deꝉ maximā eē ſic intelligēdā.ſ.qn̄ aliqḋ indiuiſibile ꝯtinuatiuū entis ſucceſſiui ē totū ſucceſſiuū eſt. Dixi ꝯtinuatiuū:p̄mo quia illud indiuiſibile qḋ tu das nō eſt tale ſꝫ terminatiuū ⁊ de illo impꝛꝉe ē maximā itelligi. Dixi cōtinuatiuū.2.qꝛ ſi fuerit ſucceſſiuū diſcretū q̄lis eſt orō nō opꝫ:vt tota orō ipſa ſit qn̄ vna ſillaba eſt bn̄ tn̄ eēt veꝝ ſi orō poſſet ꝓferri cōtinue ꝑfecte queādmodū ſonꝰ cauſatꝰ ex vni co ictu cōtinuato:hoc aūt elicio ex.d.s.aſſerēte motū angelicū cauſari ex multis inſtātibꝰ i quoꝝ nullo pōt dici angelū moueri nec motū āgelicū eē ſꝫ in oībꝰ illis vn̄ ſicut forma nūeri nō pōt ſaluari in vna vnitate qꝛ nūerus eſt q̄d diſcretū. Ita ⁊ rō motꝰ angelici nō pōt i vno iſtāti eē cū ſit motꝰ diſcretꝰ ⁊ ſiꝉe ē de orōe cū orō: vt cōiter ꝓferꝉ diſcrete ꝓferatur. Sed de hoc ſatis.

¶ Sciēdū igiꝉ.6.pro expoſitione ꝓpōnū de incipit ⁊ deſinit in eis poſſe repiri.4.ordines ſicut hic exēplariter p̄ꝫ.ſ.petrꝰ incipit eē:petrꝰ incipit nō eē:petrꝰ nō incipit eſſe petrꝰ nō īcipi nō eē. Exēpla de alijs ꝯſtitutis a ly deſini ſūt hec petrꝰ deſinit eē:petrꝰ deſinit nō eſſe:petrꝰ nō deſinit eſſe:petrꝰ nō deſinit nō eē. Veꝝ qꝛ idē eſt dicere petrꝰ incipit nō eē ⁊ petrus deſinit eē. Sicut dicere petrꝰ deſinit nō eſſe:⁊ petrꝰ incipit eſſe ſolū ponemꝰ duos ordines in quolꝫ verbo:erit q̄ꝫ p̄mus vbi ṽbū affirmaꝉ et.2.vbi negaꝉ. Et ſi cōtra hoc iſurgas dicēs hoc eē impꝛꝉe eo q̄ diuerſimode āpliat ly incipit ⁊ ly deſinit. Ad hoc rn̄deꝉ dictū in āpliationibꝰ eſſe intelligēdū qn̄ negatio nō ſeq̄tur aliq̄d iſtoꝝ verboꝝ:vn̄ dico q̄ ly incipit non eſſe ampliat ſicut ly deſinit:⁊ ly deſinit non eſſe ſicut ly incipit.

¶ Propoſitio igiꝉ p̄mi ordinis de ly incipit in rebꝰ ꝑmanētibꝰ exponiꝉ ꝑ vnā copulatiuā cuiꝰ p̄ma ꝑs affirmat rē eſſe in p̄n̄ti et.2.negat eādē rez īmediate fuiſſe. Vn̄ hec ꝓpō ſortes incipit eſſe. Sic exponiꝉ ſortes nūc ē ⁊ ſortes nō īmediate ante hoc fuit. In rebꝰ ṽo ꝑmanētibꝰ p̄ma pars negat rē in p̄n̄ti eē:et.2.affirmat eādē imediate eē futurā:vt hec ꝓpō icipit eē motꝰ:exponiꝉ ſic motꝰ nō eſt ⁊ īmediate poſt hoc erit.

¶ Propō autē.2.ordinis cū huic ꝯdicat ſaltē ex ꝑte verbi qꝛ ſemꝑ negaꝉ ꝑ ꝯdictorias exponētes exponi debꝫ. Vn̄ iſta ſortes nō icipit eē:ſic exponiꝉ.ſ.ſoꝛ.nunc nō ē vel ſortes īmediate an̄ hoc fuit:⁊ hec nō incipit eē motꝰ ſic oīs motꝰ eſt vel nō īmediate poſt hoc erit.

¶ Propō ṽo de deſinit in rebꝰ ꝑmanētibꝰ exponiꝉ ꝑ vnā copꝉatiuā:cuiꝰ p̄ma ꝑs negat rē in p̄n̄ti eē:et.2.affirmat eādē īmediate fuiſſe. Vt hec ſoꝛ.deſinit eē:exponiꝉ ſic ſortes nūc n̄ ē:⁊ ſoꝛ.īmediate an̄ hoc fuit. In rebꝰ etiā ſucceſſiuis idē rictꝰ dꝫ obſeruari:qꝛ ēt deſinūt ꝑ p̄mū nō eē. Si ṽo aliq̄ res ꝑ iſtās vltimū eē d̄ſinat eē qḋ nō cōtingit in rebꝰ mēſuralibꝰ tp̄e ꝯtinuo tūc ꝓpō illā deſitionē denotās exponēda ē ꝑ vnā affirmatiuā cuiꝰ p̄ma ꝑs affirmat rē eſſe in p̄n̄ti ⁊ negat eādē eē immediate futurā:vt ſi dicā lucifer deſinit eē bonꝰ exponiꝉ ſic lucifer nūc eſt bonꝰ:⁊ īmediate poſt hoc nō erit bonꝰ ⁊ hoc ſm̄.d.s.in.2.ſentē.d.3.q.2.ad.5.

¶ Propō aūt.2.ordis de d̄ſinit ꝑ ꝯdictorias exponētes exponēda ē cuiꝰ exēplū ex dictis faciꝉr repiri pōt.

¶ Attēdēdū ē tn̄ hic an p̄cedat aliq̄s tr̄s quis mō reſolubilis ly incipit vel ly deſinit. Nā ſi hoc ꝯtigat expedit illū p̄mo reſolueꝉ an̄q̄ exponaꝉ: vn̄ ſi dicā oīs vꝉ aliq̄s hō incipit eē: p̄us deſcēdēdū eſt ſub ly hō q̄ expoſitio deꝉ alioq̄n dabiꝉ expōibilis falſa ⁊ exponētes vere:vt hec oīs hō incipit eē:caſu q̄ petrꝰ ſolꝰ icipiat eē ē falſa ⁊ tn̄ he eponētes ſūt vere.ſ.oīs hō nunc eſt ⁊ nō oīs hō īmediate an̄ hoc fuit. Similꝉ hec ē falſa xp̄s in incepit eē ⁊ tn̄ iſte exponētes ſunt vere.ſ.xp̄s in.a.inſtanti fuit ⁊ xp̄s nō īmediate an̄.a.fuit poſito q̄ ly.a ſignificet inſtans incarnationis dn̄i nr̄i.

¶ Amplīꝰ opꝫ ſcire iuniores ſumuliſtas i hac expoſitione nō oīno ſeq̄ ātiq̄s ex q̄bꝰ p̄ſatꝰ modꝰ exponēdi elicit. Vn̄ voluūt ꝓpōnē de incipit exponi debere ꝑ vnaꝫ diſiūctiuā cuiꝰ vna ꝑs eſt vna copulatiua cōpoſita ex duabꝰ partibꝰ exponētibꝰ ꝓpōnē de incipit in rebꝰ ꝑmanētibꝰ ⁊ altera ꝑs eſt altera copulatiua ex duabus

cõpoſita ex duab⁹ exponẽtib⁹ ꝓpõnẽ de incipit in reb⁹ ſucceſſiuis: vñ hec ꝓpõ hic hõ incipit eſſe: eſt ſic exponẽda. ſ. hic hõ nunc eſt ⁊ imediate ante hoc nõ fuit vel hic hõ nũc nõ eſt ⁊ imediate poſt hoc erit. Cõſimil'r ꝓpoſitio de dſinit debet exponi ꝑ aliã diſiũctiuã cu⁹ prima pars erit vna copulatiua cõpoſita ex exponẽtibus ꝓpoſitionẽ denotãtẽ deſitionẽ rerũ deſinẽtiũ ꝑ p̃mus non eſſe: et. 2. erit alia copulatiua cõpoſita ex exponẽtibus ꝓpõnem ſiḡtem deſitionẽ rerum deſinẽtium ꝑ vltimũ eſſe. Exẽplum facile eſt inueniri.

¶ Itidẽ eſt ſciẽdũ ly icipit poſſe ſumi dupl'r. Uno mõ ſincategorematice ⁊ tũc talis ꝓpoſitio. ſ. in qua ly incipit ponit eſt exponẽda imediate. Alio modo ſumit categorematice: ⁊ tunc talis ꝓpoſitio p̃mo ꝓbanda ẽ per aſcẽſum vel deſcẽſuʒ vel ꝑ extremorũ ſuppõnẽ. Ut autẽ poſſis cognoſcere qñ ly incipit vel ly deſinit ſumitur ſic vel ſic ponitur ſignum tale.

¶ Qñ null⁹ t'mus precedit ly incipit: ſemꝑ ſumit ſincategorematice. Qñ vero ly incipit reſoluit in ſuʒ eſ fui: ⁊ ſuũ participiũ: ⁊ determinat ab aliq̃ ſincategoremate: tũc ſumit categorematice. Exẽplũ primi incipit eſſe hõ. 2. oẽ incipiẽs eſſe eſt: tñ incipiens eſſe nõ fuit. Iſta autem ſortes eſt incipiẽs eſſe: tñ valet ſicut hec: ſortes incipit eſſe. Non aũt hec ſortes incipiẽs eſſe nõ eſt: eo ꝙ p̃ma apte reducit ad hãc: ſortes incipit eẽ. 2. autẽ nõ põt cõgrue reduci ad iſtã: ſortes incipit eẽ nõ eſt. Nec facit iſtum ſenſuʒ: ſortes incipit nõ eſſe.

¶ Suppoſitio aũt debʒ cognoſci in p̃dictis ꝓpõnib⁹ ſicut in alijs: dicẽdo hoc eſt incipiẽs eſſe. Et iſtius ꝓpõnis veritas per expoſitionẽ cognoſcenda eſt.

¶ Exponũt aũt neoterici p̃fatas ꝓpões ꝑ copulatiuas p̃dictas: eo ꝙ nõ ꝑtineat ad ſumuliſtas exacte exquirere rerũ inceptiones vl' deſitiones: ⁊ vt expoſitio vl'iter teneat in omĩ caſu ⁊ materia. Nã põt de⁹ multa que ſucceſſiue ab arte vel natura ꝓducũtur: ⁊ ſunt ꝑmanẽtia ſimul quo ad oẽs partes ꝓducere: ſicut ẽ domus: ſanitas ⁊c. Eſt tñ aduertẽdũ cõgruũ ⁊ expediẽs eſſe ſic predictas ꝓpões exponere rõne p̃miſſa: quod tñ nõ erit neceſſariũ: ſi in ꝓpõne de incipit ſignificet expreſſe inſtãs: ꝑ qd res incipit eſſe. Uñ ꝓpoſitio hec petrus incipit eſſe ꝑ primũ eſſe: põt exponi ꝑ ſolã vnaʒ copulatiuã. Sed dubiũ eſt: qual'r ꝓpoſitio exponi debeat: quãdo inſtans qd exprimit: repugnat inceptioni: vt ſi dicã: petr⁹ incipit eſſe ꝑ vltimũ eſſe. Ad qd quidã doctor rñdens aſſerit talẽ ꝓpõnem eſſe ineptã ſ̄m logicã lʒ ſit cõgrua ſ̄m grãmaticam: eo ꝙ natura talis verbi ꝑ alia inſtantia exigat determinari. Sed ego nõ video: (fateor) quare ſi cõgrua eſt ſ̄m grãmaticã: ſit inepta ſ̄m logicã. Preſerti cũ talis ineptitudo nõ ibi proueniat niſi ratione aſſignate repugnãtie: q̃ tñ non eſt rõ ſufficiẽs: vt illa inepta reputet: eo vel maxime ꝙ talis repugnãtia repibilis eſt in multis ꝓpõnib⁹: que apte ab oĩbus iudicãtur: vt pʒ in iſtis: ſortes ẽ hõ irrationalis: motus dũ incipit eſſe: deſinit eſſe: ⁊ i multis alijs quas adducere facile eſt.

¶ Immo p̃fata ꝓpoſitio. ſ. petrus incipit eſſe ꝑ vltimũ eſſe nõ eſt tãte repugnãtie: ſicut alie: q̃ adducte ſũt Nam caſu quo de⁹ crearet ſortẽ: quẽ ſolũ conſeruaret per inſtãs: alia eſſet vera: nã idẽ numero inſtans eſſet primũ ⁊ vltimũ. Unde poterit ſic exponi: petrus nunc eſt ⁊ non mediate ante hoc fuit nec imediate poſt hoc erit. Et cõſimiliter debet iſta exponi. a. inſtans incipit et deſinet eſſe: que vera eſt quia inſtãtis primũ eſſe et vltimum eſſe ſunt idẽ realiter licet differant ratione

Dicendũ eſt ergo tales ꝓpoſitiones vbi ponitur aliqua repugnãtia exponi poſſe dum tñ conſimilis repugnantia explicetur in exponẽtibus q̃ explicatur in exponibilibus. Unde hec ꝓpoſitio: petrus incipit et deſinit eſſe põt ſic exponi: petr⁹ nunc eſt ⁊ nõ imediate añ hoc fuit nec imediate poſt hoc erit vl' petrus nũc nõ ẽ et imediate ante hoc fuit ⁊ immediate poſt hoc erit. Et ſumpto ly ⁊ diuiſiue poteſt ꝓpoſitio prius reduci ad copulatiuã ⁊ poſtea quelibet pars exponi. Si vero dicatur petrus eſt incipiens ⁊ deſinẽs eſſe cũ non ſit niſi vnica copula verbalis ⁊ in illa includatur ly inſtans ſtans determinate oporteret pri⁹ deſcendere ſub eo q̃ʒ reduceretur. In alia vero virtualiter ſunt due copule: q2 ſenſus eſt: petrus eſt incipiens ⁊ eſt deſinẽs eſſe.

¶ De terminorũ autem precedẽtium ſuppoſitionib⁹ dicitur cõmuniter eos ſupponere ſ̄m exigentiã ſignorum ⁊ ſic eſt verum. Termini autẽ cõmunes ſequentes dicuntur ſtare cõfuſe tantum. Unde ſequntur he propoſitiones: vere incipit eſſe homo ⁊ nullus hõ incipit eſſe. Que vera probari poteſt dupliciter. Primo in inſtãti icarnationis dñi noſtri. In illo enim inſtanti potuit dici vere: incipit eſſe homo: poſito ly homo tãtum ſtare pro maſculis ⁊ ꝙ nullus talis tũc eſſet excepto chriſto. Et ꝙ hoc tunc eſſet veruʒ patet ꝑ exponentes. Poſui autẽ caſum: vt nullus alius homo a dño noſtro tunc fuerit quia alias ſecũda exponens fuiſſet falſa que eſt iſta. Et nõ immediate ante hoc fuit homo. Cuius falſitas patet ꝑ veritatẽ ſue cõtradictorie. Poſui autẽ caſum de maſculis: vt remaneret beatiſſima virgo. Qd autẽ. 2. ſit ſimiliter vera: ſcʒ nullus homo incipit eſſe patet per falſitatẽ ſue cõtradictorie et ipſius falſitas patet per deſcendẽtes ꝙ ꝑ deſcẽdẽtiũ exponentes.

¶ Secũdo poteſt probari eius veritas caſu ꝙ nullus homo ſit ſed diuiſa hora ſequẽti per partes ꝓportionales minoribus terminatis verſus inſtans initiatiuum hore: in qualibet parte proportionali oriatur vnus homo in quo caſu veritas prime patet per exexponentes ſecunde autẽ per deſcendẽtes ⁊ per ſuam contradictoriam.

¶ Secũdum autẽ regulam ſuprapoſitam in excluſiuis poteſt dici terminos ſequẽtes ly incipit ⁊ deſinit ſupponere determinate ⁊ diſtributiue eminenter. Et ꝙ ſupponant diſtributiue elicitur a. d. s. dicente conſequẽtiam ab inferiori ad ſuum ſuperius nõ valere in ly incipit: eo ꝙ includat negationem. Et ſub talibus terminis non licet aſcendere nec deſcẽdere. Et ob hoc antiqui dicebant terminos tales ſtare cõfuſe tantum immobiliter.

¶ Quid autem dicẽdum ſit pro talium ꝓpoſitionũ conuerſione et equippollentia ex dictis in primo tractatu ⁊ in alijs exponibilibus elici poteſt.

¶ In his autem non ponitur diſcrimen inter propoſitionem exponibilem ⁊ de exponibili extremo eo ꝙ ly incipit ſolum exponitur ratione participij qd eſt extremum vl' pars illius. Ideo non iniuria tales propoſitiones dicerentur de extremo exponibili potius q̃ exponibiles.

¶ Explicit de ly incipit ⁊ deſinit.

¶ Sequitur de differt et aliud ab.

Conſequēter dicendum eſt de ꝓpoſitionibꝰ ex ly differt ⁊ aliud ab cōſtitutis: quarum diffinitione omiſſa eo ꝙ ex predictis elici faciliter poſſit. Pro eorum expoſitione intelligēda ſciendū eſt primo in eis ſolum duos ordines reperiri ſm logicorum cōem doctrinā. Quorū primꝰ eſt ille in quo ly differt affirmatur: ⁊ 2ꝰ in quo negatur. Et exponit̄ p̄mꝰ ordo per vnam copulatiuā ex tribus categoricis conſtitutam. Quarū due prime copulā verbū ſubſtantiuū habent eiuſdem tēporis ⁊ modi cum copula exponibilis et .3. vnum negat extremum de alio: vt hec propoſitio ſortes differt ab equo exponitur ſic ſortes eſt ⁊ omnis equus eſt ⁊ ſortes nō eſt equꝰ. Iſta autē petrus nō differt ab equo que eſt .2. ordinis cum predicte contradicat: cōtradictorio modo exponēda eſt .ſ. ſic petrꝰ nō eſt vel omnis equꝰ non eſt vel petrus eſt equus.

¶ Hic tamē dubitari ſolet an expoſitio hec formalis ſit. Et probant aliqui ꝙ non: hoc argumento vel ſimili ſcz. Hec ꝯña ē nulla. Plato differt a ſorte ergo plato currit ⁊ ſortes currit ⁊ plato non eſt ſortes ⁊ tamē eſt eiuſdem forme cū hac: plato differt a ſorte ergo plato eſt ⁊ ſortes eſt ⁊ plato non eſt ſortes. ꝙ autē ſit ſimilis forme pz quia nulla ſinoninimitas ē in vna que nō ſit in alia.

¶ Propter hoc ergo argumētum aliqui dicunt ſic debere expoſitionē fieri .ſ. plato ē pla. ⁊ ſortes ē ſor. et plato non eſt ſortes. Alij dicunt ꝙ ſic .ſ. plato eſt plato cum ſorte et plato nō eſt ſortes vel plato eſt nō ſortes ſed (vt dictum eſt) nō multum refert expoſitionē hāc eſſe formalē vel non: ſufficit enim inter exponibilem et exponētes reperiri bonitatē ꝯñe: facile ℣o erit cui bñ placitum fuerit querere modū exponēdi quo mediante ꝯña formalis cōſtituatur. Immo ille modꝰ in quo prime due exponentes ſunt idētice ſi ſubiectū ꝓpōnis ſit ſubſtantiuum de ly differens ⁊ non ly ens erit formalis. Et tunc erit iſte ſenſus: plato eſt plato differēs a ſorte. Et ſumitur ly eſt in predictis exponētibus vt non abſoluitur tēpore.

¶ Sciendū .2. ꝙ in his ꝓpoſitionibꝰ obſeruēdum ē preceptum traditum in ꝓpoſitionibꝰ de incipit ⁊c. circa terminos precedētes p̄mo ꝓbabiles ⁊c.

¶ Sciēdum .3. ꝙ ly differt dicit aliquādo differentiā proprie ſumptam. Et tunc opz ambo extrema differentie eſſe ad minus ſub aliquo genere generaliſſimo. Et ſic dicimꝰ ꝙ angelus differt ab hoīe. Et iſto modo non ſumitur in p̄ſenti. Alioquin expoſitio eſſet nulla. Nam nō valet deꝰ eſt deꝰ ⁊ ſortes eſt ſortes ⁊ deꝰ non eſt ſortes ergo deus differt a ſorte. Alio modo ſumitur vt tātū valz ſicut diuerſus .a. um. Et tunc pōt dici ꝺ his que non ſub eodem genere Et ſub iſto ſenſu hec ꝓpoſitio ē ℣a deꝰ a materia p̄ia differt vt dicit .d. ſ. 2. ſent. d. 17. q. 1. ar. 1. ad. 5. Multa etiam dicit ad hanc materiam pertinentia pte .1. q. 3. ar. 8. ad. 3. Et. 49. ar. 1. ad. 3 Et p̄mo ſentē. d. 8. q. 1. ad. 3. Et p̄ma pte. q. 31. ar. 2. Videatur ſimiliter p̄hus quīto methaph̄i.

¶ Sciēdum .4. ꝙ ly aliud ab cōuertitur cū ly differt ſumpto ſub predicto .2. ſenſu. Unde ⁊ ꝓpoſitio i qua tale aggregatum ponitur debz exponi per eaſdē tres exponētes p̄ q̄s ly differt expoſitū eſt. Sz circa ly aliud aduertito ꝙ i neutro gñre denotat diſtinctionē eſſentialē: vnde hec eſt falſa ⁊ heretica pater ē aliud a filio hac exiſtēte catholica pater eſt aliꝰ a filio. Ideoqz opz talem diſtinctionē in exponētibus deſignari. Unde prima ſic exponit̄ pater eſt ⁊ filius eſt ⁊ pater non eſt idem eſſentialiter cū filio. Scđe vero dabitur hec .3. exponens .ſcz pater nō eſt filius que vera eſt ſicut ⁊ exponibilis.

¶ Amplius ſcito theologos aſſerere nos nō debere vti his t̄mis i diuiſus .ſ. diuerſꝰ. alienū. diſpar: nec t̄mis alijs qui ponuntur a. d. ſ. p̄mo ſent. d. 24. q. 2. ar. p. Et. p. part. q. 31. ar. 2.

¶ Sciendum .4. ꝙ multotiēs ponitur extrema differentie in diuerſis caſibus ⁊ tunc facile eſt percipere ſenſum ꝓpoſitionis: vt ſi dicaz leo differt ab hoīe. Aliquādo ponuntur in vno ⁊ eodem vt ſi dicā: ſortes et plato differunt a ſe. Nam pōt eſſe vnum extremū ly ſortes ⁊ aliud ly plato. Poteſt etiā vnū extremū eſſe totum copulatū ⁊ aliud ly ſe. Et tunc (vt quidā aiunt) in p̄mo ſenſu eſt vera ⁊ in .2. falſa. Aliqui autē illā eſſe falſam dicerēt ſimpl̄r eo ꝙ aſſerant ly ſe quādo ponit̄ ſine ly mutuo vel ly īuicē ſemꝑ referre reciproce ita ꝙ ſi referat copulatū aut diſiunctū refert non totū copulatū ſimul: ſed ſingulas partes. Si vero dicat̄ ſic ſortes ⁊ plato differunt ad ſe inuicem vel muto refert illa .s. trāmutatim. Hoc autē lz: vt plurimum verū ſit nō tantum crediderim illud ſemꝑ eſſe neceſſariū. Nam canitur in eccleſia de beatis apoſtolis petro ⁊ paulo ſic: glorioſi principes terre quomodo in vita dilexerunt ſe ita in morte non ſunt ſeparati.

¶ Ubi liquido cōſtat ly ſe trāmutatim referre. Similiter iſta ꝓpoſitio cōceditur a. d. ſ. pater ⁊ filius diligunt ſe ſpiritu ſancto. Sed hec diſputatio de nomine eſt vel vſui inititur quare in ea nō eſt imoradum.

¶ Sciendū .6. ꝙ quando ly differt ponitur reſolutū in ſum. es. fui. ⁊ ſuum participium cōiter ꝓbatur per deſcenſum preſertim quādo tale participiū determinatur per aliquod ſignum vel ſtat determinate.

¶ Unde hec ꝓpoſitio ſortes oē differens ab albo ē primo eſt ꝓbanda per deſcenſum ſub ly differens et eius deſcendentes ꝑ extremorū ſuppoſitionē. Et cognoſcentur an ly differens ſupponat ꝓ aliquo exponendo ꝓpoſitionē vbi ponitur talis t̄mus affirmatus de ꝓnomine demōſtratiuo. Aduerte tamē ſemꝑ hic ⁊ eſto cautus reſpiciens quod ſit ſubſtantiuū talis participij an .ſ. ſit ly ens vel aliquis t̄s explicitus in ipa ꝓpoſitione. Unde hec ꝓpoſitio ſortes: differēs a platone nō eſt pōt habere duplicē ſenſum. Primus eſt ſortes: ſortes differens a platone nō eſt: ⁊ eſt falſus. Secundus eſt ſortes aliquid differens a platone non eſt ⁊ iſte eſt verus. Similiter dicatur quādo fuerint propoſitiones de extremis copulatis vel diſiūctis vel copulis taliter ſe habentibus.

¶ Sequitur de ly ita ſicut et de cōparatiuis ⁊ ſuperlatiuis.

Supererat nūc imediate ꝺ ꝓpoſitionibus de comparatiuo ⁊ ſuperlatiuo aliqua breuiter dicere. Uerum quia in earum exponētibus ponitur ly ita ſicut: quod etiam (vt dialectici iam cōiter volunt) conſtituit ꝓpoſitionē exponibilem. Ideo prius eius expoſitio elucidabitur.

¶ Sciendum igitur primo ly ita ſicut ſumi duplici-

ter. Uno mõ vt dicit pfectã ſeu oĩmodã ſilitudinẽ: vt ſi dicã pater in diuinis eſt ita potẽs ſicut filius. Et hoc reperit̃ ꝓprie ſemꝑ in t'mis ſignãtib' res nõ ſuſcipiẽtes magis ⁊ min': vt ſi dicã petr' ẽ ita fortis ſicut ioãnes.

¶ Aliqñ etiã in t'mis ſignãtib' res ſuſcipiẽtes magis ⁊ minus ſumitur iſto modo lʒ nõ eque frequẽter: ſicut ſi dicã ſortes eſt ita grãmatic' ſicut plato. Senſus põt eſſe vtrũqʒ eſſe grãmaticũ. Hãc diſtictionẽ ponit. d. s. in ly ſicut in gloſa euãgelij beati ioãnis capl'o. 10. lect. 4. Et capl'o. 15. lec. 2. Et qñ iſto ſecũdo modo ſumit̃ exponitur per duas exponentes in quarũ vna ſubicit̃ vnũ extremũ cõparatiõis ⁊ in altera reliquũ ⁊ predicatũ vtriuſqʒ debet eſſe id in quo fit cõparatio. Uñ illa ꝓpoſitio petrus eſt ita ſacerdos ⁊c. exponit̃ ſic petr' eſt ſacerdos ⁊ ioãnes eſt ſacerdos. Et hui' ꝯdictoria per diſiũctiuã huic ꝯdicẽtem exponi debet.

¶ Si autẽ ly ita ſicut ſumatur p̃mo modo tũc exponitur (vt quidã doctor dicit) ꝑ tres exponẽtes. Quarum p̃me due ſunt eedem cũ duab' dictis. Et tertia ẽ vna categorica denotãs primum extremũ nõ excedi a ſcd'o in eo in quo fit cõparatio: vt hec ꝓpoſitio ſortes eſt ita doct' ſicut plato exponitur ſic: ſortes eſt doctus ⁊ plato eſt doctus ⁊ plato nõ excedit ſortẽ in doctrina. Uñ infert doctor predictus prefatã ꝓpõnem eſſe verã: dato etiã q̄ ſortes ſit doctior platone eo q̄ ſic cõſueuim' loqui. ſ. ſortes eſt ita doct' ſicut plato ⁊ adhuc doctior. Sed hec ratio nõ videtur ſufficiẽter tueri expoſitionem dictam eſſe bonã eo q̄ ſolutionẽ facilem patiat̃. Põt enĩ dici ly ſicut nõ dicere ibi oĩmodã ſilitudinẽ: ſed aliqualẽ. Nam ſi diceret oĩmodã eſſet falſa ac ꝑinde exponẽtes nõ exacte enodarent ei' ſenſum. Oportet ergo q̄ in. 3. exponẽte denotet̃ nullum extremũ excellere aliud. Uñ aſſignatur hec pro exponente. 3. plato nõ excedit ſortẽ in doctrina nec exceditur ab eo. Aliqui aſſignabãt. 3. per ly non magis neqʒ min'. Sed cũ illa ſigna ſint cõparatiua: ⁊ comparatiua ipſa exponantur per ly ita ſicut rectius: expoſitio datur vt dictũ eſt: alioqñ non eſſet circul' euitabilis in eorum expoſitionib'. Cõtradictoria ꝟo predicte exponibilis per cõtradictorias exponẽtes elucidari debet.

¶ Et debet ſeruari tenor expoſitionis predicte qñ eſt idem verbũ ⁊ eadẽ res: reſpectu cui' attẽditur ſimilitudo. Unde ſi ſolum verba ſint diuerſa: ſeruato eodẽ predicato: vnũ verbũ debet poni cũ vno extremo: ⁊ aliud cum alio. Ut hec ꝓpoſitio: petr' erit ita doctus: ſicut fuit plato: exponitur ſic: petrus erit doct': ⁊ plato fuit doct': ⁊ petrus nõ excedet in doctrina platonẽ qui eſt vel fuit: nec plato exceſſit petrũ qui eſt v'l erit. Si vero reſpectu diuerſorũ attẽdatur ſimilitudo: vel equalitas: tũc cũ quolibet verbo ⁊ extremo debet poni ſuũ predicatũ: vt hec ſortes erit ita alb': ſicut plato fuit niger: exponitur ſic: ſortes erit alb' ⁊ plato fuit niger: ⁊ albedo ſortis nõ excedet nigredinẽ platonis q̃ eſt vel fuit nec nigredo platonis exceſſit albedinẽ q̃ ẽ vel erit ſor. Et itelligit̃ de exceſſu itẽſionis ⁊ remiſſiõis. Cõſimil'r dicat̃ d̃ ſil'ib' ſignis q̃lia ſũt hec tã q̃: tm̃ q̃tũ ⁊c.

¶ Seq̃tur d̃ cõparatiuis ⁊ ſuꝑlatiuis.

Circa materiam cõparatiuorũ ⁊ ſuperlatiuorũ (ſm q̄ ꝓpoſitiones exponibiles cõſtituũt) notandũ eſt. Primo cõparatiuũ aliqñ teneri et ſumi in vi cõparationis vel cõparatiue. Aliqñ abſolute. Primũ accidit quãdo ponitur expreſſe duo extrema inter que fit cõparatio. Ut ibi qd' infirmum eſt dei fortius eſt hoĩbus. Scd'm accidit qñ non ſunt extrema inter que poſſit cõparatio fieri. Ut ibi triſtior et lachrymis oculos ſuffuſa nitẽtes. Et quãdo ſumitur iſto. 2. modo cõiter exponitur per poſitiuũ cum hoc aduerbio valde vel per ſolum poſitiuum. Ut ſi dicat̃ alexãder habuit corp' ĩbecilli'. i. valde ĩbecille v'l ĩbecille. Qd' ſi aliquãdo cõparatiuũ poſitiuo carere cõtigerit poteris aſſumere poſitiuũ ſinonimũ talis cõparatiui: vt ly ocius poteſt exponi per ly valde velociter.

¶ Ampli' p̃m' modus. ſ. quãdo tenetur cõparatiue ſubdiuiditur in tria mẽbra. Quorũ primũ contingit quãdo poſitiuũ nulli extremorũ cõpetit imo ſuum oppoſitum vel contrarium. Ut ſi dicatur melius eſt peccare venialiter q̃ȝ mortal'r. Et iſto modo dixit dñs noſter de iuda melius eſſet ei ſi natus nõ fuiſſet. Et tales propoſitiones ⁊ cõſimiles exponi poſſunt per non ita ſicut vel per ly min' cũ poſitiuo ꝯtrarij comparatiui. Et ſic prima ꝓpoſitio ſic exponetur. ſ. nõ eſt ita malũ peccare venialiter ſicut mortaliter. Uel ſic: min' malũ eſt peccare venialiter q̃ mortaliter conſimiliter dicatur de. 2. et de ſimilibus.

¶ Scd'm reperit̃ quãdo poſitiuum cõparatiui reperitur in vno extremo. Et non in alio. Ut ſi dicam de' eſt melior diabolo. Et tunc debet ꝓpoſitio expononi per duas exponẽtes in quarum p̃ma affirmatur poſitiuum de extremo cui denotatur exceſſum ineſſe ⁊ negatur de alio. Unde ꝓpõ dicta exponitur ſic de' eſt bonus ⁊ diabolus non eſt bonus.

¶ Tertium cõtingit quãdo cõparatiuum ſumit̃ pro poſitiuo cum ly magis ⁊ denotatur poſitiuum ineſſe vtriqʒ extremo. Ut ibi melior eſt ſapientia cunctis opibus. Et iterum melior eſt obedientia q̃ victime. Et iſto modo ſumẽdo cõparatiuũ adhuc ſumitur dupliciter. Uno modo vt dicit ꝯparationẽ valde ſtrictã. Et ſic ſumitur a pħo dicente. 7. phiſicorũ textu vltimo Tria requiri ad hoc q̄ fiat cõparatio perfecte vel ſtricte. Primum eſt q̄ non ſint equiuoca extrema. Scd'ʒ q̄ ſit idem ſuſceptiuum. Tertium vt ſit eiuſdem ſpeciei. Et doctor ſanct' dicit. 2. Sentẽ. d. 24. q. 3. ar. 6. ad. 3. ea que ſunt diuerſorũ generũ non eſſe coparabilia. Et. 10. metha. lect. 6. Et iſto modo nõ ſumitur in propoſito. Alio modo ſumit̃ cõparatiuũ prout dicit cõparationẽ proprie: ſed non ita ſtricte. Et tunc ſufficit poſitiuum cõuenire vtriqʒ extremo cõparationis vniuoce vel analogice: ſed non equiuoce. Et iſto modo ſumpſit. d. s. quãdo dixit p̃ma part. q. 4. ar. 3. ad. 2. creaturam eſſe cõparabilẽ deo. Et ſimiliter quolibʒ 3. q. 6. ar. 3. ad. 6. dicit cõparationem operis ad opus poſſe tripliciter fieri. ſ. ſm volũtatẽ ſm gen' ⁊ ſm finẽ. Nec obuiat dictis dictũ. d. s. in. 1. pte. q. dicta dicentis ea q̃ ſunt in vno gñre nõ poſſe cõpari ad entia alterius generis. Nam intelligi oportet: dum tamen cõparatio nõ fiat reſpectu alicuius ad min' analogice dicti d̃ illis. Hoc patet quia poſſum' dicere ſubſtantiam eſſe perfectiorem accidẽte ſicut proprie dicitur deum eſſe ens quo maius cogitari nõ poteſt. Immo pħus dicit. 7. meth. comẽto. 3. ſubſtãtiã eſſe priorem accidente tẽpore: ratione: et natura.

¶ Sciẽdum. 2. pro expoſitione cõparatiui iſto vltimo modo ſumpti. q̄ in ꝓpoſitione in qua ponitur: cõiter reperiũtur tria. ſ. res excedens: ⁊ res exceſſa: ⁊ res in qua eſt exceſſus. Res que cõparatur eſt excedens. Res cui cõparatur eſt exceſſa. Et illud reſpectu cuius

ſit cōparatio eſt res in qua eſt exceſſus. Nunc dicitur
propoſitionē affirmatiuā de cōparatiuo debere expo=
ni per vnicā copulatiuā ex trib⁹ cathegoricis cōflatā.
In quarū prima affirmatur poſitiuum de re exceden=
te. In. 2. de re exceſſa. In. 3. vero negat̃ de exceſſo cū
ly ita ſicut. Unde hec ꝓpoſitio ſalomon fuit ſapien=
tior ethā 3. regū. 4. ſic exponitur: ſalomō fuit ſapiens
et ethā fuit ſapiens: ⁊ ethā non fuit ita ſapiens ſicut
ſalomon. Et huius ꝯtradictoria per diſiūctiuam predi
cte copulatiue cōtradicētem exponi debet. Et eſt hic
aduertēdū ꝙ tenendo ad cōparationē requiri ſimul
tatem tēporis quando eſt idem verbum: tunc in pre=
fata. 2. exponēte debet dici ſic. Et ethā eodem tēpore
fuit ſapiens ⁊c. Quādo vero ſunt diuerſa tēpora im=
portata ꝑ plura v̈ba: tūc oportet etiam eadem tēpora
poni in exponētibus prout ex exponentibus de ly ita
ſicut elici pōt. Ut ꝓpoſitio hec ſortes erit albior q̈
plato fuit niger: exponit̃ ſic: ſor. erit alb⁹: ⁊ plato fuit
niger ⁊ plato nō fuit ita niger ſicut ſortes erit albus.

¶ Aliquando autē contingit citra ea tria que dicta
ſunt reqͥri q̈rtū. ſ. dictionē determinantē id in quo ſit
cōparatio vel in quo eſt exceſſus. Ut patet ſi dicatur
ſic ſortes eſt doctior platone in grāmatica. Ad cuius
veritatem nō requiritur ſortē eſſe ſimpliciter doctio=
rem platone. Et ideo oportet illam determinationem
in qualibet exponēte exprimi. Unde dicta ꝓpoſitio ſic
exponetur. ſ. ſortes eſt doctus in gramatica: ⁊ plato
eſt doctus in grāmatica: ⁊ plato non eſt ita doctus in
grāmatica ſicut eſt ſortes. Aliqñ etiā accidit plura cō
paratiua poni ſimul vt ſi dicā: ſeneca ⁊ cicero ſunt do
ctiores ſorte ⁊ platone. Et tunc oportet hanc ⁊ ſimi=
les ꝓpōnes diſtingui ex parte copulati poſiti in pre=
dicato eo ꝙ ſm̄ cōem vſum loquēdi poteſt ſumi diuiſi
ue vł cōplexiue. Si. 2. modo ſumat̃ pōt imediate expo
ni. Si vero ſumat̃ diuiſiue: meli⁹ ē illā ad copulatiuā
reducere ex parte copulati predicti: reliqͥs t̃mis inta=
ctis manētib⁹. Ex parte aūt copłati poſiti in ſubiecto
non pōt ſic diſtingui: eo ꝙ nō poſſit niſi cōplexiue ſu=
mi. Proportionabiliter dicatur de aliis: vbi tantum
vnum ponitur copulatū vt hic: ſortes eſt fortior leo
ne et equo. Et aliis ſimilibus.

¶ Sequitur de ſuperlatiuis.

PRo ſuperlatiuoꝝ expo=
ſitione etiā prenotandū eſt aliquādo
ipm teneri in vi ſuperlatiōis. Et tūc
ponit̃ aliqͥd cui ſupfertur. Et ſic di=
xit angelus gedeoni dn̄s tecum vi=
roꝝ fortiſſime. Ut habetur iudicū. 6.
Aliqñ ſumitur pro poſitiuo. Ut dr̃
in gloſa legis trigeſime digeſti veteris lib. 19. quaſi ī
fine. Ubi dicitur culpa abeſt: ſi oīa facta ſunt que dili=
gentiſſimus quiſqꝫ obſeruatur⁹ erat. Ubi ſumit̃ dilige=
tiſſimus ibi pro diligēti. Aliqñ ponitur pro ſuo poſi=
tiuo cum hoc aduerbio valde. Ut ibi: in dieb⁹ illis vir
fortiſſim⁹ iudas ⁊c. i. valde fortis. Sed qñ ſumit̃ pri=
mo modo etiā pōt dupliciter ſumi. Uno modo affirma
tiue. Alio modo negatiue. Quādo ſumit̃ affirmatiue
tunc omnis ꝓpoſitio de ſuperlatiuo cōuertit̃ in ꝓpo
ſitionē de cōparatiuo genitiuo trāſmutato ī ablatiuū
excepta re excedēte. Unde hec ꝓpoſitio xp̄s eſt ſantiſ=
ſimus hominū: verti poteſt in hāc xp̄s eſt hō ſanctior
hoībus aliis a ſe. Quādo vero ſumitur negatiue ex=
ponitur ꝑ tres categoricas. In quaꝝ prima affirmat̃
poſitiuū de vno extremo. In. 2. de alio ſumpto ſem=
per ſimul recto genitiui: qui ponebat̃ in exponibili.
In. 3. autē negatur cōparatiuū de. 2. extremo. Ut hec
propoſitio cicero ē eloquētiſſim⁹ latinoꝝ. Exponitur
ſic cicero eſt eloquēs latin⁹ ⁊ oīs latinus alius a cice=
rone ē eloquēs ⁊ null⁹ latin⁹ alius a cicerone ē eloquē
tior illo. Debet autē ſumi rect⁹ genitiui (vt dictū eſt)
eo ꝙ ſuperlatiuū facit cōpationē ſolū inter ea: q̄ ſunt
eiuſdem generis (vt grāmatici dicunt) Et eſt hic no=
tandū ꝙ genitiu⁹ ſigns vnū extremū cōparationis dꝫ
regi ex vi partitionis vt ſit in prefata ꝓpōne cui⁹ ſen
ſus eſt ciceronem eſſe inter latinos eloquētem quem
nullus eoꝝ ſuperat. Si vero aliter ſumeret̃: vt ſumi=
tur: hic altiſſima pars mundi eſt celū: ly mundi non te
netur mō predicto. Sed bene quidā genitiu⁹ ibi īplici
tus. Nam ſenſus eſt inter oēs partes mundi celū eſt
altior pars. Unde prefata ꝓpoſitio ⁊ ſibi ſimiles ꝑus
debent regulari per extremoꝝ ſuppoſitionē: ⁊ ꝓpoſi
tiones quib⁹ earū veritas manifeſtat̃ poſſunt ⁊ debēt
imediate exponi. Propoſitio vero vbi ſuperlatiuum
negatur debet exponi ꝯdictorio modo: vt ex dictis in
aliis exponibilibus patere poteſt. Aliqui exponūt ꝓ=
poſitionē de ſuperlatiuo quādo facit cōparationē ne=
gatiuā etiā per tres exponētes. ſ. per duas prefatas ⁊
per tertiā de cōparatiuo affirmato. Unde hanc ꝓpōnē
hec roſa eſt pulcherrima floꝝ exponūt ſic hec roſa
eſt pulcher flos: ⁊ oīs ali⁹ flos ab hac roſa ē pulcher:
⁊ hec roſa eſt puchrior aliis floribus a ſe.

¶ Sciendū. 2. circa ſupoſitionē t̃moꝝ ꝓpōnū exponi=
biliū de cōparatiuo ⁊ ſuplatiuo: terminos precedētes
ſupponere: ſm̄ exigētiam ſignoꝝ: t̃ri aūt ſequētes (ſm̄
cōem opinionē) ſtant diſtributiue: niſi impediantur:
differēter tn̄: quia ſuplatiuū diſtribuit accomode. Cō=
paratiuū vero abſolute Et valet ſub talibus t̃ris aſcē=
ſus ⁊ deſcēſus vt perſpiciēti liquet. Termini aūt poſi
ti in propoſitionibus de ly ita ſicut ſupponunt ſicut
in propſitione de comparatiuo. Et ſimiliter ſub eis
valet deſcenſus ⁊ aſcenſus (vt cōis fertur opinio) de
oppoſitione vero et equippollentia ⁊c. nil neceſſe eſt
ſuperaddere.

¶ Sequitur de ly infinitum.

PRo expoſitione huius ter
mini infinitū ſciēdū eſt ipſum ſumi
dupliciter. Uno modo categorema=
tice. Alio modo ſincategorematice.
Dicitur aūt ſumi categorematice qñ
eſt nomē adiectiuū pare ponēs ſuū
ſigtum circa ſubſtātiuū. Ut ly iniuſtus innocens ⁊c.
Sincategorematice vero ſumit̃ qñ ſolū eſt nomē ſm̄
vocē ⁊ ponitur ꝓ aduerbio ita vt ly infinitū valeat
ly infinite vel ly in infinitū. Quam differentiā perci=
pies ſi calluiſti diſtinctionē hāc poſitā in excluſiuis
circa ly ſol⁹ ſm̄ quā iſta ꝓpoſitio ſolus homo currit ē
diſtinguēda. Nam ſi ſumitur ly ſolus categorematī=
ce. Senſus eſt ſolitari⁹ hō vel hō cū quo non eſt alius
currit. Si vero ſumat̃ ſincategorematice valet tam
tū ſicut hec ſolū hō currit vel tātum hō currit. Pro=
portionabiłr hec infinitum continuum eſt diuiſibile
habet duplicē ſenſum. Si enim ſumat̃ categorematī=
ce ſenſus eſt cōtinuū nō habēs t̃mū eſt diuiſibile. Si
vero ſumat̃ ſincategorematice. Senſus eſt infinitum
continuū ē diuiſibile. i. ſine ſtatu: itaqꝫ poſita quacūqꝫ
diuiſione eſt factibilis alia vlterior.

¶ Et quādo ſumit̃ p̄mo modo. ſ. categorematice pōt
ſumi dupliciter. ſ. negatiue. Et eſt ens nō habēs t̃mū

nec eſt aptum natū habere illū. Et ſic deꝰ glorioſus dr̄ infinitꝰ. Ut ꝓbat. d.s. prima part. q.7. ar. p̄mo in c. Alio mō ſumit̄ priuatiue. Et eſt ens nō finitū aptum natum finiri. Ut dicit. d.s. de potētia. q.1. ar.11. Et ſic quodlꝫ opus nō hñs t̄mū quē pōt habere dici pōt infinitum. Et ſic cōtinuo pōt atribui triplex infinitas. ſ. diuiſionis tm̄. Appoſitionis tātū. Et vtriuſqꝫ ſimul. Duo p̄ma patent: ſumptis duobꝰ lignis pedalibus: ſi vnū diuidat̄ ꝑ partes ꝓportionabiles ⁊ qlꝫ pars apponatur alteri. Quia tunc diuiſio nō ceſſabit cum cōtinuū ſit i infinitū diuiſibile ſm rōnē mathematicā: ac proinde nec appoſitio vt ex ſe ꝑſpicuū eſt. Dicit̄ ſm rationē mathema. qꝛ ſm phiſicā cōſiderationē falſum eſt. vt. d.s. dicit p̄io phiſico. lect.9. Uideatur ſimilr̄ i p̄ia ꝑte. q.7. ar.3. Exēplum tertij eſt tempus: qḋ ſi in eternū duraret eſſet diuiſibile in infinitas partes eq̄les: vt puta i dies ⁊ cuilꝫ diei apponeret̄ alia dies. Et ſumēdo ſic ly infinitum. ſ. categorematice dicitur cōiter nō eſſe exponibile: verum tm̄ magiſter. p.h. exponit illud. Uñ dicit ꝓpōnē de ly infinitum ſic ſumpto debere exponi per vnam copulatiuā. In cuius p̄ma parte affirmat̄ quātitas de re q̄ dicitur infinita: ⁊ in .2. negatur t̄ſs talis quātitatis ꝓut importat̄ in exponibili. Uñ hec: corpus eſt infinitum: ſic exponit̄: corpꝰ habet quātitatē ⁊ nō habet t̄m ſue quātitatis. Et hec linea eſt īfinita ſm lōgitudinē: ſic linea eſt lōga ⁊ nō habet t̄m ſue lōgitudinis. Et hec: ſtultoꝝ infinitꝰ eſt numerus: ſic ſtultorum eſt multitudo: ⁊ non eſt dabilis vltima vnitas talis multitudinis. Uñ pꝫ ly infinituꝫ poſſe atribui quāto cōtinuo ⁊ diſcreto. Et qñ continuo atribuit̄ pōt ſic diffiniri. Infinitum eſt ens extenſum abſqꝫ vllo t̄ſo. Et req̄ritur ad hoc ꝙ aliqḋ ſit hoc modo infinitum ip̄m habere infinitas partes nō cōmunicātes quaꝝ quelibet ſit equalis vni determinate mēſure. Exēplum: ſumat̄ vnum pedale extra corpus qḋ dicitur infinituꝫ: tunc dico ꝙ ſi tale corpꝰ habet infinitas partes quaꝝ quelibet eſt pedalis: tale corpꝰ vere dicitur infinitū. Et idem eſſet ſi eſſet bipedalis menſura talium partium. ſ. ꝙ ſi eſſet aliquod corpus hñs infinitas partes bipedales vel tripedales eſſet infinitum. Nec refert mēſuram eſſe intra vel extra corpus infinitum: cum tamē ſit vnica qua infinite partes mēſurātur. Dicitur hoc quia nō ſufficit ad infinitatē contigat ipſum habere infinitas partes qualitercūqꝫ continui ipſum habere infinitas partes hoc patet. Nam in quolibet cōtinuo ſunt infinite partes ꝓportionabiles vt notum eſt: ſed quia non ſunt equales vni determinate menſure nō cōſtituunt infinitum. Nec ſimilr̄ ſufficit continuum habere infinitas partes quarum quelibet eſt equalis vni menſure indeterminate ſeu cōfuſe. Hoc patet: nā quodlꝫ cōtinuū habet duas medietates ⁊ tres tertias et .4. quartas et .5. quintas et .6. ſextas ⁊ ſic ſine t̄ſo. Et tñ due medietates ſunt equales vni mēſure: ⁊ quelibet tertia vni alij: ⁊ q̄libet quarta vni alij ⁊c. non tamen vni determinate ſunt omnes equales. Dicitur nō cōmunicātes: quia etiaꝫ iſto modo poſſunt reperiri in continuo finito infinite partes vni menſure determinate equales. Ut pꝫ ſi ſumatur vnum cōtinuum tripedale cuiꝰ prima pedalitas vocetur .a. ⁊ ſecunda .b. ⁊ tertia .c. Ibi enī ſunt ſignabilia pedalia infinita cōmunicātia. Unum erit partem accipiens ab .a. et .b. ſecūdum .a.c. et .b. Et cum iſta acceptio poſſit fieri diuerſimode. Nō poteſt eſſe pars q̄ accipitur ab .a. vna medietas ⁊ vna tertia et vna .4. et ſic infinitū. Et ꝓportionabiliter etiā fieri poſſet circa partes .2. pedalitatis et tertie. Seq̄tur ſ īfinitas pedalitates equales in tali continuo poſſe reperiri: ſed cōmunicantes.

¶ Quādo autē atribuitur diſcreto poteſt diffiniri ſic. ſ. infinitum eſt multitudo cuiꝰ cōſequenter numerando non eſt dabilis vltima vnitas. Et ad infinitatem diſcretam iſto modo oportet inchoare numerationeꝫ ab vna vnitate ⁊ ſi nulla pretermiſſa quin numeret̄ non poſſit eſſe deuentū ad vltimam: tunc talalis multitudo merito dicetur infinita. An autē infintuꝫ poſſit eſſe. t̄ non. Et qualiter poſſet intelligi. Et an infinito poſſet additio fieri. Dubitationes digniores ſūt q̄ꝫ que hic elucidari mereantur. Ac pro inde in preſenti optimo iure reliquūtur.

¶ Sciēdum autē .3. ꝓpōnes de ly infinitū ſin categorematice ſumpto et vt atribuit̄ magnitudini cōiter exponi tripliciter. Primo ſic: infinite magnꝰ ē aliq̄s hō. i. aliq̄ntꝰ eſt hō ⁊ non tantꝰ quin ſit maior hō. Uñ ſi mūdus duraret in eternuꝫ ⁊ q̄lꝫ die naſcerētur hoīes ſic ꝙ ſequētes excederēt in quātitate precedentes illa ꝓpoſitio eſſet vera. Scḋo exponit̄ ſic aliquātus ē hō ⁊ duplus ad illū ē hō ⁊ triplus ad illuꝫ eſt hō ⁊ ſic ſine ſtatu. Tertio ſic aliquātus eſt hō ⁊ quātūlibet maior ē hō. Aduerte autē hos tres exponendi modos nō eq̄pollere interſe. Nam in caſu poſito de eternitate mundi ſi hoīes ſequētes excederēt p̄cedentes nō ſm ꝓportionē multiplicē hoc eſt ſm duplā triplā q̄druplā ⁊c. ſed ſm particularē vt puta ſi ponat̄ ꝙ hoīes nati hodie ſint quinqꝫ palmoꝝ et excedātur a craſtina die naſcituris per palmū. Et iterū iſti excedātur ab in ſequēti die naſcituris ꝑ dimidiū palmi. Et iterū iſti ab alijs futuris per dimidium dimidij palmi ⁊ ſic in infinituꝫ ſm eādem ꝓportionē diuiſionis: in iſto caſu prefata propoſitio eſt falſa ſm ſecūdaꝫ expoſitionē: ⁊ vera ſm primā ⁊ tertiā. Niſi ly quātūlibet diſtribuat ꝓ ſpeciebus quātitatis cōtinue: quia tunc requireretur exceſſum eſſe ſm ſpēs tales in infinitū.

¶ Quādo vero ly infinitum atribuitur multitudini per tres alios modos his tamē ꝓportionabiles pōt exponi. Unde hec ꝓpoſitio: in infinitū hoīes erunt: exponitur primo ſic: aliquot hoīes erunt ⁊ non erūt tot quin plures erunt. Secūdo ſic aliquot hoīes erunt ⁊ in duplo plures homines erunt in triplo plures homines erūt ⁊c. Tertio ſic aliquot hoīes erunt ⁊ quotlibet plures hoīes erunt. De ſuppoſitione autē ⁊ oppoſitiōe ⁊c. nil hic neceſſe eſt dicere: qḋ ex ſupradictis ⁊ tractatu ſuppoſitionum non poſſit elici.

¶ Pro cognoſcēda vero acceptione huius termini infinitū. ſ. qñ ſumatur categorematice ⁊ quādo nō aliqui ponūt hanc regulā. ſ. quādo in predicato ponitur ſumitur categorematice. Quādo vero in ſubiecto ſin categorematice. Que quidē regula ſi voluntati logicoꝝ inuitat̄: vt ſit ſignū cōuētionis exiſtentis inter eos admittibū pōt: ſin aūt cū noīa ad placitū ſignificēt nō arbitror eam eſſe neceſſariā imo nec veraꝫ.

¶ Sequitur de ly totus.

Ultra prefatas exponibiliū ſpecies cōmuniter a neotericis ⁊ antiq̄s ponitur ꝓpō in qua ponit̄ ly totus exponēda. Pro cuiꝰ expoſitione ſciēdū eſt ly totus (ſicut ly infinitū) poſſe dupliciter ſumi. Primo categorematice. Et hoc duplr̄: vno mō vt tm̄ valet ſicut ens qḋ nō eſt alteriꝰ pars vel ens ꝑfectū ex oībꝰ ſuis partibꝰ vt ſi dicat̄ totꝰ hō vel tota domꝰ. Alio mō ſumit̄ pro ente habēte partes in ſe ſiue ſit partes alteriꝰ ſiue nō. Qui modꝰ reijcit̄ a q̄dā doctore eo ꝙ recepte (vt eidē videt̄) pars alicuiꝰ dicat̄ totū. Mihi aūt videtur illiꝰ dictū eē verū qñ ly totū ſumit̄ in gn̄re neutro ſub

ſtantiuatū. Nō aūt qñ in alio gñre. Recte em̄ ⁊ ꝟe dici
pōt tota manꝰ cōſtat ex quinqꝫ digitis vbi ly tota te=
netur categorematice. Alioquin eſſet falſa vt ex nunc
nunc dicendis patebit.

¶ Scḋo pōt ſumi ſincategorematice. Et tūc equalet
aduerbio huic.ſ.totalr̄. Nec ob hoc inferas talē t̄mum
ſigr̄e aliq̄lr̄ preciſe. Eſt em̄ falſuꝫ hoc: ſed ſiḡt aliq̄d ali
q̄lr̄ vt ex dictis in t̄ris elucefcere pōt. Idē etiā itelligi
volo circa ly infinitū ſincategorematice ſumptū. Am
bo em̄ important quātitatē vel cōtinuā vel diſcretā ⁊
vltra faciūt intellectū ſic vel ſic aprehēdere ens q̄ntū
ac proinde conſtat ea aliquid aliqualiter ſignificare.

¶ Et qñ iſto mō ſumit̄ exponit̄ ponēdo loco talis t̄ri
ly q̄lꝫ pars vt ſi dicā totꝰ ſortes eſt albꝰ exponit̄ ſic: q̄lꝫ
pars ſortis eſt alba: vel ſic: ſortes ſm̄ q̄ālꝫ ſui parteꝫ
eſt albꝰ. Que tñ ꝓpoſitio ab aliq̄bꝰ forſan negabit̄ eo
ꝙ nec aīa nec materia eſt alba: ſicut negat̄ hec totꝰ ſor
tes eſt minor ſorte. Sꝫ ꝓ hoc aduerte harū ꝓpoſitio=
nū falſitatē ex duobꝰ capitibꝰ oriri poſſe. Primū eſt ſi
aliq̄s arbitret̄ ly totꝰ diſtribuere virtualr̄ ꝓ q̄lꝫ par=
te rei ſiḡte ꝑ t̄rm̄ cui adiungit̄ ſiue illa pars eſſentialr̄
ſit ſiue quātitatiua. Et ſi hoc tenet̄ tales ꝓpōnes negā
de ſunt vt liq̄do cōſtat aduertēti. Mihi autē videt̄ ly
totū ꝓprie attribui enti quāto ⁊ ꝓ tali diſtribuere. Et
ſi aliquādo aliꝫ ētiā tribuat̄ erit equoce. Vt ſi dicā to
tus angelꝰ eſt ſpūalis. Scḋm caput eſt q̄ꝛ noiales te=
nēt oēm rem quātā eſſe quātitatē ⁊ ꝓinde cōcedunt
materiā ſortis eſſe ita magnā ſicut ſortes eſt. Et ꝯſeq̄n
ter illa erit falſa.ſ. totꝰ ſortes eſt minor ſorte. Idē di=
cunt de aīabꝰ arborū ⁊ brutorū.ſ. eas eſſe ita magnas
ſicut ea quorū partes ſunt.

¶ Sed cū reales oppoſitū huiꝰ teneāt: ly totū nō di=
ſtribuet ſm̄ eos ꝓ q̄lꝫ p̄te: ſꝫ ſolū ꝓ quātatiua. Si ꝟo
aliq̄s realis velit tenere ly totū ſigr̄e quācūqꝫ partē.ſ.
eſſentialē ⁊ quātatiuā ad minꝰ analogice poſſet cōce=
dere ly totū tunc poſſe diſtribuere ꝓ q̄lꝫ tali parte. Et
dꝫ exponi ꝑ preiacētē ⁊ hoc aggregatū nihil eiꝰ quin.
Vt hec ꝓpō: adhuc tota aīa mea in me eſt q̄ habet̄. 2.
regū cap. 1. Exponit̄ ſic: adhuc aīa mea in me eſt: ⁊ ni=
hil eſt aīe mee quin adhuc ſit i me. Cōſilr̄ de hac ꝓpo
ſitione beati auguſtini dicēdū eſt.ſ. aīa eſt tota in toto
⁊ tota in q̄lꝫ parte. Ad agnoſcēdū aūt qñ talis t̄s ſu=
mit̄ categorematice vl̄ ſincategorematice aliq̄ aſſignāt
regulā ſilēm illi: q̄ ꝓ ly infinitū eſt aſſignata. De qua
idē cenſeo dicēdū eſſe qḋ de illa ibi latiꝰ dictū eſt. De
virtute aūt quā hꝫ ly totꝰ circa ſuppoſitionē t̄rorū di=
cit magr̄. p. h. ly totū hr̄e ꝟtutē diſtribuēdi t̄rm̄ cui ad
iungit̄ pro q̄lꝫ parte integrali. Et ſenſus eſt ly totum
diſtribuere ꝓ q̄libꝫ parte rei ſignificate ꝑ t̄rm̄ cui ad=
iūgitur: ac ꝓinde t̄s cui explicite adiūgit̄ ſtabit cōfu
ſe tm̄: ſi in exponēte ſeq̄tur ſignū vl̄e ⁊ nō fuerit t̄s ſin
gularis: vel alr̄ impeditꝰ. Hec dixerim: q̄ꝛ hec ꝓpō to=
tus hō eſt in. a. loco pōt exponi duplr̄ vt tactū ē. Pri=
mo ſic q̄lꝫ pars hoīs eſt in. a. loco. Scḋo ſic: hoīs q̄lꝫ
pars eſt in. a. loco. Que īter ſe nō eq̄pollēt. Nā ſi ly.
a. ſiḡt locū in quo preciſe ſit ſortes: aliꝫs hoībꝰ alibi exi
ſtentibꝰ: Prima eſt falſa cū ſenſus ſit de q̄cūqꝫ ꝟum eſt
dicere ꝙ eſt pars hoīs eſt verū dicere illud eſſe in. a. lo
co. Scḋa aūt eſt vera: vt ꝑꝫ ꝑ deſcēdētes. Et ſi velis
hāc differētiā notificare in exponibili poterit ſumi ꝓ
ſigno p̄ceſſio. vl̄ ſubſequutio illiꝰ t̄ri totū: vt dicat̄ totꝰ
hō vel hō totꝰ ⁊c. Hic tñ notato ly totū aliq̄ñ ſumi pro
ly omne: vt ſi dicā ego dixi tibi totū quod erat in corde
meo. Et ſic ſumit̄ in dicto apoſtoli dicētis. Deꝰ miſe=
ricordiaꝝ ⁊ deꝰ totiꝰ cōſolationis.i. oīs conſolationis.
Et tūc nō eſt ſignū exponibile ꝓprie. Et de iſto dicen=
dū eſt ſicut dictū ē in p̄ncipio huiꝰ totiꝰ tractatꝰ de ſi=
gnis vl̄ibꝰ. Qualr̄ aūt ⁊ qñ vti debemꝰ iſtis t̄ris.ſ. totū
⁊ oīe ponit̄ a. d. s. 5. methaphi lectiōe. 11. dicēte i his
in quibus diuerſa poſitio partiū nullā facit differētiā.
ſicut in numeris vtimur noīe oīs ⁊ non totiꝰ ſm̄ pro
prietatē idiomatis grecoꝝ: ſed in his in q̄bus diuerſa
partiū poſitio facit differētiā ſm̄ naturā ⁊ figurā vti=
mur noīe totiꝰ vt totꝰ hō, totꝰ ſortes. In rebꝰ aūt in q̄=
bus diuerſa poſitio partiū facit differētiā ſm̄ figurā lꝫ
nō ſm̄ naturā indiferēter vtimur illis duobꝰ: dicimꝰ
em̄ tota cera ⁊ oīs cera. ¶ Solēt ēt logici neoterici ex
ponere ꝓpōnes vbi ly et̄nū ponit̄. Pro q̄ꝝ expoſitione
prenotādū eſt quid ſit eternitas: ſꝫ anteq̄ꝫ diffiniat̄ q̄ꝛ
analogū eſt dr̄ ꝙ eternitas ſumit̄ duplr̄. Uno mō ꝓp̄e
et ſic diffinit̄ a boetio. 2. de cōſolatione dicēte. Eterni
tas eſt iterminabilis vite tota ſimul ⁊ ꝑfecta poſſeſſio
a cuius expoſitione ſupſedeo breuitatis amore. Pro
ea tñ videri pōt. s. d. 1. p̄te. q. 10. per totā. Et eternitate
iſto modo ſumpta deꝰ ſolus dr̄ eternꝰ: imo eſt ipamet
eternitas. Alio mō ſumit̄ ꝓ eternitatate participata.
Pro quo ſciēdū ꝙ rō eternitatis ꝓprie ſumpte cōſeq̄
tur oīmodā imutabilitatē: ac ꝓinde in rebꝰ participā
tibꝰ aliq̄d de imutabilitate reꝑit̄ etiam participatiue
eternitas. Et cū participationē imutabilitatis q̄drup=
pliciter fieri cōtingat: qudruplr̄ etiā aliq̄d dicet̄ eter=
nū participatiue. Eſt igitur p̄imꝰ modus in his que
ſunt magne durationis ⁊ ſi corruptibilia ſint: vt ſunt
montes ⁊ colles. Vñ dicit̄ geneſis. 49. donec veniret
deſideriū colliū eternoꝝ. Et d̄uterono. 33. d̄pomis col
liuꝫ eternoꝝ. Scḋs modꝰ eſt eoꝝ q̄ ꝑpetua ſunt ſm̄ to
tū lꝫ ſint ſm̄ partē corruptibilia. Sicut de terra dicit̄
eccles p̄mo: generatio aduenit: gñō preterit: terra aūt
in eternū ſtat. Tertiꝰ modus eſt eoꝝ q̄ ſunt ſimplr̄ icor
ruptibilia ſicut angeli: aīe noſtre ⁊ corpora celeſtia.
Vñ dr̄ in pſal. Illuminās tu mirabilr̄ a mōtibꝰ eter=
nis.i. ab angelis ꝑpetuis ſm̄ gloſam vnā. Quartus
modus eſt eoꝝ q̄ ſunt imutabilia ſubſtātialr̄ ⁊ quo ad
opationē aliquā. Ut ſunt angeli ⁊ aīe vidētes deū: que
viſio eſt imutabilis. Vñ ⁊ talis viſio eſt ⁊ dr̄ vita eter
na ioānis. 17. hec ē vita eterna vt cognoſcāt te ⁊c. Ad
uertito aūt qñ audis angelos ⁊ aīas nr̄as celoſqꝫ eſſe
ſimplr̄ imutabiles nō eſſe intelligēdū ꝑ reſpectū ad po=
tētiā dei q̄ infinita eſt ⁊ pōt ea ⁊ oīa creata in nihilum
redigere: ſed ꝓ tāto dicūtur eſſe ſm̄ ſubſtātiā incorru
ptibilia ſimplr̄. Q̄ꝛ p̄ſuppoſito cōi influxu diuino q̄
cōſeruat res quas creauit nō ē aliq̄d corruptiuuꝫ qḋ
ea poſſit corrūpere: nec habēt priuationē ad mixtā po
tētie. Nec ſunt ex cōtrariis ꝯpoſita. Hoc dixerim ꝓpt̄
aliq̄s nō verētes iponere. d. s. ipm̄ dixiſſe aliquas eſſe
creaturas q̄ nō p̄nt vllo pacto deſinere eſſe. Cuiꝰ dicti
cauſa an malitia vel iperitia fuerit haud cōpertū ha=
beo. Pro quo videri pōt. d. s. 1. ꝑte. q. 8. Et. 104. arti.
p̄mo. Et. q. 9. arti. 2. i corp. Et p̄mo ſentē. di. 8. q. 3. ar.
2. Et de potētia. q. 5. arti. 3. Et in mlt̄is aliis locis vbi
aſſerit deū de potētia abſoluta oēm creaturā anihila=
re poſſe. Et omne creatū reſpectu potētie diuine abſo=
lute poſſe nō eſſe: ſecus aūt eſt ſi attēdat̄ potētia dei or=
dinaria. Sed de his ſatis.

¶ Iſtis hitis dr̄ ꝙ ly eternū qḋ denominat̄ ab eter=
nitate pōt ſumi duplr̄ (ſicut de aliis duobꝰ p̄cedentibꝰ
dictū eſt) categorematice.ſ. ⁊ ſincategorematice. Pri
mo mō nō reddit ꝓpōnē exponibilē. Et ſm̄ hoc hec ē
vera.ſ. mūdus fuit ꝓductꝰ ab eterno: q̄ꝛ ſenſus eſt euꝫ
eſſe ꝓductū ab ente eterno.ſ. a deo. Scḋo mō bene cō=
ſtituit ꝓpōnē exponibilē. Et tunc ly eternū tm̄ valet
ſicut ly eternalr̄. Et ſi ſit denominatū ab eternitate ꝓ

ꝓ:edicta ꝓpõ vbi ponit̃ dꝫ exponi ad inſtar huiꝰ: deꝰ
fuit ab eterno.i. deꝰ añ q̄dlꝫ inſtãs tẽporis veri vł ima
ginarii oĩno imutabilr̃ fuit. Et hec: q̄ habet̃ in orõne
hiere. tu aũt dñe in eternũ ꝑ manebis exponit̃ ſic.ſ. tu
autẽ dñe poſt q̄lꝫ iſtãs tẽporis veri. vel imaginabilis
oĩno imutabilr̃ ꝑmanebis. Si aũt ſit dictũ vł ſumptũ
ab eternaitate participata: nõ videt̃ ꝙ ſub aliq̄ p̄dic-
toꝝ modoꝝ q̄ttuor accipiat̃ a logicis q̄ñ exponit̃ ab eis
ꝓpoſitio de ly eternũ: ſꝫ ſumi videt̃ ꝓ duratione mẽ-
ſurãte rẽ carẽtẽ p̃ncipio ſue durationis: ſub q̄ ſenſu.d.
s. q̄ſiuit an poſſibile fuerit mũdũ ab eterno fuiſſe ĩ opu
ſclo. Et iſto mõ ſumẽdo ly eternũ ꝓpõ vbi ponit̃ põt ex
poni ſicut due ꝓpões ſupradicte ablato ly oĩno imu
tabilr̃: vel põt exponi ad inſtar huiꝰ: ſortes fuit ab eter
no.i. ſortes fuit ⁊ nunq̄ꝫ fuit ita ꝙ ſortes non fuit. Et
iſta ſortes ĩ eternũ erit exponi põt ſic: ſortes erit ⁊ nũq̄ꝫ
erit ita ꝙ ſortes nõ erit. Quidã doctor ſic exponebat
predictã ꝓpõnẽ.ſ. ſortes añ q̄dlꝫ tẽpꝰ fuit: ſꝫ hoc intel
ligi opꝫ ſuppoſita mũdi eternitate (vt ipẽmet fatet̃)
alioq̄n daret̃ exponẽs v̾a ⁊ exponibilis falſa. Ut ptꝫ ſi
deꝰ creauiſſet ſortẽ ꝑ vnũ diẽ imaginariũ añ creationẽ
tẽporis: ſꝫ q̄ꝛ ſuppoſitio ẽ falſa ita expoſitio eſt nulla.
¶ Sciẽdũ aũt ly eternũ vt dr̃ ab eternitate participa
ta ſm̃ illos q̄ttuor modos nũq̄ꝫ exponi: ſed habito ex
p̄dictis ſenſu facilr̃ exponi põt. Si eñi ly eternũ ſolum
dicat imutabilitatẽ ſm̃ ſubſtãtiã vt in hac ꝓpõne an-
gelꝰ ab et̃no fuit: põt ſic exponi ãgelꝰ fuit ⁊ quãdiu fuit
ſm̃ ſubſtatiã imutabilr̃ fuit. Et ſi dicas cõtra: q̄ꝛ ãgelꝰ
fuit creatꝰ ḡ mutatꝰ. Nego ꝯñam. Q̄ꝛ creatio: ſicut et
anihilatio nõ eſt motꝰ nec mutatio ſtricte ⁊ ꝓp̃e ꝓut
dicit.s.i. pte.q.4.5.ar.2.ad ſm̃. Et ad tertiũ. Et i mul
tis aliis locis. Et ſic ſumit̃ in hac expoſitione. Si v̾o
dicat carẽtiã principii durationis cũ inmutatione ſo-
liꝰ ſubſtãtie põt exponi ſic. Angelꝰ ſm̃ ſubſtãtiã imu-
tabilr̃ ante q̄dlꝫ inſtans tẽporis veri vel imaginabi
lis fuit. Proportionabiliter de aliis dicatur.
¶ Reſtat tãdẽ aliq̄ꝝ aduerbioꝝ copulã d̾terminãtiũ
(quoꝝ vnꝰ ẽ ly eſſentialr̃ ⁊ itrinciſe) expoſitiones elu-
cidare. Pro q̄ ſciẽdũ ly eſſentialr̃ duplr̃ poſſe poni in ꝓ
põne. Uno mõ ponit̃ i p̃ncipio ꝓpõnis: vt ſi dicã eſſen
tialr̃ ⁊ itrinciſe deꝰ ẽ miſericors. Et tũc (vt dr̃ cõiter) ta
lis ꝓpõ dꝫ reſolui ꝑ ſuã officiabilẽ (ẽt ly eſſentialr̃ p̃me
itẽtionalr̃ ſumpto) vñ p̄dicta ꝓpõ officiat̃ ſic: hec p̄di
catio ẽ eſſentialr̃ deꝰ ẽ miſericors. Alio mõ apponit̃ co
pule imediate: vt ſi dicat̃ ſortes eſſentialr̃ ⁊ intrinciſe
eſt ens. Et tũc talis ꝓpõ põt exponi duplr̃. Uno mõ ꝑ
preiacẽtẽ ⁊ ꝑ quãdã negatiuã de ly q̄n. Uñ p̃fata ꝓpõ
põt ſic exponi: ſortes ẽ ens ⁊ nõ ſtat ſortẽ eſſe ſortẽ q̄n
ſit ens. Alio mõ exponit̃ ꝑ vnã cõditionalẽ cuiꝰ añs ẽ
ꝯſtãtia ſbi ⁊ in ꝯñte iſert̃ p̄dicatũ exponibilis de eodẽ
ſubo: vt hic ſit. Si ſortes ẽ ipe ſor. eſt ens. Memẽto tñ
hic regl̃e ſeu documẽti in p̃ncipio huiꝰ tractatꝰ tradi
ti de reſolutione t̃mioꝝ p̄cedẽtiũ dictiones exponibiles.
vñ (vt cõiter dr̃) hec ꝓpõ albũ eſſentialr̃ ẽ coloratũ eſt
priꝰ reſoluẽda: alioq̄n daret̃ exponibilis falſa ⁊ exponẽ-
tes vere. Q̄ꝛ exponẽtes ſint v̾e ꝑ ſe liq̄dũ eſt. Falſi-
tas aũt exponibilis ꝓbat̃ ꝑ deſcẽdẽtes. Et ꝙ deſcẽdẽ-
tes ſint falſe ꝓbo de vna: q̄ꝛ de ea ⁊ de q̄lꝫ alia ẽ equa
rõ. Et ſumo iſtã hoc albũ eſſentialr̃ ẽ coloratũ: in qua d̾
moſtro ſortẽ. Et tũc ſic arguo hoc albũ eſſentialr̃ ẽ colo
ratũ: ⁊ hoc albũ eſt ſortes: ḡ ſortes eſſentialr̃ ẽ coloratꝰ
ꝯñs eſt falſum nõ minor ḡ maior. Nõ aũt deſſunt qui
affirmẽt hãc reſolutionẽ t̃mioꝝ p̄cedẽtiũ nõ fore neceſſa
riã. Uñ q̄dã doctor dicit ſe nõ audere negare v̾itatem
ꝓpõnis iſtiꝰ.ſ. albũ eſſentialr̃ ẽ coloratũ ⁊ ſiliũ. Rñ-
detq̄ꝫ ad ꝓbationẽ q̄ falſitas deſcẽdẽtis ꝓbat̃ ꝑ ſillo-
giſmũ: illũ nihil valere: eo ꝙ ibi appellatio mutet̃. Et
rõ eſt (vt prefatus doctor ait) q̄ꝛ ly eſſentialr̃ appellat
vnionẽ p̄dicati ad ſubiectũ eſt ſub tali forma. Huiꝰ aũt
dicti rõnẽ nõ affert: dicit eñi ſe ãpliꝰ hoc alibi eẽ elucida
turũ. Mihi aũt videt̃ hoc nõ eſſe in vniuerſum verum.
Primo q̄ꝛ ſm̃ doctrinã.d.s. (cuiꝰ p̃fatꝰ doctor ſequax
eſt) ſubiecta vliter tenet̃ malr̃.i. ꝓ ſuppoſito non ꝓut
hꝫ talẽ vel talẽ formã. Hoc aũt eſſet falſum ſm̃ hãc do
ctrinã. Immo i p̃fata ꝓpõne teneret̃ formalr̃. Scd̃o
q̄ꝛ in via doctoris ſcti: q̄d eſſentialr̃ ẽ tale neceſſario ẽ
tale ḡ beñ valebit hoc albũ eſſentialr̃ eſt albũ ḡ hoc al
bũ neceſſario eſt album ꝯñs ẽ falſum: ḡ ⁊ añs. Falſitas
aũt ꝯſeq̄ntis pꝫ ex cõi doctriã ⁊ ex ipomet doctore pre
fato in lectione de modalibꝰ diuiſis. Nec valet dicere
ibi appellationẽ mutari: q̄ꝛ nõ videt̃ rõ aſſignabilr̃ q̄re
magis illũ aduerbiũ eſſentialr̃ appellet formalr̃ ſupra
ſubm̃ ⁊ p̄dicatũ q̄ꝫ ly neceſſario. Tertio: q̄ꝛ ſeq̄ret̃ hanc
eſſe verã.ſ. hõ deꝰ eſſentialr̃ eſt deꝰ: ꝯñs ẽ falſum igit̃ ⁊
opinio. Cõſeq̄ntia ꝓbat̃ q̄ꝛ ſuppoſitũ iportatũ ꝑ ſbm̃
ſubſiſtit in natura iportata ꝑ p̄dicatũ ⁊ hec eſt rõ q̄re a
p̃fato doctore cõcedit̃ hec: iſte hõ eſſentialr̃ ẽ hõ. Falſi
tas aũt ꝯñtis ꝓbat̃: bñ valet: hõ deꝰ eſſentialr̃ ẽ deꝰ: ḡ
deꝰ eſſentialr̃ ẽ deꝰ hõꝰ ꝯñs ẽ falſum ḡ ⁊ añs: ꝯña tenet
ꝑ cõuerſionẽ ſimplicẽ: i q̄ ſuat̃ appellatio: eo ꝙ ſm̃ p̃fa
tã opinionẽ ly eẽntialr̃ añ ſe ⁊ poſt ſe appellat formalr̃
Cõſeq̄ntis aũt falſitas pꝫ ꝑ exponẽtes q̄ ſiit he: deꝰ eſt
deꝰ hõ: ⁊ ñ ſtat deũ eẽ q̄n deꝰ ſit d̾ꝰ hõ. At he: ſi deꝰ ẽ deꝰ:
deꝰ eſt deus hõ. Quarto q̄ꝛ ſilr̃ ſeq̄ret̃ hãc eſſe verã.ſ.
corpꝰ albũ eſſẽtialr̃ ẽ albũ: ꝯñs ẽ falſum igit̃: ꝯña pꝫ ex
dictis: ꝯñtis falſitas ꝓbat̃: q̄ꝛ ſi corpꝰ albũ eſſentialr̃ ẽ
albũ: albedo eſſet de eſſentia corporis albi: ꝯña ẽ nota:
falſitas ꝯñtis ptꝫ ex.d.s. in p̃mo de aĩa dicẽte hec v̾ba
formalr̃. Albedo nõ ẽ de eſſentia corporis albi. Dixi ñ
mihi videri vlr̃ verũ q̄ꝛ fateor aliq̄ñ imo plures do-
ctores aſumere t̃mꝫ poſitũ in ſbo ꝓ mixtali ꝓut ſtat ſub
formali: p̃ſertim q̄ñ p̄dicatũ cõuenit ꝑ ſe formali ſubi.
At ſi dicã: albũ eſſentialr̃ ẽ diſgregatiuũ viſus. Et ſub
iſto ſenſu ꝯcederẽ ⁊ ego iſtan.ſ. albũ eſſentialr̃ ẽ diſgre
gati vnũ viſꝰ ſumpto ly diſgregatiuũ viſus ꝓ drĩa ſpe
cifica albedĩs: ⁊ ſilr̃ iſtã albũ neceſſario ẽ diſgregatiuũ
viſus. Quod tñ nõ ẽ (vt mea fert opinio) ꝑ regl̃a vlĩ
hẽdum nec affirmãdũ: ſꝫ ſi talis ꝓpõ vel ſiĩis repiat̃ cõ
ceſſa a grauiſſimis doctoribꝰ ſub dicto ſenſu ſumẽda ẽ
Qui põt dici ſenſꝰ ꝯpoſitꝰ ex pte extremi. Et ſub eodẽ
ſenſu ꝯceſſit phs albedinẽ eẽ de eſſentia hoĩs albi. Hoc
eſt in ſenſu ꝯpoſito.i. ſi ꝯſideret̃ hõ albꝰ vt ſtat ſub albe
dine. Doctor aũt.s. videt̃ dicere oppoſitũ in loco p̃alle
gato. (Nõ eñi refert dicere ẽ de eſſentia hoĩs albi vel
corporis albi.) Nec tñ dicit: ſꝫ ſic appareat: q̄ꝛ.d.s. lo-
quꝰ eſt in ſenſu diuiſo. Uoluit eñi dicere albedinẽ nõ
eſſe de eſſentia rei: q̄ ẽ corpꝰ albũ. Sed de his ſatis.
¶ Eſt ⁊ aliud aduerbiũ q̄d cõiter exponit̃ ⁊ eſt ly ade
quate. Et exponit̃ ꝑ exponẽtes ſiḡntes p̃ciſã cõmẽſura
tionẽ q̄ntitatis ꝯtinue vł diſcrete vel v̾tutis vel aliq̄d
hmõi. Et cũ nõ eadẽ cõmẽſuratio in oĩbꝰ rebꝰ attẽdat̃
nõ põt dari certꝰ modꝰ exponẽdi. Uerũ ꝓpõ in qua ly
adeq̄te d̾ſignat vel determinat mẽſurã tẽporis põt ex
poni duplr̃. Uñ iſta ꝓpõ ioã. adeq̄te vixit.24. ãnis ex
ponit̃: p̃mo ſic: ioãnes vixit.24. annis ⁊ in q̄libet pte
illoꝝ.24. annoꝝ. Scd̃o põt exponi ꝑ eaſdẽ duas expo
nẽtes: iſta.3. ſupaddita.ſ. ⁊ ioãnes nõ vixit añ illos.24
annos: nec poſt illos. Et hec: ſortes adeq̄te põt porta-
re decẽ libras: põt ſic exponi: ſortes põt portare.10. li-
bras ⁊ nullũ maiꝰ põdꝰ põt portare. Et hec ſiĩitudo leo
nis rep̃ſentat leonẽ adeq̄te ſic exponit̃: ſiĩitudo leonis
rep̃ſentat leonẽ ⁊ nihil aliud a leone oĩno diſtinctum.

¶ Aliud aduerbiū ē ly ↄtīgēter ſpēalr captū: qḋ expo
nit̄ ꝑ vnam copl'atiuā de ly poſſibil'r ⁊ poſſibil'r nō. vt
hec ſortes ↄtīgēter currit expōit̄ ſic: ſoꝛ. poſſibil'r cur
rit: ⁊ ſoꝛ. poſſibil'r nō currit. Uel ꝑ vnā catego. ſic ſoꝛ.
poſſibil'r ē et poſſibil'r nō ē currēs. Et ei⁹ ↄ̄dictoꝛia nō
ↄ̄dicto. exponi dꝫ. vt pꝫ in. 1. tracta. lcōe de modalib⁹.
¶ Ampli⁹ aduerbia nūeralia a plurimis īter exponi
bilia ſigna enumerāt̄ur q̄lia ſunt. bis: ter: quater ⁊c.
¶ Pro quoꝝ expoſitione nota talia ſigna aliqñ deno
tare geminationē: vt qñ dicim⁹ bis q̄ttuoꝛ ſunt octo.
Aliqñ denotāt multitudinē viciū. Et hoc dupl'r aliqñ
eīn ipoꝛtāt pl'res vices cū īterruptiōe. Ut ibi: hac no
cte p̄uſq̄ bis gall⁹ vocē d̄derit ter me es negaturus.
Marci. 14. Ubi ly bis ⁊ ly ter dicūt interruptionē. Et
tūc ꝓpō vbi tale aduerbiū ponit̄ exponit̄ dupl'r. ſ. vl' ꝑ
categoꝛicā vl' hipotheticā. Exēpl'ū p̄mi hec bis ꝑcuſſit
Judich holofernē exponit̄ ſic: vtraq̄ duaꝝ viciū diſti
ctaꝝ ꝑcuſſit iudich holofernē. Et iſta ter cucurri ſic q̄lꝫ
triū viciū diſtictaꝝ cucurri. Exēpl'ū ſcōi hec: ter v̄gis
ceſus ſum exponit̄ ſic ſemel aliq̄ tp̄e v̄gis ceſus ſum ⁊
poſt aliq̄ tp̄e nō fui ceſ⁹ ⁊ iteꝝ fuit ceſus ⁊ poſt aliq̄ tp̄e
nō fui ceſus ⁊ iteꝝ fui ceſus. Aliqñ v̄o d̄notat m'tipli
citatē vl' reiterationē abſq̄ īterruptione. Uñ iſta cōce
dit̄ a theologis xp̄s ē bis nat⁹. ſ. in eternitate ⁊ i tp̄e.
Et tñ natiuitas etn̄itatis nūq̄ fuit īterrupta ſicut nec
erit. Ut pꝫ in. d. s. 3. p̄te. q. 35. ar. 2. ad. 4. Et. 3. d. s. 8
ar. 4. q̄. ſtīūcula. 2. c. Et tūc ꝓpōi q̄ ponit̄ aduerbiū nu
merale exponēda eſt ad inſtar huius. ſ. ter deābulaui
aulā. i. idē ſemel deābulaui aulā ⁊ iterū deambulaui au
lam eādē: et iterum deambulaui eandē aulam.
¶ Solet etiā expoſitio ꝓpōnū de ablatiuo abſoluto
hic ꝑ tractari quaꝝ ſenſ⁹ vel expoſitio quadrupl'r dari
pōt. ſ. ꝑ ly ſi: ꝑ ly q̄: ꝑ ly q̄: ⁊ ꝑ ly dū. Uñ hec ꝓpoſitio:
ſol elucēte dies eſt. Poteſt exponi ſic: ſi ſol lucet dies
eſt: ſol lucet ergo dies eſt: q̄ ſol lucet dies eſt: dum ſol
lucet dies eſt. Sicut dicitur in p̄mo tractatu. Conſil'r
dicatur de hac: aīa ſedendo ⁊ quieſcēdo fit ſapiens

¶ Seq̄tur de exponibilib⁹ ſm̄ ſcotū ⁊ noīales.

In libꝛis ſentētiaꝝ ⁊ in libꝛis aliīs artiū multa po
nit ſubtilis doctoꝛ ad exponibiliū materiā ꝑtinē
tia. Et circa excluſiuas ſpecial'r ponūt̄ aliq̄ i p̄mo ſent.
d. 21. notāda. Ex q̄b⁹ ponētur aliqua q̄ ſequūtur.
¶ Primū eſt q̄ ly ſol⁹ ſi ſumat̄ categoꝛematice non
ponit̄ i diuinis ſi ſincategoꝛematice hoc pōt eē dupl'r
q̄ vel ↄpat̄ ad eſſentiale. i. ad cōe trib⁹ ꝑſonis ⁊ ſic hec
eſt falſa ſimpl'r ſol⁹ pr̄ eſt de⁹. Si v̄o ↄpat̄ ad ꝑſonale.
ſic iſta eſt vera ſol⁹ pr̄ gn̄rat: in primo aduerſatur ali
quātulū. d. s. dicēti hāc eſſe diſtinguēdā. ſ. tm̄ pr̄ eſt
de⁹ eo q̄ ly tm̄ pōt excludere maſculine: vel neutral'r.
Primo mō erit hec ſcḋa exponēs null⁹ ali⁹ a patre ē
de⁹: ⁊ tūc eſt falſa. Scḋo mō eſt v̄a q̄ ſcḋa exponēs eſt
hec nihil aliud a patre ē de⁹. Dixi ſcotū aduerſari. d.
s. aliquātulū q̄ nō oīno ſunt ↄ̄rie opiniones eo q̄. s. d.
in fine articuli. 4. q. 31. p̄me p̄tis dicit ſic: hec dictio ſo
lus ꝓp̄e reſpicit ſbm̄ ⁊ ideo magis ſe hꝫ ad excludēdū
ali⁹ q̄ aliud ⁊ ideo nō eſt extēdēda talis loqutio ſꝫ pie
exponēda ſicubi reꝑit̄ i aliq̄ autētica ſcriptura: vn̄ licꝫ
p̄fatā ꝓpōnē in rigoꝛe poti⁹ ſoꝛtiri f'ſitatē q̄ veritatē.
¶ Scḋm qḋ ponit̄ a doctoꝛe ſubtili eſt ꝓpōnē exclu
ſiuā ſufficiēter exponi ꝑ ſolā ſcḋam exponētē: qua ſcḋa
exponēte conuerſa ſimpl'r ⁊ poſtea arguēdo ab ea ad
vnā vl'em affirmatiuā variato predicato penes infini
tū ⁊c. ꝓbat ab excluſiua ad vl'em de t'mis tranſpoſitis
eſſe bonā ↄ̄ñam ſicut ſupra largi⁹ dictū fuit. Sed hoc
tertiū dictū (ſalua reuerētia tanti doctoꝛis) nō poteſt
(vt mea fert opinio) ſuſtineri: hoc pꝫ. Nam caſu quo
nullū ens in mūdo currat hec eſt falſa tm̄ hō eſt currēs
⁊ exponēs vera. ſ. hec nullū nō hō eſt currēs. Exponi
bilis falſitas pꝫ ꝑ vl'em ſuā de t'mis trāſpoſitis. Expo
nētis vero v̄itas ꝑ ſue ↄ̄dictoꝛie falſitatē. Colligit̄ q̄
dictā exponētē nō elucidare īntellectū totū exponibilis
cui⁹ oppoſitū aſſeuerauit prefatus ſubtilis doctoꝛ vbi
ſupra. Ubi etiā ponit aliq̄ circa ſuppoſitionē t'moꝛū in
excluſiuis dicēs ſubiectū ꝓpōnis excluſiue nō ſuppo
nere ſimpl'r reſpectu excluſionis ⁊ ꝑſonal'r reſpectu
p̄dicati ſꝫ ſemꝑ ſtare ↄfuſe tm̄ p̄ſertim in t'mis ſignātib⁹
creaturas: pro cui⁹ euidētia videat̄ p̄dicta diſtict. ſ. 21
in cui⁹. q. argumēto. 4. dr̄. qual'r ab exceptiua valeat
ↄ̄ña ad excluſiuā affirmatiuā p̄mi oꝛdinis vt bñ valet
nullū ens niſi ſubſtātia exiſtit q̄ ſola ſubſtātia exiſtit.
¶ Circa reduplicatiuas ponit ſpecial'r in. 3. ſent. d. 11.
q. 2. in. c. hanc regulam q̄ñcūq̄ ꝓpō aliqua affirmati
eſt falſa ex repugnātia extremoꝝ nō reddit̄ vera ꝑ ali
quā reduplicationē ſuꝑ additā: niſi talis reduplicatio
tollat talis repugnātie rōnē: bñ tñ talis ꝓpō pōt red
di vera ſi extremo illi⁹ addat̄ aliq̄d diminuēs vel diſtra
hēs tale extremū ne alteri repugnet. Uñ hec ꝓpō fal
ſa ethiops eſt alb⁹ reddit̄ v̄a dicēdo ethiops ē albus
ſm̄ dētes ex q̄ ꝓpōne infert hāc ꝓpōnē: xp̄s ſm̄ q̄ hō
ē creatura eē falſā. Si ly ſm̄ qḋ ſumat̄ reduplicatiue.
Eſt aūt vera ſi ſumat̄ ſpecificatiue vel diminutiue et
adhuc ē exponēda (vt p̄fat⁹ doctoꝛ ait) ꝑ hāc xp̄s ſm̄
humanitatē ē creatura. Huic aūt aſſertioni videt̄. d. s.
aduerſari. 3. p̄te. q. 16. ar. 10. in. c. vbi dicit̄ hāc eē verā
xp̄s ſm̄ q̄ hō ē creatura. Dūtū ly ſcḋm q̄ reduplicet
ly hō formal' ſumptū ⁊ nō material'. i. ꝓ natura: nō pro
ſuppoſito. Et expōit̄ articul⁹ ille a doctiſſimo cardiali
cayetano: vbi ⁊ ſoluit rōnē ſcoti illi maxime vel regl'e
initētē. Aduertito tñ tūc talē ꝓpōnē nō d̄bere exponi
ſm̄ cōez modū exponēdi reduplicatiuas: q̄ tūc oēs ex
ponētes p̄ter ſcḋaꝫ eſſent falſe vt ꝑſpiciēti liq̄t. Mod⁹
aūt q̄ d̄beat expōi pōt̄ i. 2. p̄te eo q̄ neceſſe ſit radicit⁹
explanare differētiā inter ly ſm̄ qḋ qñ tenet̄ reduplica
tiue ⁊ ſpecificatiue. Et an ſit veꝝ ly ſm̄ qḋ poſſe ſumi
diminutiue: dico notāter ſm̄ q̄ q̄ d ly ſm̄ liq̄dū ē apte
eīn dicim⁹ ethiops ē alb⁹ ſm̄ dētē: nō tñ ſm̄ q̄ dens.
¶ Circa ꝓpōnes de incipit in eodē. 3. ſen. d. eadē. q. 3.
ponit q̄ ſint ↄſiderāda in ꝓpōnib⁹ ex p̄dictis v̄bis ↄſti
tutis: q̄b⁹ enodatis aſſerit hāc poſſe ↄcedi: xp̄s incepit
eē: ⁊ hāc iſte hō icipit eē: xp̄o d̄moſtrato: q̄ tñ due ꝓpō
nes negāt̄ a. d. s. 3. p̄te. q. 16. ar. 9. ⁊ ab oīb⁹ noīalib⁹ aſ
ſerētib⁹ pri⁹ ſubiectū p'rie ꝓpōis eē reſoluēdū: ſicut in
oīb⁹ aliīs: vbi ſbā ſunt reſolubilia. Et a ſcḋa ꝓpōne dꝫ
remoueri ly hō: eo q̄ ſm̄ eos ſit t'ms cōnotatiu⁹. Dñs
autē durandus affirmat tales ꝓpōnes nō eſſe abſolu
te ↄcedēdas vel negādas ſꝫ diſtiguēdas vt pꝫ i. 3. ſen.
d. 11. q̄ oīa in. 2. p̄te elucidāda relinquūt̄: eo q̄ materia
ſit ⁊ tyrūculoꝝ captū excedēs ⁊ pl⁹ tēpoꝛis deſiderās.
¶ Circa ꝓpōnes de differt ⁊ aliud ab ponit aliquot
notāda in p̄mo ſentē. d. 4. q. vnica ⁊ in aliīs locis p̄ale
gatis. Uidebis ſimil'r Reuere. gn̄ralē oꝛdinis minoꝝ
fartrem Frāciſcum Lichetū locis ſupra dictis.
¶ Noīales etiā in hac materia q̄ ad ea q̄ logicā ꝑ ſe re
ſpiciūt: nec nobis aduerſātur: nec nos illis: niſi foꝛſan
in expoſitione illi⁹ ꝓpōnis: xp̄s in q̄tū hō eſt creatura:
qñ fit reduplicatio rōne nature. Sed hoc in. 2. parte
(vt ꝓmiſſum eſt) diſcutiēdū relinq̄tur. Illo fauēte in
cui⁹ ꝑſpectu ab eterno conſciētie nr̄e expoſite ſunt.
Qui viuit ⁊ regnat in eternum ⁊ vltra. Amen.

¶ Ad cuius laudem prima pars paruo
rum Logicalium hic finitur.

ℭ Incipit ſecunda pars introdu
ctionum logicalium/edita a fratre Auguſtino Sbarroya in ſacra theologia preſentato.

Expleta ꝛ finita pri
ma parte introductio-
nū harum/reſtat(ꝓut
in pfatione ꝓmiſſum
eſt) ſecūdam breuiter
trāſcurrere. Non aūt
eā multis ſophiſticis
rationibus/aut argu-
mentis puerilibus vel
inutilibus onerabo.
Sed quedam ſolidio-
ra/ꝛ i hac materia vti-
liora ꝓponam/ꝛ circa ea q̄ in prima pte ſ pertractata
ſunt quaſdam queſtiſiculas vētilabo. Sit igitur carū
queſtiuncula prima hec.

ℭ Queſtio.i.

AN ſcilicet doctrina in paruis conten
ta ſit logicis neceſſaria? Et vr ꝙ non.
ℭ Primo/nam beatus auguſtinus fuit in lo
gica peritiſſimus: adeo vt beat⁹ ambroſius ſepius dep̄
caret deū vt eū a logica auguſtini liberaret: ꝛ ſimiliter
multi alij viri doctiſſimi: ꝛ tñ tunc tēporis hec doctri-
na non erat inuenta/ergo.
ℭ Secūdo/ariſtoteles (ſecundum omnes) pfecte no-
bis tradidit notitiā logice: ꝛ tñ ipſe nō edidit pua hec
de quibus queritur: igitur.
ℭ Tertio/rōne iſtorū puorum ꝛ regularum in eis po
ſitarum multe ꝓpōnes cōcedūt q̄ tñ̄ falſe a viris ſan
ctis reprobarentur: igitur.
ℭ Sed cōtrariū perſuadetur/eo ꝙ ſi hec pa
ua neceſſaria minime forent: nō tm̄ laboris aſſumpſiſ-
ſent pitiſſimi quiqꝫ logicorū ꝓ eis elucidādis tot pli-
cas papiri adimplentes: igitur.
ℭ Pro q. ſolutione premitto titulum que-
ſtionis dupliciter poſſe intelligi. Uno modo vt q̄rat/
an notitia paruorum quoad eorum ſubſtātiam ſit ne-
ceſſaria. Alio modo/an ſit ptractanda eo pacto. ſ. tam
abunde ꝛ prolixe vt nunc communiter fit. Si primo
mō intelligatur reſpōdēdum eſt affirmatiue: quod ſic
pſuadetur. Nam liquidum ē logicam principalr verſa
ri circa argumentorum formationem ꝛ paralogiſmo-
rum ſolutionem vt veritas ꝛ falſitas dignoſcant: con-
ſtat autem hec non poſſe fieri/niſi prius terminorum
ſignificationes ꝛ eorum ſuppoſitiones ꝛ ampliatiōes
ꝛ reſtrictiōes: ꝛc. cognoſcāt: q̄ oīa in puis tradūt: igit:
Si vero ſcdo mō intelligat/rūdet negatiue: vt cuilibꝫ
aduertenti patet.
ℭ Ad argumentū primum pꝫ ſolutio ex di-
ctis. Beatus enim auguſtinus ꝛ omnes alij qui ma-
gni logici fuere perfecte habuerūt paruorum notitiā
primo modo/quoad ea. ſ. que neceſſaria erant ad reli-
quas logice partes ꝛ ad ceteras ſcientias pdiſcendas.
licet non eo ordine: ſeu modo quo nunc traduntur. Et
vtinam deinceps ſic fiat. Factum eſt enim multorum
abuſu/vt cū logica ſit ſciēdi mod⁹ ipſius iā nullus ſit
modus: ꝛ ſi eſt modus/eſt in ea nullum habere mo-
dum. Conſumitur enim totū mentis robur in his tri-
cis ꝛ alijs ſimilibus perdiſcendis: ꝛ tādē cū ad ſacras
literas deueniēdum ē/nulle nec ingenij/nec memorie
ſuppetunt vires.
ℭ Ad ſecundum negatur ſecūda pars aūtis: vl diſtin
guo eam. ſ. ꝙ philoſophus nō fecerit parua: vel edendo
ſpecialē tractatum: ꝛ ſic ꝯcedo: vel miſcēdo ea multis
tractatibus: ꝛ ſic nego. Et licet non adeo pfecte illa tra
ctauerit vt nunc fit/ſat eſt illum poſuiſſe principia ex
quibus plurima elici/vel quibus alia ſupaddi potue-
rūt qd̄ nō parū fuit: cum principium (ipſo philoſopho
teſtāte) ſit plus q̄ dimidium rei. Et ſi queras vñ extra
hūtur parua hec a philoſopho? Rūdet ꝙ tractatus ter
minorum extrahit ex antepredicamētis/ꝛ ex pncipio
pmi phiermeniarum: ꝛ ex principio priorum. Tracta
tus aſcēſus ꝛ deſcēſus ex libris thopicorum ꝛ vbi dter
minat de inductione. Tractatus ampliationum/ꝛ re-
ſtrictionum ex libris elenchorum: pſertim ex tertio mō
fallatie equiuocationis. Tractatus appellationum tra
hitur ex pdicamēto ſubſtātie: vbi dr ꝙ ſcda ſubſtantia
vr ſignificare hoc aliquid ſub appellationis figura: nā
idē vr ſignare ꝙ prima: ſed aliter appellat: ꝛ maxie tra
hit ex elēchis/vbi dr nō valere/cognoſco coriſcum: ꝛ
coriſc⁹ eſt veniens/ergo cognoſco venientem. Tracta
tus exponibilium trahit ex multis locis philoſophi/
vbi ponit propoſitiōes exponibiles: vt patet in libris
priorum. Tractatus obligationum trahit ex pmo po
rum: ꝛ ex nono methaphi. vbi dicitur pl'i poſito ineſſe
nullum ſequi impl'e. Tractatus inſolubilium trahitur
ex quarto metha. vbi dicit/accidit vtiqꝫ vt famatum
eſt quaſdam ꝓpoſitiones ſeipſas deſtruere. Tractat⁹
ꝯñarum trahitur ex primo priorum circa finem: ꝛ ex
ſecundo thopicorum.
ℭ Pro tertij ſolutione ſciendū. Primo ꝙ nulla ars
ſecundum ſe eſt cauſa alicuius defect⁹ ſeu erroris/ſed
per accidens tantum: ſcilicet eo ꝙ aliquis ea male vtat
vel applicat regulas illius vbi non oportet: vel q̄a ob
defectum luminis naturalis non percipit ſenſum re-
gularum: vel ob aliquid aliud huiuſmodi. ℭ Secun-
do ſciendum/quod ars tunc conſideratur ſecundū ſe/
quando conſideratur prout eſt in intellectu non er
rante. Unde ſi vnus habeat plures regulas quas ip
ſe arbitratur veras ꝛ pertinentes ad logicam. Si ali-
que earum ſint falſe vl male/tales nō ptinēt ad logicā
ſed illas hñs decipit in hoc. Nam nulla regula falſa. l.
mala ptinet ad artē: cū omnis ars ſit q̄dam recta ratio
exñs in mēte. Unū ſi aliquotiēs medicus erret in medi-
cinis applicādis: ob hoc nō eſt ſcientia vitupanda: ſed
dbilitati talis ingenij humani talis dfect⁹ imputād⁹ ē:
ꝛ ſic de omnib⁹ ꝓportionabilr dici pōt. Ex quo pꝫ ſolu
tio ad argumētū. Nā ſi regule repiant in aliquo docto
re repugnātes veritati: tales potius ſunt regule erro
rum q̄ paruorum logicalium.

ℭ Queſtio.2.

CIrca dicta de ꝯñtijs q̄ritur. An iſte cō
ſequentie ſint bone/homo currit/ergo deus eſt/
deus nō ē: ergo deus ē? Et ꝓbat ꝙ ſic: nā talr

BIBLIOTECA UNIVERSITARIA SEVILLA

ſe habent quod eſt impoſſibile ita eſſe ſicut ſignificaꝛ
per antecedentia earum / quin ſit ⁊ ita ſicut per ꝯña
ſignificatur: igitur.

¶ Sed cõtra / inter earum añcedẽtia ⁊ ꝯña nulla ē ha-
bitudo / ergo ꝯñe nulle ſunt.

¶ **Reſpondetur quod ad hoc ē duplex mo-**
dus dicendi. Unus eſt communis tenẽs tales ꝯñas ⁊
omnes alias in quibus vel añs ē impľe: aut ꝯñs neceſ
ſarium eē ꝯñas bonas: eo ꝙ eis cõuenit diffinitio bone
ꝯñe. Alius ē huic contrarius tenẽs in omni bona ꝯña
requiri vt inter añs ⁊ ꝯñs ſit aliq̃ habitudo: ac ꝓinde
negaꝛ ſufficere ad bonitatẽ cõſequẽtie ꝙ añs ſit impľe
vel conſequẽs neceſſarium. Et probat hoc multipli-
citer. ¶ Primo per argumentum incontra. ¶ Secũ
do autoritate philoſophi dicentis ꝙ vnum contradi-
rium non poteſt ſequi ad alterum: vt patet ſcdo prio-
rum. ¶ Tertio ducendo ad inconueniẽs. Nam ſi hoc
eēt verum / ſeq̃retur ꝙ philoſophus nil probaret quar
to phiſicorum vbi improbat opinionem tenẽtiũ totã
reſiſtẽtiã ꝓuenire ex ꝑte medij ſic dicẽdo. Si tota reſi
ſtentia eēt ex parte medij ſequereꝛ ꝙ ſi aliquid moue-
retur per vacuum ꝙ illud moueretur in inſtãti / ꝯñs ē
impľe: igitur tota reſiſtẽtia non ē ex ꝑte medij. Quod
aũt ſequatur hanc ꝓbationem eē nullam pꝫ: qꝛ añs
ē impľe. ſ. ꝙ vacuum ſit: ⁊ tunc ex eo ſequitur qđlibꝫ ꝑ
aduerſariũ. ¶ Quarto hec ꝯña ē bõa / ſi chimera eēt
cõceptus chimere ſupponeret pro illa: ⁊ hec ē mala / ſi
chimera eēt conceptus hominis ſupponeret pro illa:
⁊ tamen in vtraq; añs eſt impoſſibile: igitur hoc non
ſufficit. ¶ Quinto probatur ex communi hominũ ſen
ſenſu. Nõ enim apparet vt quis cõcedat / ꝙ ſi homo eēt
lapis homo eēt deus: aut ꝙ ſi homo eēt equ⁹ eēt equ⁹ ⁊
non eēt equus: igitur. ¶ Argumẽtum aũt factum cõ-
tra hãc opinionem quod eſt primum / ſoluiꝛ a tenente
hanc opinionem gloſando diffinitionem bone ꝯñe. Di
cit enim ſenſum diffinitionis eſſe: ꝙ poſito añte in eē ꝑ
ꝑte vel impľe / neceꝛio poni dꝫ ⁊ ꝯñs: qđ nõ ſit in ꝑfatis
ꝯñtijs. Nã ſi ꝑ impľe de⁹ nõ eēt / homine quiſcẽte añs
eſſet verum ⁊ ꝯñs falſum.

¶ **Mihi autem videtur in hac materia duo**
poſſe dici. Primum ē hãc diſceptationem principaľr
circa nomẽ cõſiſtere. Pro quo ſciẽdũ totũ aggregatũ
aliqđ in quo poniꝛ aliqua nota ꝯñalis / tripľr ſe poſſe
hr̃e. Uno mõ vt ei⁹ vna ꝓpõ aliquo mõ includat aliã
⁊ taľr ꝙ aſſenſus illius ſit cauſa aſſenſus alteri⁹. Alio
modo vt includat aliam: ſed nullo mõ probet eam vel
cauſet illius aſſenſum. Tertio modo vt nec probet eã
nec eam includat: ſed ſic ad eam ſe habeat vt impľe ſit
ita eſſe ſicut ſignificatur per illam ex qua ſecundũ mo-
dum enuntiandi denotatur alia inferri: quin ſit ⁊ ita
ſicut ſignificatur per illam que denotatur inferri ex
altera. Eſt ergo diſcrimen inter opiniones circa hoc /
ꝙ prima vocat conſequẽtiam bonam omne illud ag-
gregatum in quo aliquod ꝑdictorum trium reꝑitur.
Altera vero ſolum illud in quo reperitur vnũ duorũ
primorum: ⁊ ſic prima opinio dicet ꝯñas poſitas eſſe
bonas / ſecunda vero non. Et tres gradus poſiti pa-
tent in iſtis exemplis / ſortes currit: ergo homo currit
hic ē primus gradus / ſortes eſt equus / ergo homo eſt
equus: hic ē ſcdus / hõ ē equ⁹ / ergo celum rutilat: hic ē ter
tius ¶ Scdm dr / ꝙ põt defendi ad impľe ſequi quod
libet: ⁊ neceſſarium ſequi ex quolibet: etiam tenendo ꝙ
ad bonam conſequentiam requiratur aliquo modo cõ
ſequens habere habitudinem ad antecedens: ſi tamen
fundamenta duo admittantur. ¶ Primum eſt / ꝙ om
nia abſolute neceſſaria ſint equaliter neceſſaria: ⁊ om-
nia impoſſibilia abſolute equaliter impoſſibilia: logice
loquendo. i. conſiderata formaľr ratione neceſſitatis ⁊
impľitatis / non cõſiderata re que diciꝛ neceſſaria / ſecũ
dum ꝙ eſt cauſa talis neceſſitatis. Nam ſic conſideraꝛ
phiſice vel methaphiſice. Et poſſet perſuaderi ſic: quia
neceſſarium abſolute ē tale / quia excludit omnem con
tingentiam: ⁊ impoſſibile abſolute quia excludit om-
nem poſſibilitatem / ergo inter neceſſaria abſolute nõ
reperitur magis nec minus: nec etiam inter impoſſi-
bilia. ¶ Secundum ē / ꝙ in talibus conſequẽtijs / ſub-
intelligantur iſte maxime ſcilicet / de ſimilibus idem ē
iudicium. Si id quod minus videtur ineſſe ineſt / ⁊ id
quod magis vel alie huiuſmodi. Tunc hec ꝯclo ꝑſua
detur ſic. Et primo quoad illam ꝑtem. ſ. ꝙ ad impľe ſe-
quitur quodlibet.

¶ Primo ſic / tale impoſſibile implicat contradictio-
nem: ergo ad ipſum ſequuntur duo contradictoria: er
go ſequitur quodlibet. Prima conſequentia tenet.
Nam non poteſt aliter probari aliquid implicare con
tradictionem: niſi quia ad ipſum ſequuntur duo cõtra
dictoria. Secunda conſequẽtia ſic probaꝛ: magis re-
pugnat vna ꝓpõ ſue contradictorie q̃ cuilibet alteri /
ergo ꝓpõ q̃ infert has tam repugnantes inferet quã-
libet aliam: cũ ois alia minus repugnet cuilibet ꝑti cõ-
tradictionis q̃ ambe ꝑtes inter ſe. Et loquor de impľi
quod eſt propoſitio categorica.

¶ Secundo probatur de impoſſibili hypotetico ſic /
iſta ꝯña ē bona / ſi ſortes eſt ⁊ ſortes non eſt / baculus ē
in angulo / ergo concluſio vera. Cõſequẽtia vero ſic ꝓbaꝛ.
Si id quod min⁹ videtur ineē ineſt: ⁊ id quod magis
ſed minus videtur eē verum ꝙ due contradictorie po-
nãtur ſimul q̃ ꝙ baculus ſtet in angulo / ergo ſi primũ po
natur / poni debet ſecundum: ⁊ hoc ē quod dicit illa cõ
ditionalis: igitur.

¶ Tertio probatur vniuerſaliter. Si añs ē impľe: tūc
vel cõſequẽs ē etiam impľe / aut neceſſarium: aut con-
tingens. Si primum cõſequẽtia tenebit per illam ma
ximam. De ſimilibus idem eſt iudicium. Unde hec cõ-
ſequẽtia erit bona / ſi lapis eſt homo lapis eſt deus. Si
ſecundum / tenebit per illam maximam. Si id quod mi
nus videtur ineſſe ineſt ⁊ id quod magis: ſed antece-
dens eſt impoſſibile ⁊ ponitur eſſe ſicut dicitur / ergo
multo amplius ſic erit ſicut dicit conſequens / cum ſit
neceſſarium. Si vero cõſequẽs ſit contingẽs per ean
dẽ maximã tenebit: ergo ſi añs ponaꝛ / poni dꝫ ⁊ conſe
quẽs. Rationabilius. n. ē vt ponaꝛ qđ ē cõtingẽs / q̃ id
quod eſt impoſſibile.

¶ Proportionabiliter probari poteſt ꝙ neceſſarium
ſequatur ad quodlibet: quia aut añs ſimpliciter ē ne-
ceſſarium / vel impoſſibile: vel contingens: ſi primum
conſequentia tenebit: quia de ſimilibus idem eſt iudi
cium: ⁊ per conſequens non erit potior ratio ꝙ pona-
tur vnum q̃ aliud in hoc quod eſt eſſe verum. Si ſe-
cundum vel tertium tenebit per illud dictum. Si id
quod minus videꝛ ⁊ cetera ¶ Et tenendo hoc ad ar-
gumentum in oppoſitum / poſſet negari in propoſi-
tis conſequentijs nullam eſſe habitudinem. Eſt e-
nim ſemper habitudo / vel ſimilitudinis vel maioris
vel minoris rationis penes eſſe ita / vel non eſſe ita

Eſt tamen hic ſumme aduertendum /
quod in omni propoſitione impoſſibili vbi non
explicatur ſed implicatur contradictio / ſemper poniꝛ
explicite vna contradictoria / alia exiſtẽte oculte in vi-
ſceribus ei⁹. Et ob hoc ſi ex illa explicita inferaꝛ id qđ

ſequeretur ex illa ſi eſſet poſſibilis/reputatur tūc ꝯña bona. Si vero inferat id qđ ſequit ex altera ꝯ̄dictoria ibidem incluſa reputat mala/quia nō ſtatim incluſa aduertit circa illā. Dr ergo reſolutorie ꝙ ſi in ꝓpōne impoſſibili ꝯſideret vna ps ꝯtradictiōis illa.ſ.q̄ ponit explicite/nō ex tali ꝓpōne ſequitur quodlibꝫ/ſed illud qđ ſeqret ſi talis ꝓpō eēt vera. Et iſto modo intelligē dus ē philoſo. primo phiſico. qñ negauit hāc ꝯñam/ſi infinitum ē illud ē immobile:lꝫ eius añs eſſet impꝛe/ ⁊ alij doctores qñ ſic arguunt. Si vero conſideret propoſitio vt impoſſibilis eſt abſolute/ad illam ſequit qđlibet vt dictum eſt. Vñ colligit in omni impoſſibili abſolute reperiri duas rationes. Unam implicitam ⁊ particularem:⁊ eſt illa que implicatur in ꝓpōne impli. Alia eſt communis.ſ.inquantum eſt impoſſibile quoddā includens ꝓpōnes contradictorias in ſe:⁊ in hoc conuenit cū omni alio impoſſibili. Et licet ex ratione pma nō inferat quodlibet:bene tamen ex ſecunda. Conſimilr dici poteſt de neceſſario. Si.n.cōſideret neceſſariū ſolū inquātum eſt verum/dicēs hoc eſſe vel hoc eſſe tale:nō videtur ipſum ſequi ex quolibet/ſed ſolum ſequi videtur illud neceſſarium quod etiam ſequeretur ex ante/ſi tale neceſſarium eſſet contingēs. At vero ſi ꝯſideret tale ꝯñs eſſe neceſſarium abſolute: oppoſitum apparebit. Defendēdo igit hūc modū reſpōdetur ad argumēta aduerſariorum.

Ad primum igitur quod eſt argumentū incōtra negat añs. Et habitudo prime ꝯñe elucidatur ſic. Bene valet/homo currit/ergo homo eſt/homo eſt ergo deus eſt/ḡ de primo ad vltimum homo currit/ḡ deus eſt. Prima conſequentia tenet a propoſitione đ eſt tertio/ad propoſitionem de/eſt/ſecundo. Secunda tenet/quia ſi id quod minus videtur eſſe/eſt ⁊ id quod magis:

Amplius p̄fata ꝯña ſic ꝓbat/homo currit/ḡ homo mouet/homo mouet/ḡ motus ē:motus ē/ergo deus ē ergo đ primo ad vltimum hō currit/ḡ deus ē. Prime due ꝯñe ſunt note:tertia pꝫ ex philoſopho ꝓbāte illā in octo libris phiſicorum.

Itē ſilr ꝓbat ſic/homo ē/ergo ē a ſe.l.ab alio:ſi a ſe ergo ipſe eſt deus/quia ſolus deus ē a ſe/ḡ ſi hō ē/deꝰ eſt/ſi ab alio vel illđ aliđ eſt a ſe vl ab alio. Si primū/illud eſt deus/ergo deꝰ eſt: Si ab alio iterum queratur eodem modo:⁊ tamen nō eſt procedendum i īfinitum/ergo deueniendū ē ad aliquid quod non eſt ab alio/ ⁊ illud eſt deus/ergo deus eſt. Qualiter aūt per has conſequentias probetur deum eſſe/videatur doctor ſ. pri. pte.q.2.art.3. Vñ aūt dr deū eē a ſe: intelligitur negatiue.i.non ab alio. Conſequentia. 2. explanatur ſic/hec ꝯña eſt bona/deus eſt ⁊ deus non eſt:ergo deus eſt:ergo ⁊ iſta/deus non eſt:ergo deus ē. Antecedētis veritas ē liquida/ꝯña vero probatur/qui dicit deum dicit deum eſſe:ergo qui dicit deum non eſſe/dicit deū eſſe:⁊ illum non eē. Antecedens patet:quia de conceptu quidditatiuo dei eſt eē/ita ꝙ impoſſibile ſit deum intelligi quin intelligatur deum eſſe. Qualiter hoc intelligam infra dicam:⁊ ſic ſi deus diffiniretur/per exiſtentiam deberet diffiniri. Unde ipſe glorioſus deus qñ diffiniens ſeipſum dixit/exodi tertio capitło. Ego ſum qui ſum. Et moyſi dixit vt reſponderet filijs iſrael ſi quererent quis miſiſſet illum/qui eſt/miſit me ad vos:ac ſi dixiſſet/illud ens cuius eſſentia eſt exiſtentia miſit me ad vos. Ualet ergo bene/deus non eſt:ergo deus qui eſt/non eſt. Ultra deus qui eſt non eſt:ergo deus eſt ⁊ deus non ē. Ultra/ergo deus eſt. De prima ⁊ vltima conſequentia non ē difficultas:ſed đ ꝯña media ē dubium/quia iſta cōſequētia ē nulla:ſortes q̄ eſt non ē:ergo ſortes ē:⁊ ſortes non ē. Nam in caſu ꝙ ſortes non ſit in mundo/antecedēs ē verum ⁊ ꝯñs falſum. Dicitur autem ꝙ licet iſta conſequentia ſit nulla/prima eſt optima. Et ratio eſt/quia antecedēs iſtiꝰ datur verum/eo ꝙ implicationō ſit de intellectu ſortis/⁊ poteſt a ſorte ſeparari:⁊ ſic nō ponitur ly qui eſt:tāquam conſtantia:quod ſi fieret bene bene valeret/ vt patet ſi diceretur ſic/ſortes qui eſt non eſt:⁊ ſortes eſt ergo ſortes eſt ⁊ ſortes non eſt. Hoc elucidatur ſic/ſi ponatur ly.a. ad ſignificandum incomplexe ſortem conotando illum exiſtere nō per modum implicatiōis ſed per modum cōſtantie/liquidum ē tunc hanc conſequentiam valere/a.non eſt/ergo.a.eſt:⁊.a.non ē:ſicut etiam hec conſequentia valet/ſortes quādo ē non ē/ḡ ſortes ē ⁊ ſortes non ē/ſumpta illa categorica vt ſit đ tēporato extremo: Et volo includi eminenter hanc copulatiuam/ſortes aliquando eſt ⁊ tunc non eſt:ita vt non exponatur diſiunctiue/quod poſſibile eſt concipi. Cum ergo in conceptu dei claudatur ipſum eē per modū cōſtātie/ſequit ꝯñam illā mediā eē bonā: ⁊ tenere a propoſitione contradictionē implicante ad ꝓpōnem illam explicantem.

Secundo/probatur prefatam conſequentiam eſſe bonam. Nam hec propoſitio/deus non eſt/implicat contradictionem: ergo poteſt deduci in bona conſequentia illa contradictio: ⁊ non videtur aliam contradictionem poſſe deduci:niſi deum eſſe ⁊ non eſſe:igitur ⁊c. deducitur illa: ⁊ illius vna pars eſt/deus eſt:igitur.

Sed contra dicta poteſt quis arguere dupliciter. Primo/quia non videtur verum deum non poſſe intelligi quin intelligantur deum eſſe/alioquin hec propoſitio/deus eſt/eēt per ſe nota quod eſt contra doctorem ſanctum prima parte.q.2.arti.8.

Secundo ꝓbat/quia dato quod hoc ſit verum poteſt arguens ſupponere ly deus in ſuo conceptu non claudere ly eſt/ac proinde ſi per poſſibile deus nō eēt/tunc antecedens eſſet verum in dicta conſequentia ⁊ conſequens falſum.

Ad primū horū dicitur/me loqui de cōceptu dei ſecundum ſe ⁊ non ex parte noſtra. Fateor.n. nos poſſe concipi eſſentiam dei ſub ratione eſſentie ⁊ non ſub ratione exiſtentie. Hoc tamen non obſtat quin exiſtentia ſit realiter ipſa eſſentia. Et hoc eſt adeo verum vt philoſophi quidam dicerent/primam cauſam non habere eſſentiam ſed exiſtentiam: Et ob hoc prefata conſequentia eſt bona:licet nobis ſic non appareat:ſicut ⁊ hec eſt optima/deus eſt/ḡ deꝰ eſt trinus/⁊ tamen infideles dicerent eam eſſe nullam. Non enim eſt neceſſe omnem conſequentiam bonam nobis videri bonam/ſufficit ergo eam eſſe bonam ſecundum ſe:ſicut non omnis propō per ſe nota eſt per ſe nota quo ad nos: ſed multe ſunt tales ſecundum ſe ⁊ non quo ad nos. Et ex hoc pꝫ ſolutio ad probationem. D.n. ſanctꝰ non negat illam propoſitionem/deus eſt:non eſſe notam quoad ſe ſed quo ad nos. Et ſic concedo dictam ꝯñam non eē nobis euidenter bonam/ſed quoad ſe/vt dictum eſt.

Ad ſecundum dicitur/ꝙ ſi ponatur ly eſt non includi in tali conceptu nec explicite nec implicite non eſt admittendum illud: quia iam ille conceptus non eſſet dei ſicut nec conceptus hominis eſſet eius/ſi poneretur ibi nullo modo claudi conceptus animalis.

Si vero ponatur non claudi explicite ſed implicite ad
mitti poteſt: ⁊ illa incluſio ſufficit ad inferendum deū
eſſe ſicut ly homo infert ly animal. ¶ Ad aliud ꝙ dici
tur ꝙ ſi per poſſibile vel impoſſibile deus non eſſet / an
tecedēs eſſet verum ⁊ non conſeqn̄s. ¶ Rn̄deꝛ ꝙ non
arguis contra me: eo ꝙ ſi per poſſibile vel impoſſibile
ponis deum non eſſe per poſſibile vel impoſſibile po=
nis conſequēs eſſe contingēs / ego autem nō ſubſtineo
ꝙ contingens ſequatur ad quodlibet: ſed ꝙ neceſſariū
vt ſic / ſequitur ex quolibet cum quo non ſtat admiſ=
ſio caſus / quo poſito neceſſariū verteretur in contin=
gens. Inſup dicitur non eſſe inconueniēs / immo ē ne
ceſſarium ꝙ admiſſo caſu impoſſibili abſolute / cōſequē
tia bona materialis (qualis p̄fata eſt) vertatur in malā
Notiſſimum enim eſt hanc conſequentiam eē bonam /
ſi homo currit rationale currit / ſi tamen admitteretur
hominem eſſe ⁊ illum non eſſe rationale / an̄s eēt verū
⁊ ꝯn̄s falſum. Qui ergo hunc noſtrū dicēdi modum
voluerit ſuſtinere / poterit ſoluere rōnes alteri⁹ opinio
nis vt nunc ſoluentur.

¶ Ad primū ꝑ ꝑʒ ſolutio: Et ē illud qđ formatū ē in
oppoſitum queſtionis.

¶ Ad ſecundum dicendum eſt / philoſophum intelle
xiſſe vnum contradictorium non ſequi ad aliud pro=
batiue: ⁊ hoc verum eſt: non autem illatiue / immo eſt
neceſſarium / dato quod non ad impoſſibile ſequatur
quodlibet: nec neceſſarium ad quodlibet. Nam bene
(vt patet) valet / tantum principium eſt: ergo non tātū
principium eſt: ⁊ tamen ꝯn̄s eſt contradictorium an̄tis
igitur. Quod conſeqn̄tia teneat ꝓbo dupl̄r. ¶ Pri=
mo ratione ſic / bene valet / tantum principium eſt / ꝑ
principium eſt: vltra / ergo principiatum eſt: vltra / ꝑ
nō principium eſt: vltra: ergo nō tantum principium ē
Prima conſequentia tenet ab exponibili copulatiue
ad vnam exponētem. Sc̄da tenet / quia relatiua poſita
ſe ponunt: ⁊ perempta ſe perimunt. Tertia tenet / quia
relatiue oppoſita non poſſunt competere eidem reſpe
ctu eiuſdem. Quarta demum tenet ab vna exponente
ad exponibilem diſiunctiue.

¶ Secundo probatur autoritate philoſophi vtentis
virtual̄r hac eadem conſequētia in primo phiſicorum
contra ponentes tantum vnum ens: arguens ſic ī vir
tute. Si tantum eſt vnum ens / ⁊ per te principium ē /
ergo tantum principium eſt: ſed ſi principium eſt prin
cipiatum eſt: ergo iam ſunt plura entia: ergo non tātū
vnum ens ē. Et in eadem ꝓpoſitione poteſt ꝓbari ad
vnam propoſitionem ſequi duas contradictorias: q̄a
bene valet / tantum principium eſt: ergo tantum prin=
cipium eſt / ⁊ non tantum principium eſt: prima pars ſe
quitur a ſinonimo ad ſinonimum. Secūda vero iam
probata eſt.

¶ Ad tertium negatur cōſequētia / nam dato ad im=
poſſibile ſequi quodlibet / philoſophus ſufficiēter pro
bat. Et patet hoc / quia ſi ſequitur quodlibet: ꝑ ſequun
tur due contradictorie: ⁊ per conſequens ſequitur illa
contradictoria / que ſcilicet affirmat motum eſſe in in=
ſtanti ⁊ illa eſt impoſſibilis: ergo antecedens / quicq̄d
ſit de alia contradictoria: Nam licet illa poſſit inferri /
non tamen cōfert ad hanc probationem. Et hoc ē ſum
me aduertendum in demonſtrationibus ad impoſſibi
le: in quibus licet inferatur vna contradictoria: pōt ni=
hilominus inferri alia: ſed ſufficit vnam inferri. Unde
doctor ſanctus in prima. p. probauit lumen glorie non
poſſe eē ꝯmunicabile alicui creature: quia tūc illa crea=
tura eſſet deus: ⁊ illud optime infertur: ⁊ nihilominus
etiam infertur ꝙ non eſſet deus. Quod ſic patet / illud
lumen eſſentialiter eſt creatura: ergo non poteſt dare
maiorem entitatem formaliter alicui: q̄ ipſum lumē ha
beat / ſed illud ē eſſe creatum: ergo non poteſt dare ali
cui ꝙ ſit de⁹. Sufficit tn̄. D. S. attuliſſe aliq̄d impl̄e ab
ſolute ad probandum ſuum intentum.

¶ Ad quartum dicit / primam ꝯn̄am eſſe bonā dupli
ci bonitate. Prima eſt quia ex an̄te habetur ꝓbatio
ꝯn̄tis ⁊ non ſolum illatio. Dico habetur probatio non
actualiter ſed conditionaliter. Secunda eſt / quia ante
cedens licet ſit impl̄e ſub ratione ſpeciali ſue ſignifica
tionis: infert conſequens: vt ex dictis patet / cōſidera
ta tamen an̄tis impoſſibilitate: vtrūqꜫ contradictorio
rum ſequitur ex illo an̄te. Unde hec conſequētia eſt bo
na / ſi chimera eſſet conceptus eius ſupponeret ⁊ non
ſupponeret pro ea. Hoc patet / ſi chimera eſſet non ens
eſſet: ergo tunc verum eſſet dicere non ens eſt. Ultra
ergo non ens eſt / ⁊ non ens non eſt. Prima pars con
ſequentis liquido infertur: ſecunda probatur (ſumpto
ly ens participialiter quia ſic intelligo) bene valet / nō
ens eſt: ergo quod non exiſtit eſt. Conſequentia tenet
quia ly ens participialiter idem ſonat ꝙ id quod exi=
ſtit. Ultra id quod non exiſtit eſt: ergo aliquid eſt: ⁊ id
non exiſtit / ergo eſt ⁊ nō eſt. Tunc vltra / eſt: ergo ſup=
ponit conceptus pro illo ⁊ non eſt: ergo non ſupponit
ergo ſupponit ⁊ non ſupponit: ergo de primo ad vlti=
mum ſi chimera eſſet ſupponeret / ⁊ non ſupponeret
conceptus ille pro ea. Secunda vero conſequentia re
putatur mala ſi non aſpiciatur ratio equalis impoſſi=
bilitatis / qua cōſiderata apparebit bona. Si enim e=
qualiter eſt impoſſibile / chimeram eſſe ⁊ conceptū ho=
minis ſupponere pro chimera: ſi vnum eſſet ⁊ aliud ſimi
liter: cum vtrunqꜫ equal̄r diſtet a p̄ſi: nec poſſit aliqua
ratio dari quare vnum ſit ⁊ aliud non.

¶ Sed dices contra / ergo iſta cōſequētia eſt bona: ſor
tes eſt: ergo plato eſt: ꝯn̄s eſt falſum: ergo ⁊ an̄s: ꝯn̄a te
net: quia ille ꝓpoſitiones equaliter ſunt contingētes:

¶ Ad hoc nego cōſequētiam: nam eſt diſcrimen inter
contingens ex vna parte: ⁊ impoſſibile abſolute ⁊ ne=
ceſſarium abſolute ex alia. Nam contingens vt ſic
non eſt determinate verum nec falſum ex habitudine
terminorum. Et ſic oportet aliunde trahere cauſam
ſue veritatis. Unde quia poteſt poni cauſa vnius ⁊
non alterius / non eſt equa ratio / quia ad minus deue
niendum eſt ad voluntatem diuinam que ſe ſola ex
ſua libera poteſtate velle hoc contingens eſſe: illo nō
exiſtente. Sed neceſſarium abſolute non poteſt falſi=
ficari ab aliquo nec impoſſibile abſolute verificari.
Unde idem iuditium debet haberi circa omnia talia
neceſſaria inter ſe: ⁊ ſi hoc non admittatur nihil cōtra
me / quia ſtante illa ſuppoſitione loquutus ſum. Et ſi
dicas quo modo / ergo illa ꝯn̄a communiter dicit̄ ma=
la ſcilicet / ſi chimera eſſet / conceptus hominis ſuppo=
neret pro ea? Ad hoc patet ex dictis: dicitur enim non
eſſe tot modis bona quot prima / nec eſt bona ſi ſolum
conſideretur ſignificatio ſpecialis que exprimitur in
antecedente. Eſt autem bona ſi conſideretur impoſſi=
bilitas illius.

¶ Poſſet tamen hic oriri dubium circa id quod di=
ctum eſt ſcilicet omnia impl̄ia eē equal̄r impl̄ia: ⁊ oīa ne
ceſſaria equal̄r neceſſaria. Nā dicit. D. S. q. 12. nulla
nomina dicta de deo ⁊ creaturis poſſe dici de eis vni=
uoce / ergo ly impoſſibile ⁊ ly neceſſarium non vnica
ratione dicitur de creaturis ⁊ de deo: ac ꝓinde nō erit
verum quod dicitur. ¶ Ad hoc dicitur ꝙ neceſſariū ⁊
impoſſibile prout ſumitur in p̄fato fundamēto: non ſu
mitur tranſcendental̄r: ſeu methaphiſice ſed ꝓpōnal̄r.

Et iſto modo non poteſt dici deum eē ens neceſſariū/ quia ſenſus eſſet eum eſſe propoſitionem neceſſariam quod falſum eſt. Eſſet tamen verum hoc/ſumpto li neceſſarium tranſcendentalr: ⁊ ſic conceditur deum eſſe ens maxime neceſſarium ⁊ ꝙ nil ē eque neceſſarium ſicut ipſemet/ſicut etiam deus eſt ens maxime verum/ tranſcendentalr: non tamen ē veriſſima propoſitio Et quod dictum eſt de impoſſibili ⁊ neceſſario / pōt ſic cōfirmari Nulla ꝓpoſitio ē ꝟior alia ergo nulla impoſſibilis eſt impoſſibilior alia nec magis neceſſaria: Conſequentia tenet quia non eſt potior ratio de vno ꝙ de alio: antecedens pꝫ: quia veritas ꝓportionabr̄ ē adequatio rei ad intellectum: ſed iſta adequatio conſiſtit in indiuiſibili igiꝭ nulla ē verior alia. Maior eſt nota minor probatur: quia equalitas cōſiſtit in indiuiſibili ſed iſta adequatio eſt quedam equalitas: igiꝭ. Minor ⁊ maior ſunt ex ſe note/ vt aſpicienti attente patet: igitur. Cum hoc tamen ſtant duo. Primum eſt/ꝙ vna propoſitio ē verior alia fundamentaliter/ſed non formaliter. Secundum eſt/ꝙ vna veritas eſt diuturnior alia: non tamen intenſior. Uide ꝓ hoc. q. i exclu.

¶ Ad quintum diciꝭ/ꝙ in communi modo concipiendi reputaretur hec ꝯña nulla/homo eſt lapis: ergo hō eſt deus/quia ſolum aſpicitur ſignificatio ſpecialis antecedētis: ⁊ non ratio impoſſibilitatis. Si enim diceretur ruſticiſſimo homini aſpice eē eq̄ impoſſibile te eſſe lapidem ⁊ te eſſe deum: ⁊ non eſt potior ratio de vno ꝙ de alio in ratione impoſſibilis: ⁊ tunc ei proponereꝭ conſequentia illa cum illa maxima/de ſimilibus idem ē iuditium: non videꝭ quare non cōcederet illam: Immo ſi ei diceretur deum eminenter continere omnem creaturam tali modo quali nulla creatura poteſt continere aliam/potius cōcederet vnam creaturam poſſe eſſe deum: ꝙ vnam creaturam aliam: quicquid ſit ſecūdum rei veritatem.

¶ Queſtio. 3.

Queritur an diffinitio termini ſit bñe data: ⁊ videtur ꝙ non/quia in ea nihil diffiniꝭ: igiꝭ. Añs ꝓbo: nō definiꝭ tꝭs mētalis/nec vocalis/nec ſcriptus: igiꝭ nullus.

¶ Ad hanc queſtionem reſpondetur affirmatiue. Ed ad argumentum in oppoſitum reſponderi poteſt dupliciter. Uno modo ſecundum nominales ⁊ tunc reſpondetur diſtinguendo añs/quia vel loquimur de diffinito remoto vel ꝺ diffinito propinquo. Si de propinquo (cum ſecundum nominales non res ſed termini diffiniantur) ſubdiſtinguitur añs: quia vl' diffinitio datur in mente: ⁊ tunc diffinitur terminus mētalis: non prout eſt terminus mentalis/ſed ꝓut ſignificat terminos mētales/vocales/⁊ ſcriptos. Et ſi diffinitio fiat in voce diffinitur terminus vocalis non prout eſt vocalis; ſed prout eſt impoſitus ad ſignificandum omnes terminos mundi. Et conſimiliter dicatur ſi diffinitio detur in ſcripto. Et iſto modo ſumiꝭ ſecundum eos ly terminus mentalis/vocalis/⁊ ſcriptus/in ſuppoſitione materiali. Nam terminus ſtans materialiter poteſt ſupponere pro ſeipſo alibi tento ſignificatiue: prout dictū eſt in ſuppoſitionibus. Uel loquimur de diffinito remoto: ⁊ tunc dicitur ꝙ tunc debēt ille dictiones. ſ. terminus mentalis/vocalis/vel ſcriptus ꝑſonalr̄ accipi pro rebus quas ſignāt: ⁊ tunc diſtinguitur añs. ſ. ꝙ non diffiniatur terminus mētalis/aut vocalis/ ⁊c. aut intelligitur adequate: ⁊ ſic concediꝭ/ aut inadequate: ⁊ ſic negatur: immo quodlibet illorum diffinitur. Diſiunctum ꝟo ex oībus illis diffiniꝭ adeq̄te.

¶ Hic tamen aduertito ꝙ ly terminus poteſt eē diffinitum remotum ⁊ propinquum: quin potius realiter ſic eſt/ſed hoc accidit in preſenti: eo ꝙ ly terminus ſupponente pro aliſs terminis ſupponit etiam pro ſeipſo ſi teneaꝭ opinio de reflexiuis propoſitionibus. ſ. ꝙ ſint dande: de quo in reflexiuis. ¶ Secundū vero reales etiam diſtinguendum eſt/quia vel loquimur de diffinito quo: ⁊ ſic dicendum eſt ſicut dictum eſt ſecūdum nominalium viam de diffinito propinquo: vel loquimur de diffinito quod: ⁊ ſic dicitur ꝙ eſt terminus in communi. ſ. prout abſtrahit ab illis tribus: videlicet/a vocali/mentali/⁊ ſcripto. Unde iſte due ſtant in veritate. ſ. diffinitur terminus: ⁊ tamen nullus terminus diffinitur: quia ſenſus eſt: diffinitur terminus in communi: ⁊ nullus in particulari: niſi forſan inadequate/ prout dici poteſt quemlibꝫ hominē diffiniri inadeq̄te per ly animal rationale.

¶ Queſtio. 4.

Similiter queritur circa eandem diffinitionem termini/an ly buf/ cetereq; dictiōes non ſignificatiue ſint termini? Et videtur ꝙ ſic. Nam conſtituunt ꝓpōnes vt pꝫ/ſi dicatur/buf eſt dictio/ergo.

¶ Sed contra/quia nō eſt ſignum cum nō repſentet aliud a ſe: igitur.

¶ Ad hoc/ qui tenent rem nō ſignificantem aliud a ſe: nullo modo poſſe eſſe ſignum/dicunt: talem dictionem non eſſe terminum: ſed eſſe quid ſimile termino: eo ꝙ poſſit ſupponere ⁊ alias termini proprietates habere. Sed mirum ēꝙ aliquid accipiaꝭ ab intellectu ꝓ ſeipſo: ſi non ſignificaret ſeipſum. Et ſi ſignificat ſeipſum eſt ſui ipſius ſignum. Nil. n. aliud eſt ſignare: ꝙ ſignum facere: vel eſſe ſignum: vt etiam talr̄ opinantes fateꝭ. Sequendo aūt communiter loquētes rñdetur: eſſe ſignum ⁊ ſignificare large licet non ſtricte: vt in prima parte dictum eſt.

¶ Queſtio. 5.

Queritur/An notitia intuitiua poſſit haberi de re que nō ē? Aut etiam notitia qua iudico fortē eē preſentē mihi qñ eū pfecte non video ſit intuitiua pariter?

¶ Ad primam queſtionem reſpondetur ꝙ in notitia duo poſſumus conſiderare. ſ. abſolutum/ꝓut eſt quedam qualitas exiſtens in potentia cognitiua Et relatiuum. ſ. prout habet quendam reſpectum ad ſuum obiectum. Dicitur ergo quod ad minus ſup naturalr̄ poteſt deus conſeruare illud abſolutum quod vocaꝭ notitia intuitiua deſtructo reſpectu quem hēt ad obiectum preſens vt preſens eſt: Et licet non maneret notitia intuitiua vt ſic: maneret tamē id quod erat notitia intuitiua. ¶ Sed dubium eſſet an tunc potentia aliquid cognoſceret mediante illa qualitate? ¶ Ad hoc eſt duplex modus poſſibilis reſpondendi. Primus ꝙ nihil cognoſceret. Scđus ꝙ cognoſceret vtiq; non intuitiue ſed abſtractiue. Primum tenentur dicere qui opinantur notitiam intuitiuam ⁊ abſtractiuam diſtingui ſpecifice quoad abſolutum ⁊ reſpectiuum. Sed ſecundum poſſunt affirmare tenentes non diſtingui: niſi tantum accidentaliter/ ſcilicet penes reſpectiuum.

¶ Ad ſecundam queſtionem/reſpondetur affirmatiue. Et ſi arguas/quia in ſic iudicando poſſunt decipi. Diſtinguitur vel quo ad id quod eſt. ſ. an ſit for-

tes vel plato: ⁊ ſic concedo: vel quo ad anſit/ſcilicet ſi res illa ſit preſens necne: ⁊ ſic nego. Nam tunc habeo notitiam intuitiuam confuſam. Cognoſcam enim tũc quod eſt mihi pñs aliquod ens/non tñ quod ens ſit in particulari.

¶ Queſtio. 6.

Circa illa que dicta ſunt de conceptu vltimato ⁊ nõ vltimato/Queritur an eadem res poſſit eẽ conceptus vltimat⁹ ⁊ nõ vltimatus? Et pbatur ꝙ ſic: conceptus huius vocis vox: eſt conceptus vltimatus ⁊ non vltimatus: igitur habeẗ intentum. Et loquor de termino mentali exiſtenti in intellectu: ⁊ non in ratione particulari: vbi pñt etiam eſſe tñ. Quod aũt ſit idem pbaẗ: quia conceptus non vltimatus eſt ſimilitudo illius vocis: ⁊ vltimatus eſt ſimilitudo rei ſignificate per talem vocem: ſed illa vox ſignificat vocem quia ſeipſam: igitur.

¶ Sed contra/quia impoſſibile eſt aliquid eſſe prius ⁊ poſterius reſpectu eiuſdem in vno ⁊ eodem ordine: ſed conceptus non vltimatus eſt ſemper prius natura generabilis/ꝙ̃ vltimatus/igitur non ſunt idem.

¶ Ad hanc queſtionem reſpondetur negatiue/ſecundum aliquos nominalium/⁊ ad argumentum reſpõdent ⁊ per ſuas diffinitiones ſoluunt illõ/dicentes ꝙ conceptus nõ vltimatus non ẽ quęuis ſimilitudo termini vocalis/aut ſcripti/ſed ſimilitudo adequata. Conceptum vero vltimatum vocant ſimilitudinem rei ſignificate per terminum que non ſit adequata ſimilitudo termini vocalis vel ſcripti. Unde dicunt quod audita illa voce vox duplex ſimilitudo generatur in mẽte. Una adequate repreſentans illã vocem ⁊ illa ſimilitudo eſt conceptus non vltimatus. Alia ẽ que repreſentat illam vocem ⁊ omnes alias q̃ pñt formari: ⁊ illa eſt conceptus vltimatus.

¶ Contra quod arguit quidam doctus logicus dicẽs/has diffinitiões eẽ inſufficientes: eo ꝙ tunc ſequereẗ conceptum cui ſubordinaẗ ly terminus vltimate eẽ conceptum vltimatum: eo ꝙ ſit ſimilitudo adequata termini. Ideo ponit alias diffinitiones. ſ. has. Conceptus vltimatus ẽ conceptus diſtinctus termini. Nõ vltimatus autem eſt conceptus non diſtinctus termini. Sed he diffinitiones non diſtinguuẗ ab aliis in intentione ſed in voce. Nam id quod diciẗ diſtinctus cõceptus hic/dicebaẗ alibi ſecundum aliorum intentionem adequatus conceptus. ¶ Sed contra vtraſque poteſt argui ſic. Si ly. a. imponereẗ ad ſignificandum ſeipſum preciſe ad placitum vltra ſignificationẽ qua ſignificat ſe naturaſr/habere duplicem conceptum. ſ. vltimatum ⁊ non vltimatum: ⁊ eſſent idem: igiẗ diffinitiones nulle. Hoc pꝫ: quia conceptus vltimatus eẽt ſimilitudo diſtincta termini: ⁊ non vltimatus eẽt hoc idem/igitur. Nec videtur rationabilis reſponſio ſi negetur caſus. Non enim videẗ hoc contradictionem implicare.

¶ Sciendum ergo pro queſtionis ſolutiõe multos logicos preſertim nominales tenere/ꝙ duo accidentia ſolum numere differentia pñt eſſe in eodẽ ſubiecto: ⁊ ꝙ rei ſingularis poſſumus habere ſimilitudinem diſtinctam ⁊ adequatam: nõ ſolum in ſenſu: ſed ẽt in intellectu. Et ſi hec teneantur reſpondetur ad queſtionem negatiue: ⁊ ad argumẽtũ bñ reſponſum eſt: intelligendo pro ly adequate diſtincte: ſed replica (ſi caſus admittaẗ) non poteſt ſolui ſecundum datas diffinitiones eorum/ſed bene ſecundum eas quas poſui ĩ prima parte huius tractatus. Nam tunc diciẗ ꝙ in illo caſu/audita illa litera. a. duplex ſimilitudo illius generatur: Una ratiõe ſignationis naturalis: ⁊ alia ratione ſignificationis ad placitum. Et prima eſt/concept⁹ nõ vltimatus/quia naturaſr prius generaẗ. Et ſecunda ẽ vltimatus/quia naturaſr poſterius generaẗ. Si vero teneaẗ duo accidentia ſolum numero differentia nõ poſſe eſſe in eodem ſubiecto/concedẽdum eſt in illo caſu idem eſſe conceptum vltimatum ⁊ non vltimatum ſecundum rem/ſed non ſecundum rationem. Nam illa ſimilitudo erit conceptus nõ vltimat⁹: put ly. a. ei ſubordinaẗ naturaſr: ⁊ idẽ vltimat⁹ put ei ſubordinaẗ ly. a. vt ſignificat ad placitum.

¶ Sed modo reſtat difficultas ſecundum beatum thomam ⁊ omnes thomiſtas de conceptu nõ vtimato. Nam cum ipſi teneant ꝙ in intellectu non ſit dabilis ſpecies intellgibilis preciſe repreſentãs ſingulare/non dabitur aliqua ſimilitudo ſingularis vocis vel ſcripture diſtincte repreſentans vocẽ vel ſcripturam ſingularem.

¶ Pro huius difficultatis ſolutione: poſſet aliquis dicere dictum. D. S. eſſe intelligẽdum quoad primam intellectionem. Nam quando aliqua res primo intelligitur tunc fit abſtractio ⁊ generaẗ ſpecies intelligibilis communis ⁊ verbum commune repreſentans ſpecifice rem intellectam/ſed poſtea intellectus per reflexionem ad ipſum phantaſma poteſt generare ſpeciem ⁊ verbum ſingularis rei vt ſic/ſed hoc non videẗ rationabile. Nam ſi ſpecies ⁊ verbum rei ſingularis pñt aliquando generari/non apparet rõ quare illud nõ factum fuerit in principio ſicut poſt. ¶ Secũdo/hoc videẗ repugnare intentioni. D. S. vt poteſt deduci rationibus que ab eo ponunẗ pria. p. q. 87. ar. primo. Et a reuerendiſſimo cardinali cayetano expoſitis. Non deſunt tamen aliqui thomiſte qui teneant verbum poſſe formari de re ſingulari: licet illius non ſit ſpecies/ſed hoc ſimiliter videẗ non eſſe rationabile: cum verbum ſit ſpiritualius: vel magis depuratum a materia ꝙ̃ ſpecies vel ſaltem equaſr. Cum ergo ſemper intellectus noſter (ſecundum doctorem. S.) intelligat abſtrahendo a materia/nõ videẗ verbum intellectus poſſe repreſentare materiam: loquor de materia ſingulari. Teneo ergo/ꝙ nullius rei ſingularis poſſit eſſe ſimilitudo adequata ⁊ diſtincta in intellectu/ſcðm mẽtem. D. S. Rei ſingularis inquã materialis. Nã ꝺ ſpũali: ſicut eſt angelus vel anima/alia rõ eſt.

¶ Pro ſolutione igiẗ difficultatis ſciendum/ꝙ communiter a thomiſtis diciẗ/ꝙ ſingulare intelligiẗ reflexe: ⁊ ẽ expreſſe dictũ. D. S. vbi ſupra: ⁊ in multis aliis locis: Et hec reflexio ẽ per conuerſionẽ ad phantaſma rei ſingularis: ⁊ ſic mediante ſpecie communi repreſentãte totam ſpeciem: applicata tamẽ tali phantaſmati intelligit ſingulare. Et ſimiliter mediante verbo in quo relucet natura ſpeciei cognoſcit ſingulare: prout vtitur eo ad cognoſcendum hoc vel illud ſingulare/tunc diciẗ ꝙ idem poteſt eẽ ſecundum rem conceptus vltimatus ⁊ non vltimatus. ſ. quando terminus ſignificat ſeipſum naturaſr ⁊ ad placitum/ſed diuerſimode. Erit enim vltimatus ſecundum ꝙ repreſentat confuſe omnia ſingularia/vel naturam ſpecificam. Nõ vltimatus vero inquantum fit proprius voci vel ſcripture ſingulari. Non ita ꝙ ſolum illam vocem ſeu ſcripturam ſignificet/niſi inquantum intellectus vtiẗ eo ſolũ ad illud ſingulare: vel aliud intelligendũ. Et hoc intel

ligo de ꝯceptu exñte in intellectu: nã ð exñti incogitati
ua ſeu ratiõe ꝑticulari: nulla eſt difficultas.

¶ Ad argumentum vero incontra dicitur/
ꝙ in terminis nullo modo ſignificãtibꝰ ſeipſos ad pla-
citum/ diffinitiones intelligende ſunt vt iacẽt. Quan
do võ ſeipſos ſigñant/ debent intelligi ſic: ꝙ idem con
ceptus ē vltimatus ⁊ non vltimatus. Non vltimatus
prout applicaṫ ſimilitudini prius natura genite ipſiꝰ
ſingularis vocis vel ſcripture. ſ. illorum phantaſmati
bus. Ultimatus vero/ ſecũdum ꝙ ſignificat naturam
communem ſeu ſpecificã: niſi forſan velis dicere/ nul-
lum eſſe conceptum non vltimatum in intellectu/ qð
facilr̃ poſſet defendi. Et nota in preſenti non ſumi ly
conceptus ſtricte pro ſolo verbo intellectus: ſed large
vt ſe extendit ad ſimilitudines exiſtentes in cogitati-
ua/ vel phantaſia. ¶ Ex dictis infertur terminũ ſingu
larem non habere proprium conceptum diſtinctum a
conceptu communi in intellectu. Hoc pʒ: quia nulla
eiꝰ ſimilitudo diſtincta eſt ibi/ ſed bene poteſt dici hr̃e
conceptum appropriatum/ quia conceptus commu-
nis/ prout eo vtitur intellectus ad intelligendum
ipſum ſingulare/ diceṫ ſibi appropriatus. Et loquor
ſemper de ſingulari materiali. Pro hac materia vide
D. S. vbi ſupra. Et in. q. ð anima. Et reuerẽdiſſimum
cayet. Nec hoc dico ex meipſo ſed ex mẽte. d. ſ. ⁊ thomi
ſtarum: vt ex dictis patere poteſt.

¶ Queſtio. 7.

Circa eaſdem diffinitiones queritur/
an termini ſincategorematici quales ſunt ly
omnis/ nullus/ ⁊c. habeant conceptum vltima
tum? Et videṫ ꝙ non/ quia omnis conceptus vltima-
tus ē ſimilitudo alicuius rei vel rerum: ſed ly nullus/
⁊ alij termini ſincategorematici nõ ſubordinanṫ alicui
ſimilitudini rei. ſ. rerũ/ ergo nõ ſubordinanṫ ꝯceptui vlti-
mato: ac proinde non habent illum

¶ Sed contra multum refert dicere/ homo
currit: ⁊ omnis hõ currit: ⁊ non ratione illius tr̃i hõ:
ergo rõne illius tr̃i omnis: ⁊ nõ rõne vocis ſolum nec ſimi
litudinis vocis exiſtentis in mẽte: ergo rõne conceptꝰ vl
timati: igitur.

¶ Pro huius difficultatis ſolutione ſcien-
dum/ quoſdam aſſerere ly omnis: ⁊ alia ſincategorema
ta ſolitarie ſumpta nihil penitus ſignificare: ſed quan
do adiunguntur terminis categorematicis.
¶ Alij autem oppoſitum ſentiunt. Dicunt enim ta-
les terminos extra propoſitionẽ ſignificare: ⁊ licet ve-
rum ſit ꝙ in principio intellectionis deueniamus in
notitiam ſignificationum talium terminorum/ mediã
tibus terminis categorematicis: tamen ex quo perce-
pimus ly omnis diſtribuere hic. ſ. omnis homo ē ani
mal: ⁊ hic/ omnis leo currit: formamus quendã actũ
communem diſtributiuum in mente non dependentẽ
ab alijs conceptibus: qui indifferẽter poteſt diſtribue
re quemuis conceptum categorematicum. Perſuade
turqꝫ hoc a talr̃ opinantibus. Ex hoc ꝙ ſi ſimul coram
ruſtico ⁊ latino ꝓferaṫ hec dictio/ omnis vl̃ nullus/ ali
quid intelligit latinus quod non intelligit ruſticus/ ⁊
hoc non eſt ſimilitudo vocis: ergo eſt aliquid vltima
te ſignificatum: igitur habeṫ intentum. ¶ Hec ſecðа
opinio licet apparentiam habeat/ eam tamen non cre
do veram. Non enim videtur aliquid poſſe cognoſci
niſi vel per ſimilitudinem propriam vt entia realia ⁊
poſitiua: vel per alienam: vt ſunt entia negatiua: vl̃ en
tia rationis: ſed tunc opʒ actualiter vti ſpecie aliq̃ ſeu
ſimilitudine in vtraqꝫ cognitione. Quando autẽ per
ſe ꝓferṫ ly nullus vl̃ ly nõ: non vr̃ q̃ ſimilitudo poſſit
eſſe in mente preter ſimilitudines terminorum catego
rematicorum: quibus tamen non opʒ vti ſecũdum ta-
liter opinãtes in intellectione talium ſincategoremati
corum terminorum. ¶ Argumentum autem quo ꝑ-
ſuadetur hec opinio non cogit vt poteſt haberi ex di-
ctis in materia relatiuorum. p. p. Unde ẽt poteſt dedu
ci ſolutio argumenti. Et aduerte me loqui hec de iſtis
terminis/ omnis/ nullus/ ⁊ alijs ſimilibus prout ſu-
munṫ ſincategorematice. Nam pluries etiam ſumunṫ
categorematice: vt ibi/ omnis qui audit a patre ⁊ didi
cit venit ad me: vbi tm̃ valet ly omnis ſicut omnis ho
mo. Et ſimiliter communiter dicimus/ nullus nega-
bit hoc: ideſt nullus homo: ⁊ tunc liquidum eſt/ li om
nis ⁊ ly nullꝰ ſignificare aliquid ⁊ aliqualiter/ ſed nõ
ſumuntur ſic in propoſito. Prima vero opinio ſi in-
telligat ly omnis vel nullus ⁊c. ſignificare quãdo po
nunṫ in propoſitionibus illud idem quod ſignificant
categoremata falſa eſt: nam tunc realiter eſſent ca-
tegoremata. Nec valet dicere ꝙ non: eo ꝙ ſignificant
dependenter ab alijs: quia tunc relatiua nullo pacto
eſſent categoremata. Si vero forſan intelligat aliud/
poterit opinio eſſe vera. ¶ Ut ergo intelligaṫ quid cor-
reſpondet in mente iſtis tr̃is vocalibus ſeu ſcriptis. ſ.
oīs/ nullus/ ⁊ ſimilibꝰ. Adduco quandam analogiam
in ſenſualibus: ⁊ pono hic eſſe ſpeculum quoddam co
ram quo ſit vnum fruſtrum cere albe quod ſucceſſiue
ab aliquo figureṫ diuerſis figuris exiſtens ſemper in
ꝑſentia illius ſpeculi: tunc liquidum ē illam ſpeciem
ſpeculi ſemper repreſentare ceram: non tamen ſemꝑ
eodem modo: quia ſpecies non eſt ſemper eodem mo-
do modificata. Simlr̃ quando aliquod coloratum vi-
deṫ etiam figura vr̃: nõ per ſpeciem diſtinctã a ſpecie
coloris ſed ꝑ eandem ſpeciem coloris prout talr̃ vl̃ ta
liter modificaṫ/ prout dicit. D. S. in ſecundo ð anima
lectione. 15. Ubi diciṫ/ ꝙ quando ego cognoſco homi-
nem currere/ poſſum hoc intelligere multiplr̃. Prio
concipiendo curſum conuenire ſorti vel platoni: ⁊ ſic
ð ſingulis: ⁊ volẽs hoc notificare/ dico has voces. ſ. hõ
currit. Poſſum ſimilr̃ cognoſcere curſum ꝯuenire ſor
ti ⁊ platoni: ⁊ ſic de alijs: ⁊ tunc exprimo hunc conce-
ptum per has voces/ omnis homo currit: in qua ꝓpo
ſitione non pono ly omnis vt ſignificet aliquid diſtin
ctum ab homine: nec ſubordinatur alicui ſimilitudini
diſtincte a ſimilitudine hominis: ſed totum illud/ om
nis homo: ſubordinaṫ ſimilitudini hominis ſic vel ſic
modificate: ideſt ſecundum quod ꝑ eam ſic vel ſi intel
ligo hominẽ currere. ſ. copulatiue vel diſiunctiue: Si
cut ergo ſimilitudo coloris poteſt dici etiam ſimilitu
do figure: non abſolute: ſed prout eſt ſic vel ſic modifi
ficata: ita ſimilitudo rei ſignificata per terminum cate
gorematicum poteſt diciṫ ſimilitudo ſincategorematis
non abſolute: ſed prout ſic vel ſic intelligimus mediã
te illa ſpecie: ⁊ ſicut nullo pacto poteſt videri figura/
niſi ſit ſpecies coloris modificata per eam: ita nullo pa
cto poteſt intelligi ly omnis ⁊ ly nullus: niſi ſpecies. ſ.
ſimilitudo alicuius rei ſit modificata ꝑ illam: Unde pʒ
ꝙ quando ꝑ ſe profert aliquod purum ſincategorema
nullo pacto poteſt intelligi/ ſicut nec corpus figuratũ
videri/ niſi habeat colorem aliquem/ licet poſſet forma
ri conceptus non vltimatus illiꝰ: ſcðum ꝙ eſt vox vel
ſcriptura/ licet imaginatio decipiat nos: vel vſus loq̃n
di. Loquimur enim de iſtis terminis ⁊ eorum ſignifi-
catis: ac ſi ſignificarent aliquid: vel aliqua: ⁊ ſimilr̃ q̄
ꝓpe ſemꝑ intelligimus aliquod categorema implici-

te: prout de relatiuis dictum eſt. Et loquor de ſincate
gorẽmate puro: quod dico ꝓpter ly neceſſario ⁊ li poſ
ſibilr: ⁊ alia huiuſmodi aduerbia ſumpta ex terminis
ſignificantibus aliquid / que bñe ſignificãt aliquid / il
lud. ſ. qđ ſignificant termini vnde ſumunt: diuerſimo
de tamen. Nã ſignãt talr ꝙ nõ valẽt ſuppponere pro
illo quod ſignificant: quod tamen poſſunt termini vn
de trahuntur. Et ob hoc dicuntur ſignificare aliquid
aliqualiter.

¶ **Dicitur ergo ad. q. tales terminos nõ ha**
bere ꝓprios conceptus / ſed poteſt dici conceptus ter
minorum categorematicorum eſſe conceptus illorum
non abſolute / ſed prout taliter modificati ſunt: prout
dictum eſt de ſpecie coloris ⁊ figure: Quã ſimilitudi
nem non adduxi quaſi omnino ſit perfecta ſimilitudo
ſed aliqualis prout ſenſibilia aſſimilari intelligibilibꝰ
poſſunt. ¶ Hinc forſan oritur dictum quorundam di
centium talia ſincategoremata ſignificare actum in-
telligẽdi vel ei ſubordinari. Nam quia ſi ſic / vel ſic in
telligo aliquam rem / hoc oportet eẽ ſecundum alium
⁊ alium actum intelligẽdi: qui actus non eſt diuerſus
ex parte rei intellecte ſubſtantialiter / ſed ex parte mo-
di intelligendi / cui modo non ſemper correſpondet a-
liquid a pte rei. Ideo dixerunt tales terminos ſignifi
care actum intelligendi: q2. ſ. illis appoſitis vel remo
tis in voce exprimimus / nos ſic vel ſic intelligere rẽ.

¶ Et ſimilr ſub hoc ſenſu debet intelligi (ſi verum de
bet eſſe) quod dicit / ꝙ ſignificare aliqualr eſt facere ꝙ
intellectus accipiat aliquem terminum taliter qualr
non acciperet ſine illo: Et ſi querat a quo producitur
illud quod in mente correſpondet iſtis terminis ſinca
tegorematicis in voce vel in ſcripto? Dicendum eſt ꝙ
ab illo eodem a quo producit conceptus categorema-
ticus: quia vt dictum eſt nõ ẽ quid oio diſtinctum ab
illo conceptu: ſed illius modificatio / ſicut poteſt dici ſi
militudinem figure produci a producente ſimilitudi-
nem coloris / quia eſt eius modificatio. Et hec pauca
ſufficiant pro ſum muliſtis. Multa enim dici poterant
que breuitatis amore dimitto. Non autem volo infe-
ras ex dictis / has duas propoſitiones. ſ. homo currit:
omnis homo currit / ſubordinari eidem mentali nume
ro: hoc enim falſum eſt: Sed volo dicere ꝙ mentales
non differunt: niſi penes diuerſum modum concipien
di earundem rerum: que diuerſitas non poteſt adeſſe
⁊ abeſſe ↄceptui eodẽ ↄceptu manẽte: ls bñ poſſet eadẽ
ſpecie intelligibili manente plura verba ſeu conce-
ptus (ſumendo conceptum tantum pro verbo) ſucceſ
ſiue formari: Et ratio eſt quia verbum eſt terminꝰ ꝓ
ductꝰ per actum intellectus / multiplicato ergo actu /
oportet terminos eorum multiplicari: niſi forſan ali-
quis dicat verbum permanere ceſſante actu intelligẽ
di ſicut manet ſpecies intelligibilis: cuius oppoſitum
teneo eſſe verum ſecundum mentẽ. D. S. vt ex dictis
in hac. 2. p. patet.

¶ Queſtio. 8.

COnſequenter queritur / an quãdo di
citur in diffinitione de ly ſignificare naturalr
illud eſſe ſignificare non dependenter ab aliq̃
volũtate intelligat nõ ſolũ đ creata ſed ẽt de increata?
Uidetur ꝙ non: omnis conceptus mentalis ſignificat
naturaliter: ⁊ in ſic ſignificando depẽdet a voluntate
diuina: igitur:

¶ **Sed contra / id quod eſt naturale alicui /**
implicat contradictionem poſſe remoueri ab eo: ſed
naturale eſt cuilibet termino ſignificanti naturalr ſic
ſignificare / naturaliter. ſ. igitur implicat hoc remoue-
ri ab eo / ſed quod contradictionẽ implicat nõ cadit ſub
aliqua voluntate: igitur.

¶ **Ad hanc queſtionem reſpondetur / pre-**
mittendo duo.

¶ Primum eſt / ꝙ aliquid eſſe volitum ex neceſſitate
poteſt intelligi dupl̃r. Uno modo ex neceſſitate abſolu
ta. Alio modo ex neceſſitate ſuppoſitionis. Primum
accidit / quando talr aliquid eſt volitum ꝙ eius oppo
ſitũ nõ poteſt eſſe volitum. Scđm repit qñ ad vnũ vo
litũ ↄſequit alterius volitio: vt ſi volo ãbulare ꝑ aquã
volo madefieri.

¶ Secundum eſt / ꝙ deus nullam creaturam nec ali-
quid creatum vult eſſe ex neceſſitate abſoluta: ſed bñe
ſeipſum / ſuam bonitatem ⁊ ſapientiam. Ex neceſſitate
autem ſuppoſitionis multa vult. Nam ſi vult homi-
nes eſſe vult eos habere animas: ⁊ ſi vult celos eẽ vult
eos eſſe talis vel talis nature. Tunc dicit ꝙ ſignifica-
tio naturalis dependet a voluntate diuina: eo ꝙ non
põt res ſignificare naturalr niſi ſit / nec põt eẽ niſi deꝰ
velit eam eſſe: tamẽ ſuppoſito res eſſe vt nunc ſunt / ex
neceſſitate ſuppoſitiõis deus vult rem naturalr ſigni
ficare: ⁊ ſi non actualr: bene tamen in potentia propin
qua: ita quod nõ ſtat talem rem eſſe: quin propinque
poſſit naturalr ſignificare. Non ſic autem eſt in re ſi-
gnificãte ad placitum. Nã re exñti / põt ipſamet iponi
⁊ deponi de nouo ad ſignificandum.

¶ Inſuper ẽ alia differẽtia / videlicet ꝙ res potens ſi
gnificare ad placitum ex ſe ipſa indifferens eſt ad ſi-
gnificandum hoc vel illud / prout voluntati impoſi-
toris placuerit: Sed res potens naturalr ſignificare ẽ
determinata ad aliquid / vel aliquot ſignãda.

¶ **Reſpõdẽdo igitur ad. q. dicitur / ꝙ loquẽ**
do de voluntate creata diffinitio ſignificatiõis natura
lis intelligit ſic / ꝙ a nulla tali dependet neceſſario quo
ad hoc ꝙ talis ſignificatio nõ oriat a re ſignificãte / ſeu
quod non repit in ea ex voluntate creata. Loquendo
autem de voluntate diuina / nõ poteſt dici ꝙ ab ea non
dependeat / ſed dicit quod dependet differẽter. Nam
etiã ſignatio ad placitum ab eadem dependet: ſed ſic
ꝙ deus vult inter rem ad placitum ſignificãtem ⁊ ſuã
ſignificationem impoſitionem creatam interuenire /
nõ autem in ſignificatione naturali. ¶ Et ſi dicas con
tra / quia deus ſe ſolo poteſt imponere vnam vocẽ ad
ſignificãdum: ⁊ tunc totaliter dependebit a diuina vo-
luntate. ¶ Reſpondet verum eſſe ſed differenter. Tũ
quia res illa ex ſe indifferenter poterat imponi a deo
ad ſignificandum illud vel aliud: nõ ſic autem eſt in ſi-
gnificatione naturali: vt dictum eſt. Tum quia proxi-
ma radix ſignificationis naturalis eſt in re: et eſt ſi-
bi cõnaturalis. Non ſic autem eſt in alia ſignatiõe.

¶ **Ad argumentum in oppoſitum dicitur**
duo. Primum / verum eẽ ea que ſunt naturalia non
poſſe remoueri ab eo in quo ſunt: ipſo permanente / ſi
ſint de eſſentia illius: ⁊ ſecũdum aliquos thomiſtas ẽt
ſi ſit propria paſſio eiꝰ. Non autem hoc eſt verũ ſi ſunt
naturalia accidentalia. Secũdum eſt / ꝙ ſignificatio na
turalis actualis non eſt de eſſentia alicuius creature
quia poteſt impediri a deo. Potentia vero propin-
qua talis ſignificationis: vel ꝙ natura rei non ſit ra
dix talis ſignificationis videtur implicare contradi-
ctionem a re poſſe remoueri. Et per hoc pꝫ ſolutio ad
argumentum.

¶ **Circa id quod dictum eſt in prima parte**

ꝙ ly ego/⁊ ly tu/⁊ ille ⁊cet. nõ habere ſignificationem
abſolutam ſed depẽdẽtem/oportet aduertere ꝙ illa de
pẽdẽtia nõ eſt ſimilis depẽdẽtie que reperitur in rela-
tiuis: de qua dictum fuit in eorum tractatu. Sed dicit
depẽdẽs: eo ꝙ ly ego nihil ſignat de ſe: ſed ſola ꝓlatio
facit ꝙ ſignificet loquẽtem. Vñ eius prolatio eſt que-
dam impoſitio ad ſignificãdum. Unde primus impo-
ſitor nõ voluit ly ego ſignare aliquid de ſe: ſed voluit
ſignare ſi aliquis aſſumeret illam vocem/loco ſui no-
minis proprij/⁊ ob hoc quicũꝙ hoc facit/nõ propria
autoritate facit. Et loquor de li ego quãdo ſic ſumitur
loco nominis proprij: ⁊ nõ quãdo materialr̃ ſtat. Pro
portionabiliter dicatur de ly tu. ſ. ꝙ ſignat illum cum
quo loquimur: ⁊ de ſe nil ſignat. Vñ depẽdet eius ſigni
ficatio a ꝓferẽte ly tu ⁊ loquẽte cum aliquo: nam ſi cũ
nullo loqueretur nil ſignat. Et ſi dicis ꝙ ſignat: dic tu
que entitas eſt illa quam ſignificat: cuius ſimilitudo
ſit in mẽte tua? Eodem modo dicat̃ de ly ille qñ nõ te-
netur relatiue. Quãdo vero tenet̃ relatiue hẽt etiam
depẽdẽtem ſignationem/ſed differẽter (vt dictum eſt)
⁊ differẽtia ẽ. Nã relatiua ſignatio depẽdet ab alio t̃rõ
qui ẽ añs/ly vero ille/⁊ ly tu/⁊ ly ego/non ſed a re de-
mõſtrata/vel a loquẽte: vel ab eo cui loquimur. Et ſi di
cas, eẽ difficile intellectu ꝓferri ad minus ly ego abſꝙ
eo ꝙ ſignẽt: vt pꝫ experiẽtia. Ad hoc dicit̃ hoc accide-
re: eo ꝙ ꝓferẽs ſemper accipit ly ego ꝓ ſeipſo. Sed ſi
nõ accipiat ꝓ ſe: ⁊ ꝑ ſe: ⁊ ꝑſpiciat qualiter põt ſignare
quemlibet ꝓferẽtem illud nõ communiter ſed diſcre-
te/videbit illud non eſſe difficile. De ſignificatione au-
tem dependenti relatiuorum: dictum eſt ſatis in eo-
rum tractatu.

Queſtio. 9.

Circa terminum connotatiuum que-
ritur/an ly homo ſit terminus cõnotatiuus?
Et probatur ꝙ ſic. Nam materiale illiꝰ termi-
ni homo quoad eius partem poteſt intelligi abſꝙ itel
lectu humanitatis que ẽ forma ſignificata per illũ ter
minum: ⁊ hoc ſufficit: vt pꝫ ꝑ documẽtum poſitum in
prima parte: igit̃. Probatur añs: nam ſortes ⁊ qđuis
aliud ſingulare ſpeciei humane eſt materiale illius ter
mini: ⁊ tale ſingulare in quãtũ ẽ ſubſtãtia põt intelligi
abſꝙ humanitate: igit̃ hr̃ intentum.

Pro huius queſtionis ſolutione ſciendum.

¶ Primo ꝙ duplex ẽ ſignificatum materiale termini
Vnũ ẽ materiale termini cõcreti abſoluti: Et aliũ ter-
mini cõcreti conotatiui: ⁊ differũt penes hoc/ꝙ mate-
riale termini cõcreti abſoluti ſignatur directe ꝑ t̃rm:
vt ly homo licet materialr̃ ſignẽt ſortem vel platonem
tamẽ directe ſignat eos. Materiale vero t̃ri cõcreti co
notatiui ſignatur indirecte per eum: vt res q̃ ẽ alba in
directe ſignatur per ly album.

¶ Sciẽdum ſecũdo concretum eſſe duplex. ſ. conota-
tiuum ⁊ abſolutum. Exemplum primi/ly album. Se-
cũdi/ly homo. Item conotatiuorum aliud accidenta-
le vt ly album: aliud ſubſtãtiale: vt ly animatum. Hec
tria in aliquo cõueniũt ⁊ in aliquo differũt. Cõueniũt
in hoc ꝙ ꝓpoſitiões in quibus ponũtur vbi tenet̃ per
ſonalr̃ verificat̃ pro ſuis ſignificatis materialibꝰ. Dif-
ferunt tamẽ in ſignificãdo ſua ſignificata materialia/
eo ꝙ omne concretum conotatium ſupponit pro ſuo ſi
gnificato materiali: tãquam ab eo indirecte ſignifica-
to: ſed concretum abſolutum ſupponit ꝓ ſuo materia
li/tãquam ab eo directe ſignificato. Dicitur autem ſi-
gnificatum directe illud ad quod ſignificãdum termi
nus eſt impoſitus: tãquam exiſtens determinatum in
aliquo genere/vel ſpecie: vt ly homo. Nam ly homo ẽ
impoſitus ad ſignificãdum indiuidua hominis lꝫ cõfu
ſe. Indirecte autem ſignificatum ẽ illud quod a termi
no ſignatur: eo ſolum ꝙ forma ſignificata ꝑ talem ter
minum reꝑit̃ in illo: nõ tamẽ determinate terminꝰ im-
poſitꝰ ẽ ad illud ſignificãdum: vt ly humanus. a. um.
Ambo enim termini. ſ. ly homo ⁊ ly humanus ſignifi
cãt rem habẽtem humanitatem: differẽter tamẽ. Nam
ly humanus: a. um. habet ꝓ ſignificato materiali pro
prie rẽ habẽtẽ humanitatem quecũꝙ ſit illa res: ſiue
ſit in ſpecie humana: ſiue in alia ſpecie vel genere/ly
autem homo nõ ſic: ſed ſignificat rem exiſtẽtem in ſpe
cie humana: cui adeſt humanitas/⁊ hoc ex vi impo-
ſitionis nominis. Manifeſtat̃ hoc clarius in iſto ter-
mino deus/⁊ diuinus: quorum vterꝙ licet ſignẽt ha-
bẽs diuinitatem: nõ tamẽ dicimus/anima chriſti ẽ deꝰ
cum vere dicamus/anima chriſti ẽ diuina. Ratio enim
eſt: quia ly deus directe importat ſuppoſitum diuinũ
in natura diuina exiſtẽs tãquam eius ſuppoſitum: ly
diuinus nõ/ſed habens diuinitatem quouis mõ poſ-
ſet dici eam habere/vel ꝑ vnionem: vel ꝑ ꝑticipatio-
nem: Et videat̃ ꝓphis. D. S: in diſputatis. q. de vniõe
verbi: ar. 3. ad quintum. Vñ elici poteſt ſignatum ma-
teriale termini conotatiui debere explicari ꝑ trãſcen-
dẽs: vt res habẽs albedinem ẽ ſignatum de ly album:
⁊ ly habẽs humanitatem de ly humanus. Sed ſigna-
tum materiale illius termini homo/ꝑ ſingularia cõfu
ſe debet explicari. ſ. ſortes vel plato. ꝗ. aliqđ huiuſmodi

¶ Dicitur ergo ꝙ dicta in prima ꝑte paruorum ſic
ſunt intelligẽda: ꝙ quãdo ſignificatum materiale indi
recte ſignificatum poteſt intelligi ſine formali eo mo-
do quo dictum eſt/tũc talis terminus eſt conotatiuꝰ/
alioqñ nõ oportet. Et per hoc pꝫ ſolutio ad argumen-
tum. Nam lꝫ ly ſortes in quãtum aial poſſet intelligi
nõ intellecta humanitate/deeſt tamẽ illi termino ho-
mo ꝙ ſortes nõ ſignificat̃ per illum indirecte ſed dire
te. Videat̃ etiam. D. S. 3. ſen. d. 6. q. 1. ar. 3. Et de poten
tia. q. 9. ar. 4. ad primũ ⁊ ſcđm. Et eadẽ ꝑte. q. 13. ⁊. 5. me
taphi. lec. 7. §. 3.

Queſtio. 10.

Similiter queritur/an ly chimera ſit
termnius conotatiuus. Et vr̃ ꝙ non.
¶ Primo nõ eſt terminus ſignificatiuus/er
go nec conotatiuus. Cõſequentia tenet a ſuperiori ad
ſuum inferiꝰ negatiue ⁊ cum diſtributiõe. Antecedẽs
vero ꝓbat̃: ly chimera ſi ſignat nõ ſignat niſi quoddã
impoſſibile: ſed impoſſibile nihil ẽ/ꝗ nihil ſignat.

¶ Secũdo/ſi chimera ſignificaret chimeram/chime-
ra eẽt ſignificabilis. Cõſequẽs ẽ falſum/igitur ⁊ añs:
cõſequetia eſt nota: ⁊ cõſequẽtis falſitas ꝓbat̃: chime
ra eſt ſignificabilis: ergo chimera eſt itelligibilis: ꝯñs
ẽ falſum: ꝗ ⁊ añs: ꝯña tenet/q2 intellectus fuit qui im-
poſuit illum terminum ad ſignificãdum ergo intelle-
xit id ad qđ ſignificandum imponebat: ſed impoſuit
ad ſignãdũ chimerã ꝑ te: igit̃ ſi ſignat chimerã/ꝗ chi
mera ẽ intelligibilis. Falſitas cõſequẽtis ꝓbat̃: ſi chi-
mera eſt intelligibilis: de chimera poſſumus formare
verbum: cõſequẽs eſt falſum: ergo ⁊ añs. Cõſequentia
eſt nota: ſed cõſequẽtis falſitas pꝫ: ſi poſſumus de chi
mera formare verbum: ergo deꝰ poteſt producere chi
meram: ꝯñs ẽ falſum/ergo ⁊ añs. Falſitas cõſequẽtis
pꝫ: quia ſi deus poteſt producere chimeram/chimera
erit poſſibilis: quod eſt cõtra ipſius nominis ſignifica
tionem. Conſequentia vero tenet per illud luce primo:
Nõ erit impoſſibile apud deum omne verbum/cuius

ſenſus ſecundum doctorem. S. prima. p. queſtiõe. 25. articulo. 3. ẽ/ deus põt facere omne illud de quo homo poteſt formare verbum.

Sed contra/ ille terminus ſignificat quodlibet ens mũdi conotãs illõ eẽ cõpoſitũ ex his q̃ nõ valent componi: igit̃ eſt t̃ſ conotatiuus.

¶ Pro huius queſtionis enodatione/ tria ſunt abſoluẽda. Primum: quid ſit illud quod ſignat ly chimera cuius meminit lucianus in dialogo de nichromẽtia/ ꝛ virgilius ꝛ alij cõplures. ¶ Secũdum/ an illud ſignet abſolute vel conotatiue. ¶ Tertiũ/ an illud ſit intelligibile.

¶ Pro primo ꝛ ſecũdo ſciendum/ communiter dicit ly chimera ſignificare quẽdam lycie montem in quo diuerſe ſpecies animalium reperiuntur. Indeq; quoſdam finxiſſe vnum animal compoſitum ex diuerſis p̃tibus diuerſorum animalium: vt ẽ illud animal de q̃ fabulantur ſarraceni in ſuo alchorano. Dicunt enim deum miſiſſe per manum archãgeli gabrielis animal quoddam compoſitum ex ꝙplurimis rebus diuerſis: Habebat enim (vt ipſi fabulantur) faciem equi/ os lupi/ oculos hominis/ aures canis/ ꝛc. Et ſub hac vel cõſimili ſignificatione accipitur ly chimera a logicis volẽtibus ipſum habere ſignificatum/ pro quo li chimera nullatenus valeat ſupponere: niſi mediante copula de imaginario: Unde diffinitur ab aliquibus ſic. Chimera eſt ens ꝯpoſitũ ex impoſſibilib' poſſe ꝯponi ¶ Uoluntq; aliqui tale nõen eẽ conotatiuũ: dicẽtes talenomẽ ſignificare de materiali ens/ ꝛ de conotato illud eẽ compoſitum ex his q̃ nõ pñt componi. Sed ex data diffinitione nõ ſequitur talem terminũ eẽ conotatiuum. Immo põt teneri ꝛ meli' eẽ terminum abſolutum ſignãtem ex equo totum hoc/ ens compoſitum ex his q̃ non poſſunt componi. Et ex his patet ſolutio ad duo prima.

¶ Pro tertio ẽ ſciẽdum aliquid poſſe intelligi dupliciter. Uno modo per propriam ſimilitudinẽ. Alio modo per ſimilitudinem alterius. Primum pꝫ in ly homo: ſignificat enim rem cuius ſimilitudine poteſt intellectus informari. Secundum pꝫ in ly cecus/ non enim eſt aliqua ſimilitudo cecitatis qua informari poſſit intellectus. Unde põt dici duplicem eẽ cognitionẽ ſeu intellectionem. Quandam poſitiuam/ ꝛ quandam abnegatiuam. Poſitiua erit quãdo res cognoſcitur p̃ eius ꝓpriam ſimilitudinem repoſitam in potentia cognitiua. Abnegatiua vero quãdo dicimur cognoſcere rem quia cognoſcimus nos nõ habere ſimilitudinẽ rei ſibi oppoſite/ vel ſi habemus ſui oppoſiti ſimilitunem/ apponimus (vt ita loquar) quandam negationẽ. Primum accidit/ quãdo nos ingredimur aulam obſcuram ꝛ cognoſcimus tenebras: eo ꝙ pſpicimus oculos nr̃os non informari ſpẽ lucis. An aũt tenebre poſſint ꝓprie ſentiri/ non ẽ preſentis inſtituti determinare. Secũdum cõtingit iſto modo: habeo conceptũ hominis ꝛ cognoſco actum negationis. Et tũc dicẽdo intellectual̃r nõ homo/ dicoꝛ me intelligere non hominẽ quod ẽ intelligere hominem abnegatiue. Simil̃r hẽo cõceptũ entis p̃ſis: ꝛ ſcito actu negãdi: dico nõ p̃ſe vel impſe. Et tũc dicoꝛ me intelligere impſe abnegatiue/ Et ſic dici põt de ſimilibus. Unde beatus anſelmus dixit in li. de caſu dia. c. 21. ꝙꝗ intelligit nõ ens/ nõ intelligit conſtituẽdo ſed dſtruẽdo. Tũc dicit̃ chimerã ꝛ oẽ aliud implicãs cõtradictionem poſſe intelligi abnegatiue. ſ. p̃ abnegationem rerum poſſibilium intellectarum: ꝛ iſtorum intellectorum abnegatiue nõ poſſum' formare verbum: ſed per verbum rerum affirmatar̃ ſi vel in earum verbo (vt ꝓprius loquar) intelligitur.

¶ Sed contra hoc inſurgit dubium ex. D. S. in primo. d. 2. articu. 3. dicẽte/ quedam entia eẽ que non hñt fundamẽtum in re/ ſicut ẽ conceptio chimere. ¶ Ad hoc dicendum/ ꝙ conceptio ibi nõ ſumitur pro verbo ſ. p ſpecie intelligibili exiſtẽte in intellectu/ ſed p ſimilitudine quadã exiſtẽte in imaginatione. Nam cũ imaginatio nõ trãſcendat corpora/ bene quidẽ põt hõ imaginari aliquod animal hñs p̃tim figuram equi ꝛ p̃tim figuram ſuis/ vel aliquid huiuſmodi. Non enim ẽ impſe aliquod animal creari adeo hñs diuerſorum animalium figuras: quia illa diuerſitas erit accidentalis quod non implicat contradictionem reperiri i vna natura. Conceptio vero intellectus ẽ ſimilitudo eẽntie ꝛ nature: ac proinde nõ põt formare ſimilitudinẽ vni' rei: q̃ ſit ſimul diuerſe nature eẽntial̃r: ita vt ſit homo/ ꝛ leo ſimul/ vel leo ꝛ lapis. Nam hoc implicat cõtradictionem ꝛ omne hoc implicans hẽt ſimul rationẽ entis ꝛ non entis: ac ꝓinde non ẽ intelligibile nec factibile: Et hec ratio. ſ. entis ꝛ nõ entis ſimul includitur formaliter vel virtual̃r in omni impoſſibili ex habitudine terminorum. Pro quo videatur. D. S. p̃mo ſen. d. 42. q. 2. arti. 2.

¶ Iſtis habitis/ ad argumentum primum negatur añs: ꝛ ad eius ꝓbationem negat̃ ſeq̃la. Arguitur enim a nõ amplo ad amplum negatiue ex parte de ly ens incluſum in ly nihil. Nam quãdo dicitur impſe nihil ẽ li ens ſibi incluſum ſtat ſolũ p ente eẽñte Sed qñ in ꝯñte dicim' ergo nihil ſignat ãpliatur vſq; ad imaginabilia.

¶ Ad ſecũdum cõceditur prima ꝯña: ꝛ ad ſecundam diſtinguit̃ ꝙ chimera ſit intelligibilis vel poſitiue ꝛ p̃ ꝓpriam ſpeciem ꝛ ſic negat̃: vel abnegatiue ꝛ p̃ rerum poſſibilium ſimilitudines ꝛ ſic cõceditur. Et negat̃ vlterioꝛ ꝯña/ ergo de chimera poſſumus formare verbum: Et ſic nõ ſequit̃ deum poſſe ꝓducere vel formare chimeram/ ſimil̃r nõ põt fieri ꝙ homo ſit equus/ lꝫ poſſumus formare hanc mẽtalem/ homo ẽ equus/ nec ex hac formatione ſequitur nos poſſe intelligere hominem eſſe equum poſitiue. Nam tunc requireretur poſſe dari ſimilitudinem quandam repreſentantẽ vnã entitatem que ſimul eẽt homo ꝛ equus eẽntialiter in qua eẽnt due eẽntie. ſ. humanitas ꝛ equinitas: quod ẽ impſe. Nec loquor nunc in caſu ꝙ chriſtus aſſumeret equinitatem/ nam tũc iſta eẽt vera/ homo ẽ equus/ lꝫ non rõne nature ſed ratione ſuppoſiti. Dicimus autẽ nos intelligere illam propoſitionẽ/ homo ẽ equus: qꝛ intelligimus quid ſit homo ꝛ quid equus ꝛ actũ quẽ habet ly ẽ: non tñ intelligim' ſicut hãc/ homo ẽ aĩal/ vt ex dictis patet.

¶ In argumento incontra tangitur hoc dubium. An ſcilicet ly chimera ſignificet quodlibet ens mundi?

¶ Ad hoc multi reſpondẽt affirmatiue/ ꝛ ratio eorũ ẽ. Quilibet terminus ſignificat tãtũ ſicut ſua diffinitio quid nominis/ ſed ſua diffinitio quid nominis ſignificat omne ens/ igit̃ ꝛ ly chimera. Quod ſua diffinitio quid nominis ſignet omne ens pꝫ/ quia in ea ponitur ly ens quãdo dicit̃/ chimera ẽ ens compoſitũ. ꝛc. ſed ly ens ſignat omne ens/ ergo diffinitio chimere ſignificat illud. Conſequentia tenet/ quia quicquid ſignificatur p̃ partem ſignatur p̃ totũ. Sed ſi iſti velint dicere ly chimera ſignare omne ens mundi ſub conce

ptibus diſtinctis: ita vt ſignificet vnum equum ſub cõceptu equi: ⁊ leonem ſub eius proprio cõceptu ⁊ ſic ꝺ aliis / inſipiẽtius dictum ē ꝙ reprobari mereat̃. Si vero velint dicere ly chimera aliquo modo .ſ. confuſe ⁊ indiſtincte ſignificare omne ens / bñ valet ſuſtineri / immo quilibet terminus mundi iſto modo ſigñat omne ens / quia ſecũdum auicenam ⁊ .D. S. i mille locis primum quod cadit in apprehenſione intellect⁹ ē ens nil enim poteſt ſubterfugere rationem entis. Vñ ſic poteſt diffiniri homo .ſ. ē ens ſubſtãtiale corporeũ aiatum ſenſibile rationale.

¶ ¶ Queſtio .ii.

Circa ea que dicta ſunt de primis ⁊ ſecundis intẽtionibus / Queritur an tales relationes ſint reales vel rationis? Et videtur ꝙ ſint reales.

¶ Primo / nam relationes habentes extrema realia realiter diſtincta ſunt reales / ſed iſte ſunt huiuſmodi igitur. Prima pars añtis ē nota / ⁊ ſecũda probatur. Unum extremum eſt conceptus exiſtens ĩ anima / alterum eſt res ad extra: ⁊ hec ſunt entia realia realiter diſtincta: igitur.

¶ Secundo / iſte relationes ſunt entia: ⁊ omnia entia ſunt realia: igitur ſunt relationes reales. Maior ē nota: ⁊ ꝓbatur minor / quia reale dicitur a ly res: ſed omne ens eſt res / ergo omne ens ē reale: igitur omnia entia ſunt realia.

¶ Tertio / quod nõ ē ens reale erit penit⁹ nihil: ſi igit̃ iſtarũ relationũ aliqua nõ ē realis erit penit⁹ nihil: ac ꝓinde tales relationes vel non ſunt: vel erunt chimerice adinuentiones.

¶ Sed in contrarium ē autoritas doctoris ſancti ⁊ thomiſtarum.

¶ Pro huius queſtionis exacta elucidatione dicẽda ſunt breuiter duo: licet materia potius methaphiſica ꝙ logica ſit. Primum ē quid ſit ens rationis. Secundum / an iſte intẽtiones vel earum aliqua ſit relatio rationis.

¶ Pro primo ſciẽdum ꝙ ly ens ratiõis põt ſumi dupliciter. Uno modo vt ſit loquutio in trãſitiua vt tunc tantum valeat ac ſi diceretur: ens quod eſt ratio: ⁊ iſto modo ipſe intellectus eẽt ens rationis.

¶ Secundo modo vt ſit tranſitiua loquutio. Et hoc tripliciter. Uno modo vt dicit cauſam effectiuam: ⁊ tũc ens rationis ſignificat ens cauſatum a ratione: ⁊ iſto modo artificialia vt ſic poſſunt dici entia rationis. Secundo modo vt dicit cauſam materialem in qua ſit ſubiectiue: ⁊ iſto modo omnia que ſunt in intellectu / ſiue ſit actus ipſius / ſiue habitus ſiue ſpecies / ſiue verbum pñt dici entia rationis. Tertio modo dicitur ens rõnis illud ens quod ſolum hẽt eẽ obiectiue in intellectu: qḋ a thomiſtis diffinitur ſic. Ens rationis ē ens quod nõ eſt qualitas anime quod p̃ter operationem intellectus nullum habet eẽ. Et iſto tertio modo ſumitur in p̃ſenti. Non tamẽ deſunt qui dicãt iſtũ tertium modum eẽ chimericum ⁊ fictitium / arbitrantes impl̃e eẽ aliquid poſſe intelligi quod non ſit ſaltem in mẽte ſubiectiue ⁊ non ſolum obiectiue. Sed certe ſi ſolum ob hoc diceretur aliquid ens rationis / eo ꝙ in anima ē ſubiectiue nulla ratio ē quare ens rationis diſtingueretur contra ens reale cum accidentia exiſtẽtia in anima / eque (immo perfectius) ſint entia realia ꝙ accidẽtia exñtia ſubiectiue in corporibus. Dimiſſa igitur hac opiniõe vt intelligatur funditus thomiſtarum mẽs / ſciẽdum rẽ aliquam multipl̃r dici poſſe hr̃e eẽ. Uno modo i propria natura: vt habet homo exiſtẽs realiter in mũdo: ⁊ roſa in vere. Alio modo in cauſa ſua / vt roſa i hyeme. Alio mõ ſicut ſignatũ in ſigno. Alio modo dicitur eẽ ſicut cognitum in cognoſcẽte / ⁊ ſic illa q̃ non ſunt ad extra pñt dici eẽ non real̃r ſed in eſſe cognito.

¶ Sed forſan contra hoc arguet aliquis dicẽs / entia q̃ dicuntur habere eẽ iſtis tribus modis vltimis ſimpliciter nõ habere eẽ / ac ꝓinde quãdo dicitur aliquo illorum modorum eẽ / dici improprie ⁊ abuſiue eẽ.

¶ Ad hoc rñdetur / ꝙ ly ſimpliciter in triplici ſignificato reperitur. Uno modo ſimpl̃r tãtum valet ſicut ly maxime: ⁊ ſic dicimus deum eẽ ſimpl̃r ens .i. maxime ⁊ principaliſſime. Alio modo tantum ſonat / ſicut ly ſine addito vt ſi dicam: ethiops non eſt ſimpl̃r albus. Unde phĩſophus / ſimpl̃r dico quod ſine addito dico. Tertio modo tãtum valet ſicut ly omnibus modis: vt ſi dicatur / deus ē ſimpl̃r perfectus. Dicit̃ ergo ꝙ ens quod ſolum hẽt eẽ aliquo iſtorum trium modorum vltimorum põt dici ſimpl̃r non eẽ ſumpto ly ſimpliciter in duabus primis ſigñationibus non tamẽ in tertia. Liquidum enim ē / roſam aliquo mõ eẽ in hyeme quo chimera non ē: licet iſte ambe ſint vere tunc / chimera non ē: roſa non eſt. Simil̃r inter res q̃ nõ ſunt alique ſic ſe hñt quod quedam cognoſcuntur ab hominibus ⁊ alie non: ⁊ lʒ omnes tales non ſint real̃r tamẽ q̃dam hñt eẽ cognitum ⁊ alie nõ: ſicut ꝓportionabil̃r poteſt dici de hercule picto / qui licet non ſit real̃r hẽt tamen eẽ depictum. Et ſi homo nunc exiſtẽs depingeret̃ ille hõ dupliciter hr̃et eẽ .ſ. reale ⁊ pictum. Et ſi aliquis depingeret aliquid cui picture nihil p̃rẽ correſpõderet / poſſet dici illam rem ſolum eẽ depictum habere / nõ tamẽ diceret̃ illam rem habere eſſe reale / licet pictura ſit ens reale. Aſcẽdendo nunc ad intellectum dicit̃ ꝙ inter res q̃ intelliguntur: quedam ſunt q̃ habẽt eẽ nature vl̃ realiter actu vel potẽtia: ⁊ talia dicunt̃ entia realia ſiue ſint in anima ſiue extra animam. Alia vero ſũt que nõ habẽt eẽ reale vel nature / nec actu / nec potentia / que tamẽ pñt intelligi aliquo modo: ⁊ quia ſolum habẽt hoc ꝙ pñt intelligi dicuntur ſolum habere eſſe intelligibile. Et quia omne quod intelligit̃ ē obiectiue in intellectu: ideo dicũtur talia entia ſolum habere eẽ obiectiuum: ⁊ licet ſimilitudines ꝑ quas tales res cognoſcuntur: ſeu intelliguntur ſint ſubiectiue in intellectu: non tamẽ ob hoc talia entia debent dici eẽ ſubiectiue in intellectu / quia tale eẽ ſubiectiuum .i. nõ ē illorũ entium rationis q̃ cognoſcũt̃ / ſed ſimilitudinũ ꝑ quas cognoſcũt̃: ⁊ ſic pʒ qḋ ſit ens rõnis ꝓut diſtinguit̃ cõtra ens reale vl̃r ſumptum.

¶ At vero continuo poteſt alicui oriri dubium / quonam pacto poſſint cognoſci res q̃ nullo mõ ſunt .ſ. nec actu nec potẽtia cũ nl̃a ſit ſimilitudo ꝑ quã talis res poſſit repreſentari.

¶ Ad hoc breuiter (ꝓut nũc ſufficit) dicit̃: ꝙ tales res cognoſcunt̃ non proprie vel poſitiue / ſed negatiue vel abſtractiue. De primo dictum ē in .q. precedẽti: vbi expoſitum ē qualiter chimera ⁊ cetera impl̃ia intelligun tur. Unde cum talia non ſint actu nec potẽtia: ⁊ tamen aliquo modo intelligantur: ideo dicuntur entia rationis. Nec talia oportet habere ſimilitudines ꝓprias ꝑ quas cognoſcant̃ / ſed ſufficit ꝙ aliarum rerum ſimilitudines ſint. Conſimiliter peccatum quoad deformitatem cognoſcitur / non ꝑ ꝓpriam ſimilitudinem ſed per alienam ſcilicet rectitudinis qua caret. De ſecundo nunc nunc dicetur / in reſponſione ad ſecundum principale.

¶ Pro quo ſciēdum/ ꝙ relatio q̄ alicui rei intellecte attribuitur/ pōt tripliciter cōtingere. ¶ Uno modo/ vt talis relatio ſit inter rem intellectam non vt intellectam: ſed prout eſt in ſe: ⁊ inter ſimilitudinem exiſtentem in intellectu: ⁊ talis relatio bene poteſt eē realis/ quia ē inter rem ⁊ eius realem ſimilitudinem/ dum tamē res realr̄ exiſtat. ¶ Secūdo modo pōt eē talis relatio inter rem intellectam nō ꝓut ē in ſe: ſed ꝓut intellecta ē/ ⁊ inter intellectum eam intelligētem. ¶ Tertio modo pōt cōſiderari relatio exiſtēs inter rem conſideratam ꝓut ē in ſe ad ſeipſam cōſideratam ꝓut intellecta ē: ita vt ſit relatio eiuſdē ad ſeipſum ſub alio tñ ⁊ alio eē. Iſte autem relationes due vltime non pñt eſſe reales. Nō ſecūda/ quia fundamētum eiꝰ nō ē ens reale: nam ē ipſa res: ꝓut intellecta ē/ hoc autem quod ē eē intellectum nil ponit reale in re intellecta/ ergo relatio que fundatur ſupra rem vt hēt tale eē nō pōt eſſe realis. Nec tertia relatio pōt eē realis: eo ꝙ nulla relatio eiuſdē ad ſeipſum poſſit eē realis.

¶ Iſtis prenotatis / duo poſſunt dici de prima intentione.

¶ Primum ē/ ꝙ pōt ſuſtineri primam intentionē eē relationem rei intellecte prout ē in ſe ad ipſam intellectam vl' ad ſimilitudinem ipſius rei: vl' ad actū intellectus. Et ſecundum hoc diceretur primam intentionē multotiēs poſſe eē relationem realem vt ex dictis pꝫ/ non tamē ſemꝑ. Nam ſi intelligatur res nō exñs/ talis relatio non erit realis.

¶ Secūdum ē/ ꝙ pōt etiam defendi tam primam q̄ ſecūdam intētionem ſolum repiri in ſcđo vel tertio modo relationum. Sed primum dictum teneo eē verum ſecūdum mētem. D. S. ⁊ peritiſſimorum thomiſtarū. Et ratio eſt/ nam quelibet intellectio tēdēs in rem/ ꝓ vt intellecta ē: ꝓſupponit rem ꝑ aliam intellectionem intellectam/ ac ꝓinde relatio q̄ ibi cōſideratur pertinebit ad ſecūdam intētionem ⁊ nō ad primam. Si quis tamē vellet ſcđm defendere dicere pōt rem intellectam ꝓut intellecta ē: poſſe dupliciter conſiderari. Uno mō prout intelligit̄ exñs ſub cōditionibus ſeu ꝓprietatibus ſibi cōuenientibus a parte rei: ⁊ ſic relatio q̄ ſequit̄ hāc intellectionē erit prima intētio: ſi vero cōſiderer̄ ſecūdum quod intellecta ē quoad cōditiōes ſeu ꝓprietates q̄ ſibi cōueniūt non a parte rei/ ſed ꝓut eſt obiectiue in intellectu/ relatio tunc que conſequitur hanc intellectionem erit ſecūda intētio. De ſcđa vero intentione dicit̄ ſemꝑ eam eē relationem rationis. Et ē ſemꝑ in ſecūdo vl' tertio mō relationis que ē ſcđa intētio/ q̄ poteſt repiri in qualibet intellectus operatione: in prima vt vl'e/ ſpecies/ genus. ⁊c. In ſcđa vt ꝓpō / veritas/ falſitas/ ⁊c. Teneo enim veritatem ⁊ falſitatem ſi formalr̄ ſumantur: ⁊ nō ꝓ rebus q̄ dicuntur/ vere eſſe omnibus modis relationes rationis. Et ſunt relationes tertij modi. Ueritas enim ē relatio cōſiderata inter rem ꝓut ē in ſe ⁊ ſeipſam ꝓut intellecta eſt/ non autem rei ad intellectum: vel intellectus ad rem. Dicitur enim ſic veritatē eē quādo ſic res ſe hēt in ſe ſicut ē in eē cognito vel intellecto: ⁊ quādo ſic non ē/ dr̄ falſitatem eē. Et diffinitio in qua dicitur veritatem eē adequationem rei ad intellectum ⁊ intellectus ad rem. Debet etiam ſumi in iſto ſenſu. ſ. veritas ē adequatio īter rem prout eſt/ ad ſeipſam ꝓut ab intellectu ītellecta ē: ſed d̄ hoc nō plura. Exēplū d̄ tertia opatiōe intellectꝰ ē ly ſillogiſmus/ enthimema: ⁊c.

¶ Ex his vero patet ſolutio ad primum argumentum.

¶ Ad ſecūdum negatur minor: ⁊ ad eius ꝓbationē ꝫ diſtinguo ly reale dici a ly res. Nam ly res ſumitur duplr̄. Uno mō ꝓ ente rato ⁊ firmo vl' (ꝓut quidā dicūt) vt dicitur a ly ratus. a. um: ⁊ ſic cōcedo ly reale dici a ly res. Alio modo ſumit̄ ly res ꝓ omni ente q̄uis modo intelligibili/ vel prout deducitur a ly reor eris. Et iſto modo nego ꝙ a ly res taliter ſumpto dicatur ens reale: Et iſto modo aliquid pōt dici ens ratiōis/ ⁊ non ens reale. Similr̄ diſtinguo ſecūdam partem añtis. ſ. ꝙ omne ens ſit res: vel ſumpto ly res primo modo: ⁊ ſic nego: vel ſecundo modo ⁊ ſic ꝯcedo: in quo tamē non infertur concluſio.

¶ Ad tertium diſtinguo de ly nihil quia vel negatio incluſa ibi negat omne ens tam reale q̄ ratiōis: ⁊ tunc nego ꝙ ſit penitus nihil quod nō ē ens reale. Si vero ly nihil ſumatur ſolum ꝓut opponit̄ enti reali conceditur: ſed non eſt contra nos.

¶ Ultra hec aduerte ꝓ intelligētia dictorum ī prima parte introduc. ꝙ quando dicitur has relatiōes oriri vl' pullulare ex actibus intellectus noſtri: nō debes intelligere penitus illas oriri ꝓut oriri vel reſultare dicuntur relationes reales/ ſed ſuo modo. Nam ſicut poſito generāte ⁊ genito ponūtur reales relatiōes: quia iſte res realr̄ hñt inter ſe habitudinem talem vl' talem Ita quādo intellectus compat rem ꝓut ē in ſe ad ſeipſam ꝓut intellecta ē intelligit intellectus rem aliter ſe habere nūc ratione ſue intellectionis q̄ antea: ⁊ quia hoc aliter ſe hr̄e nō ē ens reale relinquitur eē ens rōnis/ eo ꝙ ſolum hēat eē cognitum. Et q2 nō hēt rōnem abſoluti/ dr̄ relatio rationis.

¶ Queſtio. 12.

Circa analogorum materiam q̄ritur/ An ſint tres gradus analogie? Et ꝓbatur ꝙ nō/ quia vnus modus vl' gradus eſt analogia ſcđm inequalitatem: ⁊ tamē iſte gradus nō valet repiri: igit̄. Prima ps añtis ē nota: ſcđa ꝓbat̄/ quia ſequeretur ꝙ nullum genus eēt vniuocum ſed analogum/ ꝯñs ē falſum/ ꝗ añs: ⁊ cōſequētis falſitas eſt nota / ſed ꝯña probatur/ quia omne genus ſemꝑ repitur ꝑfectiꝰ in vna ſpecie q̄ in alia.

¶ Sed in contrarium eſt. D. S. ex cuius doctrina trahuntur communiter a thomiſtis tres gradus: vt patet in peritiſſimi cayetatani cardi. ſancti ſixti opuſculo de analogia nominum / ⁊ in aliis libris thomiſtarum.

¶ Ad hanc queſtionem reſpondetur affirmatiue. Pro quo breuiter ſciēdum tres poni modos analogie a thomiſtis. Eſt enim analogia ineq̄litatis/ Analogia attributionis/ Et analogia ꝓportionis ſiue proportionalitatis.

¶ Primꝰ ergo gradus ē inequalitatis. Pro quo ſciēdum ꝙ nomē analogum ratiōe inequalitatis eſt illud quod ſignificat ſub vnico conceptu naturam vnam/ que quidem natura ſi cōſideretur ꝓut ē realr̄ a ꝑte rei ꝑfectius ſaluat̄/ vel ꝑfectius eē hēt in vno analogato q̄ in alio. Dicitur ſi cōſideretur prout realiter exiſtit a parte rei. Nam ſic cōſiderata animalitas que ē in homine realr̄ ē humanitas: ⁊ animalitas que ē in bruto puta equo realr̄ eſt equinitas: ⁊ ſic de aliis brutis. Nunc liquidum ē humanitatem nobilius quid eē equinitate. Et hoc accidit quia animalitas a ꝑte rei nō poteſt ſeparari nec preſcindi ab humanitate/ equinitate/ aſinitate. ⁊c. At vero quia intellectus poteſt hanc ꝑciſionem vel ſeparationem facere (cōſiderat enim id quod

ptinet ad ratiōem animalitatis/ nō ↄſiderata humanitate vel equitate) ⁊ tūc animalitas vt ſic ↄſiderata nil aliud dicit niſi ſubſtātiā ſenſibilē: q̄ et vt ſic nō ē aliq̄d nobili⁹ in hoīe q̄ꝫ in equo: q̄ꝛ ſi p̄mo modo erat q̄d nobilius/ erat q̄ꝛ cōſiderabat̄ vt realr̄ idētificabat̄ cū humanitate a qua ſeparat̄ ſeu p̄ſcindit̄ ꝑ intellectum in hac ſecūda cōſideratione. Et hinc eſt ꝙ ly animal eſt analogum ſecūdum phos: ⁊ vniuocum ſecundum logicos. Nam philoſophus ↄſiderat ly animal phiſice/ ſcilicet ꝑut ē in homine nobiliori modo: q̄ꝫ in equo ⁊c. Logicus vero ꝑ.at p̄ſcindit ab his: ⁊ ab omnib⁹ aliis ſpeciebus. Hinc etiam liquet bñ merito eē reprehēſos a peritiſſimo cardinali cayetano eos qui gloſabāt li eadem poſitum in diffinitione vniuocorum. Gloſabāt.n. ſic. Uniuoca dicūt̄ quorum nomē ē commune ⁊ rō ſubſtātie ſecūdum illud nomē ē eadem: eadem inquam.ſ. equalr̄ ꝑticipata. Nam ſequit̄ (vt predictus cardinalis arguit) ly animal quod ē vere vniuocum eſſe analogum: vt pꝫ ex dictis. Et hoc intelligi dꝫ ꝺ ꝑticipatiōe ſecūdum eſſe: vel de participatione ꝑte rei. Nā ſi alr̄ intelligeret̄ bñ poſſet gloſa ſuſtineri: vt poſtea dicet̄. Et ſic pꝫ primus gradus.

¶ Pro ſecūdo gradu ſciēdum/ ꝙ nomē habēs iſtum gradum analogie ſic ſe hēt ꝙ ſignificat vnū analogatum.ſ. principale ſub vnico conceptu: ⁊ alium ſub alio: ſed non omnino alio: ſed taliter vt ille conceptus primus reperiatur in alio: ⁊ aliquid vltra. Uerbi gratia/ ly homo dicit̄ de homine viuo ⁊ picto ⁊ ſignificando viuum/ ſubordinatur ↄceptui animalis rationalis ⁊ ſignificādo hominem pictum ſubordinat̄ conceptui ſimilitudinis animalis rationalis. In quo vides poni primum ↄceptum ⁊ aliquid vltra. Similr̄ ly ſanum vt dr̄ de animali ⁊ dō pulſu: ⁊ de medicina: Et q̄ñ dicit̄ ꝺ animali diffinit̄ ſic.ſ. ſanum ē animal hñs ꝓportionē humorum. Qñ vero dr̄ de pulſu diffinit̄ ſic: pulſus ſanus ē qui ē ſignum ꝓportiōis humorum. Qñ ꝺ medicina dicit̄/ diffinit̄ ſic.ſ. medicina ſana ē q̄ efficit ꝓportionē humorum. Ubi clare vides illō q̄ō ponit̄ī diffiniōe analogi principalis poni in diffinitionib⁹ aliorum: ⁊ aliq̄d vltra. Uides etiam pulſum ⁊ medicinam ſi ſana dicūt̄ dici in ordine ad ſanitatem repertam in animali. Qñ animal dicit̄ ſanum a ſanitate/ que eſt ꝓportio humorū exiſtente ſubiectiue formaliter in eo. Pulſus vero ⁊ medicina non: ſed a ſanitate in animali exiſtēte: eo ꝙ ad eam habeant ordinem: ⁊ propter hunc ordinem talis analogia dicitur attributiōis. Et ſic liquet ſecūd⁹ gradus analogie.

¶ Tertius ⁊ intellectu difficilior eſt/ vbi reperit̄ analogia ꝓportionis ſeu ꝓportionalitatis/ qui mod⁹ ſubdiuidit̄ in alios duos ſm̄ ꝙ ꝓportio pōt dupliciter ↄtitui vl̄ fieri.ſ. vl̄ methaphorice: vl̄ proprie. Primo mō ly ridere dr̄ analogice de hoīe ⁊ dō pto. Secundo mō dr̄ ly ens de ſubſtātia ⁊ accñte: Et in primo mō iſtorum modorū analogata ſic ſe hñt ꝙ in vno eorū ſaluat̄ ꝓprie rō quam analogum nomē ſignat: ⁊ ī alio ſaluat̄ nō ꝓprie ſed methaphorice/ vt in exemplo dicto pꝫ. In ſcdō vero mō rō quā dicit analogum nomē in vtroqꝫ ꝓ̄ reperit̄ ſed differēter. Nā in vno ſaluat̄ ꝑfecte in alio vero nō eque ꝑfecte. Et intelligo nō de ꝑfectione vel imperfectione ſecūdum eē nature ſed ſcd̄m rationē vl̄ ſecundum eē intelligibile ⁊ abſtracto. Qd̄ vt ꝑfecte intelligi valeat pono exemplum in ſenſibilibus. Fingamus igit̄ eſſe ſpeculum quoddam hic/ corā quo ſit ſortes ſolum/ a quo reſultat vera eius ſimilitudo in ſpeculo: ſit autem plato abſens qui eſt ſimilis ſorti: ita vt nō ſit homo qui viderit ſortē: qui ſi poſtea platonem viderit non recordet̄ ſortis dicens: O quam ſimilis eſt iſte homo ſorti: quemadmodum dixit raguel de thobia iuniori: Quam ſimilis eſt iuuenis hic conſobrino meo. Tobie ſeptimo. Uolo tamen inſuper hāc ſimilitudinem non eſſe omnimodam: ita vt ſi ambo homines conſiderentur aliquid differētie reperiret̄. Ut puta ſi vnus ſit aquilinus ſit ⁊ alter: tamē naſus vni⁹ ſit maior q̄ꝫ alteri⁹: hñs tñ eādem proportionem cū ſua facie quam hēt alter in ſua: ⁊ oculi vnius ſint eiuſdē coloris cum oculis alterius/ tamen aliquādo grādiores ⁊c. Tūc dico ꝙ ſpecies ſortis reſultans in ſpeculo repñſentat ſortem ⁊ platonem proprie ſed differēter. Nam ſortem perfecte ⁊ adequate platonem vero imperfecte ⁊ inadequate. Et q̄ō illa ſimilitudo repreſentet platonē probo dupliciter. ¶ Primo ſic/ qui viderit platonem ⁊ poſtea viderit illam ſimilitudinem recordabitur platonis etiam ſi antea illius oblitus fuerit/ igitur ſignificat illum/ antecedēs eſt notum: ↄñ̄a vero ꝓbatur: quia repreſentare nihil aliud eſt q̄ꝫ preſentiam rei facere in eſſe cognito. ¶ Secūdo in iſto caſu/ ſortes repñſentat platonem: ergo ⁊ illa ſimilitudo. Añs pꝫ: quia qui vidit platonem viſo ſorte ſtatim recordabitur platonis: igit̄: ↄñ̄a vero tenet/ quia ſimilitudo rei ſignificat rem cuius eſt ſimilitudo: ⁊ ē̄t rem ſimilem illi⁹ rei cuius eſt ipſa ſimilitudo. Imaginare vltra hec/ ꝙ ſicut ſe habet illa ſimilitudo ad ſortem ⁊ platonem/ ſic ſe habet terminus mentalis: qui eſt conceptus quidā ad ſua analogata. Uolo dicare/ ꝙ talis cōceptus repreſentat vnum analogatum (principale ſcilicet) perfecte ⁊ adequate: alterum vero imperfecte ⁊ inadequate.

¶ Et ſi dicas ſi ambo repreſentat aliquo modo non repreſentat vnum adequate. ¶ Reſpondeo quod intelligo non de quauis adequatione ſed de adequatiōe ꝑfectiōis: ita ꝙ ſi loquamur de repñſentatione ꝑfecta/ vnum adequate repreſentat. Si vero de alia quauis inadequate. Et quia iſto modo ſe habet conceptus ad ſua analogata/ eodem modo ſe habebunt nomen vocale ⁊ ſcriptum que conceptui tali ſubordiantur ⁊ aſſimilabuntur ſpeculo ſuo modo. Nam ſicut poteſt dici ſpeculum predicto modo repreſentare ſortem ⁊ platonem ratione ſimilitudinis quam continet/ ſic nomen vocale ⁊ ſcriptū rōne ↄcept⁹ cui ſubordinat̄.

¶ At vero ſi hinc oriat̄ tibi dubiū/ quo pacto ſcilicet/ ſit intelligēdū doctorū aliquorū dictū dicētium/ nomē analogum vocale/ ſeu ſcriptū/ ſubordinari diſtinctis ⁊ pluribus conceptibus?

¶ Pro huius dubii ſolutione vltra dicta in exemplo poſito/ oportet nos fingere platonem qui poſitus fuit in p̄cedentibus abſens a ſpeculo nunc eſſe preſentem: ita ſcilicet vt ſortes ⁊ plato ſint coram ſpeculo: quorum imagines (vt liquidum eſt) habent in ſpeculo relucere. Et volo ꝙ imago ſortis vocetur. a. ⁊ platonis b. in caſu liquidum eſt. a. perfecte ⁊ adequate repreſentare ſortem ⁊. b. perfecte ⁊ adequate platonem. Si igitur queratur/ an. a. ⁊. b. ſint vna vel plures ſimilitudines/ reſpondendum eſt cum diſtinctione/ ſcilicet/ quod ſunt plures/ ſed proportionabilr̄ ſunt vna/ ſicut ⁊ effigies que repreſentantur: licet ſimpliciter ſint due: tamen proportionabiliter ſunt vna/ eo quod conueniunt in quadam proportione. Sic ergo imaginati ſunt aliqui terminum analogum ſubordinari pluribus conceptibus.ſ. omnium ſuorum analogatorum: quorum ↄceptuum quilibet repreſentat ſuum analogatum. Uerum quia illi conceptus in repreſentando habent proportionem/ ideo dicuntur vnus

conceptus non ſimpliciter ſed ꝓportione vnus. Doctores vero tenentes nomen analogum tantum habere vnicum conceptum/dicunt hoc vel poſſunt dicere ſub duplici conſideratiõe. ¶ Prima ē/qꝛ imaginant̄ vnius analogati.ſ.principalis conceptum eſſe etiā alterius: licet non eque perfecte vt dictum eſt. ¶ Secūda eſt/quia conſiderant id in quo habent proportionem anologata: ⁊ retenta ſimilitudine illius preſcindunt ſimilitudines adequatas omniū analogatorū.

¶ Ad hoc intelligendum adduco exemplum doctiſſimi cardinalis cayetani: ⁊ ſumo hoc nomen/os ſubſtinens carnes. Et accipio in mente ſimilitudinem oſſis carnes ſubſtinentis. Tunc dicit/quod illa ſimilitudo etiam repreſentabit ſpinam ob proportionem reptam inter ſpinam ⁊ os: preſertim in hoc quod eſt ſubſtinere carnes: ac proinde erit vnicus conceptus ſecūdum primam conſiderationem. Si vero amittamus ſimilitudinē oſſis ⁊ ſimilitudinē ſpine: ⁊ loco ſimilitudinis oſſis ſuccedat ſimilitudo entis in communi: ita vt dicamus/ens ſubſtinens carnes/tunc formabitur etiam vnicus conceptus q̄ etiam vt ſic abſtractus ⁊ non ſolum ſecundum eſſe nature perfectius ſaluatur in oſſe ꝙ̄ in ſpina/⁊ ideo erit vnus analogice ⁊ non vniuoce. Et hec vnitas colligitur ex doctore ſancto primo per hier.lec.8. vbi dicit ſic. Plurium diuidentium aliq̄d commune/vnum eſſe prius alio poteſt contingere dupliciter. Uno modo ſecundum proprias rationes diuidentium. Alio modo ſecundum rationem illius communis ſecundum quam rationem illud commune diuiditur. Primum nō tollit vniuocationem/vt manifeſtum eſt in numeris/in quibus binarius ſecundum propriam rationem eſt prius ternario: ⁊ tamen equaliter participat rationem ſui generis.ſ.numeri. Ita.n. ternarius eſt multitudo menſurata per vnum ſicut binarius. Secundum vero impedit. Et propter hoc ens non poteſt eſſe genus ſubſtantie ⁊ accidentis: quia in ipſa ratione entis ſubſtantia que eſt per ſe prioritatem habet reſpectu accidentis quod eſt ens per aliud ⁊ in alio. Que verba ſumme in hac materia notanda ſunt.

¶ Ex oib⁹ dictis colligi poteſt aliquoꝝ diuidentium vnum commune vnum poſſe eſſe prius ſeu perfectius alio tripl'r. Secūdum rem ſeu ſecūdum eē nature: ⁊ ſic homo ē prior brutis. Secūdo modo ſcđm ꝓpriam rationem ſeu diffinitionem: ſicut binarius ē prior ternario: ⁊ etiam iſto modo homo ē perfectior brutis. Nial enim rationale quid perfectius dicit ꝙ̄ animal irrationale: ⁊ hoc ſimil'r non impedit vniuocationem/eadem ratione qua nec primum. Nam primum non impedit quia nō cōſiderat̄ commune ꝓut abſtrahit ab inferioribus: immo conſiderat̄ prout real'r identificat̄ cū eis: ita iſto modo non conſiderat̄ ſecundum ſuam rationē abſolute/ſed prout contrahit̄ per ꝓprias differētias ſuorum inferiorum. Tertio modo ſecū dum rationem ipſius communis diuiſi. Et hoc impedit q̄ponit ꝑoritatem ſeu perfectionem in ratione illius communis abſtracta ꝑ intellectum abeſſe/qđ realiter habet ī ſuis inferioribus ⁊ a differentiis que in diffinitionib⁹ ponunt̄ vel poni deberent ſi diffinirent̄. Et hinc pꝫ q̄re ſupradictum eſt quod gloſa illa que datur ab aliquib⁹ diffinitioni vniuocorum/in qua dicitur. Uniuoca ſunt quorum nomen ē commune ⁊ ratio ſubſtantie ſecūdū illud nomē eſt eadem.i. equal'r participata/ē bona/intelligendo non de participatione ſecundum eſſe v'l realiter/ſed de participatione rationis ⁊ ſecundum eē abſtractum illius quod dicitur vniuocum.

¶ Si vero nunc querat̄/quid tenendum ſit circa nomen analogum ⁊ eius conceptum/an.ſ. habet vnum vel plures ꝯcept⁹. Dicendum mihi videtur quod hēt vnum ⁊ non primo modo in quo poſiti ſunt plures cōceptus ſimpl'r: ſed ſecundo vel tertio modo. Et loquor in preſenti de conceptu ſubiectiuo.ſ.đ ſimilitudine exiſtēte ſubiectiue ī potētia cognitiua nō de obiectiuo: q̄ eſt ipſa res cuius ſimilitudo exiſtit in mēte q̄ dicta eſt conceptus ſubiectiuus.

¶ Iſtis habitis/elicere poteris per quā faciliter differentiam inter vniuoca/⁊ equiuoca ⁊ analoga nomina. Quam volo elucidare in ſpeculo ſuprapoſito: ⁊ volo vltra ea que ī illo caſu poſita ſunt quod adueniat cicero qui ſit ſimillimus ſorti: ita vt in ſpēbus q̄ ſplendent in ſpeculo nulla valeat differētia notari. Et inſuꝑ veniat brunell⁹ ita vt oēs q̄tuor ſint corā ſpeculo Et ſic erit inter ſortem ⁊ ciceronē oīmoda ſimilitudo/inter ſortē ⁊ platonē aliq̄lis inter brunellū ⁊ hos tres homines nulla. Loquor autem de ſimilitudine in effigie corporali. Et volo nunc ꝙ ſolus ſortes producat ſuam ſimilitudinem: ⁊ brunellus ⁊ nullus aliorum/tūc dicitur ꝙ illud ſpeculum repreſentabit ſortem ⁊ ciceronem vniuoce/ſortem autem ⁊ brunellum equiuoce: ſortem vero ⁊ platonem analogice. Hoc patet ſpeculū illud repreſentat ſortem ⁊ ciceronem mediante vna ſimilitudine eque perfecte repreſentante ambos ꝗ̄ vniuoce. Repreſentat autem ſortem ⁊ platonē non eque ꝑfecte vt dictum eſt: ergo analogice. Repreſentat vero ſortem ⁊ brunellum ſub ſimilitudinib⁹ omnino diuerſis ergo equiuoce. Nō diſputo modo an ſit p'le vnicam ſimilitudinem vnius ſingularis aliud ſingulare eq̄ ꝑfecte poſſe rep̄ſentare. Nil enim hoc refert ad veritatem exemplarem. Ponimus enim exempla nō vt ita ſint ⁊c. Idem de hoc.ſ. an ſit poſſibile duo indiuidua adeo eſſe ſimilia vt nulla valeat differentia dep̄hendi. Ex his etiam haberi poteſt ſenſus diffinitionis in prima parte introductionū poſite pro analogis. Dicitur enim ſic/terminus analogus ē terminus ſignās ſua ſignificata ſub ratione partim eadem ⁊ ptim diuerſa. Intelligi enim debet ſic/ꝙ ratio ſub qua ſignāt tal'r ſe habet ꝙ vnum ſignificat proprie ⁊ adequate ⁊ perfecte: aliud vero methaphorice/vel inadequate ⁊ imperfecte/eo modo quo ſupra dictum eſt: Hic autē breuitatis cauſa non annotaui loca omnia in quibus doctor ſanctus de analogis loquitur. Uideat illa qui voluerit in aliis thomiſtis/vel in tabula aurea. Plura etiam que hic etiam circa hanc materiam dici poterāt eadem ratione omitto. Et ēt ne ꝑfectis inſtituti limites egrederemur.

¶ Queſtio.15.

Circa ea que dicta ſunt de terminis ſinonimis queritur/An genus ⁊ variatio caſus ⁊ alia accidentia grammaticalia reperiantur in mente? Et videtur quod non. Nam ly lapis ⁊ ly petra ſubordinantur eidem conceptui penitus inuariato ſecundum modum ſignificandi/igitur habetur intentum/ſcilicet quod ſolum talia accidentia ſint in voce/cum vna vox ſit maſculini/⁊ alia feminini generis.

¶ Sed cōtra/ea q̄ ſunt in voce ſunt ſigna eorum que ſunt in mente/ſed in voce eſt repire talia accidētia/ergo ⁊ in mente.

¶ Pro huius.q. enodatione ſciēdū primo/ꝙ 7. accidētia repiri in noīe: vt grāmatici cōiter dicunt

⁊ ſunt/declinatio/caſus/numerus/figura/qualitas/genus/ſpecies. Uerbo vero/octo accidentia tribuunt ea ſunt/modus/tempus/numerus/perſona/ſpecies/figura/coniugatio/genus. Et de iſtis accidentibꝰ queritur communiter an reperiantur in mente ſicuti voce vel non.

¶ Secundo ſciēdum hanc queſtionem poſſe intelligi dupliciter/eo ꝙ in mēte duplices cōceptus repiant vltimati.ſ.⁊ nō vltimati. Et ſi de nō vltimatis q̄rit: rn̄ſio facilis eſt.⁊ illa eſt affirmatiua. Nam cū cōceptus nō vltimatꝰ ſit ſimilitudo vocis/variata voce inq̄ntū ē vox variari debet etiam ⁊ conceptus. Liquidum eſt enim has voces/homo/homine/homines/hominibus/diuerſas habere ſimilidines ſibi in mēte nō vltimate reſpondētes. Eſt ergo cōtrauerſia inter doctores/an iſta diuerſitas repiatur in mente ſcđm cōceptꝰ vltimatos talium vocum.

¶ Tertio ſciēdum/omnia predicta accidentia in tres partes diuidi. Quedam enim ſunt que ſimul variant modum ſignificandi grammaticum ⁊ logicum. Uocatur autem modus ſignificandi logicus ſignificare/cōmuniter/diſcrete/abſolute vel connotatiue: abſtractiue: vel cōcretiue: vel aliud cōſideratо a logicis: Et hec variatio variat conceptum.⁊ ſic alius eſt conceptus illius termini homo/⁊ alius illius termini ſocrates aliꝰ inq̄ vel oīo ſcđm nōiales.l.ſm vſum ipſius conceptus vt ſtatim dicetur. Similiter ly albedo ⁊ ly album non ſubordinantur eidem conceptui omnino: ⁊ in his talibus reperiuntur duo.

¶ Primū ē/ꝙ tm̄i variāt ſecundum conceptus ſuos.

¶ Secūdū ē/ꝙ variatur veritas ꝓpoſitionis. Iſta enim poteſt eſſe vera/homo currit/hac exiſtente falſa/ſortes currit/⁊ hec eſt falſa/albedo legit: ⁊ hec eſt vera album legit. ¶ Alia accidentia ſunt in alio extremo q̄ non variant modum ſignificandi logicum. Nec veritatem propoſitionis/vt ſunt declinatio ⁊ figura in nomine/⁊ coniugatio in verbo. Si enim vnum nomē declinetur ꝑ ſecundam vel quartam declinationem/nihil omnino refert quoad veritatem vel falſitatem propoſitionis. Non enim refert dicere/punctus.i: vł punctum.i.domus.i.vel domus.us. Similiter nihil intereſt/vnum verbum inflecti per diuerſas coniugatiōes: vt ſi dicā/tu lauas vel tu lauis: tu cōpellas/tu ꝯpellis ꝑ ꝓmam vel tertiam cōiugationē. Et talia accn̄tia ſolum repiuntur in voce vel in mēte non vltimate.

¶ Alia vero ſunt accidentia que variant veritatem ⁊ falſitatem ꝓpoſitionum. Non quia ſignificent aliū ⁊ aliud: ſed ſolum ꝓpter diuerſum modum ſignificādi grammaticū: vt ſunt numerus in nomine ⁊ in verbo. Multū.n.refert dicere/hō currit vł homines currūt. Similł̄r hoc facit caſus in noīe: ⁊ modꝰ ⁊ tēpus in verbis. Et de iſtis ē diſceptatio inter logicos ꝓſertim ſm nominales. Hoc dixerim/q₂ ſcđm reales ⁊ ꝓcipue thomiſtas ē etiam difficultas de primis accidentibꝰ: ⁊ maxime tenēdo ꝙ de re ſingulari nō poteſt haberi ꝓꝓus conceptus. Unde his terminis/homo/ſortes/non reſpondebunt diſtincti conceptus in intellectu. Similiter ly album ⁊ ly albedo idem ſignificant formaliter/⁊ differunt in modo ſignificandi. Quamob rem de primis dicēdū eſt: ꝙ diuerſitati repte in voce inter tm̄ cōem ⁊ diſcretum nō correſpōdet diuerſitas conceptꝰ ſed diuerſitas vſus ipſius ſpēi vel cōceptus penes hoc ꝙ intellectus vtił eis ad intelligendum ſingulare: vel commune. De abſtractis ⁊ concretis/proportionabiliter dicendum eſt. Sicut ſtatim dicetur de aliis accidentibus.

¶ Iſtis prenotatis/dicitur hic eē triplicem dicendi modum. Quidam.n.dicūt ꝙ accidentibꝰ iſtiꝰ tertij generis non reſpondet in mente aliqua diuerſitas in conceptu talis termini: ſed correſpondet tali diuerſitati vocali: diuerſitas quedam articulorum que in mente reperiuntur: ⁊ etiā in voce hiſpana vel greca: vbi conſuetum eſt tales articulos ponere. Unde volunt dicere ꝙ ſicut hiſpane obſeruamus eandem terminationem vocis in multis caſibus ⁊ notificamus diuerſitatem per articulos: ita grammaticus retento principio vocis variat finem: ⁊ illa variatio finis idē facit quod diuerſitas articulorum in lingua hiſpana. Hoc patet ſic exemplariter/dicimus hiſpane/el hombre corre/eſte libro es del hombre. Ecce qualł̄r ly hombre vtrobique terminatur/⁊ inchoatur eodem modo: non tamen idem ſignificatur per illas propoſitiones ⁊ illa diuerſitas cauſatur ex articulis illis. Latinꝰ vero dicet eaſdem ſententias ſic.ſ.hō currit: hic liber eſt hoīs. Ubi differētia q̄ cauſabał rōne articuloꝝ hiſpane cauſał latine rōne diuerſe terminationis

¶ Alij vero huic dicto omnino aduerſātur dicētes conceptus mentales correſpondentes talibus ſ.habentibus diuerſa predicta accidentia eē diſtinctos eſſentialiter ⁊ eſſe cōnotatiuos vt in plurimum/ſicut ſunt obliqui reſpectu recti. Unde dicunt ly hominis de materiali ſignificare omne ens cōnotando illđ poſſideri ab homine.

¶ Tertia opinio que communiter defenditur eſt. Conceptus correſpondentes talibus terminis vocalibus ſeu ſcriptis eſſe diſtinctos accidentał̄r/ſed non eſſentialiter.

¶ Pro cuiꝰ elucidatiōe ſciēdū ꝙ in termino ſigñante tria (ꝓut in pñti ſufficit) poſſumus ꝯſiderare.ſ.tm̄ ſigñantē/rē ſigñatā: ⁊ modū ſigñandi. Pōt igił eſſe diuerſitas in tm̄is ſigñantibꝰ tm̄: ⁊ ſic differūt iſte voces/lapis/petra. Aliq̄n pōt eſſe in tm̄is ſigñantibꝰ ⁊ in mō ſigñandi ſed nō in re ſigñata: ſicut ē in iſtis tm̄is/deus deitas. Aliq̄n ē in omnibꝰ tribꝰ: vt ſi dicā/hō/lapis. Aliq̄n eſt idētitas in voce ⁊ nō in re ſigñata: ſicut eſt in ly canis ſignificante ex equo tres res. Intelligenda ē ergo predicta poſitio ſic: ꝙ terminis habētibus iſta diuerſa accidentia reſpondent in mente diuerſi cōceptꝰ non diuerſitate ſumpta ex parte obiecti ſed diuerſitate ſumpta ex modo ſignificandi. Et hoc prouenit ex libertate ⁊ ſubtilitate intellectus potentis intelligere rem ſic vel ſic: licet res ſecundum ſe realiter nō ſit vnō modo. Nam curſum poteſt intelligere tanquam per ſe ſubſiſtentē qualiter nunquam fuit: ⁊ ob hoc iſta eſt falſa/curſus eſt homo/hac exiſtente vera: currens eſt hō. ¶ Et ſi dicas contra/nil eſt in intellectu/quin prius fuerit in ſenſu: ſed curſus nunquam fuit in ſenſu tāquam ꝑ ſe ſubſiſtens: ergo nec ſic poteſt eſſe in intellectu. ¶ Ad hoc dicitur hanc maximam ſic debere intelligi/nihil eſt in intellectu quin prius ſit in ſenſu ſcilicet ſecundum ſe: vel ſecundum ſuum ſimile: vel diſſimile ⁊c. vt ſupra dictum eſt: Et ſic ſufficit ꝙ ſubſtātia realł̄r ſit ſubſiſtens ad hoc ꝙ ille modus exiſtendi per ſe intelligatur ⁊ illum poteſt intellectus attribuere accidenti in modo ſignificandi ⁊ hoc ſufficit. Dicił ergo ꝙ diuerſitas predicta non dicitur accn̄talis: eo ꝙ poſſit adeſſe ⁊ abeſſe tali conceptui eſſentia cōceptꝰ remanente. Sed dł̄ accidētalis quia nō ſumitur ab eo quod eſt ſubſtantiale/vel principale per talem conceptum repſentatum quod eſt obiectum. Hec igił opinio ſi ſic intelligatur vera ē ⁊ tenēda ⁊c. D. S: q̄dlibꝫ.4.ar.17.

¶ Et ꝑſuadetur ſic triplr̄. Primo iſte ꝓpōnes differunt/ſortes eſt creatura dei/ ⁊ ſortes ē creatura deus (ly creatura de⁹ ſumpto appoſitiue) ⁊ nō ſolū ratiōe cōceptus nō vltimati/ ſ3 etiā rōne vltimati: ⁊ illa differētia nō eſt eēntialis/cum nulla res repſentet p vnā q̄ nō repſentetur p aliam: igiť differunt accidentalr̄.

¶ Scđo ſic/philoſophus dicit obliquū nomē nō eſſe nomē/ ſ3 vel nō ſignat idem q̄d rect⁹ vel saltē nō eodē mō: ſed pmum nō ē dicēdum/ergo ſcđm ē verum

¶ Tertio ſic/neceſſe ē vnam trium dictarum opinionum eē veram: nō ē pma nec ſcđa ergo tertia: q̄ nō prima p3: q2 illos articulos eē in mēte diſtinctos a conceptu vltimato ē ipſe/igiť ⁊ opinio: ꝯña ē euidēs: Añs p3 impſe ē iſtos terminos omnis/nullus ⁊c. habere conceptus diſtinctos a conceptibus vltimatis terminoꝝ categorematicorum: igitur impſe ē hr̄e conceptus diſtinctos talium articuloꝝ: ꝯña p3: q2 nō ē potior rō de iſtis q̄ de illis nec econtra/immo potior rō eſt de iſtis ſ. omnis/nullus/cum ſint voces diſtincte omnino a terminis categorematicis/quod nō hñt iſte voces/homo hominis. Añs vero p3 ex añdictis in alia. q. q̄ aūt ſcđa opinio nō ſit vera p3: q2 ſequeretur nullum poſſe formare hāc ꝓpōnem. ſ. bonum ē paſſio entis: quin formaret ⁊ hanc/bonū eſt ens entis: aut hanc/bonū ē paſſio entis entis: ꝯña eſt contra experiētiam igitur.

¶ Amplius ſequeretur q̄ nullus ſillogiſmus in cui⁹ vna premiſſa medium totale eēt in recto/ ⁊ in alia in obliquo eſſet bonus: ꝯñs ē falſum: igiť ⁊ opinio: ꝯña tenꝫ quia vel nūquam erit idem medium: vel aliquid poneretur in añte quod nō in ꝯñte.

¶ At vero q2 pdicte due opiniōes aliquot rationibus fulciunť cōtra hanc tertiam militātes/ponēde deſunt tales ⁊ ſoluende.

¶ Arguiť igiť pmo ſic/ꝓ ſcđa opiniōe ⁊ cōtra hāc tertiā: hoc aggregatū/liber petri/vltra petrū ⁊ librum ſignat poſſeſſionē: ſed talis poſſeſſio nō pōt ſignari niſi vtrūq3 extremum ſignet: ergo talis trīs ſignificans illā poſſeſſionem ſignificabit ambo extrema: ⁊ talis terminus eſt ly petr vti notum eſt/ ſ3 ly petri aliquo modo ſignat librum ad minus ratiōe entis/ ⁊ hoc nō ē abſolute/ergo cōnotatiue.

¶ Scđo/aut rectus et obliquus ſignant idem eodē modo vel diuerſimode. Nō pmum: q2 ē cōtra tertiam opinionem: ⁊ q2 ſequereť idem eē dicere hō dei ⁊ homo deus/ ſ3. 2. ⁊ illa diuerſitas: nō poteſt eſſe niſi ratione connotationis: igiť.

¶ Tertio/obliquus verificať d̄ recto: ⁊ nō ꝓ re poſſidēte/ ſ3 ꝓpoſſeſſa ⁊ p ꝯñs vtrūq3 ſignat: ⁊ nō ābo formaliter/ ſ3 vnum formalr̄ ⁊ aliud cōnotatiue. Hoc p3/quia iſta eſt vera/hic liber eſt petri/vbi ly petri verificatur de ly ly liber/igitur.

¶ Hec argumenta licet habeant apparentiam aliquā non concludunt. Unde ad primum diſtinguiť maior/ ſ. q̄ illud aggregatum ſignet poſſeſſionem/vel rōne alicuius ꝑtis illius ⁊ ſic nego: vel rōne toti⁹ categorematice ⁊ ſic concedo: l3 ortum habeat ſolum ex modo ſignificandi illius obliqui: non quia obliquus ſignificet rem poſſeſſam/ſed q2 ſignat rem poſſidētem p modum cuius. Nec mireris hoc. ſ. q̄ totum categorematice ſignet habitudinem aliquam quam nulla ꝑs ſignat perfecte ⁊ in actu exercito. Nam quando dico/homo eſt albus tota ꝓpō ſignat vnionem albedinis cū ſorte/ ⁊ hoc originatur a ly eſt/non tamen ly eſt ſignificat illam exercite alias ſignificaret tantum ſicut tota propoſitio. Et perſuadetur ſolutionem eſſe bonam ex hoc quod communiter diciť in hoc paralogiſmo ſcilicet/omne quod ē philoſophi poſſidetur a philoſopho: ſed phia ē ens qđ ē philoſophi/ ſ3 poſſideť a philoſopho committi amphibologia: ⁊ hoc nō pōt eē niſi ratione illius totius aggregati. ſ. ens qđ eſt phi: ⁊ nō ratiōe illius termini philoſophi: igitur. Prima pars eſt nota ſecunda ꝓbatur: quia ſi non eſſet rōne totius oratiōis ſed ratione vnius termini non eſſet amphibologia/ſed equocatio. ¶ Ad ſcđm patet ſolutio ex nūc dictis.

¶ Ad tertiū negať añs: nō enim ē ibi obliqu⁹ totale pdicatum/ſed totum hoc/ens petri: ⁊ ly ens nō includitur in ly petri ſed in ly eſt.

¶ Pro prima opinione ⁊ contra hāc tertiā argř. ¶ Prio ſic/ſi iſtoꝝ ⁊ ſoꝝ hō/hōis cōcept⁹ ſunt eſſentialr̄ ſinonimi ſequeretur ex illis in mente poſſe fieri vnum conceptum p intenſionem: ꝯñs eſt falſum ergo ⁊ opinio.

¶ Secūdo/ſi ly hominis ſignificat poſſeſſiue vł hoc ē de materiali vel de formali. Non primum/quia non ē terminus connotatiuus. Nec ſecundum/q2 tam eſſentiale eſt ei ſignificare hominem q̄ ſignificare poſſeſſiue/ ſ3 male dicis q̄ ſignare poſſeſſiue eſt ei accidētale.

¶ Et confirmatur/quia ſi ille modus eſt accidētalis poſſet adeſſe ⁊ abeſſe quod eſt falſum.

Tertio/quia ſi differūt hō ⁊ hoies ſeq̄reť/q̄ ego nō poſſem formare hanc ꝓpoſitionem/hominis equ⁹ currit abſq3 hoc q̄ formarem de nouo cōceptum de ly hominis in caſu q̄ prius formarē ꝯceptū de ly hō ⁊ ꝯcept⁹ non eſſet diſtinctus.

¶ Quarto/i mēte nō ſunt ille diuerſe terminatiōes q̄ ſunt in voce: ergo illi diuerſitati q̄ eſt in voce/correſpōdet in mēte diuerſitas articuloꝝ que exprimiť p diuerſos articulos in lingua hiſpana: ⁊ in aliis vbi tales ponuntur articuli.

¶ Ad primum rńdeť (⁊ pmo ſcđm nominaliū viam) negādo ꝯñam. Nō enim illi duo ꝯceptus diciť eēntialr̄ ſinonimi/ex q̄ ſint eiuſdem ſpeciei: ſed ratio ē dicta in declaratione ꝯcłonis ¶ Sed argues obiectū illorum ꝯceptuum ē vnum numero/ ſ3 illi ꝯceptus ſaltem erūt eiuſdem ſpeciei/ꝯña tenet/quia notitia ſpecificatur p obiectum. ¶ Ad hoc rńdetur negādo ꝯñam: ⁊ ad ꝓbationem diſtinguo notitias p obiecta diſtingui: vel ſumiť ſub hoc ſenſu. ſ. q̄ qualiter diſtinguńť obiecta in eſſe nature diſtinguantur notitie/hoc eſt/ſi ſpecie/ſpecie/ ⁊ ſi numero/numero/ ⁊ ſic nego illam. Uel ſub hoc ſenſu quod ſumatur ab obiectis inquantum ſignificata ſunt per illas notitias ⁊ ſic concedo: ⁊ ſic ſufficit diuerſus modus repreſentandi/ad hoc quod tales notitie diſtinguantur ſpecie. In via vero thomiſtarum negatur conſequentia: tum quia intenſio non fit p additionem notitie ad notitiam: tum quia ꝯceptus non diciť eē idē eēntialiter niſi in ſenſu expoſito ſupra/tū etiam quia dato illum modum eē accidētalem/nō ſeq̄tur poſſe illud adeſſe ⁊ abeē: q2 nō oē accńs eſt ſeparabile a ſubiecto. An vero differentia notitiarum ſumatur ſolum ex ꝑte obiecti? Altioris negocij ē id exacte ⁊ totaliter determinare.

¶ Ad ſm negať ſufficiētia diuiſiōis: ⁊ dať aliđ tertiū: ⁊ dr̄ q̄ ſignat poſſeſſiue/rōne modi ſignādi intrinſece ⁊ inſeꝑabili. Et p hoc ſolui ť ꝯfirmatio.

¶ Ad tertium ſecundum thomiſtas negať q̄ ꝯceptus poſſit manere ceſſante actu intelligēdi. Unde ſi mutatur actus (vt oportet ſi de nouo debet intelligi homo p modum cuius aliquid eſt) oportet aliud verbū formari. ¶ Si dicas cōtra/quia. D. S. dicit verbū mētis

manere ⁊ verbum oris fluere. Reſpondet/ doctor ē. S. velle dicere verbum mentis manere intus in anima/ q2 eſt opatio immanens illa ꝓ quā ꝓducit. Non ſic aūt eſt de verbo/ oris. Manet tamen qn̄ ē intellectio actu. Vel dicitur manere/ quia poteſt eē totum ſimul quod non fit in verbo oris.

¶ Ad quartū negat ꝯn̄a/ ſufficit.n.ꝙ diuerſitati vocū reſpondeat diuerſitas modi ſignādi.

Sed vltra hec que ī cōi determinata ſunt reſtant duo dubia ſpecialia.

¶ Primum eſt / an li homines ⁊ ly homo/ ſubordinent eidem conceptui eēntialr: ſolum diſtincto accidentalr?

¶ Secundum eſt / an duo termini ſignificātes omnib⁹ modis idem differentes in voce in genere grammatico/ ſubordinent etiā cōceptibus diſtinctis ſolum accidentalr?

¶ Ad primum reſpondet affirmatiue ⁊ habet elicitiue ex. D. S. vbi ſupra in arḡ incōtra quod vꝫ ꝯcedere: eo ꝙ illud non ſoluit. Et quādo dicit in reſpōſione ad tertium nomen non eſſe idem ꝑ omnes caſus ſimplr/ ly ſimplr nō eſt idem quod eſſentialr/ ſed tm̄ valet ſicut omnibus modis. Unde vult dicere non eē idem oībus modis. ¶ Sed contra/ ergo ly homines ſignat aliqd/ ꝯn̄s eſt falſum/ ergo ⁊ an̄s: ꝯn̄a tenet/ ſignat idem eſſentialr quod li homo: ergo ſignat aliquid. ¶ Preterea ly hominis dicit ſupponere ꝓ homine/ q2 mediante recto pōt d̾ homine verificari: ḡa ſimili ly homines ſignificabit aliquid cū mediante ſinonimo ſignificet aliquid. ſ. mediante ly homo. ¶ Ad primum horum negat ꝯn̄a: ⁊ ad probationem iterum negat ꝯn̄a. Nam diuerſus mod⁹ ſignādi ſufficit ad hoc ꝙ dicat / vnū terminū repſētare aliquid: ⁊ alterū aliqua. Hoc pꝫ/ q2 terminus ſignificās aliquid/ etiam aliqua entia ſignat/ ſicut ly homo materiam ⁊ formam ſignat: non tamē debet dici ꝙ ſignet aliqua ſtando in rigore appellationis. Hec igit diuerſitas q̄ ē terminū ſignificare aliqua vl' aliqd non neceſſario orit ex natura rei ſed requiritur etiam talis vel talis modus concipiendi rem vel res exiſtētes a pte rei: iſta tn̄ diuerſitas appellatiōis non ſemꝑ obſtat. Et ob hoc dicit mod⁹ diuerſus accidētalr ⁊ ꝓpterea. D. S. dicit: p.p.q.45.ar.2. ꝙ mod⁹ ſignandi inſeqꝛitur modum intelligendi.

¶ Pro ſecundi dubij ſolutione aduertendum ꝙ nōia maſculina ⁊ feminina ſunt in duplici differētia. Quedam enim ſunt que ſignificant omnino eandem rē numerice vel ſpecifice tam in eſſe eſſentiali q̄ accidentali/ ſicut ly petra ⁊ lapis ſignificant eandem rem omnino ⁊ ſub eodem conceptu vltimato. At vero ly mulier ⁊ ly vir licet ſignificent vnam rem ſpecificam in ratione eſſentiali hominis: non tamen in ratione ſpecifica ſexuum. Nam vir ⁊ mulier differunt accidentaliter ſpecifice in genere ſexus. Item nominum diuerſorum generum quedam ſunt ſubſtantiua/ quedam adiectiua. Et loquor de adiectiuis ⁊ ſubſtantiuis ſcd̄m grāmaticos. Subſtantiua ſunt vt ly vir mulier. Adiectiua/ albus.a.um. breuis ⁊ hoc breue.

¶ Iſtis notatis ponuntur tres cōcluſiones.

¶ Prima/ quando nomina ſunt diuerſi generis: ⁊ ſignificant vnam ⁊ eandem rem realr ⁊ ꝓut vna ē a pte rei/ tūc talis diuerſitas generis ſolū repit in voce vel in ſcripto: ⁊ nullatenus in mente vltimata. Unde iſti duo tꝰi lapis ⁊ petra omnino eidem cōceptui vltimato ſubordinant. Dixi in mēte vltimata q2 liquet conceptus non vltimatos inter ſe differre eo modo quo voces vel ſcripture differunt.

¶ Secunda cōcluſio. Quādo nomina ſunt impoſita ad denotādā diſtinctionē realē ſexuū/ tunc talia nomina ſubordināt ꝯceptib⁹ diſtinctis. Pono aūt has cōcluſiōes/ q2 credo diſtinctionē generū grāmaticorū originē ⁊ ortū habuiſſe ex reali diſtinctiōe ſexuum in aīalib⁹ Nā a pte rei tm̄ ſunt tria gn̄a rerū. ſ: maſculinum ⁊ femininum ⁊ neutrum. Et res que nullo modo eſt animal realr eſt neutrius generis: ⁊ oē animal eſt aut maſculinum aut femininum. Et loquor de animalibus non monſtruoſis/ nec de aliquibus de qbus dr aliquo tēpore exercere officia maſculi ⁊ alio femine/ vt dicitur de auibus quibuſdam. Et ſi volueris illa dicere communia vel vtriuſqꝫ ſexus dicito feliciter nil mea refert. Nam ponētur tūc quatuor genera. Uerum ē tn̄ ꝙ in animalibus monſtruoſis/ dicitur ſemper vnā virtutem alteri preualere/ ita vt ſimpliciter dici poſſet maſculus aut femina. Rebus igitur ſic ſe habentibus impoſuerunt nomina prio maſculis ⁊ feminis ⁊ rei neutre. Et poſtea cum nomina imponerentur ad ſignificādum ab ipſis reb⁹ maſculinis ⁊ femininis ⁊ neutris: impoſuerunt nomina maſculina feminina ⁊ neutra. Et cum nomina ſignificarent ad placitum/ impoſuerunt idem nomen maſculo ⁊ femine indifferenter/ prout conueniunt in ſpecie: ⁊ ſic ly homo impoſitum eſt ad ſignificandum virum ⁊ feminam inquantū ſunt vnum in ſpecie ſubſtantiali. Amplius quia differunt in genere ſexus impoſita ſunt hec nomina/ vir/ mulier/ ad ſignificandos eos ſecūdū ꝙ ſic diſtinguūt. ¶ Amplius quia ſunt alique forme que poſſunt conuenire maſculo/ ⁊ femine ⁊ rei neutre/ impoſuerunt vnum nomen ad illa tria ſignificanda/ aliquando ſub pluribus terminationibus/ vt albus/ alba/ album. Aliquando ſub duob⁹: vt/ breuis ⁊ breue. Aliqn̄ ſub vna: vt/ mouens generās ⁊c. Ampli⁹ vidētes impoſitores vocū/ aliqs res eē ſimiles ī aliqua virtute cū maſculis vl' hoīes loqui de illis tanquā de maſculis impoſuerūt nōia ſub gn̄e maſculino: dato ꝙ res ſignate phiſice ſeu realr eſſent neutrius gn̄is. Et ſic iſta nomina/ mars/ iupiter/ ſunt gn̄is maſculini. Et ly ignis/ q2 gn̄at ignem: ⁊cet. Aliquando ne denotet imperfectio in re: ⁊ ſic dicim⁹ hic deus. Aliqn̄ ꝑ ſolum vſum ⁊ voluntatem. Nam cum nomina ſignificent ad placitum: etiam pn̄t imponi ſub tali genere ad placitum. Idem dicendum eſt de femineo genere. Et ob hoc non omnis res neutri⁹ generis phiſice vel realiter eſt netrius generis grammatice. Hoc pſuadetur etiam ex ipſa grammatica: nā grammatici ī nominibus cognoſcēdis cuius gn̄is ſint duplr dicunt hoc poſſe cognoſci. ſ. ratione ſignificationis ⁊ ratione terminationis. Unde principalis regula dicit. ¶ Femina maſqꝫ genus nullo monſtrante reponunt. i. mas ⁊ femina ex natura rei docent cuius generis ſint abſqꝫ doctrina p̄ceptoris. Res vero que de ſe nullum genus habent cum non poſſit illarum gen⁹ ex parte rei cognoſci/ cognoſcuntur quo ad eorum genera ex parte terminationis ipſius vocis: ⁊ talia genera ad beneplacitum principaliter reperiuntur eſſe eis attributa/ etiam ſi alie cauſe non irrationales concurrant/ vt ex dictis patet. Ex quibus liquet/ quod aliquando reperitur genus in mente/ ⁊ huiuſmodi ꝓꝓ̄etates/ ⁊ aliquando non.

¶ Tertia concluſio. Licet aliquando diuerſitas gn̄is non variet ꝯceptū mentalē quoad ſignificationem/ variat tn̄ quoad acceptionē. Un̄ hec ꝓpō/ vir

eſt alba non ſolū eſt incōgrua ſed etiam ſi eſſet cōgrua eēt falſa/ hac exiſtente cōgrua ⁊ vera/ vir eſt albus: ⁊ hoc eſt: quia ly albus accipitur ibi pro re que eſt maſculus ⁊ non ly alba. Et hoc intelligo quando ſubiectū eſt terminus ſignificans rem que realiter eſt gn̄is maſculini: aut alius generis ⁊ hoc eſt ratiōe vſus: q̄ rō ſufficit in grammatica. Nec ſequitur ex hoc hanc eē veram/ omnis homo eſt albus (licet oppoſitum poſſet d̄fendi/ immo illud hēt expreſſe p. h. in reſtriction.). Et rō eſt: quia maior eſt vis diſtributionis ibi q̄ reſtrictionis predicati: ſecus tamen eēt ſi diceretur ſic/ omnis homo albus eſt vir. ⁊ do ſimile extra ꝓpoſitum. Nam ſi dicam/ philoſophus dicit mundum eē ab eterno/ ſtat ly philoſophus anthonomatice. Si vero dicam/ omnis philoſophus dixit mundum fuiſſe ab eterno ſtat proprie. Nec valet dicere/ hoc eſſe: quia alias illa ꝓpō eēt incongrua: quia ly philoſophus ſtat tantū pro vno: ⁊ male adderet ly omnis.

¶ Cōtra/ quia congrue dicimus/ omne ens quod eſt ſortes: ergo etiam poſſemus dicere/ omne ens qđ eſt philoſophus dixit: ⁊c. Sufficit ergo voluntas ⁊ vſus in iſtis ad hoc q̄ ſtet pro iſtis vel pro illis/ pro maſculinis vel pro femininis. Unde ſi dicam/ homo eſt albꝰ/ intellectus accipit predicatū pro re maſculina et hoc oritur ex communi vſu ⁊ voluntate loquentium. Nec vlterior ratio tanquam neceſſaria querenda eſt. Conſimiliter dicitur de iſta/ lapis eſt alba que incongrua eſt: vbi etiam ly alba non accipitur pro re que ē lapis. Et loquor de conceptu vltimati ſignati materialis illius termini albus non de conceptu ſign̄ti formalis qr ille ē vnicꝰ. ¶ Sed cōtra/ quia ſi diceret/ petra ē alba/ ly alba acciperet pro petra/ ergo ⁊ in alia: negatur ↄn̄a Et ratio ē vſus: nolunt .n. grāmmatici adiectiuum ſumi pro quo accipit ſuum ſubſtantiuum: niſi conueniat in genere numero/ ⁊ caſu. Et ſic pȝ/ q̄ licet non ſit tūc diuerſitas generis in mente/ quia cōceptus petre ſemper eſt vnus/ eſt tamen diuerſitas acceptionis deſignata p̄ diuerſum genus in voce: qua ſtante non debȝ audiens accipere illum terminum pro re quā ſignāt in hac ꝓpōne. Et hoc ſolum quia voluntas primorū impoſitorum vel grammaticorum voluit: Sed dices/ nū quid nō poſſum ego cōcipere eandē mētalē auditis his ꝓpōnibus/ lapis eſt albus/ lapis eſt alba? Potes quidem/ ſicut ⁊ audita iſta voce/ homo voluntarie poteris concipere equum/ ſed non ſi imitaris voluntati grammaticorum.

¶ Queſtio. 14.

Circa terminos repugnantia pertinētes dubitatur. An repugnet eos verificari de eodem naturalr̄ ⁊ ſupernaturalr̄?

¶ Ad hoc ſine argumētis dr̄ q̄ termini ↄdictorij ſumpti in vero ⁊ perfecto ſenſu contradictorie nec naturaliter nec ſupnaturalr̄ pn̄t de eodē verificari vt ſunt ly nō albū ⁊ ly albū/ alioquin due ↄdictorie poſſent eē vere ſupnaturaliter quod eſt impoſſibile. Termini vero ↄrij/ naturalr̄ non pn̄t abſolute ↄpetere eidem: vt albū ⁊ nigrum. Dicit abſolute: quia ſecundum quid vel reſpectiue ad aliud hoc nō incōueniret: vt fuſcum reſpectu albi poteſt dici nigrum ⁊ reſpectu nigri poteſt dici album. Supernaturalr̄ autem affirmant aliq̄ illud poſſe fieri: ſicut ſi deus poneret. 10. gradus caloris: ⁊ frigiditatis in vno ſubiecto/ impeditis actionibus eorum ne mutuo ſe expellant inde/ ⁊ hoc bene valȝ ſuſtineri. Termini autem priuatiui naturalr̄ non valent eidem competere: bn̄ tamen ſupnaturalr̄. Unde ſi filius dei aſſumeret vnam aliam naturam humanam cecam diceret cecus ⁊ videns/ hoc tamē eēt ſecundum diuerſam naturam numero. Relatiui vero termini poſſunt de eodem dici naturalr̄ ⁊ ſupnaturalr̄ nō tamen ſecundum idem numero vt pater: ⁊ filius/ dn̄s ⁊ ſeruus. De terminis autem diſparatis dicit q̄ pn̄t dici de eodem. non tamen formaliter: aut ratione nature ſed materialiter ſeu ratione ſuppoſiti. Unde ſi xp̄s redemptor noſter aſſumeret naturam angelicam non amiſſa quā habet: hec eēt vera/ homo ē angelus: non autem hec/ humanitas ē angeleitas. In hac difficultate nolui ponenere argumēta nec in ea immorari: eo q̄ difficultas logica exigat elucidationem difficultatum theologicarū ⁊ phiſicarum.

¶ Queſtio. 15.

Circa diffinitionem ſuppōnis queritur/ An ſuppōſit aliquid reale vel rōnis: ⁊ vr̄ q̄ ſit ens reale/ qr ſuppoſitio ē acceptio tr̄i ſubſtantiui ꝓ aliquo: ſed talis acceptio ē ens reale: igitur Prima pars añtis eſt nota: ſcđa ꝓbat. Acceptio termini eſt opatio intellectus accipientis terminum/ ſed opatio ē ens reale cum ſit ſubiectiue in intellectu igit.

¶ Sed cōtra/ nullus tr̄s ſcđe intētiōis ſignat ens reale: ſed ly ſuppō ē tr̄s ſcđe intētiōis/ ḡ nō ſignat ens reale: ſed ſignatum talis tr̄i eſt ſuppō: igit.

¶ Rn̄deo dicēdum/ q̄ queſtio iſta p̄ſ ſpectat ad methaphiſicam/ eo q̄ de entitate vel quidditate rei vt ſic querat/ verum quia logica ſcientia cōmunis eſt/ ⁊ ſuppoſitio eſt proprietas logica: non omnino impertinēs exiſtit: hic eam breuiter determinare. Dicit ḡ q̄ circa hāc queſtionem triplex ē opinio. Quidam enim dicūt ſuppoſitionem nil aliud eſſe q̄ tr̄m ſupponentem. Unde cum terminus omnis ſit quedam res/ ſecundum hos dici opȝ omnem ſuppoſitionem eſſe rē realē ⁊ hec opinio eſt nominalium.

¶ Alij dicunt q̄ ſuppoſitio pōt accipi tripl'r. ſ. actiue/ ⁊ paſſiue/ ⁊ formalr̄. Si actiue ſumat ē intellectꝰ ſeu homo faciēs terminum ſupponere. Si paſſiue eē tr̄s ſupponēs. Si formaliter/ ē quedam relatio rationis inter terminum ſupponētem ⁊ intellectum reptam/ vel ſaltem inter terminum ⁊ rem ꝓ qua terminus accipit: ⁊ hoc taliter q̄ illa relatio nec eſt intellectus nec terminus ipſe/ ſed eſt merum ens rationis: ⁊ hec eſt opinio realium communiter.

¶ Eſt autem quidam doctor etiam realis dicens ſuppoſitionem eſſe ens rationis/ non tamen ita vt ſit quid diſtinctum ab ipſo termino/ ſed eſt quidam modus (vt ipſe dicit) reptus in ipſo termino: eo modo quo ab eo ponunt entia rationis ⁊ eorum natura elucidat ī tractatu terminorum. At vero vt intelligas que entitas ſit ſuppoſitio (loquor de ea formal'r) aduertito quod ī inſtrumento quo mediante aliquis opat/ duplex relatio realis inuenit. ſ. ad ipſum operans ⁊ ad rem opatā ſicut pȝ in mouente lapidem baculo: ē enim ibi duplex habitudo/ in baculo eſt. ſ. ad hominē mouētē lapidē ⁊ ad lapidem motum/ que quidem habitudines ſunt entia realia: ita ergo proportionabiliter poſſumus imaginari terminos mentales eſſe quaſi inſtrumenta quedam quibus mediantibus intelligimus: ac proinde ī eis poteſt conſiderari habitudo vna inter inſtrumentum ⁊ potentiam intellectiuam/ ⁊ alteram inter eundē terminum mentalem ⁊ rem per ipſum repreſentatam pro qua terminus accipit ab intellectu: Dicit ḡ quod habitudo que eſt inter terminum mentalem ⁊ intellectum: nō eſt ſuppō ſiue illa ſit ens reale ſiue rationis/

ſed illa que ē inter talem terminum ⁊ rem pro qua ac-
cipiť: ⁊ iſta ē duplex. Una ē habitudo ſimilitudinis ⁊ ē
termini mentalis ⁊ rei ad extra: ⁊ econtra: ⁊ loquor d̕
ſimilitudine large: ⁊ iſta ſimilitudo nō ē ſuppō. Alia ē
habitudo q̄ intelligiť eē inter tꝰm mētalē ⁊ rē: eo ꝙ in-
tellectus vtiť tꝰo vice rei. Et iſta habitudo ē ſuppō. Et
q2 hoc nil reale eſt in termino nec in re/ ſed ſolū ter-
minus denominatur ſupponens ꝓ re ab actu intelle
ctus vtētis termino ꝓ re vel vice rei/ ideo talis habi-
tudo non hēt aliquod eē reale/ ſed ſolum eē intelligibi
le: poteſt enim intellectus intelligēs ſumere terminū
pro re/ ideo relinquitur talem reſpectum eē ens ratio
nis/ ⁊ nullo modo ens reale. Et hoc lucidius intelligi
tur in terminis vocalibus ⁊ ſcriptis. Si enim ꝓferať
aut ſcribať/ ly homo currit: ⁊ ly homo accipiať ab inte
tu pro re quam ſignificat: non ob hoc aliquid reale po
niť aut remoueť a termino: ſed ideo dť ipſum ſuppone
re/ quia intellectus vtiť eo ſic/ vel accipiens illum pro
ipſomet termino/ vt in ſuppoſitione materiali accidit
vel pro re ꝑut fit in ſuppoſitione ꝑſonali. Et propter
hoc dictum ē in ſuppoſitionibus ſuppoſitionē eē vſum
quo intellectus vtiť pro re quia illud ens rationis vix
poteſt aliter explanari. Et aduerte quod per id quod
ibi dictum eſt/ nolui intelligere ſuppoſitionem di-
ſtingui ab acceptione/ ſed ꝙ inter ſe diſtinguerentur
ratione. Poſſunt enim entia ratiōis inter ſe differre
ratione ſicut ly ꝯñā/ ⁊ ly ſillogiſmus q̄ ſe hñt ſicut ſu-
perius ⁊ inferius.

¶ Conſimiľr de ampliatione ⁊ aliis ꝓprietatibus di
ci pōt. Erit enim ampliatio formaľr ſumpta habitudo
inter terminum ample tētū ⁊ inter rem ꝓ qua ſic acci
pitur. Appellatio erit inter terminū ſumptum ꝓ ſuo
formali ⁊ alium ſumptum pro materiali eius. Duas ḡ
vltimas opiniones teneo veras ſi intelligant confor-
miter ad hec dicta: ſin aūt teneo qđ dixi. Que aūt enti
tas ſit ens rationis ſupra dictum eſt.

¶ Ad argumētum diſtinguiť ſecunda ꝑs añtis: quia
vel ſumiť acceptio actiue ⁊ ſic cōcediť: vel formaľr: ⁊ ſic
negať. Ut dť ꝙ ē ꝑdicatio cauſalis vt ſēſus ſit/ ſuppō
eſt reſpectus ꝯñs acceptionem intellectus.

¶ Queſtio. 16.

Circa diffinitionē ſuppoſitionis ēt du
bitatur/ an ſit bene data? Et ꝓbatur ꝙ nō. Nā
ly acceptio poniť loco generis ⁊ conuertiť cum
diffinito: igiť non ē bene data. Cōſequentia tenet/ quia
nec genꝰ nec quod poniť loco generis debꝫ cōuertī cū
diffinito in bona diffinitione. Secunda pars antecedē
tis ꝓbať: q2 oīs tꝰs acceptꝰ ſupponit ad minꝰ naturaľr
⁊ oīs qui ſupponit accipitur.

¶ Ad hoc breuiter negať ſcđa ꝑs añtis. Nō. n. oīs
tꝰs acceptꝰ ſupponit/ nec naturaľr nec accñtaľr. Nam
vt in expoſitione dicte diffinitionis dictum eſt/ ſuppo
ſitio ē vſus quo vtimur termino pro re quam ſignāt/
quod non oportet fieri in omni termino. Nam termi-
nus adiectiuus poteſt accipi pro aliquo/ quando adie
tiue teneť: qui tñ nō ſupponit. Similr tꝰs ſignāns ali-
quid aliquaľr aduerbiaľr pōt accipi ꝓ ſuo ſignāto: ⁊ ſi
militer non ſupponit.

¶ Queſtio. 17.

Circa diffinitionem ſuppoſitionis ac-
cidentalis dubitať/ quia non videť bene data:
quod pꝫ ſic dicēdo/ omnis homo fuit albus/ ſi
homo ſupponit ꝓ hominibus preſentibus accidenta-
liter: ⁊ tamen ſibi non competit diffinitio accidētalis
ſuppoſitionis: igiť. Quod ſupponat ꝓ preſentibꝰ pꝫ/
q2 ſi preſentes homines ſint nigri: ⁊ omnes preteriti
albi eſt falſa/ ḡ. Quod ſibi nō cōpetat diffinitio patet/
q2 debet ille terminus accipi pro his ꝓ quibus exigit
ſuum adiunctum: ſed illud ē copula ꝑteriti tꝑis/ ḡ tm̄
debet pro illis ſupponere.

¶ Ad hoc dubium duplex modus dicēdi re
periť: Sunt enim quidā dicentes in talibus ꝓpōnibꝰ
ſ. quarum copule ſunt de ꝑterito vel de futuro/ non eē
ampliationem quoad ſuppōnem: ſed quoad appella-
tionem ſolum: quod clarius apparet in terminis con-
notatiuis. Unde ſumpta hac ꝓpōne/ album fuit cur-
rens/ dicunt ſignificatum materiale quod ē id ꝓ quo
ſubiectum ſupponit/ ſemꝑ ſumi ꝓ ꝑterito: ſed quoad
appellationem denotať illi materiali ineē vel ī fuiſſe al
bedinem. ¶ Alia eſt opinio aliorum dicentium ly ho
mo ſtare ꝓ ꝑteritis ⁊ preſentibus etiam quoad ſup-
poſitionem: ⁊ iſta teneť communiter ⁊ tanquam vera
tenenda eſt. Et prima poſſet improbari

¶ Primo ſic/ ſi illa eſſet vera ſequereť ꝙ in caſu quo
nunc ſit primum inſtans eſſe ſortis/ hec eſſet vera/ om
nis homo fuit/ ꝯñs eſt falſum ⁊ contra modum conci-
piendi/ ḡ ꝯñā tenet/ quia ly homo tm̄ ſupponit ꝓ ꝑteri
tis: ⁊ ꝑ ꝯñs non poſſumus deſcendere ad ſortem: ⁊ ſal
uať appellatio. Nam humanitas ineſt vel infuit omni
homini qui fuit.

¶ Secundo improbať ſic/ ſi illa opinio eēt vera/ ſeq̄-
reť hanc ꝯñām eē nullam/ omnis homo fuit albus: ſor
tes eſt vel fuit homo/ ḡ ſortes fuit albꝰ/ ꝯñs ē manife-
ſte falſum/ ergo ⁊ opinio. Cōſeq̄ntia tenet: q2 tunc me
dium ꝓ pluribus accipeť vbi non diſtribuiť q̄ꝫ vbi di-
ſtribuiť: ⁊ alia plura incōueniētia adduci poſſent/ que
breuitatis amore dimitto.

¶ Ad argumentum in oppoſitum negať ſecunda pars
añtis: ⁊ ad probationem diſtinguiť añs. ſ. ꝙ debeat ac-
cipi pro his ꝓ quibus exigit ſuum adiunctū vel ſecū
dū virtuteť quā hēt ampliādi tale diſſibctū ante ſe: ⁊ ſic
ꝯcedo: vľ ſcđm differentiā ꝓ qua vnit ꝑdicatū cū ſubie
cto ſolum: ⁊ ſic nego.

¶ Queſtio. 18.

Circa id quod dictum eſt. ſ. omnē ter-
minum mundi poſſe ſupponere tam intra q̄ꝫ
extra ꝓpoſitionem/ queriť an ſit verum? Et ꝓ
bať ꝙ non/ quia ſi dicam/ omnis homo currit/ exiſten
tibus duobus hominibus ſupponit tm̄ ꝓ illis: ⁊ ſi mo
riať vnus ſupponit tantum pro vno/ ergo ſi ille mo-
riať pro nullo ſupponet.

¶ Et confirmať ꝑmo/ quia hoc aggregatum homo ir
rationalis/ pro nullo valet ſupponere cum de nullo ſit
verificabile.

¶ Et confirmať ſcđo/ termini adiectiui adiectiue tēti
non ſupponunt/ igitur.

¶ Ad primum diciť/ ly homo ſupponere ꝓ omnibꝰ
hominibus mundi naturaľr: ⁊ ſolum pro illis duobus
accidentaľr. Uñ argumentum nō probat contra ſen-
ſum eorum q̄ dicta ſunt in prima ꝑte.

¶ Ad ſecūdum diciť/ ꝙ ad hoc ꝙ aliquis terminꝰ ſup
ponat naturaľr: non requiriť ipſum verificari ad minꝰ
cū copula ſue ꝓpōnis nec cū alia ſibi ſimili: niſi ſit copu
la de imaginario: Sed ſufficit ꝙ intellectus vtať tali
tꝰo ꝓ aliqua re ſiue vera ſiue falſa ſit ꝓpō.

¶ Diciť ſecundo ꝙ dictum illud debet intelligi de
terminis incomplexis ⁊ ſubſtantiuis ſubſtantiue ten
tis. Et hoc eſt quod ibi intellexi: ⁊ per hoc patet ſolu-
tio ad tertium.

¶ Diciť vltra/ veritatem ꝓpōnis in qua termini ſtāt

naturalr ⁊ accidentalr/iudicandã eẽ ꝑ ſuppoſitionem accidentalem vltimate licet preſupponatur naturalis prout ex prima parte in introductionib colligi põt.

¶ Queſtio.19.

CIrca dicta de ſuppoſitione impropria querit an talis repiat in mente? Et videtur ꝙ nõ. Nam terminus mẽtalis nõ põt ſignare aliquid figurate ſicut vocalis aut ſcript⁹ .g. Añs ꝓbatur. Nam figurata ſignatio p̃ſupponit propriam/⁊ addit aliam quam terminus acquirit ex vſu ⁊ beneplacito loquentium. Hoc autem non habet locum in mẽte vbi tñi mẽtales ſignant naturalr quib⁹ nõ poteſt noua ſignificatio ſupaddi ſicẽ nec antiq̃ remoueri abſqȝ ipſoꝝ eſſentie deſtructione: igit.

¶ Sed contra/terminus mentalis plura ſignificans põt accipi ꝓ vno ſuorum ſignificatorum/ğ ly philoſoph⁹ põt accipi ꝓ vno ſingulari philoſopho ⁊ hoc ſufficit ad hoc quod ſupponat improprie cũ ſuppoſitio communiter nõ reſpiciat ſignificationem/ſed acceptionem: igitur.

¶ Pro huius queſtionis enodatione ſciendum circa eam eſſe duas opiniones. Quidam enim affirmant terminos mentales improprie ſupponẽtes ſubordinari conceptibus eiſdem qb⁹ ſubordinant qñ ꝓprie ſupponunt/ita ꝙ in ſignificatione nulla ſit differentia: ſed ſolum in acceptiõe. l. reſtrictione. Vñ quãdo dr/philoſophus dixit vacuum non eẽ/ly philoſophus in mente omnes philoſophos ſignificet: ſed nõ ꝓ omnibus accipitur ſed ſolum pro ariſtotele. Unde oratio ſequens reſtringit ex communi vſu ly philoſophus vt tantum accipiatur pro vno ſingulari. Probaturqȝ hoc principaliter/ex cõi hominum ſenſu: non enim qui audit/comedi ollam ſtatim intelligit comedi carnes ollẽ. Et ſic de alijs improprijs ſuppoſitionib⁹ dici poteſt.

¶ Alij vero oppoſitum defendunt tenẽtes tales terminos non ſubordinari eiſdem conceptibus quibus ſubordinant quãdo ꝓprie tenent. Unde quando dicimus/philoſoph⁹ dixit hoc/ly philoſoph⁹ tñ ſignat ariſtotelem. Rationes huius opinionis ſunt he

¶ Prima. Suppoſitio impropria ẽ/quando terminꝰ accipit pro illo quod figurate ſignificat: ſed cõceptus cui ſubordinat ly philoſophus ꝓut ſignat oẽs philoſophos figurate ſignat ariſtotelẽ/ğ alr dꝫ ſumi ꝙ quãdo ſignat omnes philoſophos.

¶ Secunda iſte cõtradicũt/philoſophus dixit vacuũ eſſe/philoſophus non dixit vacuũ eſſe/ğ ſubiecta ſtãt ſingulariter: ergo ſubordinantur conceptibus ſingularibus.

¶ Opiniones he licet poſſint defendi non tamen videntur enucleare naturam ſuppõnis proprie ſecundũ quod ẽ in mente.

¶ Sciendum igitur pro huius queſtiõis notitia ꝙ vt dictum eſt in terminis/ſignificatio naturalis eſt triplex. Cõis/propria/⁊ ex inſtinctu nature: ex quibus dimiſſa communi ſignificatione/dicit eẽ differentiam inter naturalem ſignificationem ꝓpriam ⁊ ex inſtinctu nature. Nam ꝓpria ſignificatio ſemꝑ repit in re ſic ſignante: ⁊ eius apprehenſio repit in potẽtia vbi terminus taliter ſignans ẽ/dum tamen ſit potẽtia cognitiua ſibi cõnaturalis. Hoc dico/quia nũc nõ loqr i caſu ꝙ deus ſupnaturalr põat aliquam notitiam i mẽte equi q̃ pri⁹ fuit in mẽte hoĩs/nec ẽ p̃ſentis negocij dicere an ſit poſſe. Signatio aũt naturalis ex inſtinctu nature/nõ omnis ſemꝑ nec in omni ſuppoſito eſt neceſſe eam repiri: niſi adſit viuacitas potẽtie/vel naturalis inſtinctus vel aliquid aliud. Vñ nõ omnis qui viderit fumum ſtatim cognoſcet ignem: vñ nec cõcept⁹ fumi ſtatim generabit cõceptum ignis. Similr videmus ꝙ ꝓpoſita vna ꝓpoſitiõe vni homini educet plures cõcluſiones quas rudior illo nõ põt deducere. Similr videmus/ꝙ paſſer viſa palea ⁊ ꝓducta eius ſpecie i ſenſu communi vel fantaſia vel ſtimatiua ſtatim generat ſimilitudinem habẽtem ortum ex prima: que repſentat paleam tãquam vtilem pro nidulo ſuo: ⁊ hoc ſi ſit tempus nidificãdi/vñ colligit illam. Si vero tale tempus nõ fuerit illa ſecũda ſpecies nõ generat. Et ſic accidit in hominibus: nam vnus cõceptus põt eẽ cauſa vl occaſio ꝙ alius generet/⁊ hoc aliquãdo fit interueniẽte inſtinctu naturali. Aliquãdo interueniẽte vſu. Aliqñ do precedẽte volũtate alicuius vel aliquo modo huic ſimili. Exemplum primi/ouis viſo lupo format ſpeciem lupi: ⁊ deinde ſpeciem ipſius tãquam ſibi inimici. Exemplum ſecũdi/gñerata ſpecie ſoni campane generat ſtatim ſpecies lectionis vel comeſtionis. Exemplum tertij/gñata ſimilitudine huius vocis homo/ſtatim generatur ſimilitudo hominis/que tamen nõ generaretur/niſi ad placitum illa vox ſignificaret hominem:

¶ His habitis dicitur/quod vox duobus cõceptibus poteſt ſubordinari. ſ. immediato ⁊ mediato. Cõceptum immediatum voco ↄceptũ nãlr ꝓprie ſignificãtem rem ad quam ſignificãdam impoſitus eſt terminus ex primaria impoſitione. Mediatum vero voco illum qui generat p̃cedẽte alio cõceptu interueniẽte inſtinctu nature: vel viuacitate intellectus vl aliquo vſu ⁊c. Nec ex hoc intelligas me velle ponere nunc ſignificationem ex vſu diſtinctã a naturali ⁊ ad placitum ſed loquor ſic vt facilior ſit doctrina.

¶ Dicit ergo ꝙ ſuppoſitio impropria ẽ quãdo terminus vocalis aut ſcriptus nõ accipit ꝓut ſubordinatur cõceptui vltimato immediato ſed mediato. Vñ dico/ꝙ omnis terminus ſupponẽs improprie ſubordinat duobus cõceptibus vni immediate ⁊ alteri mediate: ⁊ reſpectu cõceptus immediati cõſtituit ſuppoſitio ꝓpria ⁊ reſpectu mediati conſtituit impropria.

¶ Dicit ergo ꝙ quãdo dicit/philoſophus dixit vacuum nõ eſſe/duplex ↄcept⁹ generat. Unus cõis ⁊ confuſus ⁊ alter diſtinctus ⁊ ſingularis. Primus gñat ex primaria impoſitione. Et ſimul cum primo generatur ſecũdus ex quodam vſu vel beneplacito/quãdo dicimus/philoſophus dixit mũdum nõ incepiſſe: vel aliquid huiuſmodi. Et quãdo accipit ꝓut ſubordinatur p̃mo ly philoſophus ſtat ꝓprie: quando vero ſecũdo/ſtat impropꝛe. Similr quãdo dicit/comedi ollam/duplex cõceptus generat. Primus ipſius vaſis vbi carnes coquunt. Secũdus ipſarum carnium: quãdo terminus ſobordinat p̃mo ſtat ꝓprie: quãdo vero ſecundo improprie. Smilr quãdo dico/agnus dei/duplex cõceptus generat Unus ex p̃maria impoſitione/⁊ ali⁹ ex quodam vſu/vel ꝑticulari applicatione ad xp̃m ratione ſimilitudinis. Similiter quãdo apparet manifeſte contrarium illius quod dicit/duplex cõceptus generatur: vt ſi dicam/iſte eſt valde ſapiens ſi cõſtet eſſe inſipiẽtem gñat tũc cõceptus ſapiẽtis ⁊ inſipiẽtis/vn⁹ ratione vocis/⁊ alius generat ex viuacitate audientis ⁊ ꝑcipiẽtis ꝙ ille de quo alter loquit eſt inſipiens/ac ꝓinde ſecũdario format cõceptum inſipiẽtis ratione rei q̃ demõſtrat. Et ſic poteris diſcurrere ꝑ omnes ſpecies

ſuppoſitionum impropriarum: ⁊ reperies eſſe veriſſimū hoc. Et ſi dicas nō omnes expiri hoc. Dico ꝙ qui hoc non experitur/ nō experimento cognoſcit ſuppoſitionem impropriam/ ſed credit eam eſſe quia alij ſic dicunt.

¶ Cōcludo igit̄ ex iſtis ꝙ ſuppoſitio impropria pōt repiri in mente ⁊ in voce/ ſi cōceptus vltimatus non accipiatur ꝓ re quam naturalr̄ ꝓprie ſignificat/ ſed ꝓ illa quam ſignificat ſecūdus cōceptus generatus p̄cedēte p̄ma/ ſiue hoc ſit ratiōe viuacitatis intellect⁹/ ſiue vſus alicuius/ vel ratiōe beneplaciti alicui⁹: vl̄ aliquorum: qḋ tñ intelligo/ dummodo interueniat mod⁹ aliquis ex dictis cōſtituēs ſuppoſitionem improp̄am.

¶ Ex his pꝫ quomodo neutra opinio ſuppoſita tetigit totalr̄ verum. Nō p̄ma/ quia tūc ſuppoſitio impropria ad min⁹ antonomatica nō differret a reſtricta ſuppoſitione. Nec ſecūda/ quia tūc qui audit hāc propoſitionem/ comedi ollam/ non formaret cōceptum niſi tātum carnium: cuius oppoſitum experimur. ¶ Scḋo pꝫ ex iſtis ſolutio argumentorum/ vt attente dicta inſpicienti patet.

¶ Queſtio. 20.

Circa ſuppoſitionem ſynecdoticam queritur/ An ſorte carēte vna manu ly ſortes ſupponat ꝓ toto reſiduo ſinecdotice/ ſi dicatur ſortes eſt? Et vr̄ ꝙ ſic: quoniam ly ſortes impoſitum eſt ad ſignificandum totum: ⁊ nūc qñ eſt ſine manu accipitur ꝓ pte. Nam totum reſiduum eſt ps reſpectiue ad totum/ quod erat quando habebat manū/ igit̄ ſtat ſinechdotice. ¶ Si dicas totū reſiduū nūc eſſe quoddā totum ⁊ nō ps actualis: eo ꝙ ps actualis dꝫ eſſe intra totum.

¶ Contra ergo dicēdo/ ſanctus petrus eſt in celo/ ly ſctūs petr⁹ nō ſtat ſinechdotice ꝓ aīa. S. petri. Pꝫ: qꝛ non eſt actualr̄ pars.

¶ Sed cōtra eſt/ quia ſequeret̄ ꝙ nullus termin⁹ ſingularis poſſet ſupponere ꝓprie toto tpe durationis rei corruptibilis. Conſequens eſt manifeſte falſum/ ḡ. ꝯña ꝟo tenet: qꝛ ad minus talis res variat̄ ſemper ex parte materie.

¶ Ad hoc reſpondetur breuiter ad ſuppoſitionem ſinechdoticam requiri duo. Unum eſt ꝙ terminus ſignificans totum ſtet ꝓ pte vel ꝓ illo qḋ pōt eſſe ps. Secūdum ē/ ꝙ in illa pte nō poſſit ſaluari rō totius: Toti⁹ inꝗ̄. ſ. rei: cuius res ꝓ qua ſupponit terminus ſinechdotice eſt ps vel pōt eſſe. Unde quia in illo toto reſiduo. ſ. in ſorte abſciſſa manu ſaluat̄ ratio hominis ⁊ nō i aīa ſola: iō ſi ſortes ibi nō ſtat im ꝓp̄e: ſed bñ in alia de qua dr̄ in replica.

¶ Queſtio. 21.

Circa ſuppoſitionem materialem queritur/ an poſſit repiri in mēte? Et ꝓbat̄ ꝙ nō. Quia qñ terminus mētalis ſtat materialr̄ aut ſtat ꝓ re quam naturalr̄ ꝓprie ſignificat/ aut ꝓ ſeipſo ſecūdum ꝙ ſe naturalr̄ communiter ſignat. Nō p̄mum quia tunc ſtat formalr̄. Nō ſecūdum/ qꝛ tūc opꝫ ꝙ ſtat mediāte conceptu reflexo: ſed ille cōceptus reflex⁹ ſtat formalr̄ cū accipiat̄ ꝓ directo quē naturalr̄ ꝓp̄e ſignat: ḡ ⁊ ille directus ſtabit formalr̄.

¶ Sed cōtra/ omnis terminus ſtās formalr̄ accipit̄ ꝓ illo quod ſtricte ſignat: ſed tr̄s mētalis ſcḋm ꝙ ſeipſum cōmuniter ſignat nō ſignat ſe ſtricte/ ḡ nō ſtat formalr̄/ ſed materialr̄.

¶ Pro huius. q. enodatione ſciēdum ꝙ (vt communiter dicit̄) nulla res mūdi rep̄ſentat ſeipſam/ niſi mediāte ſimilitudine ſua vel aliena realr̄ diſtincta ab ipſa re rep̄ſentata: excepta eēntia diuina ſc̄m omnes/ ⁊ lux ſcḋm alquos excipit̄ etiam. Unde ſi color ſignificat ſe naturalr̄ communiter hoc ē mediāte ſpecie coloris. Et ſi materia p̄ma vel aliquid aliud repreſentat ſe: hoc eſt mediāte ſpecie alicui⁹. ſ. forme: vel alicuius alterius. Cōſimiliter ſi terminus mētalis rep̄ſentat ſe hoc eſt mediante aliquo cōceptu reflexo. Unde ſi itellectus velit cognoſcere cōceptum quem formauit/ quādo intellexit hominem vel aliquid aliud/ opꝫ intellectum formare alium cōceptum qui ſit ſimilitudo p̄oris cōceptus: ⁊ mediāte illo intelligit primum. Nam qñ intellectus intelligit rem aliquam ad extra ſimilitudo illius rei nō eſt id quod conoſcit̄/ ſed id mediāte quo cognoſcitur/ vel id in quo res cognoſcitur: ⁊ ſic ſi volumus cognoſcere illam rem que eſt ſimilitudo alterius rei ſcḋm ꝙ quedam res diſtincta eſt ab ea cuius ē ſimilitudo/ oportet nos formare aliam ſimilitudinem illius ſimilitudinis/ ſicut ſi ſimilitudo coloris in aere eſſet modo viſibili: ⁊ vellemus videre eā/ oporteret nos habere aliam ſimilitudinem in oculis p̄oris ſimilitudinis: ſicut accidit qñ aſpicimus imaginem noſtrā i ſpeculo relucentem.

¶ Dicit̄ ergo ꝙ quādo tr̄s mētalis accipit̄ ꝓ ſeipſo/ ⁊ nō ꝓ re quam naturalr̄ ꝓprie ſignificat tūc ſtat materialiter ſicut ly homo ſtat materialiter: qñ ꝓ ſeipſo ⁊ nō ꝓ re que eſt homo accipit̄. Unde ad argumētum datur ſecūdum membrum: ⁊ ad huius improbationeꝫ cōceſſo añte toto negat̄ ꝯña. Et ratio ē/ quia ſi dicam/ ille termin⁹ homo ē dictio biſillaba ly homo ſtat materialiter ⁊ totum illud/ ille terminus/ ſtat formaliter: ⁊ illi duo termini ſtātes formalr̄ faciūt alium ſtare materialiter: Et vltra ly homo ſtās i voce ꝓ ſeipſo accipitur ab intellectu ꝓ ipſomet ly homo mediāte cōceptu nō vltimato qui tamē cōceptus nō vltimatus formalr̄ ſupponit ꝓ illa voce cum illam naturaliter proprie ſignificet. Unde non incōuenit terminum ſtare materialiter interueniēte ſuppoſitione formali; ⁊ ſic dicitur de illo cōceptu. ſ. ꝙ ſtat materialr̄: licet nō poſſit accipi ꝓ ſe ipſo: niſi mediāte cōceptu reflexo ſupponēte pro illo formalr̄: ſed hoc nō obſtat quin tr̄s directus ſtet materialr̄ vt ex exemplo in tr̄o vocali pꝫ.

¶ Queſtio. 22.

Circa ſuppoſitionem materialem/ q̄ritur/ qualiter ſupponat ſubiectum huius ꝓpoſitionis/ ſortes ⁊ plato ſunt termini? Si dicas materialr̄. Cōtra/ ly ⁊ ſtat ſignificatiue ⁊ eſt ps ſubiecti: igitur nō ſtat materialr̄. Si dicas pſonaliter/ cōtra ptes ſtāt materialiter/ ergo nō ſtat pſonalr̄.

¶ Ad hanc difficultatem duplex eſt dicendi modus. Quidam enim dicunt totum ſubiectum ſupponere pſonaliter/ eo ꝙ ly ⁊ ſtat ſignificatiue: ⁊ ꝙ totū ſubiectum ſupponit pſonaliter ꝓ ſuis ptibus: Alij vero aſſerūt tale ſubiectum ſupponere materialr̄: licet ly ⁊ teneat̄ ſignificatiue: quia (vt aiunt) li ⁊ nō efficit̄ ps extremi. Quod ꝓbat̄/ quia p̄dicatum de illis ſolis ptibus dicit̄/ ⁊ nullo modo de ly ⁊.

¶ Mihi vero duo videntur eſſe dicēda. Primum/ ꝙ ly ⁊ efficit̄ ps extremi. Scḋm/ ꝙ illud ſubiectum non ſtat totalr̄ materialr̄/ nec totalr̄ pſonalr̄/ ſed mixtim tenetur. Uolo dicere/ ꝙ vna ps ſtat pſonaliter ⁊ alie due ſupponūt materialr̄. Dico notāter vnam partem ſtare perſonaliter. ſ. ly ⁊ quia ſincategorema bñe poſſunt ſtare ſic vel ſic: licet nō poſſint ſupponere: niſi quando

materialiter tenẽtur. Unde dico ꝙ ſubiectum illud ſupponit materialiter ⁊ ſtat pſonalr copulatim: ⁊ nõ diuiſiue. Et pſuadet hoc / quia ſi dicam / ſortes ⁊ ly plato ſunt entia / clarum eſt totum ſubiectum nõ ſtare mere pſonalr nec mere materialr ſed mixtim / cum vna ps materialr ⁊ alia pſonalr nec totũ ſimul mere pſonalr ſupponat. Et ad argumentum factũ ly ⁊ non effici partẽ extremi. Negat cõña: quam ſi ꝓbes quia qñ ſubiectum ẽ copulatum complexiue ſumptum vt ibi eſt / opꝫ pdicatum dici de ſubiecto ſcd̃m ꝙ includit omnes ptes. Negatur hoc ſi indifferẽter de ptibus categorematicis ⁊ ſincategorematicis dicat. Non .n. opꝫ ꝙ pdicatum cõueniat pti ſincategorematice tã quam de qua dr ſubiectum: ſufficit pdicatum dici de pte categorematica diſpoſita p ſincategorematicã. Nam ſi dicam / omnis homo eſt ſortes ſuppoſito ly omnis effici ptem extremi / nõ eſt neceſſe ꝙ ly ſortes cõueniat illi pti omnis ⁊ illi pti homo: ſed ꝙ cõueniat illi pti homo diſpoſite per ly omnis. Et hoc quod dictum eſt intelligo ſumpto ly ⁊ nõ vnice. Si vero petas quid dicẽdum ſit qñ tenet vnice: tunc dico illud aggregatum nõ poſſe ſumi vnice: niſi omnes ptes ſtent materialr: vel niſi intelligatur ibi vnus terminus tẽtus ſignificatiue. Et ſi omnes ptes ſtãt materialiter / tũc illa propoſitio erit falſa: iſta tamẽ erit vera: ſortes ⁊ plato ẽ copulatum. Si vero ſubintelligatur terminꝰ ſignificatiue tẽtus ita vt ſit ſenſus iſte / tale aggregatum ſortes ⁊ plato eſt copulatum. Ratio huius ẽ / quia ſi ſumat vnice dꝫ habere vnicam ſuppoſitionem diſtinctam a ſuppoſitionibus partium quam nõ poteſt habere ſi vna pars ſtet pſonalr ⁊ alia materialiter niſi (vt dictum ẽ) ſubintelligamus aliquẽ terminum ſignificatiue tẽtum: ⁊ tũc poſſet dici totum ſtare pſonaliter: ratiõe termini ſubintellecti / ſicut ſi dicam / iſte terminus ly homo eſt vox: totum ſtat pſonaliter: licet ly homo ſtet materialiter: ⁊ ſic in alia ꝓpoſitione totum categorematice ſtabit pſonalr: ⁊ quoad ptes mixtim. Et forte propter hoc dixerunt primi illud copulatũ ſtare pſonalr ꝓ ſuis ptibus.

¶ Queſtio. 25.

Circa ſuppoſitionem ſimplicem queritur de hac ꝓpoſitione / creauit deus hominez ad ſimilitudinem ſuam / an ſit vera. Et videt ꝙ nõ / quia ſi ſic tũc ly homo ſtaret ꝓ viro ⁊ femina: ſecũdũ ꝙ cõueniũt in vna ſpecie / hoc eſt falſum: igitur ⁊ ꝓpoſitio. Añtis falſitas pꝫ ſic / creatio terminat ad eẽ exiſtentie vt communiter dicunt theologi ⁊ in libro de cauſis hr: ſed vir ⁊ femina nõ habẽt vnum eẽ exiſtentie cum ſint diſtincta ſuppoſita: igit ly homo nõ ſtat ꝓ viro ⁊ femina.

¶ Sed contra / quia in ſacra ſcriptura ſequitur / maſculum ⁊ feminam creauit eos: ergo ly homo p̃cedẽs ꝓ eodẽ ſupponit vel ꝓ eiſdẽ: ſed ly eos ſtat pro duobus: ergo ly hõ: ſed nõ ſtaret ſi ſupponeret pſonaliter / ꝗ ſtat ſimpliciter.

¶ Pro huius queſtionis enodatione ſciendum ẽ breuiter qualiter plura ĩdiuidua ſpeciei poſſint dici eſſe aliquid vnum. Secũdum eſt / an creatio terminet ad eſſentiam vel exiſtentiam. Et hoc breuiter quia altioris negocij ẽ hec exacte determinare.

¶ Sciẽdum ꝗ ꝙ in via thomiſtarum oĩs forma ſpecifica ſecũdum ſe nõ plurificat indiuidualiter. Vñ ſi plures forme ſubſtãtiales reperiũt diſtincte numero hoc eſt rõne materie ſignate: ⁊ ob hoc dicit pluries. D. S. ꝙ principium indiuiduationis eſt materia ſignata qũtitate. Circa cuius dicti ſenſum varie verſantur thomiſtarum dicta nec intellectu facilia. Crediderim tamen ego. D. S. nil aliud p verba illa voluiſſe exprimere: niſi ꝙ radix ⁊ origo vnde forma ſubſtãtialis indiuiduari incipit ẽ materia ſic. ſ. Imaginemur nũc formã generãdã tunc liquidũ eſt nõ debere recipi in tota materia mundi: ergo debet illa materia in qua recipi debet eſſe diſtincta ab alia actu vel potẽtia: ⁊ ſi potẽtia tãtum opꝫ vt prius reducat ad actum: ita vt ſit materia hec ⁊ non illa. Et quia non poteſt eſſe diſtincta niſi mediante quãtitate / primo intelligimus hanc quãtitatẽ diuidentem hanc materiam ab alia ⁊ poſtea pcipimus agens introducere has diſpoſitiones que ſunt iſte numerice ⁊ non ille / rõne huius ſubiecti in quo ſunt ⁊ deinde pcipimus iſtam formam educi de potentia materie ⁊ non illam / rõne harum diſpoſitionum: ⁊ ſic agẽs particulare volens producere vnam formam in materia diſpoſitiones primo diuidit illam: ⁊ poſt producit in materia ⁊ ſic principium primum huiꝰ diſtinctionis eſt quãtitas vel materia ſub quantitate. Ideo dixit. D. S. materiam ſignatã quãtitate eſſe principiũ indiuiduationis: ⁊ hoc idem accidit in creatione animarum: Nam nunc deus creat iſtam animam numero ⁊ nõ illam / quia videt has numero eſſe diſpoſitiões in iſta materia ⁊ non illas: ⁊ vult creare animam proportionatam illis diſpoſitionibus. Si vero querat de materia prima ⁊ prima forma quas deus creauit. Dicitur quod creauit materias ſimul (ſecundũ thomiſtas plures) diſtinctas ſpecie: ⁊ tunc ille materie diſtinguũt ſpecifice rõne formarum ad quas ordinant. Materie autem que tantum diſtinguunt numero dicit ꝙ diſtinguunt p quantitatem: ⁊ quantitates diſtinguũt numero ſeipſis. Et ſimiliter forme diſtincte ſpecifice diſtinguũt realr ſeipſis. Si vero ſint tantum diſtincte numero diſtingunt p materiam: vt dictum ẽ. Et lꝫ omnia fuerint ſimul tempore facta. ſ. quantitas ⁊ materia ⁊ forma. Semper tamen ſaluat ordo nature qui eſſe ſi nõ ſimul fuiſſent creata vt doctores affirmant.

¶ Et ſi dicas contra / quia quantitas indiuiduat per ſubſtãtiam nego tibi in rõne quãtitatis. Pro ꝗ vide D. S. ſup boetium de tri. q. 4.

Sed contra hec ſunt duo dubia. Primũ / aĩa ſortis ⁊ anima platõis diſtingunt eẽntialr numerice: ⁊ tamen eorum materie nec ſunt eorum anime nec ptes animarum ꝗ tales anime nõ diſtingunt per materias. Añs ẽ notum: cõña vero ꝓbat: qꝛ differentia ꝗ facit differre eẽntialr opꝫ quod ſit eſſentia vel de eſſentia rei.

¶ Scd̃m ẽ / deꝰ põt creare ſine qñtitate materias diſtinctas numero / ergo tales non diſtinguntur per quantitates.

¶ Pro horum ſolutiõe dicit / ꝙ aliquid differre ab alio eẽntialr poteſt dupl'r intelligi. Uno modo vt illud alio ſit differẽtia ſumpta ab intrinſecis rei: ⁊ tũc verum ẽ ꝙ omnis differẽtia eẽntialis debet eẽ vel eẽntia vel ps eſſentie rei differẽtis. Alio mõ ſumit ab extrinſeco: eo ꝙ talis rei ſuapte natura ordinat ad aliud: ⁊ tũc non opꝫ talem differentiam eẽ eſſentiam vel ptem eſſentie rei differentis / ſed ſufficit rem differentẽ nullo pacto poſſe intelligi eſſe hanc rem ſpecifice / vel hanc numerice: quin intelligat id quod dicit eẽ illius differẽtia. Et iſto modo dicit quod actus diſtinguunt per obiecta ⁊ potentie p actus ⁊ etiam virtutes diſtingunt p obiecta. Et iſto modo forme materiales diſtingunt per materias. Vñ dr tales formas eſſe entia relatiua nõ quidem de predicamento relationis ſed tranſcẽdentalr. Et id

ſiᷓ dicẽdum ẽ ꝺ materia prima: Talia. n. entia ex natu-
ra rei ordinanť ad aliud/ nõ ꝑ reſpectum ſuꝑ additum
Et ex his pꝫ ſolutio ad primum. ¶ Ad ſcðm admiſſa
poſſibilitate caſus: qꝛ ſic magis vrget argumentum/
diſtinguiť ꝯñs. l. ꝑ quãtitates actualr̃ exiſtẽtes ꝛ ſic cõ-
cedo: vel poſſibiles: ꝛ ſic nego. Dr̃ ergo ꝙ nõ põt crea-
ri materia hec/ quin habeat ordinem ad talem quanti-
tatem. Sed dices cõtra quia hec numero materia põt
ſaluari ſub maiori ꝛ minori quãtitate: vt pꝫ: quia põt
materia rareſieri ꝛ cõdenſari. Ad hoc diciť ꝙ diſiun-
ctum ex omnibus quãtitatibus numerice ſumptis in
quibus põt hec materia ſubſiſtere/ erit eius differẽtia
indiuidualis. An autem implicet contradictionẽ ma-
teriam ſine quantitate poſſe creari/ nõ ẽ neceſſe in pre-
ſenti determinare.

¶ Et ergo ad prius dicta reuertamur/ dr̃: ꝙ ſi. a. ꝛ. b.
diſtinguuť ꝑ. c. ſi nõ intelligiť. c. nõ pñt intelligi. a. ꝛ
b. vt diſtincta. Cum ergo ſortes ꝛ plato (vt notum ẽ)
cõueniãt in ſpecifica quidditate ꝛ differunt penes ꝓn-
cipia indiuiduãtia q̃ originanť ex materia ſignata quã-
titate/ ſi talia principia nõ intelligãť tũc id quod ẽ ſor-
tes ꝛ id quod ẽ plato nõ diſtingueť in illa intellectiõe:
ꝛ ꝑ ꝯñs erũt vnũ intelligibilr̃. Et ſic pñt dici vnũ inq̃n-
tum hñt realr̃ vnde pñt fundare vnum cõceptum q̃d-
ditatis ſpecifice. Et quia in ſpecie humana vir ꝛ femi-
na ſunt vnum dixit ſcriptura/ creauit deus hominem
in ſingulari. Quia vero diſtingũť ſpẽ in gñe ſexuũ di-
xit/ maſculũ ꝛ feminã creauit eos/ loq̃ns i plurali. Et
hoc ſufficiat pro queſtionis ſolutione.

¶ Pro ꝓmo argu. dr̃/ ꝙ cum eſſentia non
creeť: niſi vt exiſtat ꝛ exiſtẽtia ſit actualitas cuiuſcũꝙ
rei: ideo dr̃ creationem terminari ad exiſtentiã quia. ſ.
eſt vltimatus tr̃s: Nihilominus etiam creať eſſentia/
immo in chriſto ſola eẽntia humanitatis ẽ creata: ꝛ nõ
exiſtentia eſiſt diuina: vt habet. d. s. in plurib⁹ locis.

¶ Sciẽdum vltra/ ꝙ quando creať eſſentia ſubſtãtia-
lis/ ſemper creať ſuppoſitum: ꝛ creato ſuppoſito creať
natura que in eo ſaluať/ ꝛ per cõſequẽs dici poteſt ꝙ
ſpecies creať rõne ſuppoſiti in quo eſt: lꝫ primaria intẽ-
tione intendať ſpecies. Nam ſi ſpecies poſſet eſſe ſine
ſuppoſito per ſe crearet. Et ob hoc ſacra ſcriptura vo-
luit notificare creationem ſpeciei dicens/ creauit deus
hominem ad imaginem ꝛ ſimilitudinem ſuam. Et vt
non intelligat hãc ſpeciem eẽ creatam tãtum i vno in-
diuiduo/ addidit maſculum ꝛ feminam creauit eos.

¶ Diciť ꝙ creationẽ terminari ad ſpeciẽ ꝺ ꝑ alterũ:
lꝫ ſit intẽta ꝺ ꝑ ſe: ꝛ terminať ad ſuppoſitũ ꝺ ꝑ ſe: lꝫ ſit
itẽtũ ꝺ ꝑ alterũ: Nec iſta repugnãt ſumẽdo ꝺ ꝑ ſe vt op-
poniť ad ꝺ per alterũ. Nã nõ ẽ neceſſe eẽ eundẽ ordinẽ
in intentione ꝛ executiõe/ quando aliud non compati-
tur natura rei. Et ſic patet qualiter ly homo ſtet ſim-
pliciter: eo mõ quo in prima parte paruorum dictũ ẽ.

¶ Ad argumẽtum in oppoſitũ ꝯcediť ꝯña: ꝛ ad ꝓba-
tionem pꝫ ſolutio ex dictis. Vide auto. in gene. cap. i.

¶ Queſtio. 24.

Circa ſuppoſitionem diſcretam queri-
tur/ an ſit dabilis aliquis terminus ſpecificus
ſiue communis ſignificans ſubſtantiam an-
gelicam: vel formam a materia ſeparatam? Et videť ꝙ
non. Nam tales forme indiuiduãť ſeipſis: ergo ex ra-
tione ſua formali ſpecifica habẽt ꝙ ſint idiuidue/ ergo
rõ ſpecifica ꝛ rõ indiuidualis ſunt eedem/ ergo nõ po-
teſt dari aliquis terminus communis. Hoc declaratur
ſic: ſit a. ſignificans vnum angelum ſub conceptu ſpe-
cifico illius ſpeciei. ſ. quam cõſtituit ille angelus: ꝛ ſit
b. terminus ſignificans eundem angelum ſub conce-
ptu ſingulari ꝛ diſcreto/ Tũc ſic arguo/ illi conceptus
ſunt omnino idem: igiť habeť intẽtum. Quod ſint idẽ
pꝫ/ quia rõ indiuiduationis ẽ rõ ſpecifica: ꝛ rõ ẽ idem
ꝙ cõceptus: igiť: quod ſi neges poteſt ſic ꝓbari: Si rõ
ſpecifica nõ ẽ ꝑ ſe indiuidua/ ꝗ per aliquid aliꝺ poteſt
indiuiduari/ ergo poſſunt eſſe plura indiuidua in illa
ſpecie: ꝯſequẽs ẽ ꝯtra. D. S. igiť. Conſequẽtia teneť/ qꝛ
ob hoc quidditas hominis poteſt plurificari: qꝛ. ſ. nõ
ꝑ ſeipſum/ ſed per materiam ſignatam indiuiduať. Et
hoc habeť expreſſe ex. D. S. in de ente ꝛ eẽntia: ꝛ prima
parte: ꝛ multis aliis locis.

¶ Sed contra/ ly ſol eſt terminus commu-
nis (vt communiter teneť) ꝛ tñ non eſt niſi vnicũ indi-
uiduũ in ſpecie ſolis: igiť hoc poterit eẽ in terminis ſi-
gnificantibus angelos.

¶ Pro huius queſtionis notitia ſciendum
quod ratio ſpecifica poteſt cõſiderari dupliciter. Vno
modo ex ꝑte rei: alio modo ex parte intellectus noſtri
tunc conſiderať ex ꝑte rei: qñ res ipſa intelligiť a no-
bis ſicuti eſt. Et ſi ſtante hac intellectione reperimus
multitudinem indiuiduorum ſub vna ſpecie/ diceť tunc
ipſa ratio ſpecifica vniuerſalis ꝛ multiplicabilis realr̃
ꝛ ſimul ſecundum noſtrum modum intelligendi: ꝛ ſic
rõ ſpecifica reperiť in rebus corruptilibus. Aliquãdo
non intelligimus rem ſicuti ẽ/ ſed ad modum aliorum
rerum: ꝛ tunc conceptus formatus de tali re habꝫ ali-
quid ex modo ſignificandi ſimile aliis conceptibus/ ꝛ
tunc poteſt dari aliquis ꝯceptus ꝯmunis vel vniuerſa-
lis non ſecũdum rem repreſentatam: ſed ex modo repꝛe-
ſentandi quia non omnino repꝛeſentat rem ſicuti ẽ. Vn-
de quando ego ꝯſidero quid ſit homo/ non deſcẽdẽ-
do an ſit talis quidditas indiuiduata ꝑ ſe vel per ali-
ud/ formo conceptum communem. Ita ſi conſidero
quidditatem que ẽ in michaele/ non ꝯſiderando an ſit
indiuiduata per ſe nec ꝑ aliud formo ꝯceptum commu-
nem differẽter tamen. Nam primus ẽ communis ex ꝑ-
te rei repꝛeſentate ꝛ ꝯceptus repꝛeſentantis. Sed ſecũdus
ẽ tñ communis ſecundo modo: ꝛ hoc ꝓuenit ex impꝑ-
fecta intellectione noſtra. Et ſic pꝫ ſolutio. q. Quãdo ve-
ro arguiť ſic/ forme ſeparate indiuiduanť ſeipſis: vt ex
ſua rõne ſpecifica/ diſtinguo realr̃ extra intellectũ no-
ſtrum ꝯcedo: ſecundum noſtrum modum intelligẽdi
nego. Si volueris amplius hanc difficultatem cogno-
ſcere/ lege reuerendiſſimum cardi. caye. in opuſculo ꝺ
ente eſſentia cap. 5. q. 8. ꝛ cap. 4. q. 7. Vnde ꝛ poteris
ſolutionem accipere argumẽtorum omnium que hic
fieri poſſunt.

¶ Queſtio. 25.

Circa diuiſionem qua diuiditur termi-
nus ꝯmunis in terminum communem in ſi-
gnificando tñ/ ꝛ in ſupponẽdo tñ/ ꝛ in ſigni-
ficando ꝛ ſupponẽdo ſimul/ queriť an diuiſio ſit bene
data? Et ꝓbať ꝙ non/ nullus ẽ terminus ꝯmunis in
ſupponendo quin etiam ſit communis in ſignãdo/
ꝗ diuiſio nulla. Añs pꝫ: ẽ tr̃s. cõis in ſupponẽdo/ ergo
ſupponit ꝯmuniter/ ergo ſignificat communiter: igiť
ẽ communis in ſignificando. Prima ꝯña eſt nota ꝛ ſe-
cunda probať: qꝛ ois terminus ſupponẽs ſignificat id
pro quo ſupponit:

¶ Ad queſtionem reſpondetur affirmatiue
Et ad argumẽtum reſpondeť negando añs/ ꝛ ad ꝓba-
tionem conceſſa prima ꝯña diſtinguit cõſequẽs ſecun-
de ꝯñe: vel loquẽdo de ſignatione qua terminus ſigni-
ficat ſuũ ſignificatum materiale/ ꝛ ſic ꝯcediť vel de ſi-

gnificatione qua ſignificat aliquid formalr: ⁊ ſic nego Unde dico verum eſſe quod non eſt reperibilis termi nus communis in ſupponendo tm̄/quin ſit etiam in ſignificando quo ad ſignificatum materiale: nō tamen quoad formale. Nam ſi ly .a. imponat ad ſignificādum vnam albedinem ſingularem cōcretiue quam de⁹ po nat ſucceſſiue in ſorte ⁊ platone: iſte ꝓpōnes ſunt vere ſortes erit .a. ⁊ plato erit .a. Sēſus prime ꝓpoſitiōis ē/ ſortes erit hanc albedinem habens: ⁊ ſic dicat de ſecū da. Similr ſi ly ieſus tm̄ ſignificet humanitatē chriſti in ꝯcreto/ly ieſus erit terminus communis in ſuppo nēdo tm̄. Nam poteſt filius dimittere humanitatem ⁊ pt̄ eandem aſſumere de potentia abſoluta; ⁊ ſic ly ie ſus erit terminus communis in ſupponendo tm̄/licet nō oīo ſicut ly homo: Et ſic ſaluantur tria membra di ſtinctionis predicte.

Queſtio .26.

Circa ea que dicta ſunt de negatione/ querit an negatio aduerbialis poſita in capi te copulatiue cadat in eam ⁊ in ſuas partes: an ſolum cadat in copulam coniunctionalem ſicut fit in ꝯditionali? Et ꝓbat ꝙ ſolū cadat in copulā ꝯiūctionalē ſicut fit in ꝯditionali.

Primo ſic/copulatiua negatiua equiualet (ſecun dum omnes) diſiunctiue affirmatiue de partibus con tradicentibus/ergo partes tales copulatiue non ne gant. Conſequētia manifeſtat in his ꝓpōnibus/ non homo currit ⁊ leo ē/nullus homo currit/vel null⁹ leo ē/que inter ſe equiualent. Nam dicit communiter par tes iſtius diſiunctiue contradicere partibus illius co pulatiue negatiue: ḡ ptes copulatiue nō negāt: alioqn tunc nō ſolum tota ꝓpō toti ꝓpōni: ſed eius ptes in ter ſe equipollerent.

Secundo ſic/cum ly non ꝓponit huic copulatiue/ homo currit ⁊ deus ē aut ſecūda pars efficit impoſſibi lis: vel remanet neceſſaria. Si primum/cōtra retinet ſemper ſuam propriam ⁊ naturalem ſignificationem/ ergo nō efficit impoſſibilis. Si ſecundum habet ꝓpo ſitum. Si vero dicas ſecundam partem non effici im poſſibilem: ſed bene aggregatum ex ea ⁊ negatiōe.

Contra/ quia negatio ⁊ illa pars non faciunt vnum: ergo ⁊c.

Sed contra/ negatio eſt malignantis na ture deſtruēs ꝗcquid inuenit poſt ſe: ſed poſt ſe repit partes copulatiue: igit.

Reſpondeo/ ꝙ in hac queſtione ſunt due opiniōes extreme. Quidam ſiquidem tuēt ptem affir matiuam. Alij negatiuam/ qui ⁊ ſi differāt quoad mō dum cauſandi effectum negatiōis/ nō differūt in effe ctu. Uolo itaqꝫ dicere/ ꝙ oēs ꝯcedūt eūdem ſenſum in copulatiua negatiua: differūt tamē ī hoc ꝙ quidam dicūt illum ſenſum cauſari eo ꝙ negatio cadit in totā categorematice ⁊ nō in partes. Alij vero aſſerūt hoc fie ri a negatione cadēte ſupra quamlibet partem hipote tice. Mihi vero vr̄ rōnabilior .2. opinio ⁊ hoc ꝓbat.

Primo ſic/ſumo iſtam ꝓpōnem/homo currit ⁊ leo eſt: ⁊ ſic arguo/hec ꝓpō affirmat ſignata partium ⁊ ſi multatem earum ratiōe de ly ⁊/ergo negatio ſuperue niēs debet omnia iſta negare/ergo debꝫ cadere ſupra partes. Añs pꝫ: quia ad veritatem copulatiue requirit veritas vtriuſqꝫ partis ſimul. Cōſequētia tenet/qꝛ ne gatio negat quicquid reperit affirmatum/alias nō cau ſaret ſenſum contradictorium. Conſequentia vltima nota eſt: igitur ⁊c.

Secūdo/ſi negatio nō cadit ī partes copulatiue/ ḡ iſte equipollēt/homo currit nō ⁊ leo eſt: hō currit vel leo ē: qđ ē falſum: ꝯñā tenet/qꝛ ſolum per te negat ly ⁊ ⁊ ly ⁊ negatum equiualet ly vel. Et ꝓbatur hoc/ quia eodem modo per te negat negatio in copulatiua ⁊ ī cō ditionali: ſed in ꝯditionali nō negat niſi ly ſi/ḡ.

Tertio/quia ſi hoc eēt verum/ſequeret ꝙ nō refer ret dicere/homo currit non ⁊ leo mouet: nō homo cur rit ⁊ leo mouet. Cōſequēs eſt falſum: ergo ⁊ añs. Con ſequētia tenet/quia nō refert dicere ſic/animal currit nō ſi homo currit: vel ſic/nō animal currit ſi hō cur rit. Falſitas ꝯñtis pꝫ: Nam in caſu ꝙ omnis homo ſe deat ⁊ oīs leo currat/ prima eſt falſa ⁊ ſcđa vera: ⁊ ꝙ prima ſit falſa/ patet: quia quelibet pars eius ē falſa/ quod poteſt manifeſtari ꝑ hāc/homo currit/ vel null⁹ leo mouet. Ueritas ſecūde pꝫ ꝑ ſuā equiualētem/ nul lus homo currit vel null⁹ leo mouet. Si forſan dicas primam equiualere ſecunde/licet negatio ſequat: quia intelligitur negare etiam primam ptem. Cōtra er go ſi ponātur mille categorice ꝯiuncte ꝑ ly ⁊/affirma tum ⁊ tādem ponat ly/⁊/in fine negatum/illa negatio negabit omnes categoricas ꝓcedētes: quod ſi ꝯceſſeris nō vr̄ mihi amplius arguēdū: nā ita poteris ꝯcedere qđ cūqꝫ incōueniēs quod hinc inferri pōt.

Argumenta vero oppoſitam opinionē ꝓ bātia nō videt ꝯcludere: Jđ ad ea rn̄dēdo diſtinguit ſenſus ꝓpōnis illi⁹ in primo argumēto allate .ſ. copu latiua negatiua equiualet diſiunctiue affirmatiue de ꝑ tibus cōtradicētibus/vel intelligēdo ꝙ partes diſiun ctiue ꝯtradicūt ptibus ꝓiacētis copulatiue negatiue: ⁊ ſic cōcedit: L. ptib⁹ negatiue vt negatiua ē: ⁊ ſic negat Et in iſto pmo ſenſu dꝫ ſumi ſi dꝫ eē vera: alioqn nega tur ꝓpō illa.

Ad ſecūdum bn̄ reſpōſum eſt vſqꝫ ad replicā: ⁊ quā do dicit ꝙ illa pars ⁊ negatio nō faciunt vnum: diſtin guit ꝓciſe ⁊ ſic ꝯcedit: cum reſidua parte ⁊ ſic negatur Nam ex negatione ⁊ illa pte ⁊ altera pte cōſtituit tota copulatiua. Scđo diſtinguit/ꝙ illa pars ⁊ negatio nō faciūt vnum formaliter ⁊ ſic trāſeat/ virtualr ⁊ ſic negat. Nam tantum facit illa vnica negatio quantum tres facerent ſi pma tātum caderet in primam partē ⁊ ſcđa tātum in ly ⁊: ⁊ tertia in ſecūdam partē. Et ex hoc poterit formari alia rō cōtra iſtam opinionem ſic/tan tum facit illa negatio vna exiſtens quātum ille tres diſpoſite vt dictū ē/ſed ille negatiōes agerēt in ptes/ ḡ ⁊ illa negatio vnica.

Circa dicta de ly niſi / nō videtur nūc am plius dicēdum: niſi ꝙ ſumit dupl'r. Uno modo ꝯditio nalr/alio mō exceptiue. Quando ſumit cōditionalr/ facit ſenſum poſitum ſm̄ exemplū datū in prima par te iſtius tractatus. Quando vero ſumitur exceptiue vt hic/nullus homo niſi ſortes ē albus/dꝫ exponi ſi cut ꝓpō vbi ponitur li preter. Qui amplius circa hoc videre voluerit/videat tractatum petri hiſpani đ ſin categorematibus.

Queſtio .27.

Circa ſecundam regulam ſuppoſitio nis cōfuſe tātum querit/qualr ſupponat ly e quus in hac ꝓpōne/tātum hominis equ⁹ cur rit/ſumpto ly tātū vt excludat ab oppoſito partis? Si dicas ꝙ cōfuſe tātum. Cōtra/quia in ſcđa exponēte di ſtribuit ſicut ⁊ ꝓdicatum/ igit ſtat diſtributiue. Añs pꝫ: qꝛ ſcđa exponēs ē/nulli⁹ nō hoīs equ⁹ currit. Si di cas ꝙ diſtributiue. Contra quia ē tꝫs ptinēs ad ſubie ctum propoſitiōis excluſiue.

Ad hanc difficultatem / dupliciter poteſt

reſpōderi. Primo ſm regulam poſitam in exponibili
bus: ⁊ ſic dr̃ ꝙ ſupponit mixtim. Alio modo ſm regu
las poſitas in ſuppoſitionib⁹: ⁊ tūc dr̃ illum tm̃ ſtare
diſtributiue. ¶ Et ad argumētū factū ꝯ hoc dr̃/ ꝙ re
gula ē intelligēda de termino ꝑtinente ad ſubiectum ſi
tū ſiat excluſio ab oppoſito talis tr̃i: alias idē ē iudiciū
de illo ſicut ⁊ de predicato.

¶ Queſtio. 28.

Circa dicta in relatiuis de relatiuo q̄
lietatis qū ſcribebam illa propoſuerā hic expo
nere large illam maximam. Omnis notitia cō
paratiua repreſentat vtrūq; extremū: eo ꝙ ex illa ſum
pta fuiſſet maior cuiuſdam ſillogiſmi ibi poſiti. Sed
nunc breuitatis gratia nolo dicere: niſi tantum ea q̄
ſufficiunt ad illam maiorem intelligendam. Dicitur er
go ꝙ conceptus comparatiuus eſt duplex. Unus ē cō
ceptus ratione ſimilitudinis comparatiuus. Et alius
eſt comparatiuus ratiōe diſſimilitudinis vel differen
tie. Exemplum/ intelligo ſortem ⁊ platonem ⁊ cōcipio
illos eſſe ſimiles in albedine/ ⁊ diſſimiles in ſcientia.
Prim⁹ ꝯcept⁹ illorum hr̃ i rōne ſimilitudinis. Et ſecū
dus in ratione diſſimilitudinis. Item dicitur ꝙ vterq;
conceptus poteſt haberi in actu ſignato ⁊ acto exerci
to. Exemplum primi. Si concipiam ſimilitudinem in
communi vel differentiam in communi: tunc non rep̄
ſentantur extrema ſaltem diſtincte: quia tunc ꝯcipitur
relatiuum per modum abſoluti. Similiter ſi aliquis cō
cipiat relationē vt ſic: non poteſt referre illam ad aliud
ſicut quando concipitur pater vt ſic: vel filius vt ſic.
Ex hoc liquet exemplum pro actu exercito: ſcilicet/ ꝙ
tunc eſt conceptus comparatiuus in actu exercito/ q̄n
do ambo extrema diſtincte ⁊ perfecte concipiuntur.
⁊ ratio comparationis illorum. Ex his patet qualiter
intelligi debeat maior ſillogiſmi in prima parte hui⁹
tractatus poſiti.

¶ Queſtio. 29.

Circa dicta de poſitione an̄tis loco re
latiui reciproci/ Aduerte ꝙ qū an̄s ē termin⁹
diſcretus bene poteſt poni ſemꝑ an̄s loco re
latiui: ſiue ꝓpoſitio fuerit affirmatiua ſiue negatiua.
Quādo vero ē termin⁹ communis ⁊ an̄s ⁊ relatiuum
ſunt in recto ⁊ extrema ſimplicia: ſi relatiuum ⁊ ante
cedens ſtant determinate poteſt poni antecedēs loco
relatiui ſi ꝓpō fuerit affirmatiua. Ut bene valet/ ho
mo eſt ipſemet: ergo homo ē homo. Si vero fuerit ne
gatiua/ poteſt poni antecedens diſtributiue. Ut bn̄ va
let/ homo nō eſt ipſemet: ergo homo eſt non hō. Si ve
ro antecedēs ⁊ relatiuum ſteterint diſtributiue poteſt
poni antecedēs ſtās confuſe: vt bene valet/ omnis ho
mo eſt ipſemet: ergo omnis homo eſt homo: quia illa
diſtributiua relatiue equiualet non diſtribute abſolu
te: ſicut determinata illius propoſitionis/ homo non
eſt ipſemet/ equiualet diſtributiue abſolute. Dicitur
quando ambo ſunt ſimplicia: quia non valet/ omnis
homo videt hominem/ ergo omnis homo videt ſe.
Non tamen negandum eſt quod aliquādo non teneat
nam bene valet/ quilibet equus hominis quilibꝫ equ⁹
ipſius met ē: ergo quilibet equus hominis q̄libꝫ equ⁹
hominis eſt. Ut pꝫ in ſecūdo argumēto ꝯtradictoria
rum primi tractatus.

¶ Queſtio. 30.

Circa dicta in tractatu aſcenſus ⁊ deſ
cenſus q̄ritur an ſint vera? Et arguit̃ ꝙ nō: q̄
hec propoſitio/ pater ⁊ filius ſunt homo eſt ve
ra: in caſu quod pater ⁊ filius aſſumant eandē natu
ram humanam: ⁊ tamen eius deſcendētes ſub predica
to ſunt falſe: ergo regule deſcenſus nulle. Et loquor
in via. D. S. aſſerentis dictam propoſitionem veram
vt patet tertia. p. q. 3. articulo: 6. ꝙ deſcēdentes ſint fal
ſe patet: quia iſte ſunt falſe/ pater ⁊ filius ſunt iſte ho
mo: vel pater ⁊ filius ſunt iſte homo: ⁊ iſte ſunt eius deſ
cendentes: ergo. Quod iſte ſint falſe pꝫ/ q̄ ſiue ꝑ ly
iſte demonſtretur pater ſiue filius ambe ſunt falſe: eo
ꝙ ſubiectum ſtet pro duabus perſonis ſimul ⁊ predi
catum pro vna tantum. ¶ Forſan negabis ly homo
ſtare determinate ſed confuſe. ¶ Cōtra hoc arguitur
dupliciter. Primo: quia etiam ſi ſtet confuſe tantum
deſcendendo diſiunctim: ꝯñs erit falſum: quia ꝓ nul
la parte diſiuncti propoſitio redditur vera quod req̄
ritur ſtante ſubiecto complexiue vt ſumit̃ in ꝓpoſito.
¶ Scd̃o/ q̄ volo ly hō teneri d̃terminate in q̄ ſenſu vr̃
ꝯcedi a. D. S. Una. n. natura d̃terminata ponit̃ aſſum
pta in caſu propoſito.

¶ Ad. q. reſpōdetur affirmatiue: ⁊ ad argu
mētum negat̃ ſcd̃a ꝑs an̄tis: ⁊ ad ꝓbationē diſtinguit̃
ſcd̃a ꝑs an̄tis. ſ. ꝙ ille ſint eius deſcēdētes: vel oēs ⁊ ſic
nego: alique ⁊ ſic cōcedo. Dico ergo ꝙ vltra patrem ꝑ
ſe: ⁊ filium per ſe/ demonſtratis ambobus ſimul debe
mus dicere pater ⁊ filius ſunt iſte homo/ ita. ſ. vt li iſte
homo ſolum ſingularizet naturam humanam: ⁊ ſub
ea demonſtret duas perſonas/ ita vt ſenſus ſit/ pater ⁊
filius ſunt hi habentes hanc humanitatem. Conſimi
liter ſub predicato huius/ pater ⁊ filius ⁊ ſpiritus ſan
ctus ſunt deus/ poſſumus deſcendendo demonſtrare
quamlibet perſonam ⁊ naturam in concreto/ ⁊ tunc
habebit veram illam deſcendentem in qua talis na
tura ſic demonſtratur. Proportionabiliter dicendum
erit de hac/ pater ⁊ filius ſunt vnum principium ſpiri
tus ſancti. Poſſumus enim demonſtrare ſimul patrē
⁊ filium ſecundum ꝙ ſunt vnum in virtute ſpiratiua/
⁊ ſic poterimus demonſtrare eſſentiam diuinam in cō
creto: prout eſt virtus ſpiratiua in patre ⁊ filio. Et lo
quor ſumendo omnia iſta predicata determinate. Nā
doctor ſanctus dixit non licere ſub predicato iſtius vl
time deſcendere: eo ꝙ ſtaret confuſe in quo ſenſu ſume
batur ab ipſo. Et illa coincidit cum ſimplici: vt ex di
ctis hic ⁊ alias patere poteſt.

¶ Non videtur autem eſſe neceſſarium ali
qua alia ſuperaddere/ nō quod non poſſint/ ſed q̄ par
ue vtilitatis ſunt/ ⁊ plurima ſcripta ſunt ab aliis.

¶ Aduertendum tamen ꝙ quando in ſecundo nota
bili (vbi ponitur modus deſcendendi in ſuppoſitioni
bus mixtis) dicitur in hac propoſitione/ cuiuſlibet ho
minis quilibet equus eſt. d. animal: prius eſſe deſcen
dendum ſub ly equus: ⁊ poſtea ſub ly animal ⁊ poſtre
mo ſub ly hominis: eo quod ſi prius deſcenderet̃ ſub
ly hominis argueretur ab vna determinata ad plu
res: intelligitur ſi deſcendendo poneretur ly. d. in deſ
cendentibus: ⁊ ſi non poneretur aliquid deſcendendo
ſic/ iſtius hominis quilibet equus eſt animal argue
tur a determinata ad confuſam ex parte illius termi
ni hominis. Uolo dicere ꝙ deſcenderetur tunc ſub ly
hominis eodē mō ſicut ſi reſpectu illius ſtetiſſet cōfu
ſe. ¶ Et ſi dicas cōtra/ et deſcēdēdo prius ſub li equ⁹:
arguit̃ ab vna determinata ad plures/ ergo hoc dictū
nihil eſt. ¶ Ad hoc diſtinguit̃ an̄s: vel reſpectu ꝑtiū
multitudinis termini reſpectu cuius in an̄te ſtabat d̃
terminate/ ⁊ ſic nego: vel reſpectu ipſius met multitu
dinis remanētis in deſcēſa ⁊ deſcēdētib⁹: ⁊ ſic ꝯcedo/
ſed hoc non inconuenit.

¶ Circa decimam regulam ampliationū / aduerte ibi deficere vnam partem regule / nam dicendum eſt ſic. Omnis terminus vel dictio cauſalis ampliat terminum ſupra quem cadit ad ea que ſunt / fuerunt vel erunt. Et eodem modo ampliatur terminus cui denotatur talis cauſalitas conuenire. Exemplum ibi poſitum eſt..

¶ Queſtio.31.

Circa dicta in ampliationibus ⁊ reſtrictionibus queritur ſine argumētis de veritate harū ꝓpoſitionū / oē qd fuit ē / oē qd erit ē / oē pñe ē / oē imaginabile eſt?

¶ Ad huius.q.enodationem ſciendum primo / quinqꝫ differētias temporum poſſe dupliciter ſumi. Uno modo vt quelibet earum excludit quamlibet aliam a ſeipſa: vel ad minus aliquam aliam: ⁊ ſic pteritum diſtinguitur contra pſens ⁊ futurum / ⁊ futurum contra preteritum ⁊ preſens / ⁊ poſſibile contra preſens ⁊c. ⁊ imaginabile contra preſens preteritum ⁊ futurum ⁊ poſſibile. Alio modo ſumuntur prout vnaqueqꝫ illarum dicit expreſſe ſuam differentiam / non excludendo alias / vel aliquam aliarum: Et iſto modo iſta eſt vera / angelus eſt ⁊ fuit / ⁊ poteſt eſſe / ⁊ imaginatur eſſe.

¶ Sciendum ſecundo has implicationes / quod fuit / quod erit (vt communiter dicit) poſſe teneri dupliciter Uno modo participialiter. Alio modo reſtrictiue: ſeu quod alij dicūt differentialiter. Primo modo / quod fuit tantum valet ſicut preteritum: quod erit ſicut li futurum. Secundo modo / quod fuit tantum valet ſicut qd ē vel fuit / qd erit ſicut quod eſt vel erit / eo mō quo ſtatim dicetur.

¶ Sciēdum tertio / ꝙ ly pteritum ⁊ ly futurū poſſunt ſumi dupliciter (vt grammatici aiunt. Uno modo vt li preteritum eſt participium huius verbi pretereo preteris: ⁊ tunc nulla res que eſt poteſt dici pterita. Alio modo ſumit prout accommodat huic verbo / ſum / es / fui / eo quod caret participio preteriti temporis: ⁊ tūc tantum valebit illa / ego ſum preteritus / ſicut iſta / ego fui. Conſimiliter dicitur de ly futurum / ſcilicet qd ſumitur.2. Uno modo vt eſt participium iſtius verbi / fuo fuis: Alio modo vt accommodatur huic vbo / ſum es fui: ⁊ tūc tm̄ vꝫ ſicut ly quod erit.

¶ Sciendum quarto / quod ſi ly preteritū ⁊ ly futurum ſumantur vt ſunt participia huius verbi ſum / es / fui: ⁊ ſumantur ille differentie prout diſtinguntur ab alijs / ſcilicet / a preſenti vel poſſibili: tunc quoad veritatem vel falſitatem propoſitionis non refert illos terminos ſumi / vt ſunt participia illius verbi / ſum / es / fui: vel vt ſunt participia aliorum verborum. Et ideo idem iudicium erit de eis: ſiue ſumant ſic vel ſic / ⁊ quicquid dictum fuerit de eis vno modo / debet intelligi ſi ſumantur alio modo. Eſt tamen diſcrimen quando tales differentie non excludunt alias in iſtis participijs prout accommodantur huic verbo / ſum / es / fui: q2 excludūt eas ſemp q̄ndo ꝯſiderāt: vt ſūt participia aliorum verborum.

¶ Dicitur ergo / quod ſi in illis duabus propoſitionibus / ille implicationes ſumantur participialiter: ⁊ ꝓut ille differentie excludunt alias / tales propoſitiones ſunt falſe. Nam ille equiualent iſtis / omne quod fuit ⁊ non eſt / ē: omne quod non eſt ⁊ erit ē. Si vero tales differentie ſumant non vt excludunt alias etiam ſunt falſe. Nam earum ſenſus ſunt iſti / omne quod eſt vel fuit eſt / omne quod eſt vel erit eſt. Si vero implicationes ille teneantur differentialiter ſeu reſtrictiue / tunc ſunt vere / quia ly fuit licet reſtringat ly ens incluſum in ly omne pro illo quod fuit / tamē illa reſtrictio preſupponit reſtrictionem de ly eſt / quod ē copula pncipalis. Et ſic ſtat ꝓ illo qd ē ū nūc ſit fuit ē. Et ſic ſenſus illarum erūt iſti / omne qd fuit ⁊ ē / eſt: omne qd erit ⁊ eſt / eſt.

¶ De alijs dicitur / quod ſi ille differentie excludant alias ſunt falſe: ⁊ ſimiliter ſi non excludant. Uere autem ſunt ſi teneantur reſtrictiue. Et iſte tertius ſenſus in omnibus propoſitionibus eſt ſatis improprius in communi hominum locutione / vt experientia patet. Nullus eſt enim qui abſolute concedat hanc / omne poſſibile eſt / omne imaginabile eſt / omne quod fuit eſt. Et ſi dicas ſalomonem in eccleſiaſte velle probare / quod omne quod fuit ſit futurum: ⁊ omne futurum fuiſſe. Dicitur quod intelligitur vel ſecundum ſpeciē / vel ſecundum ſimilitudinem / ⁊ de aliquibus ſecūdum numerum: vt de corporibus celeſtibus. Alij autem duo ſenſus bene reperiuntur inter communiter loquentes ⁊ philoſophos ⁊ poetas. Nam ſecundum gloſam beati auguſtini / quando apoſtoli euntes in emaūtem dixerunt nos autem ſperabamus: ibi preteritum ſumitur contra preſens / nam ipſe infert ſperabatis / ergo iam non ſperatis. Similiter lactāti9 lib.1. diuinarum inſtitutionum ſic arguit / iupiter erat: ergo iam nō ē. Cōſimīr apud terētium hoc denotat in dicto menedemi dicentis ad chremetem / filium habeo vnicum adoleſcentem. Ha / quid dixi habere me? immo habui chreme.

¶ Queſtio.32.

Circa has materias etiam queritur / an hec ſit vera / homo imaginarie eſt equus? Et videtur quod non. Nam ſi eſt vera / ergo ſubiectum ⁊ predicatum ſupponunt pro eodem / ergo ſignificant idem. Prima conſequentia tenet ex cōmuni ſententia logicorum: ⁊ ſecunda tenet ab inferiori ad ſuum ſuperius. Si forſan concceſſeris totum.

¶ Contra / ille terminus homo non eſt impoſitus ad ſignificandum equum nec econtra / igitur neuter ſignificat qd alter. Si dicas diſtinguo añs. l'. abſolute ⁊ ſic concedo: vel reſpectiue / ideſt per reſpectum ad ly imaginarie ⁊ ſic nego. ¶ Contra ſumo illam propoſitionem ſecundum conceptum vltimatum ⁊ arguo ſic: ſubiectum in mente nullo modo poteſt ſignificare id quod pdicatum: igitur. Antecedens probo / quia naturalis ſimilitudo hominis nō poteſt repreſentare equum: Si forte diſtinguās vt prius ſcilicet abſolute vel reſpectiue. ¶ Contra / ergo terminus mentalis poteſt acquirere nouam ſignificationem naturalem / reſpectiue ad aliud quam ex ſe nō habet: quod liquet eſſe impoſſibile. Nam ſicut terminus mentalis nō poteſt cadere a ſua naturali ſignificatione ita neqꝫ acquirere aliam de nouo. ¶ Amplius ſequeretur quod naturalis ſignificatio dependeret a voluntate humana / quod eſt falſum. Conſequētia tenet. Nam ſicut formaui hāc / homo imaginarie ē equ9: potui formare hāc / homo eſt currens remanēte conceptu de ly hō formaliter vel eminenter. Primū dr ꝓpter nōiales: ſecundum propter reales.

¶ Sed contra / bene valet / hominem eſſe equum ē imaginabile: ergo homo imaginarie ē equus Cōſequētia tenet a modali cōpoſita ad diuiſam: ⁊ añs eſt notum: igitur.

¶ Reſpondetur quod circa hanc propoſitionem due ſunt opiniones. Nam quidam dicūt illā propoſitionem eē falſam: eo ꝙ nullum impoſſibile ē intelligibile aut imaginabile. Alij vero dicunt illam eē veram. Pro prima opinione dictum eſt ſupra: qualiter poſſit intelligi ⁊ qualiter nō. Jdeo de hoc in preſenti nihil dicitur. Admiſſa ergo ſecunda opinione / quia contra eam militat argumentum ſiue ſit vera / ſiue non. Eſt ſciendum aliquos vi argumenti predicti tenere terminum mentalem poſſe cadere a ſua ſignificatione reſpectiua / non tamen ab abſoluta. Sed querendum eſſet ab eis / an illa ſignificatio eſſet naturalis vel ad placitum / ſicut conceptus non vltimatus ſignificat rem quam terminus cuius conceptus ſignificat ad placitū. Et tunc non eſt diſcrimen inter ſignifiationem abſolutam ⁊ reſpectiuam / quia ab vtraqꝫ poteſt cadere. Si eſt ergo ſignificatio naturalis / ergo a nulla poteſt cadere / quia ratio quare non poteſt cadere ē / qꝛ eſt naturalis: quod in vtraqꝫ pte reperit̄.
¶ Eſt autem quidam doctor qui admittens propoſitionem eſſe veram / tenet ſubiectum ⁊ predicatum non ſupponere pro eodem / nec ſignificare idem. Et ad argumentum negat primam conſequentiam / dicit ꝙ ad probationem / eſſe inſtantiam quando eſt de copula modificata: vt in propoſito. ¶ Sed contra / hec eſt vera / homo eſt equus imaginarius / ergo ſubiectum ⁊ predicatum ſupponunt pro eodem. Conſequētia tenet / quia eſt extra inſtantias / ergo ſubiectum ⁊ predicatum ſignificant idem. Et hoc non eſt ſolum ratione de ly imaginarius / ſed ratione de ly equus. Jdem poſſet argui de hac propoſitione / homo eſt equus ſi eſt fauellus / ſumpto conditionato vnice. Cuius veritas ſecundum omnes eſt cognoſcenda per ſuppoſitionem extremorum ad quod requiritur extrema idem ſignificare. Sed dices hoc non eſſe ꝯ eum Nam verum eſt illud totum conditionatum ſignificare hominem: non tamen aliqua pars ſignificat illū. ¶ Contra / q̄ro q̄ eſt rō quare totū ſic ⁊ partes nō?

¶ Pro queſtionis igitur ſolutione / ſciēdum quod termini complexi ſunt in duplici differētia. Nā quidam ſunt qui de ſignificatione totali ſignificant aliquid quod nulla pars ſignificat: ſicut ſunt conditionata ⁊ termini infiniti. Alij vero ſunt oppoſitum habentes: vt patet de hoc / animal homo / vel animal quod eſt homo. Non enim poteſt terminus ſignificare aliquid quod non ſignificetur per aliquam eius partem. Dicitur ergo quod ſi termini complexi primi generis ſint in voce / ſubordinantur diuerſis conceptibus vltimatis ſimul / ſcilicet / conceptibus partium ⁊ ꝯceptui correſpondenti toti aggregato. Unde ſi dicā / equus ſi eſt fauellus / vltra ꝯceptū equi ⁊ fauelli habeo ꝯceptū entis correſpōdētē toti aggregato adequate. Et nō ſolū prout cōceptus entis clauditur in conceptu cuiuſlibet rei. Unde ſi dicam / homo ſi ē animal totum conditionatum non ſubordinatur conceptui entis abſolute / ſed ſolum conceptui illius entis quod non poteſt eſſe animal. Et illius entis quod ſolū poteſt eſſe homo / nec iſta opponuntur ſi bene perſpiciantur. Et loquor tenendo quod ad impoſſibile ſequitur quodlibet. Nam ſtante hac opinione / ſtat illud conditionatum ſic ſupponere. At ſi tale conditionatum fuerit in mente / etiam oportet reperire iſtos conceptus. Unde dico quod formatis iſtis conceptibus particularibus / animal ſi eſt homo / ſtatim formatur conceptus entis: ſi apprehendatur vt quoddam totum / ſicut in propoſito loquimur. Conſimiliter quando dicitur / homo ē nō equꝰ / predicatum ſignificat hominem non ratione conceptus alicuius partis / ſed ratione ꝯceptus toti correſpondētis. Termini vero ſecūdi generis hoc nō hñt vt liquidum ē. Proportionabilr̄ dr̄ de terminis incomplexis. Nam ly hō in voce lꝫ nō ſigñet niſi hominem tātum / rōne tñ illius adiuncti. ſ. imaginarie ſiue ponatur in copula / ſiue immediate addatur ſubiecto fit vt ly homo ſubordinetur duobꝰ cōceptibus. Unus eſt conceptus hominis ſub quo impoſitus eſt ad ſignificādum homines / alius eſt conceptus entis cui ſubordinatur prout habet illam copulam adiunctam ſic determinatam. Et forſan hoc eſt qđ alij vocant ſignificationem reſpectiuam. Et ille conceptus eſt conceptus entis. Unde in illa propoſitione / homo imaginarie eſt equus / tam ſubiectum ꝙ predicatum ſubordinant̄ conceptui entis. Et ſic ratione talis conceptus ſignificant idem ⁊ ſupponūt ꝓ eodem. Unde habetur ſolutio ad argumentum.
¶ Dicēdū ē ergo: extrema illius ꝓpōnis ſupponere ꝓ eodem in quātum ſubordināt̄ ꝯceptibus vltimatis trāſcendētalibꝰ ⁊ nō alias. Q̄ð ſi alicui videat̄ hoc difficile aſpiciat eſſe eque difficile intelligere totum conditionatum ſignificare aliquid quod ꝑ nullam ptē ſignificatur: nec poterit ſuſtineri cōditionatum in hac / homo ē equus ſi eſt brunellus ſupponere ꝓ quolibꝫ ente mūdi: niſi ſigñet tm̄: immo plus ꝙ ly ens: Nec poterit ſignificare omne e[illegible] niſi ſubordinet̄ ꝯceptui entis / diſtincto a ꝯceptibꝰ ptiū: niſi vellet dicere ꝙ ſtm̄ poſſe ſupponere ꝓ eo quod nullo mō ſigñat quod implicat contradictionem.

¶ Queſtio. 53.

Circa eaſdem materias queritur de veritate huius / hō ē equꝰ? Et vr̄ ſm̄ dicta in prima pte huiꝰ tractatus ꝙ ſit vera. Nam ſenſus ē verus: qꝛ ampliant̄ tr̄i ad quinqꝫ. Sēſus aūt eius eſt iſte / homo ē quod ē / vel fuit / vel erit: vel pōt eē / vl̄ imaginat̄ eē equus. Et eodē modo poſſet explicari ſenſus ex pte ſubiecti: qꝛ eodem mō ampliatur.
¶ Sed cōtra / illa ꝓpō ē in materia remota extra inſtantias / ḡ ē impl̄is.

¶ Ad hoc breuiter dicitur illam eē impl̄em: ⁊ ad argumentum in oppoſitum huius dicit̄ / ſenſum male explicari. Debet enim dici ſic / quod eſt vel fuit vel erit vel poteſt eē / vel imaginatur eſſe homo ſub ꝓprio conceptu hominis: eſt id quod fuit vel erit vl̄ poteſt eſſe vel imaginatur eſſe equus / ſub ꝓprio cōceptu equi / vbi explicata ē ampliatio ex pte vtriuſqꝫ extremi. Ampliatio vero huius / ly equus ſignificat equum poteſt ſic explicari / ly equus ſignificat equum qui eſt vel fuit vel erit vel poteſt eſſe vel imaginatur eē. Uel expone ſicut dictum eſt de extremis alterius. Aduerte tamen in iſta vltima ſolū ly equū ampliari.
¶ Circa primam regulā reſtrictionum aduerte illam eſſe intelligendam de adiectiuo non diſtrahente vel diminuente / vel conuertibili cum ſubiecto. Exemplum primi / hō irrōnalis currit. Scdi: hō pictꝰ ē. Tertij / hō riſibilis ē albꝰ. Et ſi aliud ſimile reperiat̄ his addatur.

¶ Queſtio. 54.

Circa dicta de poſitione ꝓpōnū ineſſe q̄rit̄ q̄lr̄ ſint ponēde he ꝓpōnes ineē. ſ. ſortes bis dixit miſſā: berta pepit duos filios: i caſu ꝙ

ſucceſſiue eos peperit. Antichriſtus poſſibiliter eſt ho
mo qui eſt: adam poſſibiliter fuit omnis homo: ſortes
pl'r ē albus ſine albedine.

Ad primam dicitur / ꝙ ſic debet poni ineſſe
ſortes dicit miſſam / poſito ꝙ ly dicit vniat pro toto
tempore quo durat miſſa: vſqꝫ ad inſtans terminatiuū
ipſius excluſiue. Nam tūc eſt primo verum dicere / ſor
tes dixit miſſam.
¶ Secūda dꝫ poni ſic / bertha parit / ⁊ hūc filiū bertha
parit hunc filium: ⁊ ſi diceret peperit tres eēnt ponē=
de tot ſingulares: ⁊ ſi q̄tuor totidē: ⁊ ſic ꝯſequēter.
¶ De tertia ē ꝯtrouerſia inter logicos. Sūt. n. aliq̄ di
cētes illam ꝓpōnem rebus vt nunc eſſe veram immo
neceſſariam. Nā dicūt oēs t'ros ſeq̄ntes modos ſeu d
terminatiões copularū debere manere ſemꝑ in ꝓpria
forma: ⁊ q2 iſta ē pl'is / antichriſtus ē homo qui eſt: iō
aſſerūt eā eē neceſſariā. Perſuadētqꝫ hoc ex eo ꝙ li pl'r
modificat totā illam ꝓpōnem. Vn̄ ſi pl'r ē id qđ placēs
dicit ipſa modalis erit vera.
¶ Alij vero tuēt eam eſſe falſam reb⁹ vt nūc: ⁊ eē ꝓpō
nem ꝯtingētem / dicūtqꝫ eam prius eē reſoluendam / ꝙ
ponat in eē ſic. ſ. antichriſtus poſſibiliter eſt homo ⁊ il
le eſt: ⁊ tunc prima pars debet poni ineſſe. Et hec ſecū
da opinio videt mihi communi modo concipiēdi con=
formior. Quod ſic pſuaderi pōt: ſi illa ꝓpō eſſet vera ſe
queretur totum illud ampliari. ſ. homo qui eſt taliter
ꝙ li qui eſt non reſtringat ly homo ꝙ ſtet pro pñti=
bus. Conſequens ē contra communem hominū ſen=
ſum: igitur ⁊ opinio. Cōſequētia ē nota: immo expreſſe
dr̄ ſic ab eis. Conſequentis vero falſitas patet / q2 tūc
ſequeretur quod non bene explicaretur ampliatio de
ly homo hic / ſortes poſſibiliter eſt homo: ſi ſic dicatur
ſortes poſſibiter eſt homo qui eſt / vel fuit / vel erit vel
poteſt eſſe: ꝯñs eſt contra communem hominum ſen=
ſenſum: igit ⁊ opinio. Cōſequētia tenet: q2 ille copl'e nō
reſtringūt illū t'm homo ꝓ hominibus exiſtentib⁹ in
illis differētijs tēporū: ⁊ ſic ſtabit eque ample ſicut
in illa: cuius ampliatio explicat. Item ſequeret hanc
eſſe impoſſibilem / ſortes poteſt facere qđ nō facit. Et
hāc neceſſariā / de⁹ nō pōt facere quod nō facit: pꝫ hoc
quia prima ſecundum eos ponit ſic ineſſe / ſortes facit
quod nō facit. Secūda ſic / deus non facit quod nō facit.
Item ſequeretur omnes has eſſe falſas / ſortes pl'r eſt
in inſtanti in quo nō eſt / ſortes nō pōt eē in tēpore fu
turo: adam fuit in tempore p̄terito. Et ſic poſſunt infer
ri ꝓpoſitiones innumere huiuſmodi. Conſequētia ve
ro tenet: q2 ſecundum p̄fatam opinionem omnes ter=
mini ſequentes copulam debent manere eodem mo
do omnino ⁊ ſolum copula: vel eius determinatio eſt
variāda. Quod ſi oīa hec ꝯcedas fateor q̄d ē te bñ poſ
ſe / ego vero mallem negare omnes regulas logicas ꝙ
cōtraire omnium hominum ſenſum p̄ſertim ſi ſit (vt in
p̄ſenti accidit) etiam hominum ſapientium ⁊ nō ſolum
ignorātiū. Si tñ iſta opinio dixiſſet illas ꝓpōnes poſ
ſet habere tales ſenſus / ver ſicet vt patet ex dictis in
tractatu modalium / ſed dicere illud eſſe tenendū in ri
gore locutionis (cum verus rigor ſit communis mo
dus concipiendi preſertim hominum ſapientium) nō
videtur mihi eſſe ſubſtinendum.
¶ De quarta etiā ē ꝯtrouerſia quibuſdam dicētib⁹ eā
eſſe falſam ⁊ prius eſſe deſcendendum in ea ꝙ ponatur
ineſſe / alijs vero econtra aſſerentibus eam eſſe veram
⁊ ponendam i eſſe immediate: ⁊ vtriqꝫ poteſt ſubſtine
ri. Primus vero modus videtur currere cum cōmu
ni modo vulgariter loquentium.

¶ De quinta dicitur ſic eſſe ponendam ineſſe / ſortes
eſt albus ſine albedine. ¶ Sed dices contra / quia de=
bes remouere ly ſine albedine vtpote repugnans ſuo
determinabili. ¶ Ad hoc negatur antecedens / nō. n.
ſemper debet remoueri connotatio repugnās: nec ſem
per debet manere. Et ſi petas quomodo hoc cognoſce
tur. Dicitur primo ſtandum eſſe in communi modo cō
cipiendi: an. ſ. connotatio referatur ad idem temp⁹ / vel
ad diuerſum. Nam ſi in communi ſenſu refertur ad
idem debet remanere: ſin autem debet tolli. Exēplum
liquidum eſt i hac propoſitione / ſortes poteſt eſſe ma
ior ꝙ nunc eſt / ly eſſe / ⁊ ly eſt non referri ad idem tem=
pus. Idem reperitur in iſta / ſortes erit in die qua nō
eſt. Si vero ſic dicam / ſortes erit qui non erit: vel ſor=
tes poteſt videre ſine viſu: conſtat illas determinatio
nes referri ad idem inſtans. Et conſimiliter dicendum
eſt de illa / ſortes poſſibiliter eſt albus ſine albedine.

¶ Queſtio. 35.

Circa eandem materiā queritur qua=
liter debeat poni ineſſe iſta propoſitio / omnes
angeli creabiles poſſibiliter ſunt / ſumpto ly
omnes collectiue / ⁊ ſigno nō effecto p'te extremi?

¶ Ad hanc queſtionem eſt duplex modus
dicendi. Quidam dicunt / debere poni ineſſe ꝑ plures
ſingulares ſic. ſ. hi angeli ſunt / ⁊ hi angeli ſunt / ſigna=
tis duobus ⁊ ſignatis tribus ⁊ ſic conſequenter: Sed
iſte modus non videt habere veritatem / quia ſic debet
poni ſumpto ly omnes diſtributiue.
¶ Alij dicunt ⁊ melius quod debet deſcendi p̄us co=
palatim ꝙ ponat ineſſe ſic / omnes iſti angeli ⁊ iſti ange
li poſſibiliter ſunt: ⁊ poſtea poni in eſſe ſic / omnes iſti
angeli ⁊ iſti angeli ſunt. Si vero tale ſignum efficia=
tur pars extremi / poteſt immediate poni ineſſe. Et li=
cet tale ſignum effici partem extremi vel non effici / nō
ſemper variet veritatem aut falſitatem ꝓpōnis / nihi
lominus eſt diſtinctus ſenſus ſicut ly aliquis ſi effi=
ciatur pars vel non / non refert in hac propoſitio=
ne / aliquis homo eſt ſortes. Dicitur non ſemper / quia
hec tenetur vera / omnes perſone diuine ſunt pater /
ly omnes effecto parte extremi: ⁊ falſa / ſi non efficia=
tur. Nam primo modo ſenſus eſt / aliquid quod ē om=
nes perſone eſt pater: ⁊ ſecundo modo deſcendendum
eſt prius: ⁊ vna pars copulati: illa ſcilicet in qua deſ=
cenditur ad perſonam filij ⁊ ſpiritus ſancti non ſup=
ponit pro patre: ⁊ per conſequens propoſitio erit fal=
ſa. ¶ De veritate autem talis propoſitionis eſt con
trouerſia. Nam ſecundum tenentes non poſſe eſſe in=
finitum in actu liquidum eſt eam eſſe falſam. Secun=
dum vero tenentes illud eē poſſibile / poteſt ſubſtine
ri vera.
¶ Contra quod tamen ſolet ſic argui / ſi eſt vera illa
de poſſibili ſua de ineſſe erit poſſibilis. Vltra ſua de in=
eē ē poſſibilis. Fiat ergo quod ipſa dicit / ſcilicet / quod
oēs angeli creabiles ſint. Quo dato ſic arguit / vel de⁹
pōt creare alium angelum vel non. Si primum / non
omnes creabiles ſunt. Si ſecundum / ergo potētia dei
eſt exhauſta. Cōſequētia tenet / quia per te nō pōt aliū
angelum creare.
¶ Ad hoc reſponderi poteſt (ſicut in modalibus re=
ſponſum eſt) negando conſequentiam: quia non ex de
fectu potentie diuine prouenit alium angelum non
eſſe creabilem / ſed ex defectu rei creabilis / quia ſcili
cet non eſt āgel⁹ creabilis. ¶ Eſt tamē quidā doctor

aſſerens illam eſſe impoſſibilem ſecūdum quamuis potentiam: etiam dato ꝙ infinitum poſſit eſſe: ⁊ ꝓbat qꝛ ſemper ſequitur potentiam dei eſſe exhauſtam: Et hoc deducit ſic / angelis quotquot volueris creatis ſiue finiti ſiue infiniti ſint reſtant infiniti adhuc creabiles: ergo / ſi deus nō pōt alium creare / ſequitur vñ potentiam dei eſſe exhauſtam / ſed ꝯſequens eſt impoſſibile / ergo illa ꝓpoſitio non pōt eſſe vera. Probatur antecedens / ſcilicet / ꝙ ſiue angeli ſint finiti ſiue infiniti creati deꝰ poſſit creare plures. ¶ Prio ſic / creabile nullam potētiā dicit ex ꝑte paſſi / ſed ſolum ex ꝑte agētis: ⁊ deus ꝑ nullam entiū ꝓductionē fit minoris potētie / ǧ pōt plura entia ꝓducere. ¶ Et ꝯfirmaṫ creabile dicit ex nihilo ꝓducibile / ǧ datis quibuſcūqꝫ entibus ꝓductis reſtāt ꝓducibilia: cū ibi nulla materia cōſumaṫ. ¶ Preterea in illo caſu deꝰ pōt anihilare vnū angelū: ⁊ ipſum denuo reproducere / ǧ pōt aliū de nouo creare: ꝯña tenet / qꝛ nō vr̄ potior rō de vno ꝙ̄ de alio.

¶ Preterea ſi deus poteſt ꝓducere tot angelos / vt nō poſſit plures / ǧ toties pōt ꝓducere āgelū ⁊ anihilare vt nō poſſit pluries / ꝯñs ē falſum ǧ ⁊ añs: ꝯña tenet: qꝛ equa rō videṫ eē de vtroqꝫ. Falſitas ꝯñtis pꝫ: qꝛ deṫ oppoſitum: ⁊ tunc q̄ro an talis angelus tūc reſtat creatus vel anihilatus. Si ꝑmum / ǧ daṫ angelus quē deꝰ nō poteſt anihilare. Si ſm̄ / demoſtreṫ ille angelꝰ quē creare nō pōt. ¶ Probata iſta ꝯclusione / ꝑfatꝰ doctor ſoluit argumēta q̄ ꝯ eum poſſent fieri. ¶ Primū eſt tale / deꝰ cognoſcit tot quot nō poteſt plura cognoſcere / ⁊ ex hoc non ſequitur eius notitiam eſſe limitatam / ergo ex hoc ꝙ ponatur deum ꝓducere tot vt nō poſſit plura / nō ſequitur eius potētiam eē exhauſtam ¶ Secūdū ē hoc / deus actu cognoſcit oīa creabilia ǧ poteſt illa ſimul creare.

¶ Ad hec duo rūdens negat ambas ꝯñas: ⁊ aſſignat rationē negatiōis dicēs / eē diſcrimē inter ſcire ⁊ creare Nā actualr̄ ſcire in deo dicit ꝑfectionē: nō aūt actualr̄ creare ſed vñ ē ꝑfectioi ipo poſſe creare. Hoc pꝫ: qꝛ deꝰ nō ē ꝑfectior qñ creat / ꝙ̄ quando nō creat. Et hec differentia ſumitur ex ꝑte dei. Alia etiam eſt differentia ex parte obiecti. Nam eē cognitum actualiter non ponit exiſtentiam rei / ſicut nec cognoſcibile: eſſe vero creatū ponit exiſtentiam rei. Ex prima liquet deum cognoſcere tot / vt amplius non poſſit alia cognoſcere. Nam ex oppoſito in eo ſequereṫ imꝑfectio: non autē ſequitur deum poſſe ſimul tot ꝓducere vt plura ꝓducere nō poſſit: vt ex dictis pꝫ. Et ſcđa ſimilr̄ ſequiṫ ex parte obiecti / ꝙ ſi deus cognoſcit aliqua qđ cognoſcat omnia cognoſcibilia: quia eſſe cognitum nihil ex ſe ponit in re: ſicut nec eē cognoſcibile. Non tamen ſequiṫ ꝙ ſi ponunṫ aliqua creata: ꝙ ſimul poſſint poni oīa creata: nam ſemper reſtabat nihil (vt ſic loquamur) vnde poſſint alia produci.

Hec opinio licet apparentiam habeat ⁊ ſue ꝓbationes non tñ videtur adeo efficaciter ꝓbata: vt nō poſſint rationes eam probantes ſaltem eque apparēter ſolui / ⁊ cōtra ſolutiones rationum cōtra eam factarum eque efficaciter replicari.

¶ Dicitur ergo / ꝙ ſi teneatur deum poſſe ꝓducere infinitum / ꝙ etiam ſuſtineri poteſt ꝙ deus poſſit producere ſimul omnia producibilia: que eſt cōcluſio impugnata.

¶ Ad ꝑmum argumētū / quando ſic dicitur angelis quotquot creatis adhuc reſtant infiniti creabiles / ergo ſi deus non poteſt alium creare eius potētia erit exhauſta. Negaṫ antecedēs / nam poſito ꝙ ſint infinities infiniti creati: nō ē amplius aliꝰ creabilis: ⁊ diſtinguo maiorem illam. ſ. ꝙ creabile nullam potentiam dicat: ex parte paſſi / vel ſubiectiuam: ⁊ ſic cōcedo: vel obiectiuam: ⁊ ſic nego. Potentiam ſubiectiuam voco potentiam exiſtentem in rerum natura ſicut ē materia prima. Et obiectiuam voco poſſibile logicū in eſſe cognito. Vñ dato ꝙ potētia dei nō diminuaṫ ꝑ quācunqꝫ ꝓductionem / non ſequitur alium angelum eſſe producibilem: quia implicat cōtradictionem alium a creatis habere in illo caſu rōnē creabilis. Unde ſi argumentū valeret poſſet probari deum poſſe producere chimerā ſic arguendo / chimera nullam dicit potentiam ex parte paſſi ⁊ non poteſt dici deum eam non poſſe ꝓducere ex defectu potentie ſue: ergo poteſt illam creare. Dicendum eſt ergo vt dictum eſt: chimeram non habere potentiam obiectiuam. i. chimera non habet rationem obiecti potentis terminare creationem: quia tale obiectū eſt ens reale finitum per eſſentiam / quod in chimera non repertiur. ¶ Ad confirmationem negatur ꝯña / nō eſt enim rō conſumptio vel non ꝯſumptio materie / ſed defectus creature / qꝛ tunc nulla reſtat habēs rationem creabilis.

¶ Ad ſecūdum negaṫ ꝯña: ⁊ ad eius ꝓbationē negaṫ añs. Et datur diſcrimen: nam in caſu nullus angelus alius a creatis habet rationem creabilis: vñ tñ quilibꝫ creatorum habet rationem reproducibilis. Et vt non videar dare gratis hāc ſolutionem / facio hoc argumētum. Deus nunc cognoſcit omnia creabilia a ſe / quero ergo abs te an aliquod ens preter illa habeat rationem creabilis vel non. Si habet ergo deus nō cognoſcit omnia. Si nō ǧ qƀlibet illorum habet rationē vt tantum ſemel producibilis ſit de nouo: ita vt nunquā antea fuerit: ⁊ ſimul habet rōnem: vt pluries ſit ꝓducibilis poſt anihilationem.

¶ Ad tertium negaṫ ꝯña. Et ad ꝓbationē negaṫ añs ⁊ datur diſcrimē. Nam creatio plurium rerum non requirit ſucceſſiōem inter rem vnam creatam ⁊ aliam / ⁊ ob hoc ex hoc ꝙ ponanṫ omnia entia creata: nō ſequiṫ eſſe omnia ⁊ non eē omnia: reproductiones vero implicat eſſe ſimul / quia debet ſic eſſe ſucceſſio inter vnam ⁊ aliam quando ſunt reſpectu eiuſdem rei. Unde licꝫ non repugnet ꝑtes continuū eſſe ſimul (loquor de partibꝰ eiuſdem proportionis que infinite ſunt) repugnat tñ in tempore tales partes eſſe ſimul / licet vtrobiqꝫ ſint ī potentia: ac proinde non valet ꝙ ſi deus poſſit vnum: ꝙ ⁊ aliud ſit poſſibile. Et certe ſi argumentum haberet vim / poſſet per illud probari dei potentiam eſſe exhauſtam: vel limitatam rebus vt nunc / eo ꝙ daretur aliquis angelus quem deus non poſſet creare. l. anihilare / nam ſic arguo. Deus nunc cognoſcit omnia creabilia a ſe: ita vt non poſſit cognoſcere plura ǧ cognoſcit ſe toties reproducere vnum angelum: vt nō cognoſcat ſe poſſe pluries reꝓducere. Cōſequēs ē falſum / ergo ⁊ añs: ꝯña eſt nota. Et falſitas cōſequētis pꝫ ꝯſimiliter arguendo. Et quero abs te an poſt illas vices ille angelus in cognitione diuina maneat anihilatus. l. creatus? Si primum / ergo dabitur angelꝰ quem deꝰ non poteſt creare. Si ſecundum / ergo datur angelus quē deus non poſſit anihilare. Et loquor ſemper de angelo poſito in eſſe cognito: Nā illa que nō ſunt in cognitione diuina pñt dici eſſe: ⁊ ſic loquor in preſenti: vt. ſ. intelligaṫ angelꝰ creatus: vṫ anihilatꝰ in eē cognito ⁊ nō ī eſſe reale. Non tñ hinc colligas me velle dicere ſoluendam eſſe hanc replicam ſicut ⁊ argumētū / ſed volo dicere argumentum illud non ꝯcludere. Et ſolutio data vñ ſufficit argumēto ꝓpoſito: imo dico hāc repli

cū nō ſolū ꝓbare argumētum nō ↄcludere/ ſed eē acerrimam rōnem ad ꝓbandum deū nō cognoſcere infinita categorematice: ſic arguēdo/ deus cognoſcit ſe poſſe infinities anihilare ꝛ ꝓducere michaelem/ ergo ergo cū omnes ille vices deo ſint p̄ſentes ꝛ actu in eē cognito/ an in tali eē poſt illas vices maneat michael anihilatus vel creatus: ꝛ tūc arguat vt dictū ē.

¶ Cōſimilis difficultas pōt fieri d̄ ptib⁹ ꝓportionalibus cōtinui. Nam deus cognoſcit illas diſtincte/ ita vt in cognitiōe diuina omnis diuiſio poſſibilis ſit in acta cognita. Tūc ſic arguo/ de⁹ actu cognoſcit omnes illas ptes: vel ergo ꝓut ſunt in eē cognito diuino ſunt diuiſibiles vel indiuiſibiles. Si ſecūdū/ ꝗ in eē cognito dei cōtinuum componit ex indiuiſibilibus. Si primum/ ꝗ in eſſe cognito nō ſunt poſite omnes diuiſiones. Et hec rō de ptibus adeo fortis aliquibus apparuit vt ↄcederent deum nō cognoſcere infinita categorematice. Nec mirum debet eſſe/ ꝓuenit enim hec difficultas ex finitate luminis noſtri intellect⁹: eo ꝙ non poteſt intelligere aliquid: quin ſuo modo intelligēdi finiat illud/ p̄ſertim cum oporteat intelligēdo phantaſmata ſpeculari: phantaſia autem nō trāſcendit corpora/ que omnia ſunt ꝛ numero ꝛ menſura finita. Et quā do volumus ſpiritualia intelligere/ modo corporaliū illa intelligimus. Uñ meli⁹ mihi vr̄ fuiſſe illis ſi ↄcederēt deū infinita intelligere quocūꝗ mō: ꝛ fateri ſe nō intelligere modū intelligendi diuinū q̄ rationibus humanis ſuccumbere.

¶ Quid autem dicēdum ſit alibi (ſi deus vitam ↄceſſerit) dicet. Erat enim ab altiori p̄ncipio inchoandum/ vt cognitionis diuine modus in infinito intelligendo (ꝓ modulo tamē ingenii ꝓprii) vtcūꝗ enodaret: q̄d eēt limites p̄ſentis īſtituti egredi plus q̄ egreſſi ſum⁹.

¶ Regrediēdo igit ad ꝓpoſitum dicit p̄fatas ratiōes non ↄcludere: vt ex earum ſolutiōe pꝫ. Nec ſolutiones argumētorum factorum cōtra hanc opinionem omnino valēt. Nam prima qua negatur ſimilitudo iter has ↄñas/ p̄ma eſt/ deus cognoſcit tot quot nō poteſt plura cognoſcere: ergo ſcientia dei ē limitata. Secunda ē/ deus ꝓduxit tot ꝗt nō poteſt plura ꝓducere/ ꝗ potētia eius ē limitata. Dictum eſt enim neutrā valere nec eſſe ſimiles. Uꝫ.n. ꝙ ↄñe ſint ſimiles: nā ratio adducta ex pte differētie nō videt ſufficiens/ immo videtur falſum dicere ꝙ potētia creādi dicit pfectionem ꝛ nō creatio actualis. Nam tūc vel ly potētia ſumit ꝓ abſoluto/ vl ꝓ reſpectu: vel ꝓ vtroꝗ. Si ꝓ primo vel pro tertio/ verum eſt quod potentia dicit perfectionem aliquam ratione abſoluti. Si vero ꝓ reſpectu vt ſic non dicit pfectionem. Sed ſimiliter ly creatio poteſt ſumi illis tribus modis/ ꝛ eodem modo dicit pfectionem ſicut ſi potētia. ſ. quoad abſolutum/ licet non quo ad reſpectiuum: vt ſic. Quādo vero theologi dicunt ꝙ creatio nō dicit pfectionem/ volūt dicere ꝙ nō dicit pfectionem diſtinctam a potētia creādi/ vel ab eſſentia diuina. Unde nego iſtam ↄñam/ creatio dicit pfectionem: ergo deus q̄ndo creat habet aliquam pfectionem quam non habet quādo nō creat. Nego inquam: quia licet dicat pfectionem/ nō tamē dicit pfectionem diſtinctam ab eſſentia diuina: ideo nō poteſt dici pfectius nouiter. De potētia vero dicūt eam dicere pfectionem/ q2 cum conueniat deo ab eterno nō poteſt ex hoc ſequi deum eſſe nouiter pfectus: nihilominus etiam nō dicit pfecionem niſi ꝓ abſoluto ꝛ nō ꝓ relatiuo vt ſic.

¶ Ampli⁹ dato iſta ſic ſe habeāt/ aliter arguo cōtra ſolutionem ſic/ licet creare actualr̄ nō dicat pfectionē/ perfectio tamē eſt vt deus poſſit facere quecunꝗ velle poteſt: Unde regius ꝓpheta ait. Omnia quecunꝗ voluit dñs fecit ꝛc: ſed deus poteſt velle ſimul ꝓducere quodcūꝗ poteſt ꝓducere ſucceſſiue: ſed talia ſunt omnia creabilia/ ergo poteſt illa ſimul creare.

¶ Si dicas verum eſſe hoc ex pte potētie diuine: repugnare autem ex pte creature. Detur ergo iſta maior repugnātia in hoc/ ꝙ omnia creabilia ſimul ſint ꝛ nō i hoc ꝙ infinita ſint. Nec illa differētia inter ſcibilia ꝛ creabilia ꝛ ſcita ꝛ creata iuuat. Nam ſtāte hac veritate/ ꝙ eſſe creatum ponat aliquid ꝛ eē ſcitū nō ponat illud. Quero quare repugnat ex pte rei ꝙ ponat hoc in rerum natura. ſ. ꝙ omnia entia creabilia ſint creata: ꝛ nō hoc ꝙ infinita ſint in actu. Nec ſecūda ſolutio ſimilr̄ eſt efficax/ nec diſcrimē datum inter ſciētiam ꝛ potētiā iuuat hic ſicut nec in alia/ nec neceſſario: niſi gratis colligit illud ↄñs: qñ dicit ab alr̄ opinātē ſic. Ex hoc igit ꝙ de⁹ nō poſſit cognoſcere plura q̄ cognoſcit nō ſequit ſcientiam eſſe limitatam: cum nullum aliō cognoſcibile ſit/ ſequeret tamen eius potētiam eē limitatam ſi tot crearet vt nō poſſet plura creare cum ſemꝑ reſtat aliō creabile. Notum eſt enim quod ſi ponantur omnia creabilia eſſe creata quod non reſtabit aliud creabile. Sed d̄ his ſatis. Nō enim ſciētiā dei/ intelligere/ nec ei⁹ potētie metas ponere poſſumus.

¶ Circa eandem materiam eſt dubium de duobus exemplis poſitis in prima pte. Dicit enim ibi ꝙ hec ꝓpō/ ſortes fuit doctior q̄ eſt/ debet poni ſic in eſſe/ ſortes ē doctior q̄ erit.

¶ Contra/ in aliquo caſu de ineſſe eſt falſa/ ꝛ illa de p̄terito vera/ ergo dictū ē falſum. Añs pꝫ: in caſu ꝙ ſortes craſtia die ſit doctior q̄ hodie ē: ꝛ hodie ſit min⁹ q̄ heri fuit/ tūc illa de p̄terito eſt vera ꝛ d̄ ineſſe falſa. De p̄ma notum ē ꝙ ſit vera: de ineſſe vero ꝓbat falſa apte q2 ly doctior q̄/ diſtribuit omne tēpus futurum.

¶ Ad hoc breuiter dr̄/ ꝙ ex antedictis in prima parte huius tractatus debet ſumi ſenſus in quo tales ꝓpōnes debēt intelligi. Nam dictum eſt nos debere imaginari/ ꝙ quādo tempus p̄teritum erat p̄ſens/ p̄ſens erat futurum. Unde colligit ꝙ tempus ꝓ quo debet diſtribuere ly doctior q̄/ nō debet eē tēpus omne futurum/ ſed ſolum inter quod ꝛ p̄teritum fit comparatio. Et ſi volueris poteris ponere ly. a. vel ly. b. ſic/ ſortes ē doctior q̄ in. b. tempore erit. Eodem pacto poteſt ſolui argumētum quod poteſt fieri de alio exemplo. ſ. de iſto/ ſortes erit doctior q̄ eſt. Debꝫ.n. ſic poni/ ſortes ē doctior q̄ in. b. tpe fuit: vl q̄ fuit: dum tamen ly q̄ non diſtribuat/ niſi ꝓ tpe ꝓ quo fit compario.

¶ Queſtio. 56

Circa priores regulas appellationum queritur de veritate huius ꝓpōnis peccatum eſt a deo? Et ꝓbat ꝙ ſit vera: loquēdo ſemꝑ d̄ peccato commiſſionis.

¶ Primo ſic/ peccatum habet materiale ꝛ formale/ ſed materiale peccati eſt a deo/ ergo iſta ē abſolute vera ꝛ ſimpliciter concedenda/ peccatum eſt deo. Conſequentia tenet/ q2 ꝑ primam regulam ſubiectum tenetur materialiter.

¶ Scdo/ oīs creatura ē a deo: ſed peccatū ē creatura: ꝗ ē a deo: maior ē nota. Et probat minor/ oīs act⁹ creature eſt creatura/ ſed omne peccatum eſt actus creature: ꝗ eſt creatura: maior pꝫ: ſumpto ly creatura ꝓ omni re que non ē deus. Et ꝓbatur minor/ quia ſecundum omnes philoſophos morales/ peccatum eſt actus deordinatus. Et beatus auguſtinus dicit/ peccatum eſſe

dictum vel factum vel ꝯcupitum cõtra legem dei. Et ſeneca dicit ſic/omne peccatum eſt actio: omnis actio eſt voluntaria: igit oẽ peccatum ẽ volũtariũ: ⁊ aſſumit illã maiorem tanq̃ omnino veram.

¶ Tertio ſigno actũ ꝯcluſiõis ⁊ dico ſic/hoc ẽ a deo: ⁊ hoc ẽ peccatum/ergo peccatũ ẽ a deo.

¶ Sed cõtra/circa illud ioannis primo: ſine ipſum factum eſt nihil: dicit gloſa: id eſt peccatum: ergo peccatum non eſt a deo.

¶ Pro huius. q. elucidatione aduertẽdum eſt primo: in re aliqua dupliciter inueniri poſſe materiale ⁊ formale. Uno modo vt res eſt. Alio modo vt ſignificatũ eſt p aliquem terminum. Exemplum: in homine reperitur corpus ⁊ anima put exiſtit in rerum natura: ⁊ corpus ẽ materiale ⁊ anima formale: ⁊ ſic habet materiale ⁊ formale in eẽndo. Si vero ꝯſideraret homo put ſignificat p hũc terminum homo tam materia q̃ forma ſignat formalr: immo poteſt eẽ vt id quod ẽ ſolũ materiale in eẽndo ſit formale rõne ſignationis. Ut ſi dicam/hõ eſt materialis: ly materialis ſolũ ſignat materiam formalr.

¶ Aduertẽdum ſecundo/ſignatum materiale eẽ duplex/directum ⁊ indirectum (vt in. q. de terminis connotatiuis dictum eſt) directum ptinet ad terminos cõcretos ⁊ abſolutos/indirectum ad terminos connotatiuos. Dicit ergo his ſcitis li peccatũ nõ eẽ tẽm ꝯnotatiuum ſed abſolutum: ⁊ licet peccatum in eẽndo hẽat materiale ⁊ formale: quorum primũ eſt actus ⁊ ſecundum deordinatio: ambo tamẽ ſignant formalr per ly peccatum. Uolo dicere q ly peccatum non ſe habet ſicut ly albũ: dicẽs d mali ſubſtantiã: ⁊ d formali albedinẽ: ſed hẽt ſe ſicut ly hõ. Nã ſicut hõ dicit formalr aial ⁊ rationale: ita peccatum actum ⁊ deordinationem. Cõſimilr domus componit ex lignis ⁊ lapidibus tãquã ex materia: ⁊ figura tãquam ex forma: tamẽ ly domus vtrunq; dicit formalr. Et ſic pʒ q predicti termini non hñt ſignatum materiale ſicut termini cõnotatiui/ſed bñe pñt habere vt termini concreti: ⁊ ſic ſignatum materiale erit ſingulare talis termini. Unde hoc peccatũ vel illud erit materiale ſignatum huiꝰ tẽi peccatũ: ⁊ hec domus vł illa erit mł'e de ly domus: ſicut iſte hõ. ł. ille eſt mł'e de ly homo.

¶ Tertio aduerte me loqui in hac queſtione de peccacato ꝯmiſſiõis vt dixi/qr de iſto ẽ difficultas in preſenti. Nam nũc nõ ẽ determinandum/an omne peccatum requirat aliquem actum. Amplius dixi deordinationem eſſe formale/nõ qr realr ſit forma: ſed loquimur d ea ac ſi eſſet ens poſitiuum.

¶ Ad argumẽta igitur deueniendo. ¶ Ad primum diſtinguit maior. Nam ſi loquamur de materiali pcti vt res eſt ꝯcedo illam ⁊ minorem/ſed nego cõſequẽtiam. Nam regula intelligit nõ de illo materiali/alioquin hec eſſet falſa/homo eſt animal/quia ſenſus eſſet quod homo quoad materiam primam eẽt animal. Si vero intelligat d materiali in ſignificãdo/ſubdiſtinguo q habeat materiale/ſicut terminus connotatiuus: ⁊ ſic nego: vel ſicut terminus abſolutus ⁊ ſic concedo maiorem ⁊ nego minorem: quia tunc ſenſus eſſet/q eſſentia huius peccati vel illius eẽt a deo: que tamen eſſentia includit ex equo ⁊ formaliter actum ⁊ deordinationem quorum vnum eſt a deo. Unde ſimpliciter talis ꝓpõ ẽ negãda. Et ꝓpter hoc eſt ſimplr negãda/domus eſt a natura: licet materia domus ſit a natura. Et iſta/arca ꝓducta eſt a mõtibus: licet materia eiꝰ ſit a mõtibus ꝓducta. Et rõ eſt: qr domus dicit materiam ⁊ formam formaliter: ⁊ ſimiliter ly arca. Et certe in hac materia non afferenda eſt alia ꝓbatio ex quo loquimur de ſignificatis terminorum. Nam modus loquendi hominum arguit quid termini ſignificent ex impoſitione. Et q peccatum non ſit terminus connotatiuus vt dictum eſt: efficaciter ꝓbat p philo. ⁊ omnes veros philoſophos morales dicentes/peccatum non opponi virtuti priuatiue ſicut cecus ⁊ vidẽs: ſed contrarie. Si ergo peccatũ d formali diceret priuationem ſicut ly cecus/opponeretur virtuti priuatiue/⁊ non contrarie.

¶ Pro ſolutione ſecundi aduerte/q in rebus compoſitis ex materia ⁊ forma vbi forma eſt principalior pſ nũquam terminus ſignificans ſolam materiam debet pdicari de tali re/ſed bene terminus ſignificãs formã ⁊ hoc improprie: vt qñ anima accipit pro homine. In rebus autem quarum pncipale eſt materia ſit econtra. Nam dicimus/phiala eſt argentum: nõ tamẽ dicimus phiala eſt figura. Similr dicimus/nomẽ eſt vox/non tamen dicimus nomẽ ẽ ſignatio: cum tamẽ ſignatio ſit formale. Similr dr pſalmo. 113. Simulachra gentiũ argentum ⁊ aurum. Nec obſtat huic autoritati dictum beati pauli dicẽtis. Scimus quod idolum non eſt aliquid in mundo: quia ibi non ſumitur idolum ꝓ materia ipſius nec pro figura: ſed p toto aggregato ex demone ⁊ idolo: ⁊ vult dicere q ex his duobus non reſultat vna natura que poſſit dici aliquod ens p ſe exiſtẽs in mũdo put falſe imaginabãt gentiles. Dicit ergo q tales pdicationes dicte nõ ſunt ꝓprie. Uolo dicere nõ ſunt quidditatiue ſeu eſſentiales/ſed cauſales pſertim cauſalitate materiali. Et hoc corroborat ex dictis philoſophi ⁊. D. S. 7. phiſic. lec. 5. ꝯ. 3. Ubi dr q materia artificiatorum nõ pdicatur de artificiato quidditatiue ſed cauſalr vel denominatiue: vt ſi dicamus/lectus ẽ ferreus. Uideatur. D. S. in. 4. d. prima: q. vnica: arti. 3. ad primum.

¶ Iſtis habitis/ad ſecũdum diſtinguit minor: qr vł illa pdicatio ẽ quidditatiua ⁊ ꝓpa: ⁊ ſic nego illam: ſi vero ſit pdicatio cauſalis/quia materiale peccati eſt creatura: ⁊ ſic ꝯcedo illam: ſed nego ꝯſequentiam: qa variat appellatio: vt hic/argẽtum eſt a natura: phiala eſt argentum: ergo phiala eſt a natura. Unde ly peccatum tenet diuerſimode in añte ⁊ ꝯñte: Unde ꝯcludendum eſt ſic/ergo creatura que eſt peccatum eſt a deo: vbi ponit medium vt ſaluet appellatio: vel ꝯcludatur ſic/ergo. b. peccatum ẽ a deo/vt ly. b. faciat ly peccatũ ſtare ꝓ mali peccati. Materiali inq̃ in eẽndo/qr ꝓ tali fuit minor ꝓpõ vera.

¶ Ad tertium diſtinguit maior: qr vel demonſtras ſolum actum: vel ſimul actum ⁊ deordinationem. Si pmum/ꝯcedo maiorem: ⁊ nego minorem. Si ſecũdum ꝯcedo minorem ⁊ nego maiorem. Unde ꝓpe loquẽdo pctm/neq; ẽ actꝰ neq; d ordinatio: ſed quid reſultãs (ſecundum noſtrum modum intelligẽdi) ex actu ⁊ deordinatione: ſicut homo non eſt materia neq; forma: nec materia informata forma. Iſta enim eſt falſa/homo ẽ materia informata forma. Pʒ/qr hõ nõ ẽ materia/ergo nõ ẽ materia informata forma. Cõſeqñtia tenet a ſuperiori ad ſuum inferius negatiue: ſed ſi aliquando ſic dr: ẽ pdicatio cauſalis. Et etiã ſic eſt ſumenda hec ꝓpõ/peccatum ẽ actus deordinatus. Nam ꝓpe loquendo peccatum nõ eſt actus/ergo nõ eſt actus deordinatus: nã ſi ꝓpe ẽ actus iſte ſunt ꝯcedende/peccatum eſt bonũ/peccatum magis eſt a deo q̃ ab homine. Theologi vero ⁊ philoſophi morales cum nõ intẽdant ſubtilitatibus logicis/nec circa tam parua deceat eos immora-

ri/diffiniunt peccatum ⁊ loquunt̃ de eo/ nunc iſtis nſic illis p̃dicationibus. Logic⁹ vero cui ſillogiſmos exami nare ⁊ paralogiſmos ſoluere incumbit/ opꝫ exacte omnia p̃dicta ⁊ alia ſimilia ꝓſpicere. Poteris ſi placet ꝓ hac materia videre. D. S. prima. 2. q. 79. ⁊ in ſcriptis ad hānibaldum ep̄um. d. 35. 1. ar. 4. in. 2. ſententiarum Vide ſimilr̃ in prima p̄te hui⁹ tractat⁹. Videatur amplius. D. S. 4. d. pri. q. 1. ar. 1. q̄ſtiũcula. 5. ⁊ ar. 3. a. d. 1.

Queſtio. 37.

Circa eaſdem regulas queritur/ an ille vniuerſaliter ſint vere? Et videt̃ ꝙ non. Nã tunc fere nullus ſillogiſmus nec ꝯuerſio eſſet bona ꝯña/ ꝯñs non eſt dicẽdum: ergo nec añs. Conſequẽtia vero ꝓbat̃/ quia in omni ꝯuerſione fit de ſubiecto p̃dicatum: ⁊ d̃ p̃dicato ſubiectum. Cum ergo ſubiecta teneãt̃ materialr̃: ⁊ p̃dicata formalr̃: opꝫ talẽ appellationem variari: ergo ꝯña non erit bona. Si dicas hãc variationem appellationis non impedire bonitatem ꝯñe. Contra/ iſta conuerſio eſt nulla/ generãs eſt eſſentia diuina/ ergo eẽntia diuina ẽ gñrãs ⁊ nõ ob aliud niſi q̃ variat̃ appellatio dicta: ergo.

Pro huius queſtionis elucidatione ſciendum p̃mo quoſdã dicere duo in hac materia. Primũ ẽ terminos diuinos non eſſe eiuſdem forme cum terminis creaturarum. Secundum ẽ/ variationem appellationis penes hoc ꝙ ẽ terminos teneri formalr̃ aut materialr̃/ non impedire bonitatem ꝯñe in terminis creaturarum ſed bene in diuinis/ ſed vtrunq; falſum eſt. De primo dictum eſt in ſillogiſmis. De ſcd̃o pꝫ: q̃ conuerſio iſta eſt nulla/ fluens eſt actio: ergo actio eſt fluens: q̃ tamẽ eſt in terminis creaturarum. Et ꝙ ſit nulla pꝫ: q̃ in caſu ꝙ aliquis calor intendat̃ ab igne/ añs ẽ verum ⁊ ꝯñs falſum. Veritas añtis pꝫ/ per philoſophũ dicentem quod motus ⁊ actio ſunt idem. Falſitas ꝯñtis pꝫ: q̃ ſenſus ẽ ꝙ actio vt actio ẽ fluens. Hoc pꝫ: q̃ philoſophus dicit hanc eſſe falſam/ actio ẽ paſſio: ergo ly actio ibi non ſtat pro ſuo materiali. Dicendum ergo ꝙ ſi i aliqua ꝯña ſolum fiat mutatio appellationis penes hoc quod eſt terminos teneri materialr̃: vel formaliter/ nõ variat bonitatem conſequẽtie. Si vero cum hoc adiungatur aliqua alia variatio appellationis/ ſeu aliud impedimẽtum: tũc impedietur talis cõſequẽtie bonitas/ vt notum eſt. Unde iſta ꝯña eſt bona/ album eſt currens: ergo currens eſt album/ ſumptis illis terminis ſubſtãtiue: iſta autem non/ ſortes fuit currens/ ergo currens fuit ſortes: quia vltra appellationem predictã variatur alia: ſ. ꝙ ly fuit appellat preteritionem ſupra ly ſortes/ ⁊ ſupra ly currẽs preteritionem ⁊ preſentialitatem diſiunctim. Unde opꝫ dicere/ ergo currens quod fuit currens ẽ. l. fuit ſortes. Cõſimilr̃ arguebat̃ ab amplo ad nõ amplum ex p̄te de ly ſortes.

Sed dices cõtra/ ꝯña illa eſt nulla. ſ. generãs eſt eẽntia diuina: ergo eẽntia diuina ẽ generãs: ⁊ in ea nulla fit alia mutatio/ igit̃ ꝯtio falſa.

Ad argumentum vero hoc nego minorem. Nam ly generans in añte ſtat ſubſtãtiue: ⁊ in ꝯñte adiectiue. Si dicas/ ſumatur in conſequẽte ſubſtãtiue/ tũc dicit̃ ꝯñs eſſe verum ſicut ⁊ añs ſecundum gloſam/ extra de ſumma trinitate ⁊ fide catholica. Dicit̃ tamẽ eam ſemper eſſe hereticam/ q̃ ſemper ſumit̃ adiectiue: ſicut iſta ſemꝑ dicit̃ vera/ pater ⁊ filius ⁊ ſpiritus ſanct⁹ nõ ſunt tres eterni ſed vnus eternus. Et tamen. D. S. dicit in primo/ ꝙ ſi ly eterni teneat̃ adiectiue/ hec eſt vera/ pater ⁊ filius ⁊ ſpiritus ſanctus ſunt tres eterni: ſicut dicimus tres perſone ſunt coeterne: licet alia rõ ſit ſpecialis in ly coeterni: vt in appellationibus dictũ fuit.

Sed dices/ ergo tento ly generãs adiectiue nõ põt ꝯuerti/ conſequens eſt falſum/ ergo ⁊ añs.

Ad hoc negat̃ ꝯña. Poteſt enim conuerti ſic/ ergo eẽntia diuina generãs eſt eſſentia diuina. Conſimiliter illa/ fluẽs ẽ actio: ergo actio ẽ fluẽs. Nã ſi li fluẽs vtrobiq; teneat̃ ſubſtãtiue vtraq; ẽ vera: ſin autẽ cõſequentia nihil valet.

Sed cõtra hoc poſſet aliquis arguere dupl̃r. Primo/ quia variatio penes hoc quod tenet̃ adiectiue aut ſubſtantiue/ nõ variat bonitatem conſequentie. Nam bene valet/ ſortes eſt albus: ergo ſortes eſt album ⁊ econtra/ ergo etiã tẽto ly fluens adiectiue eſt vera/ actio eſt fluens: ⁊ per cõſequẽs dicta nulla. Añs ꝓbatur efficaciter ſic: quia per primam regulam appellatiõis ibi ly actio ſtat materialiter: ergo verificat̃ ratione illius materialis: ſed tale eſt albedo ſeu motus: igitur.

Secundo ſic/ hoc eſt fluẽs ſigno albedinẽ: vel motũ: ⁊ hoc ẽ actio/ ergo actio eſt fluens.

Pro primi ſolutione ſciẽdum/ ꝙ aliquid poteſt dici ſignificatum materiale alicuius termini q̄druplicitor. Primo/ quia eſt indiuiduum alicuius ſpeciei: Et ſic illo d̃ capiẽdo hec/ albedo eſt materiale reſpectu illius termini albedo. Et hoc ſiue illa ſpecies ſignificetur per terminum abſtractum ꝓprie: ſiue ꝑ terminum concretum. Exemplum primi eſt ly albedo/ ⁊ ly hec albedo. Exemplum ſecundi eſt ſortes reſpectu d̃ ly homo. Dicitur ꝓprie/ quia in accidentibus ſpecies proprie ſignificantur in abſtracto abſtrahente a ſubiecto. Unde album non eſt proprie ſpecies accidentis. ſed albedo. Dicitur abſtrahente a ſubiecto: quia ſimiliter albedinitas non proprie eſt ſpecies/ quia ſignificatur per modum p̄tis ſpeciei: ſicut nec ly humanitas. In ſubſtantijs vero proprie ſpecies ſignificant̃ ꝑ concreta/ vt ly homo/ ly equus. Secundo modo dicit̃ materiale ſignificatum: quia eſt id pro quo ſupponit terminus ꝯcretus abſolutus: vt ſortes reſpectu de ly homo. Tertio modo dicit̃/ q̃ eſt id pro quo ſupponit terminus connotatiuus concretus: vt ly album habet ꝓ materiali hoc: vel illud corp⁹: ⁊ iſta duo ſignificata differunt: vt ex: q. circa tres connotatiuos pꝫ. Quarto modo dicit̃ ſignificatum materiale/ quia in re ſignificata: ſe habet vt materiale: licet ſit formaliter ſignificatum: vt ſupra dictum eſt de ly peccatum. Nam formaliter ſignificat actum ⁊ deordinationem: licet vnum ſe habeat reſpectu alterius vt materia. Dicitur ergo ꝙ quando prima regula dicit terminum poſitum in ſubiecto teneri materialiter ⁊ in predicato formaliter/ nõ intelligitur de materiali iſto quarto modo q̃d eſt materiale in eſſendo/ ſed de alijs. Nam ſic iſta eſſet vera/ peccatum eſt a deo: ⁊ iſta/ phiala eſt a natura: quod eſt falſum: vt ex dictis pꝫ. Dicitur ergo/ quod ly actio formaliter ſignificat qualitatem reſpectiue tamẽ ad agẽs Unde vtrunq; ſignificat formalr̃: licet vnum in obliq̃ ⁊ aliud in recto: ſicut de ly perſona in diuinis. D. S. dicit ꝙ ſignat eẽntiam ⁊ relationem formalr̃. Et ſic hec ẽ falſa/ actio eſt paſſio: quia ly actio non ſtat materialr̃. ſ. pro eo quod eſt materiale in actione: quia tunc vera eſſet: ſed poteſt teneri materialiter. i: pro indiuiduis: actionis. ſ. ꝓ iſta actione vel pro illa: ⁊ ſic iſta ẽ falſa/ ſimilitudo eſt diſſimilitudo: dato ꝙ fundamẽtum non diſtingueret̃ a relatione/ nam tũc ſubiectum non apellat ſupra id quod eſt materiale in ſimilitudine/ ſed etiam ſupra id quod eſt formale in illa: quia vtrunq; ſignificat̃

formaliter: licet non vtrunqꝫ in recto. Vnde in hac materia cauendum eſt plurimum ne committaꝛ fallatia equiuocationis/ loquẽdo ꝺ ſignato mali. Aliqui ponebãt ꝓpter ꝑdictas ꝓpõnes quãdã exceptionẽ illi regule prime appellationum dicẽtes eam eẽ veram quando materiale ꝛ formale differũt formalr ſeu realr: non autem quando differũt ratione. Vñ dicẽdo/ actio ẽ paſſio illa (vt dicũt) ẽ falſa: quia ly actio teneꝛ formaliter/ ideſt ꝓut actio ẽ/ ꝛ nõ ſolũ ꝓ re q̃ ẽ actio realr. Sed hec exceptio nõ videꝛ mihi neceſſaria: alioquin hec eẽt falſa/ deus gñrat deum: ꝯñs ẽ falſum vt notum ẽ. Cõſeq̃ntia vero pꝫ: q̃a tũc ꝺnotareꝛ deum vt ſic gñrare: quia ẽ ſignatum formale eius deitas: ꝛ ſuppoſitum diuinum ẽ materiale: ꝙ autem deo vt ſic nõ ꝯueniat gñrare pꝫ/ qꝛ tũc filiꝰ ꝛ.ſ.ſ. gñarẽt: cũ vterqꝫ illoꝝ ſit deꝰ. R. arguaꝛ ꝺ hac/ pater ſpirat ſpiritum ſanctum: que falſa eẽt ſi ꝺnotareꝛ ꝑdicatum competere patri vt pater ẽ. Nã tũc filius non ſpiraret. Cõſequẽtia vero tenet/ quia ſuppoſitum/ ꝛ natura/ ꝛ paternitas/ ꝛ pater in diuinis nõ differũt niſi ſolum ratione. Et ex his ſimilr habeꝛ hãc eẽ falſam/ eẽntia diuina gñrat/ q̃a ibi ly eẽntia non ſtat materialr. i. ꝓ ſuppoſito ſed ꝓ natura: vt ex nona exceptione appellationum elici põt/ quia ly eẽntia ẽ terminus abſtractus. Et dato ꝙ non exciperet/ nõ haberet ꝙ ſtaret ꝓ ſuppoſito. ſ. pro ꝑſonꝭ: ſed ſignificatum materiale poſſet dici hec eẽntia: ſicut hec albedo ẽ materiale reſpectu de ly albedo. Vnde aduerte multotiẽs logicos vti iſto termino ſuppoſitum equiuoce. Nam aliquando omne illud ꝓ q̃ ſupponit terminus vocatur ſuppoſitum ſiue ſit accidẽs ſiue ſubſtãtia. Aliquando vero capiꝛ ꝓut dicit ſolum indiuiduum de predicamẽto ſubſtantie: ſicut ly ꝑſona ꝓprie diciꝛ rõnalis nature indiuidua ſubſtãtia. Aliquando omne ſignificatũ dꝛ ꝑſona. Et ſic ſumiꝛ a grãmaticis dicẽtibꝰ/ oẽ nõm eſſe tertie ꝑſone/ preterꝙ ego. ꝛc.

¶ Ad ſecundum diſtinguiꝛ ꝙ bene valeat/ quia vel fluens ſumiꝛ vtrobiqꝫ ſubſtãtiue ꝛ ſic cõcedo. Si vero vtrobiqꝫ adiectiue/ nego cõſequẽtiã eẽ bonam.

¶ Pro quo ſciẽdum/ ꝙ quãdo nomen adiectiuum teneꝛ ſubſtãtiue/ appellat primo ſuum formale competere materiali quod ſecum fert: ideſt pro quo ſupponit. Quando vero teneꝛ adiectiue appellat ſuum formale competere materiali ſubſtãtiui ſibi immediate adiuncti vel exiſtentis in ſubiecto ſi adiectiuum ponaꝛ in ꝑdicato. Vñ quando dico/ homo albus currit: ꝛ homo ẽ albus/ ly albus vtrobiqꝫ appellat ſuum formale conuenire materiali illius termini homo/ exceptis caſibꝰ poſitis in prima parte huius tractatus. Quãdo ergo adiectiuum adiectiue tẽtum habet diuerſa ſubſtãtiua variaꝛ eius appellatio: ac proinde dicta ꝯña nulla eſt/ ſed opꝫ inferre hanc/ ergo actio eſt hoc fluens: vbi poniꝛ ſubiectum vt ſeruetꝛ appellatio.

¶ Sed cõtra hec/ ẽ dubitatio: quia videꝛ tũc dicendo homo ẽ album: ꝛ homo ẽ albꝰ: illa ꝑdicata appellarent diuerſimode qꝺ vꝛ falſum: cum vtrobiqꝫ ſtẽt formalr:

¶ Ad hoc cõcediꝛ ꝯña. Et ad probationem dꝛ ꝙ non differũt penes illam appellationem ſed penes aliam q̃ oriꝛ ex eo ꝙ terminus teneꝛ adiectiue/ aut ſubſtãtiue. Vnde ꝯcedo quod ambo ꝑdicata ſtant formalr ſed nõ eodem mo. Nam vbi terminus ſtat adiectiue ꝺnotaꝛ formale ſuũ imediate ĩeſſe mãli ſubiecti. Sed formale ꝑdicati tenti ſubſtantiue ꝑmo denotat formale ſuũ ineẽ mali ſui ſubiecti. Vnde antiqui bene ponebant hanc differentiam inter adiectiuum adiectiue tẽtũ ꝛ ipſum ſubſtantiue tentum/ quia ꝑmo modo copulatꝛ/ ſecũdo vero modo ſupponit: dantes intelligere (vt arbitror)

terminum adiectiue tentum denotare ſuum formale ineſſe materiali rei ſignificate per terminũ ſubſtãtiuũ/ terminum vero ſubſtantiue tẽtum denotare ſuum formale ineſſe priꝰ materiali a ſe ſignificato ꝛ deinde alteri alicui/ ſi ꝓpõ illud requirat. Hic tamen aduerte aliã differentiam. Nam quãdo ſubſtantiuum ſtat in ſubiecto ꝛ ꝑdicatum teneꝛ adiectiue/ tunc denotatur ſignificatum ꝑdicati inẽẽ ſubiecto ꝓpõnaliter. i. interueniente copula verbali: Quando vero dꝛ tꝛm ſubſtantiue tentum/ appellare ſuum formale ineẽ materiali ſuo/ nõ dꝫ intelligi ꝓpõnalr: ſed debet intelligi: ꝙ ex modo ſignificandi habet/ quod ſumaꝛ ab intellectu pro materiali vt ſtat ſub formali. Pro hoc vide. D. S. p. ꝑte q. 57. articulo. 5.

¶ Queſtio. 58.

Circa eaſdem regulas queritur item/ qualiter differant ille tres gloſule prime regule?

¶ Ad hoc breuiter dicitur ꝙ differẽtia ẽ hec Nam dñs durandus intendit terminum in ſubiecto poſitũ ſtare materialr/ qꝛ magis accipitur pro ſuppoſito quod eſt aliquid in ſe: ꝙ ſecundum quod ẽ habẽs talem naturam: non tamẽ negat quin accipiaꝛ ꝓ ſuppoſito: etiam prout habet talem naturam: immo videtur velle ſubiectum ſumi indifferẽter. ſ. quia aliquãdo ſumiꝛ ſic/ aliquando ſic. i. ꝓ ſe abſolute vel pro ſe vt hẽt talem naturam: vt pꝫ in. 3. d. 12. vbi loquiꝛ de hac propoſitione/ chriſtus incipit eẽ. Differt tamen ab eo doctor fructuoſus/ qui dicit tꝛm ſtare malr/ qꝛ ait ꝙ ſupponit pro ſuppoſito quod ſe habet vt materia. Et hoc talr ꝙ propoſitio ſemꝑ verificeꝛ pro illo: niſi in caſibꝰ exceptis in prima ꝑte huius tractatus.

¶ Tertia vero gloſula differt: eo quod gloſat hec verba non ratiõe ſuppõnis: ſed ſolum ratione appellationis comparando ꝑdicatum ad ſubiectum. Credo tamẽ omnes fere habuiſſe eandem intẽtionem in toto vel in parte ſecundario vel ex ꝯſequẽti. ¶ Vñ breuiter diciꝛ ſenſum illius regule ſecundum mentem. D. S: eẽ hãc quod in omni ꝓpõne denotatur predicatum vt habet talem formam competere materiali ſubiecti: non tamẽ denotando ipſi rei ſubiecte competere ratione ſue forme: vel ſignificati formalis extra exceptiones poſitas in tractatu appellationum. Vnde ꝛ laurẽtius valla libro quarto elegantiarum dicit/ non eẽ idem dicere/ ſciens feci hoc/ ꝛ ſcienter feci hoc. Nam ad veritatem ꝑmi dicti ſufficit me ſciuiſſe quid facerẽ/ ꝛ nõ requiritur me vſum fuiſſe tali ſcientia. In ſecundo vero dicto vtrũqꝫ requiriꝛ. Vnde iſta bñ põt eẽ vera/ ſciens facio domũ/ hac exiſtente faſa/ ſcienter facio domum: quia li ſciẽter modo poniꝛ ex parte copule que ẽ predicatum formale: ꝛ ſic ꝑtinet ad ꝑdicatum modificans illud reſpectu ſubiecti. Ly vero ſciens teneꝛ ex parte ſubiecti: ꝛ ſic in caſu quod ego dedita opera male edificaſſem domum quam tamen ego ſciebam ꝛ poteram edificare/ prima ẽ vera ꝛ ſecunda falſa. Ecce qualr regula hec innititur communi modo concipiendi/ preſertim ſapientum: Et certe (vt i appel. ꝑfatꝰ ſum) rigor logicꝰ ſumẽdꝰ ẽ ex cõi modo concipiendi: preſertim ſapientum: et ex cõmuni modo ꝛ vſu loquentium: quia multoties non põt alia rõ aſſignari ꝑter vſum. Vnde ſi vetula videns hominem tranſeuntem quem cognoſcit eſſe latronem: ꝛ dicat ſue vicine/ ille ẽ bonus latro: vicina intelliget de bonitate ꝛ cautela furandi. Si vero exiſtẽs corã crucifixo oſtendẽs latronem qui conuerſus ẽ in cruce dicat ille ẽ bonus latro: intelliget illa de bonitate morum: ꝛ

tñ ſunt eadē v̄ba. Huiꝰ tñ differētie appellatiōis nō pōt dari regula nec ratio preter vſum.

¶ Aduerte etiam / ꝙ quarta regula pro ad lectiuis numeralibus poſita in prima pte debet legi ſic. Omne adiectiuum numerale abſolutum adiunctū alteri adiectiuo cui per compoſitionem addit aliqua ꝑpoſitio denotans habitudinem ſuppoſiti pro quo ta le adiectiuum poteſt ſupponere ad aliquod aliud ſup poſitum / tunc tale adiectiuum numerale appellat ſuū formale conuenire materiali alterius adiectiui abſolu ti. Ut ſi dicam / pater ⁊ filius ⁊ ſpiritus ſanctus ſunt tres coeterni. Hoc enim nomen coeternus ſemper im portat conſortium inter plᵃ ratione illius prepoſitio nis con. Unde dicitur in ſimbolo / iſte tres pſone ſunt coeterne ⁊ coequales: cum ibidem dicatur / pater ⁊ filius ⁊ ſpiritus ſanctus non ſunt tres eterni: ſed vnꝰ eternus. Nec refert ꝙ non ponatur ly tres ⁊ ly eterne immediate / quia poſſet etiā ſic dici / pr̄ ⁊ filiꝰ ⁊ ſ. ſ. ſunt tres coeterne pſone.

¶ Aduerte pariter / quod quando dictum fuit in appellationibus in hac ꝓpōne / deus generat deum ſtare ꝓ natura diuina in cōcreto: intelligit̄ pmo ⁊ ſecundum ſe: nam ēt ſecūdario ſtat ꝓ pſona. Non. n. gñrare conuenit nature diuine in cōcreto vt commu nis eſt tribus perſonis: Nam ſic omnes perſone gene rarent / ſed eſt vera illa propoſitio / quia pater gene rat / ⁊ pater eſt deus. Et hoc ponitur in terminis diui nis largius.

¶ Aduerte amplius in regula poſita ꝓ ter minis importantibus deſitionem ⁊ inceptionem ꝙ ex dictis in illa poteſt aliquis arguere cōtra me: eo ꝙ vi dear dicere illos terminos gymnaſium / vel domus. ſ. collegium / eē terminos cōnotatiuos / ſed hec non fuit mea intentio: ⁊ ideo pdixi / preſertim ſi aliquo mō ſint termini cōnotatiui. Nam teneo illos terminos nō eſſe cōnotatiuos. Et ſi ſint / non ſunt oīo ſicut ly album ⁊ ly nigrum ⁊ alia huiuſmodi: ſed poſſunt dici cōnotati ui: eo ꝙ ſignificant duo. ſ. ſubſtātiam ⁊ accidens ſicut alij multi termini connotatiui. Differūt tamē / qꝛ vtrū ꝙ ſignificāt formalr̄. Et cōdeſcendēs cū communiter loquētibus dixi / terminum importātem inceptionem appellare inceptionem cōuenire mali: ꝓut ſtat ſub for mali: Sed melius explicaret̄ mea ſentētia ſi diceretur ſic / appellat inceptionem ꝯuenire compoſito ex mate riali ⁊ formali gymnaſij: vt ſic. Et hoc quia ly gymna ſiū vtrunq̧ dicit formalr̄. Unde nō refert dicere / gym naſium edifico / vel edifico gymnaſium. Nec ex hoc in fert̄ ad veritatem illius requiri vtrū𝔮 incipere eſſe / ſed ſufficit totum compoſitum incipere eſſe: ſicut i die reſurrectionis iſta erit vera / ſanctus petrus incipit eē homo: licȝ nec materia nec forma incipiāt eē. Et ſimilr̄ hec eſt vera / homo gñrat hominem: licet non generet materiam nec formam illius. Abſolute igit̄ teneo ta les terminos non eſſe connotatiuos.

¶ Sed dices cōtra / qñ terminꝰ q̄ ſe habet ſic ꝙ rema nēte re ꝓ qua antea ſupponebat ⁊ ſignificatiōe termi ni / ipſe t̄ſ dēſinit ſupponere: ille talis t̄ſ ē ꝯnotatiuꝰ ſed ſic ē ð ly domꝰ: igit̄. Maior ē omniū logicorum: ⁊ ꝓbat̄ minor: qꝛ ly domus ſupponit pro lapidibus ⁊ li gnis / quibus remanētibus deſtructa forma domus ſi domus deſinit ſupponere ꝓ illis lignis ⁊ lapidibus / igitur ē terminus connotatiuus.

¶ Ad hoc rñdet̄. 2. Primo nego maiorem: ⁊ do in ſtātiam de ly homo in xp̄o: nam dicēdo / homo ē deus: ly homo ſic ſe habet ꝙ depoſita humanitate ⁊ ſerua ta manet id pro quo ly homo ſupponebat. ſ. ſuppoſitū diuinum: ⁊ tamē non ē terminus connotatiuus ſimpli citer: ſed bene ſecundum quid: eo ꝙ humanitas in xp̄o habet modum accidētis: eo ꝙ ꝯueniat enti pfecto ⁊ ſub ſiſtenti. Sed quia non ſolum ſignat formā ly domꝰ ſed totū q̄dā q̄ð reſultat. ſ. vnum quid compoſitum ex ma teria ⁊ forma in genere artificij: ꝓpter quod ly domꝰ vtrū𝔮 ſignat formalr̄. Ideo dico ſecūdo ꝙ minor eſt falſa. Unde dicit̄ ꝙ ly domus ſupponit ꝓ aggregato ex lignis ⁊ lapidibus ⁊ forma domus: ⁊ iſtis remanēti bus nego ꝙ ly domus nō ſupponat. In xp̄o vero diui nitas nec ē forma informās nec hēt modū forme infor mātis penes hoc ꝙ ē formā hr̄e modū ptis reſpectu to tius reſultantis ex forma ⁊ materia.

¶ Auerte vlterius in regulis poſitis pro co pulis / ꝙ quando dicit̄ quatuor eē vniones ⁊ compoſi tiones / intelligit̄ de vnionibus in quibus interuenit copula. Nam loquendo abſolute ſunt ſex que ſunt he: ſcilicet / vnio malis p̄dicati cum mal̄i ſubiecti / ⁊ forma lis p̄dicati cum mal̄i ſubiecti: ⁊ formale ſubiecti cū mr̄i p̄dicati: ⁊ formalis predicati cum ſuo mr̄i: ⁊ formalis ſubiecti cum ſuo materiali.

¶ Sequitur de exponibilibus.

¶ Queſtio. 39.

Circa id quod dicitur de propo ſitionibus de excluſa copula ⁊ excluſo extremo / queritur / an modus exponen di eas ſit bene traditus? Et vr̄ ꝙ nō: q̄ ſecūdum illos modos nō ē mutua con ſequētia inter exponibilem ⁊ exponen tes: igit̄. Et añs pȝ / quia inter hanc ꝓpōnem / ſpecies ē q̄ p̄dicat̄ de pluribus differētibꝰ numero tātum: ⁊ ſuas exponētes nō ē ꝯña mutua: ſiue ſumat̄ ly tātum vt fa ciat ſenſum de excluſo extremo: vel de excluſa copula. Añs pȝ / quia ſi exponit̄ vt habet ſenſum de excluſo ex tremo ſic exponit̄. Species ē quod p̄dicat̄ de pluribus differētibus numero ⁊ non predicatur de his que nō differunt numero. Si vero hēt ſenſum de excluſa co pula exponit̄ ſic / ſp̄es ē q̄ð p̄dicat̄ de pluribꝰ differēti bus nūero: ⁊ nō ē quod p̄dicat̄ de pluribus differenti bus numero. Et hoc ſi excludat reſpectu ð ly ē / quod eſt copula principalis. Si vero determinet p̄dicatum reſoluēdo ly p̄dicat̄ in ly ē p̄dicatum exponit̄ ſic / ſp̄es eſt quod p̄dicat̄ de pluribus differentibus numero: ⁊ quod non ē nō p̄dicatum de pluribus differentibꝰ nu mero. Et tamen in omnibus his tribus ſenſibus con ſequētia non ē mutua. Quod pȝ / quia in caſu ꝙ ly eſt dicat exiſtentiam ⁊ nō ſit aliqua ſpecies in conſidera tione intellectus: ſed ſolum genera: exponētes omnes conueniunt generi: ⁊ per conſequens dabitur antece dens verum ⁊ conſequens falſum. ¶ Inſuper ſequit̄ ꝙ alicui conuenit diffinitio ſpeciei cui non conuenit diffinitum.

¶ Ad hanc queſtionem breuiter reſponde tur affirmatiue / ⁊ ad argumētum negat̄ añs. Et ad ꝓ bationem dicit̄ ꝙ in nullo ſenſu illorum ſumit̄: ſed ſu mit̄ vt ly tantū excludit gratia ſignificati formalis. De quo modo excludēdi nō poteſt dari regula adequata / ſed opȝ inſpicere intentionem ꝓferētis ꝓpōnem vel ſenſum quem cōiter homines concipiūt. Dicit̄ ergo ꝙ illa ꝓpō debȝ ſic exponi / ſpecies ē q̄ð p̄dicat̄ de pluri bus differētibus numero: ⁊ nō predicatur de his que

differunt plusꝙ̄ nūero. Et proportionabilr̄ dicitur de
hac ꝓpōne.ſ.alique ꝓpōnes ꝑticipant altero termino
tantum:que debet ſic exponi/alique ꝓpōnes partici=
pant aliquo termino:ꝛ nō ꝑticipāt pluribus terminis
Et cōſimilr̄ dicaꝛ de hac ꝓpōne/hec ꝓpō ſignāt ita eē
ſicut ē:ꝗ in cōi ſenſu ſumpta debet ſic exponi /hec ꝓpō
ſignificat ita eſſe ſicut ē:ꝛ nō ſignāt aliter eſſe ꝙ̄ eſt. Si
vero ſumereꝛ vt eſt de excluſa copula exponi debet ſic/
hec ꝓpō ſignāt ita eē ſicut ē:ꝛ nō ē nō ſignans ita eſſe
ſicut eſt/ ꝛ differt ſic vel ſic eam exponere. Nam de=
monſtrata vna propōne equiuoca que eſt vera in vno
ſenſu ꝛ in alio falſa. Si exponatur primo mō ē falſa. Si
ſecundo eſt vera.

¶ Sed contra reſpōſionem ad queſtionem arguitur
iſta ꝯña eſt nulla/ſortes ē angeli homo:ergo ſortes eſt
tantum angeli homo:ꝛ tamen arguiꝛ a ꝑiacēte ad ex=
ponibilem:ergo dicta nulla. Scḋa ꝑs añtis ē nota / ꝛ
ꝑma ꝓbaꝛ:quia in caſu ꝙ ſortes poſſideaꝛ ab vno an=
gelo ꝛ ab vno leone diuiſiue/añs ē verum ꝛ cōſequēs
falſum. Patet hoc ꝑ exponētes:exponiꝛ enim ſic/ſor=
tes ē angeli homo:ꝛ nō ē nō angeli hō:ꝛ illa pars ē fal
ſa.ſ. ꝛ ſortes nō eſt nō angeli hō: vt pꝫ ꝑ ſuam cōtradi=
ctoriam:ꝛ ſuppono ly nō infinitāter ſumptum/nō ca=
dere niſi ſupra ly angeli.

¶ Ad argumētum breuiter dicitur/ꝙ vel ly tantū ca
dit ſupra totum ꝑ̄dicatum:vel ſupra ly angeli tm̄. Si
ꝑmo modo/debet exponi ſicut dictum ē: dum tamen
ly nō infinitet totum predicatum. Si vero ſumaꝛ ſecū
do modo/ſecunda exponēs debet eſſe hec/ ꝛ ſortes eſt
angeli qui nō eſt nō angeliꝰ homo. Unde ē ſumme ad=
uertēdum ꝙ in exponēdo ꝓpōnes vbi ponitur ly tan
tum negatio negās copulam:ꝛ negatio infinitās ter=
minum nō debet poni niſi infra latitudinem ipſius ſu
pra quod cecidit ly tātum. Uñ in excluſiua quia ly tan
tum cadit ſupra totam ꝓpōnem in ſecunda exponente
incipimus a negatiōe negāte:ꝛ ab alia infinitāte:ꝛ ne
gatio negās:negat totum ſequēs. Quando vero ca=
dit ſupra totam copulam:negatio negās incipit a co=
pula. Et quia illa excluſio nō poteſt eſſe ab oppoſito ſo
lius vnionis:niſi reſpectu ꝑ̄dicati: ideo infinitaꝛ ꝑ̄di=
catum. Quādo vero ſolum ꝑ̄dicatum infinitaꝛ/dꝫ ſub
iectum ꝛ copula ꝑ̄ncipalis manere eodem modo:ꝛ co=
pula implicatiōis ꝑ̄dicati que debet ſupaddi debet ne
gari ꝺ infinitato ꝑ̄dicato. Unde hec ꝓpō/ſortes ē tātū
homo/debet ſic exponi/ſortes ē homo qui nō ē non ho
mo/ly qui referēte ly homo. Et hec ꝓpoſitio/ hoc li=
gnum ē tantum duo entia/ſi ly tantum excludat gra=
tia pluralitatis dꝫ ſic exponi/hoc lignum ē duo entia ꝗ
nō ſunt plura ꝙ̄ duo entia:ꝛ nō dꝫ dici/quod nō ē duo
entia:nam tūc illa implicatio nō ꝑtineret ad predicatū:
ꝛ ē ꝛ añs verum ꝛ nō ꝯñs tenēdo partes eſſe totum.

¶ Sed forſan dices cōtra hoc/hoc lignum eſt tria en
tia ꝛ quatuor entia/ergo nō ē tantum duo entia. Añs
pꝫ:qꝛ ſicut ē o͂ēs medietates:ita ꝛ tres tertie: ꝛ q̄tuor
quarte. Cōſequētia vero de ſe pꝫ. ¶ Ad hoc negatur
ꝯña:licet appareat bōa. Pro quo nota ꝙ tenēdo totū
eſſe ſuas partes omnes iſte ꝓpōnes ſunt vere:vnum ē
duo:ꝛ vnum ē tria:ꝛ vnum eſt quatuor:ꝛ ſic ꝯſequen=
ter. Et iterum/duo ſunt tria:ꝛ duo ſunt vnum: ꝛ duo
ſunt quatuor ꝛc. ꝛ tūc pꝫ veritas ꝯñtis ꝑ exponentem
datā/lꝫ etiam appareat falſa. Nam quādo dicimꝰ plu
ra ꝙ̄ duo entia:ly duo entia diſtribuiꝛ. Uñ non poteſt
ſupponere totum illud/plura ꝙ̄ duo ꝓ tribus ꝑtibus
nec ꝓ quinqꝫ:nec ꝓ ſex:nec ꝓ cētum illiꝰ ligni. Nam
cētum partes ſunt duo entia:ꝛ mille partes ſunt duo
entia:ergo non non ſunt plura ꝙ̄ duo entia : quia ſe=
quer etur eſſe plura entia ꝙ̄ ipſamet:cum cētum entia
ſint duo entia.

¶ Queſtio.40.

Circa dicta de excluſiuis queritur/ an
ſint vera? Et ꝓbaꝛ ꝙ nō/quia nō ſequitur tm̄
album poſſibiliter ē nigrum:ꝗ album pl̄r ē ni=
grum:ꝛ nullum nō album pl̄r ē nigrum. Et tamē ar=
guitur ab expōibili ad exponētes/ergo. Quod nō va
leat pꝫ/quia exponibilis ē vera:vt ꝓbat ſua vniuerſa
lis de terminis tranſpoſitis hec.ſ. omne nigrum pl̄r
ē album. Quod ꝯñs ſit falſum pꝫ:quia ſecunda expo
nens eſt falſa:vt pꝫ ꝑ veritatem ſue cōtradictorie que
eſt hec/aliquod nō album pl̄r ē nigrum. Cuius veri=
tas pꝫ expoſitorie ſic/hoc (ſignato homine nigro) poſ
ſibilr̄ ē nigrum/ꝛ hoc ē nō album/ꝗ aliquod nō albū
poſſibilr̄ eſt nigrum.

¶ Pro huius argumēti ſolutione/ oportet
meminiſſe eorū ꝗ in modalibꝰ ꝛ aliis locis de infinita=
tione terminorum ampliatorum dicta ſint:ꝯceſſo igiꝛ
exponibilē eē veram/diſtinguiꝛ ꝯñs:qꝛ aut ly nō infini
tat ſimplr̄:ꝛ ſic cōcedo ꝯñtis falſitatem:ſed nego eius
ſecūdam exponētem. Uel infinitat ſcḋm exigētiam cō=
tradictiōis:ꝛ ſic ꝯcedo eſſe eius exponētem:ꝛ nego eā
eſſe falſam. Et ad ꝓbationem nego veritatem ſue con
tradictorie. Et ad ſillogiſmum hoc probātem nego cō
ſequētiam/quia arguitur a minus amplo ad magis ne
gatiue virtualr̄. Nam ſenſus ꝯñtis ē: qḋ nec fuit nec
erit nec pōt eē albū pl̄r ē nigrum.

¶ Secundo arguitur / non tenet / tantum
creans ē:ergo creans eſt:ꝛ nullum nō creans ē:ꝛ tamē
arguitur ab exponibili ad exponētes:igiꝛ. Scḋa pars
añtis ē nota:ꝛ prima ꝓbaꝛ:qꝛ ſi illa ꝯña eſſet bona:ſeq̄
reꝛ ad vnam cōtradictoriam ſequi aliam : ꝯñs ē contra
philoſophum in libris ꝑ̄orum. ꝯña debet ſic ꝺduci Bñ
valet/tantum creans eſt/ꝗ creās ē ꝛ nullum nō creās
eſt:vltra/ergo creans eſt: vlteriꝰ/ergo creatum ē. De
inde:ergo aliquid nō creans eſt. Item/ergo aliqḋ non
creās ē/ vel nullum creans eſt. Ultimo deniqꝫ/ ꝗ non
tātum creās ē. Prima ꝯña tenet ab exponibili ad ex=
ponētes. Secūda/a tota copulatiua ad vnam partem
Tertia/quia relatiua poſita ſeponūt ꝛc. Et quarta/ qꝛ
creatura nō pōt creare. Quod ſi negeꝛ preſupponatur
gratia diſputationis:vel dicatur ſic/tantum primum
creās ē/ ꝛ deducanꝛ omnes prefate cōſeq̄ntie ꝛ redibit
difficultas argumenti. Quinta tenet a parte diſiuncti
ue ad totam. Sexta tenet ab exponentibus ad expo=
nibilem.

¶ Ad argumētum poſſet aliquis reſpondere negan
do ſcḋam ꝑtem añtis ꝛ dicere qḋ nō bñ datur ſcḋa ex
ponēs:eo ꝙ ly tātum in exponibilibus nō excludit co
relatiuum de ly creās qḋ ē ly creatum:eo ꝙ. D. S. di=
cat dictionem excluſiuam addita vni relatiuo nō exclu
dere corelatiuum:ſed hoc nō euacuat difficultatem ar
gumenti:tum quia illud dictum doctoris S. non po=
niꝛ ab eo vniuerſalr̄ niſi in diuinis:ꝛ reſpectu ꝑ̄dicato
rum eēntialium:tū qꝛ diſputationis gratia poteſt po=
ni ly tantum excludere etiam corelatiuum termini
cui adiungitur.

¶ Aliter autem poſſet reſpōderi ab aliquo negando
primam ꝑtem añtis: Et ad ꝓbationem poſſet negari
ꝯña. Et ad ꝓbationem poſſet negari illa conſequētia
intermedia quo arguitur: creās eſt:ergo creatum eſt/
eo ꝙ arguēs affirmās hanc/tantum creans eſt:nō cō=
cedet hāc/creatum eſt. ¶ Sed hoc r̄nſum nō eſſe efficax
Probaꝛ duplr̄. Primo:hec ꝯña ꝑ ſe eſt bona/creans

eſt:ergo creatum eſt:ergo quādo ponitᷣ inter alia erit bona:ꝯña tenet:quia id ꝙ̄ eſt ꝑ accidens nō tollit id ꝙ̄ ē de ꝑ ſe:ſed ꝑ accidens ē ꝙ alia ꝓpō vel cōſequētia ꝓceſſerit illam/ ḡ nō tollitur eius bonitas per hoc.

¶ Scđo/illa ꝓpō.ſ.tantum primum creās ē implicat cōtradictionem:ergo poteſt ꝑ bonas cōſequētias ꝯduci:⁊ cōtradictio que ꝯduci poteſt ē/ꝙ tantum creās p̄mum ſit:⁊ꝙ nō tātum p̄mum creās ſit:igitᷣ. Et ꝙ implicet cōtradictionem pꝫ:quia ſi non/ergo poteſt fieri adeo ꝙ ipſe creet/⁊ nihil creet ꝙ ē impoᷣ. ¶ Et ꝑ has duas ꝓbationes poteris impugnare reſpōſionem cuiuſdam doctoris nitētis ſoluere argumentum quod fit ad ꝓbandum ad duas cōtradictorias poſſe ſequi q̄ʒlibet. Argumētum autem ē tale:bene valet/petrus eſt:⁊ petrus nō eſt:ergo petrus eſt:a tota copulatiua ad vnam ꝑtem. Et iterum/petrus eſt/⁊ petrus nō eſt:ergo petrus nō eſt ꝑ eādem regulam:tūc vltra/petrus eſt ergo petrus ē: vel baculus ſtat in angulo:a ꝑte diſiunctiue ad totam. Tunc vltra/petrus eſt vᷣ baculus ſtat in angulo:ſed petrus nō eſt:ergo baculus ſtat in angulo a tota diſiunctiua cum deſtructione vnius ꝑtis ad poſitionem alterius:que quidem deſtructio fit per partem illatam ad totam copulatiuam in ſecunda conſequentia:ergo de primo ad vltimum/petrus eſt ⁊ petrꝰ non ē: ergo baculꝰ ſtat in angulo. ¶ Solutio vero doctoris talis ē. Eſt notādum ꝙ due cōtradictorie poſſunt ſumi dupᷣr. Uno modo abſolute ⁊ ſine aliq̄ ſuppōne:⁊ ſic altera ē ꝯſtructiua alterꝰ. Alio mō pñt ſumi vt ꝯceſſe ab aliq̄ ex aliq̄ ſuppōne grā diſputatiōis: vt videatᷣ q̄d īde ſeq̄tᷣ/tūc vniꝰ ṽitas nō ꝯſtruit ṽitatē alterꝰ:cū ambe ꝯcedātᷣ. Uñ diſtinguitᷣ ꝙ illa ꝯña itermedia ſit bona qua arguitᷣ a tota diſiunctiua cum deſtructione ⁊c. ſic/petrus ē vel baculus ſtat in angulo:ſed petrus nō ē:ergo baculus ſtat in angulo:qꝛ vel ille cōtradictorie cōſiderātᷣ abſolute:⁊ ſic ꝯceditᷣ ꝯñam eē bonam:vel conſiderantur vt in primo añte:ſcilicet in prima copulatiua:⁊ ſic nego ꝙ vna deſtruat aliam: quia ambe ſunt ꝯceſſe

¶ Dicitur ergo hanc ſolutionem nō infringere robur argumēti:ꝙ̄ ꝓbatᷣ vt dictum eſt.

¶ Primo ſic/illa ꝯña qua arguitᷣ a tota diſiunctiua cum deſtructiōe vnius ꝑtis:⁊c. ꝑ ſe eē bona:ergo ſiue copulatiua p̄cedēs eam fuerit cōceſſa vel negata nō deſinet eſſe bona. Añs ē notum:⁊ ꝯña tenet/qꝛ illam copulatiuam fuiſſe p̄conceſſam vel negatam ꝑ accidēs ſe habet reſpectu talis ꝯñe:igitᷣ non tollit ꝙ̄ ei cōuenit ꝯ ꝑ ſe:alioquin eodem pacto poſſet defendi hāc cōſequentiam nō eē bonam/homo ē:ergo animal ē. Nam poſſet ꝓteruus ꝯcedere hāc ꝓpōnem/homo nō eſt animal ⁊ hō ē lapis/ad vidēdū q̄d ſequatᷣ:tūc ex illa copulatiua īfero hāc/hō ē lapis:q̄ ē vna ꝑs:⁊ ex iſta īfero hāc hō ē:a ꝓpōne de ē:tertio ad ꝓpōnem de eſt:ſecundo(non enim volo abſoluatᷣ ly ē a tempore)tūc ſequeretᷣ ꝙ non liceret inferre/ergo animal ē:eo ꝙ ꝓteruꝰ negabit hominem eē animal. Dicere autē hoc ē dicere ꝙ nulli poterit ꝑ bonas ꝯñas ꝓbari ꝙ aliquid cōceſſum implicet cōtradictionem. Et iterū hoc dicere ē aſſerere bonitatē vel malitiam ꝯñe depēdere ex cōceſſione vel negatiōe reſpōdētis:q̄d ē ridiculum. ¶ Cōſimilr poteſt argui ꝯ id ꝙ̄ dicitᷣ de cōtradictoriīs.ſ.ꝙ vna nō deſtruit alteram:qñ ambe ſunt p̄cōceſſe. Arguitᷣ igitᷣ ſic/accidit ꝓpoſitioni cuicūꝗ ꝙ concedatᷣ ab aliquo vel negetᷣ:ergo ſi vna contradictoria per ſe deſtruit aliam hoc non remouebitᷣ ab ea:eo ꝙ ꝯcedatᷣ vel negetᷣ ab aliquo:non ḡ ob hoc pōt dici vnā nō deſtruere aliā. Nā ſicut ꝓpter noſtrū affirmare vel negare nihil mutatᷣ i re:ita nec ēt deſtruitur natura contradictionis.

¶ Scđo ſic arguo/illa copulatiua reſpectu cuiuſcūꝗ intellectus nō errātis ē impoſſibilis oībus modis:ergo implicat cōtradictionem:ergo poteſt inferre illam ⁊ nō poteſt inferre illam:niſi inferēdo quam libet partem vel ſeipſam totam/ergo quelibet pars deſtruit veritatem alterius. Hoc liquet/alioquin nō implicaretᷣ contradictio.

¶ Tertio inſuꝑ ſic arguo/ille ꝯñe poſſunt formari ab aliquo neutralr ſe habēte circa illam copulatiuam:ita ꝙ nec cōcedat illam nec neget:⁊ tūc ille ꝯñe erūt bone igitᷣ:vel ponatᷣ ꝙ ſortes neutralr ſe habens legat illas ꝯñas factas ab alio.

¶ Quarto/hec ſolutio ſuſtinet(ſi aliquid ſuſtinere poteſt)quod ex illa copulatiua nō ſequitᷣ q̄ʒlibꝫ reſpectiue ad cōcedētem illam:nō tñ ꝙ abſolute ex ea nō poſſit ſequi quodlibet:Hoc pꝫ:Nam ſi ille ꝯñe cōſiderentur ꝓut ſunt cognite ab intellectu diuino bone quidē ſūt:⁊ vna cōtradictoria tollit veritatem alterius:cum intellectus diuinus nō poſſit ꝯcedere aliquid falſum. Nihil autem penitus iuuat dicere hoc eſſe verum de conceſſiōe abſoluta:nō tñ cōditionata.ſ.ad vidēdum q̄d ſequitur. Tum quia dicere hoc de deo/ē ridiculum:⁊ in deo ⁊ creaturis friuolū ē dicere:ꝙ ideo aliqua ꝯña non eſt bona:quia cōceditur aliquid ad vidēdum ſitne ipſa conſequentia bona.

¶ Quinto ſiue cōcedam ſiue negem iſtam copulatiuam/ſortes diſputat ⁊ ſortes nō diſputat:ipſa nō deſinit eē copulatiua ex ꝑtibꝰ ꝯdicētibꝰ:Tū ſic arguo:ē copulatiua/ḡ infert quālibꝫ ꝑtē:deinde ꝑtes ꝯdicūt/ḡ q̄libet tollit veritatem alterius.

¶ Omiſſis igitᷣ omnibus his: ad argumētum negatᷣ prima ꝑs añtis:⁊ ad ꝓbationem ꝯceditᷣ ꝯña/⁊ ad eius improbationem diſtinguitᷣ autoritas.ſ.ꝙ vna ꝯdictoria nō inferat aliam vel ꝓbatiue ⁊ ſic ꝯceditᷣ illatiue ſolum:⁊ ſic negatur.

¶ Ad idem arguitur tertio: non valet/tantum.a.animal nō eſt animal:ergo.a.animal nō eſt animal:⁊ omne nō animal ē animal:⁊ tamē arguitᷣ ab exponibili ad exponētes igitur.

Quod nō valeat pꝫ/quia añs ē verum ⁊ ꝯñs falſum. Añtis veritas pꝫ ꝑ ſuam vniuerſalem de terminis trāpoſitis q̄ ē iſta/omne animal animal nō eſt. Si forſan dicas eius veritatem non eſſe mēſurādam ꝑ ſuam vniuerſalem/quia nō eſt primi ordinis.

¶ Cōtra/ad minus pōt ꝓbari ꝑ ꝑticularem que erit hec/aliq̄ʒ animal animal nō ē:vt dictum fuit in prima parte huius tractatus.

¶ Ad argumētum ꝯceditᷣ maior:⁊ negatᷣ minor:non enim bñ datur ſcđa exponēs:ſed debet eſſe hec.ſ.omne nō animal ⁊ b.animal. Ētrō eſt:quia ly tantū cū excludat ab oppoſito ſui cōtradictorij:termini ⁊ copule debent ſtare ſcđm exigētiam cōtradictionis in ſcđa exponēte reſpectiue ad primam exponētem. Et ſicut ꝯñs ē falſum:ita ⁊ añs. Et ad ꝓbationem bñ reſpōſum ē. Et ad replicam dicitᷣ/ꝙ nec ꝑ ꝑticularem debet iudicari:⁊ vicium eſt in impreſſione. Debet enim illud dici de excluſiuā tertij ordinis que contradicit excluſiue primi ordinis. Nam illa iudicatᷣ per ꝑticularem negatiuam alteri ꝯdicentem.

¶ Ad idem quarto arguitur:/non valet/tātum ſortes ē albus:ergo ſortes ē albus:⁊ nullum non ſortes ē album:⁊ tamē arguitᷣ ab exponibili ad exponētes:ergo.

Quod nō valeat pꝫ:qꝛ añs ē verum ⁊ ꝯñs

falſum: in caſu ꝙ ſortes ⁊ multi alij homines ſint albi. De falſitate ꝯñtis notū ē: ⁊ veritas añtis pꝫ ꝑ ſuā vlēm q̄ ē hec/ oē quod ē ſortes alb⁹ ē ſortes. Et ꝙ ſit ſua vlis pꝫ: q: ly albū tenet̄ adiectiue ⁊ nō h̄t aliud ſubſtātiuum qd̄ ponat̄ in ꝯñte illius: ꝙ.

Ad hoc argumētū negat̄. b. non. n. dat̄ bñe ſcda exponēs ſed erit iſta/ nullū nō ſortes ē ſortes alb⁹/ appa-ret (fateor) hec ꝓpo/ tm̄ ſortes ē alb⁹ falſa in illo caſu: q: vī facere hūc ſenſum: tm̄ ſortes ē albū. Nō tm̄ ex hoc intelligas adiectiuū adiectiue tētū nō poſſe eē totale p̄dicatū. Hoc. n. nō teneo: ſed bñ verū ē ꝙ nullo mō poſſit eſſe ſubiectum ob cauſam alias dictam.

Ad idem quinto arguitur/ non ſequitur/ tātū leo quilibet leo ē/ ꝙ leo qlibꝫ leo ē: ⁊ nullū nō leo qlibet leo ē: ⁊ tm̄ argr̄ ꝑ regulas igit̄. Quod nō ſeq̄t̄ pꝫ/ q: añs ē verū ⁊ ꝯñs falſum. Veritas añtis pꝫ ꝑ v̄itatē ſue vlis d̄ t̄mis trāſpoſitis q̄ ē hec/ quilibꝫ leo ē leo. Cōſequentis falſitas ē nota.

Pro huius argumēti ſolutione aduertēdū ꝙ bipartitus ē modus reſpondēdi ad illud. Quidam. n. ſuſtinēt illam excluſiuam veram vt ꝓbat ſua vlis: confirmantꝙ illud ꝑ deſcenſum factum ſub predicato i quo omnes deſcēdentes reperiunt̄ vere. Et ob hoc negant illam ꝓpoſitionem ſic debere exponi ſed ſic/ a. leo quilibet leo eſt: ⁊ omne non leo. b. leo non eſt. Alij vero dicūt eam eē falſam/ exponūtꝙ eam ſicut expoſita ē/ ⁊ dicāt ſub p̄dicato non licere deſcēdere/ nec ſuam vniuerſalem eſſe illam datam/ ſed iſtam/ quilibet leo ē. b. leo. Hic ſecūdus modus videtur rationabilior: eo ꝙ ly homo in prima exponēte ſemꝑ ponit̄ d̄terminate/ niſi ponatur aliquod ſignum diſtributiuum latum ſuper ipſum. Et hoc ſiue predicatum ſtet in prima exponēte diſtributiue ſiue non. Vnde prima exponens iſtius/ tantum homo non ē animal: non ē hec/ a. homo non ē animal: ſed hec/ homo non eſt animal. Et ſic patet i vniuerſali debere ſtare predicatum determinate. Quod vero nō liceat deſcendere pꝫ: quia cum ſubiectum ſtet d̄terminate in ordine ad diſtributionem prime exponentis arguitur ab vna determinata ad plures reſpectu p̄me exponentis. Si autem velimus ſubiectum ſtare confuſe oportet dicere tunc/ tantum a. leo quilibet leo ē. Vñ idem eſt dicere/ tantum. b. homo omne animal ē. ⁊ tantum homo oē aial ē: ſicut dicere/ tātū. a. hō oē al' eſt: ⁊ tantum homo eſt animal.

Arguitur ſexto ad idem/ non valet/ ſubſtātia impl'r ē accidēs: ⁊ oē non ſubſtātia pl'r ē accñs/ ꝙ tātum ſubſtātia impoſſibil'r ē accidēs: ⁊ tamē arguitur ꝑ regulas: igit̄. Quod non valeat pꝫ: q: añs ē verum ⁊ non cōſequēs. Añtis veritas ē nota: falſitas ꝯñtis pꝫ: bene valet/ tātum ſuſtātia impoſſibil'r ē accidens ergo tātum ſubſtātia poſſibiliter nō ē accidēs: ꝯñs ē falſum ergo ⁊ antecedēs. Conſequētia tenet ꝑ legem ſubalternarum ex ꝑte modorum: ꝯñtis falſitas patet ꝑ exponentes eius que ſunt he/ ſubſtātia poſſibiliter non eſt accidens: ⁊ omne nō ſubſtātia neceſſario ē accñs: nā ſecunda eſt vera vt pꝫ deſcendēdo ſub ſubiecto ad aliqđ accñs: ⁊ poſtea ponēdo ineē ſic/ hoc non ſubſtantia (ſignata albedine) eſt accidens: illa d̄ ineſſe non eſt neceſſaria/ non abſoluto ly ē a tēpore/ vt intelligo/ cum ſit contingens/ ergo ⁊c.

Ad argumentum negat̄ maior: ⁊ ad ꝓbationem megatur antecedēs: ⁊ ad ꝓbationem negat̄ ꝯña: ⁊ ad ꝓbationem diſtinguitur quod arguatur a ſubalternāte ad ſubalternatam/ vel reſpectu primarum exponentium ⁊ ſic concedo/ vel reſpectu omnium (quod oportet) ⁊ ſic nego. Nam ex parte ſecundarum exponētium arguitur econtra ſ. a ſubalternata ad ſubalternātē reſpectu modoꝝ. ſ. a ly pl'r ad ly neceſſario.

Arguitur ſeptimo/ iſta propoſitio eſt exponibilis/ tantum non homo currit/ ⁊ tamen nō pōt exponi ꝑm reglas igit̄ inſufficiēter date ſūt. a. ē nota: ⁊. b. pꝫ/ q: ſi in ſcda exponēte dicat̄ ſic/ nullū nō nō hō currit/ videtur nugatio.

Ad hoc breuiter negatur minor. Et dicitur ꝙ ſecūdum regulas datas poteſt p̄mo exponi vt dictum eſt/ nec committitur nugatio cū non ſit inutilis repetitio.

Secundo ⁊ melius datur ſecunda exponēs hec nullus homo currit. Unde quando terminus a quo ſit excluſio eſt terminus infinitus in ſecunda exponente d̄bet ſumi finitus ſibi oppoſitus. Et aduerte cum ly nō homo poſſit ſupponere ꝓ vna re ⁊ ꝓ pluribꝰ pōt ly tātū excludere pluralr̄ ⁊ ſingulariter. Et ſi ſingul'r excludat/ p̄ma exponēs erit hec/ aliqđ non hō currit: ⁊ ſi ſingul'r ⁊ plural'r erit hec/ aliqđ. l. aliq̄ nō hō. Et in p̄mo mō ſcda exponēs erit hec/ nullū nō aliqđ nō hō currit: ⁊ in ſcdo hec/ nō nō aliqđ. l. nō aliqua nō hō currit/ prima negatione neganter tenta.

Octauo arguitur/ ſi tertius ordo exponēdus eſſet diſiunctiue vt in prima ꝑte dicit̄/ ſequeret̄ hāc ꝓpoſitionem/ nō tātum homo currit/ ſed ē equ⁹/ eē verā in caſu ꝙ nullus hō currat/ ꝯñs ē falſum ꝙ expoſitio nulla: ꝯña tenet: quia exponitur diſiunctiue: ⁊ ei⁹ prima exponens ē vera. ſ. nullus homo currit. Cōſeqñtis vero falſitas pꝫ per communem hominum ſenſum Notum eſt enim ꝓferentem talem ꝓpoſitionem velle dicere ⁊ hominem ⁊ equum currere. Et cōfirmat̄ hoc efficaciter ꝑ q̄plurimas autoritates ſacre ſcripture. Nō. n. qñ dixit beat⁹ ioannes d̄ xp̄o/ ipſe ē ꝓpitiatio ꝓ peccatis nr̄is: ⁊ nō tm̄ ꝓ nr̄is: ſed ē ꝓ toti⁹ mūdi/ voluit intelligere diſiūctiue xp̄m eē ꝓpitiationem pro peccatis nr̄is: vel ꝓ oībus alijs a nr̄is: immo ꝓ omnib⁹ intellexit copulatiue: vt pꝫ reſpiciēti canonicā eius p̄mam. ca. 2. Itē iudith qñ dixit holoferni/ nō ſolū homines ſeruiēt regi ꝑ te ſed ⁊ beſtie agri/ nō intellexit diſiūctiue ſed copulatiue. cap. u. Item heſter cap. vltimo h̄r ſic/ vt nō ſolū hominib⁹ ſed ⁊ beſtias fortiſſimas ⁊ muros ferreos parati penetrare. Et multe alie autoritates adduci poſſent/ quas ſic diſiunctiue itelligi/ potius ridiculum q̄ logicum eſſet. Si dicas argumēta cōcludere: ⁊ ꝙ tales propoſitiones debent exponi copulatiue: ita vt illa de qua arguitur exponatur ſic/ homo currit ⁊ aliquod non homo currit/ qui certe ſenſus vr̄ h̄ri in illa ꝓpoſitiōe. Cōtra/ ꝙ due cōtradictorie falſe: ꝯñs ē falſum ergo ⁊ añs. Conſequētia ꝓbat̄ q̄a iſte ſunt ambe falſe/ tātum homo currit: ⁊ nō tantum homo currit in caſu ꝙ nec homo nec equ⁹ currat. Nec valet ſi dicat̄ tales ꝓpōnes eē al'r exponēdas ꝑm rigorē logicum: ⁊ al'r ꝑm communem modū loquēdi hominū. Nam tūc logica nō eſſet vtilis niſi ſibi ipſi/ ex quo ꝑm eam ꝓpōnes vere ſunt/ que alias falſe reputāt̄: vel ē ꝯ: nec vere doceret nos iudicare d̄ ꝓpōnib⁹ q̄ cōiter etiā a ſapientibus dicuntur.

Pro argumenti ſolutione ſciēdum/ ꝙ in excluſiua p̄mi ordinis duo ſunt. ſ. poſitio p̄iacētis ⁊ excluſio oppoſiti ſubiecti a conſortio p̄dicati: vt pꝫ dicendo/ tātū animal eſt ſenſibile: affirmat enim animal eſſe ſenſibile ⁊ excluditur oē non animal ab hoc quod eſt eſſe ſenſibile. Et ſi bene aſpiciatur ly tantum principalius excludit oppoſitum ſubiecti q̄ includat ſubiectum: quia eius formalis ſignificatio ē excludere. Quam ob rem

videtur mihi ly tātum dupliciter ſumi. Uno modo vt ſimul includit aliquid ⁊ excludit ab oppoſito illius. Alio modo vt ſolum excludit ab oppoſitio alicuiꝰ. Exemplum p̄mi commune eſt. Exemplum ſecūdi eſt hoc/ ſi dicam/ deus eſt a deo bonus vt tātum ipſe ſit bonus liquidum eſt ſenſum eſſe hunc/ deus eſt bonus: ⁊ nullum non deus ē bonum: ſolum enim videt̄ addi ſecunda pars ad excludendum: cum p̄ma pars affirmauerit quod non includeretur niſi p̄ma pars non preceſſiſſet. Unde dico ꝙ quando excluſiua primi ordinis ponitur in copulatiua cuiꝰ prima pars eſt eius p̄iacens: tūc ly tantum debet exponi ꝑ ſecundam exponentem. Et q̄n do excluſiua tertij ordinis ponitur in copulatiua cuiꝰ vnaꝑs eſt aduerſatiua eidem excluſiue: vel eſt p̄iacens p̄mi ordinis debet exponi ſolum ꝑ primam exponētē. Ut ſi dicam/ homo ē animal ⁊ nō tm̄ hō ſed ēt equꝰ. Sē ſus ſcd̄e ꝑtis ē/ aliq̄d nō homo eſt animal. ſ. equus. Et tunc contradictio nō debet attendi ex ꝑte hypotheticarum ipſarum: ſed ſolum ex ꝑte excluſiuarum q̄ cum ſuis ſcd̄is exponentibus cōuertunt̄. Et ſicut ipſe ſecūde exponētes contradicunt: ita ⁊ exponibiles. Unde in rigore logico dicende ſunt tales ꝓpoſitiones contradicere/ ⁊ ſic debere exponi/ quia rigor logicus eſt vſus loquendi ⁊ communis modus ꝯcipiēdi/ ⁊ p̄ſertim q̄n vſu ſapientum comprobat̄. Un̄ ad argumentum negatur ſequela/ nam cum illa excluſiua ponitur illa aduerſatiua: ⁊ ideo ſolum debet exponi ꝑ ſecundam exponentem. Et ex his pꝫ ꝙ non dabunt̄ due contradictorie ſimul vere aut ſimul falſe ex hac ſolutiōe. Un̄ ille q̄ aſſumuntur inter arguendum nō dn̄t exponi ꝑ ſecundas exponētes: cum neutra earum ponat̄ in copulatiua. Pꝫ ēt qualr̄ oēs ille autoritates intelligēde ſunt/ ita. ſ. vt ſolum excluſiue negatiue exponat̄ ꝑ ſolas ſecūdas exponentes.

¶ Queſtio. 41.

Circa dicta de ſuppoſitionibus terminorum ꝓpōnum exponibiliū tenēdo ꝯmunem opinionem multe difficultates poterūt hic vētilari. Una ē/ ꝙ q̄n fit excluſio a ꝑte ⁊ nō a toto/ predicatum non ſtet diſtributiue nec omnis t̄ſ poſitus ī ſubiecto confuſe tantū/ quod ē cōtra communem regulā: Primum pꝫ: quia in hac ꝓpōne/ tantum regis equꝰ eſt animal non poſſumus deſcendere copulatiue ſub ly animal/ nā in caſu ꝙ nō ſint equi in mundo niſi vnꝰ poſſeſſus a rege: an̄s erit verum ⁊ ꝯn̄s falſum. Itē patet: quia non poteſt conuerti in vnam in qua li animal ſtet diſtributiue: non enim ex illa infertur hec/ omne animal eſt regis equus. Secundū patet/ quia ly equus diſtribuitur in ſecunda exponēte ſicut ly animal/ vt exponēti propoſitionem liquidum eſt. Alia ē/ qꝛ in iſtis propoſitionibus/ non tantum homo non poſſibiliter non eſt currēs/ tantum homo neceſſario eſt currēs: nō poſſimus deſcēdere in prima diſiunctiue/ nec ⁊ in ſcd̄a copulatiue ad omnia currentia/ ſed bene ad currentia ex neceſſitate ſi aliqua eſſent: ⁊ ſic non diſtribueretur li currens pro omni currenti poſſibili: cuius oppoſitum videtur/ quia ſupponit pro omni currenti poſſibili/ ⁊ diſtribuitur ergo diſtribuitur ꝓ omni poſſibili. Si enim dicam/ homo neceſſario currit: ly currit ꝓ currēti poſſibili debꝫ ſupponere: licet nō ſufficiat ſubiecti ⁊ p̄dicati ſuppoſitio ꝓ eodem ad eius veritatem: ſed etiā requiritur neceſſitas ſue de ineſſe: licet alij teneāt ꝙ in verificatione: quādo. ſ. volumus videre pro quo ſupponat/ oportet ponere ly neceſſario. Un̄ dicunt p̄dicatum huius/ deus neceſſario eſt creans nō ſupponere/ Sed meliꝰ (vt alij dicūt) ē/ vt remoueat̄ ly neceſſario/ ⁊ ponat̄ plꝰ rōne ampliatiōis ſcd̄e. Nō. n. requirit̄ vt ī cognoſcenda ſuppōne ſeruet̄ appellatio ſicut āpliatio. Alias difficultates quas omitto ⁊ plures alias quas inq̄rere nolo/ diligēs ſtudēs poterit inuenire. Ob illas igit̄ fugiēdas vr̄ mihi rōnabile eē id q̄d in p̄ma ꝑte huiꝰ tractatꝰ dictum ē. ſ. t̄ſos exponibiliū nō ſupponere vnica ſuppōne diſtincta/ niſi forſan ſuppō cauſet̄ a ſigno nō exponibili habēte maiorē vim ex natura ſigni vł ex bn̄placito arguētis ꝙ̄ habeat ſignū excluſiuū reſpectu illiꝰ t̄ſi cui tale ſignū addit̄. Primū dr̄ propter hāc/ tm̄ omnis hō ē al̄: nam pōt dici ly hō ſtare diſtributiue ꝑfecte qꝛ confuſa tm̄ impedit̄ ex natura rei a tali ſigno. Scd̄m dr̄ ꝓpter hanc/ tantum. b. homo ē animal qꝛ ſuppō determinata ex natura rei minor ē ꝙ̄ cōfuſa tm̄: ſed apponit̄ ly. b. dedita opa vt impediat̄. Dicitur habente maiorem vim/ qꝛ ſi dicam/ tantum hō nō ē animal/ nō ē neceſſe ly animal ſtare ꝯfuſe tantum aut diſtributiue ſolum/ licet ponatur ly nō. Et ratio ē quia vis illius ſigni tantum reſpectu predicati ⁊ virtus ꝺ ly nō equalis virtutis ſunt. Nam ly tantū diſtribuit p̄dicatum ratione negationis quam includit: vt patet ī ſcd̄a exponente primi ordinis: vbi ly tantum non impedit̄. Et quod dicitur in prima ꝑte. ſ. tales terminos ſupponere tot ſuppoſitionibus quot habent in exponētibus nō debet intelligi ꝙ tales termini ſemper ſupponāt pluribꝰ ſuppōnibꝰ ex neceſſitate: ſed ꝯditionalr̄. ſ. ſi ſic ſupponāt in exponētibꝰ. Nā dicēdo/ ab eterno fuit homo: ly hō bn̄ ſupponere pōt vnica ſuppōne dūtaxat. ſ. confuſa tantum. Nam ſic ſolum ſtat in exponēte que ē hec/ ante quodlibet inſtans verū vel imaginabile fuit homo.

Queſtio. 42

Circa dicta de conuerſionibus q̄ritur qualiter ꝯuertūt̄ iſte ꝓpōnes/ tm̄ leo videt ſe: tm̄ leo ē ipſemet/ tm̄ hō ꝯtingēter ē al̄: tm̄ equꝰ ē angeli equꝰ: tātū īcipiēs eē ē angelꝰ/ tātū. a. leo cuiꝰ libꝫ angeli al̄ ē/ tantū leo al̄ ē ⁊ fuit: tātum leo ⁊ quilibet homo ſunt animalia?

¶ Hic primo opꝫ ſcire oēꝫ excluſiuā cuius p̄iacēs nō poteſt cōuerti nō eē cōuertibilem. Unde hec nō eſt cōuertibilis/ tātū. a. leo ē vel fuit al̄: ſi ly. a. ponatur ad denotādum p̄mam exponētem eē immediate reducendam ad copulatiuam.

¶ Inſuper oportet meminiſſe limitatiōnū poſitaꝝ in prima ꝑte ⁊ in quarto libro.

¶ Tertio opꝫ ſcire/ omnem excluſiuā cuiꝰ p̄me exponentis totale p̄dicatū diſtribuit̄ ꝯplete aut ſtat diſcrete cōuerti mutuo cū ipſa ſola p̄ma exponēte. Ex quo ſeq̄t̄ conuertētem prime exponētis eſſe etiam cōuertentem ipſius totius exponibilis. Un̄ iſta propoſitio. a. homo omne animal ē/ cōuertit̄ mutuo cum iſta: tātum. a. homo omne animal ē. Hoc pꝫ: nam illa prima infert totā excluſiuam ⁊ infertur ab ea. Secundum notum eſt/ ⁊ primum ꝓbatur. Bn̄ valet: hec/ a. homo omne animal eſt: infert ſeipſam ⁊ ſecundam exponētem illius excluſiue: ⁊ ipſa eſt prima exponēs/ ḡ infert omnes exponentes ergo totam excluſiuam. Quod inferat ſeipſam notū ē. Et ꝙ inferat ſecūdā ſic ꝓbo de primo ad vltimū. Bene valet/ a. hō omne al̄ ē: ergo omne al̄ ē homo/ ḡ al̄ eſt homo. Ultra/ ergo animal nō ē nō homo. Ultra/ ergo nullum. a. nō hō omne al̄ eſt: ⁊ iſta vltima eſt ſecunda exponēs igit̄. Prima ꝯn̄a tenet ꝑ cōuerſionem ſimplicem: vel ꝑ illam regulā/ noīa ⁊ verba trāſpoſita idē ſignificant: ſecūda ꝑ legem ſubalternarum: tertia ab affir

matiua ad negatiuam: quarta tenet ſicut prima: igit.

¶ Quarto oportet aduertere ordinem ſuppõnum in exponibili ⁊ in vli de t'is tranſpoſitis: vt. ſ. t'i ſtẽt eo mõ. Añ iſta ꝓpõ/ omnia animalia. a. leo ⁊ q̃libʒ leo ſũt/ nõ habebit iſtam excluſiuam ſibi correſpondentem. ſ. tm̃ leo ⁊ quilibet leo ſunt animalia: quia arguit a cõfuſa ad determinatam aliquo modo ex pte ꝺ ly leo. Nã in añte ly leo ſtat cõfuſe in ordine ad omnes t'os diſtributos: ⁊ in ꝯñte ſtat determinate in ordine ad ly leo in ſecundo loco.

¶ Quinto ſciẽdum ẽ ꝙ vt communiter ly tm̃ diſtribuit p̃dicatum vnica diſtributione formal'r: aut equiualẽter: ac ꝓinde vnica acceptione/ quãtumuis obliquꝰ p̃cedat ſiue ſequat. Et hoc qꝺ dico de acceptiõe intelligo et formal'r vel equiualẽter: niſi in caſu cito dicendo. Unde in aſſignãda vniuerſali ſemꝑ p̃dicatum ſi habet plures partes debet diſtribui vnica diſtributione: ⁊ ꝑ conſequens vnice ſumi. Añ hec ꝓpõ/ tm̃ leo cuiuſlibʒ angeli leo eſt/ ſic debet conuerti/ q̃libʒ leo q̃ ẽ cuiꝰlibet ãgeli leo ẽ leo. Hec notata ſunt ꝓ ꝓpõnibꝰ ꝓpoſitis ⁊ aliis q̃ ꝓponi poſſunt.

¶ Quibus p̃miſſis/ dicitur ꝙ prima exponitur ſic/ omne videns ſe leonem ẽ leo. Et hoc ſi ly ſe i exponibili referat ly leo. Si vero referat ly videns/ ſua conuertẽs erit hec/ omne vidẽs ſe eſt leo. ¶ Secunda ſic/ oĩs ipſemet leo eſt leo: lʒ in p̃ma exponẽte nõ diſtribuat ly ipſemet. Et nota ꝙ qñ ly ipſemet refert ſubiectũ exponibilis in ſecunda exponẽte no dʒ referre totũ terminum infinitatum: ſed ꝑtem illius/ ſubiectum. ſ. p̃ciſe ipſius exponibilis. Iſta autẽ vniuerſalis/ omne animal vel lignum eſt ipſummet non põt habere excluſiuam ſi ly ipſummet referat vnam ꝑtem ſubiecti. ſ. non diſtributam: qꝛ vel diſiunctum diſtribuit vnice ſumptum vel ſolũ vna ꝑs. Si p̃mum dicunt aliqui illam ꝑtem ſuppõnere mobil'r/ ⁊ ꝓpterea non complete diſtribui. Si ſecundum/ liquidum eſt nõ eſſe ſubiectum oĩo diſtributum: ꝓut opʒ ad hoc ꝙ habeat vniuerſalem. Sed melius eſt dicere ꝙ admiſſo illo caſu nõ põt totũ diſiunctum ſumi vnice: quia iam pars habet reſolutionem ꝑ ſe diſtinctam a toto: ⁊ per ꝯñs nullo mõ diſtribuit complete: ⁊ ideo nõ habebit vniuerſalem. ¶ De tertia dicit ꝙ non poteſt cõuerti conuerſiõe ꝓprie dicta. i. in qua ex totalibus extremis fiant totalia extrema/ extremis tranſmutatis: ⁊ ſic debet intelligi qꝺ dictum ẽ in p̃ma ꝑte. Conuerſione autem impropꝛia põt ſic ꝯuerti/ omne qꝺ cõtingẽter ẽ animal/ poſſibil'r ẽ homo. Et etiam ꝯuerſione valde impropꝛia poſſunt conuerti multe ꝓpões/ q̃ ꝯmuniter dicũt non poſſe conuerti: vt iſta/ tantum hominis leo ẽ animal ꝯuertitur in hanc/ omnis homo cuius leo eſt animal ẽ homo: ſed cum iſte ꝓpoſitiones nõ ꝑticipent in extremis/ valde impropꝛie (vt dictum ẽ) dicuntur conuerti illo modo.

¶ Quarta debet ꝯuerti ſic/ quilibet angeli equus eſt equus: vt ſit acceptio vnica in ſubiecto: ſicut fuit in p̃dicato. ¶ De quinta diſtinguitur: nam vel ly incipiẽs ſumit categorematice/ vel ſincategorematice. Si primum/ cõuertitur in hãc/ omnis angelus qui eſt angelus ẽ incipiens eẽ quod eſt incipiens eẽ. Et ponunt ille implicationes/ quia quando ly incipiens ponitur ĩ ſubiecto non ampliat p̃dicatum a ly incipiens/ ſicut fit quando ponitur ly incipiens in predicato. Et ſimiliter ly incipiens ſtat pro incipiente qꝺ ẽ incipiẽs quãdo ponitur in ſubiecto. Si vero ly incipiẽs ſumat ſincategorematice/ dr̃ illam non poſſe conuerti. ¶ De ſexta dr̃/ ꝙ nõ põt hr̃e vlẽm. Patet hoc/ qꝛ tũc. l. ſubiectũ illiꝰ vl'is ſumeret vnice vel nõ vnice. Nõ p̃m/ qꝛ tũc arguendo ab vna ad reliquam arguit a nõ diſtributo ad diſtributum: vt patere poteſt exponentes exponibilis reſpiciẽti. Nec p̃mum põt dici/ cuius rõ eſt: qꝛ qñ ſubiectum ſtat confuſe i ordine ad vniuerſalitatem: que ẽ in p̃ma exponente ſi p̃dicatum tenet non vnice/ formal'r talis non vnica non equiualet vnice.. Et iſte ẽ caſus limitans quartum notabile: ⁊ propterea non poteſt cõuerti in vniuerſalem cuius ſubiectum ſumatur vnice.

¶ Septima debet ſic conuerti/ oẽ animal qꝺ aĩal ẽ ⁊ fuit/ eſt vel fuit leo.

¶ Sed contra/ quia predicatum precedit copulam/ ꝫ non oportet quod reduplicetur ipſa copula.

¶ Ad hoc negat ꝯña/ nã lʒ illud verũ ſit qñ oĩa extrema ſtãt determinate tã añtis ꝙ ꝯñtis/ nõ tñ ẽ verũ qñ ſecus fit. Et lʒ ambo extrema amplient ad ea q̃ ſunt vl' fuerunt: ſemper tamen denotatur predicatum ineſſe ⁊ infuiſſe ſubiecto/ ſecus eẽt ſi in exponibili predicatum diſtribueretur a ly omne. ¶ Octaua conuertit i hãc/ omnia animalia leo ⁊ quilibet leo ſunt: ⁊ ſumit ly leo vt ſtet ſolũ cõfuſe in ordine ad ly animalia: eo ꝙ ſic ſtabat in excluſiua. Erat. n. determiate in ordie ad ſcꝺam partem diſtributam.

¶ Queſtio. 43.

Circa dicta de oppoſitionibus nolo argumenta proponere: qꝛ q̃ debeãt dici ad oĩa. ferea ad oĩa ex dictis pñt haberi/ habẽdo ſemꝑ p̃ oculis exponentes ꝓpõnum oppoſitarum.

¶ Aduerte tamen circa tertiam regulam oppoſitionum que ponit generaliter ꝓ exponibilibus omnibꝰ in prima ꝑte/ ꝙ debʒ intelligi ꝺ exponentibus que cõtradictorie ſunt inter ſe ⁊ ſunt compoſite ex ſubiecto ⁊ predicato exponibilis. Et ſi non ex talibus ſaltem ex vno extremo ⁊ parte alterius extremi. Elucidat hoc in exemplo: iſte nõ contradicunt/ oẽ animal preter hominem currit: non omne animal preter hominem non currit: tamen ſecunde exponẽtes earum cõtradicunt ⁊ vna earum exponitur copulatiue ⁊ alia diſiunctiue: ⁊ tamen ſecundum regulam videbantur debere eſſe cõtradictorie. ¶ Dr̃ ergo ꝙ nõ ẽ cõtra regulã/ quia ille ſecũde exponẽtes ꝯſtituunt ſolũ ex t'is poſitis in ſubiectis exponibilium.

¶ Similiter circa aſcenſum ⁊ deſcenſum nolo ponere difficultates: videat alios libros q̃ voluerit/ qꝛ in ꝓpõnibus vbi ſunt plures difficultates ſũt pauce aut nulle vtilitates.

¶ Queſtio. 44.

Circa dicta de exceptiuis queritur/ an modus exponẽdi traditus in prima ꝑte ſit bñ poſitus? Et ꝓbat ꝙ non: nõ ſequit/ hõ quemlibet equum qui non eſt fauellus poſſidet: ⁊ fauellus eſt equus: ⁊ fauellum homo non poſſidet/ ergo homo quemlibet equum preter fauellum poſſidet: ⁊ tamen arguitur per regulas igitur. Quod non valeat patet. Nam in caſu quod ſolus ſortes poſſideat omnes equos mundi inter quos ſit fauellus/ antecedens eſt verum ⁊ conſequens falſum. Ueritas antecedentis eſt nota. Nam prima exponens verificatur ꝓ ſorte ⁊ tertia pro alio quouis homine: ſcꝺa notiſſima ẽ. Cõſequẽtis vero falſitas pʒ: quia illa propoſitio nullam habet deſcendentem veram ſub ly homo.

¶ Ad queſtionem rñdetur affirmatiue. Ad argumentum breuiter negatur minor/ oportet enim

prius deſcendere ſub termino ſtante determinate: vt i prima parte notatum eſt. Semper enim oportet habere p̄ oculis in iſtis exponibilibus/ an aliquod categorema vel ſincategorema ſit reſolubile ante ſignum exponibile vel ratione deſcẽſus vel conotationis/ vel poſitionis ineſſe/ vel alicuius alterius reſolutionis. Unde iſta propoſitio/ album incipit eſſe non debꝫ exponi/ niſi pri⁹ deſcendatur: ⁊ deſcendens que debet exponi/ debet reſolui ratione connotationis ſic/ hoc incipit eſſe ⁊ hoc eſt vel immediate poſt hoc erit hoc album ⁊cet. Et tunc maior debet exponi in qua remouetur cõnotatio Et iſti/ contingenter omnis homo p̄ter ſortem currit prius debet poni ineſſe ⁊ poſtea exponi. Et in iſtis excluſiuis/ angeli tantum equus currit: homo ⁊ tantum equus ſunt animalia: prius opꝫ deſcẽdere ſub tr̄is ſtãtibus determinate.

¶ Secundo arguitur/ non valet/ omne animal non homo eſt album: ⁊ omnis homo eſt animal/ ⁊ nullus homo eſt albus: ergo omne animal p̄ter hominem eſt album: ⁊ tamen arguit̄ per regulam: igitur. Quod non valeat pꝫ: quia antecedẽs eſt verum ⁊ ɔ̄ñs falſum: in caſu quod ſoli homines ſint nigri: ⁊ cetera animalia alba. De veritate antecedentis notum eſt: falſitas conſequentis patet: quia bene valet/ omne animal preter hominem eſt album: ergo omne animal p̄ter hominem eſt coloratum: conſequens eſt falſum: ergo ⁊ antecedens/ ɔ̄ña tenet ab inferiori ad ſuum ſuperius: falſitas ɔ̄ñtis pꝫ ꝑ eius exponẽtes.

¶ Ad argumẽtum reſpondetur negando maiorẽ. Et ad probationem negatur ſecunda pars antecedentis: ⁊ ad probationem negatur antecedens: ⁊ ad probationem dicitur quod ab inferiori ad ſuum ſuperius negatiue: vel cum termino includente negationem conſeq̄ntia eſt nulla. Nunc liquidum eſt ly preter includere negationem. Similiter non valebit a parte diſiuncti ad totum: quia totum diſiunctum ſe h̄ꝫ vt ſuꝑius ad quamlibet ſui partem.

¶ Tertio arguitur: non ſequitur/ omnis fenix preter hunc fenicem fuit in arca noe: ergo omnis fenix alius ab iſto fenice fuit in arca noe: ⁊ hic fenix eſt fenix/ ⁊ iſte fenix non fuit in arca noe: ⁊ tamen arguit̄ per regulam igitur. ¶ Si forſan neges minorem/ eo quod ponitur ly aliud ab. ¶ Contra/ idem eſt dicere/ omnis fenix qui non eſt vel fuit iſte fenix: ⁊ omnis fenix alius ab iſto: igitur. Quod autem non teneat pꝫ/ quia antecedẽs eſt verum: ⁊ ɔ̃ſequẽs falſum: in caſu ꝙ in mundo ſit modo vnus fenix/ ⁊ omnis fenix fuerit in arca noe excepto iſto tantum. Ueritas antecedẽtis nota eſt/ falſitas conſequẽtis patet per falſitatem ſue prime exponentis: cuius falſitas pꝫ ꝑ falſitatẽ ſue de ineſſe: quia eſt affirmatiua de ſubiecto non ſupponente/ eo quod tunc non erat fenix qui modo eſt/ ⁊ ei q̄d nõ eſt/ nihil eſt idem vel diuerſum: vt philoſophus inquit.

¶ Ad argumentum dicuntur duo. Primum ẽ/ quod ſi ly alius ſumatur proprie: vt requirit exiſtentiam extremorum inter que ponitur diuerſitas non bene exponitur/ ſed debet ſumi large/ aut poni terminus contradictorius/ alioquin argueretur a termino ſupponẽte ad non ſupponentem.

¶ Secundum eſt/ quod etiam ſecluſo illo defectu reſtat alius: ſcilicet quia arguitur a magis amplo ad minus amplum ex p̄te p̄tis extracapte. Nam in antecedẽte ſtat pro preteritis ⁊ pro preſentibus ⁊ in conſequẽte pro preſentibus tantum. Unde oportet dicere/ ⁊ hic fenix eſt/ vel fuit fenix. Unde in exceptiuis exponendis in terminis ampliatis oportet aſpicere ampliationem ⁊ appellationem terminorum diligenter/ preſertim cum termin⁹ q̄ ponitur pro predicato in ſecunda exponente ponatur in exponibili in ſubiecto. Et ſi teneas vel admittas negationem infinitantem non infinitare ſecũdum exigentiam contradictionis/ oportet te ampliationem explicare in termino infinitato. Unde huius propoſitionis/ omne album preter ſortem eſt ⁊ fuit nigrum: prima exponens erit: omne album non ſortes qui eſt vel fuit ſortes ẽ ⁊ fuit nigrũ: ⁊ ſecunda erit/ ſortes eſt vel fuit albus: ⁊ tertia/ ſortes non eſt ⁊ fuit nigrum. Nam tertia exponens debet eſſe contradictoria prime quoad copulam ⁊ predicatum/ ita quod ex parte copule ⁊ predicati ſeruentur omnes cõditiones contradictionis. Et ſic pꝫ ꝙ hec propoſitio/ omne ens p̄ter creaturam neceſſario eſt ens/ debet ſic exponi/ omne ens non creatura neceſſario ẽ ens: ⁊ oīs creatura poſſibiliter ẽ ens: ⁊ omnis creatura poſſibilr̄ non eſt ens: vel (quod idem eſt) ⁊ nulla creatura neceſſario eſt ens.

¶ Quarto non ſequitur/ omnis homo non ſortes videt ſe: ⁊ ſortes eſt homo/ ⁊ ſortes non videt ſe ergo omnis homo preter ſortem videt ſe: ⁊ tamen arguitur per regulas: igitur. Quod non ſequatur patet: quia poteſt dari antecedens verum ⁊ conſequens falſum/ in caſu ſcilicet quod ſortes non videat ſeipſum/ ſed alios hoīes: ⁊ q̄libꝫ alius hõ a ſorte videat ſe. ¶ Pro huius ſolutione ſciendum eſt/ ꝙ illa ꝓpoſitio poteſt habere duplicem ſenſum ſecũdum quod ly ſe poteſt referre ly videns/ vel ly homo/ vel ly ſortem/ Primus ſenſus ex ſe liquet. Secũdus eſt iſte/ omnis homo nõ ſortes videt hominem. Si fingamus deſcẽſum ſimul ⁊ ſemel ſub ſubiecto ⁊ predicato. Tertius eſt iſte/ omnis homo preter ſortem videt ſortem: ſed iſte eſt improprius ⁊ ineptus. Ideo illo omiſſo dicitur/ ꝙ ſi ly ſe referat ly videns propoſitio eſt vera indubitãter apud omnes. Si vero ly ſe referat ly homo eſt duplex modus dicẽdi. ¶ Prim⁹ dicit duo. Unum eſt ꝙ ly homo reſtringitur pro hominibus aliis a ſorte: q̄a ponitur ꝙ omnis terminus a quo fit exceptio reſtringitur per dictionem exceptiuam ⁊ partem extracaptã. ¶ Secundum eſt: ꝙ tertia exponẽs debet eẽ iſta/ ſortes nõ videt hominẽ que falſa ẽ in illo caſu: ⁊ ſic negat̄ minor argumẽti. ¶ Secundus modus dicẽdi ponit alia duo ſupradictis aduerſa. ¶ Primũ ẽ/ ꝙ ly hõ nõ reſtringit̄ ſed abſolute ſtat ꝓ oībus: quod ꝑſuadet̄ a ſic dicẽtibus hac ratione. Dictio exceptiua non excipit (vt videtur) ſuppoſitum partis extracapte a ſuppoſitis termini a quo fit exceptio denotãdo ꝙ talis terminus non ſupponat pro tali ſuppoſito/ ſed excipit illum ab aliis tãquam id cui nõ ɔuenit predicatum ſicut ceteris. ¶ Secundum quod ponit hic dicendi modus eſt/ quod propoſitio bene exponitur prout expoſita eſt dũ tñ li ſe ĩ tertia exponẽte referat li hõ abſolute. Sed hec duo dicta inſequũt̄ duo dubia.

¶ Alterum eſt/ quia difficile intellectu videtur dicere ꝙ dictio exceptiua excipiat ſuppoſitum partis extracapte a ſuppoſitis termini a quo fit exceptio nõ quoad ſuppoſitionẽ: ſed quoad hoc ꝙ nõ cõueniat ſibi p̄dicatũ cum aliis. Quod ſic explanat̄. Si ille terminus homo ſupponit ꝓ oibus hominib⁹/ ḡ accipit̄ ꝓ omnibus ergo ꝓ ſorte q̄ excipit̄/ ḡ vnit̄ ꝓ ſorte cũ predicato mediante illa copula/ eſt/ ergo talis ꝓpoſitio eſt falſa ⁊ omnis exceptiua mundi ſimilr̄: ɔ̃ſequẽs

non eſt dicẽdum: ergo nec añs. Prima cõſequentia tenet ab inferiori ⁊c. Scđa a ſupori. ⁊c. Tertia a diffinito ad diffinitionem ꝑ doctorem cuius ſunt hec dicta. Ipſe enim diffinit ſic acceptionem. Acceptio eſt vnio vniꝰ termini cum alio mediante verbo: ſed ibi non eſt aliud verbum niſi ly eſt. Si ergo ly homo ſupponit ꝓ omnibꝰ hominibus abſolute ꝓ omnibus vnitur abſolute ⁊ nõ vnit per ipſummet: quia excipit ab aliis reſpectu vnionis eorum cum predicato: ſi ergo cum aliis non vnit cum predicato reſpectu de ly homo nõ ſupponit pro eo: ⁊ ſic talis propoſitio ⁊ oĩs alia exceptiua erit falſa: quia ad eius veritatem requiruntur impoſſibilia. ſ. ꝙ predicatum conueniat omnibus ſuppoſitis ſubiecti ⁊ quod non cõueniat alicui vel aliquibus eorum. Amplius non poteſt intellectꝰ excipere aliquid ab aliqua multitudine: niſi prius ad minus natura intelligat illam multitudinem. Si ergo ly homo diſtribuit abſolute/ opꝫ vt prius natura intelligat vnam propoſitionẽ falſam: ſi debet formare vnam exceptiuã verã/ cõſeqñs eſt falſum/ ergo ⁊ añs. Conſequentia tenet/ quia ſi ly homo diſtribuit abſolute/ hoc debet eſſe reſpectu predicati ergo prius natura intelligo hanc falſam/ omnis homo videt ſe ꝙ̃ illam exceptiuam: Conſequẽtis falſitas pꝫ: tum ꝑ experientiam/ tum qꝛ formare exceptiuam eſſet formare hãc ꝓpoſitionem virtualr. ſ. omnis homo videt ſe: ⁊ ſortes non videt ſe. Rationabilius ꝙ̃ mihi videtur poſſe dici talem terminum reſtringi quoad ſuppoſitionem/ licet quoad ſignificationem ⁊ acceptionem ſtet pro omnibus/ non tamen eſt diffinienda acceptio vt diffinita eſt hic/ ſed vt dictum fuit in prima parte.

¶ **Dubium ſecundum eſt: quia ſecundũ hoc** videt quod tũc non omnis propoſitio in p̃te vera ⁊ i p̃te falſa poſſet reddi vera/ excipiẽdo ſuppoſita ꝓ qbꝰ reddit falſa. Cõſeqñẽtia tenet/ qꝛ in caſu poſito illa ꝓpoſitio/ omnis homo videt ſe ẽ i p̃te vera ⁊ i p̃te falſa ⁊ excepto ſorte ꝓ q̃ reddebat falſa remanet falſa: vt patuit ꝑ eius tertiam exponentem.

¶ Ad hoc dubium quod mouet a doctore cuius eſt opinio hec reſpondet ipſemet dupliciter. Primo concedendo ꝯñs: dicens illud non eſſe inconueniẽs. Secũdo dicit illam poſſe fieri veram excipiẽdo ſortem. Sed tunc (vt dicit) oportet ly ſe referat ly ſortes ẽ i tertia exponẽte: ita vt ſenſus ſit/ ſortes non videt ſortem: que vera eſt in caſu dicto. Perſuadetq; hoc/ eo ꝙ abſq; defectu equiuocationis poteſt fieri vt relatiuum reciprocum referat id quod ſubſumitur ſub eius antecedẽte/ eo quod tale antecedens referat ſigillatim. Et confirmat hoc per bonitatem huius conſequẽtie/ omnis homo videt ſe: ſortes eſt homo: ergo ſortes videt ſe: dato ꝙ in cõſequẽte ly ſe referat ly ſortes. Et vr mihi in hac ſolutione ſcđa optime dicere: ⁊ ſic tenẽdũ ẽ. Aduertẽdum tamen conſequentiam illam confirmationis nõ eſſe ſillogiſticam/ licet ſit bona/ quia arguitur in q̃tuor terminis/ ſed ẽ conſequentia tenẽs per reſolutionem relatiui.

¶ Sed hic argues cõtra/ qꝛ ſi iſta ſolutio eſt tenenda ſimilr̃ debet teneri quod ly homo non reſtringit i p̃fata exceptiua/ ꝯñs ẽ contra p̃dicta/ ꝙ̃ hec ſolutio eſt nulla. Cõſequẽtia tenet qꝛ ideo dicit ly ſe in tertia exponẽte debere referre ly ſortes/ qꝛ ꝓ illo ſupponebat tr̃s a quo fit exceptio.

¶ Ad hoc negat cõſequẽtia/ ⁊ lꝫ illa ſit rõ ſcđm prefatam opinionem: non tamen eſt neceſſaria volentibꝰ oppoſitũ tenere. Et rõ/ eſt quia illa vlis eſt falſa. ſ. omnis hõ videt ſe ſi ly ſe ðnotet ſigillationẽ ⁊ reciprocationẽ omnium ſuorum ſuppoſitorum/ quorum vnum ẽ ſortes. Vnde ſi debeo excipere partem falſam debeo excipere hanc ſingularem/ iſte homo videt ſe ſignato ſorte/ que equiualet huic/ ſortes videt ſe. Et ſic excipiendo concedo talem vniuerſalem poſſe fieri veram: alioquin non erit poſſibile: qꝛ alias non poteſt excipi ꝑs ꝓ qua reddatur vera. Sed queres/ quando ergo dicit/ omnis homo preter ſortem videt ſe quid referat ly ſe? Reſpondetur quod in iſto ſenſu refert ly homo reſtrictum ⁊ ly ſortem ſimul virtualiter ⁊ eminenter. Nam ſicut dicendo/ omnis homo preter ſortẽ currit: ibi virtualiter ⁊ eminenter ſunt plures propoſitiones ⁊ copule diuerſe qualitatis: ita ibi virtualiter ſunt plures relationes ⁊ reciprocationes. Et ſicut in hac propoſitione/ omnis homo eſt ipſemet: ly ipſemet dicit tot relationes quot ſunt hoĩum ſuppoſita. Et i hac/ oĩs hõ vr ſortes ẽ ipſemet/ ly ipſemet poteſt vtramque partem referre ſimul: ita poteſt ly ipſemet referre ly hõ ⁊ ly ſortẽ in exceptiua.

¶ **Quinto arguitur/ non valet/ omnis ho**mo preter ſortem ⁊ platonem eſt currens: ergo omnis homo non ſortes ⁊ plato eſt currens: ⁊ ſortes ⁊ plato eſt homo/ ⁊ ſortes ⁊ plato non currit/ ⁊ tamen arguit per regulas igitur ⁊c. Quod non valeat patet/ quia in caſu quo ſint tres homines: duo ſcilicet dicti cum tullio: antecedens eſt verum (vt videtur) ⁊ cõſequens falſum: in caſu quo ſolus tullius currat. Falſitas conſequentis patet/ bene valet/ omnis homo non ſortes ⁊ plato eſt currens/ ſortes eſt homo non ſortes ⁊ plato/ ergo ſortes currit/ ꝯñs ẽ falſum: nõ minor/ ꝙ̃ a. ⁊ illa ẽ ꝑs conſequentis/ ꝙ̃.

¶ Ad argumentum diſtinguitur de illo copulato: qđ eſt pars extracapta/ quia vel ly ⁊/ ſumitur complexiue/ ⁊ tunc dicitur quod exceptio eſt inepta: vel oportet ly homo ⁊ ly currit ⁊ ly eſt abſolui a numero vt ſaltem ly eſt vt poſſit exponi ſic/ omnis homo non ſortes ⁊ plato eſt currens: ⁊ ſortes ⁊ plato ſunt homo/ ⁊ ſortes ⁊ plato non ſunt currentes. Et ſi omnia abſoluerentur a numero in ſecunda deberet dici/ ſunt homines: ⁊ in tertia non ſunt currentes. Sed hoc eſt mere gratis loqui. Quo tamen admiſſo/ dicitur antecedens eſſe falſum ſicut prima exponens/ ⁊ poteſt eodem modo probari. Si vero ly ⁊/ ſumatur diuiſiue poteſt habere duos ſenſus. Alter erit iſte/ omnis homo preter platonem/ ⁊ omnis homo preter ſortem eſt currens: ⁊ tunc propoſitio eſt impoſſibilis/ vt probat copulatiua ad quam prius debet reduci. Sed hic ſenſus ſimiliter non plurimum illi congruit. Alter ſenſus erit in quo denotetur quod omnis homo de quo negatur ſortes/ ⁊ de quo negatur etiam plato currat/ ipſis duobus non currentibus: qui ſenſus exactius notificatur per hanc/ omnis homo preter alterum iſtorum eſt currens/ ſignatis ſorte ⁊ platone: ⁊ tunc poteſt exponi vt expoſita eſt ſumpto ly ⁊ in prima exponente diuiſiue vt dicatur ſic/ omnis homo qui non eſt ſortes ⁊ qui non eſt plato eſt currens. Et illa propoſitio dicta debet ſic exponi/ omnis homo qui non eſt alter iſtorum currit: ⁊ vterque iſtoꝝ eſt hõ: ⁊ vterq; iſtorum non currit.

¶ **Sexto arguitur/ non ſequitur/ vterq; ho**mo nõ ſortes currit: ⁊ ſortes ẽ homo: ⁊ ſortes nõ currit ergo vterq; homo p̃ter ſortem currit: ⁊ tamẽ arguit ꝑ regulas: igit ⁊c. Quod nõ ſequat pꝫ: qꝛ añs ẽ verum ⁊ ꝯñs falſum: in caſu quo ſint tres homines/ quorũ duo

currat/ ⁊ tertius qui ſit ſortes nõ currat. De verita-
te añtis eſt notum: falſitas ꝯñtis pꝫ: hec ē vera in illo caſu/ vterqꝫ hõ currit/ ꝗ illa exceptiua ē falſa. Añs eſt notũ: ⁊ ꝯñs pꝫ: qꝛ exceptiua ⁊ ſua vlis nõ pñt ſtare ſimul in veritate.

¶ Ad hoc argumẽtum ē duplex dicẽdi modꝰ. Quidã enim dicũt ꝓpoſitionem eē bene expoſitam ⁊ negant falſitatem ꝯñtis. Et ad ꝓbationem negãt ꝯñam: ⁊ ad ꝓbationem dicũt illud eē verum quãdo diſtributio ē completa nõ autem quando incompleta/ quia tũc (vt dicũt) non inconuenit exceptiuam ⁊ vniuerſalem ſtare ſimul in veritate. Et idem dicũt de hac/ omne animal ꝑter ſortem fuit in arca noe. Alij negãt eam eē bñe expoſitam: ⁊ aſſignant hanc ꝓ ſecunda exponẽte/ ſortes alter homo eſt: Et in iſta vltima hãc. ſ. ſortes aliquod animal eſt/ ſumpto ly aliquod incomplete: ⁊ ſic dicũt exceptiuam eſſe falſam nec poſſe ſtare in veritate cum vniuerſali. Sed neutrum dictum videt̃ mihi efficax. Non primum/ repugnat enim modo intelligendi aliquam vniuerſalem eſſe veram: ⁊ eo modo quo eſt vniuerſalis habere ſingularem falſam: ꝑ cuius excluſionẽ reddat̃ vera. Nam tũc conſtat non requiri veritatẽ illius ſingularis copulatiue ad veritatem talis vniuerſalis. Non ſecundum/ quia arguendo ab exponibili ad exponentem argueret̃ a non diſtributo ad diſtributũ. vel ſaltem a minori diſtributione ad maiorem. Liquet enim ly alter vlius diſtribuere ꝙ̃ ly vterqꝫ: lꝫ vocet̃ ſignum particulare.

¶ Igit̃ videt̃ mihi dicẽdum talem ꝓpoſitionem priꝰ reſoluendã ratiõe particularitatis incluſe in ly vterqꝫ ⁊ poſtea poterit exponi: reſoluet̃ autem ſic/ vterqꝫ homo iſtorum ꝑter ſortem currit/ ſignatis duobus hominibus: vel vterqꝫ homo iſtorum ꝑter ſortem currit/ ſignatis aliis duobus: ⁊ ſic de omnibus binariis: ⁊ tũc aſſumpta reſoluẽte vera poterit ſic exponi/ vterqꝫ hõ iſtoꝝ duorum quoꝝ neuter eſt ſortes currit: ⁊ ſortes ē homo: ⁊ ſortes nõ currit. Ducor aũt ad dicendum hoc ꝓpterea ꝙ terminꝰ ſtãs determinate ſiue ſit categorema ſiue non/ opꝫ ꝑus reſolui: alioquin nõ erit neceſſe exponibilẽ ⁊ exponẽtem verificari ꝓ eodẽ. Nũc aũt liꝗt in ly vterqꝫ claudi ly vl' ſtans determinate. Sed tũc remanet difficultas de illa/ omne animal ꝑter ſortem fuit in arca noe. Non enim videt̃ poſſe reſolui: ita ꝙ remaneat vlitas aliqua a qua fiat exceptio. Nam primo debemus ſignare ſpecies copulatiue ꝙ̃ indiuidua diſiunctiue: ⁊ ſi hoc fiat/ nullum remanebit ſignum vle cõſtituens exceptiuam. Ob hoc igitur dicẽdum ꝙ in talibus non ē neceſſe priꝰ ꝓpõnes reſolui/ ſed debent immediate exponi: dum tamẽ in ſcđa exponẽte ponatur ĩ ꝑdicato aliquod ſignum denotãs ꝑtem extra captam eſſe ſpeciem vnam illarum ꝓ quibꝰ ſubiectum poterat diſtribui ſi non exciperet̃. Et rõ eſt/ quia ſolum ibi ſpecies ſtant diſtributiue ⁊ nõ eius indiuidua. Ũñ ſi exceptio dꝫ eē apta/ opꝫ ꝙ exceptio fiat a multitudine ſpẽꝝ non indiuiduorum ſub vna ſpecie: q̃a talia indiuidua ſtãt determinate. Unde ꝑdicta ꝓpoſitio debꝫ ſic exponi/ omne animal non ſortes fuit in arca noe: ⁊ ſortes ē vl' fuit. b. animal: ⁊ ſortes nõ fuit ĩ arca noe: ⁊ ſenſus ſcđe exponẽtis debꝫ eſſe iſte/ ſortes ē vl' fuit ſpecies animalis. In preſenti autem non ē determinandum quid ſit ſpẽs: vl' quid nõ. Hoc enim nõ refert ad bonitatem vel malitiam ꝯñe: de qua loquimur in ꝓpoſito.

¶ Scđo arguitur/ nõ tenet/ omne animal ꝑter hominem ē vel non ē ens/ ergo omne animal nõ homo ē vel nõ ē ens: ⁊ omnis homo eſt animal: ⁊ nullꝰ homo ē vel nõ ē ens: ⁊ tamẽ arguit̃ ꝑ regulam dictam igit̃. Et ꝙ non ſequat̃ pꝫ: quia añs ē verum ⁊ non ꝯñs. Falſitas ꝯñtis pꝫ ex falſitate tertie exponentis. Ueritas añtis pꝫ. Bene valet/ omne animal ē vel nõ ē ens/ ergo omne animal ꝑter hominem ē vel non ē ens. Antecedẽs ē verum ergo ⁊ ꝯñs. Cõſequẽtia vero tenet a ſuperiori ad ſuum inferius. Et ſi dicas cõſtantiam requiri/ ponat̃ ſic: ⁊ homo eſt. Nam etiam tunc totum antecedens eſt verum.

¶ Ad argumẽtum negat̃ maior: ⁊ ad ꝓbationem negat̃ añs. Et ad ꝓbationem negat̃ ꝯña. Ũñ ſicut non valet ab inferiori ad ſuum ſuperiꝰ in iſtis exceptiuis/ ita nec ecõtra. Immo dicit̃ ꝙ non ſolum arguit̃ a ſuperiori ad ſuum inferiꝰ/ ſed ⁊ ab vna cõtradictoria ad aliam: vt pꝫ in hac ꝯña omnis homo currit/ ergo omnis homo ꝑter ſortem currit. Nam ad veritatem ꝯñtis non ſolum requirit̃ ꝙ omnis homo qui nõ ē ſortes curat ſed etiam requirit̃ ꝙ ſortes ſit homo ⁊ nõ currat: ⁊ ꝑ ꝯñs requirit veritatem huius/ aliquis homo non currit. Nam bene valet/ ſortes non currit: ⁊ ſortes eſt homo ergo homo non currit. Et hoc ꝯñs contradicit primo antecedenti illi. ſ. ꝓpõni/ omnis homo currit igitur.

¶ Septimo arguitur/ non valet/ omne animal nõ homo eſt irrationale: ⁊ omnis homo ē animal ⁊ nullus homo ē irrationalis/ ergo omne animal preter hominem ē irratiõale: ⁊ tamen arguit̃ per regulas igit̃. Quod nõ valeat patet: quia rebꝰ vt nunc dat̃ añs verum ⁊ ꝯñs falſum: Ueritas añtis ē nota: falſitas cõſequẽtis pꝫ: qꝛ bñ valet/ omne animal ꝑter hominem ē irrationale: ergo omne animal ꝑter hominem omne irrõnale eſt: ꝯñs ē falſum: ergo ⁊ añs. Falſitas ꝯñtis pꝫ ꝑ ꝑme exponẽtis falſitatẽ. Cõſequẽtia vero tenet a nõ diſtributo ad diſtributum. Forſan diſtingues ſic/ vel ex parte vltimarum exponentium ⁊ ſic ꝯcedo: vel ex parte primarum ⁊ ſic negat̃: immo argꝰ a nõ diſtributo ad diſtributum.

¶ Sed cõtra/ ergo iſta ꝯña eſſet nulla/ omne animal ꝑter hominem omne irrationale eſt: ergo omne animal ꝑter hominem ē irrationale. Cõſequẽs ē falſum: ergo ⁊ añs. Cõſequẽtia ē nota: quia arguit ibi a nõ diſtributo ad diſtributum ex ꝑte vltimarum exponentium. Dices forte hoc nõ eſſe incõuenientẽs. ſ. ꝙ ſic arguat̃ ex ꝑte vltimarum exponentium: ſed bene quãdo arguit̃ ex parte primarum. Contra/ hec ꝯña ē nulla/ omne animal preter hominem cuiuſlibet angeli animal ē/ ergo omne animal ꝑter hominem ē angeli al': ꝓpter ꝑdictum defectum: igit̃ ſolutio nulla. Nec refert dicere hoc eē quia ꝑdicatũ ē t'ẽs complexꝰ: qꝛ ꝑdicta ꝯña eſſet bona: ſi q̃libet pars ꝑdicati fuiſſet in añte diſtributa. Quod autẽ hoc poſito nõ valeat pꝫ: qꝛ ĩ caſu ꝗ q̃libꝫ angelꝰ poſſideat oĩa aĩalia excepto hoĩe ꝗ a michaele poſſideat̃: añs ē veri ⁊ ꝯñs falſum.

¶ Ad argumẽtum negat̃ maior: ⁊ ad ꝓbationem negatur maior. Et ad probationem negat̃ cõſequentia. Pro cuius notitia ⁊ replicarum omnium ſolutiõe ponuntur regule he.

¶ Prima. A ꝓpoſitione exceptiua primi ordinis cuius totale predicatum diſtribuit̃ in prima exponente ad ꝓpoſitionem eiuſdem ordinis: in qua nec predicatum totale: nec aliqua eius ꝑs diſtribuit̃ in eius ꝑma exponẽte: ꝯña eſt optima ſed nõ ecõtra. Ratio huius ē quia tũc talis exponẽs nõ poterit eē vera/ niſi ꝓ vnico tantum ſuppoſito. Unde nõ refert tale predicatum in vltima exponẽte diſtribui vel non diſtribui. Et ob hoc vltima exponẽs ꝓpoſitionis in qua predicatum ē

prima exponēte diſtribuiť infert vltimam exponētem ꝓpoſitionis exponibilis/in cuius prima exponēte ꝑdicatum nō diſtribuiť. Patet/q2 ſi nō inferret eēt ob defectum dictū:ſed ille non impedit:q2 nō refert tūc talē t'ſm diſtribui vel nō diſtribui/igiť. ¶ Secundo poteſt ſic ꝓbari:hec ꝓpō/omne animal p̃ter hominē om currēs eſt/infert omnes exponētes huius.ſ.omne animal preter hominem ē currēs·ergo infert ipſam exponibilem. Cōſequētia ē nota:⁊ añs ꝓbať/quia illa ꝓpō infert hāc ſuam primam exponētem/omne animal nō homo ē currēs eſt: ⁊ hec infert vnam in ꝗ predicatum non diſtribuiť:⁊ illa eſt prima exponēs ꝯñtis. In ſecūdis exponētib' nulla differētia ē inter ābas exponibiles. Quod vero prima exponibilis inferat tertiam exponētem ꝯñtis p3 ſeqť bñ/oē aľ nō hō omne currens ē:ergo omne currēs eſt animal non homo ꝑ cōuerſionē. Vltra/ergo omne currēs ē non homo. Vlterius/ergo nullum currēs eſt homo. Deinde/ergo nullus homo eſt currēs:ergo de primo ad vltimum/omne aīal non homo omne currēs ē:ergo nullus homo ē currēs/⁊ antecedēs ē p̃ma exponēs prime exponibilis:⁊ ꝯñs ē p̃ma exponens ſecunde:igiť.

¶ Scđa regula. A ꝓpōne p̃mi ordinis in cuius prima exponēte vna ps ꝑdicati diſtribuiť ⁊ nō alia ad ꝓpoſitionem primi ordinis:in cuius prima exponente ꝑdicatum non diſtribuiť/cōſequētia ē nulla: nec econtra. Exemplum haberi poteſt ex replica ſuprapoſita d' predicato complexo. Et hec regula intelligitur niſi forſan antecedens ſit impoſſibile formaliter vel conſeqñs neceſſarium/tenendo aliquid horum ſufficere ad conſequentie bonitatem.

¶ Queſtio. 45

Circa ea que dicta ſunt de reduplicatiuis/queritur an bene dicta ſint? Et videť ꝙ non:q2 nō valet/chriſtus inquantum homo ē creatura:ergo chriſtus eſt creatura:⁊ chriſtus eſt hō:⁊ omnis hō eſt creatura:⁊ ſi alicꝗd eſt hō illud ē creatura:⁊ tamen arguiť ſecūdum regulas igiť. Quod non valeat p3:q2 antecedēs ē verum ⁊ ꝯñs falſum. Veritas añtis p3 ex D.S. tertia.p.q.16.ar.10.⁊ tertio ſen. diſt. 4.ar.10.⁊.11. Falſitas ꝯſequētis p3/exponētes ſunt falſe:vt liq3 ex. D.S. in eadē. 5.p.q. ꝑdicta ar.8.⁊ in ſcriptis locis ſupradictis/⁊c.

¶ Ad queſtionem reſpondetur affirmatiue

Pro cuius ſolutione op3 meminiſſe eorum que in p̃ma pte huius tractatus diximus/inter ꝗ dictum fuit dictionem reduplicatiuam multipliciter ſumi/ſed in ꝓpoſito tantum referam tres eius acceptiones aſſignādo differētiam communiter poſitam inter eas. Dicitur ergo ly/ſecundum ꝙ ceteraꝗ3 id genus ſigna reduplicatiua poſſe ſumi tripľr.ſ.reduplicatiue/ſpecificatiue/⁊ diminutiue. Et differentia eſt. Nam quādo ſumitur reduplicatiue/op3 primo predicatum conuenire ſubiecto. Scđo op3 terminum reduplicatum importare cauſam vel rōnem conueniētie ꝑdicati cū ſubiecto:vel ſaltem concomitantiam rei reduplicate ⁊ predicati Tertio requiritur ſubiectum dici de termino reduplicato vniuerſaľr. Quarto requiriť vnam conditionalem vel cauſalem eſſe veram:ꝓut ex dictis in prima parte huius tractatus liquet. Quando vero teneť ſpecificatiue:non requiruntur omnia hec. Sed oportet:primo ꝑdicatum competere ſubiecto. Secundo ꝙ terminus ſpecificatus importet conceptum/vel rationem/vel cauſam/vel principium quo mediante predicatum conuenit ſubiecto. Unde hec propoſitio/ſortes inquantum veniens ē cognitus a me eſt vera: cui' veritas nō requirit omne veniens eē ſortem: nec ꝙ ſi aliquid venerit ſit cognitum a me:Similiter ſi dicā deus inquantum immutabilis ē etern' dať intelligi ꝙ immutabilitas ſit ratio qua deo ꝯueniat eternitas.

¶ Aduertēdum tamen aliquas eſſe ꝓpōnes veras in vtroꝗ3 ſenſu.ſ.reduplicatiuo ⁊ ſpecificatiuo: ⁊ in talibus nō apparet differētia ꝑdicta ſicut in aliis. Vñ ob hoc nō ſequiť hos ſenſus coincidere/niſi accidentaľr vel materiaľr. ¶ Qñ vero tales dictiones ſumūť diminutiue/tūc op3 vt illud qđ diciť cum illis dictionibus nō poſſet dici abſꝗ3 illis ea rōne ad min' ꝗ dť cū illis dictionib'. Vñ hec ē vera/ethiops ē alb' ſcđm dētes preiacente exiſtente falſa.

¶ His prehabitis dicitur quod hic ē duplex dicendi modus.

¶ Quidam enim dicunt illam ꝓpoſitionem eſſe veram in ſenſu in quo capiť ly inquātum diminutiue: licet dicāt in hoc ſenſu nō eſſe ꝓpriam locutionem Sed ꝓprius diceret ſic/xp̃s ē creatura ſcđm humanitatē: ſicut dicimus/ethiops eſt alb' ſecūdum dentes:⁊ non ſecūdum qđ dens/nihilominus dicūt ꝙ ſi ſumať vna vice alterius poteſt concedi vera. Si vero talis ꝓpoſitio ſumať in ſenſu ſpecificatiuo vel reduplicatiuo dicunt eam eſſe falſam. Et ſic ſecundum hunc modum dicendi nulla eſt difficultas in argumento:vt p3 ex diſtinctione data.

¶ Alius eſt modus dicēdi/tenēs ꝑfatam ꝓpoſitionē etiam in ſenſu reduplicatiuo eē veram/quod difficile eſt ſuſtinere:immo impoſſibile ſecūdum regulas communes logicorum:vt p3 ex argumento facto. Verum q2 modus hic dicendi colligiť ex doctrina. D.S. locis ſupra allegatis:⁊ reuerē. cardinalis cayet. ſuſtinet illum cōtra ſcotum/op3 ne communes regule infringātur ſed ſtētin veritate cū veridica doctrina. D.S. ſub diſtinguere ſenſum reduplicatiuum.

¶ Pro quo ſciēdum eſt primo ſumi differentiam inter ſenſum replicatiuum/⁊ ſpecificatiuum/⁊ diminutum in ꝑfatis dictionib' ex pteexponentium:eo modo quo communiter fit. Nam liquidum eſt prius reperiri differentiam inter exponibiles diuerſas ꝙ inter earum exponētes/⁊ ideo nō q2 exponētes differūt/differunt exponibiles ꝓpoſitiones ſed econtra/l3 apud aliquos prius cognoſcať diuerſitas exponentium ꝙ exponibilium/ſed hoc oriť ex debilitate intellectus. Ille enim qui primo expoſitionem inuenit prius intellexit exponibilium differentiam ꝙ exponentes diuerſas aſſignaret.

¶ Sciendum ſecūdo/ꝙ eſt differētia inter reduplicatiuam ⁊ ſpecificatiuam ꝓpoſitionem/quia reduplicatiua importat cauſam inherētie predicati ad ſubiectum taľr quod cōſtituať vna cauſalis vera/vel vna conditionalis ſi dicat cōcomitātiam. Specificatiua vero/licet aliquando cōueniat cum reduplicatiua in hoc ꝙ im portet cauſam vel principiū/nō tamē ꝙ cauſalis vľ cōditionalis ſit vera. Nā iſta eſt vera ſpecificatiue/homo inquantum habet liberum arbitrium peccat/falſa autem reduplicatiue. Similľr hec/ſortes inquantum veniens eſt cognitus a me ē vera ſpecificatiue/⁊ nō reduplicatiue. Si dicas ſi in ambab' poteſt importari cauſa/quare vtrobiꝗ3 cauſalis non erit vera?

¶ Ad hoc reſpondeť ꝙ quia nō omnis cauſalitas ſufficit ad conſtituendam cauſalem veram ſecundum ꝙ ponitur ꝑ quarta exponente reduplicatiue/ſed op3 ꝙ ſit cauſalitas ꝑſe ⁊ talis ꝙ ipſa poſita neceſſario po

BIBLIOTECA UNIVERSITARIA SEVILLA

natur effect⁹. Et iſto modo ſumitur in reduplicatiuis.
Et ſi dicat concomitantiam/ opꝫ eſſe concomitãtiam
neceſſariã. ¶ Diminutiua vero dictio poteſt ſumi du
pliciter. Uno mõ ꝓprie: ⁊ ſic debet duo habere. Pri-
mum eſt/ ꝙ mediante ipſa dicatur aliquid ꝺ aliquo: qꝺ
ſine ipſa nõ diceret. Scðm eſt/ vt nõ importet cauſam
neceſſariam illius quod dicit ꝺ alio: vt ſi dicam/ ſortes
ſecũdum pedes eſt ſanus poteſt eẽ vera in caſu quo ſo
lum habeat pedes ſanos/ non tamẽ e verum ꝙ ſi ſortes
habet pedes: ideo ſit ſanus vel ꝙ pedes ſint cauſa ne-
ceſſaria ſanitatis: nec pedes ⁊ ſanitas neceſſario ſe cõ-
comitant. Alio modo poteſt ſumi improprie ſeu large
⁊ tunc ſufficit aliquid dici ꝺ illa qꝺ ſine ea non diceret
⁊ vltra debet importare cauſalitatem neceſſariam: aut
neceſſariam concomitantiam. Et iſto modo dictio di-
minutiua eſt etiam reduplicatiua/ vt pꝫ in hac ꝓpõne
peccatum inquantum eſt actus eſt a deo: in qua ly in-
quãtum non tenet diminutiue ꝓprie: quia ly act⁹ po
nitur in eius diffinitione: ⁊ ꝑ ꝯñs nõ diminuit ratione
peccati: ſicut quãdo dicit homo mortuus vel homo pi
ctus: nec ſimilr tenet ſpecificatiue/ qꝛ actum eſſe ⁊ eẽ a
deo conſtituit cõditionalem neceſſariam. Si enim ali
quid eſt actus illud e a deo: loquor de actu finito/ quia
ipſemet deus eſt actus infinitus/ ergo a ſufficiente di-
uiſione/ ibi ly inquãtũ tenet reduplicatiue: cuius tñ ꝑ
iacẽs e falſa. ſ. peccatum e a deo: vt patuit in. q. ſupra po
ſita. Nam (vt dictum fuit) peccatum duo formalr dicit
ſcilicet entitatem ⁊ deformitatem in vno actu morali ſi
cut xp̄s formalr dicit diuinitatem ⁊ humanitatem in
vno ſuppoſito diuino. Et ſi neget peccatum illa duo ſic
dicere/ põt ꝓbari ex ſupradictis. Et arguat ꝺ hac/ phia
la inquantum eſt argẽtum e a natura: in qua ly inquã
tum tenet reduplicatiue ⁊ ꝑiacens e falſa. ſ. phiala eſt a
natura: cum ſit cõtra philoſophum: ⁊ cõtra communẽ
ſenſum ſapientum ⁊ inſipientum hominum. Si enim
illa eſſet vera ⁊ iſta eſſet/ phiala eſt res naturalis: ⁊ iſta
domus e quid factum a natura: quas ſi aliquis ꝓter-
ue ꝓcederet/ poſſet cõtra ipſum argui/ imponendo ly
phiala talia nomina ad ſignificandum ſicut dictum e
ea ſignificare. ſ. ꝙ ly phiala ſignificet vnum quid i ge-
nere artificij compoſitum ex ligno ⁊ figura: ⁊ ly pecca
tum vnum quid in genere morum: ſicut ly ſacramẽtũ
ſignificat vnum quid in genere ſigni vł cauſe. ſ. cõpo-
ſitum ex verbis ⁊ rebus: ꝓut dicit. D. S. in quarto. d.
prima. q. vnica. art. tertio: ad primum vbi dicit ſacra-
mentum vnum quid ſignificare.

¶ Dicitur ergo reſolutorie dictionem redu
plicatiuam ſumi dupl̄r. Quedam e que reduplicando
nullo modo diminuit nec ꝓprie nec large: ⁊ tunc ꝓpo
ſitio in qua ponitur talis dictio ſic ſumpta debꝫ expo-
ni ꝑ quatuor exponẽtes/ vt communiter dicũt logici.
Alio modo poteſt dictio ſumi talr ꝙ reduplicet ⁊ im-
ꝓprie diminuat: ⁊ tunc nõ debet exponi ꝑ quatuor ex
ponentes vt alia. Ex quo infert ꝙ in via. D. S. quãdo
dicit ly ſecũdum vel aliam dictionem cõſimilem tene-
ri diminutiue: ꝓut opponitur alteri vel ſibi ipſi ſum-
pto reduplicatiue debet ſumi ly diminutiue proprie/
ſeu ſtricte: non prout eſt membrum ſubdiuidens ly re
duplicatiue.

¶ Iſtis habitis/ ponitur concluſio. Hec pro
poſitio/ xp̄s ſecũdum quod homo eſt creatura e vera ⁊
ꝓpria ſumpto ly inquãtum reduplicatiue ⁊/ large di-
minutiue/ ſi tamen ly homo reduplicet ratione natu-
re ⁊ non ſuppoſiti. Hec ꝯ̄io ꝓbat ſic: p̄mo/ xp̄s non ſe
cundum quod homo e creator: ergo xp̄s ſecundum qꝺ
homo e creatura. Cõſequẽtia tenet a ſufficiente diuiſio
ne bimembri cum negatione vnius ad poſitionem al-
terius. Ueritas ãtis pꝫ: quia ſua contradictoria e fal
ſa que eſt hec/ xp̄s ſecundum quod homo eſt creator/
reduplicato ly homo ratione nature: alioquin ab hu-
mana natura haberet xp̄s ꝙ crearet. Si forſan neges
cõſequẽtiam dans inſtãtiam ſic/ non valet/ ſortes non
inquãtum animal eſt irrationale: ergo ſortes inquan-
tum animal eſt rationale: nam añs e verum ⁊ ꝯñs fal-
falſum vt notum eſt.

¶ Ad hoc reſpondetur non eẽ ſimile/ quia in hac cõ-
ſequẽtia ſumit aliquid ſuperius ad membra diuidẽtia
animal ſiquidem ſuperius eſt ad rationale ⁊ irrationa
le: in alia autẽ cõſequẽtia non fiebat ſic: immo termin⁹
reduplicatus etiam formalr ſumptus neceſſario debꝫ
contineri ſub vno membrorum illorum: ſed ſimile eẽt
hic/ ſortes non inquantũ homo e inſenſibilis: ꝗ ſortes
inquãtũ hõ e ſenſibilis: ſed tũc cõſequẽtia eẽt bona ſub
intellecta ſemp cõſtãtia in ꝓpoſitione negatiua.

¶ Secundo ꝓbat ꝙ ſit vera ⁊ ꝓpria: hec eſt vera ⁊ ꝓ
pria/ diabolus ſecũdum quod eſt ens eſt bonus (ſum-
pto ly ſecũdum reduplicatiue ⁊ aliquo modo diminu-
tiue) ergo ⁊ alia. Cõſequẽtia tenet/ quia eodem modo
reduplicat ly ſecundum quod in alia. Quod ſit vera
reduplicatiua pꝫ: quia ly ſecundum quod importat cõ
ſequẽtiam vel cõcomitantiam neceſſariam. Nam ſi bo
num dicit de diabolo cauſa huius eſt eius entitas. Un
de hec eſt vera/ ſi aliquod eſt ens illud e bonum: ꝙ ve-
ro ſit ꝓpria pꝫ: qꝛ ſi diceremus ſic/ diabol⁹ e bon⁹ ſm
ens nõ vr̄ eẽ ita ꝓpria locutio/ ꝗ bñ dr̄ ſic/ diabol⁹ eſt
bonus ſm quod eſt ens.

¶ Reſtat nunc argumentum ſoluere ad qꝺ
diſtinguit maior: quia vł ly ſecundum quod redupli-
cat ly homo ratione nature vel ratione ſuppoſiti. Si
ſecũdum nego illã. Et ad ꝓbationẽ nego añs/ immo
ꝓpoſitio e falſa: vt pꝫ ex doctore. s. locis allegatis. Si
p̄mum/ ſic cõcedo maiorem ⁊ nego minorem. Non. n.
tũc debꝫ exponi ꝑ quatuor exponẽtes: vt dictũ e. Sed
poteſt ſic exponi/ xp̄s habet humanitatem ſuppoſitalr/
que eſt creatura: ⁊ ſi aliquid e humanitas illud e crea-
tura. Et iſta/ peccatum inquãtum actus e a deo ſic pec
catum habet actum qui eſt a deo. Et dicit peccatũ habe
re actum loquendo de peccato commiſſionis/ ſicut di-
cimus rem habere ſuam quidditatem vel partem ei⁹.
Et iſta/ diabolus ſecũdum quod ens e bonus exponit
ſic/ diabolus habet entitatem que e bona: ⁊ ſi aliquid
e entitas illud e bonum. ſ. entitatiue. ¶ Alie ꝓpões
ſimiles poſſunt vel ſimiliter vel ꝓportionabiliter ex
poni. Nec in p̄ſenti curo an ꝯñe tales ſint formales nec
ne. Mutaui in prima ⁊ tertia concretũ in abſtractũ/ qꝛ
termini reduplicati ſunt concreti/ ⁊ hoc ſemp debꝫ fie-
ri quando termini concreti reduplicant ꝓ ſuo forma-
li/ nõ autẽ quando ꝓ ſuppoſitis vt ſic. Quando vero
tñ reduplicati fuerint oĩo abſtracti hoc nõ opꝫ: ideoqꝫ
nõ mutaui ly actus: qꝛ ibi ſumit ꝓ actione vł entitate
⁊ ꝑ ꝯñs abſtracte.

¶ Aduertẽdum tamen me ꝓceſſiſſe in queſtione hac
p̄ſupponendo hanc eſſe falſam/ xp̄s e creatura ex rigo
re ſermonis que eſt ꝑiacens illius reduplicatiue ſu-
prapoſite ſi reduplicatio fiat ratiõe ſuppoſiti/ an vero
iſta ſit. ſ. ꝙ ſit falſa ex ſignificatione terminorum: vł ſo-
lum ea non ſit vtẽdum ne videamur (⁊ ſi non in ſenſu
ſaltem in verbis) communicare cum hereticis dicẽti-
bus filium dei eẽ creaturam puram. Non e p̄ſentis. q.
determinare. Uideat ſi placet. D. S. 3. p. ⁊ in aliis locis

citatis. ⁊ de veritate. q. 29. arti. primo ad primum. Ex pdictis habes hāc eſſe falſam/ xps ſecūdum quod eſt homo ē filius adoptiuus dei: qualitercunq reduplicetur ly homo. Nam ſi ratiōe ſuppoſiti prima expones eſt falſa que ē iſta/ xps ē filius adoptatiuus dei. Si ratione nature eſt falſa etiam iſta/ xps eſt filius adoptiuꝰ dei: que etiam ē prima expones. Quod autē ſit falſa pꝫ in. 3. p. q. 23. arti. 4. Et hoc tenet. D. S. cōtra aliquos alios doctores dicētes hāc eſſe veram/ xps ſecūdum quod homo ē filius adoptiuus: vel iſta/ xps eſt filius adoptiuus ſecūdum humanitatem. Et ex dictis locis collige ratiōnē quare hec ſit falſa: xps ſcḋm q hō ē dei filiꝰ ſi reduplicet ly hō ratiōe nature: hac exiſtēte vera/ xps ſecūdum quod homo eſt creatura. Eſt. n. ratio/ quia eſſe filium ſiue naturalem ſiue adoptiuum eſt ꝓprietas ſuppoſitorum nō naturarum: licet requirat natura. Creari vero cōuenit ⁊ ſuppoſitis ⁊ naturis rerum. Vñ hec ē falſa/ humanitas ē filia dei: hec autem vera/ humanitas eſt creatura dei. Et certe mirandum eſt de diuino ingenio iſtius glorioſi ſancti q tam ſublimes ⁊ ꝓfundas queſtiōes verſans talem ac tantam circa verba ⁊ proprietates verborum adhibuit diligētiam: vt nō ſolum nō in re/ ſed nec in minimo ſermōe a quocunq poſſit capi.

Secundo arguitur/ ſi modus exponendi eēt recte traditus ſequeret hāc ꝓpōnem eē verā/ omnis homo inquātum homo ē ſubſtātia/ ꝯñs ē falſum/ g ⁊ añs. Sequella tenet: quia quatuor eius exponentes ſunt vere: vt exponēti pꝫ. Cōſequētis falſitas pꝫ: quia pdicatū nō cōuertit cum ſubiecto nec cum termino reduplicato: ⁊ hoc requirit igit. Prima pars añtis ē nota: ſcḋa ꝓbat p philoſophum primo poſteriorum dicētem hāc eē de p ſe/ homo ē animal: nō autem ſecundū quod ipſum ⁊ omnes dicūt cum philoſopho ſecūdum quod ipſum: addere ſup ꝓpoſitionem de omni ⁊ de p ſe mutuā ꝯuertibilitatē inter ſubiectū ⁊ pdicatū: ſicut eſt in iſta/ oīs hō eſt riſibilis.

Ad hoc breuiter dicit q philoſophus reſtrictius ſumpſit ly ſecundum quod q in pſenti: vt argumentū bñ ꝓbat: ſed in pſenti ſumit large ſecūdum quod reduplicat aliquam cauſalitatem/ vel ꝯcomitātiam. Si aūt velis habere modum exponendi ꝓpoſitionem vbi ſic ſtricte ponitur ly ſecūdum quod/ poteris habere faciēdo cauſalem/ vel cōditionalem mutuam. Vñ quarta exponēs pfate ꝓpōnis erit hec/ ſi aliquod ē homo illud ē ſubſtātia/ ⁊ ſi aliquid eſt ſubſtantia illud eſt homo: Et quia ſcḋa ꝯña ē nulla: ideo talis propoſitio nō erit vera ſcḋm quod ipſum.

Tertio arguitur/ non tenet/ ſortes inquātū hō erit riſibilis: g ſortes erit riſibilis ⁊ ſortes erit homo: ⁊ omnis homo erit riſibilis: et ſi aliquid eſt homo illud erit riſibile: ⁊ tū arguit p regulas igit. Quod nō ſequatur pꝫ/ quia añs ē verum ⁊ ꝯñs falſum. Falſitas conſequentis liquet: Ueritas autem antecedētis pꝫ/ quia ſua de ineſſe eſt vera. ſ. hec/ ſortes inquantum homo eſt riſibilis.

Ad hoc argumētum varius ē modus dicēdi: Quidam enim dicūt reduplicatiuam eē veram ⁊ non eē exponēdam immediate/ ſed opꝫ ipſam primo reduci ad ſuam de ineſſe: ⁊ tūc liquet exponētes eius eſſe veras/ ſicut exponibilis eſt. Alij tenētes illam eſſe immediate exponibilem: etiam variant inter ſe in modo exponēdi. Nam eorum aliqui dicūt terminos omnes teneri debere eq̄ ample ⁊ reſtricte in exponibili ⁊ exponentibus: quod minime factum ē in exponentibus datis. Ideo dicūt illam ſic debere exponi/ ſortes erit riſibilis ⁊ ſortes ē vel erit homo: ⁊ omnis homo erit riſibilis: ⁊ ſi aliquid ē vł erit homo illud erit riſibile. Et ſic dicūt pfatam ꝓpoſitionem eē impoſſibilem: vt pꝫ p impoſſibilitatem quarte exponētis. Alij tenēt quartam exponētem debere eē hanc/ ſi aliquid erit homo illud erit riſibile: ⁊ tūc talis ꝓpō eēt cōtingens: quia lꝫ quarta exponēs ſit neceſſaria: reliq̄ tū exponētes nō. Dicūtq eſſe neceſſe terminos in omnibus exponētibus teneri eque ample ſicut in exponibilibus: eo q ſi ſic teneātur nō dabit ſenſus pfectus ipſius exponibilis. Sed lucidius ē dicere/ talem ꝓpoſitionem tripliciter tali poſſe ſubordinari: ⁊ ſi nō formalr ſaltem equiualenter. Poteſt enim ſubordinari huic/ ſortes inquātum eſt homo erit riſibilis: ⁊ huic/ ſortes inquantū eſt vł erit homo erit riſibilis: ⁊ huic/ ſortes inquātū erit homo: erit riſibilis: ⁊ ſic tripłr poteſt exponi ſecūdum quod triplicē ſenſum poteſt habere. In primo ſenſu exponit ſic/ ſortes erit riſibilis: ⁊ ſortes ē homo: ⁊ homo qui ē erit riſibilis: ⁊ ſi aliquid ē homo illud erit riſibile. In ſecūdo ſenſu debet exponi ſic/ ſortes erit riſibilis: ⁊ ſortes eſt vel erit homo: ⁊ homo ē vel erit riſibilis: ⁊ ſi aliquid ē vel erit homo illud erit riſibile. In tertio ſic/ ſortes erit riſibilis: ⁊ ſortes erit hō: ⁊ homo q erit/ erit riſibilis: ⁊ ſi aliquid erit homo illud erit riſibile. Vñ patet illam ꝓpoſitionem in tertio ſenſu duntaxat poſſe eſſe veram: in caſu enim q ſortes ſit futurus in communi hominum ſenſu hec ꝓpoſitio cōcederet/ ſortes inquātum erit homo erit riſibilis. Unde aduertendum in talibus ꝓpoſitionibus vbi ſubiectum eſt terminus ſingularis nō oportere ſubiectum tertie exponētis diſtribui: alioquin ſi in caſu poſito eſſent cum ſorte plures homines q immediate poſt hoc inſtās nō eēnt futuri/ illa deberet negari. ſ. ſortes inquantum homo erit riſibilis qđ videtur communi ſenſui contraire: ſecus eſſet ſi ſubiectum eēt terminꝰ communis diſtributus. Et diuerſitas opinionum circa ꝓpōnem pdictam arguit eē verum qđ dictum eſt.

Quarto arguitur contra id quod dictū eſt in pma pte: has. ſ. reduplicatiuas poſſe ſufficienter exponi p tres vltimas exponētes. Nō valet/ omnis homo inquātum omnis ſubſtātia ē deꝰ: ergo omnis homo ē ſubſtātia: ⁊ ſubſtātia ē deus: ⁊ ſi aliquid ē ſubſtantia illud ē deꝰ: ⁊ tamē exponētes ſunt tres vltime/ igit q nō valeat pꝫ: q2 añs ē verū ⁊ nō ꝯñs arguendo eꝫ. ſ. ab exponētibus ad exponibilē. Quod exponētes ſint vere pꝫ/ de pmis duabꝰ ꝑ ſe. Tertia vero ꝓbat/ quia ē bona ꝯña cū ꝯñs ſit neceſſariū quia ly illud ſtat determinate. Unde equiualet huic/ aliquid eſt deus.

Pro huius argumēti ſolutiōe ſciēdum/ quibuſdā argumētum concludere efficaciter. Et dicūt eſſe verū tres exponētes non ſufficere quādo terminus reduplicatus non diſtribuit in exponētibus. Et ratio ē/ q2 tūc ceſſat cauſa quare ſufficiēter exponi poſſit p ſolas tres Et cauſa erat/ q2 quādo datur quatuor/ ſecūda ⁊ tertia exponētes inferunt pmam: vt pꝫ hic/ omnis homo inquantum rationalis ē riſibilis: in qua iſte/ omnis homo ē rationalis: ⁊ omne rationale ē riſibile/ iferūt hāc in quarta figura/ omnis homo ē riſibilis/ quia li rationale quod eſt medium ē diſtributum. Quādo vero nō diſtribuit non infert: ideoq opꝫ omnes quatuor interuenire. Alij dicūt tales ꝓpōnes ſufficiēter poſſe exponi p tres vltimas: dicuntq tūc pmam exponētem ſequi ex ſcḋa ⁊ quarta. Nō enim valet (vt dicunt) omnis homo ē rationalis: ⁊ ſi aliquid ē rationale illud eſt

riſibile: ergo omnis homo eſt riſibilis: Et hoc ſecūdū pōt teneri: ſi tamē teneat nō ad impoſſibile ſequi quodlibꝫ: nec neceſſariū ad qōlibꝫ alias nō opꝫ. Hoc pꝫ: quia ex his duobus/ens ē deus: ꝛ ſi aliqd ē ens illud eſt deus non ſequit hec/omne ens eſt deus. Nā rebus vt nunc aūs eſt verum ꝛ conſequens falſum. Ex quibus: pꝫ qualiter intelligi debeat qđ in prima parte dictum eſt.

¶ Quinto arguitur: non valet/deus inquātum omnipotens pl'r nō creat hominem qui ē: ḡ deus poſſibil'r nō creat hominem qui eſt: ꝛ deus neceſſario ē omnipotēs: ꝛ omne omnipotēs poſſibil'r nō creat hominem qui eſt: ꝛ ſi aliquid poſſibil'r ē omnipotēs illud poſſibiliter non creat hominem q̄ eſt: ꝛ tamē arguitur ꝑ regulam igit. Quod vero nō ſequatur ꝓbat in ſimili forma/quia hec ꝯña (vt patet) ē nulla: homo inquantum vidēs pl'r nō videt hominem q̄ eſt/ergo hō poſſibiliter nō videt hominem qui eſt: ꝛ homo neceſſario ē vidēs/ꝛc. Si dicas prius eſſe deſcēdēdū/nō obſtat: nā etiam facto deſcenſu dabit aūs verum ꝛ ꝯñs falſum. Aūtis veritas pꝫ ꝑ falſitatem ſue cōtradictorie. Cōſequentis vero falſitas liquet ꝑ falſitatem duarū exponentium vltimarum. Si forte dicas in exponēti ſecunda nō debere poni ly neceſſario.

¶ Cōtra/dictum eſt in ꝑcedētibus ꝙ quādo exponentes ſic ſe habēt ꝙ vna debet eſſe affirmatiua: ꝛ alia negatiua/opꝫ nos aſſumere copulas ꝯtradictorias ꝛ ſic factum ē/ḡ ſolutio nulla.

¶ Ad hoc reſpōdet illud nō eſſe verum in redaplicatiuis. Et ſi rationem petas dicit eē hanc videlicet ꝙ excluſiua ꝛ exceptiua ſigna includūt negationē quā earū exponētes explicant. Nam ponūt negationes infinitantes in talium exponētibus: ſigna autem reduplicatiua hoc nō habēt/ideoq; nō eſt ſimile. Aūs ſecūda exponēs ꝑfate ꝓpoſitionis erit hec/ꝛ deus poſſibil'r ē omnipotēs. ¶ Sed arguiṫ ex ꝑdictis/q: tunc omnes copule deberent eſſe ſimiles copule principali quod' hic non fit igitur. ¶ Ad hoc negat ꝯña: nam q̄ñ ly inquātum affirmat ꝺnotat terminum reduplicatum competere affirmatiue ſubiecto ꝓpoſitiōis. Unde non opꝫ ſeruare copulā ꝑncipalē q̄ñ ē negatiua: ſed bñ ampliationē ſi fuerit ampliatiua: ꝛ ſic pꝫ ad argumētum ꝛ ad oēs replicas dicit/bñ reſponſum eſſe.

¶ Dubium tamen ē inter logicos: an propoſitio illa ī argumento ſumpta: ſit vera?

¶ Ad quod quidam dicūt eam eē impoſſibilem ratione impoſſibilitatis quarte exponētis q̄ eſt hec. Si aliquid ē omnipotēs illud pl'r nō creat hominem q̄ ē: ꝛ ꝙ hec ſit impoſſibilis patet: quia ē cōditionalis cui' aūs eſt neceſſarium ꝛ ꝯñs cōtingens. Cōtingētia vero cōſequētis pꝫ: quia illa implicatio q̄ eſt/ē contingēs. Unde dicūt illud ꝯñs prius debere reduci ad vnam copulatiuam ꝙ ponat ineſſe. Alij vero oppoſitum affirmāt dicētes ꝓpōſitionem illam eē veram ꝛ cōditionalē eē neceſſariam/cuius ꝯñs ē etiam neceſſarium: qđ immediate dꝫ poni ineē. Sed cū tota difficultas hec oriat ſolum ex hoc ꝙ ꝯñs quarte exponētis affirmatur neceſſarium vel cōtingens/melius videtur diſtinguēdum eē cum. D. S. in ꝑma pte. q. 25. ar. 5. ad ſecundum ſic/vel ly qui eſt intelligitur ꝑus cōiungi cum ly homo/ꝛ reſtringere ipſum ꝓ hominibus exiſtētibus: ꝛ ſic ꝑmi dicūt verum. Uel intelligitur ly qui eſt ampliari a ly poſſibiliter ꝛ quaſi diſtrahi ab eo ne ſtet ꝓ preſenti quod eſt: ꝛ tunc ſecūda opinio habet verum/ac ꝓinde talis ꝓpoſitio nec abſolute ē negāda nec concedenda ſed diſtinguenda.

¶ Queſtio. 45.

Circa illa dicta de exponibilibus in quib' ponit ly immediate/queritur an ſint vera? Et probatur quod nō/quia nō valet/ſortes immediate poſt hoc erit/ ergo ſortes poſt hoc erit/ ꝛ nullum erit dabile inſtans poſt hoc/quin inter illō ꝛ hoc ſortes erit: ꝛ tamē arguit ꝑ regulam: igit. Quod nō valeat pꝫ: quia aūs poteſt eſſe verum ꝛ ꝯñs falſum Hoc ꝓbat in caſu ꝙ ſimus in initio hore future: ꝛ volo ꝙ deus reproducat hoc inſtās inchoatiuum in fine hore: ita vt ſit idem inſtans inſtans inchoatiuum ꝛ terminatiuum: ꝛ volo ꝙ ſortes nō ſit ꝑ totam horam futuram/ſed incipiat eſſe in tempore immediate ſequente inſtās terminatiuū/ꝛ tūc aūs ē verum/ qđ ſic pꝫ: ſortes īmediate poſt hoc iſtās terminatiuū erit ꝛ hoc iſtās ē hoc (ſigno inſtās inchoatiuum) ergo ſortes immediate poſt hoc erit. Falſitas ꝯñtis pꝫ: hec ē vera/aliquod inſtans erit poſt hoc inter quod ꝛ hoc ſortes non erit ergo ſecūda exponēs eſt falſa: ꝯña eſt nota: ꝛ aūs pꝫ: quia cum ſortes ponatur non exiſtens per totam illam horam: ꝛ demonſtretur inſtans inchoatiuum multa erunt inſtantia/inter que ꝛ tale inſtans ꝑdictū ſortes non erit.

¶ Ad hoc argumētum quidam dicunt illam exponibilem eē veram in illo caſu ꝛ exponētes falſas: negatur tñ illas eē ſuas exponētes ſed has dicūt debere eē. ſ. ſortes poſt hoc inſtās in prima ſui ꝓductiōe erit: ꝛ nullū erit dabile inſtās poſt hoc ī ſui ꝑma ꝓductiōe qn ꝛc. Sed licet hoc vel aliud ſimile poſſet dici melius eē videt negare caſum de reproductione. Nam. D. S. tenet quarto diſt. 44. q. ꝑma. ar. ꝑmo qſtiuncula. 2. ad ꝑmū: Et quolibe. quarto: ar. 5. ꝛ in ſumma cōtra gentes lib. quarto. cap. 18. ꝛ in prima ad corinthios cap. 15. ſucceſſiuum reproduci implicare cōtradictionē. ¶ Et ſi arguas hoc nō īpedire bonitatem ꝯñe, Nā paſſim admittunt caſus ſimpl'r impoſſibiles ꝯñtꝫ remanētib' bonis. ¶ Ad hoc dicit ꝙ caſus impoſſibilis eſt duplex. Quidam ē indifferēs ad aūs ꝛ ꝯñs bone ꝯñe: vt ſi poſito caſu ꝙ homo ſit equus fiat hec ꝯña/homo currit ergo homo mouet: ꝛ tales caſus bñ pñt admitti. Alij vero ſunt ex quibus immediate ſeqtur aūs verum ꝛ cōſequēs falſum: ꝛ tales nō debent admitti. Nā iſto modo ꝯña bona poſſet reddi mala. Pꝫ/quia hec ꝯña ē bona homo currit/ergo rationale currit: ꝛ tamē ſi admittat ꝙ homo nō ſit rationalis: ita ꝙ hec ſit vera/nullus homo eſt rationalis ſcdm ſignificationem quam habet/daret aūs verū ꝛ ꝯñs falſum. Cum ergo expoſitio data fundet in hoc/ꝙ ꝑſens/ꝑteritum ꝛ futurū/vt ſic nō poſſint coincidere non debet caſus admitti. Et vt ſic q̄a res q̄ eſt ꝑterita/bene poteſt eſſe futura quādo ē ꝑmanens nō tamē ipſa ꝑteritio pōt eſſe futuritio/ſicut nec hō equus. Et ſi dicas contra: quia inſtans qđ ponitur reproduci nō ē res ſucceſſiua. Dr ſufficere eē tꝫm rei ſucceſſiue: ꝑſertim cū nō poſſit reproduci abſq; reꝓductione rei cuius eſt terminus.

¶ Sed cōtra hoc replicat/pono caſum ꝙ ſortes nūc ſit ꝛ cōſeruetur a deo deſtructo omni tempore/tunc caſus ē poſſibilis ꝛ aūs ſupradicte ꝯditionalis ē verū ꝛ nō ꝯñs ergo ſolutio nulla.

¶ Ad hoc reſpōdet dupliciter. Primo negando caſum: ſumēdo tempus large ſecūdum ꝙ duratio rei poteſt dici tempus. Nam tūc caſus implicat ſimpliciter ꝛ ex ſuppoſitione Simpl'r: quia ipſemet deus ē tēpus quod nō poteſt non eſſe. Ex ſuppoſitione: quia ex quo ponis ꝙ de' cōſeruet ſortem opꝫ ſortē hr̄e durationē/

alioquin nõ eſſet. Concedo tamẽ ꝙ poteſt omnis alia creatura a ſorte anihilari: ⁊ tūc poſſet dici ſortẽ ꝫ ſuam durationem diſtingui rõne tãtum. ¶ Sc̃do dici põt/ ꝙ ibi inſtãs ſtat ꝓ vero vel imaginario. ¶ Sed dices cõtra/ ergo p̃fata exponibilis erit vera in caſu ꝙ ſortes immediate poſt hoc deſinat eſſe ⁊ ego imaginer illum eſſe: ꝯñs eſt abſurdum/ ergo ⁊ ſolutio/ ꝯña vero tenet/ quia tūc eſt verum dicere/ ſortes immediate poſt hoc in inſtãti imaginario erit. ¶ Ad hoc negaꝶ ſeq̃la: ⁊ ad ꝓbationem dicitur/ ꝙ nõ eſt ſenſus ꝙ ſortes imaginarie ſit in inſtanti imaginario: q̃ ſenſus p̃ſupponiꝶ in ꝓbatiõe: ſed ꝙ ſortes realr̃ extra nihilũ ſit in mẽſura q̃ ſolum hẽt eſſe ꝑ imaginationem.

¶ Cõtra eũdem modum exponẽdi arguiꝶ ſc̃do/ ſi talis modus exponẽdi eſſet rectus/ due cõtrarie pñt dari vere: ꝯñs eſt impoſſibile: igitur ⁊ añs: ꝯña pꝫ: iſte pñt dari vere/ omnis homo immediate poſt hoc erit niger: omnis homo immediate poſt hoc nõ erit niger: ⁊ ſunt cõtrarie vt notum ẽ: igiꝶ. Prima ps añtis pꝫ/ in caſu quod ſolus ſortes ſit ⁊ ſolus ſit futurus: ⁊ diuiſa hora futura ꝑ ptes ꝓportionales minorib⁹ terminatis verſus hoc inſtans ſit niger in qualibet pte pari: ⁊ albus i qualibet pte impari: ambe ſunt vere. Affirmatiua pꝫ: bñ valet/ oĩs hõ poſt hoc erit niger/ ⁊ nullũ erit dabile iſtãs poſt hoc: qn iter illō ⁊ hoc oĩs hõ ſit niger ḡ omnis homo immediate ⁊c. Si dicas p̃ius eſſe deſcendẽdum/ admitto: ſed eadẽ ẽ difficultas/ ſignato ſorte. Negatiua eodem modo ꝓbari poteſt. Nam bñ valet/ iſte hõ (ſignato ſorte) immediate poſt hoc non erit niger: ⁊ nullũ erit inſtãs: ⁊c. Et has ãbas ꝓbo veras. Primã ſic/ iſte hõ poſt hoc in aliq̃ iſtãti nõ erit niger ḡ iſte hõ poſt hoc nõ erit niger. Et ſc̃da pꝫ ẽt/ quia dato q̃uis i ſtãti poſt illud demõſtratũ ẽ verũ dicere ꝙ ante illud in aliq̃ inſtãti ſortes nõ erit niger. ¶ Pro hui⁹ argumẽti ſolutione ſciendum logicos communiter aſſerere ly poſt hoc ⁊ ly ante poſſe ſumi duplr̃. Uno mõ vt includũt aliquod categorema: ita vt ly poſt hoc tantum valeat ſicut in aliquo tempore vel in inſtãti poſt hoc. Conſimiliter diciꝶ de ly ante hoc. Alio modo ſumitur pure ſincategorematice. ſ. vt nil tale includaꝶ. His admiſſis ſiue ꝓpriedicta ſint ſiue nõ.

¶ Ad argumẽtum negaꝶ ꝯña: ⁊ ad ꝓbationem cõceditur prima ps añtis/ ⁊ negaꝶ ſc̃da: ſ. eas eſſe ꝯrias. Nam in vtraq; includiꝶ vna pticularitas in ly poſt hoc: ⁊ affirmatur in ambabus: ⁊ ſic cõcedo ambas eſſe veras/ in caſu dicto. Sed nõ ẽ contra p̃dicta. Si vero ly poſt hoc ſumaꝶ ſecundo modo etiam negaꝶ ꝯña. Et ad ꝓbationem negatur prima ps añtis: nam negatiua eſt falſa: Et ad ꝓbationem nego ſuppoſitũ. ſ. ꝙ ly poſt hoc includat ly inſtans: ſed illa negatio debꝫ negare/ vlr̃ter nulla pticularitate p̃intellecta inter ly immediate: ⁊ ly poſt hoc. Et poteſt intelligi hec diſtinctio in hac ꝓpoſitione/ adam neceſſario nõ fuit. Nam poteris fingere hunc ſenſum/ adã aliqñ neceſſario non fuit/ qui erit verus: ⁊ tūc nõ erit cõtraria huius/ adam neceſſario fuit: immo ambe ſunt vere. Si vero ſumatur in ſenſu proprio quẽ in rigore facit/ equipollet huic/ adam impoſſibiliter fuit: Et quando dictiones dicte tenẽtur primo modo dicitur teneri aduerbialr̃. Quãdo vero ſecũdo mõ diciꝶ ſtare ꝓpoſitionalr̃: ⁊ ob hoc eſto caut⁹ in aſſignãdis ꝯpõnibus in ꝓpoſitionib⁹ iſtis quãdo tales dictiones tenẽtur aduerbialr̃. Et habebis hinc cõtradictoriam huius/ nullum erit inſtans poſt hoc/ quin inter illud ⁊ hoc ſortes ſit niger nõ eſſe iſtam/ aliquod inſtãs erit poſt hoc: ⁊ inter illud ⁊ hoc ſortes erit niger/ ſi ly niger teneaꝶ aduerbialr̃. Et ratio ẽ/ quia ly inter includit tūc tẽpus vł inſtãs/ q̃d nõ diſtribuebaꝶ: eo ꝙ ſuper ipſum ferebanꝶ due negatiões. Vñ oportet illud in eius cõtradictoria negari: ⁊ ſic dicere/ aliquod inſtãs erit inſtãs poſt hoc ⁊ nõ inter illud ⁊ hoc ſortes nõ erit niger/ q̃ facit hunc ſenſum/ aliq̃d inſtans erit inſtans poſt hoc: ⁊ in quolibet inſtanti inter illud ⁊ hoc ſortes erit niger.

¶ Cõtra alium modum exponẽdi poteſt fieri argumẽtum poſitum in. 4. lib. in tractatu de ſilogiſmo expoſitorio. Videaꝶ ibi ſi placet.

¶ Secundo arguitur ad idem / non valet/ michael ante quodlibet inſtans futurum erit: ergo michael immediate poſt hoc erit: ⁊ tamẽ arguiꝶ per regulam: igiꝶ. Quod nõ valeat pꝫ/ quia ſi hec ꝯña q̃ hodie ẽ formata/ in qua ly hoc demõſtrat inſtãs in q̃ ſumus remaneat ſcripta vſq; in craſtinum: cras dabiꝶ añs verum ⁊ ꝯñs falſum. De veritate añtis notum eſt: ꝯñtis falſitas pꝫ: q2 ly hoc nõ ſupponit/ cum inſtãs demonſtratum iam non ſit.

¶ Ad argumẽtum dr̃: ꝙ in rigore ſumpto añte ⁊ ꝯñte argumẽtum concludit. Vñ diciꝶ ꝙ in ꝯñte debet dici ſic/ ḡ michael ante q̃libet inſtans futurũ poſt hoc erit ſignato eodem inſtãti quod in añte demõſtrabaꝶ. Vel diciꝶ ꝙ ly hoc nõ debet poni in añte/ ſed ſic debet dici/ michael immediate poſt inſtans quod ẽ p̃ſens erit. Et in hoc ſenſu ſumiꝶ in exponẽtib⁹ de ly icipit. ⁊. dẽſinit: lꝫ cõiter ponatur ly hoc.

¶ Queſtio. 47.

Circa ea que dicta ſunt de inſtãtibus inceptionis ⁊ deſitionis rerum/ queriꝶ an ſint vera? Et ꝓbaꝶ ꝙ nõ: quia tunc ſequeretur deũ glorioſum habuiſſe primum inſtãs ſui eẽ/ ꝯñs ẽ hereticum/ ergo añs ẽ impoſſibile. Cõſequẽtia vero pꝫ: i primo inſtãti in quo tempus incepit/ fuit verum dicere/ in iſto inſtanti deus ẽ: ⁊ nõ immediate ante hoc inſtãs deus fuit: ḡ ⁊c. Et de p̃ma pte notum ẽ: ſc̃da vero ꝓbaꝶ q2 nullũ tẽpus nec inſtãs fuit ante inſtãs demõſtratũ: ⁊ ẽ negatiua igitur.

¶ Ad q̃ſtionem reſpõdeꝶ affirmatiue: ⁊ ad argumẽtũ negaꝶ ꝯña: ⁊ ad ꝓbationẽ negaꝶ veritas ſc̃de exponentis: ẽ enim falſa: Nam ly fuit vnit ꝓ tempore vel inſtãti vero vel imaginario/ ⁊ ſic debet ſumi in exponẽtib⁹ taliũ ꝓpõnum: ⁊ in exponẽtib⁹ d̃ incipit ⁊ dẽſinit. Et ſic ſolues plura argumẽta q̃ ponit magiſter ockam in ſuo centilogio. Vide ibi.

¶ Secundo arguitur/ non valet/ hoc eſt inſtans in quo deus nõ ẽ creans/ ⁊ immediate poſt hoc creabit/ ergo hoc ẽ dei creãtis vltimum eſſe: ⁊ tamẽ arguitur ꝑ regulas: igiꝶ. Quod nõ ſequaꝶ pꝫ/ in caſu ꝙ deus nūc nõ creet ſed ſit creaturus imediate poſt hoc datur añs verum ⁊ ꝯñs falſum/ igiꝶ. Antecedẽtis veritas ẽ nota: falſitas ꝯñtis ꝓbaꝶ. Bñ valet/ hoc ẽ dei creantis vltimum eẽ: ⁊ deus ẽ vel immediate poſt hoc erit de⁹/ ḡ hoc ẽ dei vltimũ eſſe: ꝯñs ẽ falſum: ergo ⁊ añs nõ minor (vt liquet) ergo maior. Et ꝙ bñ valeat patet quia ẽ ſillogiſmus expoſitorius. Et ſi dicas/ medium nõ ſingularizari/ quod ẽ ly deus creans/ apponam ꝓnomẽ demõſtratiuum ⁊ remanebit eadẽ difficultas

¶ Ad argumẽtum negaꝶ minor: nam illa nõ ẽ immediate exponẽda ſed p̃us ẽ reſoluenda ex pte cõnotationis: vt ex pluries dictis pꝫ. Vñ nõ ẽ idem dicere/ hoc ẽ vltimum inſtãs hominis/ ⁊ hoc ẽ hominis vltimum inſtans eſſe. Nam in caſu ꝙ ſolus ſortes deſinat nunc eſſe per vltimum eſſe/ prima ẽ falſa ⁊ ſecunda vera: nam prima ẽ immediate ſic exponẽda/ hoc ẽ inſtans in quo

non ē homo: ⁊ immediate ante hoc fuit homo. Secun
da vero prius ē reſoluenda ex ꝑte illius termini homi
nis. Vñ etiam ſequitur hãc ꝯñam eſſe nullam/ hoc eſt
vltimum inſtãs nõ eſſe ſortis albi/ ergo hoc eſt ſortis
albi vltimum inſtãs nõ eſſe. Nam in caſu ꝙ nũc ſit ni=
ger/ ⁊ diuiſa ſequẽti hora in ꝑtes ꝓportionales mino=
ribus terminatis verſus hoc inſtãs/ in quarum quali
bꝫ ꝑte ſortes habeat nouam ⁊ nouam albedinẽ/ datur
añs verum ⁊ ꝯñs falſum ꝑ reſolutionem ꝯñtis/ expoſi
torie etiam ſic arguẽdo/ hoc eſt ſortis albi vltimum in=
ſtãs nõ eſſe/ ergo hoc ē albedinem habẽtis ſortis vlti=
mum inſtãs nõ eſſe/ ꝯñs ē falſum/ ergo ⁊ añs. Cõſequē
tia tenet: quia arguit̃ a diffinito ad ſuam diffinitionem
ſaltem quid nominis/ ⁊ ꝯñtis falſitas pꝫ ꝑ exponẽtes
eius. Nam ſcđa exponẽs ē falſa q̃ ē hec/ albedinem ha
bẽs ſortes immediate poſt hoc erit/ ⁊ huius falſitas pꝫ
ꝑ deſcẽdẽtes ſub ly albedinem: nam nũc nulla ē albedo
in ſorte/ ⁊ nulla immediate poſt hoc erit in illo: lꝫ bñe
immediate poſt hoc erit aliqua. Si forſan neges cõſe.
quẽtiam: eo ꝙ diffinitio nõ debeat dari ꝑ acceptionem
nõ vnicam ſed ꝑ vnicam. ¶ Cõtra ab vnica ad nõ vni
cam bona ē ꝯña/ ꝑſertim quãdo nec determinatio nec
determinabile diſtribuit̃. Ad hoc aliquis poſſet dice=
re non eſſe verum in propoſito/ ſed de hoc videat̃ i.4.
in ſillogiſmis đ incipit ⁊ deſinit.

¶ Queſtio. 48.

CIrca ea que dicta dicta ſunt de modo
exponendi propoſitiones de incipit ⁊ deſinit
querit̃ an ſint vera? Et videt̃ ꝙ nõ/ quia nõ va
let/ xp̃s nũc ē/ ⁊ nõ im mediate ante hoc fuit xp̃s/ g̊ xp̃s
incipit eē/ ⁊ tamē arguit̃ ꝑ regulas: igit̃. Quod nõ ſe=
quat̃ pꝫ: poſito ꝙ nũc ſimus in inſtãti incarnatiõis: an
tecedẽs ē verũ: ⁊ ꝯñs falſum: g̊. De veritate añtis notũ
ē/ falſitas ꝯñtis pꝫ/ quia bñ valet/ xp̃s incipit eſſe: ⁊ xp̃s eſt
deus: ergo deus incipit eē. Si forſan dicas ꝯñam eſſe
nullam/ eo ꝙ variat̃ appellatio ex ꝑte de ly incipit/ eo
quod ly incipiẽs incluſum in ly incipit tenet̃ adiectiue
⁊ habet diuerſum ſubſtãtiuum in añte ⁊ ꝯñte/ vt pate=
re poteſt reſoluendo ipſum.
¶ Cõtra/ tũc formabo ſic cõſequẽtiam primam/ chriſtꝰ
nũc ē ens/ ⁊ nõ immediate ante hoc xp̃s fuit ens: ⁊ re=
dibit pondus argumenti.
¶ Ad queſtionem reſpõdetur affirmatiue/ ⁊ ad argu=
mẽtum nego minorem/ illa enim ꝓpoſitio nõ ē imme=
diate expon ẽda ſed reſoluẽda prius ratiõe illius termi
ni/ xp̃s: eo quod ille terminus ē aliquo modo cõnotati
uus licet nõ abſolute. Et ratio ē/ quia humanitas ĩ xp̃o
habet modum accidẽtis/ eo quod aduenit enti cõple=
to: nõ tamē ē accidẽs nec accñalr vnita: vt ꝓbat. D. S
3. ꝑte: vbi etiam dicit/ hãc ꝓpoſitionem eē falſam. ſ. xp̃s
incipit eſſe. Committit̃ etiam alius defectus/ videlicet
quod ly xp̃s in exponibili p̃cedit ly incipit/ ⁊ in expo
nẽtibus ſequitur ly immediate. Oportet enim vt ter=
minus p̃cedẽs in exponibili ly incipit/ in exponẽtibus
p̃cedat ly immediate/ ⁊ qui ſequit̃ ly incipit/ debet po
ni poſt ly immediate. Doc. aũt ſubtilis tenet hãc eē ve
ram. ſ. xp̃s ĩcipit eē/ in. 3. Sed ĩ hoc nõ tenet̃ niſi ab eiꝰ
ſectatoribus/ ⁊ defenditur a generaliſſimo ſui ordinis
in eodem. 3. ſent. Dominus durãdus dicit eam eſſe di=
ſtinguẽdam/ ſed omnes communiter amplectũtur di=
ctum. D. S. ¶ Sed cõtra hãc ſolutionem arguit̃/ q̃a
ſi ipſa eēt bona/ ſequeret̃ cõſequẽtiam qua arguitur in
hac materia ab exponibili ad exponẽtes vel ecõtra/ nõ
eſſe formalem: hoc nõ ē dicendum: igit̃. Et cõſequentia
ꝓbat̃/ qꝛ ſi aliqua eſſet ꝯña formalis eſſet hec/ gabriel
incipit eſſe/ ergo gabriel nũc ē/ ⁊ gabriel nõ immediate
ante hoc fuit/ vel gabriel nunc nõ ē ⁊ immediate poſt
hoc erit/ ſed hec nõ ē formalis/ ergo. Quod nõ ſit for=
malis/ patet: quia ſumpta alia ꝓpoſitiõe cuiꝰ ſubiectũ
ſit terminus ſingularis cõnotatiuus/ poteſt dari añs
verum ⁊ cõſequẽs falſum: ⁊ poteſt ſumi hec/ xp̃s inci=
pit eſſe/ poſito quod deus aſſumeret nunc naturam hu
manam ſcđm vltimum nõ eſſe humanitatis: ita ꝙ nũc
nõ ſit aſſumpta: ⁊ immediate poſt hoc aſſumeret̃: tũc. n.
arguẽdo ab exponẽtibus ad exponibilem nõ valet. Nã
ſcđa ꝑs diſiũctiue ē vera ⁊ cõſequẽs falſum. Quod au
tem tales cõſequẽtie inter ſe ſint eiuſdem forme pꝫ: q̃a
ſolum differũt penes hoc/ quod in vna ponitur termi=
nus cõnotatiuus ⁊ nõ in alia/ quod tamē nõ impedit/
vt in quarto dictum ē. ¶ Ad argumẽtum rñdetur cõ=
cedẽdo ꝯñam: preſertim quãdo aliquis terminus p̃ce=
dit ly incipit aut deſinit. Nec multum ē nũc laborãdũ
vt inueniatur modus quo poſſint exponi formalr: ſuf=
ficit enim ad veritatem cognoſcendam conſequẽtiam
eſſe materialem.

¶ Secundo arguitur ad idem / non valet/
ſortes incipit eſſe omnis homo/ ergo ſortes in aliquo
inſtãti erit omnis homo: ⁊ nõ immediate ante illđ erit
omnis homo: vel ſortes in aliquo inſtãti nõ erit om=
nis homo: ⁊ immediate poſt illud erit omnis homo/ ⁊
tamē (vt pꝫ) arguit̃ ꝑ regulas/ igitur. Quod non va
leat/ pꝫ quia dabit̃ añs verum ⁊ cõſequẽs falſum: ⁊ ſup
pono in p̃ſenti opinionem ſcđm quam hec ē falſa/ adã
fuit omnis homo: ⁊ ſit caſus quod ſortes erit cras cum
multis hominibus ⁊ poſt cras remanebit ſolus/ cete=
ris corruptis/ tũc ꝓbo veritatem añtis ſic/ illa ꝓpoſi=
tio habebit vnam de preſenti veram/ ergo illa eſt vera:
ꝯña ē nota ⁊ ꝯñs pꝫ: quia poſt cras hec erit vera/ ſortes
incipit eſſe omnis homo/ in inſtãti primo nõ eſſe aliorꝫ
hominum: vt pꝫ ꝑ exponẽtes. Cõſequẽtis falſitas pꝫ:
nam prima ꝑs prime copulatiue ē falſa: quia ſenſus ē/
ſortes in aliquo inſtanti erit omnis homo qui erit. Et
idem de ſecunda parte ſcđe copulatiue dicẽdũ ē.
¶ Pro argumẽti ſolutiõe ſciẽdum aliquos dicere ꝓ
poſitiões de incipit ⁊ deſinit (quando ſunt de extrinſe
co tempore) poſſe exponi immediate. Sed cõtra hoc ar
guit̃ ab alijs/ quia tũc dabit̃ añs verum ⁊ ꝯñs falſum:
arguẽdo ab exponentibus ad exponibilem in iſta pro
poſitiõe/ ſortes incipiet eē hõ/ poſito caſu ꝙ ſolꝰ ſit ⁊
fuerit ⁊ ſit futurus homo: Nã ſecunda copulatiua dã
da ē vera/ cuius prima ꝑs ꝓbat̃/ quia ſecunda nota ē/
dico ergo ſic/ ſortes in iſto inſtãti (ſigno inſtãs p̃ſens)
nõ erit hõ/ ⁊ hoc inſtans ē vel erit inſtãs/ g̊ ſortes ĩ ali
quo inſtãti nõ erit homo. Veritas. a. pꝫ: quia in illo in
ſtanti eſt hõ/ ergo in eo nõ erit hõ cum ſit indiuiſibile.
¶ Ad hoc/ oppoſitum opinãtes rñdent ⁊ bñ ꝙ in il
la prima exponẽti debet dici/ ſortes in inſtãti quo erit
non erit hõ: vel ſic (⁊ in idem redit) ſortes in aliquo in
ſtanti futuro non erit hõ.
¶ Sed etiam contra hunc modum dicẽdi militat ar=
gumẽtum factum etiam ſi ly inſtanti reſtringat̃ vt di
ctum ē: nam etiam tũc dabit̃ in primo caſu antecedens
verum ⁊ conſequẽs falſum/ vt aſpiciẽti patet. Ob hoc
igitur argumẽtum dicunt aliqui rectius eſſe ponere
tales propoſitiones in eſſe ⁊ poſtea illas exponere.
¶ Sed etiã cõtra hoc militat argumẽtum factum/ eo
quod tunc illa de futuro eſt vera vt notum eſt: ⁊ ſua đ
ineſſe falſa. Patet hoc/ quia ſi p̃dicto primo caſu ad=
datur/ quod ſortes deſinat eſſe cras cum hominibus
per vltimum ſui eſſe/ ⁊ quod illi homines corrupti re=

naſcantur: ⁊ ſint cum ſorte poſt / exponentes eius erunt falſe que erunt he: ſcilicet ſortes nunc eſt omnis homo: ⁊ non immediate ante hoc fuit omnis homo. ⁊ ſortes nūc nō eſt omnis homo: ⁊ immediate poſt hoc erit omnis homo. Nam prima pars prime copulatiue ⁊ ſecunda ſecunde copulatiue ſunt falſe: ſuppoſita falſitate huius ſemper / adam fuit omnis homo. Et quidem de prima parte prime copulatiue notum eſt. Secūda vero pars ſecunde copulatiue patet / quia eius exponēs prīa eſt falſa q̄ ē hec / ſortes poſt hoc erit oīs hō. ¶ Ad hanc replicam reſpondet quidam doctor negans falſitatem ſcđe copulatiue / ⁊ ad ꝓbationem negat illam datam eſſe eius primam exponentem: ſed (vt dicit) eſt hec / ſortes poſt hoc erit omnis homo: qui immediate poſt hoc erit. ¶ Sed contra hoc replicatur ab alio doctore ⁊ recte quidem dupliciter. ¶ Primo / q̄a tunc idem ſignum exponibile quod ponitur in exponibili ponitur in exponentibus. ¶ Secundo quia ſeq̄retur hanc eſſe falſam / incipit eſſe omnis homo: in caſu q̄ nunc null9 ſit / ſed hora diuiſa per partes ꝓportionales verſus hoc inſtās in qualibet parte ſit vnus homo durans preciſe per illam. Conſequentia tenꝫ: quia hec exponens erit falſa / immediate poſt hoc erit omnis homo: Nam eius prima exponens eſt falſa que eſt hec / poſt hoc erit omnis homo q̄ immediate poſt hoc erit / quia ly homo qui immediate poſt hoc erit / ꝓ nullo ſupponit / quia nullus homo ſignabitur qui immediate poſt hoc ſit futurus. Unde prefatus arguens nō admittit falſitatem huius / adam fuit omnis hō / q̄ nō admiſſo nulla eſt difficultas in argumento / ſed q2 propoſitio illa / adam fuit omnis homo poteſt ſumi in ſenſu ī quo dicitur falſa / dato quod ex rigore nō ſit / oportet ſolutionem aliquam dare. Dicitur ergo quod tenēda eſt vna pars iſtius diſiunctiue. ſ. quod illa propoſitio de qua arguitur ē falſa ſicut ſua de ineſſe: vel quod debꝫ exponi appoſito aliquo ſigno illi termino / homo vt non diſtribuatur pro omni homine futuro abſolute ſed ſub diſiunctione reſpectiue ad copule determinationem: ita vt dicatur ſic / ſortes nunc non eſt omnis homo: ⁊ immediate poſt hoc erit omnis. b. homo. Sed dices / ergo iam non admittis falſitatem huius / adam fuit omnis homo. Ad hoc negatur ꝯña: admitto enim illam falſam: ſed dicā hanc eſſe veram / adam fuit omnis. b. homo. Nam liquidum eſt hanc fuiſſe veram aliquando / adam eſt omnis homo: ergo poteſt intellectus taliter formare vnam ꝓpoſitionem de p̄terito q̄ hoc ſignificet vere / igit̃ eſt aſſignanda illa: ⁊ quia intellectus etiam poteſt habere ſenſum ſub quo negatur ab aliis hec / adam fuit omnis homo non ē omnino talis ſenſus abolēdus. ¶ Reſolutorie ḡdr̃ tales ꝓpoſitiones de extrinſeco tempore ⁊ ꝓpōnes omnes in quib9 ly incipit ⁊ deſinit modificantur eē prius ponēdas in eē q̄ exponant̃. Eſto tamen ſemꝑ cautus vt in exponētibus taliter teneant̃ termini vt ſufficiēter explicēt ſenſum exponibilis / non tamen negandum eſt omnino ꝓpoſitiones de extrinſeco tempore poſſe exponi immediate / vt ex dictis patet / preſertim non admiſſa reproductione temporis. Et ſic in hac propoſitione / chriſt9 incepit eſſe / duo debēt fieri prius q̄ exponat̃. Unū ē vt reſoluat̃. Alterū vt ponat̃ in eē vt clarior ſit expoſitio: licet primum ſufficiat.

¶ Aduerte hic tamen / quod in prima parte dictum eſt in hac materia hanc eſſe falſam / chriſtus incepit eē / ⁊ exponentes vere: ⁊ ſic eſt: ſed vitium eſt in litera ⁊ deficit caſus. Nam exponentes debent eſſe iſte / chriſtus in. a. inſtanti non fuit: ⁊ chriſtus immediate poſt hoc erit / ⁊ caſus eſt / quod humanitas chriſti inceperit ꝑ vltimum non eſſe / ita quod in inſtanti incarnationis fuerit verum dicere / deus nunc non aſſumit naturam humanam: ⁊ immediate poſt hoc aſſumet / ⁊ hoc intelligo ſuppoſito quod iſte exponentes debent poni in eſſe non reſoluendo illas ſed ſic / chriſtus nunc non eſt (ſigno inſtans incarnationis) ⁊ chriſtus immediate poſt hoc erit. Et hoc (vt pꝫ) volui dicere in prima parte.

¶ Tertio arguitur ad idem / non ſequitur / deus ⁊ michael nunc non ſunt / ⁊ deus ⁊ michael immediate poſt hoc erunt / ergo deus ⁊ michael incipiūt eſſe: ⁊ tamen arguitur per regulas: igitur. Quod non valeat pꝫ / quia in caſu quod nūc michael incipiat eſſe per vltimum non eſſe / antecedens eſt verum ⁊ conſequens falſum. Antecedentis veritas eſt nota: ⁊ conſequentis falſitas patet. Bene valet / deus ⁊ michael incipiunt eſſe / ergo deus ⁊ michael ſunt incipiens ⁊ incipiens eſſe: conſequens ē falſum / quia eius vna pars non ſupponit: igit̃.

¶ Ad hoc argumētum ē duplex mod9 dicendi. Quidam dicunt prefatam exponibilem eſſe veram ſicut ſue exponentes oſtendunt. Et ad huius improbationem negant ꝯñam: arguit̃ enim (vt dicūt) ab acceptione vnica ad nō vnicam: eo q̄ negatio incluſa in ly incipit fert̃ vnica acceptione ſupra ly eē in ꝯñte poſitū: ideoq̄ affirmant aliam eē immediate exponendam. ¶ Pro quo ſciēdum (vt ipſi dicunt) q̄ quando termin9 ē pluralis numeri: ſi negatio aliqua ſit cadēs ſuꝑ ipſum explicite tunc dꝫ reſolui taliṫ q̄ negatio cadat in totū vnica acceptione: vt ſi dicam / ſortes ⁊ plato ſunt non videntes debet ſic reſolui / ſortes ⁊ plato ſunt non videns ⁊ videns taliṫ q̄ negatio totum copulatum categorematice neget ⁊ nullam ptē ꝑ ſe. Si vero t̃s pluralis hēat negationem implicitam tūc opꝫ ipſum reſolui ꝑ t̃os ſingularis numeri appoſitis duabus negationib9 ſingulis cadētibus in ſingulas partes: Ut ſi dicam / ſortes ⁊ plato ſunt ceci debet ſic reſolui / ſortes ⁊ plato ſunt non videns ⁊ non videns. A qua regula excipiunt ly differentes ⁊ ly incipientes / ⁊ deſinentes / eo q̄ negatio incluſa in ly differētes (⁊ ſimiliṫ in aliis ſimilib9) cadat vnice ſupra copulatum implicitū: ⁊ ſi reſoluerent̃ caderet non vnice.

¶ Alii vero oppoſitum opinantur aſſerentes prefatam exponibilem eſſe falſam. Hec aſſertio licet communiter reiſciatur / mihi tamen verior videtur vel ſaltem communi modo concipiendi conformior. Quod quidem vel hac ſola ratione perſuadeo. Plurale nil aliud eſt q̄ ſingulare geminatum / ergo geminato ſingulari neceſſe eſt omne id geminari quod eſt de ratione ſignificationis ſingularis: ſed de ratione de ly incipit / in ſingulari eſt negatio / ergo talis negatio debet geminari ergo in reſoluente non vnica ſed duplex negatio debet poni / ergo optime reſoluitur ly incipientes per ly incipiens ⁊ incipiens. Uidetur autem communi modo concipiendi contraire / dicere quod vno ente incipiente ſit verum dicere / omnia entia mundi incipiunt eſſe / quod tamen oppoſitum tenentes concedunt. Sed mihi videtur meli9 eis fuiſſe ponere aliū modum exponēdi tales ꝓpoſitiones q̄ ꝯcedere mille abſurditates ꝓpter ſeruādū modū poſitum. Dicitur ḡ tales ꝓpōnes ſufficienter iudicari veras vel falſas ꝑ reſolutionem p̄dictam: ⁊ veritas reſoluētis ꝑ ſuppoſitionem ꝑtium ⁊ partium ſuppoſitiones per verificationes earum: ⁊ cuiuſlibꝫ verificatio per expoſitionē. Un

de p̄fata ꝓpoſitio erit falſa/ q: hec ē falſa/ deus ⁊ mi-
chael ſunt incipiens eſſe ⁊ incipiens eſſe: quia vna ps
predicati non ſupponit. Iſta autem erit vera/ ſortes ⁊
plato incipiunt eſſe/ dato quod vnū per primū eē ⁊ al
ter per vltimum non eſſe incipiat eſſe. Quis enim nō
concederet hanc in primo inſtanti creationis celi/ celū
⁊ motus eius incipiunt eſſe: Et tamen celum incepit ꝑ
primum eſſe: ⁊ motus per vltimum non eſſe: que tamē
eſſet falſa/ ſi immediate eſſet exponenda/ ſaltem eo mo
do quo alij dicunt. Fateor tamen ꝓpoſitiones ī qb⁹ ta
lia verba ponunt in plurali eſſe exponēdas immedia-
te/ ſi ponat aliqua determinatio q̄ ſolum poſſit compe-
tere ꝑtibus ſubiecti ſimul ſumptis. Nam ſic cōis mo-
dus cōcipiēdi nō ↄcipit inceptionem competere parti
bus p ſe: ſed vni reſpectiue ad alteram/ vt toti reſultā
ti ex illis vel aliquo alio modo. Añ iſtam ↄcederem ve
ram in dicto caſu. ſ. deus ⁊ michael incipiūt eē binari⁹
¶ Sed argues q̄ ēt iſta poteſt exponi immediate. ſ. de⁹
⁊ michael incipiunt eſſe: quia ly eſſe eſt quedam deter
minatio que videtur determinare vnice partes ibi in-
cluſas.

¶ Ad hoc nego ↄñam: ⁊ nego ly eſſe taliter determi-
nare partes in communi hominum ſenſu: alioqñ hec
eſſet falſa/ ſortes ⁊ plato incipiūt eſſe: ſi ly eſſe taliter de
terminaret ptes ibi incluſas. Nam tunc vnum ⁊ idem
eſſe deberet competere vtriqꝫ/ quod non opꝫ. Nec ꝑ-
deſt dicere/ ibi ly eſſe confundi/ quia dato quod cōfun
deretur oporteret fieri quod dictum ē: alioquin cōfun
ditur vnica determinatio cum non vnica. Añ (vt com
muniter homines intelligunt) non refert dicere/ deus
⁊ michael incipiunt eſſe: ⁊ dicere deus ⁊ michael ſunt
incipiens ⁊ incipiens eſſe. Unde reſolutorie dicitur/
quod in talibus propoſitionibus aſpiciendum eſt/ an
tales propoſitiones equiualeant in comuni omniū ho
minum ſenſu copulatiuis/ dato ꝙ ly ⁊ ſumat complexi
ue: ita ꝙ ab vna ad reliquam ſit ↄſequentia materialis
ad minus/ ⁊ tunc earum veritas iudicanda eſt modo
predicto: vel ꝑ reductionem ad copulatiuam. Si vero
hoc non accidat/ poterit exponi immediate. Meli⁹. n.
arbitror vt varientur modi cognoſcendi veritatem/
q̄ quod diuerſi modi concipiendi regulentur ꝑ vnum
modum exponendi. Sufficiens enim cauſa in iſtis vi-
detur eſſe diuerſitas in communi intellectione. Non
enim ob aliud ſuperlatiuum poteſt exponi affirmatiue
⁊ negatiue: niſi quia proferens tales ꝓpoſitiones di-
uerſimode poteſt concipere/ lꝫ verba vel ſcripture nō
differant materialr: ſiue ſic vel ſic ſumant. Si vero ali-
cui libuerit trahere potius modum ↄcipiendi ad mo-
dum exponendi q̄ ecōtra/ poterit dicere vt alij dicūt/
ſed illud potius videt eē imponere voces nouiter ad
ſignādum: q̄ iudicare de eis ſcḋm quod communi-
ter hominibus ipſe voces ſignificāt.

¶ **Quarto arguitur/ non valet/ ſortes inci-**
pit ꝑtranſire ponte: ergo ſortes nūc ꝑtrāſit pontem/
⁊ nō immediate ante hoc ꝑtranſiuit pontem/ vł ſortes
nūc nō ꝑtrāſit pōtē: ⁊ immediate poſt hoc ꝑtranſibit
pontem: ⁊ tamē arguit ſcḋm regulas igit. Quod non
valeat pꝫ: in caſu ꝙ nunc ſortes incipiat moueri ſupra
pōtem ꝑ vltimum non eē motus/ añs ē verum ⁊ ↄñs
falſum. Ueritas añtis nota apparet. Cōſequētis falſi-
tas pꝫ/ quia ſi aliqua pars illius diſiunctiue eēt vera:
eſſet ſecunda copulatiua: ſed illa eſt falſa: igitur: Conſe
quentia tenet/ q: pertrāſitio eſt rerum ſucceſſiuaꝝ/ ⁊c
ergo debet incipere per vltimum nō eſſe: ⁊ non ꝑ pmū
eſſe: ⁊ hoc importat ſecunda copulatiua: igitur. Sed ꝙ
illa ſit falſa patet: quia eius ſecunda pars eſt falſa:
Pꝫ hoc/ quia hec eſt falſa/ ſortes immediate poſt hoc
pertranſibit pontem: ⁊ hec eſt ſcḋa ps igitur. Minor
eſt nota ⁊ patet maior: quia bene valet/ ſortes imme-
diate poſt hoc pertranſibit pontem: ergo immediate
poſt hoc ita erit quod ſortes pertranſit pontem: conſe
quēs ē falſum: ergo ⁊ añs. Falſitas conſequentis (po-
ſito ꝙ ꝑtranſitio pontis duret per horam) patet ſic/ ſi
ↄñs illud non eſt falſum ſequitur ꝙ in quolibꝫ inſtāti
illius hore ē verum dicere ꝙ ſortes ꝑtranſiuit pōtem:
quod eſt impoſſibile. Cōſequētia tenet/ q: illa de ineſſe
ē vera in quolibꝫ inſtāti: ⁊ in quocunqꝫ inſtāti ſignato
erit dabile ante illud vnum aliud in quo vna de p̄ſen-
ti fuit vera/ ergo aliqua de p̄terito erit vera in ſequēti
inſtanti. Ex quo ſequitur quod aliqua de preterito eſt
vera ⁊ non neceſſaria: cum in medio hore ſortes poſ-
ſit obire.

¶ Ad hoc argumentū multiplex ē mod⁹ dicēdi. Qui
dam enim diſtingunt d ly ꝑtrāſire: q: vel vnit in ordi
ne ad inſtās vel in ordie ad tēp⁹. Si p̄mum (vt dicūt)
ē impſſis ſicut exponētes. Si vero vniat in ordine ad tē
pus dicunt illam eſſe veram ⁊ ſue exponētes ſimilr/ ⁊
cōcedunt totam deductionem vſqꝫ ad id inconueniēs:
quod adducitur. ſ. ꝙ eſſet dabilis aliqua de p̄terito ve
ra que non ſit neceſſaria. Nam illud non eſt inconue-
niens in illis de preterito/ quarum veritates depēdēt
ab alijs de futuro/ nunc autem ſic eſt: poſito quod illa
de p̄terito dependeat ab hac de futuro contingenti. ſ.
ſortes peruenit ad finem pontis.

¶ Sed hac ſolutiōe ſtante/ hec ꝓpō eēt cōcedēda anti
chriſtus icipit eſſe. Nā oſtenſo toto tēpore vſqꝫ ad tps
totum antichriſti in iſto in inſtāti ichoatiuo huius tē-
poris antichriſtus non eſt/ ⁊ immediate poſt hoc erit/
ſuppoſito quod ly erit vniat in exponētibus ⁊ in expo
nibili in ordine ad tempus. Et multa alia cum his ad
ducuntur ab alijs que manifeſte pugnāt cum commu
ni hominum ſenſu. ¶ Alij igit dicunt exponibilem eē
impoſſibilem ſicut ⁊ ſue exponentes. ¶ Alij diſtingūt
de ly petranſire. Nam vel eſt idem quod totum ſpa-
tium ambulare: ⁊ ſic illa eſt impoſſibilis. Uel ſumitur
prout idem eſt quod moueri per aliquam partem ſpa-
cij ⁊ ſic eſt vera: ⁊ in iſto ſenſu communiter ſumitur.
Et ſic vltimus modus videtur mihi rationabilior pri
mo: Nam communiter homines vocāt ipſum motum
ſuper aliquam rem tranſitum ipſius rei p̄ſertim qñ id
quod mouet ad hoc mouetur vt totū ſpacium ↄpleat
vel transcurrat.

¶ Sed dices contra/ ergo iſta propoſitio non poteſt
eſſe vera/ ſcilicet/ ſortes pertranſibit pontem: conſe-
quens non eſt dicendum: ergo nec antecedens. Con-
ſequentia tenet: quia illa eſt vna de futuro que nun-
quam habebit vnum de preſenti veram: igitur. Hoc
patet: quia ſi poteſt habere/ eſſet iſta/ ſortes pertran-
ſit pontem: ſed hec non poteſt eſſe vera igitur. Quod
non poſſit eſſe vera patet/ quia vel ly pertranſit vnit
pro inſtanti vel pro tempore. Si primum eſt impoſſi-
bilis/ quia tunc ſenſus eēt/ ſortes in aliquo inſtāti mo
uetur per partem pontis. Si ſecundum/ vel illud tem
pus eſt tota hora per quam fit tranſitus: vel aliqua e-
ius pars. Non primum/ quia illud tempus menſurat
motum totius pontis ⁊ non alicuius partis: ⁊ tamen
tu dicis ꝙ ly ꝑtranſire ſignat motum illius partis Si
ſcḋm/ vel eſt vltima ps hore vel aliqua alia. Non vlti
ma: q: illa non ē: nec aliqua alia: q: tūc ī caſu ꝙ ſortes
non veniret ad finem pōtis illa de p̄ſenti eēt vera: Pꝫ
hoc: quia antequam ſortes veniat ad finē pontis verū

eſt dicere/ſortes mouetur per hanc ptẽ põtis.

¶ Ad hanc replicam dicitur/quod exiſtẽte ſolutione data/ipſa ꝓcedit ex falſa imaginatione. Nam ꝓcedit/ac ſi hec ꝓpoſitio/ſortes ꝑtranſibit põtẽ: ſumatur in hoc ſenſu/ſortes finiet motum ſuper põtem/quod eſt falſum: Sed ſenſus eſt: ſortes mouebiť per aliquã partem pontis: ⁊ illa habebit hanc de ineſſe/ſortes moueť per iſtam partem pontis/ly mouetur vniẽte pro toto tempore illius motus. Et ſi queras an iſta poterit eſſe vera/ſortes pertranſibit pontem: vt ly pertranſibit dicat completionem motus? Dicitur quod ſic: ⁊ ſua de ineſſe erit iſta/ſortes pertranſit pontem: que vera eſt in inſtãti terminatiuo motus q̃ dꝫ terminari in lines terminatiua põtis: in q̃ inſtãti ẽ verũ dicere/ſortes icipit ꝑtrãſire põtẽ: ⁊ ſortes deſinit ꝑtrãſire põtẽ quia ſenſus eſt/ſortes in iſto inſtanti incipit finire motum: ⁊ ſortes in eodem inſtanti deſinit finire motum ⁊ cum finis motus ſit inſtanti in quo eſt vltimum mutatum eſſe completum/quod proprie ſolum reſpicit inſtans: ſequitur illam copulatiuam eſſe veram: ſicut hec eſſet vera gabriel nunc incipit eſſe ⁊ deſinit eſſe/ſi angelus crearetur duraturus tantum per vnum inſtans. Veritas autem illius copulatiue patet per exponentes propoſitionis de incipit per primum eſſe/⁊ propoſitionis de deſinit per vltimum eſſe. Fateor autem propoſitionẽ apparere abſurdam/eo ꝙ non ſumatur in illo ſenſu communiter.

¶ Quinto arguitur/non ſequitur/ nũc motus celi non eſt: ⁊ immediate poſt hoc erit/ergo celum incipit moueri: ⁊ arguitur ſecundum regulas igitur. Quod non valeat patet/quia rebus vt nunc antecedens eſt verum ⁊ conſequens falſum. De conſeq̃ntis falſitate notũ ẽ: añtis veritas pꝫ: quia ly nunc quando dicitur/nunc motus celi non eſt ſignat inſtãs ⁊ motus nõ poteſt eſſe inſtãti: igitur ꝑma exponẽs ẽ vera: ⁊ de ſcđa non eſt dubium: igiť.

¶ Ad hoc argumẽtum negatur maior. Et ad probationem negať antecedẽs. Et ad eius probationem nego hanc eſſe veram/nunc motus celi non eſt/quia ſua contradictoria eſt vera: ſcilicet/nunc omnis motus celi eſt. Pro quo aduerte non eſſe idem dicere/motus celi eſt in inſtãti/⁊ in inſtanti eſt motus celi. Nam ſenſus prime eſt/quod motus celi menſuretur inſtanti/⁊ ſecunde quod in inſtanti ſit verum dicere motus celi eſt. Pro quo oportet meminiſſe illius quod in prima parte dictum eſt de entibus ſucceſſiuis.ſ.ꝙ quãdo aliquod diuiſibile continuatiuum entis ſucceſſiui eſt/ẽ verum dicere/ens ſucceſſiuum eſt: ⁊ cum illud diuiſibile ſit in inſtanti/tunc erit verum dicere ens ſucceſſiuũ eſſe: ⁊ ſic iſta eſt vera/nunc eſt motus celi: que licet nũc ſit vera: non tamen infert motum celi eſſe inſtanti tanquã in menſura: ac proinde ſua contradictoria erit falſa. Verũ ẽ tñ ꝙ indifferẽter dicim⁹/nũc mot⁹ ẽ: ⁊ mot⁹ ẽ nũc. Sed vt denoteť veritas ſenſuũ bonũ erit h̃re diuerſummodum loquendi.

¶ Sexto non valet/ſortes nunc nõ peccat/⁊ immediate poſt hoc peccabit/ergo ſortes icipit peccare: ⁊ tamen arguitur ꝑ regulam igitur. Quod non ſequatur patet/quia in caſu quod deus precipiat ſorti vt diligat deum in vno inſtanti intrinſeco hore (vocatur autem inſtans intrinſecum quodlibet inſtãs q̃d non ẽ inchoatiuum aut terminatiuum hore. Nam iſta duo dicuntur extrinſeca. Vltra volo ꝙ ſortes non diligat deum per totam horam) tunc in inſtanti inchoatiuo hore: antecedens eſt verum ⁊ conſequens falſum. Conſequentis falſitas patet/falſum eſt dicere quod in illo inſtanti incipiat peccare cum poſſit diligere deum in inſtanti medio illius hore: ⁊ tunc nõ peccabit: ⁊ per conſequẽs non in illo inſtanti incipit peccare. Veritas antecedentis probatur quoad ſecundam partem/quia de prima notum ẽ/ſic: bene valet/ſortes poſt hoc peccabit: ⁊ non erit dabile inſtans poſt hoc quin inter illud ⁊ hoc peccabit: igitur ſortes immediate poſt hoc peccabit. Conſequentia eſt nota: ⁊ antecedens quo ad primam partem. Secunda vero patet: quia in aliquo inſtanti ſortes peccabit/⁊ non eſt potior ratio de vno q̃ de alio/ergo dato quolibet inſtanti inter illud ⁊ inchoatiuũ hore peccabit. Prima pars antecedentis eſt nota vt patet ex precepto. Secunda vero probatur/quia ſi potior ratio eſſet de vno inſtanti q̃ de alio eſſet quia peccabit in vltimo: ſed illud non ẽ dabile: q2 non dať vltimum inſtãs cõtinuatiuum temporis: igiť habetur propoſitum.

¶ Antequam ad argumentum reſpondeatur in forma/oportet videre quando ſortes peccat in dicto caſu. Pro quo ſciendum aliquos dicere/ſortem peccare in inſtanti terminatiuo hore. Et ratio eſt/quia illud eſt peccatum omiſſionis quod non imputatur vel perfecte completur: niſi quando homo ſe reddit impotentem ad implendum preceptum: ſed nunquam ſortes fuit impotens ad hoc niſi in inſtanti terminatiuo hore: ergo tunc primo peccauit/quia tunc primo fuit impotens. ¶ Sed cotra hoc videtur eſſe: quia ſortes tenebatur diligere ante inſtãns terminatiuum ⁊ non dilexit ante inſtans terminatiuum: ergo ante illud peccauit: ergo non peccauit in inſtanti terminatiuo. Ob hoc aliqui dicũt ꝙ ſortes peccauit in tota hora categorematice ⁊ inadeq̃te/nõ tñ adeq̃te/nec i aliqua ei⁹ pte aut in inſtanti adequate.

¶ Sed cõtra hoc ſic arguo/pono caſum ꝙ deus dicat ſorti exñti in pctõ/nõ pecces ampli⁹ in aliquo inſtãti intrinſeco hui⁹ hore ſeq̃ntis: ⁊ dabo tibi grãm q̃ primũ impleueris hoc preceptum: ⁊ ſit ita ꝙ ſortes nõ peccet. Quero qñ ꝑmo de⁹ dabit ſibi gratiam? nõ inſtãti terminatiuo hore q2 ante illud impleuit p̄ceptum: non inſtanti vltimo: quia illud non ẽ: neq; in tota hora adeq̃te/q̃d ſic ꝓbo/grã incipit ꝑ ꝑmũ eẽ/ꝗ tota põt eẽ i aliq̃ inſtãti/ꝗ eius datio non menſurať tꝑe.

¶ Ad hoc poſſet aliquis dicere q̃ imediate añ inſtãs terminatiuum in aliquo inſtanti deus dabit illi grãm vt ly in aliquo inſtanti ſtet confuſe tantum: ⁊ ſic datio gratie non menſurabitur tempore. ¶ Sed cõtra hoc replicatur/illa propoſitio eſt falſa: ergo ſolutio nulla: Añs patꝫ per eius exponẽtes: nam prima ẽ falſa que eſt hec/ante inſtans terminatiuum deus dabit grãm. Hoc patet: quia vel ly dabit vnit pro tempore vel pro inſtanti. Nõ primum: quia datio gratie nõ mẽſurať tẽpore. Nec ſcđm/q2 tale inſtãs nõ ẽ ſignabile/cum ibi ſtet determinate: igiť ⁊c.

¶ Aliter ergo videť mihi dicẽdum eẽ. Pro q̃ ſciẽdũ ẽ primo: ꝙ lꝫ ꝑ ſe actus intellectus ⁊ volũtatis nõ mẽſurẽť tꝑe quia poſſunt eẽ in inſtãti: tamẽ ꝑ accidens non inconuenit ibi interuenire tempus: ꝑſertim quando eſt neceſſe ꝙ deliberatio precedat actum voluntatis: ⁊ talis deliberatio ſit cum collatione plurium rationum: vel quando oportet prius memorari alicuius preteriti: vel ꝓuidere aliquod futurũ vel aliquid huiuſmodi.

¶ Scđo ſciẽdum/ꝙ lꝫ tẽpus ⁊ motus ⁊ oẽ ſucceſſiuũ mathematice ſit diuiſibile i infinitũ/nõ tamẽ phiſice. Unde ẽ dabilis motus adeo paruus ꝙ nõ põt diuidi phiſice: ⁊ ſimiliter pars temporis aliqua dabiť men-

ſurans illum motum qua minor non poteſt menſura=
re illum motum. ¶ Tertio ſciēdum ꝙ homo in ſtatu
huius vie nō poteſt per plurimum temporis ꝑſiſtere/
cogitans ſolū vnam rem: quin ſibi adueniant varie co=
gitationes. Dicitur ergo/ ꝙ in illo caſu ſi ſortes dimi=
ſit implere preceptum ꝑ totam horam quod peccauit
in inſtanti inchoatiuo temporis a deo parui vt nō poſ
ſit in eo elicere actum de quo erat preceptum/ ⁊ illud
tempus erit indiuiſibile phiſice / licet non mathema=
tice: ſi habuit curam ſufficiētem ad hoc vt non obliuiſ=
ceretur culpabiſr illius precepti licet alie cogitatiōes
ei ſe offerrent. Si vero ante finem hore fecit aliq̄d quo
ſe impoſſibilitauit ad preceptum illud implēdum dr̄ ꝙ
tunc primo peccauit: vel qñ voluit illud impedimētum
apponere.

¶ Sed contra hoc replicatur Pono caſum quod ſor
tes habeat talem curam circa memoriam illius prece=
pti quod ſemper per totam horam ſit in actu cogitās
illud: ⁊ quod non habeat neceſſe deliberare per tēpus:
ſed quod i inſtanti ſolum poſſit producere actum voli
tionis vel nolitionis. Et hoc ſtante/ quero quādo ſor
tes peccabit? ¶ Ad hoc reſpondetur quod in vltimo
inſtanti intrinſeco hore. ¶ Sed dices contra/ quia
nullum tale eſt: alioquin illud eſſet immediatū inſtan
ti terminatiuo: ⁊ ſic darēt in tp̄e duo inſtātia immedia
ta: quod eſt impoſſibile.

¶ Pro huius replice ſolutione ſciendum quod inſtā
tia ſunt duplicia. Quedam enim ſunt inſtantia tempo
ris continui. Alia vero temporis diſcreti. Et de pri=
mis verum eſt eſſe impoſſibile duo inſtantia eſſe imme
diata. Nam dato oppoſito ſequeretur continuum cō=
poni ex indiuiſibilibus/ quod eſt impoſſibile. Inſtan=
tia vero temporis diſcreti bene ſunt immediata. Nam
tale tempus componitur ex multis inſtantibus/ ſicut
numerus ex multis vnitatibus: vt doctor ſanctus di
cit in multis locis. Tūc dicitur quod ſi ſumātur ſola
actio intellectus ⁊ actio volūtatis ſcd̄m ſe vt ſumūt
in replica: ⁊ ſecundum menſuram ſibi proportiona=
tam menſurantur inſtantibus non temporis conti=
nui ſed diſcreti: ⁊ talia inſtantia ſimul non coeſiſtunt
inſtantibus temporis continui / ſed bene temporis
partibus: ita quod vnum inſtans temporis diſcreti/
poteſt coexiſtere vni diei tp̄is noſtri: ac ꝓinde ſicut ꝑ=
tibus temporis non repugnat eas eē immediatas: ita
nec illis inſtantibus repugnat.

¶ His habitis/ ad argumentum reſpondendo in for=
ma negatur maior. Et ad probationem negatur ante=
cedens. Et ad probationem negatur veritas exponen=
tis ſecunde. Nam ſiue vniat ly peccabit pro inſtanti
temporis continui/ prout dixi in prima ſolutione: ſiue
pro inſtanti temporis diſcreti: illa exponens vbi po=
nitur ly immediate erit falſa: vt patet exponēdo illam
ratione de ly immediate. Et ſic dicitur quod ſortes pec
cabit i vno inſtanti temporis diſcreti quod erit imme
tū inſtāti terminatiuo hore: ⁊ illo erit verū dicere: nūc
ſortes incipit peccare.

¶ Septimo/ non valet/ michael nunc non

eſt/ ⁊ immediate poſt hoc erit/ ergo michael incipit eſ
ſe: ⁊ tamen arguitur per regulas: igitur ⁊cetera. Quod
non valeat patet / in caſu quod nunc non ſit michael/
ſed illum producat deus in hora ſequenti ſubito: id eſt
non in inſtanti aliquo determinato/ ⁊ intrinſeco hore:
nec in aliquo tempore adequate / ſed inadequate: ita
vt non poſſit dari tempus quantumcunq ſignetur
aliquod paruum tempus in quo adequate producatur

Et quod tūc antecedēs ſit verum patet: ⁊ pono quod
ſimus in inſtanti inchoatiuo hore: ⁊ quod deus in iſto
producat gabrielem: ⁊ arguo ſic / deus poteſt produ
cere michaelem immediate poſt gabrielem: ſubito tūc
antecedens pro vtraq exponente eſt verum: igitur ⁊c.
Conſequentis vero falſitas patet: quia ſi talis angelꝰ
incipit eſſe q̄ritur in quo inſtanti incipit? vel in aliquo
inſtanti inchoatiuo hore/ ⁊ hoc non: quia eſt res per=
manens / ⁊ non poteſt incipere niſi per primum eſſe/
nec in aliq̄ alio/ quia quocunq dato ante illud fuit.
Hoc patet: quia ſi non fuit ante illud ⁊ in illo eſt/ ergo
incipit eſſe in inſtanti: igitur non ſubito quod eſt con=
tra caſum. Si forſan dicas illū incipe eē i inſtāti termi
natiuo hore. Cōtra/ volo ꝙ tm̄ duret angelꝰ ille ꝑ horā
⁊ anihiletur in fine hore.

¶ Ad hoc argumentum communiter dicit regulas
pati inſtātiā admiſſo caſu poſſito. Alij aūt hoc itēdūt
dicētes regulas non habere verum quando deſitio. ꝟ.
inceptio rei non menſuratur inſtāti/ ſed tempore. Un=
de dicūt hāc cōſequētiam nō valere/ hoc lignum diui=
detur: ⁊ nūc nō ē diuiſum/ ḡ incipit vel incipiet diuidi:
caſu poſito ꝙ in tota hora ſequēti hoc lignū diuidatur
ita ꝙ in inſtanti terminatiuo hore ſit actu diuiſum/ ⁊
nullo modo ante.

¶ Sed pro argumenti ſolutione eſt notandum quod
ſecundum doctorem ſanctum ⁊ veros philoſophos ca
ſus primus eſt impoſſibilis. Et ratio eſt/ quia ꝓductio
angeli non poteſt menſurari tempore ſed inſtanti.
Nam cum eius eſſentia nullas habeat partes ſed ſit
omnino indiuiſibilis/ non eſt intelligibile talem eſſen=
tiam menſurari/ mēſura habēte ptes: alioquin mēſura
⁊ mēſuratū non erunt hōgenea. ¶ Sed dices cōtra/ er
go deus non poteſt producere vnum angelum imme=
diate poſt alium/ conſequens eſt falſum ergo ⁊ antece=
dens. Conſequentia probatur: quia tūc productio nō
menſurat tempore per te nec in inſtanti: quia nullum
tale eſt ſignabile. Quod ſi neges/ ſignetur: ⁊ ſit. a. ſic
arguo/ inter. a. ⁊ inſtans productionis primi angeli
mediat tempus/ ergo non immediate poſt primum eſt
ſecundus productus. Conſequentis vero falſitas pa=
tet: quia abſurdum videtur dicere/ quod ſi deus pro=
duxit vnum angelum neceſſario debet expectare tran
ſitum temporis vt alium producat.

¶ Pro huius replice ſolutione ſciendum quod ly im
mediate ſumit multipliciter. Uno modo categorema=
tice: ⁊ ſic aliqua ſe habere immediate / aliquādo idem
eſt ꝙ eorum vltima eſſe ſimul : ⁊ ſic dicitur ignem eſſe
immediate poſt celum lune. Aliquando idem ē quod
aliquorum vltima eſſe vnum: ⁊ ſic dicimus ꝙ ꝑs tem=
poris immediate succedit parti temporis. Aliquando
idem eſt ꝙ duo eſſe ſine medio actuali: ⁊ iſto modo ſi eſ
ſet vacuum inter celum ⁊ terram illa corpora eēnt im
mediata. Si vero ly immediate neget medium poſſibi
le/ illa eēt propoſitio falſa. ¶ Alio mō ly immediate ſu
mitur ſincategorematice/ ⁊ hoc dupliciter. Uno mo=
do vt attribuitur rebus permanentibus vel ſucceſſi=
uis: ⁊ tūc ſumitur exponibiliter: ⁊ debet exponi ſicut
ſupradictum ē: ⁊ tūc dicit ꝙ non eſt poſſibile vnum an=
gelum immediate ꝓduci poſt alium: ſumpto ly imme
diate exponibiliter. Hoc ꝑꝫ/ quia ſequeret ipſum eē ꝓ
ductum in aliquo inſtāti: ⁊ in nullo inſtanti eſſe produ
ctum: qd̄ manifeſte implicat contradictionem. Et lo=
quor de angelo vno determinato in preſenti Dico
hoc/ nam ſi admitteretur eſſe poſſibile deum produ=
cere in quauis parte proportionabili hore ſequen=
tis vnum angelum/ tunc iſta eſſet vera / immediate

Poſt hoc erit angelus/iſta exiſtente falſa/angelus erit immediate poſt hoc. Dixi ſi admitteret̃ nã tenẽdo eſſe impoſſibile in infinitum poſſe eſſe/nõ facile apparet q̃d rectius negaretur vel illa productio in qualibet parto proportionali/vł illa admiſſa ꝙ angeli creati nõ poſſint cõſeruari. Sed hec tanquam ad argumẽtum nõ ꝑtinentia omittũtur in preſenti.

¶ Dicit̃ ergo amplius/quod duo angeli non poſſunt eſſe immediate primo vel ſcđo modo/qꝛ nõ ſunt quãti.

¶ Dicitur vltra deum poſſe facere vnum immediate poſt alium tertio modo. Vñ ad replicam nego ꝯñam/⁊ ad eius ꝓbationem do ſecundum: ⁊ ad eius ꝓbationem nego añs ⁊ ſigno .a. inſtãs. Et ad ꝓbationẽ nego quod inter illud inſtãs ⁊ aliud mediet tempus: immo talia inſtãtia ſunt immediata: eo ꝙ nõ ſint inſtãtia temporis continui: ſed euiternitatis vel temporis diſcreti. Et ſic ceſſant omnes obiectiones que tũc poſſũt fieri ⁊ fiunt ab aliis: que certe duxũt eos ad ꝓpoſitiones concedẽdas que ſic videntur medio carere in ſua falſitate/ſicut ly quodlibet ẽ vel nõ ẽ in ſua veritate: Paſſim enim cõcedunt oppoſitum .ſ. vnum angelum poſſe ꝓduci immediate poſt alium in ſenſu negato: tenẽtes aliquem angelum poſſe eſſe in vna hora ⁊ in nullo inſtãti illius hore/⁊ quod angelus erit/nec incipiet eſſe: ⁊ qui nec eſt nec erit in aliquo inſtãti. Et vltra/ quod aliquid adeo cito corrumpetur ſicut ꝓducetur: quod nec deſinit, nec deſinet eſſe/nec erit in aliquo inſtanti.

¶ Illud vero dictum eorum ſcilicet prefatam expoſitionem nõ deſeruire rebus quarum inceptio vel deſitio eſt in tempore verum eſt. Nec primum dictum ẽ reprobatum/niſi quo ad caſus admiſſionem. Et quod aliud ſit verum pꝫ/quia hec fuit vera in principio creationis lune/incipit totus motus lune eſſe. Et loquor/ac ſi tales ꝓpoſitiones tunc fuiſſent formate. Et conſimiliter dicendũ eſt de illa/incipit lignum diuidi: ſi loquamur de diuiſione totali durante per horam. Et de aliis ſimilibus.

¶ **Octauo nõ ſequitur/ſortes in hoc inſtanti** incipit eẽ/g̃ ſortes in hoc inſtanti eſt: ⁊ nõ immediate ante hoc fuit/vel ſortes nunc non eſt: ⁊c. ⁊ tamẽ arguitur per regulas igitur. Quod non valeat patet: in caſu quo ſortes non incipiat eſſe ſed fuerit ⁊ nunc ſit cõſequẽtis falſitas liquet: ⁊ añtis veritas ꝓbatur: bene valet/ſortes incipit eſſe in hoc inſtanti: ergo ſortes in hoc inſtãti incipit eſſe: ⁊ antecedẽs eſt verum ergo ⁊ conſequẽs. Veritas añtis pꝫ. Bene valet/ſortes nũc eſt in hoc inſtanti: ⁊ non immediate ante hoc fuit in hoc inſtanti: igitur ſortes incipit eẽ in hoc inſtãti.

¶ Ad argumẽtum hoc reſpõdetur negãdo maiorem. Et ad eius ꝓbationem negat̃ veritas añtis: ⁊ ad ꝓbationem negatur cõſequẽtia: nam variatur appellatio ex parte illius determinationis: eo ꝙ in cõſequẽte denotatur inceptionem ſimpliciter .i. ſecũdum ſubſtãtiam conuenire ſorti exiſtẽti in inſtanti demõſtrato: ⁊ in conſequẽte denotat̃ ſolũ quod ſortes incipiat eſſe in illo inſtanti in quo antea nõ fuerat: ⁊ ob hoc multũ refert dicere/ſortes in iſto loco incipit eſſe: vel ſortes incipit eſſe in iſto loco. Si vero proferens propoſitionem non faciat vim in hoc quod determinatio precedat vel ſequatur diſtinguenda eſt penes hoc quod determinatio poteſt determinare ly incipit vel ly eſt/licet in rigore dicendum ſit vt dictum eſt. Si autem determinatio mediet inter ly incipit ⁊ li eſt/bonum erit apponere diſtinctionem dictam. Exemplum patet hic/ſortes incipit in hoc loco eſſe.

¶ Dicitur ergo reſolutorie ad argumentum exponibilem eſſe falſam ſicut ⁊ exponẽtes. ¶ Sed cõtra hoc arguitur. Si dicta eſſent vera/ſequeretur hanc eẽ veram/ſortes moritur in iſto loco/ſignato loco in quo nunc eſt/⁊ in quo non immedate poſt hoc erit/manens tamen ſemper/cuius conſequens eſt falſum/ergo ⁊ dicta. Conſequentia ſic patet/bene valet/ſortes deſinit viuere in iſto loco: ergo ſortes moritur in iſto loco: ⁊ antecedens eſt verum ergo ⁊ conſequens. Conſequentia vero patet/hec conſequentia eſt bona/ſortes deſinit viuere/ergo ſortes moritur: ergo ⁊ illa: ⁊ antecedens eſt verum ergo ⁊ conſequens. Conſequẽtia vero tenet/quia ſi aliqua conſequẽtia eſt bona ⁊ idem addatur in antecedente ⁊ conſequente illa reſtabit bona: igitur. ¶ Ad replicam hanc multi concederent conſequẽtiam concedentes idem eſſe ſortem mori in iſto loco/⁊ ipſum deſinere viuere in iſto loco. Vbi determinatio determinat ly viuere. Hoc tamen communi modo loquẽdi ⁊ cõcipiendi repugnat. Unde ad replicam negatur cõſequẽtia. Et ad probationem negatur cõſequẽtia. Et ad probationem etiam negatur conſequẽtia. Et ad probationem dicit̃/illam regulam eẽ veram ſi proprietates logice ſaluentur: quod in preſenti nõ fit/eo quod varietur appellatio/ꝓpter quod non valet/ſi homo eſt riſibilis ergo homo eſt ſenſibilis/ergo ſi homo per ſe primo eſt riſibilis homo per ſe primo eſt ſenſibilis. Dicitur ergo quod in communi locutione quãdo dicitur/ſortes mortuus eſt hic: vł ibi: in ly mortuus includitur quod ſortes deſinit viuere hic vel ibi: ille tamen determinationes non debent determinare ly viuere/ſed ly deſinit. Nam ſenſus eſt quod ſortes exiſtens hic vel ibi deſinit viuere abſolute: ⁊ iſte ſenſus debet ſumi in communi locutione: ſiue determinatiões ponantur poſt ly mortuus: ſiue ante: qꝛ ſic hẽt vſus. Vñ dr̃ hiſpane. Silueſtre dexo đ biuir en feuilla/y ſe fue a biuir ala cibdad de cordoua. Ob hoc tamẽ non diceremus hiſpane/ſilueſtre murio en ſeuilla y ſe fue a cordoua: Et ſic non eſt neceſſe concedere propoſitiones innumeras quas alij concedunt in hac materia.

Nono arguitur/iſte contradicunt/incipit eſſe homo: ⁊ nullus homo incipit eſſe: ⁊ tamen ambe ſunt vere ſi modus exponendi eſſet bonus: igitur. Maior videtur nota: ſed minor probatur: in caſu quod nullus hõ ſit ſed diuiſa hora ſequente per partes proportionales: in qualibet parte ſit vnus homo ambe ſunt vere: igitur. Quod ambe ſint vere patet/⁊ primo de prima. Bene valet/nunc non eſt homo: ⁊ immediate poſt hoc erit homo: ergo incipit eſſe homo. De ſecunda pꝫ: quia hec eſt falſa/homo incipit eſſe: g̃ alia eſt vera: cum ſit ſua veriſſima contradictoria. Quod autem illa ſit falſa notum eſt: cum nullam deſcẽdẽtem habeat veram. Si forſan dicas eas non eſſe contradictorias/eo quod in vna terminus vnus diſtribuit̃/añ ſignum ſpeciale confuſionis ⁊ non in alia ſtat confuſe poſt tale ſignum. ¶ Contra hoc/qꝛ hec ꝯditio communiter iam nõ ponitur: ergo ob huius defectum nõ deſinunt eſſe contradictorie.

¶ Ad argumentum bene reſponſum eſt vſqꝫ ad replicam: ad quam reſpondetur dupliciter. Primo/ꝙ non totaliter tollitur ſed reducitur ad alias: eo quod li incipit includit vniuerſalitatem quando affirmatur ꝓut ſit in prima: ⁊ ſic ſtat in ordine ad ly homo ſtans cõfuſe: ⁊ ſic oportet vt in negatiua mutetur in particularitatem ſtãtem determinate: quod nõ poteſt fieri/niſi

ſi dicaꝶ ſic/non incipit eſſe homo ⁊ ſic in idem redeũt ambo dicta ¶ Secundo diciꝶ neceſſe eſſe illam conditionem (vt iacet) manere: eo ꝙ non omnis terminꝰ cõfundens alium includit vniuerſalitatem. Nam ſi dicã ignis appetit locum ſurſum/ly locum ſtat cõfuſe: ⁊ tamẽ non includit vniuerſalitatem: ⁊ ſi illam fingas ego etiam ſuſtinebo in hac eſſe vniuerſalitatem. ſ. hõ currit/quia neceſſario infert hanc/homo ẽ/⁊ homo qui ẽ currit/vbi ly ⁊/eſt vniuerſalitas. Sed hoc dimiſſo arguitur/cõtra/ dicẽdo ſic/non incipit eſſe homo ambe ſunt dabiles falſe: in caſu ꝙ ſolus vnus homo cũ quo fuerũt multi aliꝫ hoĩes q̃ nũc deſinãt eẽ: maneat/⁊ ſit verbi gratia ſortes/tunc de falſitate affirmatiue notũ eſt/negatiue vero falſitas ſic ꝓbatur. Sua contraria ẽ vera: ergo illa ẽ falſa. Cõſequẽtia eſt nota: ⁊ añs patet/ quia hec ẽ vera/oẽ incipiẽs eẽ omnis homo/ẽ: ⁊ ẽ ſua cõtraria: igitur. Quod ſit vera pꝫ: quia eius aſcẽdens eſt vera. Bene enim valet/hoc incipiens eſſe omnis homo/ eſt: ⁊ nõ eſt aliud incipiẽs eſſe omnis homo niſi hoc/ergo omne incipiens eſſe omnis homo/eſt.

¶ Si forſan dicas eas non eſſe cõtrarias/contra illa negatiua hẽt ꝯ̃riam ⁊ nõ aliam niſi illam/ꝗ.

¶ Ad argumẽtũ bñ rñſum ẽ vſq; ad hoc vltimũ. Pro quo ponitur regula.

¶ Nulla propoſitio de ly incipit vel deſinit in qua terminus communis nõ p̃cedit talia verba poteſt habere cõtrariam. Hec ꝓpoſitio ſic ꝓbaꝶ/quia vꝫ in tale ꝓpoſitione nil aliud niſi ꝓponere illi negationem/⁊ tũc dabitur cõtradictio/vel illud verbum vtrobiq; manet affirmatum: ⁊ tũc manebit eadem vniuerſalitas ⁊ eadem ꝑticularitas in ambabus. Si vero negentur talia verba vtrobiq;: manebit idem inconueniens vt patere poteſt exponentes taliũ propoſitionum aſpicienti: ⁊ ſic tales ꝓpoſitiones nec erunt cõtrarie nec ſubcontrarie. Si vero termini precedant verba/ſecus erit.

¶ Decimo arguitur ad idem/ iſte contradicunt/ſortes incipit eſſe angeli homo/⁊ ſortes non incipit eſſe angeli homo/⁊ tamẽ ambe ſunt vere/in caſu ꝙ ſortes ſit in hoc inſtãti inchoatiuo hore: ⁊ nullꝰ angelꝰ nunc ſit: ſed tamẽ diuiſa hora ꝑ ꝑtes ꝓportionales minoribus terminatis verſus hoc inſtãs in qualibet ꝓducatur vnus angelus poſſeſſurus ſortem/igiꝶ. Quod cõtradicant patet/quia habẽt conditiones ſecundum ꝙ oportet in his exponibilibus: igiꝶ. Quod autẽ ſint vere pꝫ: exponẽdo affirmatiuam: ⁊ deſcẽdo copulatiue in negatiua ſub ly angeli ſic ſortes nõ incipit eẽ angeli homo/ergo ſortes non incipit eſſe iſtius angeli hõ/⁊ ſortes nõ incipit eẽ iſtius angeli homo: ⁊ ſic ð aliꝫs. Et ꝙ iſte ſint vere patet ꝑ falſitatẽ ſuarum contradictoriarum: ⁊ earum falſitates patebunt per earundem expoſitionem.

¶ Ad argumẽtum hoc negaꝶ ſcða ꝑs añtis. Et ad ꝓbationem negatur deſcẽſus. Non enim licet deſcendere ſub li angeli. Et quia ẽ acceptio vnica: ⁊ quia non eſt eiꝰ veritas menſuranda ꝑ deſcẽſum/ſed ꝑ expoſitionẽ

¶ Hic tñ aduerte q̃ſdam negare nõ debere fieri deſcẽſum ſub ꝑtibus acceptionis vnice. Nam (vt dicunt) ꝓteruo negãti hãc ꝓpoſitionem/brunellus hoĩs currit non poteſt aliter probari niſi per ſingularia de ly hominis.

¶ At vero licet in hac ꝓpoſitione ⁊ in aliꝫs q̃ pluribus liceat deſcẽdere de per accidẽs non tamẽ de ꝑ ſe/ vt alibi dictum eſt/nõ tamen in p̃fata ꝓpoſitione ð ly incipit ⁊ in aliꝫs q̃ plurimis. Unde quidam doctor tenẽs p̃fatam opinionem ĩ pͥo trac. poſtea ĩ eodẽ/⁊ ĩ q̃rto libro fatetur ſe credere ꝙ reſpectu de ly immediate ꝯ̃ña nõ teneat ab vnica ad nõ vnicã/eo ꝙ ſub determinatione nõ liceat deſcẽdere in vnica: bene tamen in nõ vnica. Unde aperte conſtat hoc ꝙ eſt poſſe deſcendi in vna ⁊ nõ in alia nõ ꝓuenire ex ꝑte de ly immediate cũ vtrobiq; põaꝶ/ſed qꝛ in vna ẽ acceptio vnica ⁊ nõ ĩ alia.

¶ Sed aliquis poſſet cõtra hoc arguere ⁊ bñ ſic/probãs ꝙ ſub omnibus ꝑtibus acceptionis vnice ſit licitũ deſcẽdere ad minus quãdo ſtãt ꝑſonaliter/hoc modo: omnis talis terminus aut ſupponit determinate/aut diſtributiue/aut cõfuſe tãtum: aut collectiue. Si p̃mũ/ ergo accipiꝶ ꝓ ſuis inferioribus diſiũctiue. Si ſecundum copulatiue. Si tertium diſiunctim. Si quartum copulatim/ergo licet deſcẽdere p̃dictis modis. ¶ Ad hoc reſpõdetur negãdo ꝯ̃ñam. Nam nõ eſt incõueniẽs terminum aliquem ſumi ꝓ ſuis inferioribus taliter ꝙ nõ liceat illa demonſtrare/eo quod in tali demõſtratione variãtur ꝓꝑetates. Probatur hoc ex communi doctrina logicorum dicentium ly hominem ſupponere cõfuſe tãtum in hac ꝓpoſitione/cognoſco hominem/ſub quo nullo pacto licet deſcẽdere/eo q̃ neceſſario variabitur appellatio: vt intuenti pꝫ. Et quidã doctor tenẽs ly hominem ſupponere ſimpliciter tenetur etiam nẽgare ꝯ̃ñam/eo quod teneat ſub determinatione accepta vnica non licere deſcendere quãdo ponitur ly immediate.

¶ Et ſi dicas me dixiſſe in prima parte poſſe ſuſtineri ly hominem ſtare ſimpliciter: Rñdeo verũ eẽ nõ tñ in pͥo gradu ſicut p̃fatꝰ doctor intẽdit: ſed ĩ. 2. vel. 3. Et ꝯ̃firmãꝶ hec ſolutio: quia ſi dicam/animal ẽ omnis homo/ſecundum omnes ly homo diſtribuitur/⁊ tamen nõ licet deſcẽdere copulatiue: igiꝶ ⁊c. Prima ꝑs antecẽtis ẽ nota: ⁊ ſcða pꝫ: quia ſi licet/quero abs te q̃ erit differẽtia in deſcẽſu quãdo ly omnis efficitur ꝑs extremi ⁊ quãdo nõ efficiꝶ? Sed queres dicens/qualiter ergo explicabiꝶ acceptio qua accipiꝶ ly homo ꝓ ſuis ſignatis copulatiue? Ad hoc rñdeꝶ ꝙ accipiendo illam ꝓpoſitionem in hoc ſenſu/ animal eſt aliquid de quo omnis homo verificaꝶ: ita vt ly homo nõ ſumaꝶ copulatiue reſpectiue ad ſubiectum ſed reſpectu illius trãſcendentis. Et ꝓ hoc vide quoddã argumẽtũ in primo tractatu in contradictoriꝫs.

¶ At vero ꝯ̃ ꝓ̃cipalẽ ſolutionẽ replicaꝶ ſic/dicte ꝓpõnes nõ ſunt cõtradictorie: ergo ſolutio nulla. Conſeq̃ntia ẽ nota: ⁊ antecedẽs ꝓbatur: qꝛ acceptio vnica non manet eodem modo in ambabus cum ĩ affirmatiua ly angeli ſtet confuſe tãtum: ⁊ in negatiua diſtributiue: eo ꝙ ſequatur negationem negantem.

¶ Pro huius replice ſolutione ſciẽdum quoſdam tenere acceptionem vnicam debere ſtare diuerſimode ĩ cõtradictoriꝫs. Aliꝫ vero oppoſitũ affirmant. Et ſi hoc intelligatur ſic. ſ. ꝙ quãdo pars acceptionis vnice formaliter in vna nõ diſtribuiꝶ/debet in alia diſtribui formaliter. Predicte opiniones ſunt ſibi inuicem aduerſe ⁊ prima falſa eſt ⁊ ſecunda vera. Si vero intelligaꝶ partes talis acceptionis debere ſtare diuerſimode formaliter vel virtualiter nõ opponũꝶ inter ſe: preſertim vocando terminum ſtare virtualr̃ diſtributiue quando ex ſe infert ꝓpoſitionem vbi terminus taliter ſtat Sed quia communiter ponũꝶ cõditiões in oppoſitionibus vt ſeruenꝶ formalr̃/ĩõ melius vꝶ mihi dicere oportere ꝑtes talis acceptiõis ſtare eodem modo vt in p̃mo tractatu dictum fuit. Nam ſi ad ſuppoſitiones virtuales eſſet aſpiciẽdum nõ habereꝶ doctrina certa nec efficax: cum ea que reperiũtur in virtute poſſint infini

tis modis variari. Amplius tenēdo hanc opinionem
... cet ꝙ acceptio vnica debet diuerſimode ſtare opor
tet incidere in hoc inconueniens: ſcilicet quod ſupra
eundem terminum cadant duo ſigna: vlē. ſ. affirmati
uum / ⁊ negatio negās ⁊ ꝙ talis terminus ſtat diſtribu
tiue: Hoc pꝫ ꝑ tenētes p̄fatam opinionem: ⁊ cōcedētes
has eſſe cōtradictorias. ſ. equus hominis currit: quili
bet equꝰ cuiuſlibꝫ hominis nō currit: affirmantes qꝫ ly
hominis in negatiua ſtare diſtributiue: qualiter etiam
ſtaret ſi nō poneretur ly cuiꝰlibet: ⁊ hoc ſecundum eos
vt pꝫ ex dictis eorum: Sed hoc oritur ex eo ꝙ cōcedūt
ly cuiꝰlibet poſſe nō effici ꝑtem extremi remanēte acce
ptione vnica: quod eſt impoſſibile: niſi vnica conuerta
tur in nōvnicā. ❡ Ad argumētū negat̃ añs: ⁊ ad ꝓba-
tionem negat̃ ly angeli ſtare diſtributiue: eo quod ly
nō nullatenus cadat ſuper ipſum: eo ꝙ (vt dictum eſt)
ſit acceptio vnica: lꝫ ly angeli precedat ly homo: nā p̄re
cedit alius rectus. ſ. ly incipiēs. Multa alia hic poſſēt
agitari oppoſitiones reſpiciētia. ſ. an iſtis exponibili-
bus reperiatur oppoſitio ſecūdum legem tātū / quod
multi negāt eſſe poſſibile / eo quod cōditiones ponant
ꝓpter leges. Vñ ſi alique ꝓpoſitiōes ſeruāt leges ſer
uabūt (ut aiūt cōditiōes) ⁊ econtra: affirmātqꝫ hoc aſſe
rētes nō ſufficere ad hoc quod alique propoſitiōes ſint
oppoſite aliqua oppoſitione ꝙ tales ꝓpoſitiones ſer-
uēt legem illius oppoſitionis: ſed opꝫ vt ſeruēt legem
ſecūdum tenorem cōditionum vñ reincidūt in idquod
reprobāt. Nam ſi ſine cōditionibus ſeruāt legem ad
quid opꝫ ſeruare illam ſm̄ tenorē cōditionum. l. ex. vi
cōditionum. Si dicas / ad hoc ꝙ repugnēt intrinſece ⁊
nō ex eo ꝙ componūt̃ ex illis terminis vt iſtis: Ita ſimi
liter ⁊ ego potero dicere ꝙ opꝫ vt ſeruēt̃ talie ꝯditiōes
quas tu dicis nō requiri. Amplius multe ꝓpoſitiōes
ſeruabūt legem cōtradictoriarum abſqꝫ eo ꝙ ꝑticipēt
in extremis / ⁊ abſqꝫ eo ꝙ vna ſit affirmatiua omnino ⁊
alia oīo negatiua: quare ḡ ponis eē neceſſe ꝓpōnes op
poſitas ꝑticipare in extremis? Sed de his ſatis / quia
parue vtilitatis ſunt.

❡ Queſtio. 49:

Circa ea que dicta ſunt de ly differt / q̄
ritur an recte dicta ſint? Et videtur ꝙ non / in
ter alia dictum eſt in iſtis ꝓpoſitionibus tan-
tum duo genera reperiri: hoc eſt manifeſte falſum: igi
tur. Añs pꝫ: iſta ꝓpō ē de differt. ſ. ſortes differēs a leo
ne nō ē: ⁊ tñ nō ē alicuiꝰ ordinis eoꝝ q̄ in prima ꝑte poſi
ti ſunt: igitur.

❡ Ad hoc negatur ſecunda pars antecedē-
tis. Et ad ꝓbationem / toto añte cōceſſo / negat̃ ꝯñs.
Et ratio eſt / quia illa nō eſt exponibilis: ſed eius veri
tas aut falſitas attendenda ē penes extremorum ſup-
poſitionem: vt innuit̃ in fine huius materie in p̄ma ꝑ-
te. Et quādo dicit̃ ibidē tales ꝓpoſitiōes nō eē imme
diate exponēdas / ſed debere prius deſcēdi: nō itelligas
ita vt facto deſcēſu exponāt̃: ſed vt ibi dr̃ deſcēdentes
debēt iudicari ꝑ extremorū ſuppoſitionē: ⁊ eorū ſuppō
per expoſitionem.

❡ Secundo arguitur / non valet / ens eſt ⁊
omne ens eſt: ⁊ a. ens non eſt ens / ergo. a. ens differt
ab ente: ⁊ tamē arguitur ꝑ regulas / igit̃. Quod nō va
leat pꝫ / quia antecedēs ē verum vt liquet. Et falſitas
ꝯñtis pꝫ: bene valꝫ. a. ens differt ab ente / ergo. a. ens ē
nō ens: ꝯñs ē falſum / ḡ ⁊ añs.

❡ Ad argumētum duplex ē modus dicēdi. Quidam
reſpondēt ad illud negando maiorem. Et ad eiꝰ ꝓba-
tionem negant ꝯñtis falſitatem. Et ad eius ꝓbationē
negant ꝯñam dicentes ibi argui a confuſa ad determi-
natam. Nam aſſerunt illam confuſam ibi habere ſuam
vim: ſaltem reſpectu vniuerſalitatis / ſeu negatiōis in-
cluſe in ly differt / q̄cquid ſit de ordie eiuſdē cōfuſe ad
diſtributionem de ly ente.

❡ Alius modus communis ⁊ verior (vt credo) dicit̃
illam confuſam non habere ibi ſuam vim: ⁊ ideo p̄us
eē deſcēdum ſub ly ens diſiunctiue q̄ talis ꝓpō expo-
natur. Conſequētis vero falſitas ꝑſuadetur ſic / bñ va
let. a. ens differt ab ente / ergo differēs ab ente ē. a. ens
ꝯña tenet clare. Vltra / differēs ab ente ē. a. ens: ⁊ nul-
lum differens ab ente differt ab ente / quin illud ſit
ens / ergo omne differens ab ente ē ens. Conſequens
eſt manifeſte falſum: ergo ⁊ añs: non ſecunda pars / er
go prima: igit̃: ⁊c.

❡ Tertio arguitur / non valet / plato poſſi-
biliter eſt: ⁊ plato poſſibiliter ē: ⁊ plato pl'r non ē plato
ergo plato pl'r differt a platone: ⁊ tamē arguit̃ ꝑ regu
las: igit̃. Quod non valeat pꝫ / ſuppoſito ꝙ nō ſit abſo
lutio a tēpore inde ī eſſe tertie exponentis. Nā tūc añs
eſt verū vt notū eſt: ꝯñtis vero falſitas pꝫ ꝑ falſitatem
ſue de ineſſe.

❡ Ad argumētum hoc ſimil'r eſt duplex modus dicē-
di. Quidam ſiquidem aſſerunt prefatam exponibilem
poſſe ſubſtineri veram ⁊ falſam: veram quidem ſi ex-
ponatur vt dictum eſt. Falſa vero erit ſi detur tertia
exponens ꝑ copulam contradictoriam ſic. ſ. plato im-
poſſibiliter eſt plato.

❡ Alius modꝰ ⁊ verior dicit talem ꝓpoſitionē prius
debere poni ineſſe: eo quod ly pl'r p̄cedat: ac ꝓinde nō
negatur. Et idem dicendum eſſet dato ꝙ ly poſſibiliter
ſequeret̃ / quia ſumeret̃ in eodem ſenſu cum p̄dicto ni-
ſi dedita opera poneret̃: vt alius ſenſus in ea fieret. Et
idem dicēdum ē de iſta / ſortes differt a platone. ſ. ꝙ de
bet poni in eſſe immediate. Si tamē modus eēt vniuer
ſalis vt ly impl'r ⁊ ly neceſſario / bñ poſſent ꝓpoſitiōes
vbi ſūt ille modi immediate exponi. Unde hec / ſortes
neceſſario differt a deo: pōt ſic exponi / ſortes neceſſa-
rio eſt: ⁊ deus qui neceſſario ē ē deus: ⁊ ſortes neceſſa-
rio nō eſt deus. Et hec / ſortes eſt ⁊ fuit differens a leo-
ne: exponet̃ ſic / ſortes eſt ⁊ fuit: ⁊ in eodem inſtāti om-
nis leo eſt: ⁊ in eodem omnis leo fuit: ⁊ ſortes in eo-
dem inſtāti nō erit leo: ⁊ in eodem inſtāti nō fuit leo.
Verum eſt etiam hāc poſſe exponi immediate. ſ. ſortes
fuit differēs a platone: ſi tamē in copulis exponētium
ponāt̃ determinatiōes tal'r vt exponētes nō poſſint ve
rificari ꝓ diuerſis temporibus aut inſtātibus. Unde
p̄fata ꝓpoſitio exponet̃ ſic / ſortes fuit: ⁊ ſimul tp̄e pla
to fuit: ⁊ ſimul ſortes nō fuit plato. Similiter pōt po-
ni loco de ly ſimul tempore ly in eodem inſtanti. Et ad
uerte ꝙ ſi ponat̃ tibi caſus vt non ſit tempus vel in-
ſtās / quod tūc ly inſtās vel tempus poſſunt dicere mē
ſuras imaginarias.

❡ Alij p̄fatam ꝓpōnem ſic exponūt / ſortes fuit cum
platone: ⁊ ſortes fuit non plato: ⁊c. Et oēs alias ꝓpō-
nes exponunt p̄fato modo. Sed tūc aduertendum eſt
qualiter ly nō infinitet in tertia exponēte. ſ. ſecundum
exigētiam cōtradictionis vel ſimpliciter. Nam hec ꝓ
poſitio / ſortes fuit differēs ab albo in caſu ꝙ heri fue-
rit niger ⁊ nudiuſtertius albus: ſi in tertia exponente
ly non infinitet ſecundum exigētiam contradictionis
erit talis ꝓpoſitio falſa: ſi vero ſimpl'r manebit vera.
At vero cum talis ꝓpō in communi ſenſu appareat ve
ra / dicendum eſt in tertia exponente negationem debe
re infinitare ſimpl'r in illa ⁊ in aliis ſimilibus. Et ſecū-

dum hūc modum hec ꝓpoſitio/a.homo differt ab animali poteſt vt dictū ē exponi. Cui⁹ tertia exponēs erit hec/a.homo non eſt animal.

¶ Dubitabis forſan hic/an iſta propoſitio/ ſortes ⁊ plato differūt a platōe/debeat imediate exponi/an prius debeat reſolui illud plurale per ſingulare geminatum?

¶ Ad hoc breuiter dicitur/illam eſſe immediate exponendam vt nō varietur illius acceptio vnica. Nā li platone vnice determinat totum copulatum virtualr̄ ibi incluſū:niſi forſan ꝑus reſoluas illud plurale in hoc copulatū/differens ⁊ differens a platone:ſed tunc propoſitio etiam reſoluta deberet iudicari ꝑ exponentes q̄ debēt dari eodem pacto ſicut ſi reſoluta nō eēt:⁊ non ꝑ ſuppoſitionem illarum partium copulati/quia non poſſant apte earum ſuppoſitiones cognoſci:niſi ī qualibet ponatur illa determinatio: ⁊ ſic variabit appellatio niſi forſan vellemus dicere ſic debere ptes verificari/ ſ.hoc eſt.b.differēs a platone:⁊ hoc eſt.b.differēs a platone. Et pono ly.b.vt ſenſus ſit/hoc eſt ſimul cum alio differēs a platōe: ⁊ ſic illa ꝓpō ī qua ſignatur plato eēt vera. Sed clarius ⁊ ꝑfecti⁹ veritas dnotatur ꝑ expoſitionem:vt dictum eſt.

¶ Dubitabis ſecundo/qualiter exponatur hec/brunellus ⁊ plato differūt ſpecie?

¶ Ad hoc cōmuniter dicitur ꝙ ſic/plato eſt alicuius ſpeciei:⁊ brunellus eſt alicuius ſpeciei:⁊ plato nō ē eiuſdē ſpeciei cum brunello. ¶ Sed cōtra hoc ſolet argui. Bene valet/plato ⁊ brunellus differunt ſpecie:ergo plato ⁊ brunellus differūt hac ſpecie:⁊ plato ⁊ brunellus differūt hac ſpecie ⁊c. ꝯñs ē falſum ğ añs. ¶ Ad hoc dicitur nō eſſe deſcēdendum copulatiue ſed diſiunctiue.

¶ Sed cōtra/deſcēdendo ſic nulla deſcendēs dabitur vera:igitur ſolutio nulla. Patet hoc data vna/q: ſic vel demonſtratur ſpecies humana vel equina. Si primum iſta exponens illius deſcēdentis.ſ.brunellus eſt iſtius ſpeciei erit falſa. Si ſecundum/iſta erit falſa/plato eſt iſtius ſpeciei. ¶ Ad hoc dicūt aliq̄ ly iſtius ſpeciei nō deberi poni in ambabus exponētibus. Vñ ſic exponūt illam.ſ.plato eſt iſtius ſpeciei ſignata humana:⁊ brunellus ē brunellus:⁊ plato non eſt iſtius ſpeciei cum brunello: Sed nō videtur rationabile dicere ꝙ ly ſpecie debeat poni in qualibet exponēti antequam deſcēdatur:⁊ ſi prius deſcēdatur ꝙ nō debet poni niſi in vna. Et ideo melius eſt dicere ꝙ in talibus nō eſt licitum deſcendere/tum quia eſt acceptio vnica:tum quia cum illa ſit exponibilis ꝑ copulatiuam: ⁊ ly ſpeciei ſequatur:prius debet reſolui vniuerſalitas incluſa in li differūt: qđ nō pōt fieri niſi prius exponatur.

¶ Dubitabis tertio qualiter exponatur iſta/ ſortes ⁊ plato differunt ſpecie?

¶ Ad hoc aliqui reſpōdent eam eſſe diſtinguendam/ ꝓpterea ꝙ ſenſus ei⁹ poſſit eſſe duplex. Alter ē/ꝙ ſortes ⁊ plato differant inter ſe. Alter vero/ꝙ ambo ſimul differūt ab alio vel alijs ſpecie. Sed melius dicunt alij ꝑmum eſſe ſenſum quem in rigore ꝓpoſitio illa gñrat in animo audiētis illam. Vñ illa eſt falſa ſicut ⁊ hec/ſortes ⁊ plato differunt ſpecie inter ſe.

¶ Sed dices fortaſſis/contra bene valet/iſte forme ⁊ iſte materie differūt ſpecie inter ſe:⁊ iſte forme ⁊ iſte materie ſunt ſortes ⁊ plato:ğ ſortes ⁊ plato differunt ſpecie inter ſe:añs eſt verum (tenēdo totum eſſe ſuas ptes) ergo ꝯñs. ¶ Ad hoc negatur ꝯña:tum quidem quia ly inter ſe diuerſimode appellat:nam ly ſe ī añte refert mutuo ly forme ⁊ materie:⁊ in ꝯñte non:tum vero q: nō

bene concluditur maior extremitas de minori. Vñ ſic dicēdū eſt:ergo ſortes ⁊ plato ſunt differentia ſpe inter ſe/vel ponatur medium in concluſione vt omnino appellatio ſeruetur:⁊ idem defectus committeretur ſi ly inter ſe non poneretur explicite/ꝓpterea ꝙ ibi ſubintelligitur communiter.

Queſtio.50.

Circa dicta de ly ita ſicut/queritur/an ſint recte dicta? Et videtur quod non:quia nō valz leo eſt album:⁊ omne animal eſt album:⁊ nullum animal excedit leonem/neq̄ exceditur ab eo ī albedine:ergo leo eſt albus ſicut animal:⁊ tamē arguitur ꝑ regulam igitur. Quod nō valeat pz in caſu ꝙ ſint leones infiniti quorum vnus ſit albus vt vnū. Scđs vt vnum cum dimidio dimidū: ⁊ ſic in infinitum:añs eſt verū ⁊ ꝯſequēs falſum. Veritas añtis quoad duas primas exponētes nota eſt:quoad tertiam vero ꝓbatur: quia eſt vna copulatiua:cuius quelibet ps eſt vera. Et hoc patet:quia contradictorie talium partium ſunt falſe:que ſunt iſte / aliquod animal excedit leonem / aliquod animal exceditur ab eo:⁊ hec ſecunda equiualet huic/aliqđ alr̄ ab omni leōe exceditur. Et ꝙ iſte ſint falſe pz:addendo caſui ꝙ ſoli ſint leōes prefati in mūdo:⁊ ſic falſitas ꝑme pz/quia nulla deſcendēs datur vera. Nō.n. poterit demonſtrari vnum alr̄ ſingulare omnem leonē excedēs. Nam ſi aliquod eſſet/illud eſſet vltimum:ſed illud nō ē dabile:igitur. Scđe falſitas pz ꝑ idem. Inſuper ambarū falſitas pz: q: ex eis poſſet deduci aliquid excedere ſeipſum.

¶ Ad argumētum igitur reſpōdetur negādo minorē. Nō enim factus ē deſcēſus prius ſub ly leo ſicut opz/cum ſtet determinate. Inſuper negatur veritas ſcđe ptis tertie exponētis. Et ad ꝓbationem negatur falſitas ſue cōtradictorie:⁊ negatur ꝙ equiualeat illi ꝓpoſitioni aſſignate.ſ.huic/aliquod aīal ab aliquo leōe exceditur. Nā li excedo non diſtribuit niſi terminum ſignificantem rem exceſſam/ſiue oratio fiat ꝑ actiuam: ſiue per paſſiuam: dum tamen verbum precedat vt hic/exceditur animal a leone.

¶ Secundo arguitur/non tenet/ſortes album nō eſt:vel plato album nō eſt:vel plato excedit ſortem:vel exceditur ab eo in albedine:ergo ſortes ita albus ſicut plato non eſt:⁊ tamen arguitur ꝑ regulam/ igitur. Quod non teneat pz:quia in caſu ꝙ ſolus ſortes habeat albedinem ita intēſe ſicut plato:añs eſt verum ⁊ ꝯñs nō. Veritas añtis pz:quia due ꝑme exponētes ſunt vere. Cōſequētis vero falſitas pz ꝑ veritatem ſue cōtradictorie:que eſt hec/ſortes omne ita album ſicut plato ē:nec refert ꝙ ly alb⁹ ſtat maſculinē ī ꝑma:q: pōt faciliter poni ly album loco illius.

¶ Ad argumētum reſpōdetur negādo minorem. Non enim talis ꝓpoſitio ē exponibilis: ſed eius veritas ⁊ falſitas (vt pz) ꝑ extremorum ſuppōnem iudicanda ē: ſicut ⁊ huius/ſortes incipiēs eē nō ē. Nam ſi poſſet exponi eēt ſic/ſortes nūc ē:⁊ nō imediate āte hoc fuit/vel ſortes eſt quod nūc nō eſt/⁊ immediate poſt hoc erit/ ſed hoc modo nō poteſt. Patet hoc:quia exponibilis dabitur vera ⁊ exponētes falſe:ſi ponatur caſus ꝙ ſol⁹ ſortes incipiat eſſe ꝑ vltimum nō eſſe:⁊ ſic veritas exponibilis eſt nota:quia eius predicatum nō ſupponit:⁊ falſitates exponentium ex ſe patent. Eſt igitur etiam iſtius veritas ⁊ falſitas per ſuppoſitionem extremorū cognoſcenda.

¶ Circa diſtinctionem poſitā in prima parte de ly ita ſicut aduerte ꝙ quādo dicitur ꝙ in rebus ſuf

cipiētibus magis ⁊ minus nō dicit ꝑfectam ſimilitudi
nem: nō debꝫ intelligi tales res nō eſſe ꝑfecte ſimiles/
quia hoc nō intēdit ibi: ſed ꝙ tunc ly ita ſicut non de-
bet exponi per ly nec magis nec minus. Nam vbi non
poteſt eſſe maius nec minus/ ſuperflue negaretur ibi
illa eſſe. Non autem inepte negaretur/ ſi vbi poſſint eſ-
ſe non ſint.

¶ Amplius ſcito/ terminum ſignāre rem nō ſuſcipiē-
tem magis ⁊ minus dupl'r poſſe eſſe. Uno mō in omni
re. Alio mō in aliq̄ vel aliquibus: exēplum: fortis dictū
de patre ⁊ filio in diuinis ſignāt rem nō ſuſcipiētē ma-
gis ⁊ minus: in nobis autem ſic: ⁊ hoc ſufficit ad hoc ꝙ
ſi terminis diuinis coniūgat̄ ly ita ſicut dicat ꝑfectam
ſimilitudinem. Et tūc debet exponi ſicut qñ dicitur de
creaturis: eo quod in creaturis fortitudo ſuſcipiat ma-
gis ⁊ minus. Si vero ly ita ſicut adiungatur rei non
ſuſcipiēti magis nec minus/ nec in/ deo nec in creatu-
ris/ tunc aliter danda eſt expoſitio/ vt in primo parte
dictum eſt.

¶ Queſtio. xl.

Circa dicta de comparatiuis ⁊ ſuper-
latiuis/ querit̄ an illa ſint vera? Et videtur ꝙ
nō: quia nō ſequit̄/ ſortes poſſibiliter ē magnꝰ:
⁊ ſortes pl'r eſt magnus: ⁊ ſortes pl'r nō eſt ita magnꝰ
ſicut ſortes: ergo ſortes ē pl'r maior ſorte: tamen argui-
tur ab exponētibus ad exponibilem: igit̄. Quod nō va-
leat pꝫ/ quia añs eſt verum vt pꝫ ponēdo illas ꝓpoſi-
tiones ineſſe: ⁊ ꝯñs impoſſibile: vt ſua de ineſſe mani-
feſtat. ¶ Si forſan dicas (vt aliqui aſſerūt) illam non
eē tertiam exponētem ſed hanc/ ſortes īpoſſibl'r eſt ita
magnus ſicut ſortes. ¶ Cōtra hoc arguit̄ dupliciter.
Primo ſi poſſibl'r p̄cedit ly maior ꝙ: ergo negatio ibi
incluſa: nō negat ly pl'r: ergo nō debet in tertia expo-
nēte ſumi copula contradictoria. Secūdo/ ſi ſolutio eſ-
ſet vera/ ſequeret̄ hāc eē falſam/ dauid pl'r fuit fortior
goliath: ꝯñs nō eſt dicēdum: igit̄. Cōſequētia tenet/ q2
tertia exponēs erit falſa. Si vero dicas (vt alii ſaiunt) il-
lam exponibilem prius eſſe ponēdam ineſſe ꝙ exponē-
dam. ¶ Contra/ ergo iſta ꝓpō eē falſa. ſ. deus ē ⁊ pl'r
nō eſt creans: ꝯñs ē falſum ꝗ ſolutio nulla: ꝯña tenꝫ: q2
ſua de ineſſe eſt impl'is.

¶ Pro huius argumēti ſolutione ſciēdum/ ꝙ in iſtis
ꝓpoſitionibus aliqñ ponit̄ vnicum verbum tantum:
aliquādo plura. Et ſi p̄mum cōtingat/ ⁊ verbum ſit p̄-
ſentis temporis non modificatum ⁊ terminus prece-
dēs ſit reſolubilis/ tunc talis ꝓpō pōt exponi imme-
diate. Si vero p̄cedit terminus reſolubilis. l. verbum
modificetur/ aut nō ſit p̄ſentis temporis/ tūc talis ꝓ-
pōnis veritas optime cognoſcit̄/ ſi p̄us reſoluat̄ rōne
termini ſolutione indigētis ⁊ poſtea ponat̄ ineſſe: ⁊ vl-
timo exponat̄. Et ſic hec ꝓpoſitio/ michael erit beatior
gabriele/ debet prius poni in eſſe ⁊ poſtea exponi. Et
idem dicimus de ꝓpoſitione de qua arguit̄. Si vero
ponātur duo verba: tunc vel ambo precedunt compa-
ratiuum: vel vnum p̄cedit ⁊ aliud ſubſequit̄. Si pri-
mum oportet talem ꝓpoſitionem reduci ad copulati-
uam vel diſiūctiuam ex p̄te talium verborum: eo ꝙ
tūc debeāt coniungi ꝑ ly ⁊/ vel ly vel: ⁊ tūc quelibet ps
exponi ꝓut dictum ē. Si vero vnum verbū p̄cedat ꝯpa-
tiuum ⁊ aliud ſequatur tūc/ aut ambo ſunt verba pre-
ſentis temporis ⁊ nō modificata: vel non. Si primum
talis ꝓpoſitio poteſt exponi immediate: vt ſi dicam/
ſortes eſt albior ꝙ plato ſit niger. Qualiter autem ex-
poni debeat hec/ in p̄ma p̄te pꝫ. Si vero nō ſint p̄ſen-
tis temporis aut ſint modificata/ nō opꝫ talem ꝓpoſi-
tionē reduci ad de ineſſe. Un̄ iſta ꝓpō/ ſortes erit ma-
ior ꝙ erit plato nō debet reduci ad hanc/ ſortes eſt ma-
ior ꝙ erit plato: nec ad hanc/ ſortes eſt maior ꝙ eſt pla-
to: nec ad hāc/ ſortes erit maior ꝙ erit plato. Et ratio
ē/ q2 ad veritatē illius ꝓpōnis opꝫ ſortē in aliquo in-
ſtanti eſſe magnum: tal'r quod poſt illud inſtans nun-
quam plato erit nec equalis nec minor eo. Nam ly e-
rit vel tempus ibi incluſum diſtribuit̄ a ly ꝙ. Et nulla
illarum de ineſſe illud requirit: ⁊ p̄ma ē falſa ante nati-
uitatem ſortis. Et ſecūda pōt eē vera in vno inſtāti poſt
quod plato poteſt eē maior ſorte. Et ſimil'r dicitur de
tertia. Poteſt ergo ⁊ dꝫ talis ꝓpoſitio reſolui ratione
temporis aut inſtantis incluſi in p̄mo verbo/ aut ſic/
ſortes in hoc inſtāti erit maior ꝙ plato/ ⁊ hoc inſtās eſt
vel erit aliquod inſtans/ ergo ſortes in aliquo inſtanti
⁊c. aut ſi mauis deſcēde ſub illa determinatione. Et ſi-
militer poteris deſcendere ſub conſimili determina-
tione incluſa in ſcd̄o verbo copulatiue tm̄/ quia diſtri-
buit̄/ Poteris ergo illam ꝓpoſitionē reſolutam ſic ex-
ponere/ ſortes in hoc inſtanti erit magnus/ ⁊ plato erit
ita magnus ſicut ſortes in iſto inſtanti erit. Et aduer-
te vt in talibus ꝓpoſitionibus in ſcd̄a exponēte nō ap-
ponas ly ſimul. Nō. n. illa ſimultas req̄rit̄ qñ ponunt̄
duo verba: ꝓut ibi ſit/ immo ſenſus ſcd̄e exponētis. ſ.
iſtius/ plato erit magnus: ē quod plato erit magnus ī
inſtāti in quo ſortes: vel in aliquo alio. Et tertia deſig-
nat quod nec in illo nec in alio futuro erit ita magnus
ſicut ſortes erit in illo inſtanti. Si vero vnicum tantū
verbum poneret̄/ ⁊ velis ꝓpoſitionem immediate ex-
ponere/ neceſſe erit tibi ponere ly ſimul. Un̄ hanc ꝓpo-
ſitionem/ ſortes erit maior platone/ ſic poteris expo-
nere/ ſortes erit magnus/ ⁊ plato ſimul erit magnus
⁊ plato ſimul nō erit ita magnꝰ ſicut ſortes.

¶ Secundo arguitur/ non valet/ equus al-
bus nō ē: vel plato albus nō ē: vel plato ē ita albꝰ ſicut
equus/ ergo equus platone albior nō eſt: ⁊ tamē argui-
tur ꝑ regulas: igit̄. Quod nō valeat pꝫ/ quia añs ē ve-
rum ⁊ ꝯñs falſum: in caſu ꝙ tm̄ ſit vnus equus qui ſit
omne albiꝰ platone. Et quod tūc añs ſit verum pꝫ/ q2
p̄me due exponētes ſunt vere/ quia ly albus vtrobiq̄
ſtat determinate. ¶ Si forſan dicas ly albꝰ habere ꝓ
ſubſtantiuo in p̄ma ly equus ⁊ facere hunc ſenſum/ e-
quus equꝰ albꝰ nō ē: ⁊ ſimil'r dicas de ſecunda.

¶ Cōtra tūc dicam ſic in exponibili/ equus eſt ens al-
bius platōe/ ⁊ redibit eadē difficultas. Si forſan dicas
illam debere exponi copulatiue. Cōtra: in caſu ꝙ ſortes
nō ſit in mūdo exponibilis tūc erit vera ⁊ nō exponen-
tes: igit̄ ſolutio nulla.

¶ Ad argumētum igit̄ dicit̄ talem ꝓpoſitionem nul-
lo modo eē exponēdā/ ſed eius veritas cognoſcēda erit
ꝑ extremorum ſuppoſitionem vel ꝑ aſcēſum vel deſcē-
ſum ſub ly ens albius/ facto tamē p̄us deſcēſu ſub ly
equus: quia ſtat d̄terminate. Nam vt pluries dictum
eſt qñ t'ſ ſtans d̄terminate p̄cedit ſignum exponibile
p̄us debet deſcēdi/ ⁊ intelligit̄ ſiue ſtet d̄terminate for-
maliter ſiue equiualenter. Unde in hac. a. homo ē for-
tior muſca/ prius debet deſcendi diſiunctiue ſub ly
hō lꝫ ly muſca ſtet diſtributiue: q2 ē acceptio vnica.

¶ Tertio arguitur/ non valet/ omne totum
eſt maius ſua parte/ ergo omne totum eſt magnum: ⁊
oīs ſua pars eſt magna: ⁊ nulla pars eſt ita magna ſi-
cut ſuum totum: ⁊ tamen arguitur per regulas: igi-
tur. Quod nō valeat pꝫ/ q2 añs ē verum cum ſit princi-
pium mathematicum: ⁊ ꝯñs falſum: vt ꝓbat ſcd̄a ex-

ponẽs. Et quod illa ſit falſa pȝ: ſua cõtradictoria eſt ve
ra/ergo illa ẽ falſa. Cõſequẽtia ẽ nota ⁊ añs pȝ: qꝛ iſta
ẽ vera/aliqua ps nõ ẽ magna: pña tenet: quia magnum
⁊ paruum opponuntur.

¶ Pro huius argumẽti ſolutiõe ſciendum: quod ma
gnum ⁊ paruum poſſunt ſumi dupliciter. Uno modo
abſolute. Alio modo reſpectiue. Si primo modo ſumã
tur/tunc magnum dicit omne illud quod habet quan
titatem debitam ſpeciei in qua ẽ: ⁊ iſto modo quodlibȝ
celum ẽ magnum: ⁊ infans põt dici paruus. Un̄ dicit
de redemptore noſtro. Paruulus enim natus eſt no
bis: ⁊ tunc ly paruus priuatiue opponitur ad ly ma
gnus. Nam idem ſonat quod non habens quantita
tem quam debet habere in ſpecie illa in qua eſt. Et
ſub hoc ſenſu nõ omne magnum ẽ paruum: nec ecõtra
Alio modo ſumunt illi termini relatiue: ⁊ tũc nõ incon
uenit idem eẽ p̄uum ⁊ magnum reſpectu diuerſorum.
Immo cõſiderata ratione quãtitatis nil ẽ adeo p̄uum
quin ſit ⁊ magnum. Nam cum continuum ſit diuiſibi
le in infinitum/omne p̄uum põt habere minus reſpe
ctu cuius dicat magnum. Non tamẽ ſic ẽ de magno/
nam ẽ aliquid adeo magnum vt nullius reſpectu ſit
p̄uum: vt ẽ celum empireum. Si vero loqueremur d̄
p̄ñ: cõcedendum eẽt idem quod de paruo dictum ẽ/eo
ꝙ data quauis quãtitate deus poſſit creare maiorem
Habent hec ex doctore ſancto in p̄mo. diſt. 17. q. 3. art.
primo ad ſecundum.

¶ Ad argumẽtum igit negat maior: ⁊ ad p̄bationem
negat añs p̄ ſcda p̄te/Et dr̄ ꝙ in ſecũda exponente ly
magna ſumit relatiue: nam ſic ſumit in exponibili. Et
ad eius improbationem negat pña. Nõ enim ex nega
tione vnius relatiui ſequit poſitio alterius/niſi addat
aliquid denotãs negationem fieri reſpectu eiuſdem.
Nõ enim valet/ſortes ẽ pater: ergo ſortes nõ ẽ fili⁹: bñ
tamẽ ſic/ſortes ẽ pater: ergo nõ ẽ filius illius cui⁹ ẽ pr̄.
Nõ dixi prius debere deſcẽdi: quia nõ erat difficultas
circa hoc: licet melius eſſet deſcendere ⁊ poſtea expo
ſitionem dare.

¶ Sed contra dicta replicatur/illa exponi
bilis ẽ falſa/ergo male cõceſſa ẽ vera. Hoc pȝ: bñe va
let/omne totum ẽ maius ſua p̄te: ergo omnis ps ẽ mi
nor ſuo toto: pñs ẽ falſum: ergo ⁊ añs. Cõſequẽtia ẽ eui
dẽs/⁊ pñtis falſitas pȝ p̄ exponẽtes. Nam ſcda expo
nẽs ẽ falſa/ſiue deſcẽdas ſub ly ps ſiue nõ. Hoc pȝ/q̄a
iſta ẽ ſua ſcda exponẽs/omne totum ẽ p̄uum q̄ ẽ falſa/
vt pȝ deſcẽdendo ad celum empireum. Nam illud nec
abſolute nec relatiue ẽ p̄uum: vt pȝ ex dictis. Si dicas
verũ eẽ in actu nõ tamẽ in potẽtia/põt.n. creari mai⁹
corpus. Cõtra/volo illam p̄poſitionem intelligi d̄ p̄
tibus ⁊ totis actualr̄ exiſtentibus: ex quo null⁹ termi
nus ponitur ibi ampliatiuus.

¶ Ob hãc ergo replicam dicit talem p̄poſitionem ali
ter debere exponi. Nam ſenſus eius nõ bñ elucidatur
p̄ exponẽtes que communiter dant: nõ enim illa p̄põ
denotat omne totum eẽ p̄uum/ſed ꝙ omne totum ex
cedit ſuam p̄tem. Un̄ videt mihi ſic poſſe exponi. ſ. om
nis ps ẽ quãta: ⁊ omne totum ẽ quãtum/⁊ nulla pars
ẽ tãta: quantum ẽ ſuum totum. Uel dec ſic tertia expo
nens/omne totum excedit in quãtitate ſuam partem:
ita vt nõ ponat ly magnum aut ly p̄uum in exponen
tibus vt alij faciunt. ¶ Sed contra/adhuc illã ſic ex
ponendo ẽ falſa: igitur ſolutio nulla. Antecedẽs pȝ/qꝛ
materia ligni ẽ adeo magna ſicut totũ lignum ⁊ ẽ eius
pars: igitur. Antecedens patet/quia materia ẽ quaſi
ta ſecundum nominales/quia ẽ ſua quantitas: ⁊ ſecun
dum reales ſufficit eam dici quantam: ratione quantĩ
tatis totius: igitur ⁊ cetera.

¶ Pro huius ſolutiõe ſciẽdum/in aliquo toto (p̄ut
in p̄poſito ſufficit) triplices repiri p̄tes. ſ. eſſentiales
⁊ quãtitatiuas: ⁊ integrales. Eſſentiales vocant mate
ria ⁊ forma. Quãtitatiue vo ſunt due medietates tres
tertie ⁊c. ⁊ ſimiliter p̄tes proportionales. Integrales
(p̄prie) dicuntur partes differentes inter ſe ſpecie ac
cidentali conſtituentes totũ ſicut caput/pes/man⁹

¶ Dicit ergo ad argumẽtum p̄poſitionem illam nõ
intelligi de p̄tib⁹ eẽntialibus/nec ſecũdum reales/nec
ſm nõiãles: ſed de alijs duab⁹ põt intelligi. Si aliqs
vero vocet materiam quãtitatiuã: eo ꝙ ſit ſua q̄ntitas
ſm nõinales: vel qꝛ d̄ p̄ alterũ põt dici quãta ſm reales
diſputatio erit de nomine.

¶ Sed cõtra hoc iterum replicat. Nam ſi ſolutio eẽt
bona ſequeret hãc eẽ verã/iſte due medietates huius
totius (ſigno vnum lapidem bipalmarem) ſunt mino
res ſuo toto/pñs ẽ falſum: ergo ſolutio nulla. Et loqr
ſuppoſita opinione tenente p̄tes non diſtingui a toto.
Cõſequẽtia pȝ: quia ſi omnis ps eſt minor toto/ergo
⁊ quelibȝ medietas: ergo ambe medietates erũt mino
res toto/igit ⁊c. Cõſequẽtis falſitas pȝ/quia tertia ex
ponẽs ẽ falſa: q̄ ẽ hec: hoc totũ nõ ẽ ita p̄uũ ſic iſte due
ſue medietates. Et ꝙ hec ſit falſa pȝ: qꝛ ſua cõtradicto
ria eſt vera que eſt hec/hoc totum eſt ita paruum ſi
cut ſue iſte due medietates. Et hoc liquet/quia ip̄e me
dietates ſunt aliquod p̄uum. ſ. ipſum totum: ⁊ hoc to
tum ẽ ita paruum ſicut ipſummet igit ⁊c.

¶ Ad hãc replicam cõcedit pña: ⁊ ad p̄bationem falſi
tatis pñtis/negat añs/⁊ ad p̄bationem negat veritas
cõtradictorie. Et ad eius p̄bationem negat illum ſen
ſum debere dari/ſed ſic/he medietates ſunt p̄ue: ⁊ to
tum ẽ ita paruum ſicut medietates ſunt p̄ue: ⁊ hoc ẽ fal
ſum. Simĩr negat illud totum eſſe ita paruum ſicut ip
ſummet: ẽ enim inepta comparatio illa. Sed dices for
ſan volo illam comparationem admitti tãquam aptã.
Et ſup volo ly minores abſolui a nũero: ita vt liceat
ſubĩtelligi ſingulare: tũc hẽo p̄poſitũ ⁊ argumẽtũ totũ
ſuũ robur: igit dicta nulla.

¶ Ad hoc dicit his admiſſis illam exponibilem eẽ fal
ſam ſicut ſue exponẽtes. ¶ Sed dices cõtra/bñ valȝ/
due medietates ſunt minor ſuo toto ⁊ minor ſuo toto/
ergo ſunt minores ſuo toto. ¶ Ad hoc negat pña: q̄ p̄us
enim debȝ exponi talis p̄poſitio/alioquin variaret ap
pellatio illius acceptionis vnice: nã ly ſuo toto vnica d̄
terminatiõe determinat ly minores.

¶ Sed dices cõtra/ſi hec ſolutio eẽt tenenda: ſequere
tur hanc eſſe veram. ſ. ſortes ⁊ plato ſunt doctiores ci
cerone: in caſu quo ſortes ſciat quatuor p̄pões ⁊ pla
to totidem/cicero vero ſex: pñs eſt falſum/ergo ſolu
tio nulla. Falſitas pñtis videt nota. Si enim null⁹ eo
rum ẽ doctior cicerone p̄ ſe/nec ex hoc ꝯſumit ſimul
aliquis eorum ſit doctior/nõ videt verum dicere am
bos ſimul eſſe doctiores cicerone. Cõſequẽtia vero pȝ:
quia talis p̄põ eſt immediate exponẽda: vt pȝ ex ſolu
tione: ⁊ omnes exponentes apparẽt vere. Et de p̄mis
quidem duabus notum ẽ. De tertia vero q̄ ẽ hec/cice
ro nõ eſt ita doctus ſicut ſortes ⁊ plato: videt etiã ꝙ ſit
vera/eo ꝙ non ſciat tot propoſitiones quot ſciunt am
bo ſimul.

¶ Ad hãc replicam aliqui reſpõdent negãdo pñam ⁊
añs in illo caſu. Nam omnes tres exponẽtes (vt aiũt)
in predicto caſu ſunt vere. Sed melius videntur alij
reſpõdere negãdo pñam ⁊ pñs. Nam tertia exponens
in illo caſu eſt falſa: immo hec ẽ vera/cicero eſt doctior

ſorte ⁊ platone. Si enim ſciētia ſortis intēderetur per ſciētiam platonis: vel ecōtra/ quando ſimul cōparātur alicui tertio: tunc rōnabile eēt dicere ꝑfatā ꝓpōnem eē veram. Sed cum hoc non contingat/ nulla ratio appa ret qua cōcedi debeat: Jdeo quod dixi rationabilius mihi apparet.

¶ Sed adhuc aliter replicaꝛ cōtra dicta: ꝓbādo ſem per falſitatem huius/ omne totum eſt maius ſua par te. Nam bene valet/ omne totum eſt maius ſua parte: ergo omne totum in aliqua ꝓportione eſt maius ſua pte/ ꝯñs eſt falſum ergo ⁊ añs. Falſitas ꝯñtis pꝫ: deſ cendendo primo ſub ly totum ⁊ poſtea ſub ly propor tione. Conſequentia vero tenet: quia vel omne totum in aliqua ꝓportione ẽ maius ſua pte/ vł in nulla. Non ſecundum: ergo pmum:

¶ Ad hoc negaꝛ ꝯña: ⁊ ad ꝓbationem daꝛ ſecundum licet appareat difficile: Nam hec ꝓpoſitio ẽ falſa/ om ne totum in aliqua ꝓportione ⁊c. vt pꝫ ꝑ deſcenſum vt dictum ẽ. Et hoc pꝫ aſſumpta iſta ſingulari/ hoc totum in hac ꝓportione ẽ maius ſua pte ſignato lapide. Nā cum ly pte ſtet ſemꝑ diſtributiue exigiꝛ vt vnica ⁊ ea dem ꝓportione ſit maius ſua medietate/ ⁊ ſua tertia/ ⁊ ſua quinta: ⁊c. quod eſt impoſſibile. Jſtam tamen con cederem/ omne totum qualibꝫ ſua pte in aliqua ꝓpor tione eſt maius.

¶ Aduerte hic tamen pro iſtis exponibili bus de comparatiuo: quod aliquādo poniꝛ aliqua de terminatio que apte non poteſt addi vel poni in expo nentibus: vt pꝫ in ꝑfata ꝓpoſitione. Non enim con grue diceretꝛ/ hoc totum ẽ magnum in ꝓportione ali qua/ nam illa determinatio ẽ determinatio compara tionis/ ⁊ ſic non apte adiungiꝛ poſitiuo. Alie ſunt de terminationes que etiam determinare poſſunt poſiti uum/ vt ſi dicam/ ſortes eſt doctior platone in logica/ ⁊ tales determinationes congrue addūꝛ exponētibus

¶ Sed dices/ quomō exponēꝛ ꝓpōnes primi modi:

¶ Ad hoc reſpōdeꝛ ꝙ non immediate: ſed opꝫ illas re ducere ad copulatiuas. Vñ hec/ ſortes ẽ maior platone in ꝓportione dupla reduciꝛ ſic/ ſortes ẽ maior platōe ad quē ſe hēt i ꝓportiōe dupla. i. quē excedit in duplo ⁊ tunc pma pars poterit exponi.

Contra ea que dicta ſunt arguitur ꝓ bando ea nō eē vera: qꝛ ſi eſſent vera ſequereꝛ hāc eē veram/ ſortes ẽ fortiſſimus homo qui non ẽ fortiſſimus hominum: ꝯñs ẽ falſum manifeſte/ ġ habeꝛ intentum. Cōſequentia vero pꝫ/ quia bñ valet/ ſortes eſt fortis: ⁊ omnis homo qui nō eſt fortiſſimus hominum ẽ fortis: ⁊ nullus homo qui non ẽ fortiſſimꝰ hominum ẽ ita fortis ſicut ſortes/ ergo ſortes ẽ fortiſſi mus homo: ⁊ añs ẽ verum in caſu ergo ⁊ ꝯſeqñs. Et caſus ſit ꝙ ſint ſortes/ cicero/ plato/ ⁊ ſortes ſit fortior cicerone ⁊ debilior platone.

¶ Ad argumētum diſtinguiꝛ de ly qui/ quia vł refert ly ſortes: ⁊ tunc iſta ẽ copulatiua ⁊ falſa: que prius de bet reſolui in iſtam/ ſortes ẽ fortiſſimus homo/ ⁊ idem ſortes non eſt fortiſſimus hominum. Si vero ly qui referat ly fortiſſimus homo: dicunt quidam eam eē ve ram: vt eius exponētes manifeſtant: Sed ſalua eorum autoritate ⁊ ſcientia/ mihi vꝛ eā nō eē exponibilē/ qꝛ nō teneꝛ ibi illud ſuplatiuum in vi ſuplationis: ſicut ſi di xiſſem/ tantum ſortes ẽ fortiſſimus homo. Nam ibi nō poniꝛ aliquid cui ſupferaꝛ ſortes. Sed tm̄ valꝫ ac ſi di xiſſem/ ſortes eſt valde fortis: vt i prima parte dictum eſt: Vnde ſenſus ꝑdicte ꝓpoſitionis erit/ ſortes ẽ val de fortis ſicut homo: qui homo non ẽ fortiſſimꝰ hoīm ⁊ ſub illo ſenſu poſſet illa cōcedi. Si vero aliquis velit ly fortiſſimꝰ homo ibi eodem pacto teneri: ac ſi dicere tur fortiſſimus hominum: illud erit de nouo inuenire modum loquendi: vnde de hoc non ẽ multum curādū

¶ Conſimiliter dici poteſt de hac/ quolibꝫ minori te ⁊ quolibꝫ maiori te tu es maior. Nam ſi ſit copulatiua ẽ falſa: cuiꝰ ſēſus erit iſte/ tu es maior quolibꝫ minori te ⁊ tu es maior quolibꝫ maiori te. Si vero ſit categorica erit vera/ ⁊ tūc ẽ ſenſus/ tu es maior eo ꝙ̄ ẽ minor te: ⁊ etiam es minor maiori te.

¶ Hic tamen dubitatur qualiter exponi de beant iſte ꝓpōnes/ hoc ẽ maximū corpus quod ſortes pōt videre/ hoc ẽ minimū corpꝰ ꝙ ſortes nō pōt videre hoc ẽ maximum corpus quod ſortes nō poteſt videre/ hoc ẽ minimum corpꝰ quod ſortes poteſt videre:

¶ Ad hoc reſpondeꝛ: ꝙ non debēt exponi ad inſtar a liarum ꝓpōnum vbi poniꝛ ſuplatiuum. Sed prima d bꝫ ſic exponi/ hoc corpꝰ ſortes poteſt videre ⁊ nullum maiꝰ pōt videre. Scđa ſic/ hoc corpꝰ ſortes nō poteſt videre: ⁊ quodlibꝫ minus poteſt. Tertia ſic/ hoc corpꝰ ſortes nō poteſt videre/ ſed bñ quodlibꝫ maiꝰ. Quar ta ſic/ hoc corpus ſortes poteſt videre: ⁊ nullum minꝰ. Quare autem iſte ꝓpōnes deſeruiant ad cognoſcen das virtutes actiuas vel paſſiuas ſecūdum id in quod terminaꝛ earum vltimum poſſe/ non ẽ pſentis inſtituti determinare. Communiter enim in. 5. lib. phiſicorum aut in pmo de celo ⁊ mūdo hec materia agitaꝛ. Poſita aūt ẽ hic expoſitio/ qꝛ hoc ad logicā ptinet cū ſit expoſi tio ſuperlatiuorum.

¶ Queſtio. 52.

Circa ea que de ly infinitum dicta ſūt q̄riꝛ an modus exponēdi ꝓpoſitiones vbi po niꝛ ſit bene traditus: Et videꝛ ꝙ non/ quia ſi illa eēnt vera ſequereꝛ ꝙ vnamet ꝓpoſitio eſſet vera ⁊ falſa ſimul/ conſequens ẽ impoſſibile igiꝛ ⁊c. Quod ſe quatur pꝫ: ⁊ aſſumo iſtam ꝓpoſitionem/ infinitum pō dus ſortes pot portare: ⁊ ꝓbo illam verā ſic. Bñ vꝫ: aliquantum pondus ſortes poteſt portare ⁊ nō tātum quin maius: ergo infinitum poteſt portare. Conſequē tia tenꝫ ꝑ dicta in pmo trac. Veritas añtis pꝫ/ ⁊ pono caſum quod ſortes poſſit portare pondus duarum li brarum/ ⁊ dico ſic/ pōdus vniꝰ libre ſortes poteſt por portare: ⁊ etiam pondus vnius libre cum dimidia li bra: ⁊ iterum illud pondus cum dimidio dimidie libre ⁊ ſic infinitum igiꝛ ⁊c. Nam clarum eſt ꝙ ſecūda libra poteſt diuidi in infinitum ꝑ partes ꝓportionales ⁊ om ne quod ſubtrahiꝛ a ſecūda libra poteſt apponi pme li bre/ ⁊ totum illud poterit ſortes portare. Sed qđ ſit fal ſa ꝓbaꝛ ſic/ exponēs eius ẽ falſa/ ergo illa eſt falſa. Cō ſequētia ẽ nota: ⁊ añs ꝓbaꝛ: quia iſta eſt falſa: aliquan tum pondus ſortes poteſt portare: ⁊ duplum ad illud ⁊ triplum ad illud ⁊ cete. ⁊ eſt eius exponens vt no tum eſt igitur.

¶ Ad argumentum diſtinguiꝛ ꝯñs: quia vel intelligi tur ꝙ vnamet ꝓpoſitio in eodem ſenſu ſit vera ⁊ falſa: ⁊ ſic nego illud: vel ꝙ eadem ſed in diuerſis ſenſibus ⁊ ſic concedo. Diciꝛ ergo admiſſis illis tribus modis ex ponendi qui communiter ponunꝛ circa ly infinitum: ꝙ ꝓpoſitio quelibꝫ de ly infinitū erit equiuoca: ⁊ ſub ordinabiꝛ pluribus mētalibus quarum vna poterit eē vera/ alia exiſtēte falſa: ⁊ hoc nō inconuenit. Jſte tamē vltimus modus videꝛ explanare ſenſum quem com muniter concipiunt qui audiunt/ ſortem poſſe infinitū pondus portare.

¶ Secundo arguitur/ſi dicta eſſent vera ſequeret̃ hanc ꝓpoſitionem verā eē: infinita ſunt finita/conſequens ē impoſſibile: igit̃ ⁊c. Cōſequentia vero ſic pȝ. Bene valȝ/aliquot entia ſunt finita/⁊ nō tot entia ſunt finita quin plura illis ſint finita: ergo infinita ſunt finita. Conſeq̄ntis vero falſitas ſic ꝓbat̃. Bñ valet/infinita ſunt finita/ergo finita ſunt infinita: ꝯñs ē falſum: ergo ⁊ añs. Conſequētis falſitas pȝ ꝑ veritatem ſue cōtradictorie q̄ ē hec/nulla finita ſunt infinita Et veritas huius liq̄t ꝑ deſcēdētes ſub ſubiecto/⁊ veritates deſcendentium per earum exponentes ex parte pdicati.

¶ Ad hoc argumētum ē duplex modus dicēdi. Quidam enim doctores cōcedūt ꝯñam ⁊ ꝯñs: admiſſa veritate añtis. Alij vero cōceſſa ꝯña negāt añs ⁊ ꝯñs. Dicunt enim illas exponētes eē falſas: quod ſic ꝓbant. Nam vel ꝓpoſitio intelligit̃ de entibus totalibus vel ꝑtialibus. Si ſecūdū/tūc duo ligna ſunt finita ⁊ nō plura illis ſunt finita. Prima ps ē nota: Secūda vero ꝓbat̃/quia duo illa ligna ſunt entia q̄ ſunt ſue ꝑtes ⁊ ſue ꝑtes ſunt infinite: ac ꝓinde illa duo ligna ſunt entia ꝑtialia infinita/ſed nulla entia ſunt plura q̄ entia infinita igit̃ falſa ē iſta expōnēs dicit̃ nō tot entia ſunt inq̄ finita quin plura illis ſint finita. Si vero intelligat̃ ꝓpoſitio de entibus totalibus/tūc liquidum ē entia omnia que nūc ſunt in rerum natura eē in numero finito ⁊ ꝑ conſequens finita numeraliter ergo non plura q̄ illa ſunt finita/ſed hoc nō videt̃ cōtra alr opinātes cōcludere/eo ꝙ duplex reſpōſio poſſit dari. Prima eſt/ꝙ aliqua infinita ſunt plura alijs infinitis. Hoc pȝ: q̄a liquidum ē: quod quatuor ligna equalia inter ſe plures ꝑtes ꝓportionales habet q̄ duo illorum tātum. Patet hoc/quia aggregatum illorum lignorum continet omnes ꝑtes duorum lignorum ⁊ aliorum duorū: ⁊ vltra: ſed omne cōtinens aliud ⁊ aliquod vltra eſt maiꝰ contēto: igit̃ ⁊c. ⁊ ſic. D. S. dicit vnum īfinitum eē maius alio. Fateor tamē hāc maioritatem vel minoritatē non eē ꝓprie dictam ſicut in numeris finitis: ſed ſufficit ſic poſſe ſaluari dictum alioꝝ. ¶ Scd̄o poteſt dici eos loqui de entibus partialibus/ſed tenēdo totum nō eē ſuas ꝑtes/⁊ ſiclicet duo ligna habeāt ꝑtes infinitas nō ob hoc ſequit̃ illa duo ligna eē entia īfinita. Nec ēt admittēdum ē/vnam medietatem ligni vnius eē ſuas duas medietates/qꝛ etiam ē q̄dam totum reſpectu earum. Et ſuſtinēdo hoc negat̃ falſitas ꝯñtis: ⁊ ad ꝓbationem negat̃ ꝯña: quia arguit̃ a cōfuſa ad determinatam reſpectu multitudinis virtualr. Et ſuſtinēdo hoc ſi in pdicato ly infinita teneatur ſincategorematice q̄d aliqui negāt: dicētes ſemꝑ ly infinitum teneri categorematice quādo ē in pdicato ⁊ quādo ē in ſubiecto ſincategorematice/ſed hoc bñ poſſet eē verum ex bñplacito logicoꝝ/ſicut multa alia/nō tñ ex natura rei: ſed hoc admiſſo ēt negat̃ ꝯña/qꝛ ly infinitū tenet̃ diuerſimode ſeu equiuoce.

¶ Queſtio. 53.

Circa dicta pro expoſitione de ly totus q̃ritur/an illa ſint vera? Et ꝓbat̃ ꝙ nō: q̄a alias hec ꝓpoſitio eēt vera. ſ. totus ſortes eſt ps ſortis: ꝯñs ē falſum: igit̃ habet̃ ꝓpoſitum. Conſequentia tenȝ: bene valȝ/quelibȝ ps ſortis ē ps ſortis/ergo totus ſortes ē ps ſortis/⁊ añs ē verum/g̃ ⁊ ꝯñs/qꝛ arguit̃ ab exponēte ad exponibilē/g̃ ꝓ ma ꝯña bōa cōſeq̄ntis vero falſitas pȝ: qꝛ bñ valȝ/totus ſortes ē ps ſortis/ergo ps ſortis ē ſortes/ꝯñs ē falſum (loquor enim ſecūdū regulas) ergo ⁊ añs. Falſitas ꝯñtis in vſa realium nota eſt: ſed ꝯña ꝓbat̃/quia arguit̃ ꝑ conuerſionē ꝑ accñs: tollit̃. n. ly totꝰ/qꝛ includit vłitatē: ⁊ ſic mutat̃ q̄ntitas: manēte qualitate.

¶ Ad argumentum negatur conſequentia: Et ad improbationem falſitatis ꝯñtis ⁊ ad eius ꝓbationem negat̃ ꝯña/⁊ negat̃ ꝙ ſit cōuerſio. Vñ dicit̃/ꝙ illa vt iacet nō poteſt conuerti: niſi mediāte ſua exponente: vñ eius conuertens erit hec/ps ſortis eſt pars ſortis: nā lȝ ly ſortes ī ſubiecto vocalr ſtet ī recto: debet ſumi in obliquo/ſumpto ly totus ſincategorematice/vt preſupponitur.

¶ Secundo arguitur/etiam probando falſitatem huius. ſ. totus ſortes ē ps ſortis/que tamē per exponētes ꝓbata ē vera. Nam bene valȝ/totus ſortes ē ps ſortis/ergo totus homo ē ps ſortis: conſeq̄ns eſt falſum ergo ⁊ añs. Falſitas ꝯñtis pȝ exponendo illud: igit̃: ⁊c. Conſequentia vero tenet ab inferiori ad ſuum ſuperius affirmatiue.

¶ Ad argumentum negat̃ conſequentia. Et ad probationem diſtinguitur quod arguatur ab inferiori/⁊cet. vel cum diſtributione ⁊ ſic concedo: vel ſine ea: ⁊ ſic nego.

¶ Queſtio. 54.

Circa dicta de li ab eterno queritur/an ſint recte dicta? Et videt̃ ꝙ non: quia ſequeret̃/ſi mundus fuiſſet ab eterno/hanc eſſe veram/ab eterno fuit hora/conſequens eſt falſum: igit̃/⁊c. Conſequentia tenȝ/quia bene valȝ: ante quodlibȝ inſtans verum vel imaginarium fuit hora g̃ ab eterno fuit hora: ⁊ añs eſt verum ergo ⁊ conſequens: ⁊ arguit̃ vt iubent regule igit̃. Prima conſequentia fuit bona. Conſequentis vero falſitas pȝ/ quia bñ ſequit̃/nulla hora fuit ab eterno/g̃ nō ab eterno fuit hora: antecedens eſt verum/ergo ⁊ conſequens/ ⁊ conſequēs eſt contradictorium propoſitionis ergo illa eſt falſa. Conſequentia pȝ/quia arguit̃ per legem contradictoriarum. Antecedētis veritas pȝ ꝑ deſcenſum: qꝛ nulla dabit̃ deſcēdens falſa. Nam da oppoſitum ⁊ ſit illa hora demonſtrata. a. ſic arguo/iſta eſt falſa/a. non fuit ab eterno/ergo iſta eſt vera/a. fuit ab eterno/que ē eius contradictoria: ſed illa eſt falſa: g̃ prima ē vera. Quod iſta ſit falſa probatur ſic: bene valet/a. fuit ab eterno/ergo ante. a. nulla hora fuit: nulla fuit/ergo. a. fuit prima hora/ergo tempus mūdi habuit initium/ergo nō fuit ab eterno.

¶ Pro huius argumenti ſolutione aduertendum/ꝙ poſito mundum fuiſſe ab eterno/nūquam debet admitti ꝙ aliqua res determinate accepta (q̄ tātum durauit ꝑ finitum tempus) fuit ab eterno. Nā ſtatim demonſtratiue probatur mundum non fuiſſe ab eterno: bene tamen poteſt concedi ꝙ ab eterno fuit res durans per tempus finitum: quia tunc ly res ſtat confuſe: ⁊ propoſitio non redditur vera pro vna re determinata. Si vero ſit res euiterna vel incorruptibilis ſicut celum ⁊ angelus ⁊ anima noſtra: bene poteſt dari vna res determinata que fuerit ab eterno. Nam ob hoc non habebitur mundum incepiſſe. Si vero q̄ras quomō ex primo ſequitur mundum incepiſſe? Dicitur ꝙ ſic/fingamus mundum hunc fuiſſe ab eterno: ⁊ aſſumo iſtam ꝓpoſitionem/aliquis homo fuit ab eterno: ⁊ tunc ſic arguo/vel iſte homo (ſit verbi gratia ſortes) durauit ab eterno vſq; nunc vel non. Si pmū/ergo non eſt temporalis ſed euiternus. Si ſecundum ergo mortuus eſt poſtquam vixit aliquot annos/ſint

igiť mille/ꝙ retrocedēdo veniem⁹ ad aliqđ iſtãs đ termi natū in ꝗ pmo fuit/ꝙ nõ fuit ab eterno: qꝛ nõ añ qđlibꝫ inſtans verum vel imaginarium.
His habitis ad argumētū rñdeť ꝯceſſa ſeq̄lla negando falſitatē ꝯñtis. Et ad ei⁹ ꝓbationē negať ꝯña. Et ad ei⁹ ꝓbationē nego illas eē equalētes / qꝛ i vna tꝰs diſtribuiť poſt ſpeciale ſignū ꝯfuſiōis ⁊ nõ diſtribuiť poſt illđ in altera. ¶ Queſtio. 55.

Circa dicta de ly eēntialiter q̄ritur/ an ſint recte dicta? Et vꝛ ꝙ nõ: qꝛ alias ſeq̄reť has ꝓpõnes eē veras/ nulla virt⁹ eēntialꝛ ⁊ ītrinſece ē virt⁹/ nullū peccatū eēntialꝛ ⁊ itrinſece ē peccatū ꝯſequēs ē falſum/ ꝙ ⁊ añs. Quod ſequaꝛ pꝫ/ qꝛ tales ꝓpõnes pri⁹ dñt reſolui poſt factū đſcenſū: prout dictū ē i pma pte: ⁊ facta reſolutione manebūt reſoluētes falſe. ꝯñtis v̄o falſitas patet: qꝛ illđ ē eēntialꝛ ⁊ intrinſece tale qđ ſm ſuū gen⁹ ē tale: ſed oē peccatū (vt ſic) ſm ſuū gen⁹ eſt peccatū: ⁊ oīs virt⁹ eodē mõ ē virtus/ igiť.
¶ Ad argm̄ hoc alꝛ rñdendū ē ſcđm nõiales/ ⁊ alꝛ ſcđm reales. Nã ſcđm nõiales ly peccatū ē tꝰs ꝯnotatiu⁹ ſupponēs ꝓ aliquo actu (loq̄mur đ pctõ ꝯmiſſionis) ⁊ conotãs đformitatē: ac proinde talis ꝓpõ ē reſoluēda/ ⁊ ſic erit vera. Nã ſua ꝯdictoria q̄ ē hec/ peccatū eēntialꝛ ⁊ intrinſece ē peccatū ē falſa: vt pꝫ: qꝛ nulla ei⁹ đſcēdēs ē vera. Nã da oppm̄ ⁊ ſit iſta vera ꝑ te: hoc peccatū eēntialꝛ ⁊ intrinſece ē peccatū: ⁊ ſigno volitionē ꝗ vult ſortes interficere platonē: tūc probo illã falſã: bñ valet/ hoc peccatū eēntialꝛ ⁊ intrinſece eſt pctm̄: ⁊ hoc peccatū ē iſta entitas (ſigno illã volitionē) ꝙ iſta ētitas eēntialꝛ ⁊ intrinſece ē peccatū: ꝯñs ē falſum: nõ. b ꝙ. a. Opꝫ ergo (vt dictū) pri⁹ reſolui ſubiectū illi⁹ ſinglaris ſic/ hec entitas eēntialꝛ ⁊ intrinſece ē peccatū: ⁊ hec entitas ē hoc peccatū: igiť ⁊c. ſed tūc. a. ē falſa/ vt pꝫ ꝑ exponētes. Nã ſi deus ꝯſeruet illū actū volūtatis in ſorte ⁊ deſtruat in eo rõnis iudiciū/ ita vt fiat ſtult⁹/ illa entitas erit illa entitas/ ⁊ nõ erit peccatum ad min⁹ loq̄ndo de pctõ actuali: qđ ſufficit ad propoſitū argū. Conſimilꝛ dicitū ly virt⁹ eē. ſ. tꝰm ꝯnotatiuū. Vñ ſi illa ētitas q̄ ē virt⁹ ponereť in lapide eēt entitas q̄ antea erat/ nõ tñ diceretur virt⁹. Et ad argumētū in ꝯriū poſſet rñderi ad illã propõnē. ſ. illđ ēentialꝛ ⁊ itrinſece tale qđ ſm ſuū gen⁹ ē tale/ illã. ſ. eē verã i tꝰis abſolutis: nõ tñ i ꝯnotatiuis: vnde oporteret ſic dicere/ illđ eſſentialꝛ ⁊ itrinſe ē tale qđ ſm gen⁹ illius ꝓ quo ſupponit ē tale.
¶ Scđm vero thomiſtas alꝛ dicēdū ē. Vñ inſeq̄ndo q̄ pluries dicta ſunt circa ly peccatū. ſ. illđ eē tꝰm abſolutū ꝯcedēda ē hec propõ/ pctm̄ eēntialꝛ ⁊ itriſece ē peccatū. Et ꝯſimilꝛ dicaꝛ đ iſtis/ virt⁹ eēntialꝛ ⁊ intrinſece ē virt⁹: ⁊ notitia eēntialꝛ ⁊ intrinſece ē notitia: Nã ꝑfati tꝰi ſunt tꝰi abſoluti ⁊ nõ ꝯnotatiui. Vñ ly virt⁹ nõ ē impoſitū ad ſignãndū illã entitatē conotãdo eã eē in tali. l. tali ſubiecto/ ſed ſignat illã entitatē ⁊ reſpectum ad rectã rõnē ⁊ vtrūqꝫ formalꝛ/ ſicut ly peccatū ſignat formalꝛ actū ⁊ deformitatē ad rectã rõnē/ alioq̄n (vt dictū ē ſupra) virt⁹ ⁊ peccatū nõ oppōnereť ꝯrie ſed ꝑuatiue/ ſicut ly vidēs ⁊ ly cec⁹: qđ ē ꝯtra pħm ⁊ oēs veros pħos morales. ¶ Et ſi arguas/ ꝙ ly peccatū ⁊ ly virt⁹ ſunt ētiã ꝑ accñs cū vtrūqꝫ ſignēt illa duo entia formalꝛ ¶ Diſtinguo tibi ꝯñs. l. in gñe entis. l. nature realis ⁊ ſic nil refert. l. i gñe moris đ q̄ loq̄mur/ ⁊ ſic nego. Nã ſicut ex materia ⁊ forma fit vnū i gñe nature: ita ex actu ⁊ đformitate fit vnū i gñe moris: nã fit vnū viciū ſicut ex actu ⁊ rectitudine integraꝛ vnū in gñe virtutis ſicut ex verbis ⁊ reb⁹ fit vnū in gñe ſacramēti/ ꝓut dicit d. s. 4. d 1. q. vnica. ar. 3. ad. 1. Et ad argumētū qđ factū ē ad ꝓbãdū falſitatē hui⁹/ hoc peccatū eēntialꝛ ⁊ itrinſece ē peccatū negãda ē. b. niſi ſumaꝛ vt ſit ꝑdicatio idētica: ſed tūc opꝫ ꝯcludere/ ꝙ hoc pctm̄ qđ ē iſta entitas eſſentialꝛ ⁊ intrinſece ē peccatū: alioq̄n variareť appellatio. Quidã tñ thomiſta egregie doct⁹ negat tales ꝓpõnes eē reſoluēdas ēt ſi tꝰi ſint ꝯnotatiui: vt li albū dulce ⁊c. Sed đ hoc dictū fuit i pma pte q̄d tenēdū ſit.
¶ Aduerte tñ ibi in. 3. argꝰ a me facto ꝯtra hoc dictū/ q̄ñ dꝛ ſic/ ſi hoc dictū eēt verū ſeq̄reť hãc eē verã/ deus eēntialꝛ ē de⁹: ꝯñs ē falſū igiť ⁊c. ꝙ intelligiť illđ ſcđ ex dictis doctoris. Et falſitas ꝯñtis pꝫ ēt ex dictis illius. Nõ qđ abſolute vellē dicere illđ ꝯñs eē falſum: vt aſpiciēti pꝫ. ¶ Queſtio. 56.

Circa dicta de ly adequate queritur/ an illa ſint vera? Et ꝓbaꝛ ꝙ nõ: qꝛ ſeq̄reť hãc fore falſam. ſ. ly hõ adeq̄te ſignat hõiēꝫ: ꝯñs ē falſū (vt notū ē) ꝙ ⁊ añs: ꝯña pꝫ: qꝛ hec ē falſa ly hõ ſignat hoīeꝫ: ⁊ nil aliđ ab hoīe oīo diſtinctū: ⁊ ē ei⁹ expõnēs/ ꝙ. Scđa ps añtis ē nota ⁊ pma ꝓbaꝛ: ly hõ ſignat equū ⁊ equ⁹ ē q̄d oīo diſtinctū ab hoīe igiť ⁊c. Scđa ps ē nota: ⁊ pma ꝓbaꝛ: ly hõ ſignat oē qđ imaginarie ē hõ: ſed equ⁹ imaginarie ē hõ/ ꝙ ly hõ ſignat equū. a. pꝫ: qꝛ ly ſignat ampliat vſqꝫ ad imaginabilia: ⁊. b. ē ꝯceſſa ab omnibus: igiť ⁊c.
¶ Ad argm̄ negaꝛ ꝯña: ⁊ ad ꝓbationē ꝯceſſo illã eē ſuã exponētē negaꝛ eã eē falſã: ⁊ ad ꝓbationē nego. a. ſillogiſmi/ dato ꝙ li ſignat ãpliet ad. s. Nã ei⁹ ampliatio dꝫ ſic explicari/ ly hõ ſignat id qđ ē imaginarie hõ ſub ꝓprio ꝯceptu hõis. Vl. ſic ly hõ ſignat hoīeꝫ q̄ ē. l. fuit. l. erit. l. põt eē. l. imaginaꝛ eē: ita vt ſemꝑ hoc fiat mediãte ꝯceptu: ſeu imaginatiõe hõis ⁊ nõ alteri⁹ rei.
¶ Queſtio. 57.

Circa dicta de li ꝯtingēter/ q̄ritur an bñ dicta ſint? Et vꝛ ꝙ nõ/ qꝛ tūc hec ꝓpõ eēt vera/ michael ſubſtãtia ꝯtingēter nõ ē/ ꝯñs ē falſum: igiť ⁊c. Quod ſequaꝛ pꝫ: qꝛ ſm dicta ſic dꝫ exponi/ michael ſubſtãtia pꝛ ē: ⁊ michael ſubſtãtia pꝛ nõ ē ⁊ iſta copulatiua ē vera: igiť. Cõſeq̄ntis vero falſitas pꝫ ſic/ ſua đ ineē ē neceſſaria: ꝙ illa exponibilis ē falſa: ꝯña ē nota: ⁊ antecedēs pꝫ/ qꝛ iſta ē vera / michael ſubſtãtia neceſſario nõ ē/ ꝙ illa ē neceſſaria. Ueritas iſti⁹ pꝫ/ qꝛ bñ valet/ michael deus neceſſario nõ ē/ ꝙ michael ſubſtãtia neceſſario nõ ē: igiť: ⁊c.
¶ Ad argm̄ negaꝛ ꝯña ⁊ ad ꝓbationē negaꝛ ꝙ illa debeat exponi imediate: ſed opꝫ ꝑus đſcēdere ſub ly ſubſtantia. Et idem dico debere fieri ad hoc ꝙ ponaꝛ in eē qꝛ ly ſubſtãtia ſtat đterminate. Si v̄o diceret ſic/ michael ꝯtingēter ſubſtãtia nõ ē/ nõ liceret deſcēdere ſub ly ſubſtãtia: qꝛ ſtat ꝯfuſe rõne đ ly ⁊/ qđ includiť i ly ꝯtingēter: vꝛ mixti ꝓut dictū fuit in ꝑncipio exponibiliū.
¶ Sed ꝯtra/ ꝙ iſta vltia ꝓpõ ē vera/ ꝯñs ē falſū/ igiť. Quod ſequaꝛ pꝫ/ qꝛ cū nõ liceat đſcēdere licitū erit eã imediate exponere ⁊ ei⁹ exponētes ſunt vere: ꝙ ꝯña bone. Quod exponētes ſint vere pꝫ: qꝛ ſunt ille q̄ date fuere ⁊ ille ſunt vere igiť ⁊c. Cõſeq̄ntis vero falſitas pꝫ: đ ineē illi⁹ exponibilis ē neceſſaria: ergo illa ē falſa: ꝯña ē nota ⁊ añs pꝫ: qꝛ hec ē neceſſaria/ michael ſubſtãtia nõ ē: ⁊ iſta ē ſua de ineē/ igiť ⁊c. Et loquor ſemꝑ nõ abſoluto a tꝑe ly ē in ꝑiacēte illi⁹ exponibilis. ¶ Ad hanc replicã negaꝛ ꝯña: ⁊ ad ꝓbationē nego illã debere imediate exponi: ſed dꝛ talē ꝓpõnē ⁊ alias in q̄b⁹ ꝑdicatū ꝑcedit negationē dꝛe regulari ꝑ ſuas đ ineē: ⁊ qꝛ đ ineē ꝑfate ꝓpõnis ē neceſſaria: dꝛ eã eē falſam.
¶ Sed dices ꝯtra/ bñ valet/ michael ꝯtingēter nõ ē ſubſtãtia/ ergo michael ꝯtingēter ſubſtãtia nõ ē: ⁊ añs ē verū ergo ⁊ ꝯſeq̄ns. Cõſequētia tenꝫ a diſtributo ad nõ diſtributū: ⁊ veritas añtis liq̄t ꝑ ei⁹ exponētes. Et

cōfirmaꝶ/bene valet/michael cōtingēter ē ſubſtātia/ḡ
michael ſubſtātia cōtingēter nō ē: ⁊ antecedēs ē verum
vt liqꝫ/ḡ. Cōſeq̄ntia tenꝫ ꝑ pħm ⁊ oēs logicos dicen=
tes ꝙ qñ ly cōtingēter nō negaꝶ affirmatiua infert ne
gatiuā i iſtis ꝓpōnib⁹: ¶ Ad pmū hoꝝ negaꝶ ꝯña: Et
ad ꝓbationē diſtinguiꝶ ꝙ arguaꝶ a diſtributo: ⁊c. l. for
maliꝶ ⁊ ſic trāſeat: vł virtualiꝶ: ⁊ ſic negaꝶ. Jlla. n. diſtri
butio equalet nō diſtributiōi/nā illa ꝓpō infert vnam
affirmatiuā cui⁹ p̄dicatū nō diſtribuiꝶ. ¶ Ad ſm̄ ēt ne
gaꝶ ꝯña/⁊ ad autoritatē phi ⁊ alioꝝ logicoꝝ dꝶ ēē verū
qñ p̄dicatū diſtribuiꝶ in negatiua. Et rō ē/nā illa regła
philo. innitiꝶ huic maxie. ſ. ſi aliqua ꝓpō ē cōtingens/
ſua cōtradictoria erit ſimiłr cōtingēs. Vñ opꝫ taliꝶ ar=
guere ꝙ ꝓpōnes ǒ īuicē ſint cōtradictorie. l. ſaltē ꝙ ex ꝑ
te oīum troꝝ ſeq̄ntiū imediate ly cōtingēter ſeruēꝶ con
ditiōes cōtradictoriaꝝ/qǒ tñ nō fit in p̄dictis ꝓpōnib⁹

¶ Queſtio. 58.

Circa dicta ǒ expoſitione terīoꝝ nume=
raliū q̄riꝶ an ſint vera: Et ꝓbaꝶ ꝙ nō: qꝛ ſeque
reꝶ hāc eē verā. ſ. adā bis fuit hō: ꝯñs ē manife
ſte falſum/igiꝶ ⁊c. Cōſeq̄ntia vero pꝫ/qꝛ ei⁹ exponētes
ſunt vere/q̄ ſunt iſte/ adā ſemel fuit hō: ⁊ poſt illǒ tēp⁹
nō fuit hō/⁊ poſt illud temp⁹ fuit hō. igiꝶ illa ē vera: ꝙ
aūt iſte exponentes ſint vere ꝓbaꝶ q̄ ad tertiā (quia ǒ
duab⁹ p̄mis notū eſt) qꝛ ſenſus illius eſt/adā poſt tp̄s
illud in quo nō fuit hō/fuit hō: ⁊ iſte ſenſus eſt ver⁹/vt
pꝫ/qꝛ adā poſt p̄mum diem creatiōis fuit hō: ⁊ illa die
fuit tēpus in q̄ adam nō fuit hō/ḡ adā poſt tp̄s in q̄ nō
fuit hō/fuit hō: igiꝶ hꝫ propoſitum.

¶ Pro argumēti ſolutiōe ſciendū ꝙ i 3. exponente ly
illud dꝫ referre tp̄s pro quo denotaꝶ p̄mam exponētē
verificari. Et in caſu ꝙ idem tp̄s reproducaꝶ/poſſet di
ci ſic in ſcd̄a exponēte: ⁊ poſt illud tempus in p̄ria pro=
ductione non fuit hō/⁊ poſt illǒ tp̄s in eadē productiōe
ſumptum fuit homo.

¶ Secundo arguitur/ſequeretur ſi dicta eſ=
ſent vera/hanc fore falſam. ſ. ſortes ⁊ plato bis fuerūt
hoīes: in caſu ꝙ ſortes ⁊ plato fuerint ante q̄tuor dies
⁊ nudiuſtertius fuerint mortui/ſed ex illoꝝ materijs ⁊
formis tranſmutatis facti fuerint petrus ⁊ ioānes qui
illa die fuere/⁊ poſt. ſ. heri ſortes ⁊ plato reuiuiſcant/
ꝯñs eſt falſum vt ꝓbatur/ergo ⁊ añs. Conſeq̄ntia pro
batur: qꝛ vna exponēs eſt falſa. Exponētes. n. ſunt he/
ſortes ⁊ plato aliq̄ tp̄e fuerūt hoīes: ⁊ poſt illǒ non fue
rūt hoīes/⁊ poſt illǒ fuerū hoīes: ⁊ ſcd̄a ē falſa. Quod
probatur/⁊ ſit tempus pro quo verificaꝶ p̄ma. b. ⁊ ſic
arguo: ſortes ⁊ plato poſt. b. non fuerunt hoīes: ⁊ ſor
tes ⁊ plato ſunt iſte. 4. ptes: ergo iſte. 4. ptes poſt. b. nō
fuerunt homines/conſequens eſt falſum ergo ⁊ añs.
Falſitas conſequentis pꝫ per veritatem ſue contradi
ctorie. Cōſequentis vero falſitas ſic probatur: illa pro=
poſitio habet vnam deſcendentem veram ſub p̄dicato
ergo illa eſt vera: ꝯña eſt nota ⁊ añs probatur: qꝛ ſigna
to ſorte ⁊ platōe hec eſt vera/ſortes ⁊ plato bis fuerūt
iſti homines.

¶ Ad argumentum conceditur conſequentia. Et ad
probationem falſitatis conſequentis negaꝶ deſcenſus:
qꝛ ly hoīes ſtat mixtim ⁊ ei⁹ veritas cognoſcenda ē ꝑ
expoſitionem. Uel ſm̄ alios ſtat confuſe aut diſtributi=
ue mobiliter. Et datur hec ſolutio tenendo totum eſſe
ſuas partes.

¶ Queſtio. 59.

Circa dicta de ablatiuis abſolutis etiā
arguitur ꝓbando ea non eſſe bene dicta. Nam
ex illis ſequitur hanc eſſe veram/neutrum ocu
lum habendo tu pōt videre: conſequens eſt falſum/ḡ
dicta nulla. Conſequentia tenet/quia iſta eſt vera: ſi
neutrum oculum habeas tu potes videre ⁊ iſta eſt e=
ius exponens igitur. Quod autem iſta ſit vera pꝫ per
deſcendentes ſub ly oculum. Nam iſtum oculum non
habendo tu potes videre ſignato dextro: ⁊ iſtum oculū
non habendo (ſignato ſiniſtro) tu potes videre/ḡ neu=
trum oculum habendo ⁊c. Falſitas conſequentis pꝫ/
ꝑ P. M. in trac. diſtributionum.

¶ Pro huius argumenti ſolutione ponun
tur diſtinctiōes. ¶ Prima ly potes/poteſt dicere po
tentiam phiſicam vel logicam. ¶ Secunda/ly neuter
ſicut ⁊ ly vterq̄ poteſt ſumi dupliciter. Uno modo di
ſtributiue licet incomplete. Alio modo collectiue: licet
iſto ſecundo modo valde raro reperiatur/ſed ſic apud
antiquos aliquoties ſic ſumebatur. Et ſic iſta erit ve=
ra/ab vtroq̄ homine trahitur nauis in caſu quod duo
trahant vnam nauim/⁊ tunc non cōfundit terminum
ſequentem: ⁊ deſcendendum eſt copulatim ſub diſiun=
tione ſic/ab iſto homine ⁊ ab iſto homine trahiꝶ nauis
vel ab iſto homine ⁊ ab iſto homine trahitur nauis.

¶ Tertia diſtinctio: ꝓpoſitio de ablatiuo eſt duplex:
ſcilicet affirmatiua ⁊ negatiua. Affirmatiua poteſt ha
bere quatuor ſenſus/vt in prima parte dictum eſt: ſed
negatiua poteſt habere quinq̄ illos ſcilicet quos affir
matiua ⁊ alium ſcilicet aduerſatiuum. Unde p̄fata ꝓ=
poſitio poteſt habere hūc ſenſum/quamuis neutrum
oculum habeas tu poteris videre. Et inſuper additur
iſte ſenſus: eo quod negatio illa poteſt accipi vt cadēs
ſupra ly ſi ibi incluſum/⁊ ſic equiualebit aduerſatiue/
vel conditionali negatiue/quod in idem reddit. Qꝛ tñ
poteſt intelligi ſolum negationem cadere in copulam
antecedentis conditionalis/ideo poteſt etiam exponi
per conditionalem affirmatiuam. ¶ Quarta diſtin=
ctio/talis propoſitio poteſt ſumi in ſenſu compoſito. l.
diuiſo. Senſus diuiſus clarus eſt. Compoſit⁹ erit iſte:
talis propoſitio eſt poſſibilis/neutrum oculum haben
do tu vides/ſed iſte non cōiter ei attribuitur. ¶ Quin
ta diſtinctio. Jn propoſitione illa ly oculum poteſt di=
ſtribui pro omnibus oculis omnium hominū. l. tm̄ ꝓ
oculis illius cum quo loquimur.

¶ His habitis/dicitur ad argumentum/ꝙ vel ly ocu
culum diſtribuitur pro oculis quorumcunq̄ hoīm. l.
non. Si primum. l. ly pōt dicit potētiam phiſicam vel
logicam. Si ſcd̄m/dꝶ illam ꝓpōnē eē verā/excepto qñ
ſumiꝶ in ſenſu cauſali/vel de cauſato extremo. Et hoc
intelligo tenendo ꝙ neceſſarium ſequiꝶ ad quodlibet.
Si p̄mum/vel ly oculum ſtat pro oculis omniū hoīuꝫ
vel non. Si p̄mū/dꝶ in ſenſu compoſito illarum eē ve
ram in ſenſu temporali. Nā ſenſus eſt/dū neutrū ocu=
lum habes tu vides: poſito caſu ꝙ ly hō cum quo loq̄=
mur videat/qꝛ deſcendendo ad duos oculos alicui⁹ al
terius hoīs redditꝶ vera ꝓpō/etiam ſimiłr erit vera in
ſenſu aduerſatiuo: ſed non in aliis. Si vero ſumatur li
oculū ꝓ oculis tantum hoīs cum quo loquimur illa ē
falſa in omnibus ſenſibus: ſiue ſumatur talis propō in
ſenſu diuiſo/ſiue in compoſito ſiue collectiue/ſiue di=
ſtributiue. Unde iſtā erit falſa/dum neutrum oculum
habes tu potes videre/licet eius deſcendentes appa=
reant vere: quia ad eius veritatem requiriꝶ in aliquo
eodem tempore hanc eſſe veram/tu neutrū oculū hēs ⁊
tu potes videre naturaliꝶ.

¶ Jntellectis igiꝶ p̄dictis diſtinctionibus facile erit
vnicuiq̄ p̄dicte ꝓpōnis taliūꝫ ſimiliū ſenſus diiudica
re: ꝯbinādo oēs. l. aliquas diſtinctiōes inter ſe.

¶ Secunde partis paruorum
logicalium/Finis.

¶Opuſculum de inſolubilibus ꝛ obliga gationibus editum a fratre Auguſtino ſbarroya in ſacra theologia preſentato.

Onſuetum ẽ apđ logicos ſe reoẽs poſt par uorũ tractatũ đ inſolubilibus ꝛ obligationibus nonnulla agitare: ideo cõgruũ mihi viſum fuit has duas materias ꝙ̃ breuiſſime trãſcurrere eo ꝙ nullius vel parue ſint vtilitatis.

¶Eſt igiꝛ ꝓpõ iſolubilis ꝓpõ i ſignãdo adeo ꝑplexa: vt quauis ꝑte data ex ea ſolũ.l.ex ea cũ vero.l.xis ſequiꝛ eius oppoſitũ: ſicut pꝫ de hac/hec ẽ falſa: cuius ſubiectũ demõſtrat totã/hẽt enim ſe ſic: vt ſi deꝛ eã eẽ verã/ſeqꝛ ſtatim eẽ falſam: quod ſic pꝫ: ẽ vera/ꝗ̃ita ẽ ſicipſa ſignat: ſed ipa ſignat ſe eẽ falſã/ꝗ̃ ẽ falſa. Si vero deꝛ eam eẽ falſam/ꝯtinuo ſequiꝛ eã eẽ verã. Nã bñe valet/ẽ falſa/ꝗ̃ita ẽ ſicut ipa ſignat: pꝫ hoc; qꝛ ipa dicit ſe eẽ falſam: tũc vltra ẽ ſicut ipa ſignat: ꝗ̃ ẽ vera.

¶Diuidiꝛ aũt ꝓpõ inſolubilis in ꝓpõnem enunciatiuam ꝛ ꝓmiſſiuã. ¶Propõ inſolubilis enũciatiua eſt ꝓpõ affirmãs aliqđ eẽ.l.fore.l.fuiſſe.l.neceſſe eẽ: ꝛc. ꝑplexe/vt dictũ ẽ in exẽplo poſito. ¶Promiſſiua vero ẽ ꝓpõ ex qua ſeqꝛ obligatio ꝑplexa: vt ſi dicã/ꝓmitto me daturũ tibi vnũ librũ cras: ſi nõ fuero obligatꝰ. Nã tũc qro poſtꝙ̃ hoc dixi.l.ſum obligatꝰ.l.nõ? Si ſum obligatus nõ tenet ꝓmiſſio: cũ ꝯditio nõ ſit ꝯpleta: ꝛ ꝑ cõſequẽs nõ ſum obligatus. Si nõ ſum obligatus/ꝗ̃ tenet ꝓmiſſio: qꝛ impleta ẽ cõditio/ꝗ̃ ſum obligatꝰ. Ecce qualiter quauis ꝑte data ſequiꝛ eiꝰ oppoſitum.

¶Et hic aduerte: ꝙ ꝓpõ inſolubilis ꝛ reflexiua/ꝛ ſe falſificans nõ ſunt omnino idẽ. Sed ꝓpõ ſe falſificãs ꝛ inſolubilis hñt ſe ſicut inferius ꝛ ſuperius. Omnis enim ꝓpõ ſe falſificans eſt inſolubilis: nõ tamen econtra. Propoſitio vero reflexiua habet ſe imꝑtinenter ad illa duo. Nam hec ꝓpõ/hec ẽ vera (ly hec totam demonſtrante) eſt reflexiua: ꝛ tamẽ nõ eſt inſolubilis/vt pꝫ ex diffinitione: nec ſe falſificans vt notum ẽ. ¶Primo ergo tractabiꝛ de ꝓpoſitiõe inſolubili enũciatiua. Scđo đ inſolubili promiſſiua.

¶**Sed anteꝙ̃ vltra progrediamur. Queritur**/an ſit dabilis ꝓpoſitio reflexiua in mundo? Et videtur ꝙ non: quia ſi ſic/ꝗ̃ ꝑs ꝓpoſitionis põt accipi ꝓ ꝓpſitione cuius ẽ ꝑs/ꝯñs ẽ falſum/ergo ꝛañs. Falſitas ꝯñtis pꝫ ꝑ phm.4.methap. ꝓpe finem: vbi ait/ꝙ qui dicit omnem propoſitiõem eẽ veram: nõ ob hoc aſſerit id qđ ipſe dicit eſſe verum. Sed ſi ꝑs ꝓpoſitiõis ſupponeret ꝓpoſitione: hoc dictum philoſophi eſſet falſum: igiꝛ. Quod ſequaꝛ hoc pꝫ: quia tũc ſub ly propoſitionem liceret demonſtrare ꝓpõnem dicẽtẽ ꝙ oĩs ꝓpoſitio eſt vera: ac ꝑinde ꝓferẽs illam aſſereret qđ ſe dicit eſſe verum.

¶**Sed in contrarium eſt autoritas eiuſdẽ** philoſophi in eodẽ.4. vbi dicit: accidit vtiꝙ̃ vt formatũ eſt/quaſdam ꝓpõnes ſeipſas deſtruere.

¶**Ad hanc queſtionem reſpondens ab alio** rumꝙ̃ opinionibus variis receſendis ſuperſedẽs pono hanc concluſionem. ¶Impoſſibile eſt intellectum formare poſſe ꝓpoſitionem reflexiuam.ſ. ꝓpõnem: cuius aliquis tꝰs accipiaꝛ ab intellectu pro ipſa ꝓpõne totali. Hec ꝯcluſio probaꝛ. Et primo de ꝓpoſitione: cuius ſubiectum ẽ pronomen demõſtratiuũ vl' tꝰs ſingularis: vt ſi dicaꝛ/a. ẽ propoſitio falſa: ſi imponaꝛ ly.a. ad ſignãdum ipſammet ꝓpõnem. Scđo de ꝓpoſitione vbi ſtat ſubiectũ communiter.

¶Pro pˀmo ſic arguo. Nulla talis propoſitio reflexiua ẽ in mẽte/ergo nec in voce nec in ſcripto: ꝯña ẽ nota: ꝛañs probo: talem propoſitionem formari implicat ꝯdictionem/ergo nulla talis ẽ formabilis. Añs probo Si talis propoſitio poſſet formari: ſeqreꝛ aliquã/rem eẽ pˀus ꝙ̃ ſit/ꝯñs implicat contradictionem: igiꝛ. Cõſequẽtia ſic deduciꝛ. Et ſumo iſtam ꝓpoſitionem/hec ẽ falſa: in qua (ꝑte) ly hec demonſtrat totam propõnem ꝛ volo ꝙ hic ſit homo quidam qui nullam propoſitionem hucuſꝙ̃ formauerit: nec aliquid aliud intellexerit ſed nunc in inſtanti inchoatiuo hore: quod inſtans vocetur.a. incipiat formare ſucceſſiue hãc mentalem/hec eſt falſa/cuius ſubiectum format in.a. inſtanti: ꝛ reſiduum in tꝑe ſequẽti. Tunc ſic arguo/in inſtanti formauit ſubiectum: ergo in.a. inſtanti illa propoſitio eſt: ꝛ nõ eſt: ꝯñs implicat ꝯtradictionem: igiꝛ ꝛc. Añs pꝫ ex caſu. Cõſequẽtiam vero ſic probo. Subiectum ẽ: ergo ly hec demonſtrat totam propoſitionem: vltra demonſtrat propoſitionem totam: ergo tota propoſitio eſt vel in re vel in intellectu/ſed nõ ẽ in re ergo intellectu. Hec vltima ꝯña tenet: quia nihil poteſt intelligi/quin aliquo modo ſit vel in re vel in intellectu. Iam ergo habeo ꝙ in.a. inſtanti propoſitio eſt: ꝛ non eſt per caſum: quia intelligiꝛ ſucceſſiue igiꝛ. Sed forſan dices hoc bñe probare ꝙ ſit anteꝙ̃ ſit talis propoſitio/nõ tñ ſꝫm idẽ eſſe. Nã poſſet dici/ꝙ qñ ſubiectũ ẽ tota propõ eſt obiectiue/ſed nõ ſubiectiue in intellectu.

¶Sed contra/qꝛ ſi eſt in intellectu obiectiue: opꝫ ꝙ pˀus ſaltem ſꝫm naturã fuerit vel in re vel in intellectu ſubiectiue: qđ in pñti nõ ẽ. Hoc pꝫ: quia nihil ẽ intellectu obiectiue: quin pˀus ſit apte rei vl' in intellectu ſꝫm ſuam ſimilitudinẽ/ꝑſertim ſi ſint entia poſitiua ꝛ poſſibilia/qđ dico propter ꝑuationes q̃ cognoſcunꝛ ꝑ habitũ. Et ẽtia rõnis ſi intelligũꝛ opꝫ pˀus ſaltẽ natura intelligere aliquid ens reale. Nec valꝫ ſi amplius dicas hoc ꝯcludere: qñ propoſitio ſucceſſiue intelligiꝛ: nõ qñ tota ſimul. Nam qñ tota ſimul tꝑe fit/ꝑtes tñ ſunt naturaľr pˀores toto: ꝛ ſic tota erit naturaľr pˀor ꝛ poſterior ſe. Nec inſuꝑ valet dicere hoc non cõcludere tenẽdo orõnem mẽtalẽ eẽ ſimplicem q̃litatẽ: tũ qꝛ dato hoc eminẽter illa q̃litas hẽt plures ꝑtes eq̃ ꝑfecte repñſentãtes: ſicut ſi eẽnt diſtincte: ſed ſi eẽnt diſticte nõ ẽ pl'e eã formare/igiꝛ ꝛc. Amplius in fine intellectiõis qñ.ſ. tota ꝓpõ formata ẽ reſultet vna ſimplex qualitas: tamen non eſt inconueniens: immo cõiter fit/vt pˀus natura ad minus intelligãꝛ extrema anteꝙ̃ ꝑ copulam cõponanꝛ/vel ad minus vnum illorum.

¶ Scđo ꝓbatur eadem cōcluſio ſic. Si talis ꝓpō eēt formabilis ab intellectu: ſequereꝶ intellectū poſſe formare p̄mū obiectū ſue p̄me intellectiōis: ꝯñs ē falſum ⁊ impōſſe/ ḡ ⁊c. Cōſeqñtis impōſſitas ſic ꝓbaꝶ. Si intellect⁹ pōt formare ſuū p̄mū obiectū/ ḡ eadē intellectiōe intelliget illud: qua illud format: ꝯñs ē impōſſe: igiꝶ. Cōſeqñtis impōſſitas pꝫ: qꝛ tūc idem eēt prius ꝙ eēt: hoc pꝫ: primum obiectū intellectus ē p̄us prima intellectione/ cū ſit cauſa ipſius intellectiōnis dicēte beato auguſtino a cognoſcente ⁊ cognito ꝑduci notitiam. 9. de trinitate cap. 12. cuius ſenſus eſt/ ꝙ ab obiecto a potentia pariꝶ notitia: inſup obiectum ipſum mouet potentiam: Et illud idem obiectum ꝑ te eſt effectus p̄me intellectiōnis/ ḡ poſterius: cum omnis effectus ſit poſterior ſua cauſa/ igiꝶ ⁊c. Conſequētia tenet/ quia ſi non/ ergo vna intellectione intelligit illud ⁊ alia format/ hoc eſt impōſſe ḡ. Hoc pꝫ: quia ſi intellectio qua intelligit ⁊ nō format/ precedit/ intelliget/ ⁊ nullum obiectum intelliget: conſequens eſt impōſſe: igiꝶ. Cōſequētia tenet: qꝛ nōdum eſt p̄mum obiectum eius formatum. Si vero intellectio q̄ format p̄cedit illam: qua intelligit formatū: ḡ format obiectum non intelligendo illud. Quero ergo quid tunc intelligat vel aliquid aliud vel nihil? Non ſecundum vt notum eſt. Si primum/ ergo aliquid aliđ p̄us intellexit ergo illud quod tunc format/ non eſt eius obiectū p̄mū de q̄ arguo. Jā ꝓbaꝶ prima ꝯña toti⁹ argumenti. Et ꝑ eius ꝓbatione ponamus illum hominem qui nunquam formauit aliquam ꝓpoſitionem reflexiuam/ nec aliquid aliud intellexerit hucuſq̄: ſed nunc p̄mo intelligat hanc/ hec eſt falſa. Et arguo ſic/ primum obiectum intellectionis illius eſt ꝓpoſitio illa: ⁊ ipſamet ē formata ꝑ eandem intellectionem: igitur intellectus format ſuum obiectum primum. Nec refert ſi aliquis dicat eſſe impōſſe/ quod ille homo hucuſq̄ nihil intellexerit: ⁊ illa propoſitio ſit primum obiectum intellectum: tum quia hoc non eſt niſi fugere argumētum/ tum qꝛ pōt poni caſus ꝙ ſteterit ꝑ horā nil intelligēdo ꝫ alia prius intellexerit/ ſed tūc primo intelligat illam ꝓpōnem. Nā illa intellectio erit prima ī iſto tp̄e: ⁊ illa formabit ſuum primum obiectum.

¶ Item idem ſic ꝓbaꝶ: impōſſe eſt/ ꝙ primū qđ intelligit intellectus ſit ſuū primum intelligere/ igitur primum obiectum intellectus nō pōt eſſe actus intellect⁹ nec aliquid ꝑductum ꝑ actum intellectus: Añs pꝫ/ ſi intelligit ſe intelligere/ ergo ſe intelligere eſt ſuum obiectum/ ⁊ illud obiectum dꝫ habere aliud/ ḡ illuđ non ē primum. Quod debeat habere aliud pꝫ: quia cū omnis intellectio habeat obiectum illud intelligere quod eſt obiectum per te habebit aliud obiectum. Pro hoc videatur. D. S. in locis ſequentibus.

¶ Ex his inferꝶ ꝓportionabiľr in creaturis impōſſe eē intellectum eodē actu poſſe intelligere: ⁊ intelligere ſe intelligere reflectendo ſe ſupra actum ſuum diſtincte ⁊ ſinguľr. Pro quo videaꝶ. D. S. in p̄ma. p. q. 28. ar. 4. ad. 2. Nec oppoſitum dicit in p̄mo ſent. d. 1. q. 2. ar. 1. ad. 2. quod illud intelligēdum eſt ſcđm diſtinctionem quam ipſemet. D. S. ponit. p̄mo. ſent. d. 17. q. 1. ar. 5. ad quartū. Pro quo etiā videaꝶ doctiſſim⁹ petrus đ bergamo. ¶ Probatur etiam autoritate beati auguſtini. 14. de trini. cap. 10. vbi ait eorum que cognoſcūtur. Quedam cognitionem antecedunt: vt ſunt ea que per hiſtoriam cognoſcuntur: Quedā vero ſimul cū cognitione incipiunt eſſe/ velut ſi aliquod viſibile quod olim non erat ante oculos noſtros oriatur. Verum ſiue tēpore precedentia ſiue ſimul eſſe incipientia cognoſcibilia: cognitionem gignunt/ non cognitione gignūtur. Cuius oppoſitum accideret ſi tales reflexiue admittātur/ tunc enim non ipſe cognitionem gignent ſed cognitione gignentur. Has rationes tantum pono quia mihi videntur (ni fallor) fortiores inter eas que adduci poſſunt.

¶ **Contra hec tamen mihi duo ſe offerunt** difficultatem habentia. Primum eſt de verbis conſecrationis: ⁊ arguo ſic. Verba ſacerdotis conſecrantis efficiunt ſuum obiectum primum: ḡ nō inconuenit intellectum formare etiam ſuum primum obiectū: Cōſequētia vꝛ tenere a ſimili: ſed añs pꝫ. Nam obiectū illorum verborū ē corp⁹ xp̄i/ ꝓut ē ſub ſpecieb⁹: ꝓut ſubſtātia panis ꝯuerſa ē in illud. Sed hoc efficiunt verba conſecrationis: ḡ. ¶ Secundū ē de ꝑductione verbi in diuinis. Nā de⁹ pꝛ intelligēdo verbū ꝑducit illđ/ ḡ. Et intellectus noſter hoc poterit.

¶ Sed hec nō cōcludūt oppoſitum dicti. Pro p̄mi ḡ ſolutiōe ſciēdum/ ꝙ obiectum potētie ē duplex. Vnū ē motiuum potētie. Et aliđ mobile vł ꝑducibile a potētia. Exemplum p̄mi/ color ē obiectum viſus: qꝛ mouet potētiam ⁊ ſonus auditum. Exemplum ſcđi: domus fabricata ē obiectum domificatoris illam ꝑducētis. Dꝛ ergo ꝙ hec ꝓpō/ obiectum ē prius potētia intelligiꝶ đ obiecto motiuo potētie: nō de obiecto ꝑducibili a potentia. Et ꝑ ꝯñs ꝓpō ē vera intellecta de potētia paſſiua nō de actiua. Et qꝛ verba cōſecrationis xp̄i: prout ē cauſa vt ſit p̄ſens ſpeciebus panis habent rationē cauſe actiue ⁊ nō paſſiue/ ideo non concludit. At vero intellectus poſſibilis eſt potentia paſſiua/ cum reſpectu illius obiectum ſe habeat vt mouens. Et licet reſpectu verbi ſe habeat vt producens non tamē poteſt ꝑducere verbum: niſi prius ſimilitudo obiecti talis verbi ſit recepta ī itellectu pꝛi: q̄ ſimilitudo nō pōt eē ꝓpō reflexiua: vt ex dictis patet.

¶ Ad ſcđm dꝛ/ ꝙ in generatione verbi in diuinis q̄ ē ꝑ itellectionē: obiectū adequatū nō ē formaľr verbū. ſ. vt verbū ē ſed ipſa eēntia diuina: quā pꝛ intelligēdo etiā intelligit ſe: ⁊ alias duas ꝑſonas: ⁊ et candē intelligēdo producit verbum.

¶ **Nunc probatur. ſ. ſcđm tales reflexiuas** nō poſſe eē/ qñ earū ſubiectū ē tꝛs cōis: ⁊ ꝓbaꝶ ſic de ꝓpoſitione mētali. Nā hoc probato reſtabit ē ꝯcluſio probata quoad alias propſitiones. Et primo ſic/ accipio iſtā/ omnis ꝓpō ē vera: ⁊ arguo ſic/ illa nō pōt formari in mēte: ita ꝙ ly ꝓpō accipiaꝶ pro tota ꝓpōne: ḡ nō pōt formari prout ē reflexiua. Añs ꝓbaꝶ eodem pacto ſicut de illa: hec ē falſa ſi formeꝶ ſucceſſiue. Nā ſi in iſto inſtāti ꝯcipiaꝶ ly ꝓpō: ⁊ accipiaꝶ pro ꝓpōne q̄ ꝯcipiꝶ/ opꝫ illā eē: qñ ē ly hō: ⁊ nō ē ꝑ caſum: qꝛ intelligiꝶ ſucceſſiue: igiꝶ ⁊c: Sed dices ꝯ: qꝛ nō ē ſimile đ hac: ⁊ đ illa cuius ſubiectū adequate ſtat pro ꝓpōne. Nam qñ ſubiectū ē tꝛs cōis: nō opꝫ (p̄ſertim ſcđm reales) habere aliquē ꝯceptū ſingularē: igiꝶ.

¶ Ad hoc dꝛ: ꝙ lꝫ verū ſit ſubiectū propōnis vłis poſſe ſtare diſtributiue nō intelligēdo actu aliqđ ſingłare tñ reqriꝶ ꝙ taľr ſtet ꝙ nō repugnet accipi pro ſingłari vł ſingularib⁹ diſtincte. Vñ ſi dicā/ oīs ſol ē/ poſſum ſimul hꝛe intellectionē huius propōnis/ ⁊ ſolis in ſingulari: hoc aūt ē impōſſe in hac propōne/ oīs ꝓpō ē vera: ⁊ hec ſolutio nō ē neceſſaria ſm nōinales: iō argumētū ē fortius ꝯ ipſos vł ꝯ plures illoꝝ tenētiū nullū eē ꝯceptū cōem in mēte: ſed oēm ꝯceptū eē rei ſingularis. Vñ dicūt tꝛm ꝯmunē ſubordinari plurib⁹ ꝯceptib⁹ ſingularibus in cōplexe ⁊ indiſtincte vł diſiunctim ſumptis.

¶ Scđo ſic probaꝶ. Si ſubiectū propōnis p̄dicte ſup

ponere poſſet ꝓ ipſa ꝓpōne: ꝑ rōne ꝗ ſubiectū huiꝰ/
oīs ꝓpō a me formāda erit ṽa: ꝯñs ē impſe: ḡ ⁊c. Cōſe
quētia tenꝫ: qꝛ ſubiectū eiꝰ ē tᷣs cōīs/ ſicut ī aliis. Nec
apparet rō diſcriminis. Cōſequētis falſitas pꝫ: qꝛ tūc
nō pōt primo formari niſi ipſamet. Et volo formetur il
la ſucceſſiue/ ḡ ſolū dꝫ ſupponere ꝓ ipſa: ꝯñs ē ipſe: ꝯña
ē nota. Cōſeq̄ntis falſitas pꝫ: q̄a ſeq̄ret ꝙ idē actus eēt
directꝰ ⁊ reflexꝰ igit̃ ⁊c. ¶ Et ſi dicas oppm̄ huiꝰ eē di
ctū in ꝓūis. Dictū ē.n. ibi eādē notitiā poſſe eē directā
⁊ reflexam. ¶ Ad hoc rn̄deo dupl̄r. Prio: qꝛ abſolute
nō dixi eē verū: ſed ſic eē de mēte ſonciuatis. Scdo ad-
miſſo hoc intelligēdū eſt ꝑ reſpectū ad diuerſa. Nā no
titia correſpōdēs huic ꝓpōni/ ſortes ē hō: reſpectu ꝺ
ly ſortes ē reflexa/ ſed reſpectu ꝺ ly hō ē directa.

¶ Colligit̃ ex dictis/ ꝑmo nullā ꝓpōnē/ cuiꝰ ſubiectū
ē ꝓnomē demōſtratiuū demonſtrās totā ꝓpōnē poſ-
ſe formari ab intellectu nec eē intelligibilē/ ſed eſſe chi
mericā fictionē: quā q̄dā a vero aberrātes inuenerunt
nō ſciētes q̄ loquūt̃: nec ꝺ q̄bꝰ affirmāt ꝓut ī alio pro
poſito. Beatꝰ paulꝰ dicit. i. ad thimot. i. ¶ Colligit̃ ſe-
cūdo ꝗ intellectum nō poſſe formare ꝓpōnē/ cuiꝰ vnꝰ
tᷣs accipiat̃ pro tota propōne: cuiꝰ ē tᷣs eodem actu q̄
ipſa propōne cōcipit̃. Dr̃ eodem actu: nā actu diſtincto
nō nego hoc poſſe fieri: vñ ſicut vnico actu poſſum in-
telligere hoīeꝫ/ ⁊ alio diſtincto me intelligere qꝺ intel
ligo hoīem: ita formata propōne poſſum in alio actu re
flexo aliq̄d enſitiare de tali propōne: vt ſi dicā/ oīs hō
currit/ ⁊ hec propō eſt vera/ prima ſignata. Nam tunc
poſſum ad minꝰ priꝰ natura formare primam propo
ſitionem. Et ſic opꝫ dicere/ ꝙ tᷣs exñs ī propōne ſigni
ficās propōnem aut paſſionem aliquā eiꝰ ſtare aut ſup
ponere accōmode. i. nō pro ipſa propōne cuiꝰ ē ꝑs: ſed
pro aliis. Et hoc apparet in communi hoīm ſēſu. Nul-
lus.n. qñ dicit ſe nō mētiri. l. eē verū oē qꝺ dicit: vult in
telligi ꝺ ipis propōnibꝰ: q̄bꝰ ꝓfert ſe dicere verū. l. nō
mentiri/ ſed de aliis. Et ſi dicas hic me implicare op-
poſita in dictis. Nam dico tᷣm exñtē in propōne poſſe
ſignare propōnē/ ḡ pōt ſupponere pro oī tali/ ergo pro
illa/ cuiꝰ ē ꝑs. Ad hoc rn̄det̃/ ꝙ loq̄ndo ꝺ tᷣo cōīſate ꝺ
tᷣm poſſe ī. ı propōne poſſe ſignare propōnem: cuiꝰ ē
ꝑs. Nō ſub ꝯceptu propō talis propōnis: ſed ſub cōce
ptu cōī. i. prout abſtrahit ab oībꝰ ſingularibꝰ: ⁊ tūc pōt
dici talē tᷣm ſignare talē propōnem: qꝛ tᷣs ſignificās
vnā propōnē ſignat oēm propōnem mūdi īadeq̄te/ ſed
nō adequate. Hoc tñ nō ſufficit ad hoc ꝙ tᷣs accipiatur
aut ſupponat pro illa propōne ſinglari: ī qua ponitur.
Nā qñ intellectꝰ accipit tᷣm pro ſinglari ſignato/ opꝫ
vt intelligat illꝺ ſinglr̄: Et idē req̄rit̃ ī ſuppōne q̄ tᷣs
ſupponit pro propōne ſinglari in qua ponit̃. Et expla
nat̃ hoc in cōceptu de ly ens. Nam q̄ cōcipit ſimilitudi
nē entis in cōī: hꝫ ꝗ ſimilitudinē ſui actꝰ intelligēdi: cū
talis actꝰ ſit ens: ſed hoc inadequate. Neqꝫ tñ pōt acci
pere ly ens pro ſuo actu intelligēdi niſi ꝑ aliū actum re
flexum/ q̄ itelligat ſe intelligere.

¶ Iſtis prehabitis reſtat ad argumentum
in oppoſitū rn̄dere. Dr̃ ḡ ꝙ phs nō aſſerit tales ꝓpoſi
tiones eē/ ſed dicit tūc talem volaſſe famā. Et qñ dicit ī
elēchis nō eē incōuenīēs aliquē poſſe ſimpl̄r mētiri/ ⁊
ſm q̄d dicere verū. Et ſi aliq̄s dicat ſolū hāc propōnē
ego mētior/ dꝫ ſuum dictum intelligi ꝯditionalr̄. ſ. ſi il
lud dictū pro ſe ipſo met acciper̃/ mēdatiū ſimpl̄r diceret̃/
Et verū ſm q̄d. ſ. qꝛ verū ē illum mētiri.

¶ Argumētum pro ꝯcluſionibꝰ pōt ſolui/ lꝫ verū con
cludat: qꝛ ex illo añte nō ſeq̄t̃ efficaciter ꝯñs. Vñ poſſet
dici dictū ꝓbi debere intelligi/ ꝙ dicēs oēꝫ ꝓpōnē eſſe
verā: nō ob hoc aſſerit ſuā propōnem eē verā/ ſi innita
mur primo principio/ de q̄ loq̄t̃ ibi philoſo. ſ. ꝙ duo cō
tradictoria nō pñt eē ſimul vera. Hoc explanat̃ ſic/ tu
dicis oēm propōnem verā eē/ ergo cōtradictoria tue ꝓ
pōnis ē ṽa: ſed ſi tue ꝓpōis ꝯdictoria ē ṽa tua ē falſa/ ḡ
nō aſſeris tuā eē veram/ ſed ſi innitamur principio: nō
p̄ſo ſed deſcenſui: vel aſcenſu vel dici de oī/ tunc bene
ſequeret̃ dicētem illam propōnem dicere eam eē verā:
Hoc pꝫ: quia bñ ſequeret̃/ oīs propō ē vera: ⁊ hec ē pro
poſitio/ ergo hec propoſitio ē vera.

¶ At vero lꝫ cōcluſiōes poſitas crediderim
veras/ tñ qꝛ pōt aliquis oppoſitum tenere. l. ſaltē velle
ſcire qlr̄ rn̄dendum eſſet: ſi oppoſitum eſſet verum ex-
ercitii gr̄a: ꝑſertim cū beatꝰ gregorius propoſuerit eū
dilema reflexiuū in. 22. lib. mora. ca. 15. expōnēs illꝺ da
uiticū dictū/ ego dixi in exceſſu meo/ omnis hō mēdax.
Ideo dicam breuiter qu aliter in hac materia reſpon
dendum eſt. ¶ Pro quo premittuntur primo diffi-
nitiones he.

¶ Propō ſe falſificans ē propoſitio/ ex cu-
ius ita eē ſolū/ vel ex cuiꝰ ita eē cū vero vel veris ſequit̃
eā eē falſam: vt iſta/ hec ē falſa. ¶ Propō ſe verificās
(vt aliq̄ dicūt) ē/ ex cuius alr̄ eē ſolū vl̄ ex ipo cū vero l.
veris ſeq̄t̃ eā eē verā. Exēplū pꝫ in eadē propōne. Nam
bñ valet/ aliter ē ꝙ illa ꝓpō ſignat. ſ. hec ē falſa: ⁊ illa ſi
ḡnat ſe eē falſam/ ergo iſta ē. ſ. ꝙ ſit falſa/ ergo ē vera. Di
xi vt q̄dā dicūt. Nā vr̃ mihi aliter ſic poſſe diffiniri.
¶ Propō ſe verificās ē illa/ ex cuiꝰ ita eē ſequit̃ eā eē
verā. l. ex cuiꝰ ita eē cū vero l. veris: ⁊ ſic iſta ē vera. ſ. hec
ē vera. Vel pro ꝯcordia dicat̃ propōnē ſe verificātē eſſe
duplicem. ſ. ſolubilē ⁊ inſolubilē. Propō ſe verificans
īſolubilis dꝫ diffiniri ſcdm̄ primā diffinitionem. Et
propō ſolubilis ſm ſcdam/ lꝫ.n. ille ambe. ſ. hec ē falſa
⁊ hec ē vera ſint reflexiue: nō tñ ambe ſunt inſolubiles
Nā ex ita eē ſcde propōnis: nō ſeq̄t̃ alr̄ eē: ſic ſit ī ꝑma.
¶ Propō impꝛitās ſe ē ꝓpō ex cuiꝰ ita pl̄r eē ſeq̄t̃ eā
ipl̃em: vt iſta ē/ hec ē ipl̃is. Nā bñ valꝫ/ ita pl̄r eſt ſicut
ſignat/ ⁊ nō ē potior rō ꝙ magis fuerit in ꝑterito vel ī
futuro ſit ꝙ in pñti/ ḡ nō pl̄r ita ē/ ⁊ illa dicit impl̄r ita
eē: igit̃ ē impl̃is. ¶ Propoſitio deſtruēs ſuā neceſſita
tem eſt illa ex cuius neceſſario ita eē ſequitur eam non
eē neceſſariam: qualis ē iſta/ hec non ē neceſſaria/ q̄ cōſi
militer ꝓbari pōt. ¶ Propō deſtruēs ſuam contingē
tiam ē illa ex cuiꝰ contingēter ita eē: ſeq̄t̃ eā non eē con
tingētem/ vt pꝫ de iſta/ hec nō ē ꝯtingens. ¶ Aduerte
tñ/ ꝙ lꝫ hec ſit reflexiua nō tñ ē inſolubilis. Nō .n. ex co
gita ſit ſicut ſignat ſequit̃ eam eē ꝯtingētē: immo ſeq̄t̃
eam eē aut impl̃eꝫ aut neceſſariam. ¶ Propō ꝺſtruēs
ſuum ita eē eſt illa ex cuiꝰ ita eē ſequit̃ aliter eē/ vti eſt
iſta/ aliter ē ꝙ ꝑ hanc ꝓpōnem ſignat̃. Proportiona
biliter dicēdū ē de propōnibꝰ deſtruentibꝰ ſuū poſſe ita
eē/ ⁊ ſuum neceſſe ita eē. ¶ Propō ſe pl̄itans ⁊ ꝓpō ſe
neceſſitans pñt diffiniri dupl̄r/ ſicut ꝓpō ſe verificans
Iſta vero/ hec ē impl̃is eſt ſe impoſſibilitans ⁊ inſolu
bilis: qꝛ ſi det̃ eam eē impl̃em ſequit̃ eē pl̃em. Valꝫ.n.
bñ/ ē impl̃is/ ergo non pōt eē ſicut ipa ſignat/ ⁊ ipſa ſi-
gnificat ſe eſſe impl̃em ergo eſt ita: ergo eſt poſſibilis.
Etiam econtra ſi dicat̃ eam eſſe poſſibilem ſequit̃ eam
eē impl̃em/ vt ex dictis pꝫ. Vñ iſta erit ſe poſſibilitās. ſ.
hec eſt poſſibilis: licet non ſit inſolubilis. Et ſic debēt
dari due diffinitiones de qualibet illarum. Nō autem
videtur eſſe poſſibile aliquam ꝓpoſitionem ſe facere
contingentem vt pꝫ/ quia ſi eſſet aliqua/ pari ratione
eſſet iſta/ hec eſt contingens: ſed iſta vel eſt neceſſaria/
vel impoſſibilis. Nam ſi ita eſt ſicut ipa ſignificat/ pꝫ

ri ratione ita fuit: ⁊ ita erit in eternum: ergo eſt neceſſa
ria. Et ſi non eſt ita/ nec fuit/ nec erit/ nec poterit eē: er
go eſt impoſſibilis.

¶ Premitto ſcdo ꝙ ois ꝓpō inſolubilis ta
lis ē q̄lē ſe dicit eē ꝓter ꝓpōnē dicētē ſe eē ꝯtingētē aut
dubiā. Unde hec ꝓpō/ hec ē falſa ē falſa. Et iſta/ hec ē
impl'is ē impl'is. Et iſta/ hec nō eſt neceſſaria non ē ne
ceſſaria. Amplius omnis propoſitio dicēs ſe eē veram
ē vera: ⁊ omnis dicens ſe eē pl'em eſt pl'is.

¶ Premitto tertio/ ꝙ q̄ñ ex aliqua inſolubi
li ſequit̄ duo oppoſita: talis ē quale ē oppm̄ dicēs imꝑ
fectionem. Volo dicere: ꝙ ſi ex aliqua ꝓpōne ſequit̄ vł
ex illa cum vero ł. veris: eā eē eē falſam: ⁊ eē veram/ illa
ſimpl'r ē falſa. Cōſimil'r ſi ex aliqua ꝓpōne ſequit̄ ita eē
ſicut ſignat: ⁊ ē taliter q̄ ſignat ſimpl'r illa ſignat al'r q̄
eſt. Amplius ſi data aliqua ꝯñā ſi ex hoc ꝙ ipſa ſit bona
ſequit̄ eam eē malā: ⁊ econtra. ſ. ex eo ꝙ ſit mala ſequit̄
eē bonam illa ſimpl'r eſt mala. ¶ Sed dubitabis/ nec
immerito vñ hoc ꝓueniat. Si. n. ex vna ꝓpōne ſequit̄
neceſſario eam eſſe veram ⁊ eē falſam. Nō vr̄ potior rō
quod ſit ei magis attribuendum vnum q̄ aliud? ¶ Ad
hoc rñdetur ꝙ aliqui dixerūt ꝓpōnes inſolubiles nec
eē veras nec falſas determinate. Alij dixerūt eas ſimł
eē veras ⁊ falſas. Alij autem ꝓpōnem ſe falſificantem
eē ſimpl'r falſam ⁊ ſcḋm quid veram qḋ vr̄ eē de mente
philoſophi in topicis. Sed nihilominus teneri pōt ꝙ
p̄miſſum ē. Et ad dubium rñdet̄ ꝙ ideo ē/ q: bonum cō
tingit ex in integra cauſa: malum vero ex ꝑticularibꝰ
defectibus vt beatus dyoniſius ait. 4. ca. de diui. no.
Ideo cū falſitas hēat rōnē mali reſpectu veritatis/ nō
ſufficit ad veritatē ꝓpōis ꝙ ſe ꝟificet: ſed opꝫ ꝙ aliūde
nō ſe falſificet: ſicut ad actū virtutis nō ſufficit ꝙ ſit bo
nꝰ ex obiecto: ſed ꝙ nō fiat mala intētiōe: nec aliq̄ mala
circūſtātia aliūde reꝑiat̄. Cōſimil'r ad bonitatē ꝯñe non
ſufficit ꝙ nō poſſit dari añs verū ⁊ ꝯñs falſum: ſed ꝙ a
liūde nō ſe malificet. ¶ Ex qbꝰ ſequit̄ hāc ꝓpōnem eē
verā: hec ē vera: ⁊ hāc ꝯñaꝫ eē bonā: ſi hec ꝯña ē bona
ipſa ē bona: ⁊ ſic ꝺ ſimilibꝰ: q: ꝓpō dicta nec ſe ſe falſi
ficat: nec ꝯña ſe malificat.

¶ Iſtis habitis ponuntur cōcluſiōes. Pria
ē. Fere oēs diffinitiōes ꝓpōnū/ oppoſitionum/ ⁊ ꝯñaꝝ/ ⁊ ea
rū leges in iſtis reflexiuis patiūt̄ inſtātiā. Uñ tales dif
finitiones intelligende ſunt extra reflexiuas. Uñ diffi
nitio ꝓpōnis vere poteſt ſic dari. ¶ Propoſitio vera
ē illa q̄ ſignat ita eē ſicut eſt vel ita non eē ſicut nō eſt: ⁊
non ſe falſificat. Propō pl'is ē illa que ſic ſe habet ꝙ q̄
litercunq; ſignat taliter pl'r eſt: ⁊ non ſe impoſſibilitat.
¶ Propoſitio falſa ē illa que ſignat tal'r eſſe qualiter
non eſt vel taliter non eē qualiter ē. ł. ſe falſificās. Pro
poſitio impl'is ē illa q̄ ſic ſe hēt q̄ qualitercūq; ſignat/
tal'r impl'r ē vel ſe impl'itat.

¶ Hic tñ ſcito ꝓpōnem impl'em ab aliquibus in tria
mēbra diuidi. ſ. in ꝓpōnē impl'em ſimpl'r: ⁊ ē illa que ſi
gnat ita eē qual'r nec ē nec fuit/ nec poterit eē: ſicut eſt
hec/ hō ē equꝰ. Alia ē ipl'is ꝑ accñs ſeu ex ſuppōne. Et ē
illa q̄ q̄litercūq; ſignat/ tal'r nec pōt nec poterit eē: po
tuit tñ ꝑut ē hec/ adā nō fuit. Tertia ē ipl'is ꝑ reflexio
nē/ vt iſta/ hec ē ipl'is. Eſt tñ doctor q̄dā aſſerēs illꝺ ſcḋm
mēbrū ſupfluere: Et ꝓbat ſic/ in nullius potētia ē nūc
ꝙ illa ꝓpō ſit vera/ ḡ ē ſimpl'r impl'is: ſicut illa/ hō eſt
equꝰ. Et hoc intelligit̄ tenēdo ad ꝑteritum non eē po
tētiā. Dicit ꝑplꝰ/ ꝙ dato ꝙ ita fuerit pl'e ſicut nūc ſignat
nō ꝓbat̄ nūc eā eē pl'em: ſed aliq̄ñ fuiſſe pl'eꝫ. Mihi aūt
vr̄ oppm̄: nullo. n. pacto illa ꝓpō ē impl'is: ſicut illa/
hō ē equꝰ: cū hec ſit ipl'is ex tꝰoꝝ habitudine: reliqua
vero ex ſuppōne. ¶ Sed dices cōtra: q: nō tenet̄ oī
mode eam eē impl'em: ſicut ⁊ alia/ ſed ꝙ nūc ē impl'is ſi
cut alia ſtāte ſuppōne vt ſtat. ¶ Ad hoc dr̄ quod iā tu
fateris eē ponēdā drīam inter impl'ilitatem vtriuſq;: ⁊
quod vna ſit ⁊ fuerit: ⁊ erit impl'is: ⁊ reliqua tm̄ ſit ⁊ e
rit. Amplꝰ/ ſi illa ē impl'is nūc ſicut illa/ hō eſt equꝰ: ḡ
nūc ſic ſe hēt ꝙ nunq̄ potuit eē vera: ꝯñs ē falſum ḡ ⁊
añs. Cōſequētia tenꝫ: q: illa hō ē equꝰ nūc ē tal'r ipl'is:
quod nūq̄ potuit eē vera. Amplius/ ḡ nunc iſta eſt im
pl'is/ antixp̄s non erit: ſicut ⁊ illa/ homo eſt equꝰ: ꝯñs
eſt falſum: ergo ⁊ añs: Falſitas conſequentis pꝫ: q: ſi
illa eſt impoſſibilis ſicut ⁊ alia: ergo iſta/ antichriſtus
erit eſt neceſſaria: ſicut iſta homo eſt animal: conſeq̄ns
eſt falſum igit̄. Falſitas conſequentis eſt nota: q: tunc
nullum erit contingens in mundo. Sed iam probat̄
p̄ma ſeq̄lla: nō ē in poteſtate alicuius falſificare hanc/
antixp̄s erit: ſi verum eſt quod tu dicis/ ergo eſt neceſ
ſaria ſicut ⁊ alia. Antecedens pꝫ: q: ſi nō pōt verificari
iſta/ adam non fuit: iḋ eſt q: nūc poſitum eſt adam fuiſ
ſe: quo ſtante nō pōt nō eē: ſed ſimiliter nunc ſta eſt: ꝙ
deꝰ determinauit ſe producturum antichriſtum: ergo
hoc ſtante non poterit aliter eē: igitur. Si dicas talem
propoſitionē. ſ. antichriſtus erit poſſe falſificari a crea
tura: quia poterit nō generare: Ergo aliquid ē in po
teſtate creature ⁊ non creatoris. Si dicas te intellige
re eē in poteſtate creature abſolute. i. non ꝯſiderato ꝙ
deus p̄determinauerit oppoſitum: tūc dr̄ quod ē iſto
modo: ⁊ multo ꝑfectius eſt in poteſtate ipſius dei: ⁊ eo
dem pacto eſt ī poteſtate dei adam non fuiſſe: q: ſic non
dꝫ aſpici: niſi habitudo tꝰoꝝ. Amplius ſi iſta ē impl'is
ſimpliciter/ adam non fuit: ergo hec ē falſa: adam pl'r
non fuit. Conſequens eſt falſum ergo ⁊ añs. ꝯña ē no
ta. Conſequentis falſitas pꝫ: illa ē falſa/ adam pl'r non
fuit/ ergo hec eſt vera/ adam neceſſario fuit: ꝯñs eſt fal
ſum ergo ⁊ añs. Conſequentia eſt nota. Falſitas con
ſequētis ꝓbat̄: adam contingenter fuit/ ergo nō neceſ
ſario fuit: ꝯña eſt nota: antecedens ꝓbat̄/ deus libere
produxit adam/ ergo potuit producere ⁊ non produce
re: potuit producere ⁊ non producere: ergo adā potuit
eſſe ⁊ nō eſſe: ergo contingenter fuit. Plura alia incō
nientia poſſent adduci que breuitatis amore dimitto.
Teneo ergo talem diſtinctionem eſſe bonam: ⁊ illud
membrum quod impugnatur ponit̄ a. D. S. in parti
bus ⁊ ſcriptis ⁊ diſputatis in mille locis ⁊ a multis
theologis.

¶ Secunda concluſio. Poſſibile eſt in iſtis
reflexiuis dare duas contradictorias falſas: taliter eſ
ſe q̄ per dictas contradictorias ſignat̄. Et poſſunt dari
due ſubcontrarie falſe. Et ſubalternāte exiſtēte vera po
teſt dari ſubalternata falſa. Prima pars patet in iſtis
hec eſt falſa: hec non eſt falſa ſubiecto prime demon
ſtrante eādem: ⁊ ſubiecto ſecunde eandem primam. Et
ſecunda pars patet in his/ aliter eſt q̄ hec propoſitio
ſignificat: non aliter eſt q̄ hec ꝓpoſitio ſignat: Tertia
in iſtis patet: quedam popoſitio affirmatiua eſt falſa: q̄
dam propoſitio affirmatiua non eſt falſa. Nec ſequi
tur ob hoc poſſe dari duas contrarias veras. Nam
vniuerſalis negatiua cōtradicens affirmatiue erit fal
ſa ſimul cum affirmatiua illa. Quarta patet in iſtis om
nis propoſitio particularis eſt falſa/ quedam propō ꝑ
ticularis eſt falſa. Et ī ꝓpōnibꝰ in quarū ſubiecta ſtāt
cōiter ponat̄ caſus quod ipe ꝓpōnes reflexiue ſolum
ſint in mundo/ ad verificandum q̄ dicta ſunt.

¶ Tertia concluſio. Impl'e eſt in iſtis pro
poſitionibus reꝑiri duas contradictorias veras/ aut

ita eẽ ſicut ꝑ duas cõtradictorias ſignat. Pʒ: q2 ſi aliq̄ eẽnt ꝑ rõne eẽnt he. ſ. hec ẽ vera/ hec non eſt vera/ ſed iſte non pñt eſſe ambe vere/ igit. Probat hoc/ quia vel vtrũqꝫ ꝓnomẽ demonſtrat affirmatiuã vel vtrũqꝫ negatiuam/ vel vnum alteram/ ⁊ alterum alteram. Si ꝑmum/ prima ẽ vera: q2 ſe verificat/ ⁊ ſecunda falſa: quia aliter eſt ꝙ ſignat ⁊ non eſt reflexiua. Si ſecundum: negatiua eſt falſa/ quia ſe falſificat. Si tertium/ non ſunt cõtradictorie/ igit: Nec etiam poteſt dari in hac excluſiua. ſ. tm̄ ſortes dicit verum ⁊ ſua ↄtradictoria: in caſu quo ſortes dicat hãc ꝓpõnem/ homo ẽ animal: ⁊ plato dicat illam excluſiuam: nam tunc excluſiua ſe falſificat eo ꝙ ad ipſam eſſe veram/ ſequit continuo eam eſſe falſam/ vt notum eſt/ ac ꝓinde non poſſunt dari ambe vere. ¶ Sed contra/ pono caſum ꝙ ſol' homo alb' ꝓferat falſum/ ⁊ ſol' hõ non albus: ⁊ omnis talis ꝓferat verum. Tũc volo vltra ꝙ ſortes ꝓferat hãc/ ſortes eſt alb': ⁊ arguo ſic/ vel tũc illa ꝓpõ ẽ vera vel ei' cõtradictoria: ſi ẽ vera/ ergo ſortes nõ ẽ alb'/ ꝙ̄ ſua contradictoria erit ẽt vera/ cum dicat ſortem non eẽ album: ⁊ ꝓinde ambe erunt vere. Si negatiua eſt vera/ ergo ſortes dicit falſum/ ergo ſortes ẽ albus/ vt pʒ ex caſu ſortes eſt albus/ ergo affirmatiua eſt vera/ ⁊ ſic ambe vere/ igit concluſio nulla.

¶ Ad hoc argumẽtũ duplex rñſio põt dari. Pria negabit ꝑlitatem caſus. Nam ex eo ꝑ bonã ↄñam ↄduceret ſortem eẽ album/ ⁊ ſortẽ non eẽ album. Añ ſi admittatur prima ps caſus/ nõ dʒ admitti ſcda. ſ. ꝙ ſortes dicat illam/ ſortes ẽ albus. Et ſi admittat ſortem dicere illam non dʒ admitti ꝙ ſol' alb' dicat falſum/ ⁊ omnis ⁊ ſol' non albus dicat verum. Et lʒ poſſet dici primam eẽ falſam/ q2 ſe falſificat: eo ꝙ ad ita eẽ ſicut ipſa ſignat/ ſequitur eam eẽ falſam in dicto caſu/ tamen prima ſolutio melior ẽ: ⁊ debet dari neceſſario: ſi ponatur caſus ꝙ ſol' hõ alb' ꝓferat propõnem ſignificantem aliter eẽ ꝙ̄ ẽ. Et oĩs ⁊ ſol' nõ alb' ꝓpõnem ſignãtem taliter eſſe qualiter eſt. Et dicat ſortes illam propoſitionem/ ſortes eſt albus. Nam tũc ſi non negatur caſus/ dabit ita eẽ ſicut per ambas propoſitiões ſignificatur. Probatur ſic: nam non poteſt dici ꝙ aliter ſit/ ꝙ̄ per ambas ſignificat/ cum ſortes ſit neceſſario albus/ aut non albus/ ergo oportet ita ſit ſicut per aliquam ſignificatur. Si ẽ ita ſicut ſignificat affirmatiua/ ergo ſortes nõ eſt albus vt patet per caſum/ ergo ita eſt ſicut ꝑ ſuam contradictoriam ſignificatur/ ergo ita eſt ſicut per ambas ſignificat. Si dicas ita eſſe ſicut ꝑ negatiuam ſignificat/ ergo ſortes dicit falſum: vt patet ex caſu. Ultra dicit falſum: ergo eſt albus per caſum: ergo hec eſt vera/ ſortes eſt albus: igitur ⁊c. Negãdus igit eſt caſus: cuius etſi quelibʒ ps ſit poſſibilis: tñ ſimul ſunt incompoſſibiles.

¶ Quarta concluſio. Non incõuenit ĩ iſtis reflexiuis aliquam ↄñam eſſe bonam cuius añs ſit verum ⁊ ↄñs falſum/ vel cui' añs ſignificet taliter eſſe ꝙ̄ liter ẽ/ ⁊ ↄñs aliter eẽ ꝙ̄ ſit. Prima ps pʒ hic/ omnis ↄcluſio ẽ falſa/ concluſio de darĳ ẽ concluſio: ergo concluſio de darĳ ẽ falſa/ poſito ꝙ tãtum ille ſillogiſmus ſit in mundo. Secũda ps patet hic/ ſi hoc ↄñs ſignat aliter eẽ ꝙ̄ eſt/ hoc ↄñs ſignat aliter eẽ ꝙ̄ eſt/ poſito ꝙ vtrunqꝫ pronomen demonſtret ↄñs. ¶ Sed contra hoc ſcdõ arguit/ illa ↄña ſe malificat ergo non ẽ bona Cõſequentia tenet/ quia iſta eſt mala conſequentia. ſ. ſi hec conſequentia eſt bona: hec conſequentia eſt mala: in qua volo vtrunqꝫ pronomen demonſtrare totam ↄñam: ⁊ non ob aliud niſi quia ſe malificat igitur. Añs vero ſic probatur/ ad ita eſſe añcedẽtis ſequit aliter eẽ ↄñtis: ergo ſe malificat. ¶ Ad hoc rñdetur negando añs: ⁊ ad probationem negat ↄña. Nam ad hoc ꝙ ↄña ſe malificet/ opʒ ꝙ taliter ſe habeat/ ꝙ ad ipſam eſſe bonam ſequatur eẽ malam. Non tñ ſufficit ꝙ ad ita eẽ antecedentis ſequat aliter eſſe ↄñtis. Uel dicito (ſi vis teneri ꝑmum ⁊ ſcdm ſufficere ad ↄñam malificandam) ꝙ non oĩs ↄña ſe malificans ẽ mala/ ſed opʒ ꝙ non hẽat expſſe ly aliter annexum. ¶ Sed cõtra/ q2 vr ꝙ nulla ↄña ſe malificet. Nam ſi eẽt aliqua/ ꝑ ratione eẽt ꝑdicta/ ſed illa non/ ergo nulla. Maior eſt nota ⁊. b. probatur/ q2 ſi ipã ſe malificat/ ideo eſt q2 ad ipãm eẽ bonã ſequitur eſſe malam: ſed hoc non fit/ ergo: ↄña eſt nota Deſtructio ↄñtis ꝓbat: q2 tu arguis ſic ẽ bona/ ꝙ̄ añs eſt verum ⁊ conſequens falſum. Ultra antecedens eſt verum ⁊ conſequẽs falſum/ ergo eſt mala: ⁊ ſic dicã illã ↄñam vltimam non valere: nam cõcluſio quarta nunc dicta dicit ↄ̄rium. ¶ Ad argumentum breuiter dr/ ꝙ qñ dicũt logici ĩ hac materia ↄñam ſe malificare: qñ ad ipſam eſſe bonam ſequit eẽ malam intelligit hoc ſequi ſecũdum diffinitiones datas extra inſolubilia. Et ſimiĺr qñ dr proponẽ ſe falſificare ẽ qñ ad ipãm eſſe veram ſequitur eſſe falſam/ intelligit ꝙ ſequit ſecũdum diffinitiones propõnis vere ⁊ falſe extra inſolubilia datas Eodẽ mõ dicendũ ẽ qñ ↄña ſe bonificat. ſ. ꝙ debem' vti diffinitionib' datis extra ĩſolubilia. Añ hec ↄña ẽ bõa: ſi hec ↄña ẽ bona: ⁊ leo eſt hõ. Nam ad ipãm eẽ malam ſequit eẽ bonam. ¶ Sed contra ſimiliter ad ipãm eſſe bonam ſequit eẽ malam. Nã bene valet/ ẽ bona/ ꝙ̄ añs eſt verũ ⁊ ↄñs falſum ergo eſt mala: cõſeqñtia probat/ eſt bona ergo ita eſt ſicut ſignificat ꝑ ↄñs: ergo antecedens eſt verum. Prima ↄña valet/ q2 antecedens ſolũ ſignificat eſſe bonã/ ergo añs ẽ verũ. Scda conſequẽtia ⁊ falſitas ↄſeqñtis ſunt note: ¶ Ad hoc negatur añs. Et ad ꝓbationẽ nego ↄñam. ſ. ꝙ ad eam eẽ bonam ſequat eſſe malam: ⁊ nego ꝙ ſequat añs eẽ verũ ⁊ ↄñs falſum/ ⁊ qñ ꝓbas añs ſignãt ita eẽ ſicut ẽ in illo caſu ergo añs eſt verum: nego iſtam ↄñam. Sed es dictur' añs ſignificat ita eſſe ſicut eſt/ ⁊ non deſtruit ſuum ita eſſe/ ergo eſt verum/ tunc dico illud eſſe falſum. Nam antecedens deſtruit ſuum ita eſſe/ quod ſic pʒ. Añs ſignãt ita eẽ/ ſicut eſt: ⁊ ſolum ſignificat conſequentiam eſſe bonam/ ergo cõſequẽtia ẽ bona. Ultra ↄña ẽ bona/ ergo non poteſt ita eẽ ſicut ſignificatur ꝑ añs: quin ſit ⁊ ita ſicut ſignãtur ꝑ ↄñs/ ſed non põt ita eẽ ſicut ſignificatur per conſequens/ ergo non poteſt ita eſſe ſicut ſignificatur per antecedens/ ergo de primo ad vltimũ/ ſi ẽ ita ſicut ſignificatur per antecedens nõ ẽ ita ſicut ꝑ illud ſignificatur.

¶ Quinta ↄcluſio. Nõ incõuenit in iſtis propõnibus aliquam ↄñam ſciri eẽ bonam: ⁊ eius añs eẽ ſcitum: ⁊ ↄñs neſcitũ: vt pʒ hic/ oĩs ↄcluſio eſt neſcita: concluſio de darĳ eſt concluſio: ergo concluſio de darĳ eſt neſcita: ſi ponatur caſus quod tantum ille ſillogiſm' ſit in mũdo: Jmmo ſtat duarum propõnum ſinonimarũ vnam eẽ ſcitam ⁊ alteram neſcitam: vt pʒ de his/ hec ẽ neſcita: hec ẽ neſcita vtroqꝫ ꝓnomine dmõſtrante primam. Stat inſup vnam vniuerſalem eẽ neſcitam/ cuius omnes ſingulares ſunt ſcite. Pʒ ↄ hac/ oĩs propõ vniuerſalis eſt neſcita. Stat am plius aliquã copulatiuam eẽ neſcitam/ cuius quelibet ps eſt ſcita/ vt ſi dicam/ hec copulatiua eſt neſcita: ⁊ hec copulatiua eſt neſcita. Non tamen ſtat eãdem propõnẽ ab vno eodẽ in eodẽ tẽpore eẽ ſimul ſcitam ⁊ neſcitam: Nam ſi ex ea/ vel ex ea cum vero vel veris ſequitur eam eſſe

ſcitam ⁊ neſcitam ſimpliciter ē neſcita. Nec ſtat aliquē
aſſentire añti alicui⁹ ɔſequētie ⁊ ɔñtie bonitati ⁊ nō cō
ſeqnti ob reflexionē/ lʒ ſciat aliter eſſe ꝙ ꝑ ɔñs ſignat-
tur: ⁊ ita eē ſicut ſignatur ꝑ añs. Añs in hac ɔña/hoc
conſequēs eſt neſcitum/ergo hoc ɔñs eſt neſcitum: in q̄
vē dari oppoſitum huius dicti minime datur: Nam aſ
ſentiens añti ⁊ conſequentie bonitati/etiam habebit cō
cluſionis aſſenſum. Nec valebit hec cōſequētia/ſortes
aſſentit añti: ⁊ illud ſignat ſicut ē: ergo ē ſcitum. Ratio
eſt/quia ad ipſum eē ſcitum ſequitur non eſſe ſcitum.
Idem dicendum de hac/nullus aſſentit conſequenti
huic/ergo nullus aſſentit cōſequenti huic.ſ. quod non
ſtat aſſentiri añti ⁊c. Añs aſſentiens ɔñe ⁊ añti aſſentit ⁊
ɔñti: lʒ in ſic aſſentiendo decipiatur. In preſenti logici
non vtuntur iſto t'o/ſcitus,a,um, ita ſtricte ſicut i po
ſterioribus. Sumit.n. i hac materia ꝓpoſ. ſcita ꝓ ꝓpōe
cuius habetur aſſenſus firmus ⁊ verus ſiue illa ſit ne
ceſſaria ſiue contingens/ſiue ſit eius aſſenſus clarus ſi
ue non/dum tamen non ſequatur eam eē neſcitā. Pro
poſitio neſcita ē illa: cuius aſſenſus non ē ver⁹ aut fir-
mus: aut ex qua ſequitur eam eē neſcitam. ¶ Propō
credita ē ꝓpō/cuius aſſenſus eſt firmus ⁊ nō clarus.
¶ Propō opinata ē ꝓpō: cui⁹ aſſēſus ē formidoloſus
circa veritatem ꝓpōnis oppoſite.

¶ Hic tamen aduertito nullam eē propōnem: q̄ inſo-
lubiliter inferat ſe eē dubiam: ita.ſ. ꝙ ad ipam nō eē du
biam ſequatur eē dubiam. Hoc pʒ: q: ſi aliqua eēt pari
ratione eēt iſta/hec eſt dubia/ſed iſta non: igit̄. Et pro
batur deſtructio ɔñtis: quia vel aſſentis ei vel diſſētis
firmiter vel formidoloſe/aut nec aſſentis nec diſſentis
ei. Si aſſentis firmiter eſt neſcita: quia eſt falſa. Si diſ-
ſentis firmiter/ſcis eam eſſe falſam/quia ſcis eam dice
re tū ſe eſſe dubiam. Si formidoloſe aſſentis/vel nec
aſſentis nec diſſentis: tunc bene poteſt ſequi eſſe du-
biam/non tamen inſolubiliter idē non ex eius oppo-
ſito: q: dato/eam non eē dubiam nō ſequit̄ eē dubiam.

¶ Eādem vltimo dr̄ non eē pſe aliquem circa has pro
poſitiones ſimul decipi ⁊ non decipi. Nam ſi vtrūq ſe
quatur in bona conſequentia: vel conſequentiſs ſim-
pliciter talis hō decipitur. ¶ Multe alie concluſiōes
⁊ ꝯplurima corollaria hic poni poſſent: que ab aliqui
bus tanta admiratione ſuſpiciuntur/quanta abſurdi-
tate replentur: Quoꝝ vnum eſt deum poſſe decipi ꝑ
reflexionem: quod impudenter ꝓbant in hac propoſi-
tione/deus decipitur: in caſu quo deus aſſentiat illi ꝓ
poſitioni. Nam queritur tunc an deus decipiatur vel
non? Si primum habetur propoſitum. Si ſecundum
contra deus non decipitur: ergo aſſentit propoſitioni
vere/ergo talis propoſitio eſt vera/ergo taliter eſt q̄
liter ſignificat: ⁊ ſignificat deum decipi/ergo deus de
cipitur. Prima conſequentia tenet. Nam in propoſi-
to deceptio eſt aſſenſus ꝓpoſitionis falſe vel diſſenſus
propōnis vere. Verū hoc ſolum ſufficiens erat ad has
reflexiuas penitus de medio tollendas/vt cetera non
intelligibilia que in eis reperiuntur: omittam. Ve-
rum tamen ſi a ꝓteruo queratur/quid dicēdum eſſet
ſi tales propoſitiones ſint? Dicitur ꝙ tunc hoc q̄rens
decipitur: ſed deus non decipitur. Et quando dicis po
no caſum ꝙ deus aſſentiat illi propoſitioni/nego caſū
immo implicat contradictionem deum illi propoſitio-
ni aſſentire: cum qualitercūq ſignificat taliter impoſ-
ſibiliter ſit. Nam quod creatura poſſet aſſentire falſo:
ac proinde decipi: accidit ex defectu luminis natura-
lis. Quo mediante repreſentantur res vt ſunt: quod
in deo glorioſo contingere minime poteſt. Sed de his
(cum tā inutilia ſint) ſatis.

¶ Sequitur de inſolubilibus promiſſiuis.

Reſtat nunc breuiter inſolubiles pro-
miſſiuas elucidare. Pro quarum notitia que
ritur/an tales propoſitiones poſſint forma-
ri in mente. T. in voce ⁊c: Et v'r ꝙ nō: nam ſi ſic pōt ſequi
duas cōtradictorias fore veras: ɔñs ē impl'e: ꝗ ⁊ añs.
Impoſſibilitas ɔñtis nota ē: ɔña ꝓbat̄. Sit ſortes qui
dicat berthe/ꝓmitto me ducturum te vxorem: ſi prim⁹
hō qui cras fuerit tibi obuius non fuerit obligatus a-
licui: ⁊ ſi ſic non te ducam. Adueniente craſtina die ſo
lum ſortes caſu obuiat berthe. Tunc ſic arguo/in iſto
caſu dabuntur iſte ɔ̄dictorie vere: ſcilicet/ſortes nō te
netur ducere bertham: quod ſic probo. Ille ſunt con-
tradictorie vt notum eſt: ergo vna earum ē vera. Que
ro ergo que illarum: ſi affirmatiua: Cōtra: ergo ⁊ nega
tiua ſimilr̄: igitur ambe vere. Probatur hoc/affirma
tiua eſt vera: ergo ſortes eſt obligatus ducere berthā
vxorem. Eſt obligatus: ergo non eſt impleta conditio.
Non eſt impleta conditio: ergo non tenetur eam duce
re: ergo negatiua eſt vera: ⁊ affirmatiua per te: igitur
⁊cet. Si dicas negatiuam eſſe veram/probo ꝙ etiam
affirmatiua: Nam bene valet/ſortes non tenetur duce
re bertham/ergo non eſt obligatus. Non eſt obliga-
tus: ergo obuiauit homini nulli obligato: ergo imple-
ta eſt conditio: ergo tenetur eam ducere/ergo etiam
affirmatiua eſt vera/⁊ per te negatiua: ergo ambe
ſunt vere.

¶ Sed contra/quia poſſibile eſt ſortem cō-
cipere ⁊ proferre illam propoſitionem: ⁊ dicere illam
berthe igitur ⁊c.
Reſpondet/quod lʒ dterminare an talis ꝓmiſſio obli
get vel nō: nō pertineat ad logicā: tū q: ex hoc ɔ̄pēdet co
gnoſcere q̄ cōtradictoriaꝝ ſit vera.ꝗ. falſa: nō impertinēs
erit aliquid de hoc dicere.

¶ Sciendum igitur primo triplicem eē conditionem
ſub qua poteſt fieri ꝓmiſſio.ſ. neceſſaria/impſis ⁊ con-
tingens. Exemplum pmi. Si celum eras motū fuerit:
dabo tibi librum. Scdi/ſi celum ꝑcuſſeris lapide: dabo
tibi equum. Tertii/ſi veneris ad me: legam tibi logicā.
Prima cōditio hʒ in tractatib⁹ ꝓ nō adiecta.i. ita obli-
gat ac ſi poſita nō eēt. Scda anullat ꝓmiſſionē. Añs idē
ē ac ſi nō ꝓmiſiſſet. Tertia mediat: nā ipa ſtāte ꝓmiſ-
ſio obligat: ⁊ non ſtante non.

¶ Sciendum vltra ſecundo/quod promiſſio contin-
gens abſolute in aliquo caſu poteſt fieri impoſſibi-
lis: ⁊ hoc dupliciter. Vno modo/quando ponit̄ oppoſi
tum conditionis taliter ꝙ impoſſibile eſt illud non eē:
vt ſi dicam alicui/omni die qua bene valuero legam ti
bi lectionem: ⁊ hoc dicto incurram infirmitatem incu
rabilem naturaliter: quia nunc de neceſſario ⁊ impoſ-
ſibili loquimur: prout etiam ſe extendit ad neceſſariū ⁊
im pſe phiſicum. Et ſic loquuntur canoniſte ⁊ iuriſte.
Alio modo fit impoſſibilis/eo quod eius impletio re-
pugnat ſibiipſi/ſic ꝙ ad cōditionem impleri ſequitur
ipſam non impleri.

¶ Sciendum tertio/aliquos dicere omnem condi-
tionem contingentē debere intelligi extra caſum/quo
poſito ſequitur impoſſibilitas ſue impletiōis ſcdo mō
Nam pmo mō notum ē ꝙ ex vi ɔditionis non tenet̄: q:
nō implet̄. Añs dicunt/ꝙ caſus de quo loquitur argu-
mentum eſt impertinens promiſſioni. Nā ꝓmiſſio ſor
tis intelligenda eſt in caſu ꝙ bertha obuiet alicui non
obligato qui nō ſit ſortes. Sed hoc/lʒ appareat rōna
bilis interpretatio ꝓ ɔſcientia vl' pro foro exteriori

non tamen videt ſatiſfacere omnino difficultati accepte in rigore logico. Sunt igitur alij qui dicūt in tali caſu conditionem eē factā impleri: ita ꝙ nullo pacto pōt impleri. Añ dicit ꝙ ſortes nō tenet ducere berthā: nō quia nō eſt impleta ſolum/ſed qꝛ in illo caſu nō poteſt impleri/qḋ probat ſic. Idem eſt iudicium ꝺ promiſſione ſub ꝯditione impl'i ſimpl'r/ꝛ de promiſſione ſub conditione impoſſibili in caſu: tali caſu ſtante. Sed ꝗ promittit primo modo ad nihil tenet/ergo nec qui ꝓmittit ſecundo dum mō ſtet caſus. Et ſi caſus ſit/ vel duret imppetuum/imppetuum ad nihil tenebit.

Et pōt ſic ꝯfirmari: ſi dicam alicui / promitto me daturum tibi equum: ſi non fuero obligatus: liquidū eſt me ad nihil teneri/ſicut ſi dixiſſem/dabo tibi equū ſi tetigeris celū/immo multo amplius: ergo a ſimili nō tenetur ſortes ducere in illo caſu. Nec valet dicere/ꝙ promittens primo modo videtur iocoſe dicere ſi non fuero obligatus: tum qꝛ hic loquimur de rigore promiſſionis non aſpiciendo intētionem: tum qꝛ etiam vt iocoſe in ſcḋo caſu addi/ſi tetigeris celū. Propter qḋ dñs petrus de palude in. 4. videt dicere eē mirabile ꝙ talis ꝯditio impediat/ꝛ tñ ſecūdum iura impedit: eo ꝙ aſpicitur quid verba ſignificent/nō quid promittens intendat/nam illius ſol' de' iudex ē. Alij tenent ꝙ ī tali caſu ſortes tenetur ducere bertham/ſiue ī illo caſu conditio impleatur ſiue non. Ratio eorū eſt: qꝛ quādo aliquis ſe obligauit alicui ſub conditione: ꝛ ex oppoſito conditionis ſequit ipſum teneri ſiue vt nunc ſiue ſimpl'r/eque tenet impleta conditione ꝛ nō ipleta.

Et ſi cōtra hoc arguat/cōtra/volo ꝙ promittēs obliget ſe ſtāte ꝯditiōe: ꝛ nō al'r. Ad hoc rñdent caſum eē impl'em. Pōt autem hec opinio probari ſic in illo caſu ex vtraqꝫ contradictoriarū ſeqꝫ ſortē teneri ducere bertham ꝗ tenet/ſiue cōditio impleatur ſiue non: Cōſequētia tenet: quia nulla propoſitio poteſt ſeqꝫ ad duo ꝯtradictoria: in ꝯña bona/niſi ſit vera/igit illa propō ē vera. Añs pꝫ/qꝛ cum ſemp ex duab' cōtradictorijs vna ſit vera/ꝛ alia falſa/ſequeret añs eſſe verum ꝛ cōſequēs falſum: ſi propō falſa ſequeret ex eis.

Inter has aūt opiniōes ſcḋa videtur rationabilior ꝛ ꝯfirmatio quam poſui: multum mihi pſuadet. Et ſi dicat nō eē ſimile/quia illa cōditio abſolute anullat promiſſionem/nō autem alia. Hoc nō videt cōcludere/ nā licet nō ſit ſimile abſolute/in illo caſu idem ē: ac ſi ſortes dicat berthe cui nil alias dixit hāc propōnem/promitto me te ducturum vxorem/ſi nunc nō ſum ex hac ꝓmiſſione obligatus. Nā quero/vel eſt obligatus vel non? Si non/ergo tenet ducere/ergo eſt obligatus: vltra/eſt obligatus/ergo non tenetur ducere. Argumētum partis oppoſite. ſ. tertie opinionis nō concludit: vt ſtatim dicetur.

Iſtis igitur prenotatis reſpondetur ad queſtionem affirmatiue. Et ad argumētū incōtra negatur ꝯña: ꝛ ad eius probationem admiſſo caſu nego ambas contradictorias eſſe veras/ꝛ dico negatiuam eſſe veram. Et qñ arguis/ergo etiam erit affirmatiua/nego ꝯñam. Et quando eam probas/ſortes nō tenet ergo non ē obligatus: concedo ꝯñam/ꝛ qñ infers/ergo ē impleta conditio nego ꝯñam: immo eſt impoſſibile illam impleri/ꝛ quod impoſſibile eſt fieri/impoſſibile eſt factum eſſe. Sed dices nō eſſe intelligibile. ſ. ꝙ ſortes nō ſit obligatus/ꝛ ꝙ conditio nō ſit impleta. Nam bñ valet/ſortes non eſt obligatus ergo ita eſt ſicut conditio dicit/ꝗ ē impleta. Ad hoc negat hoc nō eē intelligibile. Et ad probationem nego iſtam ꝯñam: ita eſt ſicut conditio dicit/ergo eſt impleta/ſed debes dicere/ita ē ſicut conditio dicit/ꝛ ad ipſam impleri non ſequit eam non impleri/ergo eſt impleta/ſicut non valet arguendo de hac propoſitiōe/hec ē falſa ſi dicat ſic/hec ꝓpō ſignificat ita eſſe ſicut ē/ergo ē vera/ ſed debes addere ꝛ nō ſe falſificat. Ex his pꝫ quod affirmatiua propō nō ſequit ex duabus contradictorijs/ſed in illo caſu ſolū ſequitur negatiue veritas/vt ex dictis pꝫ.

Secūdo poſſet dici ambas contradictorias eſſe falſas/affirmatiua/qꝛ cōditio nō ē impleta/nec pōt impleri/ꝛ negatiua qꝛ ad ita eē ſicut illa ſignat ſeqꝫ al'r eſſe: vt in argumēto patuit. Proportionabil'r poteris ſoluere innumera argumēta ꝗ in hac materia poterūt fieri circa huiuſmodi promiſſiōes vl' ſimiles. Ideoqꝫ circa has ꝛ circa reliqs dictas reflexiuas nolo amplius immorari.

Sequitur de obligationibus.

Uperest iam vltima inſolubilium materia reſeranda/circa quā tria abſoluēda erūt. Primū erit quid obligatio/quotqꝫ eius ſpēs ſint elucidare. Scḋm erit aliqt regulas rñdendi ſtatuere. Tertium vero erit exempla ꝑpauca proponere/vt materia magis intelligibilis reddat. Pro pmi expedītiōe diffinit ſic obligatio.

Obligatio ē vinculū quo tenet aliquis ſuſtinere aliquam propōnem tanꝗ veram/vel falſam/vel dubiam diuiſim vel mixtim. Ex qua deducuntur quatuor obligationis ſpecies denominate tamen ex parte obligātis: que ſunt/vere poſitio/dubie poſitio/ falſe depoſitio/ſimul vni' poſitio ꝛ alterius depoſitio/ſub qua intelligo poſitionem vni' ꝛ depoſitionem plurium: vel ecōtra/ꝛ alias combinationes/que pñt fieri/vt quando vna ponitur ꝛ alia deponit/ꝛ alia dubie ponitur. Primum fit/quando arguens dicit reſpondenti pono tibi hāc/tu es cordube/cuius ſenſus eſt/ vt rñdeas ſub ſtinendo veritatem illius. Secundum fit/quādo dicit pono tibi hāc neutram ſeu dubiam/rex dormit: cuius ſenſus eſt ſubſtine illam/vel reſponde ad argumēta: ac ſi eſſet tibi dubia realiter ꝗquid ſit ſm veritatē: Tertium fit quando dicit depono tibi hanc/cras pluet: cuius ſenſus eſt/ſubſtine illam falſam/vel reſponde/ac ſi eſſet falſa. Quartum fit/quando dicit pono tibi hanc omnis homo currit/ ꝛ ſimul depono hāc tu curris.

Ab aliquib' ponebāt alie tres ſpecies ꝗ ſunt impoſitio/petitio/ꝛ caſus poſitio. Petitio ē/qñ a rñte ꝑ igit vt rñdeat tali vel tali mō. ſ. affirmatiue. l'. negatiue.

Impoſitio quando imponit aliquis terminus noniter ad aliquid ſignandum: vel tota vna ꝓpō. Exemplum pmi/dicit arguens impono ly homo ad ſignificandum equum. Exemplum ſecundi/ impono ly homo eſt animal ad ſignificandum ſortem: Exemplū tertij/ſit caſus vel ſit rei veritas vel ſit ita/ꝙ omnis homo ſit albus. Ab alijs autem tales ſpecies non admittuntur. Et hoc rationabilius mihi apparet/ꝛ pſertim in duabus vltimis ſpēb'/qꝛ poti' ſunt qdā ꝯditiōes obligatiōis ꝗ obligatiōes: ſed ꝗcqd ſit parū refert ſic vel ſic in hac materia loqui

Pro ſecundo puncto ponuntur regule

Prima. Obligatus tenetur reſpondere eo modo quo ſe obligauit toto tempore pro quo ſe aſtrinxit / ꝛ non amplius/niſi noua obligatione ſe obligauerit Eſt autem in ſua poteſtate obligare ſe pro iſto vel pro illo tempore ſicut ſe obligare ſimpliciter. Et ſi voluerit ſe obligare/debet vti iſto termino admitto. Sin autē dicat non admitto.

¶ Secunda regula. Obligatus tenetur reſpõdere ab inſtãti terminatiuo admiſſiõis: tenet͛ r͠ndere ſcḋ eo. ſ. modo: q̃ ſe obligauit: niſi forſan expꝛeſſerit aliḋ.

¶ Tertia. Non tenetur aliquis reſpondere ultra tẽpus quo ſe obligauit: nec poſtꝙ̃ ceſſauit diſputatio: vel ſi fiat digreſſus ad aliam materiam: vł ſi hoc petat arguẽs volẽs ꝓbare obligatum male r͠ndiſſe: vel ſi arguẽs proponat obligationem nouam repugnãtẽ priori facte: q2 nõ tenet͛ ad oppoſita. ł. q2 arguẽs vult obligatum amplius non teneri: qḋ cõtigit ſi dicat ceſſet nũc tempus obligationis/ dato ꝙ pro maiori tpe ſtatuta fuerit obligatio. Si vero arguẽs dicat/ volo te eẽ obligatũ ſolũ ꝓ tpe quo dixeris admitto: tunc nulla reſtat obligatio: eo ꝙ termin⁹ vel finis talis obligatiõis debebat eẽ principium illius.

¶ Iſte tres regule pñt ꝓbari ꝑ ius naturale ꝛ ciuile vt haberi põt ex digeſtis. ḋ pactis ĩ digeſto nouo ꝛ ĩ digeſto veteri ḋ obligationib⁹: vbi ponit͛ qñ aliq̃ obligatio tenꝫ/ vel nõ: licet in alio propoſito.

Quarta. Omne poſſibile abſolute ꝛ ſolum tale ẽ admitẽdũ ꝛ oẽ impꝛ͛e abſolute: ꝛ ſolũ tale non eſt admittẽdum. Prima ps pꝫ: q2 ex tali admiſſione nullum ſequi põt impoſſibile/ vt philoſo. ait. Scḋm patet: quia vno inconuenienti dato plura cõtingere neceſſe eſt. Aliqui dicunt non eẽ neceſſe propoſitionem eẽ abſolute ſm̃ rem poſſibilem. ſed ſufficere ꝙ reſpondẽs credat vel opinet͛ eam eẽ poſſibilem: ſed hoc nihil referre vł in ꝓpoſito. Nã ſi dicat͛ hoc ſufficere: q2 reſpõdendo obligatorie nõ deducet͛ ad cõcedẽdum duas cõtradictorias veras/ vł aliquid aliud abſurdum. Etiã poteſt dici hoc fieri poſſe: ſi ſubſtinẽs ſciat ꝓpõnem eẽ impꝛ͛em reſpõdendo cõſequẽter ſm̃ regulas huius artis. Si autem aliquis velit defendere impoſſibile tãꝙ̃ pꝛ͛e ſciẽter: tunc nõ opꝫ aſpicere q2 nõ tenet͛ euitare impꝛ͛ia ſm̃ rẽ: q̃ ſeq̃ pñt ꝛ plura incõuenientia: ſed opꝫ vt caueat ne deducat͛ ad incõueniẽtia ad homiem. i. ne cogat͛ cõcedere eãdem ꝓpoſitionem eẽ poſſibilẽ: vł aliq̃d huiuſmodi. Dixi ſi aliquis velit ꝛc: q2 ad hoc nõ tenet͛ per artem obligatoriam.

¶ Quinta. Omnis propoſitio non euidenter vera aut euidenter falſa/ ſi ꝓponatur tãquam dubia poteſt admitti: ſiue illa fuerit cõtingens ſiue neceſſaria/ aut impoſſibilis ſm̃ ſe. Nec regula hec repugnat quarte. Non enim eſt idem admittere aliquid tanquã dubium: ꝛ admittere tãquam verũ. Aliqui autẽ abſq3 limitatiõe ponũt regulam ſic. Oĩs ꝓpõ qualiſcunq3 ſit illa. ſ. ſiue vera ſiue falſa: ꝛ propoſita tãꝙ̃ dubia eſt admittẽda: ſed hoc nõ credo debere fieri ſm̃ rõnales regulas huius artis. Deducet͛. n. tũc ſubſtinẽs ad euidẽtiſſima incõueniẽtia: qḋ nõ ꝯtinget ſi ꝓpõ nõ fuerit euidenter vera: aut euidenter falſa.

¶ Sexta. Omne poſitum ꝛ ſecundum regulas admiſſum: ꝛ ſequẽs ex eo ꝑ locum intrinſecũ eſt cõcedendum/ durãte tpe obligationis: quociẽſcunq3 proponat͛. ¶ Omne vero repugnãs virtualꝛ͛ aut formaliter admiſſo debet negari. Dr͛ formalꝛ͛ qñ in propria forma opponit͛ admiſſo. Dicit͛ virtualꝛ͛ qñ ex eo põt ſeq̃ formalꝛ͛ repugnãs. Unde ſi aliquis admittat hãc/ nullus homo currit: nõ debet admittere has/ ſortes currit/ ꝛ ſortes eſt homo: nam ſtatim ſequitur/ homo currit. Dixi has duas: quia ſecũdũ aliquos/ iſta ſola ſortes currit non infert hanc/ homo currit: quia obligatus põt negare ſortem eẽ hominem: lꝫ ꝯña ſit bona extra tempus obligatiõis: ſed melius eſt dicere/ ꝙ illa eſt negãda ſortes currit/ etiam ſi ſola proponat͛: quia per locum intrinſecum infert oppoſitũ admiſſi. Et qḋ dicitur repugnãs: intelligit͛ ſiue illa ſit categorica propoſitio ſiue hypothetica. Hec. n. categorica/ omnis homo currit/ bene ſtat cum iſta ſortes non currit/ ꝛ iſta etiam ſortes eſt homo ſtat cum eadem negatiua: non tamẽ copulatiua ꝯpoſita ex eis. Oẽ aũt depoſitum ꝛ omne añs ad illud ſemꝑ ẽ negãdũ ſtãte obligatiõe: ꝛ oẽ repugnans eſt concedendum.

¶ Septima. Omne dubie poſitum ſemper eſt dubitãdum tpe obligatiõis. ¶ Omne vero añs ad illud poteſt dubitari/ etiam aut negari: nullo tamẽ mõ ꝯcedi. Nã in bona ꝯña poſſum diſſentire añti: ꝛ dubitare ꝯñs. Nullũ vero ꝯñs ad dubie poſitum ẽ negandum ſed vel dubitãdum. ł. ꝯcedendũ. ¶ Omne vero repugnans eſt dubitandum.

¶ Octaua. Omne impertinẽs ſiue reſpectu poſiti ſiue depoſiti/ ſiue dubie poſiti ẽ ꝯcedẽdũ: ſi ẽ verum: ꝛ ſi eſt falſum negandum.

¶ Nona. Nullo pacto debet cõcedi aliq̃d impꝛ͛e abſolute: aut neceſſariũ abſolute negari ꝓpter alicuius pꝛ͛is abſolute admiſſionem.

¶ Sed pro iſtarum trium regularum intellectu aduerte/ ꝙ omnis propoſitio mundi relata ad aliam dupꝛ͛ ſe habet ad eam. ſ. ꝑtinenter aut imꝑtinẽter. Si primum hoc dupꝛ͛: q2 vel ꝑtinẽter repugnanter vel ꝑtinenter ſeq̃ls. Si ſcḋm dupꝛ͛ q2 vł infert aliã ꝛ ſic dicit͛ añs ad eam vł infert͛ ex alia: ꝛ ſic dicit͛ conſequẽs ad eã. Nõ tñ ĩcõuenit duas ꝓpões poſſe eẽ añs ꝯñs inter ſe alternatim/ vt pꝫ ḋ illis q̃ cõponuntur ex t͛mis cõuertibilibus. Propoſitio imꝑtinens dicitur: q̃ nec ſequit͛ ex alia/ nec eam infert nec ei repugnat. Propoſitio repugnans alteri in propoſito eſt illa: cui⁹ contradictoria ſeq̃t͛ ex illa cui dicit͛ repugnare/ ꝛ hoc ꝑ locũ intrinſecum. Nõ tamẽ requirit͛ ꝯñam ꝑ quã infert͛ eẽ formalem. Añ hec ꝓpõ/ riſibile nõ currit repugnat huic/ omnis hõ currit. Nã ex iſta ſequitur bñ hec/ omne riſibile currit: q̃ ꝯdicit illi/ riſibile non currit

¶ Nunc ponuntur exempla pro tertio puncto: vt regule melius intelligãtur. Ponis ergo mihi iſtam/ iudicium nõ erit: que admittẽda eſt ꝑ quartam regulam: lꝫ ſit impoſſibilis ſcḋam potẽtiam ordinatã. tunc ſic arguis/ deus nõ põt ḋcipi: deus ſcit iudicium fore: ergo iudicium erit/ ergo alia eſt falſa. ¶ R͠ndeo cõceſſa maiore: q2 neceſſaria ẽ: ꝛ negãdo minorem: lꝫ ſit vera realꝛ͛: eo ꝙ ex maiori ꝛ ex illa infertur oppm̃ mei admiſſi in bona ꝯña. Si vero aliter incepiſſes ꝓbationem ſic. ſ. deus ſcit iudicium fore: ꝛ deus nõ põt decipi ergo iudicium erit/ tunc dupꝛ͛ poteſt reſpõderi. Primo negando maiorẽ. Scḋo concedẽdo maiorem non admittendo minorem ſimul cum. a. eo ꝙ iam totũ añs repugnat admiſſo: cum ex eo ſequit͛ oppoſitum illius. Sed dices hoc eẽ cõtra ſeptimã regulam. Nã illa. b. ſ. de⁹ nõ põt decipi abſolute ẽ neceſſaria: g͛ dꝫ admitti ꝛ ꝯcedi. Ad hãc replicam negat͛ añs. Et ad probationem dicit͛ ꝙ hic non nego illam propoſitionem: nec reiicio illam abſolute/ ſed reſpectiue ad ꝑmam: q2 impertinẽs eſt ad medium admiſſum. Et iſto modo intelligit͛ regula. Et proportionabiꝛ͛ dicendum ẽ de poſſibili. ſ. ꝙ qḋlibꝫ ſeorſũ pot admitti: nõ tñ ſimul cũ oĩ alio: q2 tũc cõſtitui poteſt vnum impꝛ͛e. Añ ſi aliquis proponat ſic/ pono tibi iſtam/ ſortes currit: ꝛ iſtam/ ſortes non currit. Dicẽdum ẽ/ an velit iſtas ſubſtineri pro eodem inſtãti vel pro diuerſis? Si primum/ nõ debet eas admittere.

Siſcd̄m/vñ pōt. Similr̄ ſi alicui ſciēti illas ꝓpōnes ſolum eē in mundo dicatur ſic: pono tibi omne pl'c. Non eſt admittēdum: qꝛ ille due ꝓpōnes repugnāt manifeſte/licet ſint poſſibiles.

¶ Exemplū ſecundū/ ſit caſus ꝙ tu ſis hiſpali/ ⁊ pono tibi hanc/ oīs homo ē cordube: q̄ ē a te admittenda/ vt ex dictis pꝫ. Tunc q̄ro a te/ vbinam ſis? Ad quam interrogationē poteris rn̄dere dupl'r. Primo tenendo aliquam rem poſſe eē in duob⁹ locis. Et tunc poteris dicere/ ſum hiſpali: nam illa ē vera ⁊ imptinēs Si vero teneat̄ eē impl'e aliquid eē in plurib⁹ locis/ vl' ſi cum illa ponat̄ iſta/ tu nō es in duob⁹ locis. Tū dicūt aliq̄ te nō poſſe rn̄dere dicēdo/ ſum hic vel alibi: ſed es dicturus: ꝓpone tu loca ⁊ videbis ꝑ meas negationes vel conceſſiones vbi ſim. Et ſi ꝓponat̄ ꝙ ſis hiſpali/ dicūt te debere rn̄dere negatiue. Nam ſi rn̄deas affirmatiue ē argumētum ꝯ/ tu es hiſpali: ergo tu non es cordube: ꝯn̄a pꝫ ex dictis: tūc vltra arguo ſic/ omnis hō ē cordube: tu nō es cordube/ g̃ tu nō es hō: vltra: tu nō es hō/ g̃ tu nō es hiſpali/ g̃ tu es hiſpali: ⁊ tu nō es hiſpali: ⁊ ſic duo ꝯdictoria erunt vera.

¶ Si vero ꝓponat̄ an ſis cordube ſimil'r (vt dicūt) d̄bes negatiue rn̄dere: eo ꝙ ſit falſum: ⁊ imptinens. Nec poteris dicere te eē nullibi ſimil'r: qꝛ ē falſum ⁊ imptinens. Opꝫ g̃ ſm̄ iſtos ad omnia loca rn̄dere negatiue: donec veniat̄ ad vltimum locum: nā tūc ſeq̄t̄ a ſufficiēti diuiſione te eē ibi. Sed lꝫ verum ſit ꝙ aliqn̄ rn̄dens nō teneat̄ dare determinate vnam ptem ꝯdictiōis niſi rn̄dere ad ꝓpoſitas ꝓpōnes: in p̄ſenti tn̄ hoc non opꝫ Uñ poteris rn̄dere te eē cordube/ qꝛ ſequit̄ ex admiſſo lꝫ ſit falſum. Qn̄ ergo queritur vbi ſis/ reſponde alicubi. Et ſi vltra q̄ratur in quo loco/ determinate reſponde cordube. Nam ſeq̄tur bene/ tu es alicubi/ ergo tu es homo/ tunc vltra/ tu es hō: ⁊ omnis hō eſt cordube/ ergo tu es cordube.

¶ Exemplum tertiū. Si dicam/ depono tibi hāc/ tu viuis: ⁊ pono ſiml'r hāc/ me audis: tu nō d̄bes admittere hoc: qꝛ hec d̄poſitio ⁊ poſitio ſiml'r repugnant. Uñ nullā ꝓpōnē ꝓpoſitā d̄bes tūc ꝯcedere: ex q̄ ſequit̄ veritas ꝓpōnis depoſite.

¶ Exemplum quartum. Pono tibi hāc/ nihil ē tibi poſitum: qua cōceſſa/ q̄ro a te/ vl' ē tibi aliquid poſitū vl' non. Si p̄mum/ g̃ cōcedis duas ꝯdictorias. Si ſcd̄m/ cōtra/ ego poſui tibi illam/ nihil ē tibi poſitum/ ⁊ hoc ē aliq̄d/ ergo aliquid ē tibi poſitum. In hoc caſu dicūt aliq̄ tales ꝓpōnes non eē admittendas/ eo ꝙ ſi admittant̄/ ſtatim ſequit̄ contradictorium admiſſi Alij iſtum modū rn̄dendi irridētes dicūt in tali caſu/ qn̄ q̄rit̄ an ſit tibi aliquid poſitum/ aſſerūt te rn̄dere debere negatiue/ ⁊ ad ꝓbationem negāt illam ꝓpōnē. ſ. hec ꝓpō/ nihil ē tibi poſitum ē aliquid. Nōnulli vero concedentes vtranq̃ ꝓpōnem. ſ. aliquid ē tibi poſitū: ⁊ nihil ē tibi poſitū negāt eas eē cōtradictorias. Nonnulli tādem dicūt illam d̄r negari aliq̄d ē tibi poſitū/ ⁊ ad ꝓbationem dicūt illam eē negandam: ego poſui tibi illam. ſ. nihil ē tibi poſitum tanq̄ repugnātem poſito. Inter has p̄ma ſolutio ⁊ vltima videntur rationabiliores. Et inter has duas prima licet a multis irrideatur: eo ꝙ forſan volunt videri ſubtiliores q̄ neceſſe ſit Infertur enim ex illa (vt dictum eſt) duas cōtradictorias eſſe admiſſas.

¶ Exemplum quintum pro obligatione mixta/ depono tibi iſtam/ aliq̄s hō non ē cordube: ⁊ pono iſtam/ omnis hō eſt cordube. Et ſit caſus: ꝙ tu ſis hiſpali/ totū hoc poteſt admitti/ quia non implicat. Iſtis admiſſis pono tibi iſtam/ tu es cordube: quam ꝓbo te debere negare/ qꝛ ē falſa ⁊ impertinens. Tūc amplius pono tibi iſtam/ tu es aliquis hō. Si neges illam cōtra qꝛ eſt vera ⁊ imptinēs/ ergo eſt concedenda. Tūc iterū ꝓpono illam. ſ. tu es cordube. Si negas eam/ cōtra/ negas quod ſequitur ex cōceſſis/ ergo male rn̄des: quod ſequat̄ pꝫ: qꝛ bn̄ ſequit̄/ omnis homo ē cordube/ tu es homo/ ergo tu es cordube: Si cōcedis: ⁊ p̄us negaſti/ g̃ es in meta. Ecce q̄ō pōt argui ponēdo ⁊ ſiml' deponēdo. D̄r g̃ ꝙ illa ē negāda. ſ. tu es cordube: qꝛ falſa ⁊ imptinens vt dictum eſt. Et ſimiliter illa/ tu es aliquis hō qꝛ ex illa cum contradictoria illius tu es cordube: q̄ bn̄ negata eſt/ infertur oppoſitum poſiti ⁊ admiſſi. Seq̄t̄ enim/ tu non es cordube: ⁊ tu es aliquis hō: ergo aliq̄s homo nō eſt cordube. Et ſi arguas cōtra/ qꝛ iſta/ tu es cordube ſequit̄ ex hac/ omnis homo ē cordube: ergo ē ꝯcedēda: nego an̄s: nā i caſu ꝙ tu moriaris: ⁊ oīs hō ſit cordube/ dat̄ an̄s verum ⁊ ꝯn̄s falſum.

¶ Exemplum ſextum/ pono tibi iſtas duas ſcitas abſq̃ dubio. ſ. oīs homo ſcit ſe eē ens: omnis hō ſcit ſe eē hōiem: ⁊ ꝙ ita ſit i re/ ſicut ille ꝓpōnes ſignīt tunc dubie pono tibi iſtam: aliq̄s homo non vl' a ſorte ⁊ volo ſimus in caſu quo tu nō videaris a platone: ⁊ ꝙ ſcias ita eē/ tunc poſſet argui/ ꝓbando ꝙ aliqua propoſitio dubie poſita ſit cōcedenda iſto mō/ ꝓpono tibi iſtam/ tu non videris a platone: iſta ē cōcedenda: qꝛ vera ⁊ imptinēs. Amplius ꝓpono tibi iſtam/ tu es hō q̄ etiam eſt cōcedenda. Nam poſitum eſt ita eē ꝙ null⁹ hō dubitet/ ſed ſciat ſe eſſe hominē/ tunc ſequitur hāc eſſe concedendam/ aliq̄s hō videt̄ a ſorte/ q̄ fuit dubie poſita: ergo non ſemper dubie poſita eſt dubitanda.

¶ Ad hoc dupl'r rn̄det̄. Primo d̄r ꝙ ꝓpoſita illa/ tu es hō/ nullo pacto eſt rn̄dendum. Alij dicunt ꝙ illa ē negāda tu es homo. Sed videt̄ meli⁹ eē negare illā. ſ. tu non videris a ſorte: vel ſaltem opꝫ dubitare illā Nā ex illa ⁊ alia. ſ. tu es homo: q̄ nō pōt eē dubitata ſequit̄ neceſſario/ aliquis hō nō videt̄ a platone.

¶ Exemplum ſeptimum. Sit ſortes ſedēs ⁊ plato currens: ⁊ vtrūq̃ ſit tibi notū: tunc ꝓpono tibi iſtam diſiunctiuam/ tu legis vl' oīs homo currens legit. Et vltra depono tibi iſtā/ tu legis/ ⁊ dubie pono tibi hāc/ plato legit. Si vltra hāc ꝓponat̄ hec/ plato ē currēs: debes illā dubitare. Et rō eſt: qꝛ talis ꝓpō cū poſito ⁊ oppoſito depoſiti an̄cedit ad dubie poſitū. Bn̄ enim ſequit̄ tu legis/ vel omnis hō currēs legit: ſed tu nō legis/ ergo omnis homo currens legit/ tunc vltra/ omnis homo currēs legit: ⁊ plato ē homo currens/ g̃ plato legit: que fuerat dubie poſita. Plurima alia hic dici ſolent/ q̄ dedita opa p̄tereo: eo ꝙ valde inutilia ⁊ indigna in q̄bus explicādis tp̄s ⁊ opa conſumant̄ eſſe cēſeo. Si vero alicui placuerit in his maius tempus ⁊ bonas horas cōſumere (ne dicā ꝑdere) aliorum libros feliciter legere poterit: q̄ nō pauci nūero ſunt: Caueat tamen lector ille quicunq̃ fuerit/ ne plus iuſto ad hoc d̄clinet/ ne de eo dicat̄ declinantes in obligationes adducet dn̄s cum opantib⁹ iniq̄tatē: Cui ſit laus/ virtus ⁊ honor ꝑ infinita ſeculorum ſecula. Amen.

¶ Opuſculi de inſolubilibus ⁊ obligationibus finis.

¶ Hiſpali in edibus Joannis Cromberger. Anno a partu virgineo. 1535. tertia aprilis.

¶ Errata ſcde ptis paruorum logicalium

¶ Folio.54.col.3.li.5.a fine.vbi ponit/dr/lege/eſt
Fo.5..col.2.linea.8.a fine vbi notã:lege p ſe notam.
Ibidē col.3.li.3.a fine:vbi cõicabile:le.cõnale.
Fol.35.col.1.li.12.vbi ꝓportionabilr:le.ꝓpõnalr.
Fo.37.co.3.li.34.poſt li categorematicus:adde/aliqñ tamen voluntate concurrente.
Fo.40.co.2 li.11.vbi aliqñ.le.aliquanto.
Fo.41.co.2.li.46.vbi nõ ſit:dele/non.
Fo 43.co.1.li.22.poſt ly vtꝫ/adde tꝫo.
Ibi.li.13.a fine:poſt ly tꝫo adde ſubſtantiuo
Ibi.co.3.linea.6.a fine:vbi ſic ſigñante:le. ſic actualiter ſignificante.
Fo.44.co.3.li.32. poſt ly totũ/adde categorematice.
F.46.co.1.Circa.2.regulã.3 pũcti relatiuorũ aduerte ꝙ qñ copulatiua cõtradicit diſiunctiue in quib⁹ ponũt relatiua nõ ſolũ opꝫ ꝙ vt vtrobiqꝫ relatiuũ referat eodē modo:ſed ēt opꝫ vt referat idem numero añs. Volo dicere ꝙ ambo relatiua dñt referre añs poſitũ in copulatiua aut añs poſitũ i diſiũctiua:alioquin dabunt contradictorie vere aut falſe: Similiter opꝫ vt alie conditiones oppoſitionum ſeruentur.
Fol.43.co.1.li.46.vbi/ꝛ ſcõa.le.ꝛ ex ſcõa
Ibi.co.2.li.42.vbi cõtinuũ/le.continui:ꝛ ibidē vbi loquor/le non loquor.
Ibi.li.52.ante ly toties lege ly poſſe.
Ibi.co.3.li.41.vbi neutrã le.ſcõam.
Ibi.li.8.a fine vbi pfectius le.pfectior.
Fo.50.co.1.li.13.a fine.vbi appellarēt le.appellare.
Ibi.co,2.li.58.vbi hanc le. hunc.
Ibi.li.54.poſt ly poteram/adde/ly bñ
Fo.51.co.3.li.23.vbi ad totam copulatiuam:lege a tota copulatiua
Fol.52.co.3.li.12.poſt ly exponi adde ſolum
Ibi.co.4.li.42.vbi vel/lege/ꝛ
Fo.53.co.1.li.36.poſt diſtribui/adde totũ diſiunctum
Ibi.li.50.poſt ly hõ/adde ly tãtũ excludēte a p te:
Ibi.co.2.li.8.vbi quartum le.qntum.
Ibi.li.33.vbi ex talibus:le.ex totalibus.
Fo.54.col.3.li.37.poſt ly hõ/addely iſtorum
Fol.55.co.1.li.6.vbi.om.lege omne
Ibi.li.51.vbi ly eſt/p̄mo pone ly omne.
Ibi.co.2.li.37.vbi primo ſumi:le.p̄mo nõ ſumi
Ibi.co.4 li.42.poſt ly adeo/adde ꝛſi aliqd ē act⁹ ꝛc.
Fo.56.co.2.li.8/vbi dicitqꝫ eē.le.dicitqꝫ nõ eē
Ibi.li.29.dele ly ꝙ
Fo.57.co.2.li.47.vbi nõ ē creãs:dele ly nõ/ꝛ pone illud poſt ly ꝛ/ante ly immediate.
Ibi.li.50.vbi nõ creet dele ly non:ꝛ ibidē poſt li creet adde ly non tamen
Ibi.co.3.li.41.dele ly xp̄s:ꝛ pone illõ poſt ly fuit.
Fo.58.co.1.li. 42.vbi ꝯña le.añs.
Ibi.co.2.li.27.vbi allam:le.illam
Fo.59.co.1.li.47.vbi diuiſibile le.indiuiſibile.
Ibi.li.48.vbi diuiſibile le.indiuiſibile
Fo.60.co.3.li.28.poſt ly aliud le.ſit
Fo.61.co.2.li.34.vbi ly differt:le.differet.
Ibi.li.43.vbi erit lege eſt
Ibi.co.3.li.3.dele ly.a.
F.62.co.1.li.46.vbi ſit reſolubilis.l.nõ ſit reſolubilis
Ibi.co.2.li.4.lege ē/loco de ly erit/ſcõo
Ibi.li.44.dele ly eſt.
Ibi.li.45.poſt ly platone/adde nõ eſt
Ibi.co.3.ly.2.a fine:vbi quaſi le.quanta
Fo.63.co.3.li.25.poſt ly exponēs adde in qua.
Ibi.co.4.vbi.vbi contradictoriarũ:le.equiualentium
Ibi.ly.47.vbi ſuſtinēdo le.intelligit
Fo.65.co.4.li.26.vbi ꝑut ē/lege ꝑut ſunt
Fo.66.co.1.li. 23.vbi ꝓpõne le.ꝓpoſitio
Ibi.li.33.lege ſtat.
Ibi.li.34.lege ſupponit
Ibi.co.2.li.59.vbi nõ pꝫr:le.ergo nunc ita eſt
Fo.67.co.3.li.3.a fine:poſt ly res lege non vt ſunt
Ibi.co.4.li.13. adde ſortes tenet ducere berthã
Fo.68.co.3.li.34.poſt ly aſpicere/adde qualiter res ſe habeat
Ibi.li.37.poſt ly pſẽtem adde/ꝛ impſẽtem
Ibi.co.4.li.7.a fine:vbi medium:le.meum.

¶ Erratorum finis.

BIBLIOTECA UNIVERSITARIA SEVILLA